16

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE
STR. CLINICILOR NR. 5-7
CLUJ-NAPOCA, 400006
TEL.0264-596116, FAX: 0264-597888
GEOGR@UBBCLUJ.RO
HTTPS://GEOGRAFIE.UBBCLUJ.RO

CONSILIUL JUDEȚEAN
BISTRIȚA-NĂSĂUD

CIF: 4347550, Municipiul Bistrița,
Piața Petru Rareș, Nr.1 CP.420080,
Tel: (40) 263/213657, Fax:
0263/214750, www.portalbn.ro
E-mail: cjbn@cjbn.ro

JUDEȚUL
BISTRIȚA
NĂSĂUD
Poarta Transilvaniei

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

ANEXA Nr. ....3.....
LA HOTĂRÂREA CONSILIULUI JUDEȚEAN
BISTRIȚA-NĂSĂUD
Nr. ....99..... Din 13.07.2016

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

ETAPA II: STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD. PLAN DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR P.AT.J. BISTRIȚA-NĂSĂUD

VOLUMUL II.1. STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

CUPRINS

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

INTRODUCERE 5
FACTORII-CHEIE ÎN STRUCTURAREA ȘI DEZVOLTAREA TERITORIULUI JUDEȚEAN 7
CONTEXTUL STRATEGIC AL ELABORĂRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ 8
Contextul strategic de la nivel global 8
Contextul strategic de la nivel european 9
Contextul strategic de la nivel național 12
Contextul strategic de la nivel regional 22
Contextul strategic de la nivel județean 25
Contextul normativ al elaborării Strategiei de Dezvoltare Teritorială 34
SCENARII DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD PENTRU PERIOADA 2025-2035 35
Scenariul I de dezvoltare teritorială (Scenariul "Do Nothing"/ de referință) 35
Scenariul II de dezvoltare teritorială (Scenariul "Do Something") 36
Scenariul III de dezvoltare teritorială (Scenariul "Do Maximum") 37
PRINCIPII AVUTE ÎN VEDERE LA FORMULAREA VIZIUNII 40
Viziunea de dezvoltare teritorială 42
Misiunea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Bistrița-Năsăud 47
OBIECTIVE, POLITICI ȘI PROGRAME DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ 48
Scopul PATJ 48
Obiective Strategice Generale de Dezvoltare a Teritoriului (OSGDT) 49
Corelarea Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului cu alte documente programatice de la nivel european și național 53
Obiective Specifice, Politici (PDT) și Programe (PGDT) de Dezvoltare Teritorială 57
PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE LA NIVEL JUDEȚEAN, ZONAL ȘI LOCAL 105
IMPLEMENTAREA STRATEGIEI 143
Resursele umane necesare pentru implementarea PATJ 143
Resursele financiare necesare pentru implementarea PATJ 144
Resursele logistice necesare pentru implementarea PATJ 144
Resursele informaționale necesare pentru implementarea PATJ 145
Măsuri propuse pentru facilitarea implementării PATJ 145
MANAGEMENTUL RISCURILOR 149
IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE 152
Sondajul de opinie 152
Planul de comunicare și diseminare 183

LISTĂ FIGURI

Fig. 1.OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ 8
Fig. 2. DIRECŢII DE DEZVOLTARE A REŢELEI DE CĂI RUTIERE 12
Fig. 3. DIRECŢII DE DEZVOLTARE A REŢELEI DE CĂI FEROVIARE 13
Fig. 4. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAŢIONAL, SECŢIUNEA A II-A – APA 13
Fig. 5. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAŢIONAL, SECŢIUNEA A III-A – ZONE PROTEJATE 14
Fig. 6. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAŢIONAL, SECŢIUNEA A IV-A – REŢEAUA DE LOCALITĂŢI 14
Fig. 7. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAŢIONAL, SECŢIUNEA A V-A – ZONE DE RISC NATURAL 15
Fig. 8. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAŢIONAL, SECŢIUNEA A VIII-A– ZONE TURISTICE 15
Fig. 9. CLASIFICAREA JUDEŢELOR PE BAZA INDICILOR TEHNICO-EDILITARI 17
Fig. 10. ACCESIBILITATEA REŢELEI URBANE ÎN TERITORIU 18
Fig. 11. IERARHIZAREA REŢELEI NAŢIONALE DE LOCALITĂŢI URBANE ŞI ZONE LIPSITE DE ORAŞE (PE O RAZĂ DE 25-30 KM) 19
Fig. 12. SCENARIUL I DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ (SCENARIUL „DO NOTHING"/ DE REFERINȚĂ) 36
Fig. 13. SCENARIUL II DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ (SCENARIUL „DO SOMETHING") 37
Fig. 14. SCENARIUL III DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ (SCENARIUL „DO MAXIMUM") 39
Fig. 15. COREMA JUDEŢULUI BISTRIŢA-NĂSĂUD 47
Fig. 16. OSGDT 1 - ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESIBILITĂȚII ȘI A CONECTIVITĂȚII JUDEȚULUI LA REȚELELE MAJORE DE TRANSPORT ȘI UTILITĂȚI 61
Fig. 17. OSGDT 2 - CONSOLIDAREA CREȘTERII ECONOMICE A JUDEȚULUI ȘI CREAREA DE LOCURI DE MUNCĂ 75
Fig. 18. OSGDT 3 - CONSERVAREA PATRIMONIULUI NATURAL ȘI ASIGURAREA TRANZIȚIEI LA UN TERITORIU REZILIENT LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE 81
Fig. 19. OSGDT 4 - REGENERAREA URBANĂ ȘI CONSOLIDAREA ZONELOR URBANE FUNCȚIONALE 86
Fig. 20. OSGDT 5 - REVITALIZAREA ZONEI RURALE A JUDEȚULUI ȘI REDUCEREA DECALAJULUI RURAL-URBAN 94
Fig. 21. OSGDT 6 - CONSERVAREA, PROTEJAREA ȘI VALORIFICAREA DURABILĂ A PATRIMONIULUI CONSTRUIT ȘI CULTURAL 98
Fig. 22. OSGDT 7 - ÎMBUNĂTĂȚIREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE ȘI A GUVERNANȚEI TERITORIALE 104

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

LISTĂ ABREVIERI/ ACRONIME

ANCPI – Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară

ANMAP – Agenția Națională pentru Mediu și Arii Protejate

BECEH – Bistrița Electromobility and Circular Economy Hub

CATUC – Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor

CDI – Cercetare, Dezvoltare, Inovare

GIS – Geographic Information System (Sistem Informațional Geografic)

IMM – Întreprinderi Mici și Mijlocii

ODD – Obiectiv de Dezvoltare Durabilă

ONU – Organizația Națiunilor Unite

OSGDT - Obiectiv Strategic General de Dezvoltare a Teritoriului

PATN – Planul de Amenajare a Teritoriului Național

PATZ – Plan de Amenajare a Teritoriului Zonal

PDT – Politică de Dezvoltare Teritorială

PGDT – Program General de Dezvoltare Teritorială

PUG – Plan Urbanistic General

RLU – Regulament Local de Urbanism

SDTR – Strategia pentru Dezvoltare Teritorială a României

TEN-T – Rețeaua transeuropeană de transport

UAT – Unitate Administrativ-Teritorială

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

INTRODUCERE

Strategia de Dezvoltare Teritorială constituie cea de-a treia componentă a **Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) Bistrița-Năsăud** și a fost elaborată în conformitate cu prevederile **Ordinului MDRAP nr. 233/2016**, privind normele metodologice de aplicare a **Legii nr. 350/2001** privind amenajarea teritoriului și urbanismul.

Această strategie, parte integrantă a PATJ Bistrița-Năsăud, este corelată cu **Strategia de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021–2027**, reflectându-se în propuneri, programe și proiecte menite să orienteze și să coordoneze dezvoltarea echilibrată a teritoriului județean. Ea vizează, în special, investițiile prioritare pentru dotarea teritoriului cu infrastructuri moderne, consolidarea conectivității, creșterea competitivității economice și sprijinirea inițiativelor locale și regionale aflate în responsabilitatea **Consiliului Județean Bistrița-Năsăud** și a **autorităților administrației publice locale**.

Obiectivele strategiei sunt următoarele:

- Asigurarea alinierii cu art. 42, alin. (3) din Legea nr. 350/2001, care stipulează că PATJ, în calitate de document director, trebuie să exprime în mod spațial **strategia de dezvoltare socio-economică a județului**;
- Promovarea **cooperării și parteneriatelor teritoriale** între unitățile administrativ-teritoriale, având ca fundament Strategia de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021–2027, în vederea atingerii unor obiective comune de dezvoltare cu impact teritorial clar definit;
- **Coordonarea utilizării terenurilor** la nivelul UAT-urilor, în corelare cu dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, de transport și de servicii publice, în scopul creșterii calității vieții, a atractivității teritoriale și a echilibrului între dezvoltare și protecția mediului;
- **Stabilirea caracterului obligatoriu** al prevederilor PATJ Bistrița-Năsăud pentru toate documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism elaborate ulterior de UAT-uri, odată cu aprobarea sa, conform cerințelor instituțiilor avizatoare.

Strategia include o **viziune de dezvoltare** pe termen mediu și lung și un set de **șapte obiective generale strategice de dezvoltare a teritoriului**, detaliate prin politici și programe de acțiune, acoperind un **orizont de timp de 10 ani**, specific documentelor de planificare teritorială.

În conținutul său sunt prezentate, într-o manieră sintetică:

- Contextul strategic de la nivel global, european, național, regional și județean (inclusiv **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Bistrița-Năsăud**);
- Corelarea obiectivelor strategice cu **prioritățile Uniunii Europene**, în special cu cele prevăzute în **Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2030** și în **Strategia de Dezvoltare Teritorială a României**;
- **Scenariile de dezvoltare teritorială** propuse pentru județ, în raport cu potențialul economic, demografic și natural al teritoriului;
- **Mecanismele de implementare** a strategiei, inclusiv cele referitoare la gestionarea riscurilor teritoriale și la monitorizarea progresului;
- **Sistemul de monitorizare și evaluare** a aplicării strategiei, bazat pe indicatori de performanță;
- **Rezultatele proceselor de consultare publică** și implicarea actorilor locali în fundamentarea propunerilor;
- **Planul de comunicare și diseminare** a prevederilor PATJ.

Documentul strategic cuprinde atât o **componentă scrisă**, care dezvoltă argumentele, direcțiile și politicile de intervenție, cât și **reprezentări grafice (cartograme)**, care ilustrează în mod vizual structura teritorială, zonele de intervenție și principalele direcții de dezvoltare ale județului Bistrița-Năsăud.

FACTORII-CHEIE ÎN STRUCTURAREA ȘI DEZVOLTAREA TERITORIULUI JUDEȚEAN

Structura și evoluția teritorială a județului Bistrița-Năsăud au fost modelate de-a lungul timpului de deciziile politice și administrative, prin procesele de planificare, organizare și implementare a unor acțiuni care au orientat utilizarea resurselor și au determinat configurarea actuală a spațiului județean. Această evoluție este rezultatul interacțiunii complexe dintre factori abiotici, biotici și antropici. Tabelul de mai jos sintetizează principalii factori care au influențat și continuă să influențeze dezvoltarea județului, precum și rolul specific al fiecăruia în dinamica teritorială.

Factori economici	• Accesul la resurse naturale (minerale, teren agricol, apă etc.) • Structura economică (diversificarea ramurilor economice, prezența industriilor competitive) • Investițiile publice și private • Accesul la piețe (locale, regionale, internaționale) • Gradul de inovare și antreprenoriat • Infrastructura de afaceri (parcuri industriale, incubatoare, facilități logistice)
Factori sociali	• Nivelul educațional al populației • Calificarea forței de muncă • Accesul la servicii publice (sănătate, educație, cultură) • Demografie (structura de vârstă, migrație, densitatea populației)
Factori de infrastructură	• Rețele de transport (rutier, feroviar) • Accesul la infrastructură tehnico-edilitară (apă, canalizare, energie electrică, internet) • Conectivitatea digitală (digitalizare, broadband)
Factori geografici și de mediu	• Poziția geografică (proximitatea de centre urbane, coridoare de transport) • Caracteristicile fizico-geografice (relief, climă, sol, risc natural) • Calitatea mediului natural și peisajului
Factori culturali și identitari	• Patrimoniul cultural și natural • Identitatea locală/regională

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

CONTEXTUL STRATEGIC AL ELABORĂRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ

Contextul strategic de la nivel global

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

În septembrie 2015, toate cele 193 de state membre ale Organizației Națiunilor Unite (ONU) au adoptat **Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă** – un plan de acțiune ambițios ce cuprinde **17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)** menite să transforme lumea până în anul 2030.

Agenda 2030 este un angajament global care urmărește eradicarea sărăciei, protejarea planetei și asigurarea prosperității pentru toți oamenii. Obiectivele sale se adresează tuturor statelor – dezvoltate, în curs de dezvoltare și celor mai puțin dezvoltate – și pun accent pe cooperarea internațională, incluziune socială și sustenabilitate economică și ecologică.

Fig. 1.OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Contextul strategic de la nivel european

Noua Cartă de la Leipzig

Noua Cartă de la Leipzig este un document strategic adoptat în anul 2020, care stabilește direcțiile viitoare ale politicilor urbane în Uniunea Europeană. Aceasta reprezintă o actualizare a Cartei originale de la Leipzig din 2007 și reflectă noile provocări ale orașelor europene, precum schimbările climatice, digitalizarea, inegalitățile sociale și necesitatea unei dezvoltări durabile și echitabile.

Documentul pune accent pe **orașul echitabil, verde și productiv** – cele trei dimensiuni fundamentale ale dezvoltării urbane durabile. Orașul echitabil promovează incluziunea socială, accesul echitabil la locuințe, servicii publice de calitate și participarea cetățenilor la procesul decizional. Orașul verde încurajează tranziția ecologică prin soluții durabile pentru mobilitate, energie, spații verzi și reducerea amprentei de carbon. Orașul productiv susține inovația, economia circulară, digitalizarea și colaborarea între actorii publici și privați pentru a stimula competitivitatea locală.

Un alt element central al Noii Carte este **guvernanța urbană integrată și participativă**, care presupune cooperarea între nivelurile de guvernare – local, regional, național și european – și implicarea cetățenilor și actorilor locali în conturarea politicilor urbane. Această abordare integrată permite adaptarea soluțiilor la nevoile locale, în timp ce participarea consolidează legitimitatea și eficiența deciziilor luate.

Noua Cartă de la Leipzig reafirmă rolul orașelor ca motoare ale dezvoltării durabile și ale coeziunii teritoriale în Europa. Prin promovarea principiilor sale, se urmărește transformarea orașelor europene în spații mai reziliente, incluzive și sustenabile pentru generațiile viitoare.

Agenda Teritorială 2030: "Un viitor pentru toate teritoriile"

Agenda Teritorială 2030 este un document strategic adoptat de miniștrii responsabili cu dezvoltarea teritorială din statele membre ale Uniunii Europene în decembrie 2020. Aceasta reprezintă o viziune comună pentru dezvoltarea echilibrată, durabilă și integrată a teritoriului european până în anul 2030. Documentul nu este obligatoriu din punct de vedere

juridic, dar are un rol important în orientarea politicilor teritoriale și spațiale la nivel european, național și regional.

Agenda pornește de la constatarea că teritoriul european se confruntă cu o serie de provocări majore – schimbările climatice, scăderea populației în anumite regiuni, urbanizarea accelerată, inegalitățile socio-economice dintre regiuni, digitalizarea, dar și pandemia de COVID-19 care a afectat în mod diferit regiunile. În acest context, Agenda Teritorială 2030 promovează o abordare integrată și coordonată a dezvoltării teritoriale, care să sprijine coeziunea economică, socială și teritorială a Uniunii Europene.

Agenda Teritorială 2030 este structurată în jurul a două obiective principale: **O Europă echitabilă** și **O Europă verde**. Primul obiectiv pune accentul pe reducerea disparităților regionale, sprijinirea zonelor afectate de declin demografic, stimularea economiilor locale și consolidarea solidarității între regiuni. Al doilea obiectiv promovează utilizarea sustenabilă a resurselor naturale, tranziția către o economie verde și reziliența teritoriilor în fața schimbărilor climatice și a altor șocuri externe.

În sprijinul acestor obiective, Agenda propune sase principii strategice denumite „priorități pentru o dezvoltare teritorială durabilă":

1. *O Europă echitabilă și funcțională;*
2. *O Europă verde și rezilientă;*
3. *O guvernanță teritorială mai bună;*
4. *O mai bună conectivitate;*
5. *Coerența politicilor la nivel teritorial;*
6. *O mai bună utilizare a resurselor locale.*

Un aspect important al Agendei este ideea de „place-based approach" – o abordare adaptată specificului fiecărei regiuni. Acest lucru înseamnă că dezvoltarea teritorială trebuie să țină cont de caracteristicile, nevoile și potențialul fiecărui loc, fie că este vorba de o metropolă sau o zonă rurală izolată. Politicile europene, naționale și regionale trebuie să fie flexibile și adaptabile, astfel încât să poată răspunde cât mai eficient acestor realități diverse.

De asemenea, Agenda Teritorială 2030 promovează o mai bună cooperare între nivelurile de guvernanță – european, național, regional și local. Se încurajează participarea actorilor locali în procesele de planificare și implementare a politicilor teritoriale, pentru a asigura o mai mare coerență și eficiență. Documentul susține și utilizarea instrumentelor inovatoare de planificare și monitorizare, precum platformele digitale, sistemele GIS și mecanismele de colectare a datelor teritoriale în timp real.

Agenda Teritorială 2030 a UE oferă un cadru strategic ambițios pentru o dezvoltare echilibrată și durabilă a Europei. Ea încurajează solidaritatea teritorială, protejarea mediului, inovarea și cooperarea între regiuni și actori. Deși implementarea sa rămâne în responsabilitatea statelor membre și a autorităților regionale, orientările și principiile acesteia au potențialul de a transforma modul în care Europa își gestionează dezvoltarea spațială în următorii ani.

Pactul Verde European

Pactul Verde European (în engleză, *European Green Deal*) este o inițiativă strategică lansată de Comisia Europeană în decembrie 2019, având ca scop transformarea Uniunii Europene într-o economie durabilă, competitivă și neutră din punct de vedere al emisiilor de carbon până în anul 2050. Această strategie reprezintă răspunsul UE la schimbările climatice și la degradarea mediului, fiind considerată una dintre cele mai ambițioase politici ecologice din lume.

Obiectivul central al Pactului Verde este reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030 (comparativ cu nivelurile din 1990) și atingerea neutralității climatice până în 2050. Pentru a realiza acest lucru, Pactul propune măsuri în mai multe domenii-cheie: energie, industrie, agricultură, transport, clădiri și biodiversitate.

Printre cele mai importante inițiative incluse în Pact se numără: tranziția către surse de energie regenerabilă, renovarea clădirilor pentru a le face mai eficiente energetic, promovarea mobilității curate (precum vehiculele electrice și transportul public), reducerea poluării, protejarea ecosistemelor naturale și sprijinirea economiei circulare.

Pentru a asigura o tranziție echitabilă, Comisia Europeană a creat și Mecanismul pentru o Tranziție Justă, care are rolul de a sprijini regiunile și sectoarele cele mai afectate de schimbările economice implicate de Pactul Verde. Acest mecanism prevede finanțări și sprijin tehnic pentru comunități, lucrători și întreprinderi.

Pactul Verde nu este doar o politică de mediu, ci și o strategie economică. El propune transformarea Europei într-un lider global în domeniul tehnologiilor verzi și al sustenabilității, contribuind în același timp la crearea de locuri de muncă și la creșterea competitivității economiei europene.

Contextul strategic de la nivel național

Planul de Amenajare a Teritoriului Național

Reprezintă o bază de amenajare pentru programele sectoriale strategice, determinând scopul și prioritățile pentru dezvoltarea teritorială a țării în relație cu politicile UE și cuprinde următoarele secțiuni:

- Secțiunea I – Rețele de transport – aprobată prin Legea nr. 363/2006:

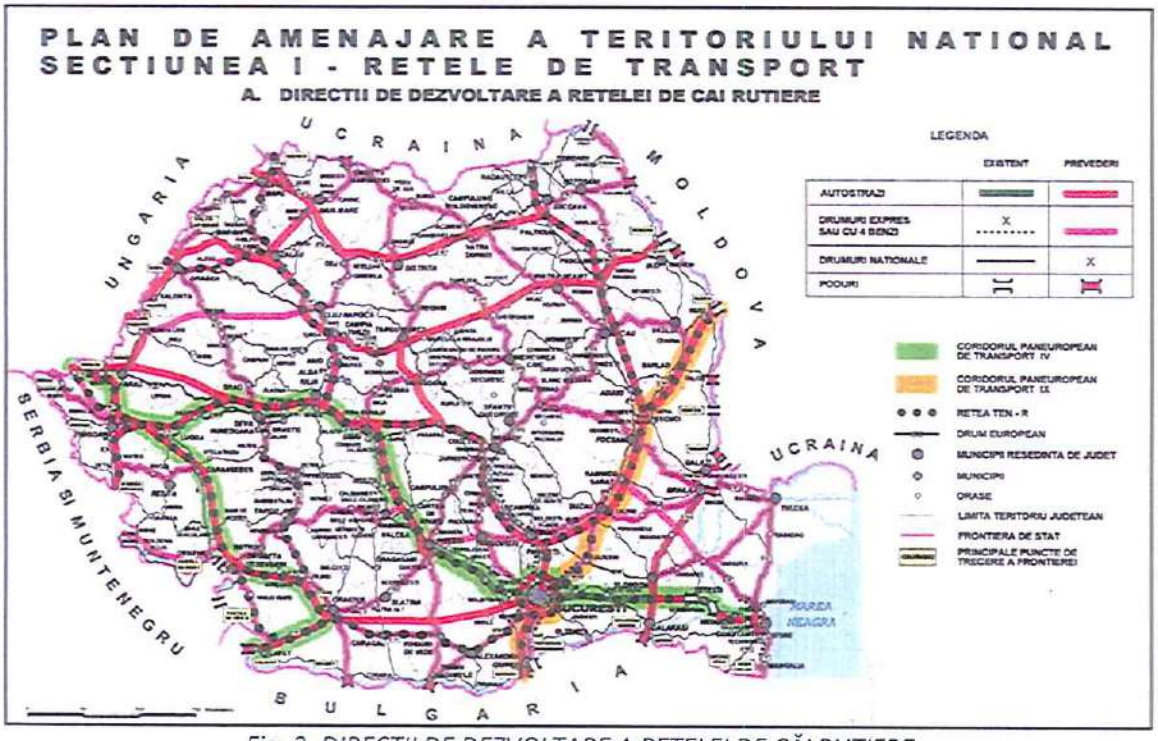

Fig. 2. DIRECȚII DE DEZVOLTARE A REȚELEI DE CĂI RUTIERE

Sursa: PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL, SECȚIUNEA I – REȚELE DE TRANSPORT

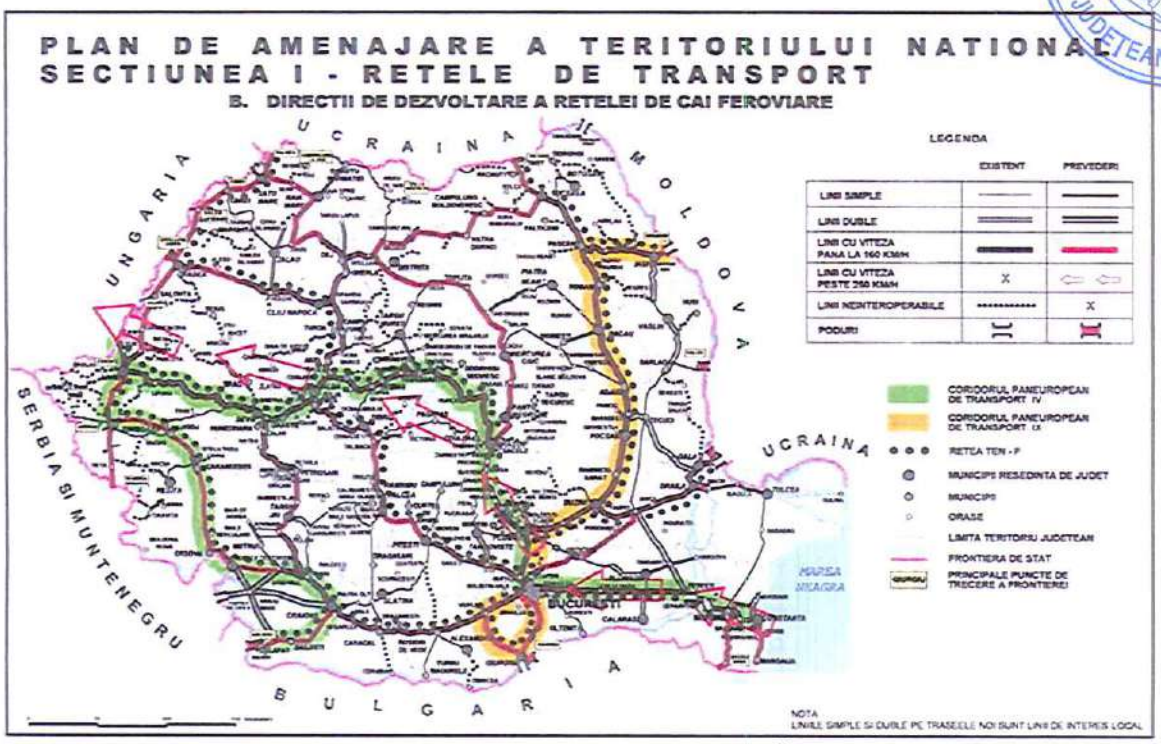

Fig. 3. DIRECŢII DE DEZVOLTARE A REŢELEI DE CĂI FEROVIARE

Sursa: PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAŢIONAL, SECŢIUNEA I – REŢELE DE TRANSPORT

- Secţiunea a II-a – Apa – aprobată prin Legea nr. 171/1997:

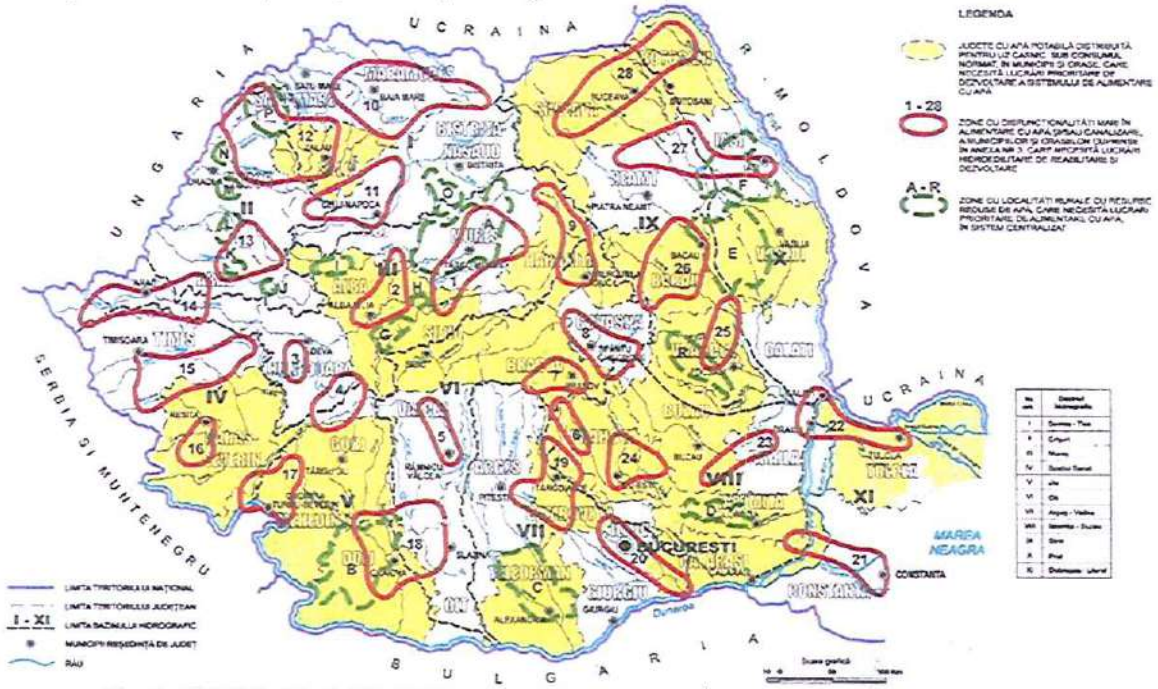

Fig. 4. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAŢIONAL, SECŢIUNEA A II-A – APA

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD ROMÂNIA

• Secțiunea a III-a – Zone protejate – aprobată prin Legea nr. 5/2000:

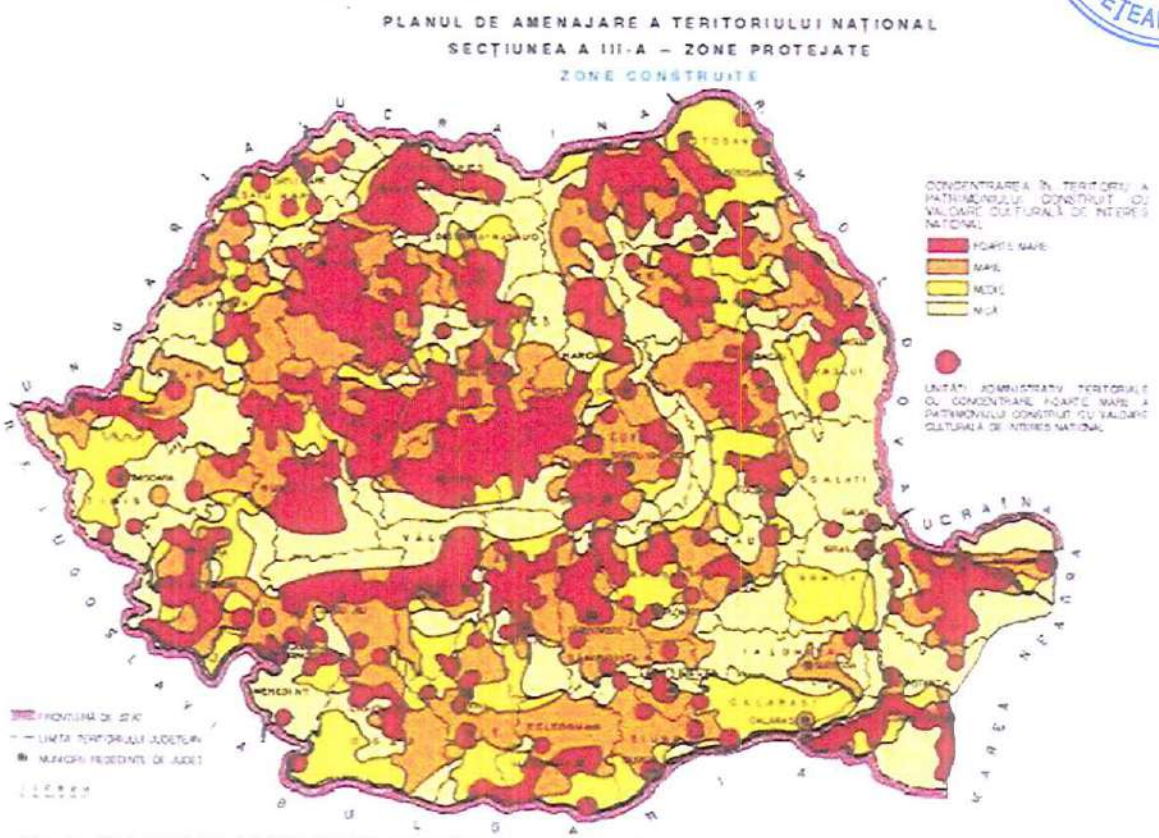

Fig. 5. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL, SECȚIUNEA A III-A – ZONE PROTEJATE

• Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități – aprobată prin Legea nr. 351/2001:

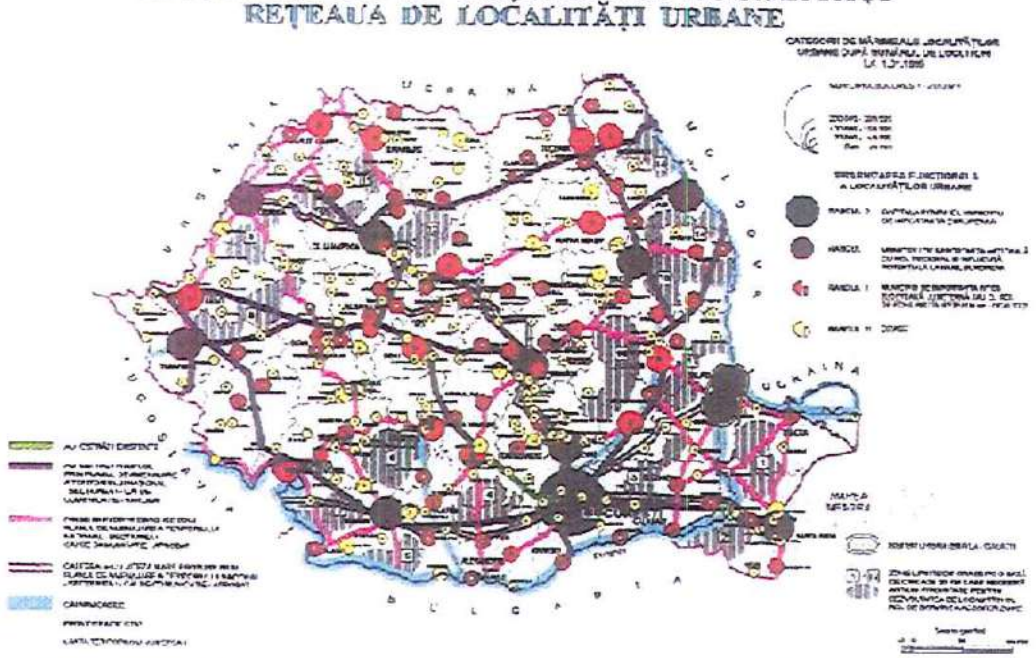

Fig. 6. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL, SECȚIUNEA A IV-A – REȚEAUA DE LOCALITĂȚI

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD ROMÂNIA

• Secțiunea a V-a – Zone de risc natural – aprobată prin Legea nr. 575/2001:

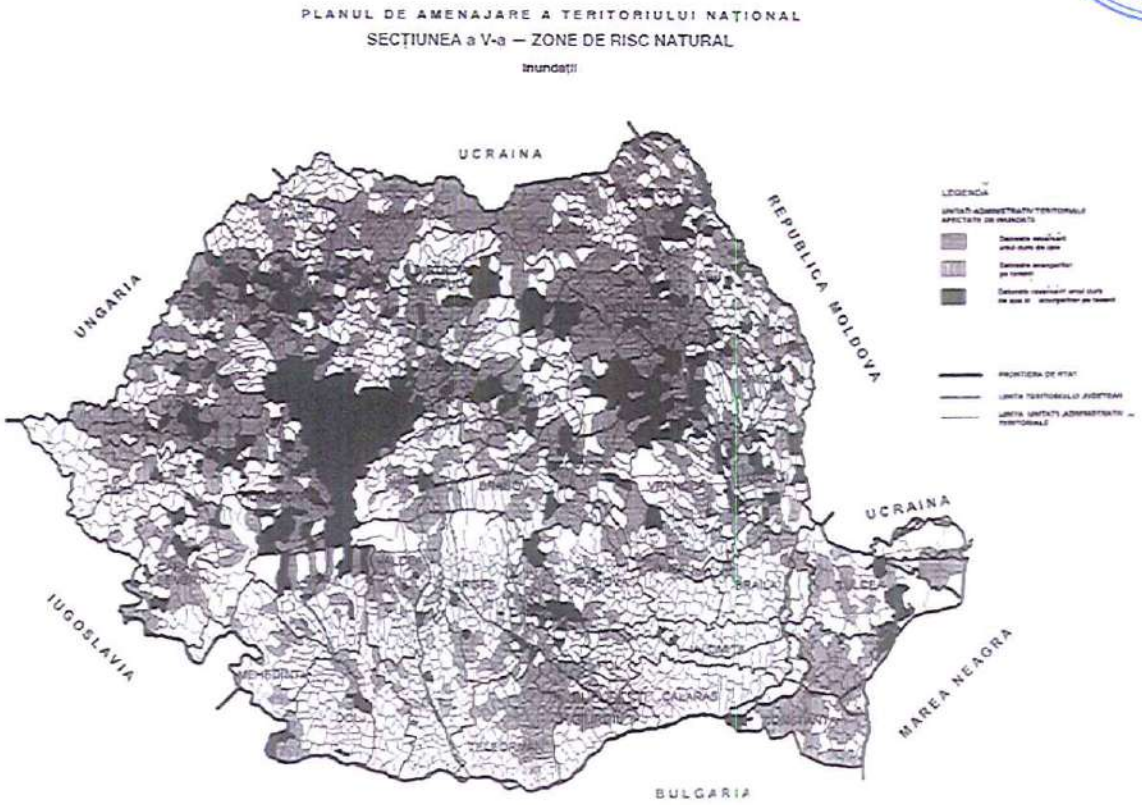

Fig. 7. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL, SECȚIUNEA A V-A – ZONE DE RISC NATURAL

• Secțiunea a VIII-a – Zone turistice – aprobată prin Legea nr. 190/2009:

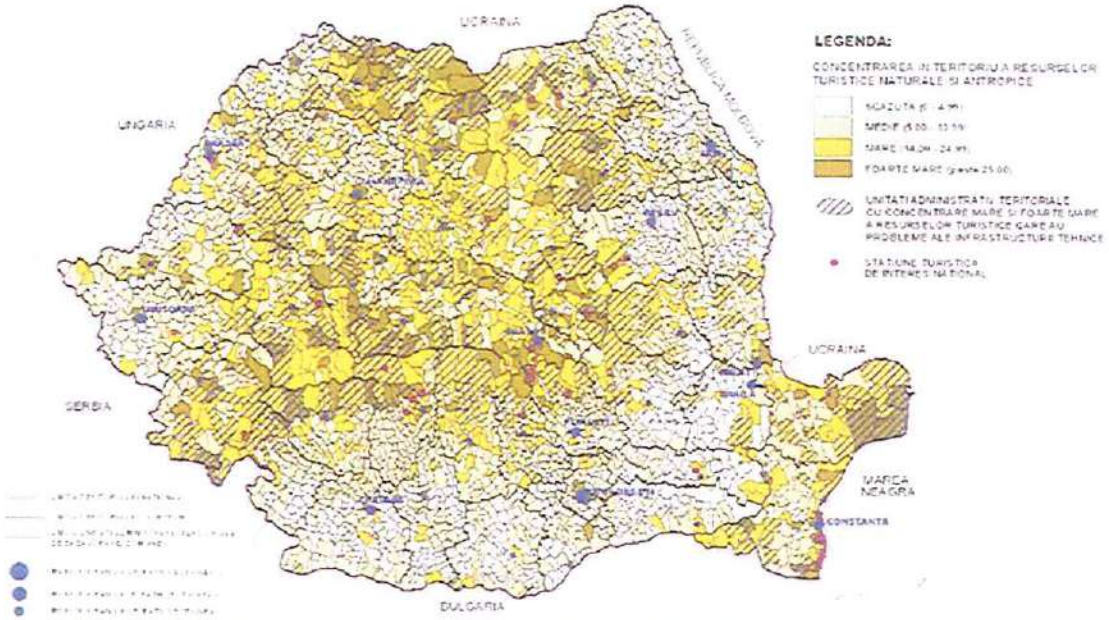

Fig. 8. PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL, SECȚIUNEA A VIII-A– ZONE TURISTICE

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

Prin SDTR este stabilit cadrul strategic de fundamentare a dezvoltării teritoriale a României pe termen lung, necesar pentru sprijinirea și ghidarea procesului de dezvoltare teritorială la nivel național, cu scopul valorificării oportunităților și a nivelului de dezvoltare al fiecărui teritoriu. Scenariul România Policentrică urmărește, în perspectiva anului 2035, dezvoltarea teritoriului național la nivelul unor nuclee de concentrare a resurselor umane, materiale, tehnologice și de capitaluri (orașe mari/medii) și conectarea eficientă a acestor zone de dezvoltare cu teritoriile europene.

În cadrul Strategiei au fost identificate 5 obiective generale și obiectivele specifice aferente:

1. Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband:

- Dezvoltarea unei rețele de transport eficientă și diversificată capabilă să asigure gestionarea fluxurilor de oameni și mărfuri generate de schimburile economice între teritoriul național și piețele din spațiul european;
- Dezvoltarea și extinderea infrastructurii portuare și aeroportuare, precum și a legăturii acestora cu centrele urbane naționale în scopul consolidării poziției României de nod logistic regional;
- Consolidarea infrastructurii de transport a energiei și conectarea acesteia la proiectele pan-europene cu impact regional și național.

2. Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive:

- Asigurarea unei echipări complete cu infrastructură de utilități publice a localităților urbane și rurale;

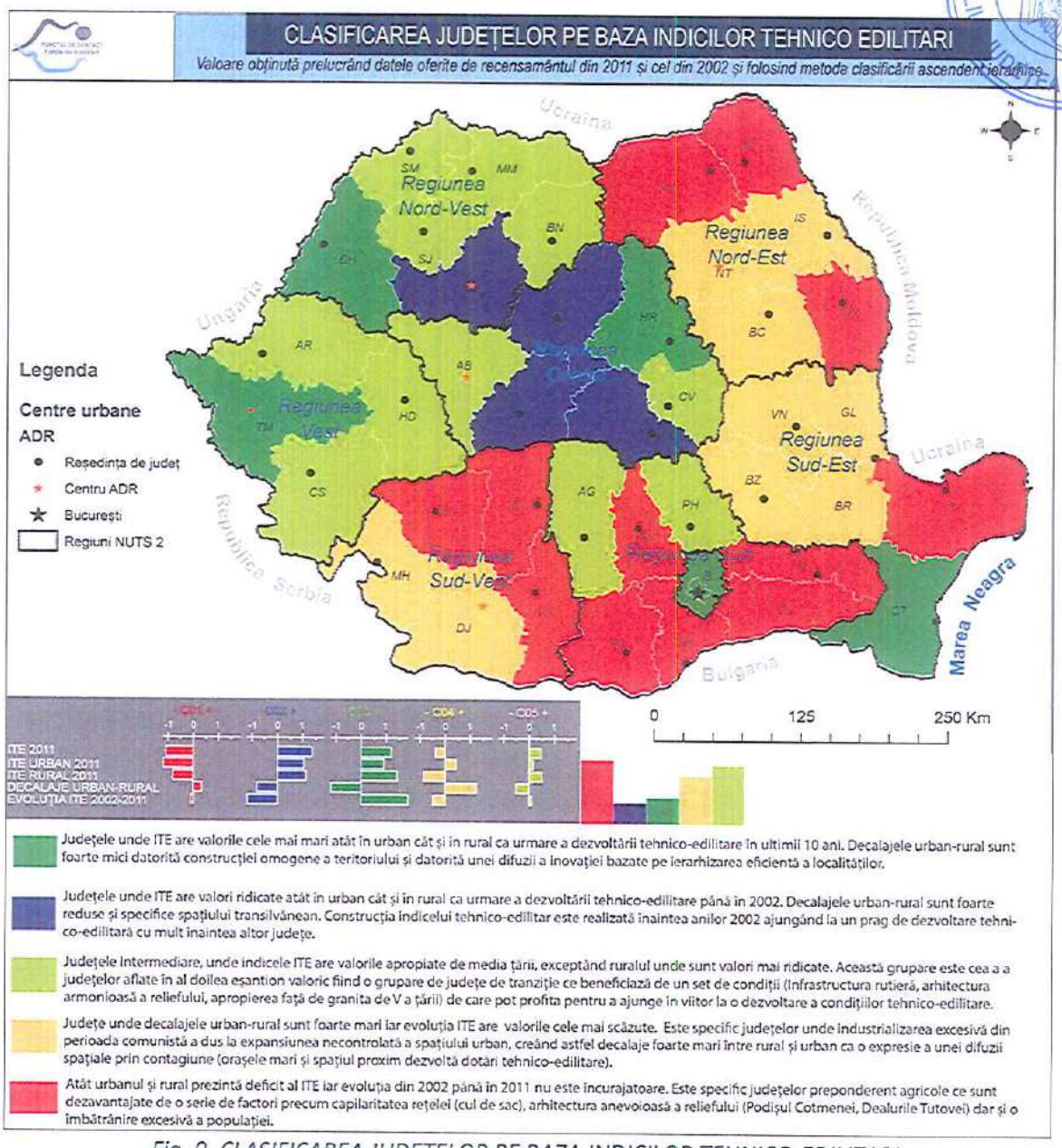

Județele unde ITE are valorile cele mai mari atât în urban cât și în rural ca urmare a dezvoltării tehnico-edilitare în ultimii 10 ani. Decalajele urban-rural sunt foarte mici datorită construcției omogene a teritoriului și datorită unei difuzii a inovației bazate pe ierarhizarea eficientă a localităților.

Județele unde ITE are valori ridicate atât în urban cât și în rural ca urmare a dezvoltării tehnico-edilitare până în 2002. Decalajele urban-rural sunt foarte reduse și specifice spațiului transilvănean. Construcția indicelui tehnico-edilitar este realizată înaintea anilor 2002 ajungând la un prag de dezvoltare tehnico-edilitară cu mult înaintea altor județe.

Județele intermediare, unde indicele ITE are valorile apropiate de media țării, exceptând ruralul unde sunt valori mai ridicate. Această grupare este cea a a județelor aflate în al doilea eșantion valoric fiind o grupare de județe de tranziție ce beneficiază de un set de condiții (Infrastructura rutieră, arhitectura armonioasă a reliefului, apropierea față de granita de V a țării) de care pot profita pentru a ajunge în viitor la o dezvoltare a condițiilor tehnico-edilitare.

Județe unde decalajele urban-rural sunt foarte mari iar evoluția ITE are valorile cele mai scăzute. Este specific județelor unde industrializarea excesivă din perioada comunistă a dus la expansiunea necontrolată a spațiului urban, creând astfel decalaje foarte mari între rural și urban ca o expresie a unei difuzii spațiale prin contagiune (orașele mari și spațiul proxim dezvoltă dotări tehnico-edilitare).

Atât urbanul și rural prezintă deficit al ITE iar evoluția din 2002 până în 2011 nu este încurajatoare. Este specific județelor preponderent agricole ce sunt dezavantajate de o serie de factori precum capilaritatea rețelei (cul de sac), arhitectura anevoioasă a reliefului (Podișul Cotmenei, Dealurile Tutovei) dar și o îmbătrânire excesivă a populației.

Fig. 9. CLASIFICAREA JUDEȚELOR PE BAZA INDICILOR TEHNICO-EDILITARI

Sursa: Strategia pentru Dezvoltare Teritorială a României

• Asigurarea unei accesibilități crescute la nivelul teritoriului și a unei conectivități eficiente între orașele mari și zona urbană funcțională;

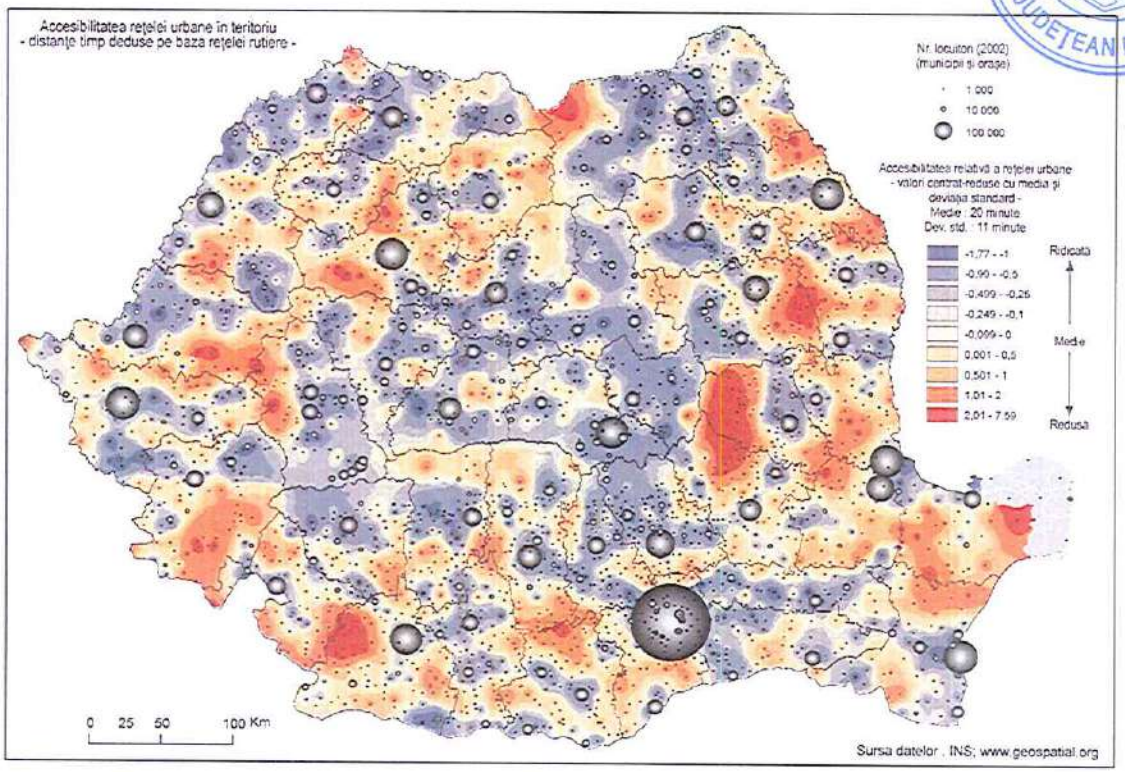

Fig. 10. ACCESIBILITATEA REȚELEI URBANE ÎN TERITORIU

Sursa: Strategia pentru Dezvoltare Teritorială a României

- Creșterea atractivității spațiilor urbane și rurale prin îmbunătățirea funcțiilor rezidențiale, dezvoltarea unor spații publice de calitate și a unor servicii de transport adaptate nevoilor și specificului local;
- Furnizarea unor servicii sociale de calitate prin asigurarea unei diversificări a acestor servicii la nivelul teritoriului și îmbunătățirea gradului de acces a populației.

3. Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane:

- Dezvoltarea unor centre urbane specializate și inteligente cu vocație de poli internaționali și racordarea lor eficientă la rețeaua urbană europeană;
- Încurajarea dezvoltării zonelor urbane funcționale în jurul orașelor cu rol polarizator la nivelul teritoriului;
- Consolidarea rolului localităților rurale cu potențial de polarizare în scopul asigurării unei accesibilități crescute a populației rurale la servicii de interes general;

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD ROMÂNIA

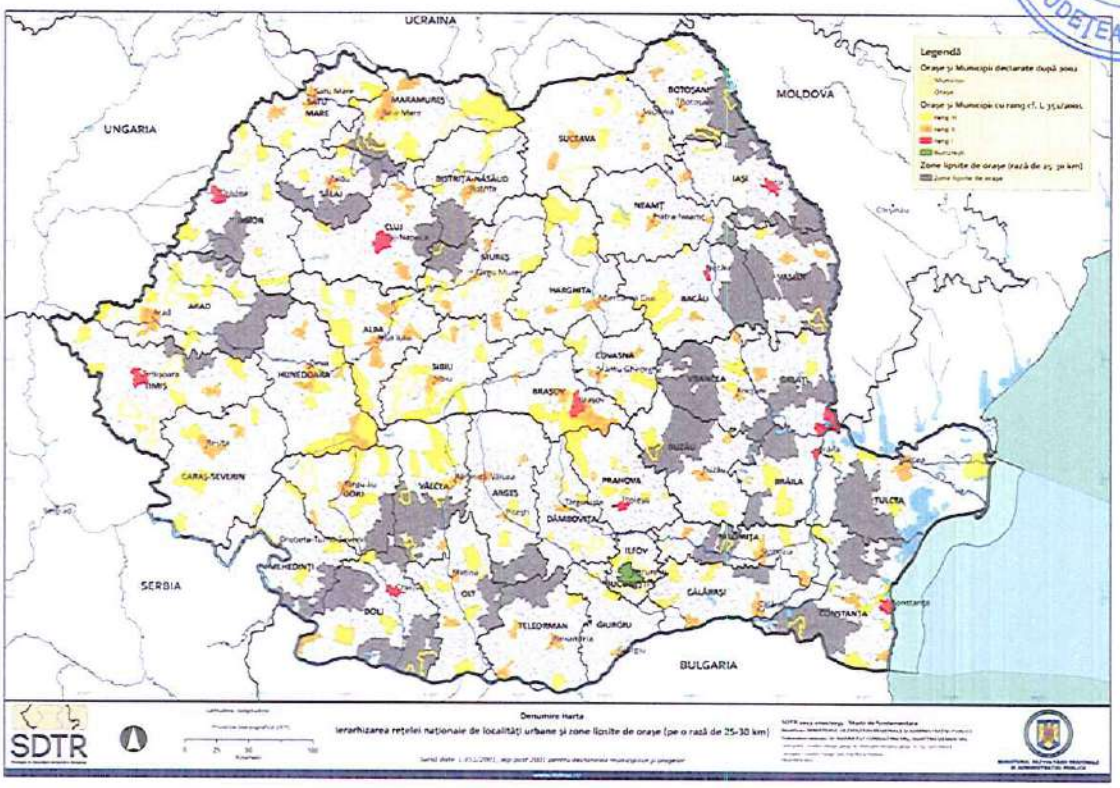

Fig. 11. IERARHIZAREA REȚELEI NAȚIONALE DE LOCALITĂȚI URBANE ȘI ZONE LIPSITE DE ORAȘE (PE O RAZĂ DE 25-30 KM)

Sursa: Strategia pentru Dezvoltare Teritorială a României

- Sprijinirea dezvoltării sistemelor urbane și a axelor de dezvoltare de la nivelul teritoriului prin asigurarea unor intervenții integrate teritorial.

4. Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială:

- Protejarea patrimoniului și promovarea măsurilor de regenerare a capitalului natural;
- Protejarea și reabilitarea patrimoniului construit în scopul conservării identității naționale și creșterii atractivității spațiilor culturale cu potențial turistic deosebit;
- Reducerea vulnerabilității zonelor supuse riscurilor naturale;
- Asigurarea echilibrului în dezvoltarea mediului rural și urban prin protejarea resurselor funciare agricole și limitarea extinderii intravilanului localităților.

5. Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială:

- Consolidarea capacității structurilor de guvernanță la niveluri multiple și diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice;

- Consolidarea instrumentelor de planificare spațială și a instituțiilor cu rol în gestionarea și planificarea proceselor de dezvoltare a teritoriului (sau de amenajare a teritoriului);
- Consolidarea capacității de cooperare și planificare în domeniul transfrontalier și transnațional.

De asemenea, au fost definite măsuri, acțiuni și exemple de proiecte pentru zone urbane, zone rurale, zone montane, zone transfrontaliere și zona costieră. SDTR instituie următoarele linii directoare de planificare:

- Încurajarea concentrării locuirii în interiorul intravilanului localităților și limitarea dezvoltării urbane în zone care nu sunt deja echipate cu infrastructura tehnico-edilitară;
- Încurajarea concentrării activităților industriale în parcuri tehnologice din exteriorul localităților și limitarea amplasării lor în intravilanul localităților;
- Încurajarea construirii în zone industriale deja utilizate (brownfields) și interzicerea construirii în zone verzi;
- Încurajarea locuirii sustenabile în centrele istorice ale localităților orașelor;
- Dezvoltarea complementarității între zonele urbane și zonele rurale;
- Încurajarea dezvoltării care utilizează energie verde și interzicerea construirii de imobile care utilizează în exploatare exclusiv combustibili fosili;
- Luarea măsurilor necesare pentru diminuarea efectelor negative ale riscurilor naturale și industriale;
- Încurajarea transportului sustenabil și obligativitatea elaborării planurilor de mobilitate;
- Încurajarea planificării și proiectării de calitate și limitarea derogării de la planurile de dezvoltare urbană și teritorială în vigoare;
- Încurajarea implicării cetățenilor și comunităților în elaborarea strategiilor de dezvoltare și obligativitatea consultării publicului asupra fiecărei etape ale acestora.

Strategia Națională de Dezvoltare Urbană Integrată pentru Orașe Reziliente, Verzi, Incluzive și Competitive 2022-2035 - Politica Urbană a României

Strategia propune o viziune de dezvoltare urbană durabilă, incluzivă și rezilientă a României pentru perioada 2022 – 2035, un instrument concret de transpunere la nivel național a obiectivelor și principiilor documentelor cadru la nivel european și la nivel global. De asemenea, constituie un cadru de fundamentare a politicilor urbane și a strategiilor locale,

cu respectarea principiului autonomiei locale și al subsidiarității, o agendă comună a autorităților publice de la nivel central și local pentru îmbunătățirea cadrului de dezvoltare urbană, prin furnizarea unui set de măsuri coerente și prin coordonarea și corelarea domeniilor sectoriale și a diferiților actori.

Strategia Națională de Dezvoltare Urbană Integrată pentru Orașe Reziliente, Verzi, Incluzive și Competitive 2022-2035 (SNDU) promovează următoarele principii:

- Planificarea orașelor pentru oameni și, în mod esențial, pentru sănătatea și bunăstarea locuitorilor:
- Orientarea orașelor către o economie circulară;
- Dezvoltarea de orașe mai compacte și o concentrare mai mare pe reutilizarea potențialului existent prin regenerare urbană;
- Adoptarea și maximizarea evoluției tehnologice atât în economiile orașelor, cât și în furnizarea către cetățeni de servicii prin abordări de tip oraș inteligent;
- Sprijinirea orașului ca spațiu incluziv, care să ofere oportunități tuturor locuitorilor;
- Promovarea abordărilor participative în dezvoltarea urbană;
- Colaborarea și parteneriatele între diversele categorii de orașe, în interiorul și între regiuni vor fi cruciale pentru construirea unei noi abordări de multi-guvernanță a dezvoltării urbane;
- Cooperarea dintre orașe și unitățile administrativ teritoriale din teritoriul metropolitan pentru a asigura cadrul necesar de dezvoltare urbană durabilă;
- Colaborarea dintre autoritățile publice de la niveluri teritoriale diferite (abordarea multi-nivel) pentru o dezvoltare urbană durabilă și integrată; ▪ Stabilirea unei viziuni clare pentru dezvoltarea urbană, aliniată la dimensiunea urbană europeană și internațională.

Obiective prioritare ale Politicii Urbane:

- Obiectivul prioritar 1: Sustenabilitatea spațială
- Obiectivul prioritar 2: Orașe verzi și reziliente - crearea de orașe inteligente din punct de vedere climatic, prin dezvoltarea infrastructurii verzi-albastre pentru a atenua și a se adapta la riscurile urbane

- Obiectivul prioritar 3: Orașe competitive - intensificarea activității economice, prin oferirea unor condiții de trai prielnice, creșterea ofertei locurilor de muncă și îmbunătățirea accesului la centre de afaceri bine deservite
- Obiectivul prioritar 4: Orașul social - îmbunătățirea condițiilor de viață, în special prin extinderea accesului la locuințe și servicii publice
- Obiectivul prioritar 5: Îmbunătățirea capacității administrative și a cooperării între jurisdicții și sectoare

Contextul strategic de la nivel regional

Planul pentru Dezvoltare Regională al Regiunii Nord-Vest 2021-2027

Viziunea pe termen lung (2034): Comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile, resurse naturale, materiale, umane, tradițiile istorice și interculturale în scopul unei dezvoltări susținute, constante care face din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Obiective strategice de dezvoltare pe termen lung (2034):

- Valorificarea avantajelor competitive prin investiții în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale.
- Creșterea investițiilor în capitalul uman al regiunii, în vederea adaptării la economia digital și industria 4.0.
- Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și trans-regională
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
- Promovarea tranziției către surse de energie regenerabilă și gestiunea responsabilă a resurselor

- Valorificarea spiritului civic în procesul de dezvoltare urbană
- Dezvoltarea sistemelor de transport cu emisii reduse și încurajarea mobilității active
- Dezvoltarea bazelor de date pe mai multe niveluri (local, județean, regional) pentru a susține procesul de planificare urbană

Obiectiv general: Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea locală și stimulând inovarea, în vederea diminuării disparităților intra- și inter-regionale și creșterea standardului de viață.

Obiective specifice și direcții de acțiune:

- O.S.1: Economie competitivă, bazată pe inovare și digitalizare:
  - D.A.1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri
  - D.A.1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă
  - D.A.1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat
  - D.A.1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale
- O.S.2: Capital uman și social dezvoltat:
  - D.A.2.1. Sprijinirea inserției pe piața muncii și corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței
  - D.A.2.2. Stimularea participării la procesele de educație și formare continuă, bazate pe o infrastructură modernă și pe digitalizare
  - D.A.2.3. Modernizarea, digitalizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate, promovarea prevenției și a unui mod de viață sănătos
  - D.A.2.4. Sprijinirea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
  - D.A.2.5. Cultivarea spiritului civic și a implicării comunității în procesele de dezvoltare locală
- O.S.3: Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv:

- D.A.3.1. Dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane funcționale, a municipiilor și orașelor
- D.A.3.2. Dezvoltarea zonelor rurale și creșterea calității vieții în mediul rural, prin echiparea cu infrastructură și dotări
- D.A.3.3. Dezvoltarea infrastructurii și susținerea evenimentelor culturale, sportive și de agrement
- D.A.3.4. Digitalizarea serviciilor publice dedicate comunității, vizitatorilor și actorilor economici
- D.A.3.5. Protejarea și valorificarea patrimoniului antropic
- D.A.3.6. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic

o O.S.4: Mediu natural valorificat responsabil:

- D.A.4.1. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural, a biodiversității și dezvoltarea infrastructurii verzi
- D.A.4.2. Creșterea rezilienței la hazarduri naturale și schimbări climatice
- D.A.4.3. Reducerea poluării, ameliorarea și monitorizarea calității factorilor de mediu
- D.A.4.4. Promovarea utilizării sustenabile a resurselor energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă
- D.A.4.5. Modernizarea și dezvoltarea sistemelor de management al apelor, apelor uzate și deșeurilor
- D.A.4.6. Sprijinirea economiei circulare în vederea eliminării deșeurilor și (re)utilizării continue a resurselor

o O.S.5: Conectivitate fizică și digitală ridicată:

- D.A.5.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport în lungul rețelei TEN-T
- D.A.5.2. Creșterea conectivității locale feroviare și rutiere la rețeaua TEN-T
- D.A.5.3. Sprijinirea mobilității durabile intra-regionale, inclusiv cu scop turistic și de agrement
- D.A.5.4. Sprijinirea mobilității durabile în cadrul zonelor urbane funcționale, municipiilor și orașelor
- D.A.5.5. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor digitale

Contextul strategic de la nivel județean

Strategia de Dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021-2027

Viziunea de dezvoltare:

I. Tranziția spre industrie și servicii bazate pe cunoaștere și tranziția verde

Viziunea noastră pentru 2027 este cea a unui județ în care dezvoltarea industrială începe să facă joncțiunea cu economia cunoașterii pe calea stimulării interferentelor între cercetare universitară și sectorul privat din zona IMM-urilor și a companiilor mari deopotrivă. Dar cum specializarea regională este în termeni obiectivi un imperativ economic determinant, abordarea noastră își asuma explicit un proiect aferent acestui obiectiv: un hub de cercetare-dezvoltare axat pe două elemente subsumate imperativului european al tranziției spre net 0: electromobilitate în industria auto și economie circulară în industria maselor plastice (Bistrița Electromobility and Circular Economy Hub sau BECEH), nișă în care analiza noastră vede principalul potențial de specializare inteligentă a județului.

Acest hub va putea centraliza și potența prin efecte de proximitate și rețea proiectele de inovație existente, va servi ca platforma de consultanță financiară și digitalizare a proceselor de producție pentru firmele din rețea, va atrage antreprenorii din branșă oferind co-working space pentru start-up-uri și spin-off-uri, va amplifica inițiativele de educație și formare din sistemul public și privat, în special cele structurate în jurul CCIBN și va fi un one stop shop de prezentare pentru partenerii comerciali ai județului în zona industriei și serviciilor aferente electromobilității. La maturizare, BECEH va avea potențialul să devina un proiect-magnet pentru toate firmele mari și IMM-urile cu activități relevante în această zonă a electromobilității, de departe cel mai mare proiect industrial recent al Uniunii Europene.

Acest proiect-fanion completează prin specializarea să și accentual pus pe natura alianței incipiente între mari jucători (UTCN, marii exportatori) nou-aprobatul proiect al Primăriei Municipiului Bistrița numit Inova@2027, un proiect care va genera, odată implementat, un impact pozitiv asupra unei nișe definită diferit de BECEH: IMM-urile.

Județul are, evident, și alte surse de specializare, de la transport de marfă la mase plastice, și strategia apreciază acest lucru, făcând propuneri relevante pentru ele, de la reforma învățământului județean (atât universitar cat și profesional) la digitalizare și debirocratizare.

Însă de departe electromobilitatea se aliniază cel mai bine priorităților de finanțare ale UE, potențialului existent deja în Bistrița și tranziției mobilității de la motorul termic la cel electric.

Pe baza analizei noastre îndrăznim chiar să spunem că de acest proiect depinde viitorul pe termen mediu al industriei de subansamble auto în care este ancorată economia județului.

II. Tranziția spre agricultura de cluster, viticultura medie-premium și zootehnia cu amprentă minima de carbon

Dată fiind dispunerea predominant rurală a județului am creionat o viziune aprofundată pe agricultura. Vedem acolo un județ care iese din blestemul agriculturii fărâmițate și începe să aibă primele aglomerări organizate (clustere) agricole și viticole dotate cu hub-uri de logistica, procesare și consultanță de specialitate atât de necesare profilului agricultorilor medii din județ: talentați la agricultura și zootehnie tradițională dar nepregătiți să facă față birocrației, coordonării pentru a livra cantități mari în extrasezon și fără abilități de identificare a oportunităților din piață.

Vedem în acest sens măsuri ale autorităților județene care să ducă la o specializare crescândă pe hrana bio și gourmet cu certificare DOC, agricultura și silvicultura de tip regenerativ, și folosirea terenurilor lăsate pârloagă în scopul captării carbonului prin programele de reîmpădurire susținute de finanțări europene dar și private (piața de certificate verzi). În paralel cu ancorarea sectorului în proiecte enoturistice, viticultura trebuie să facă tranziția spre nișa medie-premium și biodinamica în care intra azi vinurile din Europa de Est.

În fine, dat fiind ca direcția de reglementare europeană în era încălzirii globale este forțarea zootehniei să își reducă amprenta de carbon, sunt necesare măsuri de asistență pentru fermele zootehnice care să facă tranziția spre gradul maxim de decarbonizare permis de natura acestui sector.

III. Un județ-magnet pentru calitatea vieții

În 2027 județul nu va fi probabil în topurile naționale de venituri nete pe cap de locuitor. Însă are deja multe atuuri pe acest palier (costuri reduse, biodiversitate, investiții în sănătate, infrastructura și învățământ) și, beneficiind de reorientarea preferințelor de viață în context pandemic, cu resursele europene care se întrevăd în 2021 județul poate avea zone-magnet pentru cei care caută o viața cu suficiente oportunități dar cu un aport suplimentar

de mediu sănătos, servicii de sănătate, cultura și învățământ accesibile și pe care se poate conta, toate acestea în condiții de proximitate față de poluri dinamice dar scumpe cum ar fi Cluj-Napoca.

În acest sens vedem în județ un centru de cercetare și pregătire medicală aferentă medicinei de urgență aeropurtate (tip medevac) dar și altor zone de specialitate prin programe de rezidențiat în parteneriat cu UMF Cluj sau Târgu-Mureș. Vedem un sector turistic care face din Bistrița-Năsăud o sursă de bune practici pe sustenabilitate și turism cultural, cu un patrimoniu urban și rural cuprins în mari programe de restaurare și revitalizare. Cu un sector HORECA care va începe să iasă din paradigma hotelurilor și pensiunilor fără caracter și concurând ineficient pe cost, spre spații de cazare și eno-gastronomie în clădiri de patrimoniu și/sau noi dar sustenabile și estetic construite și decorate.

Nu în ultimul rând propunem viziunea unui județ care crește incluziv și sofisticat cultural, atacând frontal problemele sărăciei, accesului precar la servicii de sănătate, poluării, dezvoltării sub potențial a sectorului cultural și a persistenței eșecului școlar în jurul mediei naționale.

IV. Un județ mai pregătit pentru acutizarea crizei climatice

Criză climatica deja declanșată cere la rândul ei nu doar perfectarea rețelei de apă potabilă și pentru irigații sau mărirea capacității de a interveni la inundații, incendii de pădure, ci și atragerea de fonduri masive pentru reîmpădurire, economia circulară, sisteme de sănătate pregătite pentru cataclisme climatice, accentul pus pe mobilitatea pietonală și velo și creșterea ponderii transportului sustenabil de mărfuri și persoane pe calea ferată electrificată.

Într-o lume în care consecințele crizei climatice combinate cu urbanismul eșuat, congestia și poluarea din marile orașe românești vor mări atractivitatea zonelor relativ dinamice însă mai verzi și mai vivabile, Bistrița-Năsăud are potențialul de a deveni un loc care atrage în primul rând prin structuri de rezistență și reziliență la provocările extreme ce vor veni.

Obiective strategice, generale și specifice:

Obiectiv Strategic	Obiectiv general	Obiectiv specific
1. Un judet mai competitiv și mai inteligent	1.1. Tranziția industriei județene spre nișele industriale specifice	1.1.1. Dezvoltarea și susținerea activității unei pepiniere de inițiative colaborative între CDI și întreprinderi

	tranziției verzi, digitalizate și spre Industria 4.0	de tipul unui consorțiu județean de inovare („hub de inovare")
		1.1.2. Impulsionarea tranziției spre activități economice de avangardă care sunt promovate de UE
		1.1.3. Impulsionarea investițiilor private autohtone în IMM-uri, start-up-uri și spin-off-uri inovatoare
		1.1.4. Tranziția digitală a industriei județene
		1.1.5. Promovarea accesului la piețe europene și internaționale și atragerea investițiilor străine directe în domenii de specializare inteligentă.
	1.2. Tranziția serviciilor din județ spre activități verzi si/sau cu valoare adăugată mare	1.1.6. Promovarea digitalizării în servicii
	1.2. Tranziția de la agricultura fărâmițata la agricultura de dimensiuni medii, cu infrastructuri de aglomerare /clusterizare pregătite pentru tranziția verde în sector	1.2.1. Consolidarea capacitații publice de consultanță agricolă la nivel județean.
		1.2.2. Tranziția spre forme competitive de agricultură, zootehnie și viticultură (clustere, cooperative)
		1.2.3. Repornirea pomiculturii și legumiculturii la volume mari
		1.2.4. O regiune specializată în vinuri pe segmentul mediu și premium
		1.2.5. Creșterea gradului de profesionalism în ferme
	1.3. Digitalizarea economiei județene	1.3.1. Digitalizarea administrației
		1.3.2. Stimularea digitalizarii sectorului privat
	1.4. Educația și formarea unei forțe de muncă competitive și pregătite pentru economia inteligentă	1.4.1. Grija sporită față de adevărul că formarea unei forțe de muncă competitive începe încă din faza ante preșcolară (ECEC)
		1.4.2. Dezvoltarea competențelor de bază
		1.4.2. Evitarea renunțării timpurii la educație și pregătire
		1.4.3. Dezvoltarea educației superioare

		1.4.4. Creșterea angajabilității absolvenților
		1.4.5. Dezvoltarea activităților medicale universitare la Bistrița
	1.5. Un județ mai competitiv pe piața turistică	1.5.1. Dezvoltarea unui sistem de guvernanță a turismului durabil la nivel județean – „guvernanța turistică"
		1.5.2. Așezarea patrimoniului cultural, arhitectural și arheologic în centrul „propunerii" turistice a județului Bistrița-Năsăud.
		1.5.3. Promovarea turismului de nișă
2. Un județ mai verde, care face tranziția spre emisii nete 0 de carbon	2.1. O industrie mai verde	2.1.1. Dezvoltarea industriei și cercetării axata pe industriile sustenabile (în special electromobilitate și economie circulară)
		2.1.2. Încurajarea folosirii in servicii a sistemelor de economie circulară și a sistemelor energetice și de mobilitate sustenabile.
	2.2. O agricultură mai verde	2.2.1. Integrarea agriculturii, zootehniei și viticulturii în lanțuri alimentare scurte, precum și în inițiativele de turism sustenabil propuse în Strategie.
		2.2.2. Reducerea emisiilor de carbon in sectorul zootehnic
	2.3. O mai bună gestiune a relației dintre mediu și comunități	2.3.1. Folosirea cadrului natural pentru a obține mai multă adaptare la schimbările climatice
		2.3.2. Susținerea prelucrării inovative a produselor forestiere
		2.3.3. Protejarea, conservarea, restaurarea biodiversității și consolidarea și menținerea serviciilor ecosistemice; dezvoltarea infrastructurii verzi-albastre
		2.3.4. Extinderea spațiilor verzi și de agrement
		2.3.4. Implicarea și sprijinirea comunităților locale în îndeplinirea obiectivelor de mediu
		2.3.5. Gestiunea sustenabilă a deșeurilor

		2.3.6. Modernizarea protecției cursurilor de apă
		2.3.7. Pregătirea teritoriului pentru tranziția climatică
		2.3.8. Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității
		2.3.9. Sprijinirea turismului ecologic
	2.4. Dezvoltarea transportului sustenabil	2.4.1. Dezvoltarea transportului public feroviar
		2.4.2. Dezvoltarea transportului rutier sustenabil
	2.5. Consolidarea măsurilor de adaptare la criza climatică în politicile de dezvoltare teritorială	2.5.1. Reducerea amprentei de carbon a sistemului energetic
		2.5.2. Reducerea consumului de energie
		2.5.3. Gestiunea sustenabilă a resurselor de apă
3. Un județ mai bine conectat prin creșterea mobilității	3.1. Decongestionarea traficului	3.1.1. Extinderea strategică a infrastructurii rutiere
		3.1.2. Fluidizarea digitală a traficului
	3.2. Creșterea accesibilității și a mobilității rutiere în județ	3.2.1. Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport rutier
	3.3. Dezvoltarea infrastructurii digitale	3.3.1. Condiții stricte pentru companiile ce asigură servicii de internet pentru a se asigura o calitate mai uniformă a internetului la standardele ultimilor generații de rețele
4. Un județ mai social și mai incluziv	4.1. Reducerea sărăciei extreme	4.1.1. Mărirea capacității administrative și tehnice de a implementa proiecte legate de prezența sărăciei extreme.
		4.1.2. Legalizarea așezărilor informale și prevenirea formării de zone informale noi de sărăcie extremă
		4.1.3. Eradicarea locuirii în condiții nedemne și construcția de ansambluri de case la o scală care să prevină segregarea
	4.2. Îmbunătățirea accesului populației la serviciile medicale	4.2.1. Dezvoltarea bazei materiale a sistemului medical și a capitalului uman în sistemul medical
		4.2.2. Reducerea discrepanțelor regionale și județene în ceea ce

		privește îngrijirea primară și serviciile din spitale existente
	4.3. Promovarea modelelor alternative pentru prestarea serviciilor medicale publice	4.3.1. Degrevarea SJU de cazurile simple prin descentralizarea infrastructurii medicale publice și întărirea medicinei preventive
	4.4. Digitalizarea sistemului medical prin soluții E-Health	4.4.1. Tranziția sistemului medical spre soluții digitale de tip E-Health
	4.5. Cultivarea sănătății mentale și stării de bine	4.5.1. Construirea de sisteme dedicate sănătății mentale în școli
	4.6. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale	4.6.1. Creșterea gradului de acoperire a populației cu servicii sociale
		4.6.2. Creșterea gradului de implicare a comunității în viața socială
		4.6.2. Dezvoltarea resursei umane în sistemul medical
	4.7. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de educație	4.7.1. Construcția, extinderea, reabilitarea, modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activităților educaționale
		4.7.2. Dezvoltarea calității resursei umane în domeniul educațional și de formare
	4.8. Activități de dezvoltare a activităților medicale universitare la Bistrița	4.8.1. Promovarea legăturilor cu universitățile de medicină pentru a poziționa Bistrița în nișe neacoperite pe piața cercetării și pregătirii medicale universitare
5. Un județ marcat de dezvoltare integrată și sustenabilă	5.1. Bistrița-Năsăud ca pol regional de dezvoltare culturală cu o definită dimensiune economică, socială și europeană	5.1.1. Diversificarea actului cultural și consolidarea legăturii dintre politicile culturale și politicile pentru tineret
		5.1.2. Transformarea Bistriței în pol cultural de importanță regională
		5.1.3. Îmbunătățirea finanțării pentru cultură
		5.1.4. Atragerea de talent din orașele care dau tonul în cultură
		5.1.4. Promovarea și stimularea culturii scrise și lecturii
		5.1.5. Promovarea și stimularea programelor culturale dedicate minorităților etnice și religioase din județul Bistrița-Năsăud

		5.1.6. Promovarea integrării culturii și vieții universitare
		5.1.7. Conectarea programelor culturale la calitatea vieții persoanelor vârstnice
		5.1.8. Promovarea formelor de artă aflate în simbioză cu tehnica
		5.1.9. Dezvoltarea infrastructurii culturale
	5.2. Bistrița-Năsăud: cel mai bun județ pentru familiile cu copii	5.2.1. Asigurarea unei infrastructuri de îngrijire de top pentru a atrage populație tânără în județ
	5.3. Dezvoltarea infrastructurii sportive și susținerea evenimentelor sportive și de agrement	5.3.1. Construirea, reabilitarea, extinderea și modernizarea facilităților sportive 5.3.2. Construirea, reabilitarea, extinderea și modernizarea zonelor de agrement 5.3.3. Susținerea sportului de performanță 5.3.4. Elaborarea strategiei de dezvoltare a educației fizice și a sportului în județul Bistrița-Năsăud pe o perioadă similară cu a strategiei naționale privitoare la sport 5.3.5. Elaborarea și implementarea unui sistem de monitorizare a gradului de realizare a măsurilor propuse în prezenta strategie 5.3.6. Finanțarea proiectelor din domeniul sportului și educației fizice în acord cu direcțiile, obiectivele și măsurile strategiei 5.3.7. Cercetarea periodică a realităților din domeniul sportului pentru a înțelege în profunzime dinamica socială și sportivă, pentru a putea previziona evoluția fenomenului sportiv în următoarea perioadă 5.3.8. Acțiuni de informare în școli cu privire la importanța sportului și a educației fizice 5.3.9. Acțiuni de informare în școli cu privire la taberele de tineret și promovarea activităților recreative și de sport

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

		5.3.10. Utilizarea de către comunitate a bazelor sportive existente la nivelul judeţului 5.3.11. Facilitarea accesului tuturor categoriilor sociale (copii, persoane vârstnice, familii tinere, persoane cu dizabilități, persoane cu probleme de socializare) la bazele sportive și tabere sportive 5.3.12. Utilizarea de către cluburile sportive județene, cu performanțe dovedite, a bazelor sportive existente la nivel județean precum și a taberelor pentru organizarea de cantonamente și stagii de pregătire 5.3.13. Organizarea de tabere sportive cu deschidere spre toate categoriile sociale 5.3.14. Crearea de parteneriate public-privat și sprijinul autorităților publice locale și județene pentru înființarea și dezvoltarea taberelor sportive și de agrement 5.3.15. Atragerea de finanțări nerambursabile 5.3.16. Cooperare interinstituțională 5.3.17. Cooperare cu federații și inspectoratul școlar 5.3.18. Cooperarea cu mediul privat 5.3.19. Perfecționarea resursei umane implicate direct în sportul de performanță (sportivi, antrenori, medici etc.) în vederea dobândirii de noi competențe 5.3.20. Măsuri de susținere a școlarizării sportivilor de performanță pentru finalizarea tuturor ciclurilor educaționale 5.3.21. Crearea de parteneriate cu mediul universitar pentru susținerea perspectivei interdisciplinare (sociologică, psihologică, medicală, economică) a performanței sportive 5.3.22. Identificarea structurilor sportive care au în componență sportivi de performanță și mare

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

		performanță performante pe baza unor criterii prestabilite 5.3.23. Sprijinirea LPS și a cluburilor locale pentru a deveni pepiniere ale sportului de performanță 5.3.24. Desfășurarea de competiții – festivaluri sportive între structurile sportive și centrele rurale 5.3.25. Creşterea nivelului competiţional şi promovarea judeţului în competiţiile sportive naţionale şi internaţionale 5.3.26. Crearea de parteneriate public-privat și sprijinul autorităților publice locale și județene pentru dezvoltarea cluburilor sportive cu performanțe la nivel național și internațional

Contextul normativ al elaborării Strategiei de Dezvoltare Teritorială

Art. 42 – (1) al Legii 350/2001 republicată cu modificările ulterioare precizează că „Planul de amenajare a teritoriului județean are caracter director și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a județului. Planul de amenajare a teritoriului județean se corelează cu Planul de amenajare a teritoriului național, cu Planul de amenajare a teritoriului zonal, cu programele guvernamentale sectoriale, precum și cu alte programe de dezvoltare".

În conformitate cu Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și de elaborare și actualizare a documentațiilor de urbanism, aprobate prin Ordinul nr. 233 din 26 februarie 2016 (art. 11), "Partea a 3-a a P.A.T.J. cuprinde strategia de dezvoltare teritorială a județului cu direcțiile și prioritățile de dezvoltare a județului în plan teritorial, stabilite în baza diagnosticului prospectiv, urmărind să se asigure eliminarea/reducerea decalajelor de dezvoltare. În situația existenței unei strategii de dezvoltare socioeconomică a județului, strategia de dezvoltare teritorială transpune în plan teritorial prevederile acesteia și o completează cu obiective și măsuri specifice".

SCENARII DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD PENTRU PERIOADA 2025-2035

Pe baza concluziilor Diagnosticului Prospectiv, au fost definite 3 scenarii de dezvoltare teritorială posibile, respectiv:

Scenariul I de dezvoltare teritorială (Scenariul "Do Nothing"/ de referință)

Acest scenariu presupune menținerea trendurilor actuale de dezvoltare economică, demografică și teritorială, lipsa intervențiilor publice semnificative în infrastructură, echipare tehnico-edilitară, protecția mediului sau dezvoltarea urbană, continuarea dezechilibrelor teritoriale existente între mediul urban și rural, persistența problemelor de mediu, accesibilitate și competitivitate regională.

Din perspectiva demografiei și a rețelei de așezări, va continua declinul demografic în zonele rurale defavorizate, îmbătrânirea populației rurale prin migrația tinerilor către centrele urbane sau în străinătate, consolidarea Bistriței ca pol unic de creștere, degradarea funcțională a localităților mici și pierderea serviciilor publice de bază de la nivelul acestora.

Din punctul de vedere al economiei și ocupării, în acest scenariu se menține o economie preponderent agricolă și de subzistență în mediul rural, lipsa investițiilor masive în industrie și servicii inovative, continuarea dependenței de activități tradiționale cu valoare adăugată redusă, persistența disparităților economice între municipiul-reședință și restul județului.

Din perspectiva accesibilității, infrastructura rutieră va rămâne deficitară mai ales în zona montană, fără investiții în conectivitatea externă, iar județul va ocupa o poziție periferică față de rețelele majore de transport, cu un transport public slab integrat, cu legături ineficiente între orașe și comune.

Cu privire la mediu și resurse naturale, va continua degradarea acestora sub impactul exploatărilor forestiere necontrolate și a depozitării necontrolate a deșeurilor. De asemenea, va persista vulnerabilitatea crescută la riscuri naturale (inundații, alunecări de teren) din cauza lipsei măsurilor de prevenție și reabilitare, precum și lipsa valorificării durabile a patrimoniului natural.

În ceea ce privește serviciile publice și calitatea vieții, județul va continua să prezinte un acces limitat la servicii de sănătate și educație în mediul rural, precum și disparități teritoriale în accesul la apă potabilă, canalizare sau energie. Per ansamblu, localitățile mici își vor scădea atractivitatea pentru tineri și investitori.

Patrimoniul cultural (tradiții, arhitectură vernaculară etc.) va continua să se degradeze, iar turismul rural și ecoturismul vor continua să stagneze pe fondul deficiențelor de infrastructură și promovare, resimțindu-se și lipsa cooperării între localități în promovarea rutelor turistice tematice.

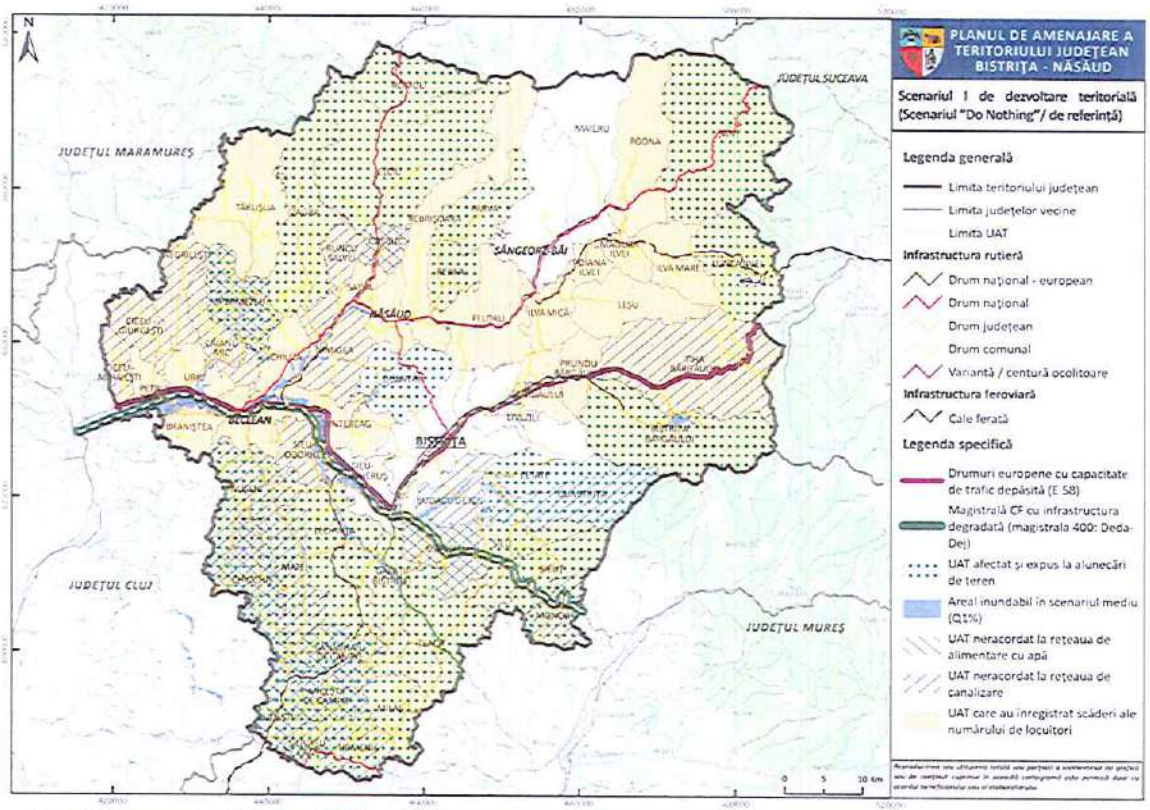

Fig. 12. SCENARIUL I DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ (SCENARIUL „DO NOTHING"/ DE REFERINȚĂ)

Scenariul II de dezvoltare teritorială (Scenariul "Do Something")

Acest scenariu reprezintă o variantă strategică intermediară, situată între scenariul „Do nothing" (menținerea tendințelor actuale fără intervenții majore) și scenariul „Do maximum" (dezvoltare accelerată, bazată pe investiții majore și politici proactive). În acest scenariu se întreprind măsuri pentru susținerea centrelor urbane secundare (Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi) și a unor microcentre rurale ca poli de dezvoltare locală și reducerea presiunii asupra municipiului Bistrița, îmbunătățirea accesului rutier și feroviar intern, a

legăturilor cu rețelele TEN-T și cu județele vecine, precum și promovarea transportului public. Din perspectivă economică, se vor face eforturi pentru dezvoltarea industriilor locale în cadrul unor infrastructuri de afaceri, a agriculturii ecologice și agroturismului, meșteșugurilor și economiei verzi. Cadrul natural va fi valorificat durabil prin susținerea zonelor montane (de ex. Munții Rodnei, Valea Bârgăului, Colibița) și a celor cu resurse balneare (de ex. Sângeorz-Băi), în contextul unui turism responsabil și a conservării ecosistemelor. Din punct de vedere al calității vieții, acest scenariu va promova un acces echitabil la servicii publice (educație, sănătate, cultură, digitalizare). În domeniul cooperării teritoriale, vor fi stimulate cooperările intercomunale și parteneriatele public-private pentru implementarea de proiecte comune.

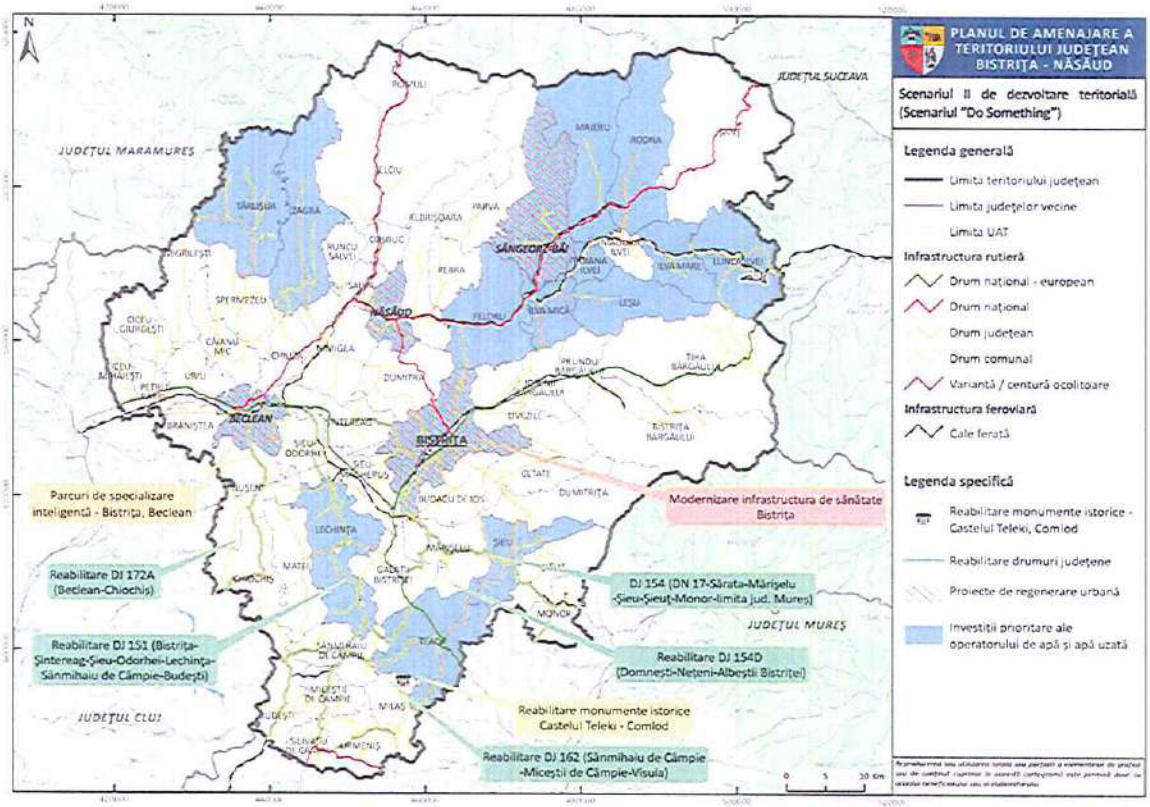

Fig. 13. SCENARIUL II DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ (SCENARIUL „DO SOMETHING")

Scenariul III de dezvoltare teritorială (Scenariul "Do Maximum")

Acest scenariu este unul maximal, orientat spre transformare, în care județul va beneficia de conectivitate rapidă, cu rețele moderne de mobilitate și utilități, o economie competitivă cu lanțuri valorice locale, turism bazat pe natură și sănătate care să acopere toate sezoanele, așezări bine echipate, reziliente climatic și demografic.

Din perspectiva modelului teritorial, acest scenariu va avea în centrul său municipiul Bistrița și zona sa urbană funcțională, ca nod de servicii regionale, cele trei orașe mici cu rol de poli secundari, o axă de dezvoltare est-vest de-a lungul drumului express, care polarizează activitatea industrială și logistică, respectiv un coridor nord-sud, cu profil turism și bioeconomie. Se conturează astfel, pe lângă zona urbană funcțională a Bistriței, cu funcțiuni intensive de locuire, mobilitate sau de educație duală/superioară, Valea Someșului (cu funcțiuni logistice, de industrie nepoluantă sau agro-procesare), zona montană (axată pe silvicultură durabilă, bio-economie și turism) și zonele profund rurale din sudul județului (cu potențial ridicat pentru energie regenerabilă/fotovoltaică și micro-hub-uri de servicii).

În domeniul conectivității și mobilității, scenariul propune construirea unui drum rapid care să traverseze de la vest la est teritoriul județean, în paralel cu actualul drum european E58, variante de ocolire ale municipiului Bistrița, respectiv ale orașelor Beclean (completare) și Năsăud, modernizarea căii ferate care leagă Transilvania de regiunea Moldovei, dezvoltarea unei rețele velo, a unor coridoare de mobilitate urbană în interiorul celor patru centre urbane și promovarea unui transport public integrat și ecologic.

În domeniul serviciilor publice, se va asigura acoperirea cu servicii de alimentare cu apă și canalizare a tuturor localităților, conform directivelor europene, dezvoltarea infrastructurii de producere, transport și distribuție a energiei verzi (solar, biomasă), inclusiv a stațiilor de încărcare electrică pentru vehicule, precum și extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în amestec cu hidrogenul. Sistemul de management al deșeurilor va fi extins și completat, astfel încât să fie atinse țintele de reciclare. Infrastructura 5G va fi asigurată de-a lungul tuturor coridoarele de dezvoltare, iar rețeaua de fibră optică în toate localitățile.

Din punct de vedere economic, se propune crearea de parcuri de specializare inteligentă în centrele urbane și în centrele de polarizare rurale amplasate de-a lungul coridoarelor de transport, centre de formare duală și înființarea de noi clustere (sau aderarea la cele existente).

Turismul va fi dezvoltat cu precădere la nivelul stațiunilor turistice, cu accent pe valorificarea resurselor balneare, a peisajelor montane și a obiectivelor culturale (situri memoriale, etnografie, gastronomie, evenimente etc.), și având ca obiectiv reducerea sezonalității.

Rețeaua de așezări va beneficia de o densificarea calitativă în intravilan, axată pe regenerarea zonelor industriale vechi, construirea de locuințe nZEB, inclusiv din fonduri

publice pentru tineri și specialiști. Serviciile publice vor fi dezvoltate în jurul conceptului de centre "15 minute" în fiecare pol secundar, iar în mediul rural vor fi concentrate în huburi rurale de sănătate (de ex. centre de permanență), educație, cultură și sport. La nivelul municipiului Bistrița se va investi în continuare pentru modernizarea infrastructurii de deservire de importanță județeană, precum instituțiile de cultură, de învățământ special sau de sănătate (Spitalul Județean de Urgență).

În domeniul mediului și climei, județul se va dezvolta în baza viziuni strategice de adaptare climatică și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră. La nivelul acestuia se va derula un program masiv de reabilitare termică a clădirilor publice și rezidențiale, de schimbare a combustibililor solizi, de prioritizare a transportului public și nemotorizat în defavoarea deplasărilor cu autoturismul propriu.

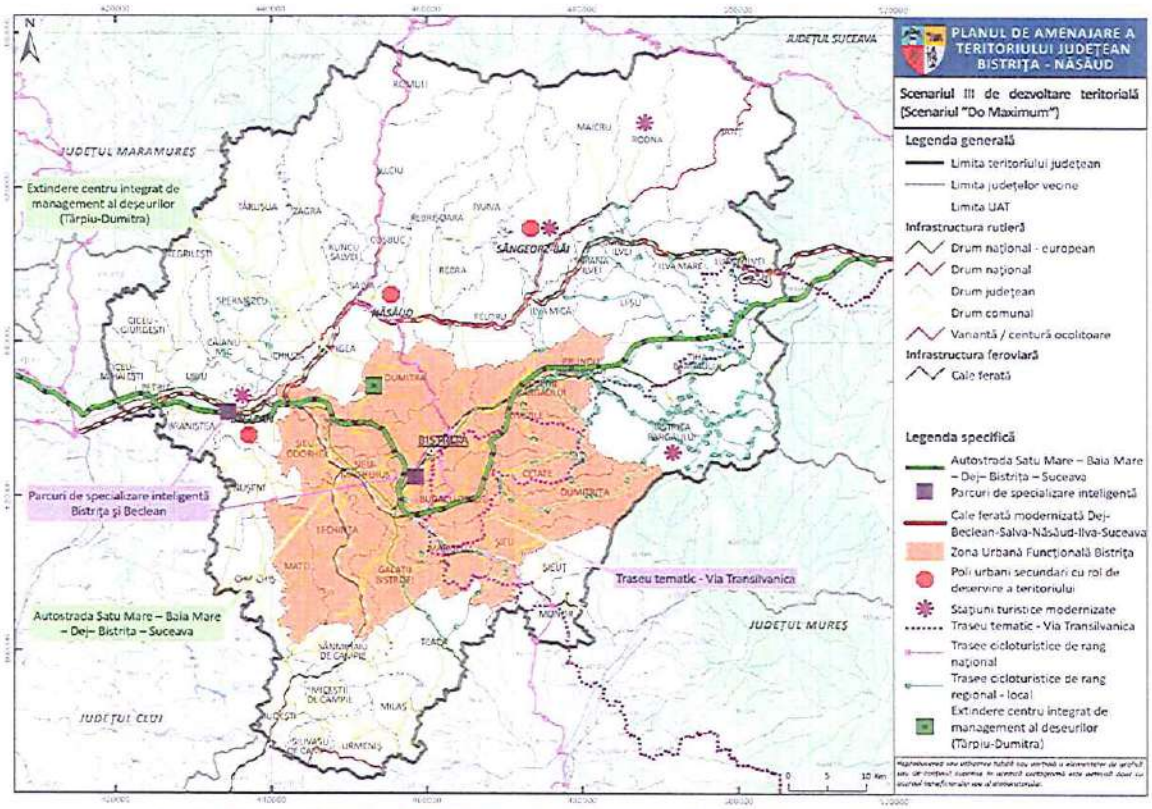

Fig. 14. SCENARIUL III DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ (SCENARIUL „DO MAXIMUM")

În urma consultării cu actorii locali a reieșit faptul că scenariul preferat de dezvoltare este cel de-al treilea.

PRINCIPII AVUTE ÎN VEDERE LA FORMULAREA VIZIUNII

a) Coeziune teritorială

Viziunea de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud se fundamentează pe consolidarea coeziunii teritoriale printr-o structură policentrică echilibrată, în care municipiul Bistrița, orașele Beclean, Năsăud și Sângeorz-Băi acționează ca poli complementari ai dezvoltării economice și sociale. Această abordare sprijină integrarea funcțională a zonelor montane, de vale și colinare, valorificând diversitatea naturală și culturală a județului. Se urmărește conectarea coerentă a teritoriului prin infrastructuri moderne și durabile, care să asigure mobilitatea sigură și sustenabilă a persoanelor, mărfurilor și serviciilor. Accesul echitabil la resursele naturale – păduri, ape, terenuri agricole – și la patrimoniul cultural al Țării Năsăudului și al Văii Someșului Mare constituie o prioritate strategică, fără a compromite echilibrul ecologic. Consiliul Județean își asumă rolul de a garanta o accesibilitate inteligentă și prietenoasă cu mediul, care exprimă identitatea locală și valorile comunităților bistrițene.

b) Incluziune socială și echitate teritorială

Viziunea de dezvoltare a județului reflectă un angajament ferm pentru construirea unor comunități incluzive, echitabile și reziliente, capabile să răspundă nevoilor tuturor cetățenilor – de la mediul urban la cel rural, de la zonele de câmpie la cele montane. Politicile publice vor fi centrate pe nevoile reale ale populației, indiferent de vârstă, gen, etnie, venit sau localizare geografică. Diversitatea culturală a județului – marcată de influențele săsești, românești și maghiare – este valorizată ca resursă de coeziune și inovație socială. Consiliul Județean va susține proiecte și programe care promovează accesul echitabil la educație, sănătate, locuire decentă, digitalizare și servicii publice de bază, contribuind astfel la reducerea disparităților dintre mediul urban și cel rural și la întărirea capitalului social local.

c) Participare și guvernanță deschisă

Procesul de dezvoltare teritorială a județului Bistrița-Năsăud se bazează pe participarea publică autentică și pe un dialog constant între administrație, mediul privat, instituții academice și societatea civilă. Consiliul Județean își propune să consolideze capacitatea comunităților locale de a contribui activ la elaborarea și monitorizarea politicilor publice, prin consultări transparente și mecanisme digitale de

implicare. Guvernanța deschisă va fi orientată spre transparență, colaborare și responsabilitate, transformând cetățenii în parteneri reali ai administrației în construcția unui viitor comun, sustenabil și echitabil pentru județ.

d) Calitate, siguranță și sustenabilitate

Viziunea de dezvoltare a județului promovează o cultură a calității, siguranței și sustenabilității în toate etapele planificării teritoriale – de la conceperea proiectelor până la implementarea lor concretă. Se urmărește creșterea calității vieții prin infrastructuri moderne și durabile, servicii publice performante și un cadru construit sigur, eficient energetic și adaptat specificului local. Consiliul Județean își propune implementarea unor politici proactive pentru protecția mediului, reducerea riscurilor naturale (inundații, alunecări de teren, secetă) și adaptarea la schimbările climatice, cu accent pe utilizarea soluțiilor verzi și albastre. Parteneriatele cu mediul privat și academic vor fi esențiale pentru atingerea acestor obiective. Calitatea și siguranța devin astfel piloni ai rezilienței teritoriale și ai atractivității județului Bistrița-Năsăud.

e) Coordonare strategică și integrare multiscalară

Pentru a asigura o dezvoltare coerentă și integrată, viziunea județului promovează corelarea permanentă între documentațiile de amenajare a teritoriului, planurile urbanistice și strategiile sectoriale, atât la nivel local, cât și regional sau național. Consiliul Județean va consolida rolul Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ Bistrița-Năsăud) ca instrument strategic de integrare și de aliniere la obiectivele politicilor europene de dezvoltare durabilă. Utilizarea sistemelor GIS, a bazelor de date spațiale deschise și a instrumentelor digitale de planificare va permite o abordare bazată pe evidențe, favorizând coordonarea interinstituțională și eficiența în luarea deciziilor.

f) Cooperare teritorială și parteneriate locale

Dezvoltarea policentrică și echilibrată a județului Bistrița-Năsăud depinde de intensificarea cooperării între autorități locale, mediul economic, organizațiile civice și comunitățile rurale. Consiliul Județean va încuraja:

1. Parteneriate funcționale între zonele urbane și rurale (ex. Bistrița–Beclean–Năsăud–Sângeorz-Băi și satele din ariile lor de influență), pentru furnizarea integrată a serviciilor publice, educației și mobilității;

2. Inițiative comune pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea de lanțuri economice locale verzi și competitive în domenii precum agro-alimentar, lemn-mobilier, turism și energie regenerabilă;
3. Programe intercomunitare de valorificare a patrimoniului cultural și natural (Țara Năsăudului, Colibița, Munții Rodnei, Sângeorz-Băi), promovând un turism responsabil și durabil;
4. Colaborări pentru digitalizare și eficientizarea serviciilor publice, cu accent pe infrastructuri comune de transport, utilități și mediu.

Prin aceste direcții, cooperarea teritorială devine un motor al coeziunii, competitivității și identității județului Bistrița-Năsăud în contextul regional și european, consolidându-i rolul de pod între Transilvania și nordul Moldovei.

Viziunea de dezvoltare teritorială

În orizontul anului 2035, județul Bistrița-Năsăud își propune să devină un teritoriu echilibrat, conectat și rezilient, capabil să valorifice durabil resursele sale naturale, umane și culturale, oferind locuitorilor un nivel ridicat al calității vieții și oportunități echitabile de dezvoltare în toate zonele sale. Viziunea de dezvoltare teritorială are la bază principiile Agendei Teritoriale a Uniunii Europene 2030 (Territorial Agenda 2030), Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României – Orizont 2035 (SDTR) și Strategiei de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021–2027, urmărind consolidarea coeziunii teritoriale, a echității sociale și a tranziției verzi și digitale.

În acord cu Agenda Teritorială Europeană 2030, viziunea propune transformarea județului într-un spațiu mai echilibrat, mai verde, mai conectat și mai incluziv, în care comunitățile locale dispun de infrastructuri moderne, servicii publice de calitate și oportunități economice diversificate. Bistrița-Năsăud va promova o guvernanță teritorială participativă, bazată pe cooperare între mediul urban și cel rural, între autorități, mediul privat și societatea civilă, contribuind astfel la realizarea obiectivelor europene de coeziune și durabilitate.

În conformitate cu Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, județul va urmări integrarea sa funcțională în rețelele de dezvoltare ale Transilvaniei de Nord, prin:

- consolidarea sistemului urban policentric format din municipiul Bistrița și orașele Năsăud, Beclean și Sângeorz-Băi;
- îmbunătățirea conectivității la coridoarele naționale și europene de transport;
- valorificarea durabilă a resurselor naturale și culturale;
- consolidarea economiei locale prin inovare, antreprenoriat și digitalizare;
- creșterea rezilienței teritoriale la schimbările climatice și la riscurile naturale.

Pornind de la direcțiile stabilite în Strategia de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud 2021–2027, viziunea teritorială 2035 prevede transformarea județului într-un pol regional de dezvoltare durabilă și echilibrată, în care:

- municipiul Bistrița devine un centru urban competitiv și inovator, integrat în rețeaua orașelor medii europene;
- zonele rurale sunt revitalizate prin diversificarea economiei locale, dezvoltarea agroturismului și îmbunătățirea infrastructurii;
- patrimoniul natural și cultural este protejat și valorificat ca resursă strategică pentru dezvoltarea turismului și creșterea calității vieții;
- administrația județeană și locală dispune de o capacitate instituțională sporită, capabilă să gestioneze eficient proiecte integrate de dezvoltare.

Prin implementarea direcțiilor strategice ale Planului de Amenajare a Teritoriului Județean, județul își propune:

- Să asigure o dezvoltare teritorială echilibrată, prin consolidarea centrelor urbane și revitalizarea spațiului rural, reducând disparitățile de acces la infrastructuri, servicii publice și oportunități economice;
- Să îmbunătățească accesibilitatea și conectivitatea la rețelele naționale și europene de transport, energie și comunicații, facilitând integrarea județului în economia regională;
- Să promoveze un model de dezvoltare economică sustenabilă, bazat pe inovare, digitalizare, bioeconomie și turism responsabil, sprijinind. întreprinderile locale și economia verde;

- Să conserve și să valorifice patrimoniul natural și cultural ca element identitar și resursă strategică pentru dezvoltarea durabilă;
- Să întărească reziliența teritorială și adaptarea la schimbările climatice, prin protejarea ecosistemelor, gestionarea riscurilor naturale și promovarea soluțiilor verzi în amenajarea teritoriului;
- Să modernizeze guvernanța teritorială, prin creșterea capacității administrative, cooperarea intercomunală și utilizarea instrumentelor digitale în planificare și decizie publică.

Modul de dezvoltare a sistemului urban și a rețelei de localități în relație cu o zonificare integrată a teritoriului și identificarea principalelor centre zonale viitoare

Dezvoltarea sistemului urban și a rețelei de localități va fi în strânsă corelație cu extinderea și modernizarea infrastructurii conective, care va genera și va întări un sistem de așezări policentric, coeziv, cu poli urbani bine definiți și interconectați între ei. Luând în considerare actuala matrice teritorială și tendințele care se desfășoară de-a lungul principalelor axe de dezvoltare, se poate anticipa că un rol important va fi jucat de viitoarea autostradă A14 (Satu Mare – Baia Mare – Bistrița – Suceava), care va lega nord-vestul României de Maramureș, Transilvania, Bucovina și Moldova, va conecta principalele orașe din nordul țării și totodată aceste regiuni cu centrul și vestul Europei, și va consolida actuala axă vest-est de la nivelul județului Bistrița-Năsăud, desfășurată aproximativ de-a lungul actualului drumului european E58, centrată pe municipiul Bistrița, al cărui rol se va augmenta, ca pol regional de creștere. Astfel, viitoarea zonă metropolitană a municipiului Bistrița va avea importante funcții economice, sociale, administrative și logistice, la nivelul întregului județ și chiar dincolo de limitele județului. De altfel, localizarea favorabilă a municipiului Bistrița, dar și a orașelor Beclean, Năsăud și Sângeorz-Băi, pe principala axă de transport sau în apropierea acesteia, va conduce la o expansiune progresivă a zonei metropolitane Bistrița, care, în timp, va include și cele trei centre urbane mai mici ale județului, rezultând o dezvoltare pe termen lung a centrelor urbane din județ, în condițiile unei complementarități funcționale a celor patru orașe, precum și a regiunilor periurbane ale acestora, care sunt deja atractive, dar vor deveni și mai atrăgătoare pentru potențialii investitori. O infrastructură conectivă adecvată va putea determina extinderea acestor avantaje competitive și spre partea de nord, respectiv cea de sud a județului, de-a lungul celor două axe majore ale județului de pe direcție nord-

sud, cea de pe valea Sălăuța, spre Maramureș, și cea spre Reghin și valea Mureșului, spre sud, care și în prezent joacă un rol foarte important, prin conectarea la infrastructura rutieră din județul Mureș (autostrăzile A3 și A8). Dezvoltarea centrelor urbane mici ar răspunde și obiectivului de a decongestiona și deconcentra serviciile din municipiul reședință de județ, Bistrița, având drept consecință și o echilibrare a dezvoltării în teritoriu față de reședința de județ. Totodată, este importantă consolidarea celorlalte axe de dezvoltare din județ: axa de pe cursul superior al Someșului Mare, axa Sălăuței, axa Ilvelor, axa Șieului, axa Câmpiei Transilvaniei, de-a lungul cărora se vor intensifica fluxurile de materie, energie și informație, pe măsură ce așezările adiacente se vor dezvolta.

În mediul rural, investițiile în infrastructură ar facilita conectarea la oportunitățile oferite de orașele dinamice și cu funcții complexe din zona metropolitană Bistrița. Aceasta va reprezenta cea mai viabilă alternativă de supraviețuire și chiar de dezvoltare a localităților rurale, în vederea diversificării profilului funcțional. Investițiile în infrastructura de comunicații și cea tehnico-edilitară ar determina o creștere a nivelului de trai și ar face localitățile rurale mai atractive, chiar și pe cele mai depărtate de centrele urbane, fapt care va extinde fenomenul de periurbanizare până la comune tot mai îndepărtate, în condițiile în care acestea vor deveni mai accesibile și vor oferi standarde de viață similare sau apropiate cu cele din mediul urban, având avantajele specifice localizării în arii mai pitorești, în strânsă legătură cu natura. Un obiectiv firesc este și dezvoltarea localităților rurale care ar putea întruni condiții de a deveni centre în teritoriu cu rol intercomunal. Accentul va trebui pus pe dezvoltarea acelor comune situate la o oarecare distanță de centrele urbane, care să poată să își dezvolte propria lor de arie de influență, polarizând astfel un număr mai ridicat de comune înconjurătoare. În baza datelor existente, din perspectivă demografică, socio-economică și a localizării, comunele care s-ar preta cel mai bine pentru a avea un astfel de rol de deservire intercomunală, ca centre zonale viitoare, sunt Rodna, Prundu Bârgăului și Lechința. Comuna Rodna este situată pe cursul superior al Someșului Mare, având deja unele dotări cu rol supracomunal (liceul, de exemplu), fiind o localitate cu tradiție urbană ca centru minier încă din Evul Mediu. În mod firesc, această comună polarizează deja o bună parte din așezările mari situate în acest bazin hidrografic (comunele Maieru și Șanț), iar acest rol polarizator trebuie consolidat și sprijinit, având în vedere și localizarea optimă, tradiția care-i conferă și unele avantaje competitive și unele dotări. Comuna Prundu Bârgăului este localizată în partea centrală a zonei "Bârgaielor", respectiv pe cursul superior și mijlociu al

Bistriței și al afluenților acesteia, în primul rând Bârgăul, o regiune aflată în plină expansiune din punct de vedere demografic, dar și economic și social, de-a lungul principalei axe de comunicație a județului (drumul european E58 spre pasul Tihuța). Această comună deservește deja toate comunele din această regiune (unde încă nu există niciun oraș), având dotări specifice (liceu) și un potențial de dezvoltare deosebit, materializat și prin prezența unor unități economice importante. Comuna Lechința are la rândul său deja un rol de deservire la nivel supracomunal și este cea mai importantă comună de la contactul Dealurilor Șieului cu Câmpia Transilvaniei, având și o anumită tradiție viticolă, într-o arie lipsită de orașe pe distanțe destul de mari. Toate aceste trei comune sunt localizate în regiuni periferice ale județului, unde trebuie intervenit cu prioritate, deoarece aici se constată prezența a numeroase fenomene de risc din punct de vedere social și economic, pe fondul unei infrastructuri deficitare și a unei calități mai scăzute a standardelor de locuire, precum și un nivel de trai mai redus decât media județeană.

Astfel, județul Bistrița-Năsăud va trece de la un sistem de așezări excesiv monocentric, dominat aproape exclusiv de municipiul Bistrița, către un model policentric echilibrat, bazat pe consolidarea centrelor urbane secundare, Beclean, Năsăud și Sângeorz-Băi, și pe integrarea funcțională a spațiului rural, prin dezvoltarea coridoarelor economice și de transport și crearea unor centre zonale, precum Rodna, Prundu Bârgăului sau Lechința.

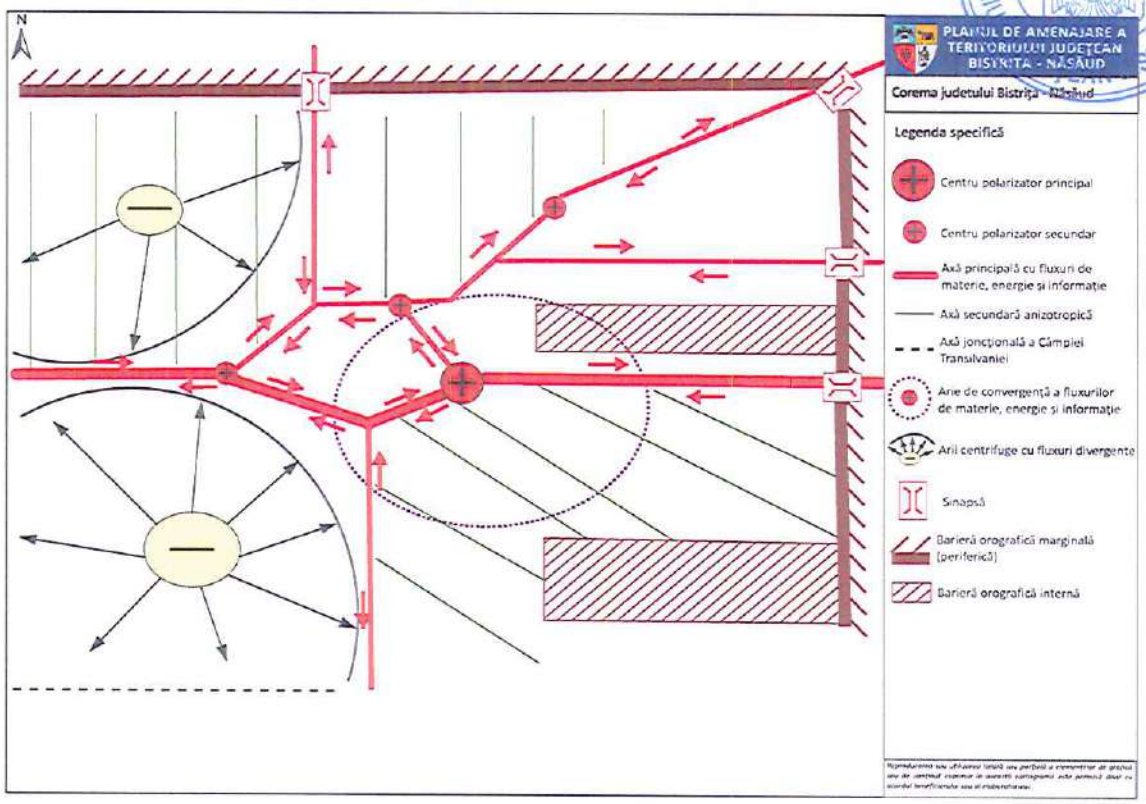

Fig. 15. COREMA JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

Misiunea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Bistrița-Năsăud

Misiunea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Bistrița-Năsăud este de a orienta, coordona și integra dezvoltarea durabilă a teritoriului județean, prin valorificarea echilibrată a resurselor naturale, economice și umane, în concordanță cu principiile coeziunii teritoriale, ale sustenabilității și competitivității stabilite la nivel european, național și regional.

PATJ Bistrița-Năsăud are rolul de document director și strategic care fundamentează deciziile privind utilizarea spațiului, localizarea investițiilor și dezvoltarea infrastructurilor, contribuind la crearea unui teritoriu coerent, atractiv și rezilient. Prin corelarea politicilor publice de dezvoltare economică, socială și de mediu, planul urmărește să ofere un cadru integrat pentru:

- armonizarea dezvoltării urbane și rurale, prin consolidarea rețelei policentrice de localități și creșterea echilibrului teritorial;
- îmbunătățirea accesibilității și conectivității, prin integrarea județului în rețelele regionale și europene de transport și utilități;

- protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului natural și cultural, ca resurse strategice de dezvoltare;
- creșterea atractivității economice și a calității vieții, prin investiții coordonate în infrastructură, servicii publice, educație și inovație;
- dezvoltarea capacității administrative și a guvernanței teritoriale, pentru o planificare participativă și eficientă.

Misiunea PATJ se aliniază orientărilor stabilite de Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2030, care promovează o dezvoltare echilibrată și coezivă a teritoriilor, și de Strategia de Dezvoltare Teritorială a României – Orizont 2035, care susține cooperarea între nivelurile de guvernanță și consolidarea identității teritoriale. De asemenea, planul reflectă obiectivele Strategiei de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud 2021–2027, asigurând integrarea dimensiunii spațiale în procesele de dezvoltare județeană.

OBIECTIVE, POLITICI ȘI PROGRAME DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ

Scopul PATJ

Scopul Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Bistrița-Năsăud este de a asigura o dezvoltare teritorială echilibrată, durabilă și competitivă a județului, prin orientarea strategică a utilizării spațiului, integrarea infrastructurilor majore, valorificarea potențialului local și reducerea disparităților teritoriale, în concordanță cu principiile și obiectivele stabilite la nivel european, național și regional.

PATJ Bistrița-Năsăud urmărește crearea unui teritoriu coerent și rezilient, capabil să ofere condiții optime de locuire, muncă, mobilitate și protecție a mediului, printr-o planificare spațială integrată și o guvernanță eficientă.

Obiective Strategice Generale de Dezvoltare a Teritoriului (OSGDT)

În ceea ce privește defalcarea pe termen scurt, mediu și lung a obiectivelor strategice generale, OSGDT 1 este propus spre implementare în următorii 6 ani, astfel încât infrastructura conectivă să poată contribui la creșterea economică a județului, context în care OSGDT 2 are un orizont de implementare pe termen mediu și lung. OSGDT 3, OSGDT 6 și OSGDT 7, care se referă la obiectivele de mediu, de conservare a patrimoniului construit și de guvernanță teritorială, vor fi implementate continuu de-a lungul celor 10 ani. Investițiile în regenerarea localităților urbane și rurale vor fi derulate pe termen scurt și mediu, în contextul în care o bună parte a acestora sunt deja în implementare și vor fi finalizate până în jurul anului 2032.

Obiective Strategice Generale de dezvoltare a teritoriului ale PATJ	Defalcare pe orizont de timp pentru implementare:		
	Termen scurt (1-3 ani)	Termen mediu (4-6 ani)	Termen lung (7-10 ani)
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități			
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă			
OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice			
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale			
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban			
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural			

OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale				

Corelarea Obiectivelor Strategice Generale de Dezvoltare a Teritoriului cu prioritățile altor documente strategice de la nivel global, european, național și județean;

Obiective Strategice Generale de dezvoltare a teritoriului ale PATJ	Corelare cu:			
	Obiectivele de dezvoltare sustenabilă (SDG) ale UN - Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă	Principiile strategice (PS) ale Agendei Teritoriale 2030	Obiectivele generale (OG) ale SDTR	Obiectivele strategice (OS) ale Strategiei de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021-2027
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități	SDG 9: "Industrie, inovație și infrastructură"	PS4. O mai bună conectivitate	OG1. Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband	OS 3: Un județ mai bine conectat prin creșterea mobilității
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă	SDG 8: "Muncă decentă și creștere economică" SDG 9: "Industrie, inovație și infrastructură" SDG 12: "Consum și producție responsabile"	PS6. O mai bună utilizare a resurselor locale		OS 1: Un județ mai competitiv și mai intelligent
OSGDT 3: Conservarea patrimoniului	SDG 6: "Apă curată și sanitație"	PS2. O Europă verde și rezilientă	OG 4. Protejarea patrimoniului natural și	OS 2: Un județ mai verde, care face tranziția

natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice	SDG 7: "Energie curată și la prețuri accesibile" SDG 12: "Consum și producție responsabile" SDG 13: "Acțiune climatică" SDG 14: "Viață acvatică" SDG 15: "Viață terestră"		construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială	spre emisii nete 0 de carbon
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale	SDG 11: Orașe și comunități durabile SDG 1: "Fără sărăcie" SDG 2: "Foamete zero" SDG 3: "Sănătate și bunăstare" SDG 4: "Educație de calitate" SDG 5: "Egalitate de gen" SDG 6: "Apă curată și sanitație" SDG 7: "Energie curată și la prețuri accesibile" SDG 10: "Inegalități reduse"	PS1. O Europă echitabilă și funcțională	OG2. Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive OG3. Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane	OS 4: Un județ mai social și mai incluziv OS 5: Un județ marcat de dezvoltare integrată și sustenabilă
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a	SDG 1: "Fără sărăcie"	PS1. O Europă	OG2. 2. Creșterea calității vieții	OS 4: Un județ mai social și mai incluziv

județului și reducerea decalajului rural-urban	SDG 2: "Foamete zero" SDG 3: "Sănătate și bunăstare" SDG 4: "Educație de calitate" SDG 5: "Egalitate de gen" SDG 6: "Apă curată și sanitație" SDG 7: "Energie curată și la prețuri accesibile" SDG 10: "Inegalități reduse"	echitabilă și funcțională	prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive OG3. Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane	OS 5: Un județ marcat de dezvoltare integrată și sustenabilă
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural	SDG 11: Orașe și comunități durabile	PS1. O Europă echitabilă și funcțională	OG 4. Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială	OS 5: Un județ marcat de dezvoltare integrată și sustenabilă
OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale	SDG 16: Pace, justiție și instituții eficiente SDG 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor	PS3. O guvernanță teritorială mai bună	OG 5. Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială	

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

Corelarea Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului cu alte documente programatice de la nivel european și național

Corelarea Strategiei de Dezvoltare a Teritoriului cu alte documente programatice de la nivel european și național este prezentată sintetic în tabelul de mai jos:

Documentul programatic	Modul de corelare cu SDT aferentă PATJ Bistrița-Năsăud
Declarația de la București „Către un cadru comun pentru dezvoltare urbană în Uniunea Europeană" (2019)	Strategia de Dezvoltare Teritorială, cu precădere Obiectivul Strategic General nr. 4, oferă o atenție deosebită aspectelor legate de dezvoltarea urbană și relațiilor urban-rural, în conformitate cu direcțiile asumate prin Declarația de la București. De asemenea, OSGDT nr. 6 subliniază importanța dimensiunii integrate și participative a dezvoltării urbane. Tema culturii, patrimoniului și spațiilor publice din mediul urban este reflectată în OSGDT nr. 4.
Noua Agendă Urbană a ONU (2016)	Prioritățile din Noua Agenda Urbană a ONU, precum dezvoltarea urbană durabilă și echilibrată teritorial, abordarea integrată urban-rural și dimensiunea socială sunt reflectate în OSGDT nr. 4 al Strategiei de Dezvoltare Teritorială aferente PATJ Bistrița-Năsăud. Temele legate de guvernanța multi-nivel și participativă, respectiv planificarea spațială bazată pe date și cunoaștere sunt preluate de OSGDT nr. 6. Reziliența, schimbările climatice și protecția mediului sunt teme predilecte ce se regăsesc în OSGDT nr. 3.
Pactul de la Amsterdam privind stabilirea principiilor Agendei Urbane a Uniunii Europene (2016)	Subiectele abordării integrate a dezvoltării urbane, al orașelor sustenabile, reziliente și de calitate, al orașelor mici și mijlocii, respectiv al legăturilor urban-rural au fost preluate în OSGDT nr. 4 al Strategiei de Dezvoltare Teritorială aferente PATJ Bistrița-Năsăud. Cooperarea multi-nivel și parteneriatele, mai buna reglementare, finanțare și cunoaștere (de ex. GIS) sunt teme care se regăsesc în OSGDT nr. 6 cu privire la guvernanța teritorială.
Pactul teritorial „Valorificarea deplină a Strategiei Europa 2020 prin Parteneriat" (2011)	Pactul teritorial este strâns legat de cele 3 priorități ale Strategiei Europa 2020 și este axat pe principiul parteneriatului și al guvernanței multi-nivel, care să susțină coeziunea și dezvoltarea policentrică. În OSGDT nr. 6 al Strategiei de Dezvoltare Teritorială aferentă PATJ Bistrița-Năsăud se regăsește tematica guvernanței teritoriale în baza unui parteneriat între nivelul național (de ex. prin finalizarea lucrărilor de cadastru realizate de ANCPI), nivelul județean (PATJ, Strategia de dezvoltare a județului, alte strategii sectoriale), inter-comunal (PATZ) și local (PUG, strategie de dezvoltare locală). Tematica coeziunii teritoriale și a policentrismului se regăsește mai ales în OSGDT nr. 4 și nr. 5, unde regăsim, de exemplu

	politici și programe care țintesc dezvoltarea zonei urbane funcționale a municipiului Bistrița, regenerarea urbană și dotarea orașelor mici, a comunelor cu rol polarizator etc.
Strategia Europa 2020 (2010)	Corelarea cu prioritatea de dezvoltare inteligentă se realizează la nivelul OSGDT nr. 2 din Strategia de Dezvoltare Teritorială, unde regăsim politici și programe care susțin economia bazată pe cunoaștere și inovare, utilizarea tehnologiei și a datelor. Prioritatea de dezvoltare durabilă este reflectată mai ales în OSGDT nr. 3, unde se face referire la utilizarea eficientă a resurselor, protecția mediului și adaptarea la schimbările climatice, dar și în OSGDT nr. 4 și nr. 5, unde regăsim tranziția la o economie verde. În fine, prioritatea legată de dezvoltarea favorabilă incluziunii se regăsește în OSGDT nr. 4 și 5, unde au fost introduse politici și programe care se referă la reducerea sărăciei și a excluziunii sociale, accesul egal la servicii și oportunități.
Declarația de la Toledo privind dezvoltarea urbană (2010)	Declarația de la Toledo afirmă explicit că dezvoltarea urbană trebuie să fie integrată, coerentă și adaptată contextului local. De asemenea, aceasta recunoaște rolul orașelor ca motoare ale dezvoltării economice și sociale care trebuie să fie conectate funcțional cu teritoriile care le înconjoară, fiind necesară practic o abordare a relațiilor funcționale dincolo de granițele administrative. În Strategia de Dezvoltare Teritorială a PATJ Bistrița-Năsăud a fost introdus un obiectiv strategic general de dezvoltare a teritoriului care este dedicat dezvoltării urbane și consolidării zonelor urbane funcționale, mai ales a zonei din jurul municipiului Bistrița.
Noua Cartă de la Atena: Viziunea Consiliului European al Urbaniștilor asupra orașelor din secolul al XXI-lea (2003)	Noua Cartă de la Atena definește orașul ca pe un sistem complex, independent economic, social, cultural și de mediu, integrat într-un teritoriu mai larg. De asemenea, aceasta vorbește despre consolidarea identității locului, protejarea patrimoniului natural și construit, respectarea diversității teritoriale, dezvoltarea durabilă și responsabilitatea față de generațiile viitoare, coeziunea socială și calitatea vieții, relația oraș-teritoriu și urban-rural. Toate aceste teme se regăsesc în OSGDT nr. 4 al Strategiei de Dezvoltare Teritorială aferentă PATJ Bistrița-Năsăud, care este dedicat regenerării urbane integrate a centrelor urbane din județ și consolidării zonelor urbane funcționale din jurul acestora.
Directivele și Recomandările Consiliului Europei în domeniu: Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială „Transformarea diversității teritoriale într-	Alinierea Strategiei de Dezvoltare Teritorială inclusă în PATJ Bistrița-Năsăud cu Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială (2008) se realizează chiar la nivel de scop al PATJ, respectiv acela de a contribui la o dezvoltare teritorială echilibrată, prin difuzarea către teritoriile rurale adiacente a efectelor creșterii celor patru centre urbane și a oportunităților oferite de acestea. De asemenea, prin intervenții propuse prin OSGDT nr. 4 și 5 care se referă la îmbunătățirea echipării localităților urbane și rurale cu diferite funcțiuni (edilitare, educaționale, sociale, medicale, culturale, sportive, recreative, de locuire etc.) se are în vedere reducerea disparităților intra-județene, în timp ce prin restaurarea patrimoniului cultural și a peisajelor se țintește valorificarea diversității teritoriale.

un avantaj" (2008), Convenția Europeană a Peisajului (2000), Carta Europeană pentru Zonele Rurale etc.	Corelarea cu Convenția Europeană a Peisajului se realizează la nivelul OSGDT nr. 3 în ceea ce privește componenta de patrimoniu natural, respectiv OSGDT nr. 4 și nr. 5 în ceea ce privește patrimoniul construit din mediul urban și rural. Alinierea cu Carta Europeană pentru Zonele Rurale se realizează la nivelul OSGDT nr. 5, care este dedicat dezvoltării rurale în ansamblul ei, recunoscând astfel faptul că spațiul rural este vital pentru echilibrul teritorial. Componenta de dezvoltare economică a localităților rurale se regăsește în OSGDT nr. 2., iar cea de guvernanță în OSGDT nr. 6.
Schema de Dezvoltare a Spațiului Comunitar: „Spre o dezvoltare spațială echilibrată și durabilă a teritoriului Uniunii Europene" (1999)	Schema de Dezvoltare a Spațiului Comunitar promovează policentrismul ca alternativă la concentrarea excesivă, dezvoltarea echilibrată a sistemelor de așezări, reducerea disparităților teritoriale, interdependența urban-rural, conectivitatea teritorială, accesul egal la infrastructură și cunoaștere, gestionarea prudentă a patrimoniului natural și cultural și integrarea politicilor sectoriale. Toate aceste priorități au fost avute în vedere la definirea obiectivelor, politicilor și programelor din cadrul Strategiei de Dezvoltare Teritorială aferentă PATJ Bistrița-Năsăud. Astfel, scopul PATJ, precum și OSGDT nr. 4 și nr. 5 se referă explicit la dezvoltarea echilibrată a teritoriului, prin investiții în diferite tipuri de infrastructuri și servicii, ca și prin promovarea legăturilor urban-rural în interiorul zonelor urbane funcționale. OSGDT nr. 1 acoperă prioritatea legată de conectivitatea teritorială.
Rezoluțiile Conferințelor Europene ale Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT): Noua Cartă de la Leipzig (2020) și Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile (2007); Principii directoare pentru dezvoltarea durabilă a teritoriului pe continentul european (Hanovra, 2000); Carta Europeană a	Noua Cartă de la Leipzig reafirmă dezvoltarea urbană durabilă integrată ca abordare-cheie bazată pe integrarea dimensiunilor sociale, coordonarea politicilor publice și viziunea pe termen lung. Dezvoltarea urbană este structurată pe trei dimensiuni: orașul just, orașul verde și orașul productiv. Carta promovează abordarea "place-based" și valorificarea specificului local. Strategia de Dezvoltare Teritorială aferentă PATJ Bistrița-Năsăud promovează, la nivelul OSGDT nr. 4, un model de dezvoltare urbană axată pe o regenerare profundată și integrată a orașelor din județ, care să țină cont de specificul acestora (municipiu reședință de județ și trei orașe mici). Specificul local este prioritizat și prin politicile de valorificare a patrimoniului construit din OSGDT nr. 4 pentru localitățile urbane și OSGDT nr. 5 pentru localitățile rurale. Tematica integrării urban-rural și a teritoriilor funcționale se regăsește în OSGDT nr. 4, care face referire explicită la zonelor urbane funcționale din jurul orașelor. Aspectele legate de guvernanța multi-nivel se regăsesc în OSGDT nr. 6. În ceea ce privește Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile, corelarea cu Strategia de Dezvoltare Durabilă se axează pe accentul pus pe calitatea spațiului urban și a mediului construit, respectiv pe politicile integrate pentru zonele urbane defavorizate (a se vedea politicile de regenerare urbană din OSGDT nr. 4). Principiile directoare pentru dezvoltarea durabilă a teritoriului au stat la baza definirii Strategiei de Dezvoltare Teritorială. Astfel, scopul PATJ vorbește despre echilibrul între dezvoltarea economică, coeziunea socială și protecția mediului, respectiv utilizarea rațională a resurselor

Amenajării Teritoriului (Torremolinos, 1983) etc.	teritoriale. Tematica dezvoltării policentrice, a echilibrului teritoriale și a integrării relațiilor urban-rural a stat la baza definirii OSGDT nr. 4 și nr. 5, ambele fiind axate pe reducerea disparităților și consolidarea relațiilor funcționale urban-rural. Strategia de Dezvoltare Teritorială a PATJ Bistrița-Năsăud este profund corelată cu Carta Europeană a Amenajării Teritoriului (Torremolinos, 1983), întrucât: aplică amenajarea teritoriului ca politică publică integrată (toate OSGDT); urmărește dezvoltarea echilibrată și coeziunea teritorială (OSGDT nr. 4 și 5); promovează utilizarea rațională a resurselor (OSGDT nr. 3); organizează coerent rețeaua de localități (OSGDT nr. 4 și 5); susține guvernanța și participarea (OSGDT nr. 6).
Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 877/2018	Cele 17 obiective ale Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă au fost transpuse în obiectivele strategice generale de dezvoltare a teritoriului din cadrul Strategiei de Dezvoltare Teritorială aferentă PATJ Bistrița-Năsăud. Astfel, obiectivele 1, 2,3,4,5,6,7,10,12 s-au transpus în OSGDT nr. 4 și 5, obiectivul 8 în OSGDT nr. 2, obiectivul 9 în OSGDT nr. 1 și OSGDT nr. 2, obiectivul 10 în OSGDT nr. 4, obiectivele 13,14,15 în OSGDT nr. 3, obiectivele 16 și 17 în OSGDT nr. 6.
Strategia de transport intermodal în România 2020	Pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud nu se regăsesc terminale intermodale propuse prin Strategia de transport intermodal, însă Obiectivul Strategic General de Dezvoltare a Teritoriului nr. 1 din Strategia de Dezvoltare Teritorială a PATJ Bistrița-Năsăud prevede politici și programe care vor contribui la îmbunătățirea accesului la locațiile unde sunt propuse astfel de terminale (de ex. Suceava).
Master Planul General de Transport al României (2016)	În Obiectivul Strategic General de Dezvoltare a Teritoriului nr. 1 din Strategia de Dezvoltare Teritorială a PATJ Bistrița-Năsăud au fost prevăzute politici și programe de îmbunătățire a infrastructurii rutiere (drumuri cu viteză sporită, variante de ocolire) și feroviare (linii de cale ferată cu viteză sporită, stații de cale ferată) corelate cu prioritățile din Master Planul General de Transport al României. Proiectele concrete preluate din Master Plan sunt incluse în Planul de Acțiune aferent PATJ.
Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 245/2015	În Obiectivul Strategic General de Dezvoltare a Teritoriului nr. 1, respectiv nr. 6 din Strategia de Dezvoltare Teritorială a PATJ Bistrița-Năsăud au fost prevăzute politici și programe legate de dezvoltarea infrastructurii de broadband (5G) din județ, respectiv de E-guvernare, Open Data și Big Data referitoare la seturile de date aferente activității de amenajare a teritoriului și urbanism (GIS, bănci de date teritoriale, Ghișeu Unic etc.).
Strategia națională privind	În Obiectivul Strategic General de Dezvoltare a Teritoriului nr. 3 al Strategiei de Dezvoltare Teritorială aferentă PATJ Bistrița-Năsăud au fost preluate obiectivele și prioritățile din Strategia națională privind

protecția infrastructurilor critice, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 718/2011	protecția infrastructurii critice, cu precădere în ceea ce privește managementul situațiilor de urgență.
Strategia pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 870/2007.	În formularea obiectivelor strategice generale din Strategia de Dezvoltare Teritorială aferentă PATJ Bistrița-Năsăud s-a ținut cont de planurile strategice instituționale ale ministerelor de resort (MAT, MCID, MC, MeC, ME, MS, MTI) pentru perioada 2022-2025 (a se vedea: https://sgg.gov.ro/1/planuri-strategice-institutionale/).

Obiective Specifice, Politici (PDT) și Programe (PGDT) de Dezvoltare Teritorială

OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități

Justificarea obiectivului: Unul dintre obiectivele majore ale politicilor teritoriale europene și naționale îl reprezintă reducerea disparităților spațiale și asigurarea unei conectivități eficiente între teritorii, în vederea creșterii coeziunii economice, sociale și teritoriale. În acest context, îmbunătățirea accesibilității județului Bistrița-Năsăud la rețelele majore de transport și utilități devine o prioritate strategică a Planului de Amenajare a Teritoriului Județului (PATJ).

Conform Agendei Teritoriale a Uniunii Europene 2030, dezvoltarea echilibrată a teritoriilor europene depinde în mod esențial de asigurarea unei conectivități adecvate între centrele urbane, zonele rurale și rețelele transeuropene de transport și energie. Documentul subliniază principiul *„Better connectivity for balanced territorial development"*, încurajând investițiile în infrastructuri sustenabile, intermodale și reziliente, care să sprijine atât mobilitatea persoanelor, cât și fluxurile economice. Bistrița-Năsăud, situat în zona de nord a

țării, la interfața dintre Transilvania și nordul Moldovei, prezintă un potențial teritorial semnificativ, însă este încă marcat de o accesibilitate deficitară față de principalele coridoare europene de transport (TEN-T), precum și de o conectare insuficientă la rețelele regionale de gaze naturale, energie electrică de înaltă capacitate și infrastructură digitală de ultimă generație.

De asemenea, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) – Orizont 2035 accentuează importanța conectării județelor din regiunile de interior și de munte la principalele axe de transport și la rețelele de utilități, pentru a sprijini dezvoltarea economică policentrică și reducerea izolării teritoriale. SDTR identifică județul Bistrița-Năsăud ca parte a unui teritoriu cu potențial de creștere, aflat în proximitatea unor axe strategice (Cluj–Suceava, Bistrița–Dej–Baia Mare), dar cu infrastructuri de transport subdimensionate și o conectivitate limitată la rețelele naționale de mobilitate și energie. În acest sens, strategia recomandă consolidarea legăturilor rutiere și feroviare cu principalele centre urbane regionale (Cluj-Napoca, Suceava, Târgu Mureș), modernizarea infrastructurii de transport județean și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și digitale, ca vectori ai echilibrării dezvoltării teritoriale.

În prezent, accesibilitatea Bistriței-Năsăud este afectată de lipsa unei autostrăzi sau drumuri expres care să conecteze direct județul la rețeaua europeană, de starea neuniformă a infrastructurii feroviare și de insuficiența serviciilor publice moderne în mediul rural. Aceste deficiențe limitează atractivitatea teritoriului pentru investiții, accentuează fenomenul de migrație a forței de muncă și îngreunează valorificarea resurselor locale – naturale, turistice și agricole.

Prin urmare, includerea în PATJ a unui obiectiv strategic de dezvoltare teritorială privind îmbunătățirea accesibilității și conectivității este pe deplin justificată și aliniată atât principiilor europene, cât și celor naționale. Acest obiectiv ar trebui să vizeze:

- integrarea județului în rețelele majore de transport (autostrăzi / drumuri expres, căi ferate modernizate);
- extinderea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare (rețele de gaze, apă, canalizare, energie și digitalizare);
- reducerea disparităților interne prin îmbunătățirea legăturilor între zonele rurale și centrele urbane.

Obiective de dezvoltare teritorială	Disfuncționalități (aspecte negative)	Potențial (aspecte pozitive)
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități	• Acces aerian indirect: județul nu are aeroport propriu; accesul la zboruri regulate se face prin aeroporturi aflate la distanțe semnificative (ex. Cluj-Napoca), ceea ce mărește costul și timpul de conectare pentru afaceri și turism. • Porțiuni de infrastructură județeană și comunală învechite sau cu capacitate redusă: multe drumuri necesită modernizare • Dependență relativă de traficul rutier — aglomerări la intrările în Bistrița pe DN17 și necesitatea unor pasaje/soluții pentru fluidizare. • Rețele electrice vechi, subdimensionate, cu grad ridicat de uzură tehnică. • Conducte vechi de transport a gazelor naturale și stații de reglare-măsurare uzate fizic • Risc tehnic crescut al rețelelor de apă (pierderi, coroziune, neconformități de amplasare). • Zone cu semnal redus sau absent în depresiunile montane	• Poziție regională favorabilă: DN 17 (axă națională importantă, legătură E58) traversează județul și facilitează traficul de tranzit și comerțul local. • Rețea feroviară funcțională cu stații importante (Gara Bistrița Nord) care asigură circulație regională și legături cu orașele din zonă • Amplasarea județului de-a lungul unui coridor de transport și de dezvoltare care leagă Transilvania de Moldova • Dezvoltarea rețelelor de fibră optică și a serviciilor digitale publice. • Operatorii principali (Telekom, Orange, Vodafone, RCS&RDS) activi în teritoriu. • Posibilitatea utilizării apelor de suprafață și subterane pentru alimentare și industrie. • Rețea hidrografică bogată (Someșul Mare, Bistrița, Ilva, Șieu etc.) cu rol major în alimentarea localităților • Proiecte majore în implementare prin POIM și PNRR pentru modernizare și extindere rețele. • Racordarea integrală a localităților la sistemul energetic național.

			• Disponibilitatea terenurilor pentru extinderea rețelelor de joasă și medie tensiune. • Rețea principală existentă, conectată la Sistemul Național de Transport Gaze.

Obiective strategice generalede dezvoltare a teritoriului	Obiective specifice	Politici de dezvoltare teritorială	Programe de dezvoltare teritorială
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități	OS 1.1. Îmbunătățirea accesului la infrastructura majoră de transport	PDT 1.1. Conectarea județului la rețeaua TEN-T și întărirea legăturilor urban-rural prin infrastructură de transport îmbunătățită	PGDT 1.1.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de importanță națională
			PGDT 1.1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de importanță județeană
			PGDT 1.1.3. Devierea traficului de tranzit și a traficului greu din interiorul localităților
			PGDT 1.1.4. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport feroviar
	OS 1.2. Îmbunătățirea accesului la infrastructura majoră de utilități publice	PDT 1.2. Conectarea județului la magistrale de transport a energiei electrice, gazelor naturale, apei potabile și la infrastructura de broadband	PGDT 1.2.1. Investiții în rețele de transport a gazelor naturale
			PGDT 1.2.2. Investiții în rețele de transport a energiei electrice
			PGDT 1.2.3. Investiții în sisteme zonale de aprovizionare cu apă potabilă
			PGDT 1.2.4. Investiții în infrastructura de broadband

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

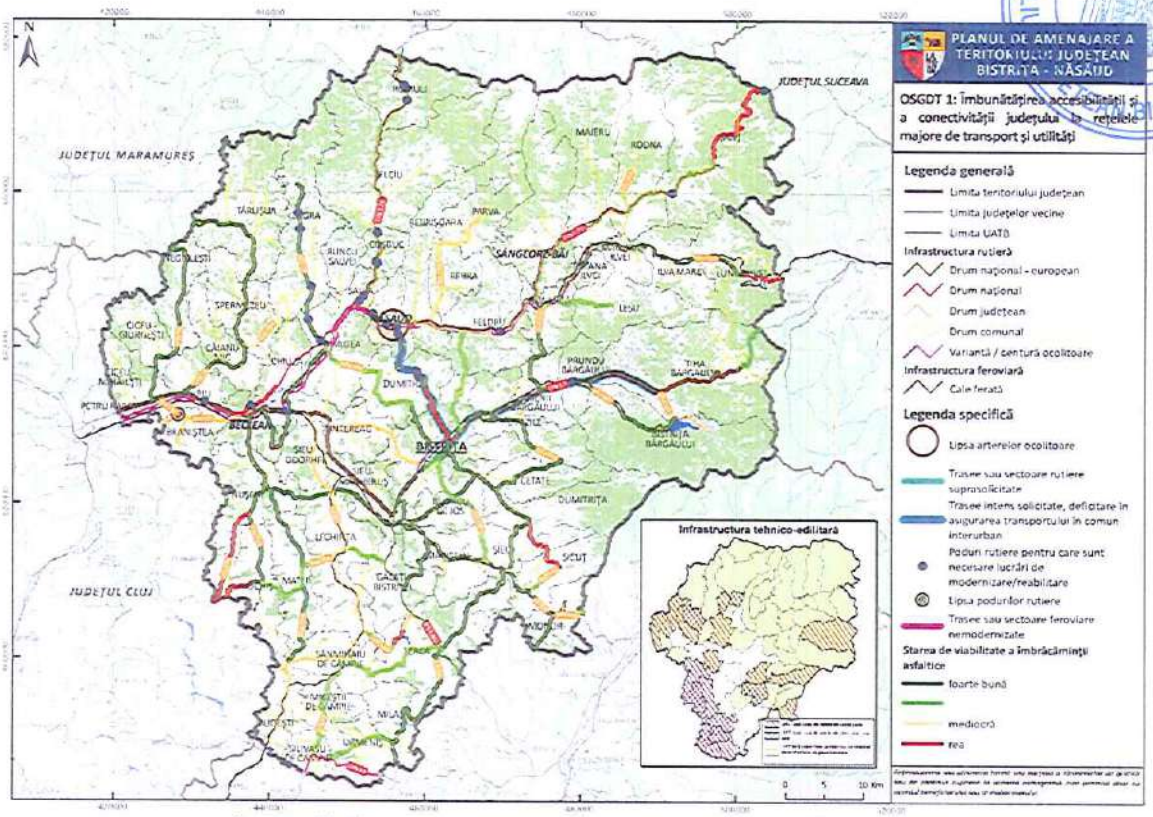

Fig. 16. OSGDT 1 - ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESIBILITĂȚII ȘI A CONECTIVITĂȚII JUDEȚULUI LA REȚELELE MAJORE DE TRANSPORT ȘI UTILITĂȚI

OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă

Justificarea obiectivului: În contextul transformărilor economice și teritoriale din ultimele decenii, consolidarea bazei economice locale și crearea de locuri de muncă durabile reprezintă o prioritate esențială pentru județul Bistrița-Năsăud. Acest obiectiv trebuie asumat strategic în cadrul Planului de Amenajare a Teritoriului Județului (PATJ), ca răspuns la provocările legate de competitivitate, migrație, echilibru teritorial și adaptare la noile tendințe economice europene.

Conform Agendei Teritoriale a Uniunii Europene 2030 (Territorial Agenda 2030), dezvoltarea teritorială echilibrată a Europei trebuie să se bazeze pe consolidarea economiilor locale și regionale, printr-o mai bună valorificare a potențialului endogen și prin stimularea inovării, a digitalizării și a tranziției verzi. Principiul „A fair and green transition for all places" subliniază nevoia ca regiunile mai puțin dezvoltate, inclusiv cele montane sau periferice, să fie sprijinite prin politici integrate care să reducă dezechilibrele economice și să asigure o ocupare sustenabilă a forței de muncă. În acest sens, Bistrița-Năsăud, cu o structură

economică diversă, dar dominată încă de sectoare tradiționale (industrie prelucrătoare, agricultură și exploatări forestiere), are nevoie de o repoziționare strategică în economia regională și națională, prin sprijinirea IMM-urilor, dezvoltarea industriilor creative, promovarea turismului durabil și stimularea investițiilor în economie circulară și inovare.

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) – Orizont 2035 evidențiază în mod clar necesitatea consolidării rețelei policentrice de dezvoltare economică, în care fiecare județ trebuie să-și definească un rol competitiv în cadrul sistemului teritorial național. SDTR recomandă dezvoltarea economiei locale prin valorificarea resurselor endogene, diversificarea bazei productive și crearea de ecosisteme economice inovative. În cazul Bistriței-Năsăud, strategia identifică potențialul de creștere în industriile manufacturiere moderne, în bioeconomie, în turismul montan și cultural, precum și în serviciile bazate pe tehnologie. Totodată, documentul subliniază importanța consolidării rețelelor de localități mici și mijlocii ca poli secundari de dezvoltare economică, capabili să ofere locuri de muncă și servicii publice adecvate populației rurale.

La nivel teritorial, județul se confruntă cu o serie de provocări structurale: dependența ridicată de câteva sectoare industriale, scăderea populației active prin migrație externă, insuficienta specializare a forței de muncă și infrastructura economică limitată în mediul rural. Aceste elemente contribuie la menținerea unor decalaje semnificative între mediul urban și cel rural și la o productivitate scăzută comparativ cu media națională.

Prin urmare, includerea în PATJ a unui obiectiv de dezvoltare teritorială dedicat consolidării creșterii economice și creării de locuri de muncă este pe deplin justificată. Acest obiectiv ar trebui să urmărească:

- diversificarea economiei județului prin sprijinirea sectoarelor emergente și inovative;
- stimularea investițiilor în infrastructura de sprijin pentru afaceri (parcuri industriale, hub-uri de inovare, centre logistice);
- promovarea formării profesionale și a parteneriatelor între mediul educațional și cel economic;
- valorificarea resurselor locale prin dezvoltarea lanțurilor scurte de producție și distribuție;
- susținerea turismului durabil ca vector de ocupare și dezvoltare rurală.

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Disfuncționalități (aspecte negative)	Potențial (aspecte pozitive)
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă	• Județul are o contribuție redusă la PIB-ul regional, contribuind cu doar 7,7%, clasându-se pe penultimul loc între județele din Regiunea Nord-Vest. • Bistrița-Năsăud rămâne printre cele mai slab performante județe, având un PIB pe cap de locuitor cu 34,4% sub media regională și 40,4% sub media națională,. • Sector ITC este subdezvoltat (doar 0,6% din VAB-ul județean), indicând o economie cu potențial redus de a susține transformarea digitală. • Județul este dependent de industrii tradiționale, industria prelucrătoare fiind dominantă, în timp ce sectoarele cu valoare adăugată mare sunt slab reprezentate. • Activitate economică efectivă redusă, doar 56,4% dintre firme depunând bilanțuri financiare, iar 72% nu au angajați. • Peste 50% din cifra de afaceri și majoritatea angajaților provin din municipiul reședință de județ, ceea ce arată o concentrare excesivă în municipiul Bistrița. • Rata mare a dizolvărilor și radierilor, în creștere cu 242% pentru dizolvări și 11,6% pentru radieri față de 2014, marchează o potențială instabilitate antreprenorială. • Diminuarea numărului de întreprinderi mari, cu 28,6%, fapt care limitează capacitatea	• PIB-ul pe locuitor a urcat de la 39,1% din media UE în 2013 la 46,5% în 2023, semn al convergenței economice, arătând o reducere a decalajului față de media UE. • Structura economică diversificată oferă o bază economică relativ echilibrată: Industria (23,3%) și ramurile comerț–transport–HORECA (21,3%). • Evoluție pozitivă a numărului de profesioniști activi, reflectată de o creștere cu 43,5% între 2015–2025, adică cu aproape 25.000 de entități active, ceea ce reprezintă 1,5% din totalul național. • Creștere a numărului de unități locale active cu 62,2% între 2013–2023, ceea ce reprezintă o expresie a dinamismului economic. • Creștere accelerată a numărului de persoane juridice cu 97,6% în ultimul deceniu, indicând profesionalizarea mediului de afaceri. • Densitate antreprenorială peste media națională, de 77,2 profesioniști/1.000 locuitori, ușor sub media regională, dar peste cea a multor județe similare. • Reducere semnificativă a insolvențelor cu –70,4% față de 2014, ceea ce denotă o stabilizare economică. • Creșterea vizibilă, în ultimul deceniu, a numărului de firme din domenii cu valoare adăugată ridicată. Unitățile active în

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD ROMÂNIA

	județului de a susține lanțuri economice complexe și de a atrage investiții de amploare. • Ponderea mare a comerțului și construcțiilor, în timp ce sectoarele cu valoare adăugată mare (IT, servicii financiare) au reprezentare slabă, denotă un dezechilibru structural la nivelul județului. • Îmbătrânirea antreprenorilor și migrarea tinerilor, pot afecta regenerarea mediului de afaceri, reprezentând un risc demografic. • Doar aproximativ o treime dintre asociați/acționari în cadrul firmelor sunt femei, lucru care denotă o prezență scăzută a femeilor antreprenor la nivelul județului. • Scăderea resurselor de muncă cu 11,4% între 2013–2023, reflectă îmbătrânirea populației și migrarea forței de muncă tinere. • Diminuarea populației active și a celei ocupate, în special în rândul femeilor. • 63,6% din populația ocupată provine din mediul rural, unde predomină ocupațiile cu productivitate scăzută (agricultură, construcții). • Diferența de remunerare între femei și bărbați, rezultă din faptul că salariul în rândul femeilor este cu 8,4% mai mic decât al bărbaților. • Nivel scăzut al populației cu studii superioare, doar 10,8% din populație având studii superioare, în timp ce o proporție semnificativă are doar studii gimnaziale sau primare.	activități profesionale, științifice și tehnice au crescut cu 364. • Tendință generală de creștere a numărului de salariați, cu o dinamică pozitivă în majoritatea sectoarelor economice. • Expansiunea sectoarelor emergente, relevată de creșteri notabile ale ocupării în domeniile IT&C (+25%) și activități profesionale și tehnice (+21,4%). • Diminuarea șomajului cu peste 40% între 2013–2023. • Creșterea veniturilor salariale, cele mai mari creșteri înregistrându-se în construcții (+309,2%) și servicii culturale (+245%). • Predominanța companiilor private (75,1%), indicând o economie locală dinamică și orientată spre piață. • Rată moderată a navetismului (sub 40%), ceea ce reflectă o concentrare relativ bună a locurilor de muncă în apropierea zonelor de reședință. • Creștere a numărului de companii cu capital străin cu 26,7% între 2014–2024, indicând o atractivitate mai mare pentru investițiile externe. • Diversificarea investițiilor mexterne în sectoare precum construcții, comerț, transport și servicii profesionale. • Prezența solidă a capitalului străin în industria prelucrătoare, oferind județului o bază industrială competitivă. • Creșterea valorii totale a capitalului social străin subscris, într-un context economic global volatil. • Exporturi importante de produse industriale complexe, peste o treime fiind constituite din

- Dependență de forța de muncă necalificată și semi-calificată, mai ales în construcții, transport și industrie.
- Prezență redusă a sectoarelor cu valoare adăugată mare (IT&C, servicii profesionale, financiare).
- Aproximativ o treime din populația ocupată activează informal sau semi-formal.
- Poziționarea modestă la nivel național din punct de vedere al capitalului străin atras. Județul ocupă locul 26 după numărul firmelor cu capital străin și locul 32 după valoarea capitalului.
- Scăderea efectivului de angajați în firmele cu capital străin cu 13% între 2013–2023.
- Județul a înregistrat un deficit comercial semnificativ de –183 milioane euro în 2024, rezultat al dependenței de importuri pentru materii prime și bunuri necesare proceselor de producție.
- Județul are o contribuție redusă la exporturile regionale, acumulând doar 6,2% din totalul Regiunii Nord-Vest.
- Dependența ridicată de câteva companii mari exportatoare, ce vulnerabilizează echilibrul balanței comerciale la nivel județean.
- Dependența ridicată de piețele externe pentru materii prime și inputuri industriale.
- Ponderea redusă a investițiilor străine în sectoarele inovative: IT&C, servicii profesionale.
- Fragmentarea ridicată a terenurilor agricole și grad redus de comasare, peste 80% dintre exploatațiile agricole din județ deținând sub 5 ha de mașini, echipamente și aparate electrice – indicator al unei industrii prelucrătoare conectate la lanțurile valorice europene.
- Ponderi ridicate ale produselor cu valoare adăugată relativ mare (componente pentru industria auto, produse metalice prelucrate și textile), ceea ce denotă o specializare industrială competitivă.
- Relieful variat este favorabil dezvoltării culturilor vegetale și unei zootehnii mixte.
- Potențialul zootehnic ridicat este evidențiat de densitățile superioare mediei regionale și naționale la speciile bovine, porcine, ovine și caprine.
- Producțiile vegetale cu randamente în creștere, în special la culturile de cereale și plante tehnice.
- Pajiștile naturale extinse, peste 200.000 ha, cu valoare ecologică ridicată.
- Tradiția și experiența locală în pomicultură, în special pentru speciile de măr și prun, sprijinită de activitatea Stațiunii de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Bistrița.
- Rețeaua bine dezvoltată de structuri asociative, reprezentată de 83 de cooperative agricole și 31 de asociații active în sectoarele vegetal, zootehnic și apicol.
- Fond forestier extins cu o suprafață de 192.500 ha, reprezentând 2,9% din suprafața forestieră națională.
- Structura forestieră echilibrată asigură diversitate ecologică și productivitate stabilă (55,8% păduri de foioase și 41,8% de rășinoase).

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

teren agricol, ceea ce limitează competitivitatea și eficiența economică a acestora.
- Productivitatea scăzută în pomicultură și viticultură.
- Capacitatea limitată de depozitare și procesare în depozite autorizate.
- Exporturile agroalimentare județene sunt reduse.
- Infrastructura de irigații este aproape inexistentă, în județ existând doar 311 ha amenajate pentru irigații.
- Echipamentele agricole învechite și gradul redus de mecanizare.
- Ponderea ridicată a agriculturii de subzistență și semi-subzistență, doar 17% din forța de muncă din sectorul agricol fiind angajată cu contract de muncă.
- Îmbătrânirea populației agricole, reflectată de faptul că 57% dintre șefii de exploatații au peste 55 de ani, și numai 6,7% au sub 35 de ani.
- Nivelul redus de pregătire agricolă formală, doar 4,7% dintre fermieri beneficiind de formare profesională în domeniu.
- Scăderea suprafețelor regenerate artificial cu 24% între 2013 și 2023.
- Capacitatea limitată de procesare locală a lemnului și a produselor nelemnoase.
- Fragmentarea proprietății forestiere, cu 65,4% din suprafață aflată în proprietate privată, fiind gestionată neuniform.
- Dotarea tehnică deficitară pentru intervenții fitosanitare și

- Dezvoltarea activităților de valorificare a produselor nelemnoase (fructe de pădure, mușchi decorativ, produse artizanale din lemn)
- Evoluția pozitivă a sectorului privat din domeniul silvic, marcată de o creștere cu 43,8% a numărului de unități locale active între 2013–2023.
- Creșterea semnificativă a salariilor din domeniul silvic, de +165% în perioada 2013–2023.
- Infrastructura forestieră dezvoltată, cu 116 km drumuri forestiere, care asigură accesul în unitățile de producție.
- În județ se găsesc 40 de fonduri cinegetice, care se întind pe o suprafață de 500.732 ha și sunt gestionate de 25 de entități diferite, fapt ce reflectă o activitatea cinegetică și de protecție a biodiversității extisă.
- Potențialul piscicol ridicat, la nivelul județului regăsind 7.099 ha de suprafețe acoperite de ape (1,3% din teritoriul județului), cu acumulări importante în Bistrița Bârgăului, Rebrișoara, Telciu și Târlișua.
- Habitatele naturale acvatice extinse, reprezentate de peste 159 km de ape montane administrate de Direcția Silvică și 835 km de ape curgătoare destinate pescuitului sportiv.
- Tradiția locală în creșterea păstrăvului și valorificarea produselor din acvacultură montană.
- Diversitatea geologică și resursele naturale variate, incluzând andezit, dacit, marmură, calcar, argilă, nisipuri, pietrișuri și minereuri metalifere, alături de resurse strategice precum ape

	prevenirea incendiilor forestiere. • Capacitatea redusă de valorificare turistică a patrimoniului forestier și cinegetic. • Volumul redus al producției piscicole, cu o contribuție neglijabilă la economia județeană. • Numărul limitat de unități piscicole și suprafețele mici de exploatare efectivă, comparativ cu potențialul hidrografic existent. • Capacitatea de procesare și comercializare scăzută. • Dotările tehnice limitate și infrastructura învechită în majoritatea fermelor piscicole. • Nivelul redus de integrare a sectorului piscicol în lanțurile agroalimentare locale. • Lipsa personalului specializat în acvacultură modernă și managementul resurselor acvatice. • Valoarea adăugată redusă a producției piscicole, bazată în principal pe comercializarea peștelui viu. • Dependența accentuată de condițiile climatice și hidrologice, în contextul lipsei sistemelor moderne de control și gestionare a producției. • Ponderea ridicată a microîntreprinderilor industriale, cu o productivitate și capacitate investițională limitată. • Scăderea numărului de unități industriale mari cu 33% între 2013–2023. • Dependența economică puternică de câteva companii mari exportatoare (Leoni,	minerale terapeutice, nămoluri, gaze naturale și resurse forestiere cu potențial industrial ridicat. • Tradiție industrială solidă, susținută de ramuri prelucrătoare bine dezvoltate – auto, echipamente electrice, mase plastice, metalurgie, construcții metalice, lemn și mobilă. • Concentrarea de companii cu capital străin și know-how tehnologic ridicat, precum Leoni Wiring Systems, TeraPlast Group, Rombat, RAAL, TeraSteel și Iproeb, care acționează ca poli industriali regionali. • Contribuția semnificativă a industriei prelucrătoare la economia județeană, peste 42% din cifra de afaceri industrială provenind din industria auto și a echipamentelor electrice. • Creșterea constantă a cifrei de afaceri industriale, cu 85% în perioada 2013–2023, ceea ce reflectă competitivitatea sectorului. • Investițiile majore în modernizare, în special în industria prelucrătoare. • Prezența Parcului Industrial Bistrița Sud și a Parcului Industrial TeraPlast, infrastructuri funcționale cu utilități complete și acces rutier/feroviar facil. • Proiectele noi de specializare inteligentă (IndustriaNova Hub Bistrița, Parcul de Specializare Inteligentă Beclean). • Forța de muncă industrială stabilă. • Diversitatea surselor de energie regenerabilă, județul dispunând de resurse hidroenergetice, solare, eoliene și de biomasă.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	TeraPlast, RAAL, Rombat), ce limitează diversificarea activităților industriale și reduce reziliența economică. • Exploatarea limitată și prelucrarea insuficientă a resurselor naturale locale. • Salariile medii în industrie sub nivelul regional și național, reducând atractivitatea pieței locale a muncii. • Deficitul de personal tehnic calificat, accentuat de îmbătrânirea forței de muncă din industrie. • Dezvoltarea industrială dezechilibrată teritorial, activitățile industriale preponderent în municipiul Bistrița și în arealul său periurban, în timp ce alte zone ale județului rămân slab industrializate. • Capacitatea redusă de inovare și cercetare industrială aplicată, limitată de lipsa unui pol universitar tehnologic bine dezvoltat. • Dependența ridicată de importurile de materii prime și semifabricate, care amplifică deficitul comercial. • Capacitatea totală de producție energetică redusă (59,42 MW) comparativ cu potențialul natural și cu alte județe din regiune. • Potențialul eolian și solar moderat, ce restrânge atractivitatea economică a proiectelor de mari dimensiuni. • Investițiile nete în declin semnificativ cu 63,6% între 2013–2023, limitând potențialul de modernizare și extindere a infrastructurii energetice.	• Ponderea semnificativă a energiei hidro, reprezentând cea mai mare contribuție la producția locală. • Rețeaua hidrografică densă (3.030 km), cu potențial hidroelectric valorificabil prin microhidrocentrale. • Potențialul ridicat de producere a energiei din biomasă, susținut de suprafața mare de fond forestier. • Nivelul salarial ridicat în domeniul energetic, fiind cel mai mare din industria județeană, cu +72,9% peste media locală. • Numărul unităților locale active din sectorul construcțiilor a crescut cu 140,4% între 2013–2023, ajungând la 1.601 firme. • Cifra de afaceri din domeniul construcțiilor este în creștere accelerată, cu 470% în 2023 față de 2013. • Investițiile nete în construcții au crescut de peste 10 ori în ultimul deceniu, reflectând dinamismul investițional ridicat din acest sector. • Creșterea constantă a numărului de angajați (+65%), evidențiind dinamismul sectorului construcții și creșterea cererii pentru servicii specializate la nivel local. • Sectorul construcțiilor oferă salariile competitive, cu 10,8% peste media județeană. • Prezența unor companii locale puternice și competitive pe plan național: Frasinul, Dimex 2000 Company, MIS Grup, CML.RO, Îndemânarea Prodcom, implicate în proiecte majore de infrastructură. • Ponderea majoră a sectorului de servicii în economia județeană, peste două treimi din totalul unităților locale active.

	• Dominanța microîntreprinderilor (22 din 23 de unități active în 2023), cu resurse financiare și tehnologice limitate. • Inexistența unor proiecte majore noi de producere a energiei regenerabile în ultimii ani. • Dependența de o singură amenajare hidroenergetică principală (Colibița). • Lipsa unor instalații pentru valorificarea biomasei și a biogazului, deși resursele primare sunt abundente. • Structura dominată de microîntreprinderi în sectorul construcțiilor, limitând capacitatea de execuție și inovație. • Deficitul de personal calificat în construcții, mai ales în meseriile tehnice și de execuție. • În sectorul construcțiilor de remarcă diferența salarială negativă față de media regională și națională, ceea ce afectează retenția forței de muncă. • Riscul ridicat de migrație a lucrătorilor în construcții în străinătate, aproape 40% dintre persoanele ocupate lucrând pe cont propriu, inclusiv în afara țării. • Dependența ridicată de investițiile publice, care determină fluctuații sezoniere în activitatea de construcții. • Nivelul scăzut de automatizare și digitalizare în construcții. • Numărul redus de întreprinderi mijlocii și mari, ce limitează capacitatea de integrare a serviciilor în rețelele economice regionale și naționale.	• Creșterea constantă a numărului de întreprinderi din domeniul serviciilor, evidențiază consolidarea și diversificarea sectorului terțiar. • Creșterea substanțială a cifrei de afaceri în servicii cu 141,7% între 2013–2023, reflectând adaptarea sectorului la cerințele pieței. • Investițiile nete în creștere cu 230% între 2013–2023, în special în ramurile de transport și comerț. • Creșterea numărului de salariați cu 18,5%, în special în HORECA, imobiliare și sănătate. • Dezvoltarea infrastructurii comerciale, marcată de apariția, în ultimii ani, a centrelor moderne de retail și servicii precum Bistrița Retail Park, sau OK Shopping Center. • Ecosistemul emergent de cercetare și inovare în jurul ICPE Bistrița, Stațiunii de Cercetare Pomicolă și centrului „Silvania", cu potențial de integrare în economia bazată pe cunoaștere. • Creșterea rolului serviciilor private, în special a celor medicale, care diversifică oferta și completează sectorul public. • Creșterea semnificativă a numărului de unități active în domeniul tranzacțiilor imobiliare cu +111,4% între 2013–2023, indicând maturizarea pieței și creșterea interesului investițional. • Creșterea numărului de angajați în sectorul imobiliar cu 55,6% între 2013–2023, în contextul extinderii activităților din domeniu. • Câștigul salarial mediu net din sectorul imobiliar a crescut cu 202,9% în ultimul deceniu,

	• Ponderea scăzută a serviciilor cu valoare adăugată ridicată (IT&C, consultanță, CDI) în structura economică județeană. • Dependența economică de comerț (care deține 66,5% din cifra de afaceri a serviciilor), care indică o structură dezechilibrată. • Capacitatea redusă de inovare și digitalizare în rândul firmele din sectorul serviciilor din județ, mai ales în IMM-uri. • Concentrarea teritorială pronunțată a activităților economice de servicii și investițiilor în municipiul Bistrița. • Productivitatea scăzută în comparație cu media regională și națională, mai ales în comerț, HORECA și servicii administrative. • Salariile medii sub nivelul regional și național în majoritatea ramurilor din sectorul terțiar. • Infrastructura de sprijin pentru servicii insuficient dezvoltată. • Câștigul salarial mediu net sub media regională și națională în domeniul tranzacțiilor imobiliare. • Polarizarea investițională în sectorul imobiliar în municipiul Bistrița, în detrimentul celorlalte UAT-uri din județ. • Diferențele teritoriale accentuate între mediul urban și rural privind ritmul dezvoltării locuințelor și al investițiilor imobiliare. • Nivelul de preț scăzut al proprietăților din localitățile rurale, indicând un interes investițional redus în afara municipiului reședință de județ.	arătând o dinamică pozitivă a salariilor în acest sector • Creșterea numărului de locuințe finalizate cu 50% față de 2013, în special în mediul urban, unde creșterea a fost de 109,3%, ceea ce reflectă extinderea fondului locativ • Ponderea ridicată a locuințelor finanțate din surse private (98,2% în 2023). • Creșterea suprafeței locuibile totale, în special în Bistrița, Năsăud și Beclean. • Potențialul ridicat în zona Colibița, unde prețurile imobilelor se aliniază celor din localitățile periurbane Bistriței, confirmând atractivitatea turistică și investițională a zonei. • Cadru natural spectaculos, cu peisaje variate, biodiversitate bogată și zone rurale pitorești și populare redusă ceea ce sporește atractivitatea ecoturistică • Existența unor atracții naturale importante (parcuri naționale + zone protejate) și arii relativ bine conservate și nepoluate, în special în sudul și sud-estul județului • Existența izvoarelor minerale, recunoscute pentru proprietățile lor terapeutice, caracterizate printr-o mare diversitate chimică și un grad ridicat de mineralizare (pe raza județului sunt inventariate 37 surse hidrominerale de tip clorosodic /ape sărate, 3 izvoare sulfuroase și 76 de iviri hidrominerale de tip carbogazos și bicarbonatat), de care se leagă și renumele stațiunii Sângeorz Băi • Patrimoniu cultural și istoric divers, complex și valoros, incluzând un număr important de clădiri istorice și monumente de

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	• Dependența ridicată de sectorul privat, în absența unor programe publice destinate dezvoltării fondului de locuințe sociale și implementării proiectelor de regenerare urbană. • Stare precară de conservare a patrimoniului imobil, în special cel rural (case, biserici, gospodării tradiționale) • Slaba protejare a patrimoniului peisagistic și arhitectural din mediul rural • Degradarea fondului construit valoros prin demolări, intervenții neconforme și construcții noi nespecifice mediului rural, care afectează identitatea satelor tradiționale • Marginalizarea patrimoniului săsesc din zona rurală sudică și lipsa unei promovări adecvate, deși acest patrimoniu are un potențial turistic ridicat • Grad ridicat de distrugerea a patrimoniului construit în partea de nord a județului • Zona de sud a județului slab dezvoltată și insuficient valorificată turistic • Infrastructură turistică inegal dezvoltată (unele zone - precum Colibița - au potențial mare, dar investiții limitate în servicii) • Infrastructură balneară învechită și turism de sănătate aflat în declin (Sângeorz-Băi) • Sezonalitate accentuate (flux ridicat vara și iarna, dar scăzut în extra-sezon) care limitează distribuția constantă a fluxurilor turistice • Infrastructură turistică dispersată (lipsa constantă de semnalizare turistică coerentă, trasee marcate insuficiente sau	valoare și areale/destinații cu peisaje culturale bine conservate și cu potențial ridicat pentru dezvoltarea turismului cultural (orașul medieval Bistrița, biserici fortificate săsești, muzee și patrimoniu industrial, cetăți și castele nobiliare de importanță ISTORICĂ ȘI arhitecturală (ex.: Rodna, Castelul Teleki din Posmuș – restaurat și introdus în circuitul cultural cu o componentă educațională) • Existența unui patrimoniu rural și a unor peisaje cu valoare culturală ridicată, care pot atrage un segment de turiști interesați de experiențe autentice • Identitate turistică autentică (Via Transilvanica în proximitate, potențial pentru turism de drumeții și cicloturism, festivități tradiționale - Festivaluri de folclor, produse tradiționale, sărbători locale, tradiții autentice - port popular, folclor, meșteșuguri etc.) • Patrimoniu textil unic la nivel național, concentrat în special în zona Salva • Patrimoniu feroviar valoros, cu trasee spectaculoase din punct de vedere peisagistic (Năsăud–Vatra Dornei, Bistrița–Valea Bârgăului, Mocănița Transilvaniei), coroborat cu revitalizarea infrastructurii feroviare tradiționale (Mocănița Transilvaniei), care leagă biserici, castele și crame, punând în valoare atât patrimoniul istoric, cât și cadrul natural • Turism rural și agroturism în creștere (cererea în creștere pentru experiențe autentice, activități în natură, agrement în ferme)

	întreținute, accesibilitatea în zone unele zone rurale și montane deficitară - poate fi sezonieră - drumuri, drumuri forestiere) • Infrastructura pentru turismul de agrement slab dezvoltată și neatractivă în comparație cu cea a județelor vecine • Infrastructură de evenimente subdezvoltată (evenimente majore derulate în principal în anumite orașe; lipsa hub-urilor de întâlnire pentru turismul de afaceri și investiții) • Capacitatea de cazare și calitatea serviciilor (diferențe mari între unități: standarde, servicii, accesibilitate pentru grupuri, lipsa formării profesionale continue) • Capacitate de cazare nouă cu o rată de ocupare scăzută, ceea ce reflectă un dezechilibru între investiții și cerere • Calitatea redusă a numeroaselor structuri de cazare noi, mai ales în raport cu respectarea arhitecturii tradiționale locale • Infrastructură rutieră deficitară în zonele montane și rurale, ceea ce limitează accesibilitatea către obiectivele turistice • Transport public cvasi-inexistent către punctele de acces în zonele de interes turistic, în special cele montane), ceea ce limitează accesul vizitatorilor fără mașină personală • Probleme de semnalizare rutieră și turistică, inclusiv la punctele de acces (gări, autogări, intrări în trasee montane)	• Resurse deosebite pentru turism rural slow (eno-gastronomic și ecoturism), mai ales în zonele sudice și centrale, până acum mai puțin valorificate • Sate cu arhitectură tradițională ce permite restaurări sustenabile, cu ambiențe autentice, puțin sau neafectate de modernizări improprii, trafic sau industrie (ex.: Comlod, Jeica, Dorolea). • Gastronomie locală variată, promovată prin restaurante de cramă și puncte gastronomice dezvoltate prin inițiative precum „Produs în Bistrița-Năsăud" • Existența podgoriei Lechința cu include trei centre viticole active din județ (Lechința, Teaca și Jelna) premiate internațional și implicate în exporturi semnificative, Crama Jelna consituind un exemplu de viticultură sustenabilă, integrată într-o rețea tot mai dezvoltată de produse gastronomice locale certificate și bio • Existența unor trasee turistice de valoare și notorietate (precum Via Transilvanica, Drumul Vinului și al Mărului, Mocănița Transilvaniei, dar și altele) care permit crearea unor conexiuni eficiente între atracțiile naturale și culturale, integrând județul în circuitele turistice naționale și internaționale • Infrastructura de cazare în proces de modernizare, atât în sectorul hotelier, cât și în pensiunile eco și premium, dublate de dezvoltarea de spații private de cazare care pun în valoare arhitectura istorică și cadrul natural • Creștere constantă a frecventării turistice în județ, cu accent pe municipiul Bistrița, zonele

	• Conectivitate redusă (acoperire deficitară de internet și semnal mobil în zone turistice importante, în special în areale montane și izolate) • Lipsa unei rețele de turism funcționale și slabă coordonare între inițiativele existente (pensiuni, agenții, producători locali etc.) • Lipsa unei oferte turistice integrate (pachete/experiențe complete), ceea ce diminuează atractivitatea la nivel regional • Pondere redusă a finanțării și dificultăți în accesarea fondurilor europene de către actorii locali (investiții în restaurări, consolidări, promovare, accesarea fondurilor UE uneori complexă pentru actorii locali etc.) • Deficit de personal calificat în turism: ghizi, personal în ospitalitate, specialiști în administrație turistică • Slaba pregătire profesională a personalului din turism, mai ales în pensiuni și unități mici de cazare • Lipsa de programe consistente de formare și instruire pentru dezvoltarea competențelor în turism • Lipsa unor festivaluri de anvergură și a infrastructurii adecvate pentru organizarea acestora • Marketing și promovare fragmentate, slab coordonate și cu impact redus • Brandul turistic al județului este insuficient conturat și competitiv comparativ cu județele vecine (ex. Maramureș, Cluj, Brașov)	montane (Rodna, Parva, Sângeorz-Băi, Colibița) și Băile Figa • Implementarea proiectului european „Intelligent Cities Challenge" (ICC) la nivelul municipiului Bistrița, cu potențial de replicare și în zonele rurale.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	• Sate cu comunități marginalizate, aflate în condiții de sărăcie extremă, ceea ce limitează dezvoltarea turismului rural sustenabil • Neintegrarea acestor comunități în inițiativele turistice și lipsa unor programe de incluziune care să valorifice resursele culturale și umane existente • - Concurență ridicată din partea județelor vecine, care beneficiază de branduri mai consolidate și de o poziționare turistică mai vizibilă, chiar dacă atractivitatea resurselor este comparabilă.	

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Obiective specifice	Politici de dezvoltare teritorială	Programe de dezvoltare teritorială
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă	OS 2.1. Consolidarea județului ca destinație de investiții	PDT 2.1. Creșterea atractivității județului pentru investiții private cu valoare adăugată ridicată, generatoare de locuri de muncă bine plătite	PGDT 2.1.1. Dezvoltarea infrastructurii pentru activități agricole, de producție și de servicii
			PGDT 2.1.2. Investiții în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare și transfer tehnologic
			PGDT 2.1.3. Promovarea producției și consumului de produse locale
	OS 2.2. Consolidarea județului ca destinație turistică	PDT 2.2. Consolidarea județului ca destinație turistică și creșterea ponderii sectorului HORECA în PIB județean	PGDT 2.2.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice

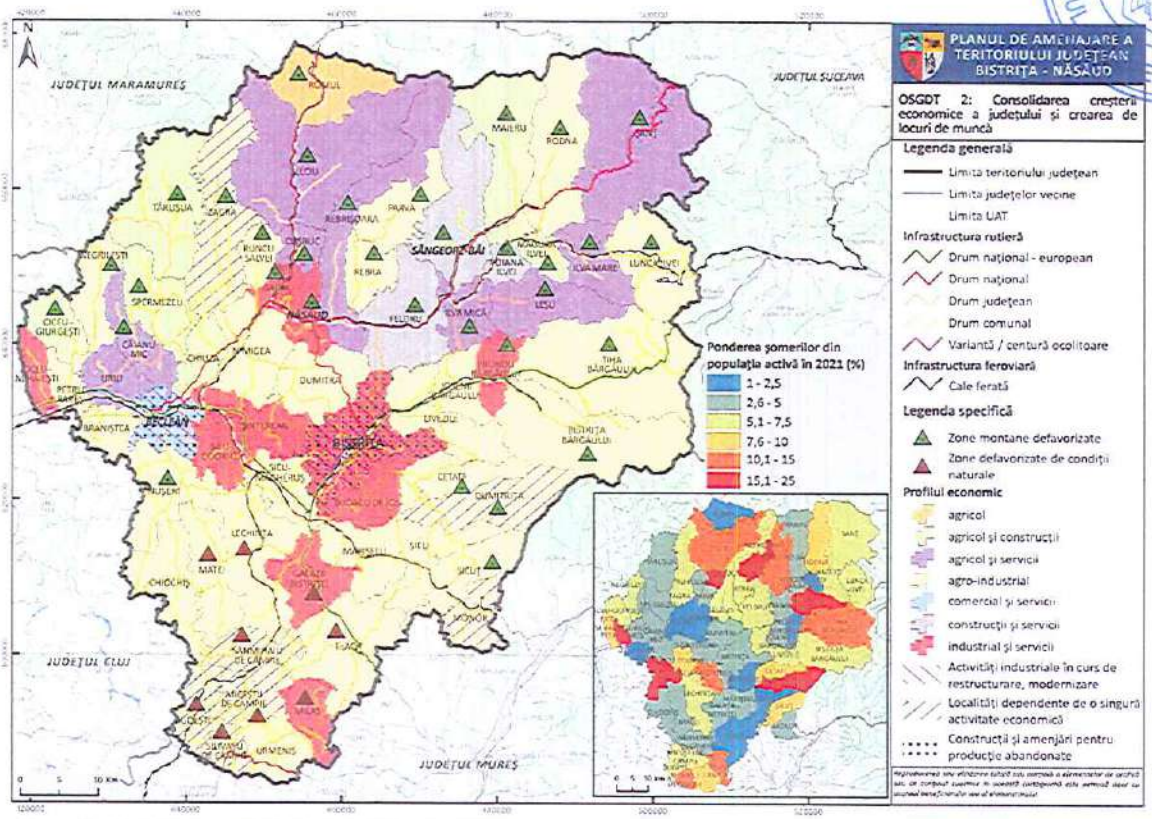

Fig. 17. OSGDT 2 - CONSOLIDAREA CREȘTERII ECONOMICE A JUDEȚULUI ȘI CREAREA DE LOCURI DE MUNCĂ

OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice

Justificarea obiectivului: În contextul actual al intensificării schimbărilor climatice și al presiunilor crescânde asupra mediului, conservarea patrimoniului natural și creșterea rezilienței teritoriale reprezintă direcții strategice esențiale pentru dezvoltarea durabilă a județului Bistrița-Năsăud. Această orientare trebuie integrată explicit în Planul de Amenajare a Teritoriului Județului (PATJ), întrucât teritoriul județului dispune de un capital natural valoros, dar vulnerabil, care include ecosisteme montane, păduri extinse, arii naturale protejate, resurse de apă importante și peisaje cu valoare ecologică și turistică deosebită.

Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2030 (Territorial Agenda 2030) subliniază importanța *„Healthy environment and resilience for all regions"*, încurajând teritoriile să adopte politici de adaptare la schimbările climatice și de utilizare sustenabilă a resurselor naturale. Documentul promovează o abordare teritorială integrată, prin care mediul, economia și societatea să funcționeze în echilibru, punând accent pe prevenirea riscurilor naturale, conservarea biodiversității și reducerea amprentei de carbon. În acest cadru,

Bistrița-Năsăud se află într-o poziție de responsabilitate majoră, dat fiind caracterul montan al unei mari părți din teritoriu, susceptibil la fenomene climatice extreme (inundații, alunecări de teren, secetă, degradarea solurilor), care pot afecta infrastructura, așezările și activitățile economice locale.

De asemenea, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) – Orizont 2035 plasează tranziția ecologică și protejarea patrimoniului natural printre direcțiile prioritare ale dezvoltării teritoriale durabile. Strategia promovează principiul dezvoltării „verzi" și recomandă consolidarea coridoarelor ecologice, crearea infrastructurii verzi și albastre, reabilitarea peisajelor degradate și creșterea rezilienței așezărilor la riscuri climatice. Pentru județul Bistrița-Năsăud, SDTR identifică potențialul de a deveni un model regional de gestionare durabilă a resurselor naturale, prin corelarea între conservarea mediului, dezvoltarea turismului ecologic și utilizarea eficientă a resurselor regenerabile de energie.

În prezent, teritoriul județului se confruntă cu o serie de vulnerabilități de mediu: defrișări locale, degradarea terenurilor agricole, pierderea biodiversității, intensificarea fenomenelor meteorologice extreme și o presiune crescută asupra resurselor de apă și sol. De asemenea, procesul de urbanizare și extinderea infrastructurii pot conduce la fragmentarea ecosistemelor, în lipsa unor măsuri coerente de planificare teritorială orientate spre sustenabilitate.

Prin urmare, includerea în PATJ a unui obiectiv de dezvoltare teritorială dedicat conservării patrimoniului natural și asigurării tranziției către un teritoriu rezilient la schimbările climatice este pe deplin justificată și necesară. Acest obiectiv ar trebui să urmărească:

- protejarea și extinderea ariilor naturale și a coridoarelor ecologice;
- reducerea vulnerabilității la riscuri naturale prin planificare adaptivă și infrastructuri verzi;
- promovarea economiei verzi și a utilizării resurselor regenerabile de energie;
- reabilitarea ecologică a zonelor afectate de activități antropice;
- consolidarea rolului educației și al participării comunităților locale în protejarea mediului.

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Disfuncționalități (aspecte negative)	Potențial (aspecte pozitive)
OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice	• Fragmentarea accentuată creează zone cu accesibilitate redusă și dificultăți în utilizarea agricolă și forestieră a terenurilor. • Zonele montane au un potențial de eroziune accelerată, mai ales în condițiile unor intervenții antropice necontrolate. • În unele zone, exploatarea resurselor de subsol a generat degradări locale (ex. cariere). • Zone industriale amplasate în orașe; poluare locală; lipsa dotărilor moderne; investiții reduse în tehnologii verzi; trafic aglomerat; lipsă centuri; spații verzi insuficiente; arderi necontrolate; laborator neacreditat. • Infrastructură insuficientă în rural și periferii; poluări frecvente; sisteme de alimentare și canalizare învechite; costuri mari racordare. • Schimbare folosință terenuri; lipsă evidențe actualizate; depozite periculoase neînchise; monitorizare insuficientă. • Rezistența populației; implicare redusă a autorităților locale; abandon deșeuri; infrastructură de reciclare incompletă; educație ecologică slabă.	• Județul este situat în zona de contact între Carpații Orientali și Depresiunea Transilvaniei, ceea ce conferă o diversitate geomorfologică ridicată și o structură variată a reliefului (montan, colinar). • Ecart altitudinal ridicat (de la cca. 232 m până la peste 2.200 m) și prezența unor areale alpine și subalpine favorizează o gamă largă de ecosisteme și habitate naturale. • Prezența unor geotopuri particulare cu caracter insolit, accentuată de diversitatea litologică și morfologică. • Legislația armonizată cu UE; sisteme și stații de monitorizare; strategii naționale; acces public la date; proiecte pentru centuri de ocolire; închiderea instalațiilor poluante; reducerea emisiilor; extinderea gazului natural; reînnoire parc auto. • Resurse suficiente și diversificate; planuri de management; proiecte de modernizare; experiență în fonduri externe; structuri administrative funcționale.

	• Lipsă amenajări hidrotehnice; zone cu risc de alunecări și inundații; • Lipsă sistem integrat de monitorizare. • Fonduri insuficiente; puține ONG active; lipsă coerciție; educație insuficientă în școli. • Lipsă specialiști; colaborare discontinuă; necunoaștere legislație; lipsă priorități clare. • Suprafața restrânsă a terenurilor arabile • Majoritatea terenurilor agricole se află în clasele IV și V de fertilitate • Ponderea ridicată a terenurilor agricole care prezintă restricții cu privire la calitatea solurilor • Numărul mare de UAT-uri care se află în zone montane defavorizate și zone defavorizate de condiții naturale specifice • Existența unor suprafețe extinse de terenuri degradate și neproductive • Amplasarea pe teritoriul județului a unor halde de steril și iazuri de decantare care au fost doar parțial ecologizate • Neadaptarea legislației și implementarea insuficientă a normelor de management pentru arii protejate; • Lipsa planurilor de management pentru toate ariile protejate; • Neuniformitate în acoperirea cu arii protejate la nivel UAT; • Starea de conservare a unor habitate și specii prioritare	• Ferme ecologice; studii pentru protecția solului; reglementări privind bune practici agricole; programe de împădurire. • Legislație armonizată; SMID Târpiu; colectare selectivă; planuri naționale și județene; operatori autorizați; ADI Deșeuri; date statistice disponibile. • Planuri apărare inundații; risc seismic redus; sisteme de avertizare; fonduri nerambursabile. • Implicarea ONG și ISj în proiecte de conștientizare; proiecte educaționale; campanii de responsabilizare. • Colaborare inter-instituțională; grad de conștientizare crescut. • Existența unor arii naturale protejate, având ca obiectiv conservarea habitatelor, florei și faunei, • Fond forestier extins • Varietate mare de resurse naturale • Biodiversitate bogată; 20% din teritoriu protejat; acces la fonduri pentru susținerea gestionării; interes pentru ecoturism și agricultură ecologică. • Fond forestier bine conservat; drumuri modernizate;

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	raportată ca "nefavorabilă-inadecvată" sau "nefavorabilă-rea"; • Degradarea habitatelor datorită presiunilor antropice (exploatare forestieră, extragere resurse, poluare, fragmentare habitate, specii invazive etc.); • Disfuncționalități administrative și dificultăți de coordonare între autorități, ONG-uri și alte părți implicate; • Deficit de personal uman și lipsa unor monitorizări continue in situ a ecosistemelor; • Implementarea neuniformă și incompletă a normelor de conservare. • Fragilitatea peisajelor naturale în fața intervențiilor antropice: Extinderea terenurilor agricole, urbanizarea și activitățile extractive (cariere, panouri fotovoltaice) reduc suprafețele naturale și alterează coeziunea habitatelor. • Fragmentarea habitatelor și peisajelor naturale ca urmare a infrastructurii și dezvoltării umane, afectând unitatea și calitatea peisajelor. • Procese de degradare a peisajului, cauzate de defrișări sau dezechilibre geomorfologice (eroziuni accelerate, alunecări), favorizate de activități neadecvat planificate.	compensații pentru restricții • Diversitate semnificativă de habitate și specii de interes conservativ; • Existența unui număr mare și variat de arii naturale protejate (internaționale, naționale, comunitare, locale); • Prezența rezervației biosferei cu biodiversitate remarcabilă; • Coexistența habitatelor naturale cu activități umane sustenabile (ecoturism, bune practici agricole și pastorale promovate); • Existența unei baze de date spațială a categoriilor de arii protejate de interes internațional, național, comunitar, cu elemente de biodiversitate cartate • Înregistrarea în Catalogul arborilor remarcabili a 41 de exemplare de arbori cu circumferințe record sau cu valoare istorică/locală. • Diversitatea peisajelor naturale: Județul beneficiază de o varietate ridicată a peisajelor ce includ peisaje colinare agro-forestiere (36,7%), montane forestiere (22,8%), montane silvo-pastorale (15,3%),

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	• Aspect mozaicat, instabil al peisajelor, ce reflectă stări degradate temporare, cum sunt pajiști secundare și geofaciesuri cu vegetație redusă, cauzate de exploatări și tăieri necontrolate. • Presiunea asupra peisajelor montane, cauzată de fenomene naturale extreme (incendii, doborâturi de vânt, atacul dăunătorilor) și intervențiile forestiere necontrolate.	colinare predominant agricole (15,8%), montane alpine și subalpine (3,5%) și altele, reflectând o zonare ecologică complexă. • Prezența peisajelor montane și alpine extinse, oferind habitate naturale valoroase, precum și potențial turistic, recreativ și conservativ. • Suprafețe mai mari acoperite cu păduri naturale, în special în regiunea montană (ex. peste 17.500 ha în comuna Șanț și 17.419 ha în Telciu), ce contribuie la stabilitatea peisajelor și biodiversitate. • Complementaritatea peisajelor prin alternanța naturală între pajiști, păduri, culturi agricole și zone colinare, asigurând un aspect mozaicat și divers în peisaj. • Zone protejate sau cu valoare naturală ridicată, inclusiv păduri virgine și pajiști incluse în categoria HNV (High Nature Value), relevante pentru conservarea biodiversității.

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Obiective specifice	Politici de dezvoltare teritorială	Programe de dezvoltare teritorială

OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice	OS 3.1. Protejarea patrimoniului natural și a biodiversității	PDT 3.1. Conservarea resurselor și patrimoniului natural	PGDT 3.1.1. Protecția și a biodiversității peisajelor
			PGDT 3.1.2. Extinderea suprafețelor împădurite și conservarea fondului forestier
	OS 3.2. Reducerea poluării	PDT 3.2. Îmbunătățirea calității factorilor de mediu	PGDT 3.2.1. Îmbunătățirea calității aerului
			PGDT 3.2.2. Asigurarea calității apelor
			PGDT 3.2.3. Creșterea calității solurilor
	OS 3.3. Creșterea rezilienței în fața schimbărilor climatice și a riscurilor	PDT 3.3. Adaptarea la schimbările climatice și managementul adecvat al riscurilor	PGDT 3.3.1. Reducerea riscului de inundații
			PGDT 3.3.2. Consolidarea zonelor afectate de alunecări de teren
			PGDT 3.3.3. Dezvoltarea infrastructurii pentru situații de urgență

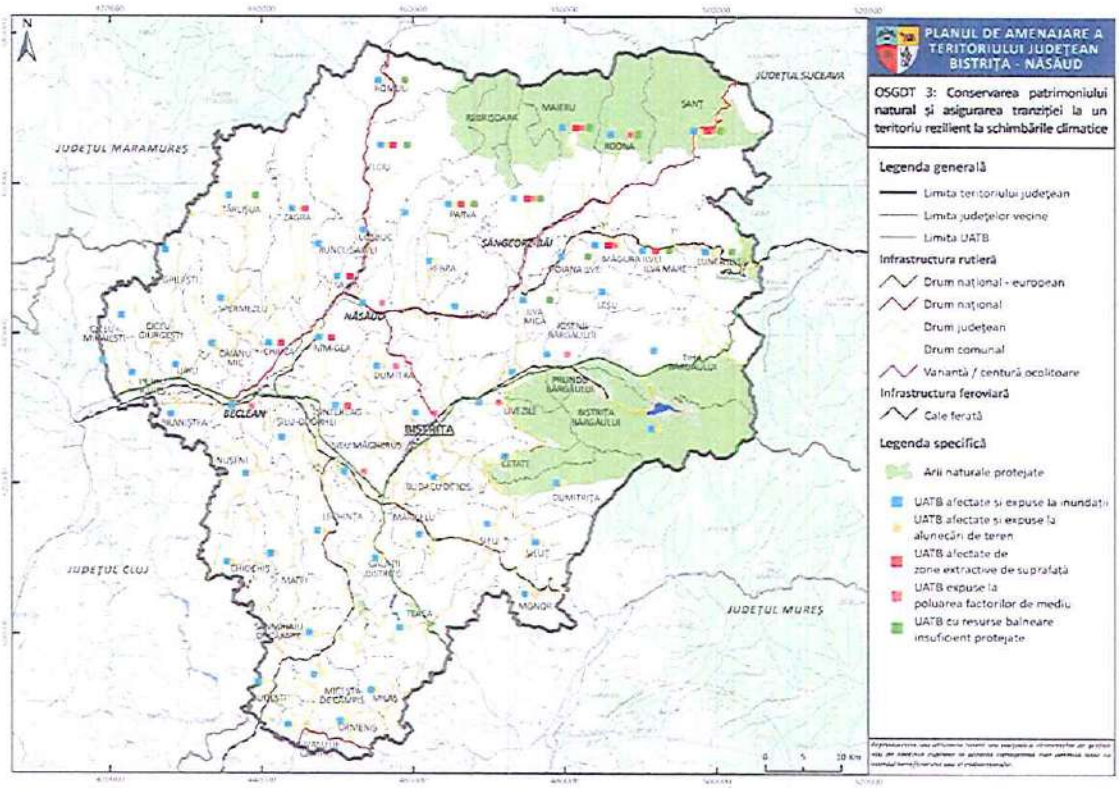

Fig. 18. OSGDT 3 - CONSERVAREA PATRIMONIULUI NATURAL ȘI ASIGURAREA TRANZIȚIEI LA UN TERITORIU REZILIENT LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE

OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale

Justificarea obiectivului: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale reprezintă o direcție strategică esențială pentru dezvoltarea durabilă și echilibrată a județului Bistrița-Năsăud. Procesul de urbanizare din ultimele decenii a determinat transformări profunde ale localităților urbane din județ, în special ale municipiului Bistrița și ale orașelor Năsăud, Beclean și Sângeorz-Băi. Acestea se confruntă cu provocări comune – degradarea spațiilor construite, presiuni asupra infrastructurii publice, dezechilibre funcționale între zonele centrale și periferice, precum și nevoia de adaptare la noile cerințe economice, sociale și ecologice. În acest context, Planul de Amenajare a Teritoriului Județului (PATJ) trebuie să includă un obiectiv dedicat regenerării urbane și consolidării zonelor urbane funcționale, în conformitate cu orientările strategice europene și naționale.

Conform Agendei Teritoriale a Uniunii Europene 2030 (Territorial Agenda 2030), unul dintre pilonii dezvoltării teritoriale durabile este „Balanced and functional urban systems", care subliniază importanța unei rețele urbane policentrice, conectate și reziliente. Documentul promovează regenerarea urbană ca instrument de îmbunătățire a calității vieții, de creștere a atractivității economice și de adaptare a orașelor la schimbările climatice și tehnologice. În acest sens, intervențiile de regenerare trebuie să integreze dimensiunea socială, ecologică și economică a dezvoltării, prin reabilitarea spațiilor publice, reutilizarea terenurilor și clădirilor abandonate, îmbunătățirea eficienței energetice și promovarea mobilității durabile.

La nivel național, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) – Orizont 2035 acordă un rol central consolidării sistemului urban policentric și dezvoltării zonelor urbane funcționale. SDTR recomandă implementarea programelor de regenerare urbană ca instrumente pentru revitalizarea economică, socială și culturală a orașelor, pentru creșterea coeziunii teritoriale și reducerea disparităților intraurbane. Totodată, strategia promovează cooperarea urban–rural în cadrul zonelor funcționale urbane, considerând că acestea pot deveni motoare regionale de dezvoltare printr-o mai bună integrare a localităților periurbane și rurale în procesele economice și de planificare.

În județul Bistrița-Năsăud, aceste principii sunt deosebit de relevante. Municipiul Bistrița, ca pol de dezvoltare regional, are nevoie de o strategie coerentă de regenerare a zonelor industriale dezafectate, de reabilitare a cartierelor de locuințe și de modernizare a

infrastructurii urbane. Orașele mici – Năsăud, Beclean și Sângeorz-Băi – pot fi consolidate prin valorificarea funcțiilor complementare: educație, turism, industrie ușoară și servicii publice. În același timp, zonele periurbane și localitățile adiacente centrelor urbane trebuie integrate funcțional în rețeaua urbană, prin investiții în infrastructură, servicii și transport public.

Prin urmare, includerea în PATJ a unui obiectiv de dezvoltare teritorială privind regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale este pe deplin justificată. Acest obiectiv ar trebui să urmărească:

- reabilitarea și reutilizarea sustenabilă a spațiilor și clădirilor urbane degradate;
- creșterea calității spațiului public și a infrastructurii urbane verzi;
- consolidarea cooperării între centrele urbane și localitățile periurbane;
- dezvoltarea mobilității urbane sustenabile și a infrastructurii inteligente;
- diversificarea funcțiilor economice și sociale ale zonelor urbane.

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Disfuncționalități (aspecte negative)	Potențial (aspecte pozitive)
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale	• Prezența a doar 4 unități administrativ-teritoriale cu statut urban (un municipiu și 3 orașe), cu mult sub media națională; • Cele trei orașe (Beclean, Năsăud și Sângeorz-Băi) sunt incluse în categoria centrelor urbane mici, depășind cu foarte puțin pragul demografic de 10000 de locuitori, specific orașelor; • La nivelul acestor trei orașe, lipsesc anumite dotări specificate de lege: spitalul și judecătoria nu se găsesc la Sângeorz-Băi, muzeul la Beclean, creșele sau cinematografele în niciunul dintre orașe;	• Zona urbană funcțională extinsă din jurul municipiului Bistrița • Existența unui operator regional unic (Aquabis SA) cu 16 stații de tratare și 23 stații de epurar • Dezvoltarea sistemelor zonale de alimentare (Bistrița, Năsăud, Beclean, Sângeorz-Băi • Rată mare de conectare în mediul urban (>95%) • Proiecte majore în implementare prin POIM și PNRR pentru modernizare și extindere rețele

	• Polarizarea intensă a județului de către polul de creștere Cluj-Napoca • Capacitate culturală oscilantă la municipiul Bistrița: infrastructură cu variații, resurse umane fluctuante și participare modestă — performanță medie la „Vitalitate culturală 2021". • Absența unei universități cu sediul central în județ • Subdezvoltarea învățământului profesional în raport cu nevoile industriei prelucrătoare și agriculturii mai ales • Inexistența unei unități spitalicești în orașul Sângeorz-Băi • Cel mai mic număr al paturilor de spital din întreaga regiune de nord-vest; • Un singur centru de dializă; • Insuficiente spații verzi amenajate pentru agrement • Oportunități limitate de practicare a sportului de către toate categoriile de populație (copii, tineri, vârstnici etc.); • Infrastructură sportivă insuficientă sau inadecvată • Absența unor servicii rezidențiale pentru vârstnici • Pierderi semnificative în rețelele de distribuție și stații de pompare învechite	• Mortalitate infantilă scăzută. • Prezența unor licee de prestigiu la nivel național; • Dezvoltarea învățământului universitar în ultimii ani prin apariția extensiei UTCN și a Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade" din Târgu Mureș; • Investiții masive în cadrul Spitalului Clinic Județean de Urgență Bistrița din perspectiva aparaturii de ultimă generație, reabilitarea clădirii, construirea de noi corpuri; • Investiții în ambulatoriile din Bistrița și Beclean; • Investiții în capacitate de primiri urgențe la cele mai ridicate standarde; • Construirea de unități locative pentru medici pentru a-i fideliza județului; • Inexistența zonelor de sărăcie locativă extremă în municipiul Bistrița; •

	• Lipsa investițiilor în rețele subterane și sisteme inteligente de control • Conducte vechi și stații de reglare-măsurare uzate fizic	

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Obiective specifice	Politici de dezvoltare teritorială	Programe de dezvoltare teritorială
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale	OS 4.1. Îmbunătățirea echipării localităților urbane	PDT 4.1. Promovarea mobilității urbane durabile	PGDT 4.1.1. Reabilitarea și modernizarea străzilor orășenești, inclusiv poduri, trotuare și piste pentru biciclete
			PGDT 4.1.2. Asigurarea transportului urban și metropolitan de calitate
		PDT 4.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii edilitare	PGDT 4.2.1. Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată
			PGDT 4.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale
			PGDT 4.2.3. Asigurarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice și de iluminat public
			PGDT 4.2.4. Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul integrat al deșeurilor
	OS 4.2. Asigurarea tranziției energetice a localităților urbane	PDT 4.3. Promovarea producției și consumului de energie regenerabilă	PGDT 4.3.1. Dezvoltarea capacităților de producere a energiei regenerabile
	OS 4.3. Creșterea	PDT 4.4. Îmbunătățirea	PGDT 4.4.1. Investiții în infrastructura sanitară

	calității vieții și a locuirii în mediul urban	infrastructurii sanitare, educaționale și sociale	PGDT 4.4.2. Investiții în infrastructura educațională
			PGDT 4.4.3. Investiții în infrastructura de servicii sociale
		PDT 4.5. Creșterea calității locuirii	PGDT 4.5.1. Dezvoltarea fondului public de locuințe
			PGDT 4.5.2. Creșterea performanței energetice a fondului de locuințe
		PDT 4.6. Sprijinirea activității culturale și a unui stil de viață sănătos	PGDT 4.6.1. Dezvoltarea infrastructurii culturale și pentru industrii creative
			PGDT 4.6.2. Investiții în infrastructura sportivă și de recreere
		PDT 4.7. Creșterea calității spațiilor publice urbane	PGDT 4.7.1. Amenajarea și modernizarea spațiilor verzi și a spațiilor publice
		PDT 4.8. Îmbunătățirea fondului construit public	PGDT 4.8.1. Construcția și reabilitarea de clădiri administrative

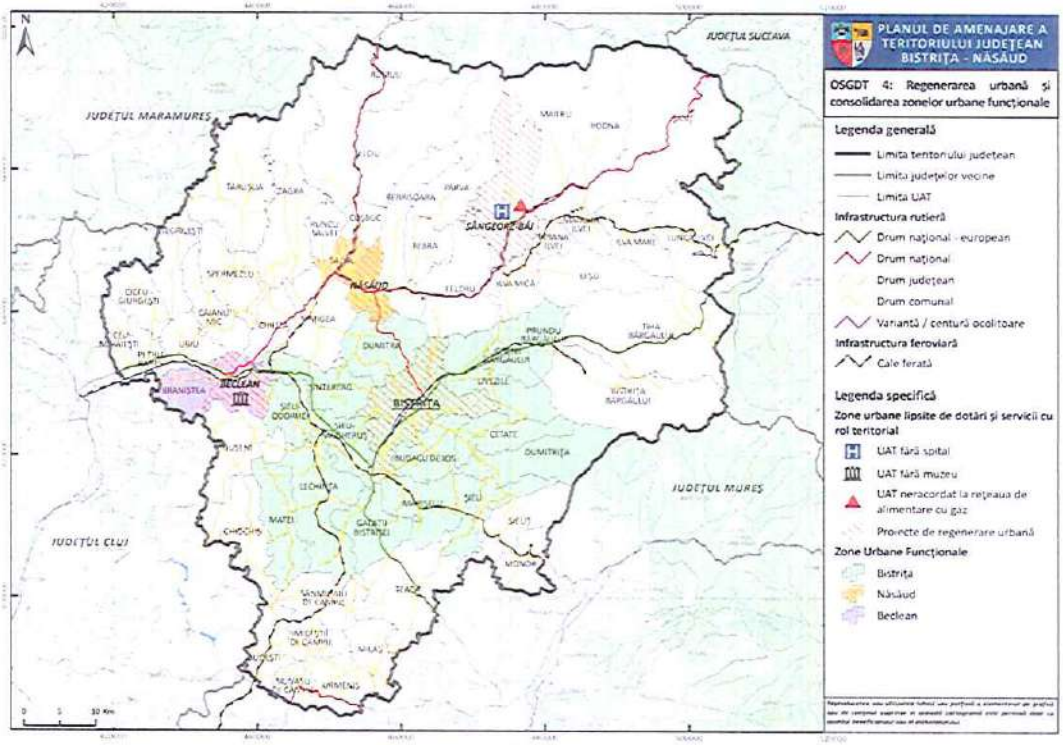

Fig. 19. OSGDT 4 - REGENERAREA URBANĂ ȘI CONSOLIDAREA ZONELOR URBANE FUNCȚIONALE

OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban

Justificarea obiectivului: Revitalizarea spațiului rural și reducerea decalajelor dintre mediul urban și cel rural constituie o prioritate strategică pentru dezvoltarea echilibrată a județului Bistrița-Năsăud. Județul are un profil predominant rural – peste 60% din populație locuiește în comune și sate –, iar economia locală este încă puternic dependentă de agricultură, silvicultură și meșteșuguri tradiționale. Deși mediul rural deține un capital natural, cultural și uman semnificativ, acesta se confruntă cu provocări majore: depopulare, îmbătrânirea populației, infrastructură deficitară, acces limitat la servicii publice și educaționale, precum și oportunități economice reduse. În acest context, Planul de Amenajare a Teritoriului Județului (PATJ) trebuie să includă un obiectiv dedicat revitalizării zonelor rurale, ca instrument de coeziune teritorială și de valorificare durabilă a potențialului local.

Conform Agendei Teritoriale a Uniunii Europene 2030 (Territorial Agenda 2030), unul dintre obiectivele majore ale dezvoltării teritoriale europene este „Inclusive and future-proof rural areas". Documentul promovează politici care să sprijine regiunile rurale în procesul de tranziție către economii diversificate, inteligente și reziliente, prin îmbunătățirea conectivității, digitalizării, accesului la servicii și prin consolidarea legăturilor funcționale cu orașele. Agenda accentuează ideea că echilibrul între teritorii urbane și rurale este esențial pentru coeziunea socială și teritorială a Uniunii Europene. În acest sens, Bistrița-Năsăud trebuie să dezvolte o abordare integrată a spațiului rural, bazată pe diversificarea economiei, crearea de locuri de muncă locale și modernizarea infrastructurii.

Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) – Orizont 2035 reiterează aceste direcții, subliniind necesitatea dezvoltării policentrice și a integrării spațiului rural în rețelele teritoriale de dezvoltare. SDTR recomandă consolidarea relațiilor urban–rural, modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și sociale din mediul rural, precum și sprijinirea activităților economice non-agricole (turism, servicii, meșteșuguri, industrii creative). În plus, strategia identifică zonele rurale din nordul și centrul Transilvaniei – unde se află Bistrița-Năsăud – ca teritorii cu potențial agricol, turistic și cultural ridicat, dar care necesită intervenții pentru reducerea vulnerabilităților demografice și economice.

În județul Bistrița-Năsăud, numeroase comunități rurale se confruntă cu probleme de accesibilitate, infrastructură tehnică insuficient dezvoltată (apă, canalizare, internet),

venituri scăzute și o dependență ridicată de migrația externă. În același timp, multe sate dețin resurse valoroase – peisaje montane, tradiții, produse locale și potențial turistic – care pot deveni motoare de dezvoltare dacă sunt integrate într-o viziune coerentă de revitalizare rurală.

Prin urmare, includerea în PATJ a unui obiectiv de dezvoltare teritorială privind revitalizarea zonei rurale și reducerea decalajului rural–urban este pe deplin justificată. Acest obiectiv ar trebui să vizeze:

- modernizarea infrastructurii de bază și a serviciilor publice;
- digitalizarea și creșterea accesului la educație, sănătate și servicii sociale;
- îmbunătățirea conectivității între sate și centrele urbane;

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Disfuncționalități (aspecte negative)	Potențial (aspecte pozitive)
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban	• 9 comune (15,5% din totalul comunelor) intră în categoria comunelor mici și foarte mici, având în prezent mai puțin de 1500 de locuitori, care este pragul demografic necesar pentru ca o comună nouă să poată fi înființată. Dintre aceste comune, Silivașu de Câmpie și Miceștii de Câmpie au coborât chiar și sub pragul de 1000 de locuitori; • 8 comune, respectiv Budești, Chiochiș, Ciceu-Mihăiești, Leșu, Miceștii de Câmpie, Negrilești, Poiana Ilvei și Runcu Salvei nu dețin cabinet de medicină de familie; • Farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în 3	• Comunele localizate de-a lungul axelor de dezvoltare și în apropierea acestora se caracterizează printr-un reviriment demografic, care se materializează și prin investiții în dotările socio-economice și tehnico-edilitare, menite să ridice standardele de viață ale locuitorilor; • Aproape jumătate din comune (28 din totalul de 58 de comune) se încadrează în categoria comunelor mari și foarte mari, deținând dotări și facilități diverse pentru rangul lor, și

	comune (Chiochiș, Ciceu-Mihăiești și Runcu Salvei); • În comunele Runcu Salvei și Budacu de Jos nu există nicio bibliotecă; • Aproape jumătate din satele din județul Bistrița-Năsăud (117 sate, 47,8% din totalul satelor) sunt sate mici și foarte mici, având sub 500 de locuitori, fiind supuse riscului de depopulare. • Persistența depozitărilor necontrolate și arderilor ilegale. • Costuri mari de extindere în mediul rural cu densitate mică. • Colectare separată deficitară în mediul rural și zone izolate. • Rețele fixe învechite și infrastructură subterană insuficientă. • Distribuție inegală a rețelei de distribuție a gazelor naturale – numeroase UAT-uri rurale fără acces. • Conducte vechi de gaz și stații de reglare-măsurare uzate fizic • Reticență locală față de amplasarea unor parcuri fotovoltaice sau eoliene. • Dificultăți de racordare din cauza capacității limitate a rețelei electrice • Discontinuități în alimentare cu energie electrică în zonele periferice și rurale montane. • Necesitatea reparațiilor capitale la posturile de transformare.	chiar peste cerințele specifice ale legii; • Majoritatea comunelor din județul Bistrița-Năsăud îndeplinesc criteriile din lege asociate rangului lor. • Proiecte majore în implementare prin POIM și PNRR pentru modernizare și extindere rețele. • Potențial ridicat de energie solară și eoliană în zonele deschise și de culme. • Proiecte de extindere către localitățile neconectate. • Infrastructură de compostare și sortare existentă. • Sistem județean funcțional, cu CMID Tărpiu în operare.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	• Capacități reduse de epurare în localitățile mici și lipsa sistemelor conforme • Grad scăzut de conectare la canalizare în mediul rural (<35% din populație). • Pierderi semnificative în rețelele de distribuție a apei și stații de pompare învechite. • Scăderea numărului de vizitatori în unele muzee, de cititori în biblioteci, sau de spectatori la anumite spectacole; • Nu toate comunele dețin bibliotecă; • Lipsa personalului angajat în anumite biblioteci; • Scăderea numărul de volume existente în biblioteci. • Insuficiente spații verzi amenajate pentru agrement • Infrastructura sportivă deficitară în mediul rural; • Multe baze sportive abandonate sau nefuncționale; • Numărul redus de centre medico-sociale; • Absența unor servicii rezidențiale pentru vârstnici • Insuficiență și dotare inegală a centrelor pentru vârstnici și persoane cu dizabilități; • Personal și infrastructură deficitară din perspectiva medicinei de familie;	

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	• Număr redus de cabinete medicale de specialitate în mediul rural; • Nu toate unitățile administrativ-teritoriale dețin farmacie / punct farmaceutic, cabinet stomatologic; • Accesibilitatea la servicii medicale pentru persoanele vulnerabile, în zona montană de nord-est, în regiunea sudică și din medii defavorizate este foarte precară; • Precaritatea infrastructurii specifice învățământului antepreșcolar (creșe), mai ales în zona rurală; • Multe clase nu au un număr suficient de elevi; • Rata mare de abandon școlar, mai ales în ciclul gimnazial și liceal; • Majoritatea clădirilor școlare sunt vechi; • Limitări și inegalități urban-rural din perspectiva dotărilor (săli de gimnastică, laboratoare, ateliere școlare, terenuri de sport, cabinete medicale pentru elevi); • Ponderea populației tinere într-o continuă scădere. • Ponderea populației vârstnice într-o creștere constantă.	

	• Spor natural descendent în ultimii ani, caracterizat printr-o rată a mortalității mai mare decât rata natalității. • Spor migratoriu exclusiv negativ datorită ratei emigrației mai mare decât a imigrației. • Fertilitate în scădere, corelată cu modul de evoluție a ratei natalității.	

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Obiective specifice	Politici de dezvoltare teritorială	Programe de dezvoltare teritorială
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban	OS 5.1. Îmbunătățirea echipării localităților rurale	PDT 5.1. Promovarea mobilității rurale durabile	PGDT 5.1.1. Reabilitarea și modernizarea străzilor rurale, inclusiv poduri, trotuare și piste pentru biciclete
		PDT 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii edilitare	PGDT 5.2.1. Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată
			PGDT 5.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale
			PGDT 5.2.3. Asigurarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice și de iluminat public
			PGDT 5.2.4. Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul integrat al deșeurilor
	OS 5.2. Asigurarea tranziției energetice a	PDT 5.3. Promovarea producției și consumului de energie regenerabilă	PGDT 5.3.1. Dezvoltarea capacităților de producere a energiei regenerabile

	localităților rurale		
	OS 5.3. Creșterea calității vieții și a locuirii în mediul rural	PDT 5.4. Îmbunătățirea infrastructurii sanitare, educaționale și sociale	PGDT 5.4.1. Investiții în infrastructura sanitară
			PGDT 5.4.2. Investiții în infrastructura educațională
			PGDT 5.4.3. Investiții în infrastructura de servicii sociale
		PDT 5.5. Îmbunătățirea condițiilor de locuire	PGDT 5.5.1. Construcția de locuințe publice
			PGDT 5.5.2. Creșterea performanței energetice a fondului de locuințe
		PDT 5.6. Sprijinirea activității culturale și a unui stil de viață sănătos	PGDT 5.6.1. Dezvoltarea infrastructurii culturale și pentru industrii creative
			PGDT 5.6.2. Investiții în infrastructura sportivă și de recreere
		PDT 5.7. Creșterea calității spațiilor publice rurale	PGDT 5.7.1. Amenajarea și modernizarea spațiilor verzi și a spațiilor publice
		PDT 5.8. Îmbunătățirea fondului construit public	PGDT 5.8.1. Construcția și reabilitarea de clădiri administrative

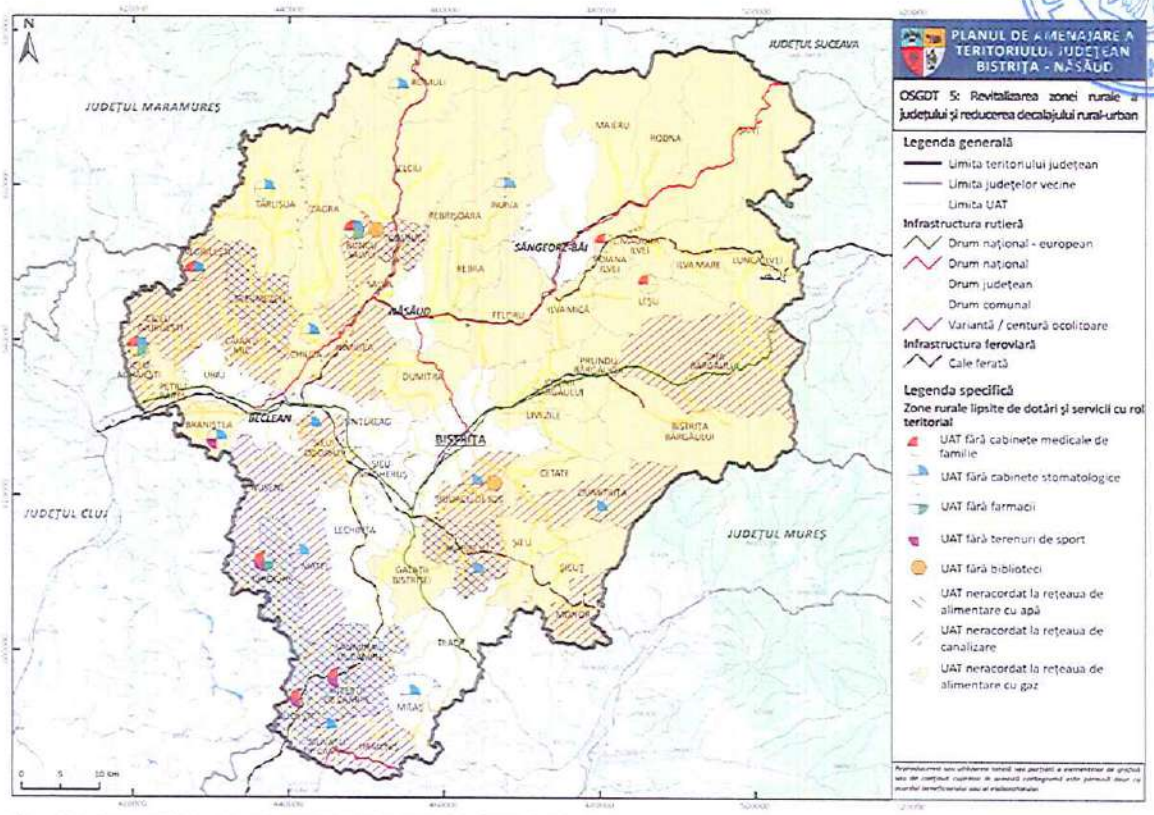

Fig. 20. OSGDT 5 - REVITALIZAREA ZONEI RURALE A JUDEȚULUI ȘI REDUCEREA DECALAJULUI RURAL-URBAN

OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural

Justificarea obiectivului: Acest obiectiv se fundamentează pe necesitatea protejării identității culturale și teritoriale a județului, în contextul presiunilor generate de transformările economice, demografice și funcționale contemporane. Patrimoniul construit reprezintă una dintre cele mai importante resurse teritoriale ale județului, având atât valoare cultural-istorică, cât și rol strategic în dezvoltarea durabilă, coeziunea teritorială și creșterea atractivității locale și regionale. Județul dispune de un patrimoniu construit divers și valoros, alcătuit din centre istorice urbane, ansambluri rurale tradiționale, biserici medievale, monumente religioase și civile, vestigii arheologice și elemente de arhitectură vernaculară specifice spațiului transilvănean.

Necesitatea definirii unui obiectiv strategic dedicat patrimoniului construit este susținută și de orientările europene și naționale privind dezvoltarea teritorială. Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2030 subliniază importanța valorificării patrimoniului cultural și a peisajului ca resurse esențiale pentru dezvoltarea locală și regională, promovând o

dezvoltare policentrică și echilibrată, bazată pe specificul și potențialul fiecărui teritoriu. Documentul evidențiază faptul că patrimoniul natural și cultural contribuie la creșterea calității vieții, la consolidarea identității locale și la dezvoltarea oportunităților economice sustenabile, cu accent pe protejarea autenticității și utilizarea responsabilă a resurselor teritoriale.

În același timp, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) promovează principiile coeziunii teritoriale, competitivității și dezvoltării policentrice, subliniind necesitatea protejării patrimoniului cultural și a integrării acestuia în politicile de dezvoltare teritorială și urbană. SDTR consideră patrimoniul construit drept factor de atractivitate și element determinant pentru creșterea calității mediului de locuire și pentru consolidarea identității teritoriale a localităților urbane și rurale.

La nivelul județului Bistrița-Năsăud, contextul teritorial evidențiază atât existența unor resurse patrimoniale importante, cât și o serie de vulnerabilități care justifică intervenții strategice integrate. Municipiul Bistrița păstrează un nucleu medieval valoros, reprezentativ pentru patrimoniul urban transilvănean, având ca element emblematic ansamblul Bisericii Evanghelice și structura istorică a fostului burg săsesc. De asemenea, în mediul rural se regăsesc numeroase biserici de lemn, biserici fortificate, ansambluri tradiționale și elemente de arhitectură vernaculară care conferă specific și identitate spațiului județean. Cu toate acestea, o parte importantă a fondului construit valoros se confruntă cu degradare fizică, abandon, intervenții necorespunzătoare sau lipsa unor funcțiuni economice și sociale compatibile. În numeroase localități rurale se constată pierderea progresivă a specificului arhitectural tradițional și presiuni generate de dezvoltarea necontrolată.

În acest context, obiectivul strategic propus urmărește integrarea patrimoniului construit în procesele de dezvoltare teritorială durabilă, prin promovarea unor măsuri de conservare activă, regenerare urbană și rurală, revitalizare funcțională și valorificare economică responsabilă. Patrimoniul construit trebuie abordat nu doar ca element de protejat, ci și ca resursă strategică pentru dezvoltarea turismului cultural, pentru consolidarea identității comunităților locale și pentru creșterea competitivității teritoriale a județului. Totodată, obiectivul contribuie la reducerea disparităților teritoriale și la stimularea dezvoltării policentrice, în concordanță cu principiile europene și naționale privind dezvoltarea echilibrată a teritoriului. Prin valorificarea patrimoniului construit, județul

Bistrița-Năsăud își poate consolida rolul de teritoriu cu identitate culturală distinctă și cu potențial ridicat de dezvoltare durabilă bazată pe resurse locale.

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Disfuncționalități (aspecte negative)	Potențial (aspecte pozitive)
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural	• Starea avansată de degradare a unor obiective de patrimoniu, inclusiv abandondarea unora dintre acestea și realizarea de intervenții necorespunzătoare la nivel lor • Pierderea treptată a specificului arhitecturl tradiționale	• Existența în municipiul Bistrița a unor clădiri de patrimoniu care, odată restaurate și dotate adecvat, pot deveni centre de creație artistică, dotate cu spații de cazare, pentru artiștii rezidenți și pentru artiștii și meșteșugarii locali; • Zestre culturală complexă: patrimoniu material (arheologie, arhitectură, for public, memorial) structurat conform Legii 422/2001 • Rețea coerentă de peisaje culturale: 7 zone etnografice (Ciceu-Beclean, Năsăud, Rodna, Bârgău, Bistrița, Șieu, Câmpie) și 45 de subunități delimitate metodologic—cadru bun pentru intervenții teritoriale diferențiate. • Valori de nivel internațional: includerea unor situri în lista UNESCO (Frontiers of the Roman Empire – Dacia, 2024) • Resurse identitare active: tradiții grănicerești, meșteșuguri, târguri istorice (ex. Târgul Mare al Bistriței), repertoriu folcloric — fundament pentru turism cultural.

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Obiective specifice	Politici de dezvoltare teritorială	Programe de dezvoltare teritorială
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și	OS 6.1. Conservarea patrimoniului, a	PDT 6.1. Protejarea, restaurarea și valorificarea	PGDT 6.1.1. Conservarea și punerea în siguranță a monumentelor aflate în

valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural	peisajului urban și îmbunătățirea fondului construit	patrimoniului arheologic, urban și arhitectural	pericol (degradare, precolaps, colaps)
			PGDT 6.1.2. Intervenții integrate pentru monumentele clasate în LMI 2015, cu accent pe ansambluri urbane și biserici fortificate
			PGDT 6.1.3. Reabilitarea și amenajarea spațiilor publice din centrele istorice, inclusiv drumuri de acces și rețele edilitare compatibile cu patrimoniul
			PGDT 6.1.4. Conservarea și valorificarea patrimoniului arheologic din mediul urban
		PDT 6.2. Identificarea, protejarea și punerea în valoare a peisajelor culturale urbane	PGDT 6.2.1. Conservarea și revitalizarea grădinilor și a parcurilor istroce urbane, corelate cu trasee turistice și culturale
	OS 6.2. Conservarea patrimoniului, a peisajului rural și îmbunătățirea fondului construit	PDT 6.3. Protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului arheologic, vernacular și arhitectural, cu precădere a bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO	PGDT 6.3.1. Implementarea obiectivelor cuprinse în cadrul de gestiune și protecție a bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO
			PGDT 6.3.2. Conservarea și punerea în siguranță a monumentelor aflate în pericol (degradare, precolaps, colaps)
			PGDT 6.3.3. Intervenții asupra monumentelor clasate în LMI 2015, cu prioritate pentru biserici de lemn și ansambluri memoriale
			PGDT 6.3.4. Protecția și revitalizarea arhitecturii tradiționale din centrele satelor, inclusiv

		infrastructura de acces și spațiile publice asociate
		PGDT 6.3.5. Conservarea și valorificarea patrimoniului arheologic din mediul rural (altul decât cel inclus în FRE-Dacia)
	PDT 6.4. Identificarea, protejarea și punerea în valoare a peisajelor culturale rurale	PGDT 6.4.1. Integrarea peisajelor cu valori naturale și antropice tradiționale (pajiști, fânețe, zone grănicerești) în produsele de agroturism și ecoturism

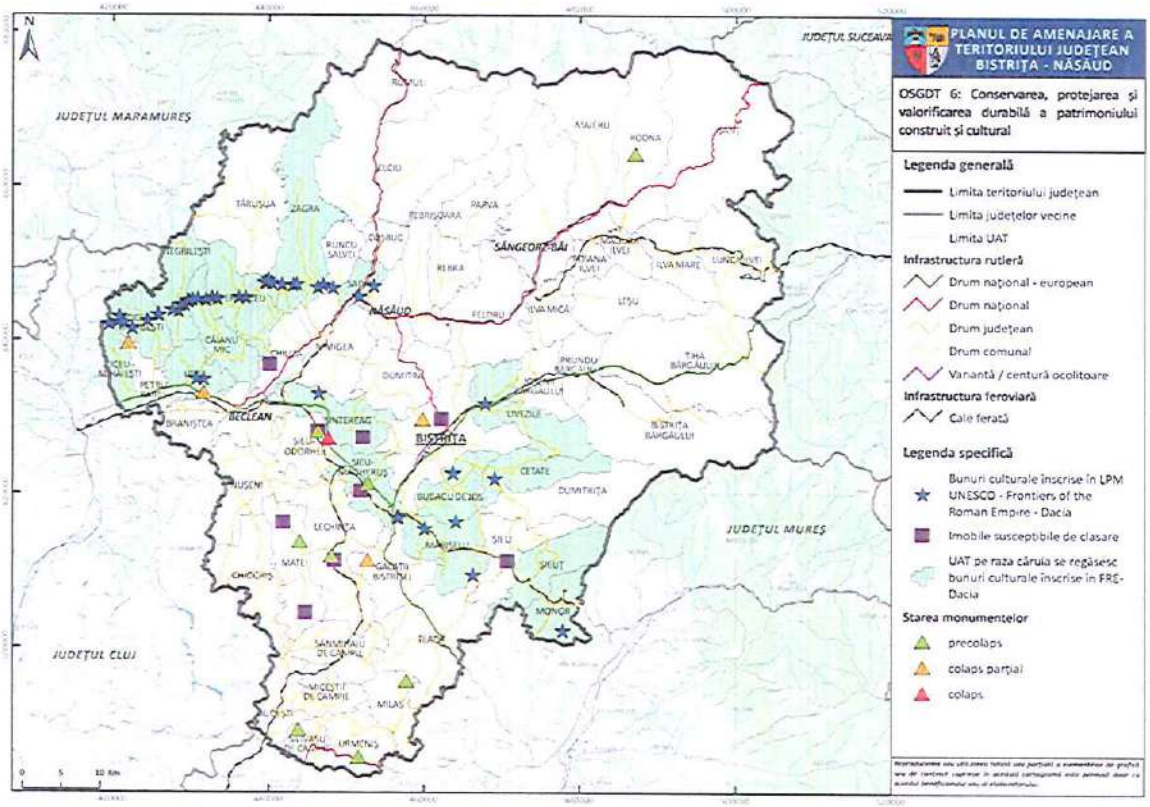

Fig. 21. OSGDT 6 - CONSERVAREA, PROTEJAREA ȘI VALORIFICAREA DURABILĂ A PATRIMONIULUI CONSTRUIT ȘI CULTURAL

OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale

Justificarea obiectivului: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale reprezintă o condiție esențială pentru implementarea eficientă a politicilor publice și pentru valorificarea potențialului de dezvoltare al județului Bistrița-Năsăud. Într-un context marcat de nevoia de coordonare între nivelurile administrative, de utilizare eficientă a resurselor și de adaptare la provocările complexe ale dezvoltării durabile, Planul de Amenajare a Teritoriului Județului (PATJ) trebuie să includă un obiectiv strategic care să vizeze consolidarea capacității instituționale și modernizarea guvernanței teritoriale.

Conform Agendei Teritoriale a Uniunii Europene 2030 (Territorial Agenda 2030), principiul „Better governance through cooperation" subliniază importanța colaborării între actorii teritoriali, a planificării integrate și a guvernanței multi-nivel. Documentul promovează o abordare bazată pe parteneriate teritoriale, implicarea comunităților locale în procesele decizionale și creșterea capacității administrative de a implementa politici coerente la nivel regional și local. În viziunea Agendei, guvernanța teritorială eficientă este cheia unei dezvoltări echilibrate și sustenabile, capabilă să răspundă provocărilor sociale, economice și climatice contemporane.

La nivel național, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR) – Orizont 2035 pune accent pe consolidarea capacității de planificare, management și implementare a politicilor publice teritoriale. SDTR recunoaște că una dintre principalele vulnerabilități ale sistemului administrativ românesc este fragmentarea instituțională și lipsa coordonării între nivelurile de guvernanță. Strategia promovează dezvoltarea competențelor administrative, întărirea structurilor de planificare județeană și intercomunală, precum și utilizarea instrumentelor moderne de management teritorial – baze de date geografice, sisteme GIS, platforme digitale de cooperare și participare publică.

În cazul județului Bistrița-Năsăud, aceste direcții sunt deosebit de relevante. Deși județul se remarcă printr-un nivel relativ ridicat de inițiativă locală și o administrație județeană activă, există încă disfuncționalități în coordonarea dintre localități, în planificarea integrată a investițiilor și în capacitatea de atragere și gestionare a fondurilor europene. Fragmentarea administrativă, disparitățile între mediul urban și rural, precum și lipsa unor mecanisme eficiente de cooperare intercomunală limitează potențialul de dezvoltare coerentă și sustenabilă a teritoriului.

Prin urmare, includerea în PATJ a unui obiectiv de dezvoltare teritorială privind îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale este pe deplin justificată. Acest obiectiv ar trebui să urmărească:

- consolidarea capacității instituțiilor județene și locale de planificare strategică și de implementare a proiectelor;
- promovarea cooperării intercomunale și a formelor asociative teritoriale (ADI-uri, parteneriate urbane și rurale);
- crearea unui sistem integrat de management teritorial bazat pe date actualizate și instrumente digitale;
- profesionalizarea personalului administrativ și creșterea transparenței decizionale;
- implicarea comunităților locale și a mediului privat în procesele de guvernanță participativă.

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Disfuncționalități (aspecte negative)	Potențial (aspecte pozitive)
OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale	• Disparități economice și administrative între municipiu și restul județului; polarizare accentuată urban-rural. • Majoritatea comunelor nu dispun de o bază economică solidă și nu atrag investiții private relevante, ceea ce menține veniturile locale la un nivel scăzut. • UAT-urile mici au dificultăți în susținerea cheltuielilor curente fără sprijin extern. Cheltuielile curente și administrative au o pondere ridicată, diminuând posibilitățile de finanțare pentru inițiative de dezvoltare. • Dependenta ridicată de trasnferuri limitează	• Bugetul județului Bistrița-Năsăud a înregistrat o evoluție ascendentă în ultimii ani, indicând o consolidare a capacității financiare. • Creșterea ponderii investițiilor în bugetele locale. • Municipiul Bistrița are o bază fiscală solidă ce îi permite să finanțeze servicii publice eficiente. • Prezența unor actori economici importanți (LEONI, Rombat, RAAL, Comelf) sporește veniturile proprii ale județului prin impozitele pe venit și proprietate generate, mărind autonomia financiară la nivel local.

	autonomia financiară a multor administrații locale. • Activitatea economică generatoare de venituri este concentrată în câteva zone cu infrastructură dezvoltată. • Există dezechilibre între veniturile per capita ale localităților rurale și cele urbane. • Costurile sociale și de funcționare cresc într-un ritm mai rapid decât veniturile, generând presiune suplimentară asupra bugetelor locale. • Multe administrații publice rurale se confruntă cu dificultăți în atragerea personalului calificat, în special în domenii precum urbanism, achiziții publice sau management de proiecte. • Salariile necompetitive și localizarea izolată îngreunează atragerea personalului calificat în mediul rural. • Deficitul de specialiști determină suprasolicitarea personalului existent, afectează implementarea eficientă a proiectelor și calitatea serviciilor publice. • Diferențele de capacitate administrativă între localități amplifică decalajele teritoriale de dezvoltare. • Lipsa instrumentelor de analiză și evaluare unitară	• Consiliul Județean Bistrița-Năsăud are capacitatea de a atrage și gestiona fonduri nerambursabile pentru proiecte strategice. • UAT-urile urbane dispun de personal calificat, structuri administrative bine organizate și pot gestiona simultan proiecte complexe. • UAT-urile urbane au experiență în implementarea proiectelor europene și naționale. • Proiectele implementate cu finanțare europeană au contribuit la modernizarea infrastructurii de transport, educație și utilități publice. • Pondere echilibrată a cheltuielilor de personal și operaționale în municipiul reședință, cu spațiu pentru investiții. • Existența unor asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI) în domenii cheie. • Proiectele implementate în municipiu generează efecte pozitive asupra întregului teritoriu județean. • Consiliul Județean derulează proiecte majore în infrastructură și servicii publice care deservesc întregul județ. • Existența unor proiecte de modernizare a infrastructurii digitale

ROMANIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRITA-NASAUD

	a performanței administrative între UAT-uri. • Lipsa de instrumente pentru monitorizarea execuției bugetare. • Ponderea ridicată a cheltuielilor operaționale restrânge spațiul bugetar disponibil pentru investiții și dezvoltare locală. • În comunele mici cheltuielile operaționale sunt împărțite între puțini contribuabili, crescând costurile per capita. • Echipamentele tehnice ale administrațiilor locale sunt adesea învechite și insuficiente. • Digitalizarea administrației este limitată în mediul rural. Gradul redus de digitalizare menține un nivel ridicat de birocrație și îngreunează relația dintre cetățeni și administrație. • Lipsa interconectării bazelor de date administrative generează redundanță și birocrație. • Formele asociative existente nu acoperă domenii strategice precum digitalizarea, inovarea sau economia verde. • UAT-urile mici dispun de capacitate administrativă scăzută pentru implicarea activă în rețele de cooperare internațională. • Parteneriatele externe și colaborările internaționale nu sunt	sprijină eficientizarea activității administrative. • Consiliul Județean dispune de o bază instituțională solidă pentru coordonarea dezvoltării teritoriale. • Majoritatea primăriilor din județ au website-uri funcționale, care sprijină transparența și comunicarea publică. • Infrastructură de servicii publice cu impact regional (spitale, unități de învățământ, transport public), asigură accesul locuitorilor din întreg județul la servicii esențiale. • Comunele periurbane au o structură administrativă eficientă și costuri reduse de funcționare datorită proximității față de municipiul Bistrița și utilizării infrastructurii urbane existente. • Parteneriatele internaționale ale Consiliului Județean oferă oportunități de schimb de bune practici și proiecte comune. • Înființarea unor structuri asociative ale UAT-urilor care au permis atragerea de finanțări nerambursabile majore.

	valorificate la potențialul maxim în proiecte economice și educaționale. • Fragmentarea administrativ-teritorială implică costuri de funcționare semnificative raportate la resursele disponibile. • Comunele cu populație redusă și sate dispersate se confruntă cu costuri ridicate pentru infrastructură și utilități • Lipsa unei zone metropolitane funcționale în jurul Bistriței, în pofida adoptării legislației în domeniu • Scăderea densității în vatră a localităților și dezvoltarea insuficient planificată a periurbanului • Ritmul lent de înregistrare a imobilelor în sistemul de cadastru • Creșterea accentuată a suprafețelor scoase din circuitul agricol și forestier pentru trecerea în intravilan	

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Obiective specifice	Politici de dezvoltare teritorială	Programe de dezvoltare teritorială
OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale	OS 7.1. Îmbunătățirea cadrului de planificare strategică și teritorială	PDT 7.1. Clarificarea regimului juridic și de proprietate asupra terenurilor și clădirilor	PGDT 7.1.1. Realizarea lucrărilor de înregistrare cadastrală a proprietăților
		PDT 7.2. Elaborarea documentațiilor de planificare strategică	PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii și planuri de dezvoltare

		PDT 7.3. Elaborarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism	PGDT 7.3.1. Actualizare planuri urbanistice generale și zonale
			PGDT 7.3.2. Elaborarea documentații de amenajare a teritoriului
	OS 7.2. Asigurarea transformării digitale a administrației locale	PDT 7.4. Digitalizarea activității de amenajare a teritoriului și urbanism	PGDT 7.4.1. Elaborarea bazelor / băncilor de date teritoriale
			PGDT 7.4.2. Implementarea sistemelor GIS
			PGDT 7.4.3. Dezvoltarea soluțiilor de tip "Ghișeu unic"

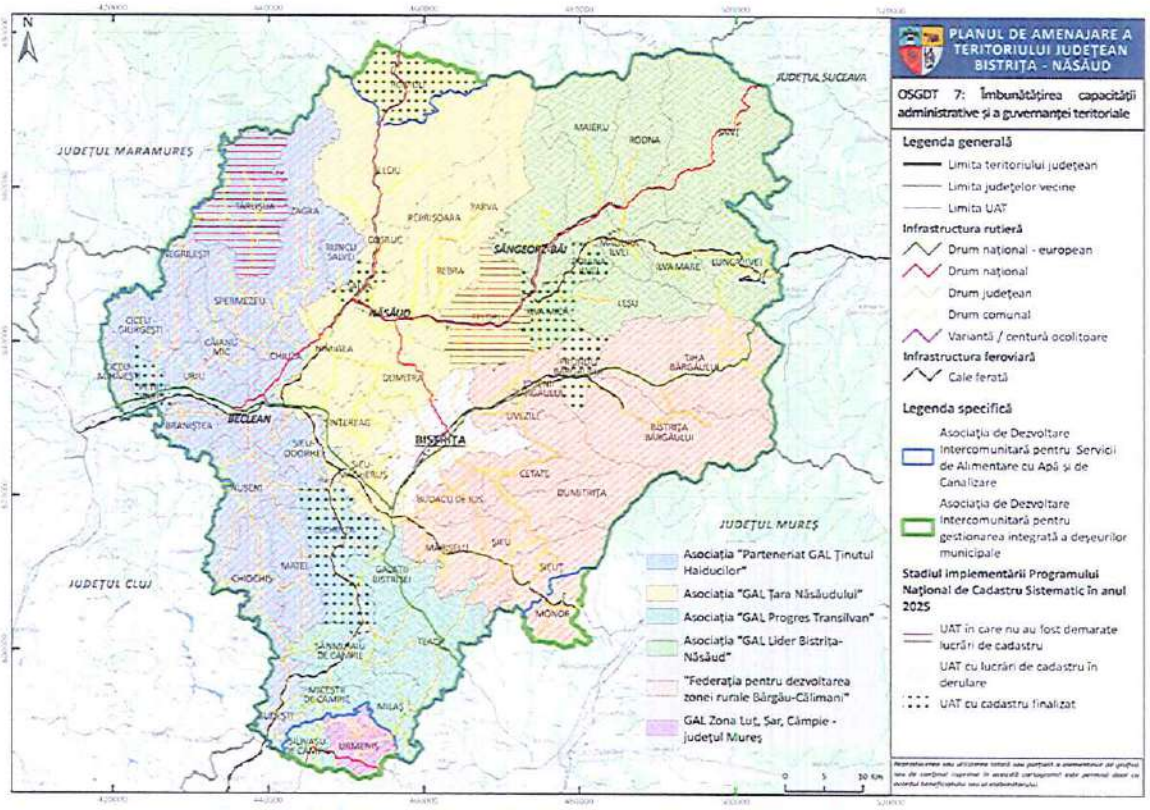

Fig. 22. OSGDT 7 - ÎMBUNĂTĂȚIREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE ȘI A GUVERNANȚEI TERITORIALE

PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE LA NIVEL JUDEȚEAN, ZONAL ȘI LOCAL

Pe baza studiilor de fundamentare elaborate și a diagnosticului general, au fost identificate următoarele priorități de dezvoltare defalcate pe obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului:

Obiective strategice generale de dezvoltare a teritoriului	Priorități de dezvoltare la nivel județean, zonal și local
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități	• Stabilirea priorităților de investiții în infrastructura de transport rutier • Redirecționarea traficului de tranzit prin: ○ realizarea drumului de mare viteză Baia Mare – Dej – Bistrița – Vatra Dornei - Suceava ○ realizarea Variantei Ocolitoare Năsăud • Creșterea calității traficului rutier prin: ○ Modernizarea infrastructurii de transport rutier pe drumurile naționale cu stare de viabilitate rea ○ Modernizarea infrastructurii de transport rutier pe drumurile județene cu stare de viabilitate rea • Este necesar ca drumurile județene să fie reabilitate, nu doar modernizate, pentru a răspunde cerințelor de siguranță rutieră, dar și pentru a crește durabilitatea infrastructurii. • Reabilitarea sau modernizarea podurilor și podețelor aflate în stare foarte rea, rea sau satisfăcătoare de la nivelul drumurilor naționale și de la nivelul drumurilor județene • Amenajarea spațiilor de parcare, oprire și staționare de pe drumurile naționale • Instalarea de stații de încărcare electrice pe drumurile naționale • Creșterea gradului de mobilitate în zona periurbană prin:

- Realizarea unui terminal multimodal de transport în cuprinsul municipiului Bistrița

- Creșterea siguranței traficului rutier prin:
  - Modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată
  - Măsuri de limitare a vitezelor ilegale de deplasare în intravilanele localităților tranzitate de drumurile naționale și județene
  - Semaforizarea trecerilor de pietoni pe drumurile intens circulate din cadrul localităților tranzitate de drumuri de rang superior.
- Dotarea stațiilor feroviare cu panourilor electronice cu mersul trenurilor, instalarea de sisteme de supraveghere video, instalarea de sisteme care să permită accesul la internet a publicului călător, modernizarea clădirilor
- Reintegrarea unor sectoare de cale ferată scoase din funcțiune
- Reabilitarea și modernizarea căilor ferate pentru eliminarea restricțiilor de viteză datorate stării căii
- Identificarea rutelor viabile și neviabile ale transportului public intrajudețean pentru creșterea gradului de acoperire a teritoriului.
- Extinderea sau amenajarea de noi piste pentru biciclişti
- Crearea unui terminal multimodal în municipiul Bistrița
- Creșterea calității serviciilor de telecomunicații prin modernizarea rețelelor. Societățile de telecomunicații de pe raza județului duc o politică ce vizează creșterea calității serviciilor, a eficienței economice, a vânzărilor și relațiilor cu clienții. În acest sens, Direcția de Telecomunicații a urmărit să modernizeze rețelele în scopul aducerii acestora la parametrii tehnici necesari.

	• Sunt prevăzute instalarea atât a unor rețele telefonice noi, cât și înlocuirea celor vechi, precum și îmbunătățirea și extinderea serviciilor de telecomunicații.
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă	➢ Dezvoltarea economiei județului Bistrița-Năsăud va depinde în egală măsură de sprijinirea antreprenoriatului autohton și de atragerea investițiilor străine. Consolidarea poziției ocupate de economia județeană în contextul regional și național prin: - orientarea către prioritățile europene în materie de competitivitate economică (de exemplu, digitalizare, cercetare, inovare, specializare inteligentă, economie circulară) și acțiune climatică (reducerea și captarea emisiilor de carbon, adaptarea la schimbările climatice, independența energetică), - adoptarea unor procese menite să stimuleze creșterea și diversificarea sectorului județean de afaceri și să asigure sustenabilitatea acestuia (reducerea barierelor administrative, facilitarea accesului la diverse finanțări publice și private, sprijinirea cooperării strategice inter- și intra-sectoriale inclusiv pentru transfer de cunoștințe și tehnologii, promovarea internaționalizării, consolidarea comerțului extern). ➢ Conturarea, la nivelul sectorului industrial județean, a unui cadru orientat către digitalizare și robotizare, concomitent cu adoptarea proceselor și soluțiilor tehnologice specifice sustenabilității de mediu și neutralității climatice (economia verde, net-zero): - pe termen mediu, se va viza alinierea la modelele caracteristice Industriei 4.0

- pe termen lung, integrarea principiilor Industriei 5.0.
- În acest sens, se va urmări ca structura portofoliului industrial al județului să fie dominată de domeniile de specializare inteligentă cu potențial ridicat de creștere (precum electromobilitatea și economia circulară), prin consolidarea activităților de cercetare-dezvoltare-inovare și valorificarea rezultatelor acestora în cadrul industriei județene.

➢ Tranziția sectorului de servicii din județ către economia bazată pe cunoaștere, cu potențial ridicat de generare a valorii adăugate prin valorificarea capitalului uman și integrarea tehnologiilor de ultimă generație în procesele recurente (precum Internetul Serviciilor, soluțiile de Cloud Computing – inclusiv PaaS și SaaS –, inteligența artificială sau sistemele de machine learning). Direcțiile strategice de dezvoltare ar trebui să țină cont de:

- consolidarea cooperării cu sectorul industrial, cel energetic și cel agricol din județ;
- conturarea unui model de servicii integrate, orientate către client și fundamentate pe principiile sustenabilității (responsabilitate de mediu și amprentă redusă de carbon);
- intensificarea activităților de cercetare-dezvoltare-inovare ca pilon central al portofoliului de servicii.
- transformarea verde și digitală vor fi urmărite în mod constant, atât la nivelul proceselor interne, cât și în ceea ce privește structura serviciilor furnizate pe piață.

➢ Dezvoltarea și consolidarea forței de muncă din județ, prin acțiuni integrate, derulate la toate nivelurile:

- orientarea sistemului de învățământ școlar către domeniile STEM și integrarea unor oportunități (chiar semi-formale sau informale) de dobândire a competențelor digitale, verzi și transversale (precum inteligența emoțională, spiritul de echipă, proactivitatea, creativitatea sau capacitatea de rezolvare a problemelor);
- extinderea ofertei educaționale de profil vocațional, tehnic și dual și diversificarea portofoliului de programe postliceale și universitare;
- asigurarea oportunităților de pregătire, calificare și reconversie profesională în linie cu nevoile de actualitate ale agenților economici din județ.
- intensificarea eforturilor de dezvoltare a competențelor tehnice specifice economiei contemporane (de exemplu, alfabetizarea digitală pentru persoanele fără cunoștințe de bază, perfecționarea abilităților avansate de digitalizare, formarea așa-numitelor „green skills"),
- susținerea învățării și formării profesionale pe tot parcursul vieții.

➢ Valorificarea potențialului agricol al județului prin modernizarea și optimizarea activităților, astfel încât exploatațiile agricole și fermele să adopte practici avansate din punct de vedere tehnologic, sustenabile (metode durabile de cultivare a terenurilor și creștere a animalelor, cu impact redus asupra mediului și climei - inclusiv agricultură ecologică) și integrate, atât la nivel de activitate (de exemplu, pe modelul fermelor mixte), cât și în cadrul lanțurilor valorice (agricole, agroalimentare, agroindustriale, agroturistice).

- Ar trebui prioritizată obținerea economiilor de scară și consolidarea avantajelor competitive, prin promovarea asocierii și cooperării (asociații de fermieri, grupuri de producători locali, cooperative agricole), inclusiv prin explorarea posibilității de dezvoltare a unui cluster cu bază agricolă, capabil să integreze diverse ramuri complementare, inclusiv din sectoarele de industrie și servicii. Demersurile ar trebui să vizeze nu numai cultivarea plantelor, ci și sectorul zootehnic, precum și ramurile pomiculturii și viticulturii, acestea din urmă beneficiind de condiții geografice favorabile și de factori complementari oportuni (precum perspectivele de integrare cu sectorul turistic).
- Este esențial ca agricultorii și fermierii din județ să beneficieze de sprijin integrat din partea autorităților publice și a entităților de profil, atât sub formă de facilități suport (drumuri de acces, infrastructură de irigații, spații de depozitare și comercializare etc.) și consultanță specializată (tehnologică, financiară, antreprenorială, de mediu și climă), cât și prin facilitarea parteneriatelor strategice și asigurarea accesului la programe de formare și perfecționare profesională.
- Dezvoltarea durabilă a silviculturii din județ, astfel încât creșterea productivității economice a sectorului să fie întreprinsă în strânsă corelare cu protejarea biodiversității locale, menținerea serviciilor ecosistemice, reducerea amprentei de carbon și întărirea rezilienței climatice. Direcțiile strategice ar trebui să vizeze, în principal:
  - adoptarea unor practici moderne de gestiune forestieră, menite să protejeze ecosistemele naturale

și să reducă vulnerabilitatea acestora și a comunităților din județ în fața riscurilor de mediu și climă;

- alinierea industriilor conexe (prelucrarea lemnului, procesarea produselor pădurii etc.) la standardele europene de performanță și sustenabilitate; respectiv obținerea unor fluxuri de venituri superioare și sustenabile pe termen lung, prin creșterea valorii adăugate, consolidarea competitivității pe piețele de desfacere (prin îmbunătățirea calității produselor), integrarea mai eficientă în lanțurile valorice.
- formarea și perfecționarea profesională a forței de muncă din domeniu, precum și promovarea inițiativelor de cercetare-dezvoltare-inovare orientate către construirea unei economii forestiere circulare, capabile să contribuie atât la atenuarea schimbărilor climatice, cât și la adaptarea la efectele negative ale acestora.

➢ Orientarea sectorului imobiliar către un model mai echilibrat de dezvoltare, care să răspundă simultan obiectivelor de creștere economică și celor de incluziune socială promovate la nivelul Uniunii Europene.

- Pentru componenta rezidențială, dezvoltările imobiliare ar trebui să prioritizeze asigurarea unor locuințe accesibile și sigure pentru o categorie cât mai largă a populației, cu accent pe extinderea fondului de locuințe sociale realizate de administrația publică; acestea ar trebui să deservească atât persoanele vulnerabile (tineri, persoane cu dizabilități, mame singure, familii cu venituri reduse), cât și profesioniștii

a căror atragere în județ este de importanță strategică (medici, cadre didactice).

- Pentru componenta non-rezidențială, evoluția pieței imobiliare ar trebui să se ralieze direcțiilor de dezvoltare economică ale județului, astfel încât să poată răspunde cerințelor specifice modelelor de afaceri vizate (de exemplu, spații de co-working, laboratoare de cercetare-dezvoltare - inclusiv pentru proiectare, testare, prototipare, parcuri logistice, spații expoziționale etc.).

➢ Fondul construit al județului ar trebui să fie supus unor procese sistematice de reducere a amprentei de carbon și de creștere a capacității de adaptare la schimbările climatice. Demersurile urmărite ar putea avea în vedere: eficientizarea energetică a clădirilor existente; aplicarea principiilor nZEB în cazul noilor construcții; integrarea componentelor de economie circulară pentru gestionarea deșeurilor asociate; implementarea soluțiilor de alimentare cu energie verde; instalarea stațiilor de încărcare pentru vehicule electrice în cadrul sau în imediata vecinătate a clădirilor; utilizarea soluțiilor bazate pe natură (precum acoperișuri și fațade verzi); plantarea de vegetație autohtonă și arbori rezistenți în spațiile interstițiale etc.

➢ Un alt element esențial îl reprezintă reconversia funcțională a spațiilor neutilizate sau degradate (în special a celor industriale, dar și a celor comerciale, respectiv a celor destinate altor activități economice), atât pentru a răspunde mai eficient nevoilor de dezvoltare ale agenților economici și pentru a atrage noi investiții, cât și pentru a crește calitatea vieții populației prin îmbunătățirea

esteticii urbane și diversificarea funcțiunilor patrimoniului construit.

- În tot ceea ce ține de piața imobiliară, cadrul strategic trebuie să prevadă în mod implicit adoptarea conceptelor urbanistice moderne, incluzive și accesibile în procesul de planificare spațială, astfel încât aceasta să fie întreprinsă într-o manieră integrată, coezivă și inteligentă, atât în mediul urban, cât și în cel rural.
- Consolidarea atractivității UAT-urilor din județ pentru mediul de afaceri, ca instrument de promovare a unei dezvoltări economice teritoriale echilibrate, în scopul reducerii riscului de marginalizare economică a anumitor localități. Pentru agenții economici – atât antreprenorii autohtoni, indiferent de nivelul de experiență (inclusiv cei aflați la început de drum, în special tineri), cât și investitorii externi – măsurile ar trebui să vizeze, în mod integrat:
  - asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea activităților economice: conectivitate rutieră și feroviară, accesibilitate logistică (utilități, spații de lucru).
  - completate de furnizarea serviciilor suport (consultanță în antreprenoriat, finanțare, internaționalizare, digitalizare, promovare și marketing, sustenabilitate), precum și de facilitarea oportunităților de cooperare intrajudețeană, atât în cadrul acelorași sectoare (pentru obținerea economiilor de scară), cât și între sectoare (pentru generarea de noi avantaje competitive).
- Creșterea calității vieții în toate UAT-urile județului, astfel încât acestea să devină mai atractive pentru populație,

oferind un nivel de trai ridicat (prin oportunități de muncă, antreprenoriat și creștere profesională, dezvoltare personală și comunitară, recreere), în spiritul incluziunii sociale. Măsurile ar trebui să acopere întregul spectru al facilităților publice necesare (servicii educaționale, medicale și sociale moderne, performante, accesibile și incluzive, condiții de locuire adecvate, spații și infrastructuri pentru petrecerea timpului liber și socializare), astfel încât comunitățile locale să beneficieze de un standard mai ridicat de viață, iar cei din diaspora să fie motivați să revină în județ. Această prioritate presupune inclusiv reducerea riscurilor la care este expusă populația vulnerabilă din județ (copii, vârstnici, persoane cu dizabilități, indivizi și familii cu venituri reduse, respectiv comunități marginalizate - inclusiv populația de etnie romă). Implementarea tuturor celor de mai sus ar trebui întreprinsă într-o manieră uniformă, la nivelul întregului județ, pentru a preveni adâncirea disparităților teritoriale (în special de tip urban–rural) și a evita accentuarea fenomenului de polarizare socio-economică în jurul municipiului reședință de județ și a unui număr restrâns de localități.

- Dezvoltarea sustenabilă a potențialului turistic natural al județului care vizează valorificarea integrată și responsabilă a resurselor naturale, prin intervenții adaptate specificului fiecărei zone și prin implementarea unor infrastructuri moderne și funcționale. Aceasta are ca obiective principale crearea unui sistem coerent de utilizare turistică, creșterea accesibilității, garantarea siguranței și diversificarea experiențelor pentru vizitatori, în concordanță cu principiile dezvoltării durabile

- Facilitarea valorificării sustenabilă a patrimoniului turistic cultural și spiritual al județului în vederea punerii în valoare integrată și eficientă a patrimoniului construit, rural și gastronomic, care reflectă identitatea culturală locală și regională în vederea reactivării și promovării coerente a patrimoniului cultural-istoric și imaterial, prin integrarea acestuia în circuite turistice și evenimente cu potențial de atracție națională și internațională, deziderat ce prespune traspunerea în practică a următoarelor direcții strategice de acțiune și măsuri efective:
  - Intervenție strategică pentru îmbunătățirea infrastructurii de acces și mobilitate turistică prin modernizarea și extinderea infrastructurii fizice și de transport pentru a crește accesibilitatea, mobilitatea și conectivitatea către și între obiectivele turistice din zona montană, submontană și premontană și din localitățile rurale marginale în vederea facilitării accesului fluxurilor turistice interne și internaționale și generării unor culoare turistice atractive pentru investiții în domeniu.
  - Stimularea parteneriatelor locale și a sectorului asociativ în turism constituie un pilon esențial al dezvoltării turistice sustenabile care vizează crearea și consolidarea unui cadru de colaborare durabil între autoritățile locale, operatorii din turism, organizațiile neguvernamentale și comunitățile locale în vederea dezvoltării unui turism regional integrat, fundamentat pe valorificarea resurselor comune și a patrimoniului tradițional, prin:
  - Asigurarea forței de muncă calificate și profesionalizarea sectorului turistic pentru a susține

	dezvoltarea unui turism competitiv, profesionist și orientat spre calitate, adaptat standardelor internaționale, prin implementarea unui set de măsuri care să asigure pregătirea și adaptarea continuă a resursei umane la cerințele pieței: - Asigurarea forței de muncă calificate pregătite și adaptate cerințelor actuale ale pieței, profesionalizarea sectorului turistic prin îmbunătățirea continuă a pregătirii și corelarea ofertei educaționale cu realitățile și tendințele industriei, facilitarea inserției profesionale a persoanelor aparținând categoriilor vulnerabile sau defavorizate, sprijinirea continua a îmbunătățirii pregătirii, a ofertei educaționale din domeniu și încurajarea conexiunii permanente în vederea adaptării funcționale între educație/formare profesională și necesitățile pieței de muncă din turism prin implementarea unui set de măsuri menite să consolideze capacitatea județului de a susține un turism competitiv, profesionist și orientat spre calitate, adaptat standardelor internaționale:
OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice	➢ Aplicarea corectă a lucrărilor agrotehnice, o limitare a defrișărilor (mai ales pe versanți) astfel încât eroziunea solului să fie redusă la o rată cât mai apropiată de cea naturală. În ceea ce privește excesul de umiditate, se impune executarea și extinderea lucrărilor de drenaj și adoptarea unor soluții constructive care să faciliteze drenajul excesului de umiditate. ➢ Stabilizarea versanților afectați de procese geomorfologice accelerate.

- Asigurarea accesului public la informațiile referitoare la bonitatea solurilor de pe teritoriul județului (fișe de bonitate, hărți de bonitate, studii pedologice, etc.), în vederea corelării dintre pretabilitatea naturală și utilizarea antropică.
- Limitarea extinderii intravilanelor în arealele naturale cu valoare de biodiversitate ridicată.
- Prioritizarea utilizării terenurilor prin reintegrare peisagistice și environmentale a terenurilor degradate
- Eradicarea sau controlul mecanic al speciilor invazive
- Reintroducerea speciilor locale adaptate după îndepărtarea celor invazive (ex. salcia albă, stejarul brumăriu, plante erbacee locale); refacerea echilibrului ecologic și a acoperirii vegetale, pentru a preveni reinvazia
- Campanii locale de informare a populației, fermierilor, administrației locale, privind: identificarea speciilor invazive; pericolul ecologic și sanitar (ex. alergii); obligațiile legale (ex. Legea 62/2018 privind combaterea ambroziei).
- Reglementarea plantărilor ornamentale cu specii invazive (ex. interzicerea folosirii speciei Ailanthus în zonele urbanizate)
- Reducerea numărului de inundații și viituri: Defrișările din zonele montane și gestionarea necorespunzătoare a albiilor râurilor duc la viituri frecvente. Este esențială supravegherea managementului forestier și întreținerea cursurilor de apă pentru a diminua acest risc.
- Atenuarea viiturilor de tip flash-flood: Amenajările hidrotehnice mici, cum ar fi barajele, sunt necesare

pentru a atenua undele de viitură în bazinele hidrografice torențiale și pentru a preveni alunecările de teren.

- Îmbunătățirea sistemelor de monitorizare și avertizare: Modernizarea sistemelor de prognoză și avertizare timpurie, precum și instalarea stațiilor automate, sunt esențiale pentru reducerea timpului de răspuns și protejarea populației în caz de fenomene extreme.
- Reglementarea construcțiilor în zonele inundabile: Interzicerea construcțiilor în zonele de risc și aplicarea strictă a autorizațiilor de construire sunt esențiale pentru a preveni expansiunea urbană în zonele inundabile și pentru a educa comunitățile cu privire la pericolele hidrologice.
- Strategii și planuri locale pentru adaptarea la schimbările climatice: Elaborarea și implementarea unor planuri de acțiune la nivel local, care să vizeze adaptarea și atenuarea efectelor schimbărilor climatice prin măsuri concrete și personalizate pentru fiecare comunitate.
- Monitorizarea și prevenirea stresului termic: Implementarea unor sisteme performante de monitorizare a climei urbane și elaborarea de hărți cu puncte de prim-ajutor în caz de stres termic, alături de îmbunătățirea avertizărilor în caz de fenomene meteorologice extreme.
- Reabilitarea termică și structurală a clădirilor: Pentru clădirile existente, adoptarea soluțiilor de tip „cool roofs" și reabilitarea termică pentru a reduce stresul termic, iar pentru construcțiile noi, integrarea soluțiilor de tip „cool/green roofs" încă din faza de proiectare.
- Adaptarea sistemului medical la schimbările climatice: Pregătirea sistemului medical pentru a face față

incidenței crescute a bolilor tropicale și a altor probleme de sănătate asociate temperaturilor extreme, în paralel cu îmbunătățirea infrastructurii de sănătate publică.

- Reducerea poluării datorată traficului rutier prin metode directe sau indirecte (transport în comun, piste velo, transport ecologic, infrastructură, centuri de ocolire);
- Schimbarea metodelor de încălzire tradițională a gospodăriilor din zona rurală (sobe tradiționale) cu sobe modernizate care folosesc drept combustibil peleți și care au randamente de ardere mari și emisii de poluanți mai reduse;
- Prevederea de instalații de reținere, captare, stocare a substanțelor poluante (filtre electrostatice, arzătoare cu NOx redus, scrubere, etc.);
- Creșterea gradului de reprezentativitate a rețelei de monitorizare;
- Actualizarea și implementarea Planului de menținere a calității aerului, pentru menținerea/îmbunătățirea calității aerului în județ.
- Creșterea gradului de conectare a populației la sistemele centralizate de colectare și tratare a apelor uzate;
- Extinderea sistemelor de monitorizare a calității mediului acvatic, în special a celui subteran, prin implementarea la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale a unor foraje/puțuri de supraveghere calitativă a apei care să surprindă rapid eventualele deteriorări ale fondului hidric natural (elemente chimice vizate: nitrați, cloruri, sulfați);
- Multiplicarea acțiunilor de monitorizare a mediului hidric, efectuarea unor controale periodice cu frecvență mai mare, identificarea surselor de poluare difuze și punctiforme care printr-o evidență mai riguroasă să

conducă la stabilirea de măsuri ce să asigure creșterea stării calitative a corpurilor de apă la nivelul asociat stării ecologice „bune";

- Măsuri de protecție a corpurilor de apă lacustre, împotriva unor potențiale activități cu efecte negative asupra calității apei, în cazul în care acestea se constituie ca și sură de apă pentru sistemele de alimentare hidro-edilitare.
- Îmbunătățirea infrastructurii pentru colectarea separată a deșeurilor și monitorizarea modului în care populația aplică noile prevederi de colectare separată valabile din 1 iulie 2019;
- Accesarea de fonduri pentru implementarea unor proiecte care să vizeze tratarea biodeșeurilor;
- Identificarea unei locații optime în vederea amplasării unei noi facilități pentru eliminarea deșeurilor.
- Realizarea de campanii de informare și educarea populației privind reciclarea deșeurilor și stimularea scăderii cantității de deșeuri generate în rândul populației.
- Management optimizat al ariilor naturale protejate fără plan de management;
- Elaborarea planurilor de management pentru toate ariile naturale protejate din județ și avizarea planurilor de management ce sunt în curs de elaborare;
- Precizarea explicită a măsurilor de conservare în cadrul planurilor de management și aplicarea acestora;
- Inventarierea continuă a speciilor protejate;
- actualizarea și constituirea unei baze de date integrată cu toate categoriile de arii naturale protejate, atât de interes internațional, național, comunitar cât și județean/local, cu

precizarea în mod explicit a obiectivelor de conservare ale acestora;

- acțiuni de promovare a ariilor naturale protejate, propunere venită pe fondul unei informări lacunare/precare a publicului larg legată de respectarea unui comportament adecvat acestor tipuri de areale;
- acțiuni de informare și conștientizare a comunităților locale implicate privind beneficiile asociate ariilor naturale protejate, a serviciilor de ecosisteme oferite de către acestea, a activităților permisive/restrictive în interiorul ariilor protejate, în funcție de obiectivele de management ale acestora etc.;
- armonizarea reglementărilor ariilor protejate cu documentațiile de planificare la nivel local și județean și stabilirea unor coordonate strategice la nivel județean în funcție de restricțiile pe care legislația privind protecția naturii sau planurile de management în vigoare le impun.
- Reconstrucția ecologică a arealelor afectate de poluarea datorată activităților petroliere din trecut;
- Respectarea normelor de exploatare tehnică a instalațiilor care utilizează substanțe chimice periculoase și pot produce accidente tehnologice sau fenomene de poluare accidentală;
- Respectarea normelor de exploatare tehnică a instalațiilor care utilizează substanțe chimice periculoase și pot produce accidente tehnologice sau fenomene de poluare accidentală;
- Acțiuni de informare a populației privind riscurile antropice și tehnologice.
- Creșterea capacității de adaptare instituționale și autonome la posibilitatea apariției alunecărilor de teren

noi și în caz de reactivare a celor vechi și asigurarea unui comportament adecvat în cazul producerii evenimentelor de alunecare.

- Creșterea gradului de conștientizare și informare a populației de toate vârstele pentru riscul la care sunt expuși precum și a regulilor de comportament în momentul apariției evenimentelor de alunecare;
- Realizarea studiilor geotehnice înaintea realizării unor construcții în zonele cu potențial mediu și mediu-mare de producere a alunecărilor de teren, cu scopul identificării necesității realizării unor măsuri de amenajare a versanților înaintea construirii.
- Obligativitatea realizării studiilor geotehnice de stabilitate (realizate de firme specializate) în momentul realizării unor construcții noi sal a reabilitării unora deja existente și impunerea unor amenzi în momentul în care obligații nu sunt respectate.
- Ecologizarea arealelor afectate de activitățile miniere
- Limitarea proceselor erozionale și de creștere a debitului solid prin stabilizarea haldelor.
- Reabilitarea și modernizarea sistemelor de irigații și drenaj pe suprafețe compacte, vizând în perspectivă cel puțin 2.000–3.000 ha de teren arabil;
- Lucrări antierozionale pe suprafețele colinare și montane expuse (peste 60.000 ha cu risc mediu și ridicat), prin perdele forestiere, împăduriri și terasări;
- Măsuri de protecție împotriva inundațiilor: consolidarea digurilor, extinderea zonelor de retenție și modernizarea acumulărilor, cu impact asupra celor 12.000 ha vulnerabile din lunci;

	➢ Valorificarea fondului pastoral prin lucrări de întreținere și modernizare pe cel puțin 50.000 ha de pășuni și fânețe degradate, pentru susținerea sectorului zootehnic; ➢ Crearea și sprijinirea organizațiilor de utilizatori ai apei (OUAI), esențiale pentru funcționarea sistemelor de irigații și atragerea de finanțări; ➢ Digitalizarea bazei de date privind amenajările funciare, pentru planificarea și monitorizarea intervențiilor. ➢ Clădirile care adăpostesc instituțiile de intervenții în situații de urgență, trebuie reabilitate și retehnologizate, respectiv dotate cu aparatură de ultimă generație, pentru a răspunde cât mai eficient noilor provocări din societate. În unele cazuri, trebuie găsite soluții de relocare a anumitor instituții, sau construcția de sedii noi, adecvate, pentru acestea. ➢ Sunt necesare investiții pentru a atrage personal în special pentru a asigura un management eficient în cazul Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență. ➢ Este necesară asigurarea de fonduri de către autoritățile locale pentru a fi posibilă achiziționarea unor echipamente speciale, necesare pentru a participa la intervenții, pentru a îmbunătăți starea fizică și morală a echipamentului de alarmare.
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale	➢ Diminuarea sau stoparea procesului de îmbătrânire demografică, precum și pe diminuarea sau stoparea migrației externe. ➢ Centrele urbane din județul Bistrița-Năsăud dețin unele dotări și servicii, dar acestea trebuie permanent îmbunătățite și adaptate la standarde tot mai înalte, iar

procesele de revitalizare și regenerare urbană ar fi absolut necesare în viitor.

- O altă prioritate o reprezintă dezvoltarea echilibrată a centrelor urbane din județ, prin investiții în infrastructura conectivă, dar și prin creșterea gradului de cooperare între centrele urbane.
- O atenție deosebită trebuie acordată centrelor urbane, în primul rând municipiului Bistrița, a cărui dezvoltare ar trebui să antreneze și restul județului pe o pantă ascendentă. Deocamdată, declinul demografic trebuie în primul rând atenuat, înainte de o inversare a tendinței, prin aducerea de investitori, crearea unui climat economic sănătos, stimularea mediului de afaceri, care să atragă forță de muncă sau cel puțin să oprească emigrația resurselor de muncă.
- Creșterea constantă a calității locuirii
- O altă prioritate ar trebui să o constituie locuințele sociale, care sunt necesare unui număr important de locuitori, din păturile sărace ale societății, în special în municipiul Bistrița.
- Construcția de noi unități de învățământ în zonele urbane cu dezvoltare rezidențială accelerate
- Reabilitarea unităților de învățământ, mai ales a celor care au un grad mai ridicat de degradare, sau a celor mai vechi.
- Creșterea atractivității și competitivității instituțiilor de învățământ universitar din județ. Ele sunt deja destul de competitive la nivel național, însă standardele academice trebuie constant menținute la un nivel foarte înalt, pentru a răspunde exigențelor de pe piața învățământului superior.

- Reabilitarea unor clădiri care adăpostesc spitale, centre de sănătate, unități medico-sociale, policlinici și cabinete medicale.
- Există necesitatea creșterii fondurilor acordate pentru servicii de asistență socială, în detrimentul fondurilor pentru beneficii sociale, care creează dependență.
- De asemenea, este necesară construcția de noi clădiri destinate serviciilor sociale. Printre altele, ar fi de dorit construcția sau amenajarea de noi cămine publice și cantine sociale în orașele importante ale județului, destinate persoanelor vârstnice vulnerabile. O soluție complexă ar fi combaterea sărăciei și a excluziunii sociale prin accesarea unor programe de finanțare promovate de Uniunea Europeană și de Guvernul României.
- Dezvoltarea infrastructurii sportive, atât în ceea ce privește numărul de baze sportive, cât și în ceea ce privește starea acestora. Trebuie găsite soluții pentru asigurarea unor condiții minime, inclusiv de igienă, în cadrul bazelor sportive, astfel încât copiii să fie atrași de practicarea sporturilor. Și în ceea ce privește sportul de performanță, condițiile ar putea fi îmbunătățite, astfel încât sportivii să beneficieze de condiții similare cu cele ale sportivilor din alte țări. De exemplu, ar trebui create condiții pentru refacerea organismului după efort.
- În privința cabinetului medical sportiv, având în vedere că nu există niciunul la nivelul județului, ar trebui luată în considerare crearea unuia sau mai multor cabinete medicale sportive în cadrul localităților din județ.
- În cazul tuturor bibliotecilor, atragerea unui număr mai mare de cititori se poate realiza prin diverse mijloace, precum crearea unor evenimente la bibliotecă (cu

adresabilitate largă, sau strict pentru cititorii de o anumită vârstă, de exemplu cei mai tineri), sau digitalizarea unei părți a volumelor și publicațiilor existente. Deja multe publicații sunt disponibile online, iar aceasta se pare că este tendința care va caracteriza piața de carte și în viitor, având în vedere că unele publicații apar doar în format digital și se renunță uneori complet la formatul fizic, clasic. În acest sens, ar fi foarte util dacă bibliotecile ar putea continua politica de deschidere spre online, și ar putea amenaja săli cu rețele de calculatoare, de unde să se acceseze diferite volume, disponibile în format digital.

- Construcția de noi lăcașuri de cult în zonele rezidențiale mai noi și unde locuitorii nu beneficiază de o infrastructură religioasă adecvată este un aspect de care reprezentanții cultelor, în parteneriat cu autoritățile locale, trebuie să țină cont.

Pentru localitățile cu distribuții de gaze, existente, se propune:

- înlocuiri de conducte – rețele de distribuție și branșamente acolo unde este cazul, din fondurile de investiții și reparații capitale;
- executarea lucrărilor de revizii la 10 ani și cele de verificare la 2 ani a instalațiilor interioare de gaze, la toate punctele de ardere;
- extinderea rețelelor de gaze către noi consumatori casnici și social-edilitari în localitățile racordate la rețelele de gaze.
- se propun conducte de transport gaze de înaltă presiune și stațiile de reglare măsurare aferente localităților propuse a fi racordate la rețelele de gaze naturale.

Îmbunătățirea calității apelor de suprafață și a apelor subterane în județul Bistrița Năsăud , prin acțiuni de:

- încadrare în standardele de calitate a emisiilor de impurificatori din apele uzate evacuate de diversele unități socio-economice în emisarii naturali și / sau în rețelele de canalizare a localităților;
- respectare a termenelor de realizare a rețelelor de canalizare și stații de epurare, conform programului de implementare a Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane;
- aplicare a măsurilor pentru atingerea standardelor europene în domeniu, Conform Directivei Cadru în domeniul apelor (2000/60/EC), toate apele din România trebuie să atingă "starea bună" (respectiv clasele de calitate I și II);
- implementare a măsurilor identificate în Planul Local de Acțiune pentru Mediu al Județului Bistrița Năsăud ;
- extinderi și modernizări în scopul obținerii unor randamente de funcționare superioare în cadrul serviciilor de gospodărie comunală, respectiv stațiile de epurare existente;
- retehnologizări la stațiile de epurare ale agenților economici
- realizarea și reabilitarea unor stații de epurare pentru localitățile urbane
- respectarea și aplicarea Planului Național de Reducere a Poluării cu Nitrați a Apelor Subterane.
- reabilitarea și modernizarea rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare din localitățile urbane în condițiile stipulate în Capitolul 22 din Tratatul de Aderare
- instaurarea și păstrarea zonelor de protecție sanitară cu regim sever la sursele de apă, micșorând astfel gradul de vulnerabilitate la poluare al acestora;

- asigurarea tratării apei prelevată din sursele de suprafață pentru alimentarea localităților rurale;
- Asigurarea calității surselor de apă pentru sistemul zonal de alimentare cu apă
- Retehnologizarea stațiilor de tratare a apei pentru potabilizare, întreținerea și reabilitarea rețelei de distribuție a apei, măsuri active de control al pierderilor de apă din sistem.
- Reabilitarea rețelelor de distribuție apă, rețele de canalizare, stații de pompare apă uzată, branșamente, racorduri existente;
- Extinderea zonei de servicii pentru asigurarea alimentării cu apă potabilă a populației în procent de 100%, reabilitarea captării de apă, măsuri active de control al pierderilor de apă din sistem.
- Creșterea numărului de locuințe din mediul urban conectate la rețelele existente
- Program PV pe acoperișuri publice („Rooftop public") cu baterii și stații de încărcare EV.
- Pompe de căldură și rețele termice mici („micro-SDG") pentru campusuri publice.
- Proiecte hibride PV + baterii la stații de apă-canal, centre logistice, iluminat public.
- Platformă județeană pentru agregare și achiziții verzi (multi-UAT).
- Îmbunătățirea și dezvoltarea surselor de producere a energiei electrice regenerabila
- Modernizarea și extinderea rețelelor de distribuție a energiei electrice
- Stații de transformare vor fi supuse unor lucrări de retehnologizare și modernizare

- În dezvoltarea rețelelor de medie și joasă tensiune se preconizează următoarele:
- Înlocuirea rețelelor electrice aeriene de joasă tensiune de tip clasic, neizolate cu conductoare izolate torsadate.
- Modernizarea rețelei de iluminat public. Informatizarea gestiunii clienților și îmbunătățirea sistemului de măsurare a energiei electrice.
- intensificarea accesării fondurilor europene pentru proiectele din domeniul economiei circulare;
- intensificarea acțiunilor de îndrumare și control privind:
    - respectarea de către administrația publică locală a legislației din domeniul gestionării deșeurilor (cu accent pe aplicarea principiului "plătești pentru cât arunci" și colectarea selectivă);
    - aplicarea responsabilității extinse a producătorului prin verificarea modului în care operatorii economici care introduc pe piață produse ambalate în ambalaje reutilizabile realizează programul de colectare a ambalajelor reutilizabile de pe piață și informarea consumatorilor cu privire la acesta;
    - prin verificarea modului în care operatorii economici generatori de deșeuri elaborează și implementează programe de prevenire a generării deșeurilor;
    - prin verificarea modului în care sunt respectate cerințele privind gestionarea deșeurilor din construcții și desființări;
- acordarea de facilități fiscale operatorilor economici care activează în domeniul colectării/valorificării acelor tipuri

	de deșeuri mai puțin atractive din punct de vedere al rentabilității economice. ➢ încurajarea reutilizării și/sau a reparării produselor defecte sau a componentelor acestora prin acordarea de facilități fiscale operatorilor economici din domeniu sau prin sprijinirea ori înființarea unor centre și rețele acreditate de reparare și de reutilizare; ➢
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban	➢ Elaborarea de strategii și politici de redresare și revitalizare a comunelor afectate de scădere demografică accentuată, sau a altor măsuri care s-ar putea impune. Chiar și mai important ar fi ca guvernul să acorde într-adevăr prioritate acelor proiecte care vizează în primul rând aceste comune, cele mai afectate de declinul demografic și socio-economic din ultimele decenii. ➢ Diminuarea sau stoparea procesului de îmbătrânire demografică, precum și pe diminuarea sau stoparea migrației externe. ➢ Identificarea unor forme de atragere a populației din regiunile dinamice înspre cele cu deficit demografic (vestul și sudul județului). ➢ Creșterea constantă a calității locuirii ➢ Construcția de noi unități de învățământ în zonele periurbane cu dezvoltare rezidențială accelerate. Această situație se înregistrează la Dumitra, Budacu de Jos, Cetate. ➢ Reabilitarea unităților de învățământ, mai ales a celor care au un grad mai ridicat de degradare, sau a celor mai vechi. O soluție pe termen lung, asociată cu cea menționată, este și creșterea gradului de dotare al unităților de învățământ, cu precădere în mediul rural.

- Identificarea de soluții pentru a atrage profesori, învățătoare sau educatoare la unitățile de învățământ din comunele respective, furnizând anumite facilități (transport și cazare gratuite, la modul ideal) pentru acele cadre didactice care ar fi dispuse să vină și să predea în aceste unități de învățământ.
- Organizarea transportului cu autobuzele școlare a copiilor din zonele rurale defavorizate, marginalizate sau greu accesibile.
- Reabilitarea unor clădiri care cabinete medicale.
- În privința serviciilor medicale de specialitate, o idee care s-a dovedit utilă și care poate fi aplicată cu succes și în viitor este aceea a caravanelor mobile, care să se deplaseze periodic în satele din județul Bistrița-Năsăud, și în cadrul cărora medicii specialiști să poată acorda consultații persoanelor din aceste localități care au dificultăți în a accesa serviciile de specialitate din orașe. O altă variantă o reprezintă programul de telemedicină, care a funcționat în bune condiții și în perioada de pandemie, dar care are unele limitări inerente.
- În mediul rural, este foarte important ca autoritățile locale să poată acorda facilități (transport, cazare) personalului medical, atât medicilor, cât și personalului sanitar mediu, în vederea unei mai bune acoperiri teritoriale cu servicii medicale primare. Este necesară înființarea cu prioritate a cabinetelor medicale de familie în comunele unde acestea lipsesc și găsirea de spații pentru cabinete medicale în satele aparținătoare, unde medicii să poată consulta periodic pacienții nedeplasabili sau greu deplasabili din aceste sate. În același spirit, este necesară înființarea de cabinete stomatologice și de

puncte farmaceutice în comunele unde acestea lipsesc, chiar și cu un program redus, prin furnizarea de spații în regim de comodat medicilor stomatologi, respectiv farmaciștilor, de către autoritățile locale.

- În continuare trebuie făcute eforturi de extindere a acoperirii cu servicii sociale, în special în mediul rural. O soluție binevenită ar fi angajarea de personal calificat în domeniul asistenței sociale, în cadrul Serviciilor Publice de Asistență Socială, în vederea creșterii calității serviciilor sociale. Una dintre competențele care trebuie dezvoltate pentru SPAS-uri este cea de management al proiectelor, în vederea atragerii de finanțări europene, care să conducă la implementarea unor proiecte cu impact asupra dezvoltării comunităților locale.
- Este pregnantă nevoia de sprijinire a dezvoltării sportului în mediul rural, de exemplu, prin înființarea de asociații sportive care să dezvolte sportul în mediul rural și să atragă copiii spre practicarea sportului sau prin crearea unui protocol între Consiliul Județean, ISJ Bistrița-Năsăud și Facultatea de Educație Fizică și Sport.
- Dezvoltarea infrastructurii sportive, atât în ceea ce privește numărul de baze sportive, cât și în ceea ce privește starea acestora. Trebuie găsite soluții pentru asigurarea unor condiții minime, inclusiv de igienă, în cadrul bazelor sportive, astfel încât copiii să fie atrași de practicarea sporturilor. Și în ceea ce privește sportul de performanță, condițiile ar putea fi îmbunătățite, astfel încât sportivii să beneficieze de condiții similare cu cele ale sportivilor din alte țări. De exemplu, ar trebui create condiții pentru refacerea organismului după efort.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

- Reinventare bibliotecilor publice, prin furnizarea de volume noi, de maxim interes pentru tineri, dar și a unor alte forme de cultură (proiecții de filme, sau de spectacole vizual-auditive, în parteneriat cu alte instituții culturale), care să-i determine pe cei tineri să devină parteneri stabili ai bibliotecilor publice sau școlare.
- Este necesar ca și oamenii mai în vârstă și locuitorii din mediul rural să poată beneficia de oportunități de agrement, chiar și în localitatea lor de domiciliu. Un prim pas în acest sens ar fi crearea de spații dedicate agrementului, eventual prin transformarea spațiilor verzi existente, sau prin investiții la nivel local în infrastructura de agrement.

Pentru localitățile cu distribuții de gaze, existente, se propune:

- înlocuiri de conducte – rețele de distribuție și branșamente acolo unde este cazul, din fondurile de investiții și reparații capitale;
- executarea lucrărilor de revizii la 10 ani și cele de verificare la 2 ani a instalațiilor interioare de gaze, la toate punctele de ardere;
- extinderea rețelelor de gaze către noi consumatori casnici și social-edilitari în localitățile racordate la rețelele de gaze.
- se propun conducte de transport gaze de înaltă presiune și stațiile de reglare măsurare aferente localităților propuse a fi racordate la rețelele de gaze naturale.

Extinderea rețelelor de transport în zonele rurale care nu sunt racordate la sistemul de distribuție de gaze al județului

- realizarea sistemelor de canalizare a apelor uzate în localitățile rurale care au sistem de alimentare cu apă;

- Realizarea sistemelor de canalizare în aglomerări sub 2.000 locuitori echivalenți. Deși nu au fost incluse în programul de investiții, există posibilitatea de creare a unor scheme regionale la scară mai redusă pentru colectarea și tratarea apelor uzate.
- realizarea și reabilitarea unor stații de epurare pentru localitățile rurale
- instaurarea și păstrarea zonelor de protecție sanitară cu regim sever la sursele de apă, micșorând astfel gradul de vulnerabilitate la poluare al acestora;
- asigurarea tratării apei prelevată din sursele de suprafață pentru alimentarea localităților rurale;
- Asigurarea calității surselor de apă pentru sistemul zonal de alimentare cu apă
- Retehnologizarea stațiilor de tratare a apei pentru potabilizare, întreținerea și reabilitarea rețelei de distribuție a apei, măsuri active de control al pierderilor de apă din sistem.
- Reabilitarea rețelelor de distribuție apă, rețele de canalizare, stații de pompare apă uzată, branșamente, racorduri existente;
- Extinderea zonei de servicii pentru asigurarea alimentării cu apă potabilă a populației în procent de 100%, reabilitarea captării de apă, măsuri active de control al pierderilor de apă din sistem.
- Program PV pe acoperișuri publice („Rooftop public") cu baterii și stații de încărcare EV.
- Parcuri PV comunale/zonale (1–5 MW) pe terenuri neproductive.
- Biogaz/biometan din ferme agricole și zootehnice, utilizat pentru cogenerare sau injecție în rețea.

- Microhidro cu standard ecologic ridicat, prioritizat pe cursuri cu impact redus.
- Pompe de căldură și rețele termice mici („micro-SDG") pentru campusuri publice.
- Proiecte hibride PV + baterii la stații de apă-canal, centre logistice, iluminat public.
- Platformă județeană pentru agregare și achiziții verzi (multi-UAT).
- Electrificarea localităților rurale neelectrificate încă și extinderea rețelelor în localități parțial electrificate.
- intensificarea accesării fondurilor europene pentru proiectele din domeniul economiei circulare;
- intensificarea acțiunilor de îndrumare și control privind:
    - respectarea de către administrația publică locală a legislației din domeniul gestionării deșeurilor (cu accent pe aplicarea principiului "plătești pentru cât arunci" și colectarea selectivă);
    - aplicarea responsabilității extinse a producătorului prin verificarea modului în care operatorii economici care introduc pe piață produse ambalate în ambalaje reutilizabile realizează programul de colectare a ambalajelor reutilizabile de pe piață și informarea consumatorilor cu privire la acesta;
    - prin verificarea modului în care operatorii economici generatori de deșeuri elaborează și implementează programe de prevenire a generării deșeurilor;
    - prin verificarea modului în care sunt respectate cerințele privind gestionarea deșeurilor din construcții și desființări;

	➢ acordarea de facilități fiscale operatorilor economici care activează în domeniul colectării/valorificării acelor tipuri de deșeuri mai puțin atractive din punct de vedere al rentabilității economice. ➢ încurajarea reutilizării și/sau a reparării produselor defecte sau a componentelor acestora prin acordarea de facilități fiscale operatorilor economici din domeniu sau prin sprijinirea ori înființarea unor centre și rețele acreditate de reparare și de reutilizare; ➢ încurajarea valorificării deșeurilor și reducerea cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare prin promovarea compostării individuale în zona rurală ➢
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural	➢ Prioritatea o constituie intervențiile asupra obiectivelor de valoare națională și internațională, în special cele incluse în LPM UNESCO („Frontiers of the Roman Empire – Dacia"), pentru care se impune implementarea unor standarde ridicate de protecție și management integrat. ➢ Îmbunătățirea accesului către obiective, prin reabilitarea drumurilor de acces cu materiale adaptate contextului natural și prin păstrarea traseelor vernaculare, constituie o măsură complementară pentru integrarea patrimoniului în procesele de dezvoltare durabilă. ➢ Revitalizarea zonelor construite protejate și a peisajelor culturale presupune integrarea reglementărilor urbanistice care să prevină alterarea prin intervenții arhitecturale incompatibile, cu respectarea legislației în vigoare privind delimitarea și reglementarea Zonelor Construite Protejate.

- Delimitarea zonelor de protecție pentru monumente și ansambluri istorice, pe baza reperelor topografice, geografice și urbanistice, constituie o condiție esențială pentru conservarea integrată și valorificarea cadrului construit și natural. Acest demers trebuie dublat de realizarea de PUZ-uri pentru centrele istorice urbane și rurale, care să asigure protejarea fondului construit, amenajarea coerentă a spațiilor publice și stabilirea priorităților de restaurare.
- În paralel, este necesară crearea unei baze de date informatizate pentru patrimoniul construit și mobil, în vederea prioritizării intervențiilor, cu accent pe obiectivele aflate în pericol de degradare sau precolaps.
- De asemenea, revitalizarea peisajelor culturale presupune monitorizarea calității mediului construit și natural, prevenirea fragmentării terenurilor prin parcelări necontrolate, precum și reluarea traseelor istorice sau de peisaj.
- Amenajarea de puncte de belvedere și reabilitarea drumurilor de acces, cu materiale adaptate contextului local, sunt măsuri esențiale pentru valorificarea peisajelor culturale și pentru integrarea acestora în circuite turistice.
- Totodată, echiparea edilitară prioritară a localităților situate în zone cu peisaje valoroase asigură o dezvoltare coerentă, în care resursele culturale și naturale sunt protejate și puse în valoare.
- În paralel, este necesară intervenția sistematică asupra ansamblurilor istorice rurale aflate în stare de degradare, prin măsuri de sprijin financiar și prin elaborarea de ghiduri de bună practică adresate comunităților locale.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

- Pentru o gestionare coerentă, delimitarea zonelor de protecție aferente monumentelor istorice și a zonelor construite protejate trebuie realizată în conformitate cu legislația în vigoare, cu scopul de a asigura atât conservarea monumentului, cât și a cadrului său construit și natural. Realizarea de PUZ-uri dedicate centrelor istorice urbane și rurale va permite atât protejarea fondului construit, cât și amenajarea coerentă a spațiilor publice și stabilirea priorităților de restaurare.
- O direcție complementară constă în dezvoltarea unei baze de date informatizate privind patrimoniul construit și mobil, care să sprijine planificarea intervențiilor și a finanțărilor, cu prioritate pentru obiectivele aflate în pericol de degradare, precolaps sau colaps. În același timp, proiectele de conservare trebuie corelate cu valorificarea patrimoniului imaterial și cu protejarea peisajelor culturale caracteristice zonelor etnografice.
- Pentru aceasta, este esențială formarea de competențe locale în meserii tradiționale, utilizarea materialelor locale și punerea în valoare a arhitecturii rurale tradiționale.
- De asemenea, sunt necesare programe de monitorizare a calității peisajelor culturale și naturale, marcarea traseelor cu valoare istorică și peisageră (drumuri romane, medievale), precum și echiparea edilitară prioritară a satelor situate în zone de patrimoniu.
- Prioritatea o constituie intervențiile asupra obiectivelor de valoare națională și internațională, pentru care se impune implementarea unor standarde ridicate de protecție și management integrat.

- În paralel, este necesară intervenția sistematică asupra ansamblurilor istorice rurale aflate în stare de degradare, prin măsuri de sprijin financiar și prin elaborarea de ghiduri de bună practică adresate comunităților locale.
- Pentru o gestionare coerentă, delimitarea zonelor de protecție aferente monumentelor istorice și a zonelor construite protejate trebuie realizată în conformitate cu legislația în vigoare, cu scopul de a asigura atât conservarea monumentului, cât și a cadrului său construit și natural. Realizarea de PUZ-uri dedicate centrelor istorice urbane și rurale va permite atât protejarea fondului construit, cât și amenajarea coerentă a spațiilor publice și stabilirea priorităților de restaurare.
- O direcție complementară constă în dezvoltarea unei baze de date informatizate privind patrimoniul construit și mobil, care să sprijine planificarea intervențiilor și a finanțărilor, cu prioritate pentru obiectivele aflate în pericol de degradare, precolaps sau colaps. În același timp, proiectele de conservare trebuie corelate cu valorificarea patrimoniului imaterial și cu protejarea peisajelor culturale caracteristice zonelor etnografice.
- Pentru aceasta, este esențială formarea de competențe locale în meserii tradiționale, utilizarea materialelor locale și punerea în valoare a arhitecturii rurale tradiționale.
- De asemenea, sunt necesare programe de monitorizare a calității peisajelor culturale și naturale, marcarea traseelor cu valoare istorică și peisageră (drumuri romane, medievale), precum și echiparea edilitară prioritară a satelor situate în zone de patrimoniu.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

- Îmbunătățirea accesului către obiective, prin reabilitarea drumurilor de acces cu materiale adaptate contextului natural și prin păstrarea traseelor vernaculare, constituie o măsură complementară pentru integrarea patrimoniului în procesele de dezvoltare durabilă.
- Revitalizarea zonelor construite protejate și a peisajelor culturale presupune integrarea reglementărilor urbanistice care să prevină alterarea prin intervenții arhitecturale incompatibile, cu respectarea legislației în vigoare privind delimitarea și reglementarea Zonelor Construite Protejate.
- Delimitarea zonelor de protecție pentru monumente și ansambluri istorice, pe baza reperelor topografice, geografice și urbanistice, constituie o condiție esențială pentru conservarea integrată și valorificarea cadrului construit și natural. Acest demers trebuie dublat de realizarea de PUZ-uri pentru centrele istorice urbane și rurale, care să asigure protejarea fondului construit, amenajarea coerentă a spațiilor publice și stabilirea priorităților de restaurare.
- În paralel, este necesară crearea unei baze de date informatizate pentru patrimoniul construit și mobil, în vederea prioritizării intervențiilor, cu accent pe obiectivele aflate în pericol de degradare sau precolaps.
- Programele de punere în valoare a patrimoniului construit vor fi corelate cu patrimoniul imaterial și cu identitatea culturală a fiecărei zone etnografice, prin încurajarea utilizării materialelor locale și prin revitalizarea meșteșugurilor tradiționale. Aceste măsuri contribuie la menținerea caracterului identitar al comunităților rurale

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	și la dezvoltarea unor produse de agroturism și ecoturism sustenabile. ➢ De asemenea, revitalizarea peisajelor culturale presupune monitorizarea calității mediului construit și natural, prevenirea fragmentării terenurilor prin parcelări necontrolate, precum și reluarea traseelor istorice sau de peisaj. ➢ Amenajarea de puncte de belvedere și reabilitarea drumurilor de acces, cu materiale adaptate contextului local, sunt măsuri esențiale pentru valorificarea peisajelor culturale și pentru integrarea acestora în circuite turistice. ➢ Totodată, echiparea edilitară prioritară a localităților situate în zone cu peisaje valoroase asigură o dezvoltare coerentă, în care resursele culturale și naturale sunt protejate și puse în valoare.
OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale	Reactualizarea și corelarea documentațiilor de urbanism ➢ În condițiile în care numeroase unități administrativ-teritoriale nu dispun de PUG-uri actualizate, se impune accelerarea procesului de revizuire și corelare a acestora, cu respectarea legislației în vigoare pentru delimitarea Zonelor Construite Protejate (ZCP) și stabilirea reglementărilor aferente în cadrul Regulamentelor Locale de Urbanism. ➢ Delimitarea Zonelor de protecție ale monumentelor istorice și a ZCP-urilor trebuie realizată pe baza reperelor topografice, geografice și urbanistice, asigurând astfel conservarea integrată a monumentelor și a contextului lor construit sau natural, în conformitate cu prevederile Legii nr. 422/2001. În acest sens, este necesară elaborarea de PUZ-uri pentru centrele istorice ale localităților, cu rol în protejarea și revitalizarea fondului construit, în

amenajarea spațiilor publice și în stabilirea priorităților de restaurare.

- Ca măsură complementară, este prioritară realizarea unei baze de date informatizate la nivel județean pentru patrimoniul construit și mobil, care să sprijine stabilirea priorităților de intervenție și alocarea finanțărilor, cu accent asupra obiectivelor aflate în stare de degradare avansată sau precolaps.
- Întărirea capacității administrative, operaționale și financiare a structurilor asociative ale UAT-urilor, în special a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară și a grupurilor de acțiune locală, pentru a sprijini cooperarea și dezvoltarea teritorială integrată.
- Înființarea și operaționalizarea zonei metropolitane a municipiului Bistrița, cu accent pe domenii strategice precum mobilitatea, dezvoltarea economică și turistică sau planificarea spațială.
- Consolidarea capacității de polarizare a orașelor mici din județ și întărirea legăturii acestora cu zonele rurale adiacente pe care le deservesc.
- Accelerarea implementării Programului Național de Cadastru și Carte Funciară la nivel județean, ca fundament esențial pentru o planificare echilibrată și predictibilă a dezvoltării.
- Trecerea de la expansiunea urbană necontrolată la o planificare coerentă bazată pe conceptul de oraș compact, în care extinderea intravilanului este corelată cu dinamica populației rezidente și cu nevoile reale de dezvoltare.
- Diversificarea surselor de venit la nivel local și consolidarea capacității de colectare

- Eficeintizarea bugetelor locale prin prioritizarea investițiilor și optimizarea cheltuielilor curente
- Creșterea volumului de investiții publice
- Consolidarea capacității administrative, inclusiv prin simplificarea procedurilor și dezvoltarea serviciilor digitale
- Reducerea birocrației și creșterea transparenței decizionale a autorităților administrației publice
- Consolidarea colaborării la nivelul unităților administrativ-teritoriale
- Formularea și implementarea unei abordări integrate pentru dezvoltarea teritorială a județului Bistrița-Năsăud.

IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Resursele umane necesare pentru implementarea PATJ

La nivelul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud există o Direcție Arhitect-Șef cu 22 de posturi, care însă reunește o multitudine de funcțiuni (protecția mediului, coordonarea utilităților publice, eficiență energetică, autoritate județeană de transport, salvamont, fonduri europene și dezvoltare etc.). Activitățile propriu-zise de urbanism și amenajarea de teritoriului se desfășoară la nivelul Compartimentului Urbanism, Amenajarea Teritoriului, GIS din cadrul Direcției, care are prevăzute doar 4 posturi, dintre care unul este vacant.

În vederea implementării în condiții optime a PATJ, se recomandă reorganizarea Direcției Arhitect-Șef astfel încât să existe un compartiment GIS, un compartiment Ghișeu Unic și un compartiment Planificare, pe lângă cele de Urbanism și Autorizări. În contextul viitoarei adoptări a Codului Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor (CATUC) și a implementării tot mai profunde a tehnologiei GIS în activitatea de urbanism și amenajarea teritoriului, se impune formarea continuă a personalului de specialitate din cadrul Direcției.

La nivelul primăriilor din județ, se poate opta între două soluții: acolo unde volumul de activitate o justifică (cum este cazul orașelor mici și al comunelor mai mari, sau cu o dinamică imobiliară mai accentuată) se impune recrutarea de personal de specialitate pentru

compartimentele de urbanism. În cazul comunelor mai mici o soluție optimă este utilizarea consorțiilor administrative prevăzute în Legea nr. 387/2023.

Resursele financiare necesare pentru implementarea PATJ

Implementarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) Bistrița-Năsăud presupune alocarea unor resurse financiare suplimentare atât din bugetul Consiliului Județean, cât și din bugetele unităților administrativ-teritoriale din județ. Aceste fonduri ar trebui orientate către trei direcții principale de acțiune:

- Digitalizarea activităților de amenajare a teritoriului și urbanismului, prin investiții în achiziția și utilizarea de programe GIS, dezvoltarea și întreținerea bazelor de date teritoriale și integrarea acestora într-un sistem informatic județean coerent;
- Elaborarea documentațiilor de amenajare a teritoriului subsecvente PATJ, precum planurile de amenajare a teritoriului zonal pentru zona urbană funcțională a municipiului Bistrița și pentru zona montană a județului – eventual realizată în parteneriat cu județele limitrofe;
- Formarea profesională continuă a personalului din cadrul Direcției Arhitect-Șef, prin programe anuale de perfecționare, schimburi de experiență și actualizare a competențelor;
- Organizarea de vizite de studiu și schimburi de bune practici, în vederea preluării modelelor de succes din alte județe sau regiuni europene.

O parte din resursele financiare necesare pentru aceste direcții de acțiune poate fi atrasă prin fonduri europene, în special prin proiecte dedicate digitalizării administrației publice locale și dezvoltării capacității administrative, finanțate în cadrul Programului Regional Nord-Vest sau prin alte instrumente de sprijin disponibile la nivel național și european.

Resursele logistice necesare pentru implementarea PATJ

Așa cum s-a subliniat și anterior, implementarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) implică un amplu proces de digitalizare a activităților de amenajare a teritoriului și urbanismului. Din punct de vedere logistic, acest proces necesită dotarea instituțiilor responsabile cu stații de lucru performante și programe informatice specializate, capabile să susțină analiza și gestionarea datelor teritoriale.

Un alt obiectiv important, inspirat din bunele practici implementate în alte județe, precum Cluj, îl reprezintă crearea unui ghișeu unic pentru activitățile de amenajare a teritoriului și urbanism ale Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, care să simplifice procedurile și să crească transparența administrativă.

De asemenea, urmând exemplul Consiliului Județean Sibiu, județul Bistrița-Năsăud ar putea dezvolta o platformă GIS integrată, destinată proiectanților, cetățenilor și mediului economic. Aceasta ar trebui să ofere acces la layere de informații teritoriale relevante, precum limitele de intravilan, rețelele de utilități, infrastructura rutieră, zonele protejate sau principalii indicatori socio-economici, contribuind astfel la o gestionare mai eficientă și transparentă a teritoriului județean.

Resursele informaționale necesare pentru implementarea PATJ

Una dintre principalele provocări în procesul de implementare a PATJ va fi actualizarea permanentă a informațiilor teritoriale care alimentează baza de date GIS asociată Planului. O parte dintre aceste informații sunt disponibile online, sub formă de resurse deschise (de exemplu, baza de date Tempo Online a Institutului Național de Statistică), în timp ce alte seturi de date necesită încheierea unor parteneriate interinstituționale – cu instituții precum ANCPI, Administrația Națională „Apele Române", ANMAP sau cu unitățile administrativ-teritoriale (UAT) din județ.

Măsuri propuse pentru facilitarea implementării PATJ

Măsura	Termen de inițiere	Termen de finalizare	Responsabil
Înființarea unor compartimente specializate în cadrul Direcției Arhitect-Șef a Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, dedicate activităților de GIS, Ghișeu Unic și Planificare Teritorială, în vederea modernizării proceselor de lucru și a îmbunătățirii coordonării interinstituționale	2026	2027	CJ Bistrița-Năsăud
Ocuparea posturilor vacante din domeniul urbanismului și amenajării teritoriului la nivelul Direcției Arhitect-Șef și al unităților administrativ-	2026	2035	CJ Bistrița-Năsăud Primării

teritoriale (UAT) din județ, pentru asigurarea resurselor umane necesare implementării coerente a documentațiilor de planificare			
Constituirea de consorții administrative între UAT-uri, în vederea desfășurării activităților de urbanism și planificare teritorială acolo unde nu se justifică sau nu este posibilă recrutarea de personal de specialitate	2026	2035	Primării
Asigurarea formării profesionale continue a personalului din cadrul Direcției Arhitect-Șef și a compartimentelor de urbanism ale primăriilor, prin programe de instruire, schimburi de bune practici și participarea la cursuri de perfecționare	2026	2035	CJ Bistrița-Năsăud Primării Furnizori de formare
Dotarea Direcției Arhitect-Șef și a compartimentelor de urbanism din UAT-uri cu tehnică de calcul modernă și programe informatice specializate (în special GIS), pentru îmbunătățirea procesului de analiză, planificare și monitorizare teritorială.	2026	2035	CJ Bistrița-Năsăud Primării
Dezvoltarea și actualizarea unei baze de date GIS județene, interoperabile și accesibile publicului larg, în regim open-source, care să sprijine transparența și fundamentarea deciziilor de planificare.	2026	2035	CJ Bistrița-Năsăud Consultant
Finalizarea lucrărilor de înregistrare sistematică a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și publicitate imobiliară, ca	2026	2028	ANCPI Primării

premisă pentru o evidență teritorială completă și actualizată.			
Actualizarea, în format GIS, a planurilor urbanistice generale (PUG) și a regulamentelor locale de urbanism (RLU) pentru toate UAT-urile din județ, prin integrarea propunerilor și reglementărilor formulate în cadrul PATJ	2026	2035	Primării
Elaborarea și actualizarea hărților de risc județene, în special pentru riscurile generate de cutremure și alunecări de teren, ca instrumente esențiale de prevenire și management al situațiilor de urgență	2026	2028	CJ Bistrița-Năsăud
Elaborarea planurilor de amenajare a teritoriului zonal (PATZ) pentru zonele cu specific distinct, precum zona urbană funcțională/metropolitană a municipiului Bistrița sau zona montană a județului, inclusiv prin parteneriate interjudețene	2027	2030	CJ Bistrița-Năsăud Proiectant
Actualizarea Strategiei de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud pentru perioada post-2027, în corelare cu direcțiile și obiectivele stabilite prin PATJ	2027	2028	CJ Bistrița-Năsăud Consultant
Monitorizarea periodică a stadiului de implementare a PATJ Bistrița-Năsăud, prin rapoarte tehnice și evaluări anuale, care să permită adaptarea instrumentelor de planificare la evoluțiile teritoriale și socio-economice	2027	2035	CJ Bistrița-Năsăud Comitet de Monitorizare

În contextul accentuării relațiilor funcționale dintre municipiul Bistrița și localitățile periurbane, precum și al creșterii complexității proceselor de dezvoltare teritorială, organizarea serviciilor de planificare urbană la nivel metropolitan/intercomunitar reprezintă o oportunitate strategică pentru județul Bistrița-Năsăud. Actualul model administrativ, bazat pe exercitarea atribuțiilor de urbanism aproape exclusiv la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale, conduce frecvent la fragmentarea deciziilor privind dezvoltarea spațială, la dificultăți de coordonare a investițiilor și la apariția unor dezechilibre teritoriale între municipiul polarizator și comunele limitrofe. În acest context, constituirea unor structuri asociative intercomunitare dedicate planificării teritoriale și urbanismului poate contribui la creșterea coerenței dezvoltării județene și la eficientizarea capacității administrative locale.

Oportunitatea dezvoltării unor servicii comune de urbanism și amenajarea teritoriului este susținută inclusiv de cadrul legislativ recent privind consorțiile administrative, reglementate prin Legea nr. 375/2022, care permite autorităților administrației publice locale să coopereze pentru furnizarea în comun a unor servicii publice și pentru exercitarea unor competențe administrative. Aceste mecanisme oferă posibilitatea constituirii unor structuri tehnice comune pentru elaborarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism, gestionarea bazelor de date spațiale, emiterea avizelor și coordonarea investițiilor cu impact teritorial. Pentru județul Bistrița-Năsăud, un asemenea model ar putea fi aplicat în special în zona de influență a municipiului Bistrița, unde dinamica suburbanizării și presiunea investițională necesită o abordare integrată a dezvoltării.

Organizarea metropolitană sau intercomunitară a serviciilor de urbanism ar genera multiple avantaje administrative și teritoriale. În primul rând, aceasta ar permite utilizarea în comun a resurselor umane specializate, aspect esențial în condițiile în care numeroase comune se confruntă cu deficit de personal calificat în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului. În al doilea rând, o structură intercomunitară ar facilita armonizarea documentațiilor de urbanism și evitarea incompatibilităților între planurile urbanistice generale ale localităților învecinate. De asemenea, un serviciu metropolitan ar putea asigura o mai bună fundamentare a proiectelor de infrastructură, mobilitate, locuire și dezvoltare economică, prin raportare la relațiile funcționale reale dintre localități și nu exclusiv la limitele administrative existente.

Viitorul Cod al Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor (CATUC) va accentua necesitatea unor asemenea forme de cooperare administrativă. Proiectul legislativ

urmărește simplificarea procedurilor, digitalizarea proceselor administrative și consolidarea capacității instituționale în domeniul planificării teritoriale și urbanismului. În același timp, noul cod promovează o abordare integrată și strategică a dezvoltării teritoriale, cu accent pe coordonarea politicilor publice la nivel metropolitan și periurban. În acest sens, serviciile intercomunitare de urbanism pot deveni instrumente esențiale pentru implementarea prevederilor CATUC, mai ales în județele caracterizate prin polarizare urbană moderată și fragmentare administrativă, cum este cazul județului Bistrița-Năsăud.

Totodată, dezvoltarea unor structuri asociative de tip metropolitan/intercomunitar ar putea crește capacitatea județului de a accesa fonduri europene dedicate dezvoltării urbane integrate, tranziției verzi și digitalizării administrației publice. Experiența recentă a consorțiilor administrative și a structurilor asociative dezvoltate în alte domenii demonstrează faptul că asocierea între unități administrativ-teritoriale facilitează implementarea proiectelor complexe și utilizarea eficientă a resurselor publice.

Prin urmare, organizarea serviciilor de planificare urbană la nivel metropolitan/intercomunitar reprezintă pentru județul Bistrița-Năsăud o direcție de modernizare administrativă și de creștere a coerenței teritoriale. În perspectiva aplicării viitorului CATUC și a consolidării politicilor de dezvoltare teritorială integrate, constituirea unor structuri asociative specializate poate contribui semnificativ la profesionalizarea actului de urbanism, la reducerea disparităților teritoriale și la dezvoltarea sustenabilă a sistemului de așezări județean.

MANAGEMENTUL RISCURILOR

Riscul identificat	Probabilitatea de manifestare	Impactul potențial asupra dezvoltării teritoriale a județului	Măsuri de atenuare / eliminare
Lipsa resurselor financiare suficiente pentru implementare la nivelul CJ și a primăriilor din județ	Ridicată	Ridicat	Accesarea fondurilor europene și a programelor naționale. Stabilirea unui plan multianual de investiții prioritare

			Implementarea de parteneriate public-private pentru proiecte majore de infrastructură.
Capacitatea administrativă redusă la nivel local (lipsa personalului de specialitate și a unor competențe vitale pentru activitatea de urbanism și amenajarea teritoriului)	Ridicată	Mediu	Înființarea de consorții intercomunale pentru activități de urbanism Derularea de programe de formare profesională continuă Sprijin tehnic și metodologic din partea Direcției Arhitect-Șef a CJ pentru pregătirea și implementarea PUG-urilor, a instrumentelor GIS etc.
Insuficienta coordonare interinstituțională (de ex. între CJ și UAT-uri) care poate genera incoerențe în implementare	Medie	Ridicat	Crearea unui mecanism permanent de coordonare interinstituțională. Stabilirea de protocoale de colaborare și fluxuri clare de date. Utilizarea platformelor digitale comune (GIS județean)
Date teritoriale incomplete sau neactualizate	Ridicată	Ridicat	Dezvoltarea unei baze de date GIS open-source actualizate periodic. Finalizarea lucrărilor de înregistrare sistematică în cadastru. Parteneriate pentru schimb de date între

			instituțiile publice (de ex. ANCPI, INS).
Întârzieri în actualizarea documentațiilor de urbanism locale	Ridicată	Ridicat	Corelarea planurilor locale cu prevederile PATJ prin ghiduri metodologice. Finanțarea actualizării PUG-urilor prin programe naționale și regionale. Asistență tehnică oferită de CJ și instituțiile de specialitate.
Schimbări politice sau administrative frecvente	Ridicată	Ridicat	Adaptarea PATJ la prevederile CATUC, în ipoteza aprobării acestui Cod. Adoptarea unei strategii de comunicare și consens politic în jurul PATJ. Transparență și implicarea societății civile în monitorizarea implementării PATJ.
Rezistență la schimbare și lipsa culturii planificării la nivelul UAT-urilor	Ridicată	Ridicat	Campanii de informare și formare dedicate administrațiilor locale. Exemple de bune practici și proiecte pilot demonstrative (de ex. transpunerea în GIS a PUG-urilor). Promovarea beneficiilor economice și sociale ale planificării coerente.
Lipsa unui sistem eficient de monitorizare a implementării	Medie	Mediu	Crearea unui sistem de monitorizare

			bazat pe indicatori de performanță. Raportări periodice și actualizări ale bazei de date GIS. Publicarea anuală a unui Raport de implementare PATJ.
Implicare redusă a comunităților și a mediului privat în procesul participativ	Medie	Ridicat	Implementarea unui plan de comunicare și consultare publică permanent. Organizarea de ateliere teritoriale, consultări și parteneriate locale. Stimularea implicării mediului de afaceri în proiecte de dezvoltare teritorială.

IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE

Pe întreaga durată de elaborare a documentației de amenajare a teritoriului, CJ Bistrița-Năsăud și proiectantul selectat de către acesta au acordat o atenție deosebită implicării specialiștilor și a publicului larg în pregătirea PATJ. În acest sens au fost parcurși următorii pași concreți:

- realizarea unui sondaj de opinie în rândul cetățenilor din județ
- organizarea unei întâlniri cu primarii din județ
- organizarea a două întâlniri fizice cu reprezentanții actorilor relevanți de la nivel județean

Sondajul de opinie

Studiul a fost realizat în perioada august–septembrie 2025 printr-o anchetă pe bază de chestionar adresată populației adulte din județul Bistrița-Năsăud. Eșantionul a cuprins 502 respondenți, selectați din toate unitățile administrativ-teritoriale ale județului, printr-o procedură de eșantionare multistadială și multistratificată, cu selecție aleatorie în ultima

etapă. Acesta este reprezentativ pentru populația județului, cu o marjă de eroare de ±4,5%, la un nivel de încredere de 95%. Chestionarul a fost aplicat exclusiv persoanelor de peste 18 ani, aspect care trebuie avut în vedere la interpretarea mediei de vârstă a eșantionului. Ca regulă metodologică, a fost administrat un singur chestionar per gospodărie.

Pentru a asigura dispersia maximă a eșantionului și comparabilitatea la nivel teritorial, județul a fost împărțit în cinci subregiuni, conform structurii stabilite de beneficiarul studiului. Metodologia aplicată în cazul Bistrița-Năsăud a urmărit obținerea unei reprezentativități atât la nivelul județului în ansamblu, cât și pentru fiecare dintre aceste cinci subregiuni. O astfel de împărțire permite evidențierea diferențelor zonale în ceea ce privește percepțiile populației, nivelul de satisfacție și principalele nevoi de dezvoltare.

Prelucrarea datelor s-a realizat în două etape: 1) la nivel de județ, pe baza datelor ponderate conform INS Tempo-POP107D pentru a asigura reprezentativitatea județeană și 2) la nivel de sub-regiune pe baza eșantioanelor echivalente ca volum.

	UTP	Localități componente
1	Zona centrală	Bistrița, Cetate, Dumitra, Dumitrița, Livezile, Mărișelu, Monor, Șieu-Odorhei, Șieu, Șieuț, Șieu-Măgheruș, Șintereag, Budacu de Jos
2	Zona estică	Bistrița Bârgăului, Josenii Bârgăului, Prundu Bârgăului, Tiha Bârgăului
3	Zona nordică	Coșbuc, Feldru, Ilva Mare, Ilva Mică, Leșu, Lunca Ilvei, Măgura Ilvei, Maieru, Năsăud, Parva, Poiana Ilvei, Rebra, Rebrișoara, Rodna, Romuli, Runcu Salvei, Salva, Sângeorz-Băi, Șanț, Târlișua, Telciu, Zagra
4	Zona sudică	Budești, Chiochiș, Galații Bistriței, Lechința, Matei, Miceștii de Câmpie, Milaș, Nușeni, Sânmihaiu de Câmpie, Silivașu de Câmpie, Teaca, Urmeniș
5	Zona vestică	Beclean, Braniștea, Căianu Mic, Chiuza, Ciceu-Giurgești, Ciceu-Mihăiești, Negrilești, Nimigea, Petru Rareș, Spermezeu, Uriu

Eșantionul rezultat reflectă realitatea socio-demografică și economică a județului. Analiza structurii eșantionului relevă o distribuție echilibrată din punct de vedere al genului, cu 48% respondenți bărbați și 52% femei, ceea ce asigură o reprezentare echitabilă a opiniilor celor două categorii. Din perspectiva vârstei, se remarcă o pondere ridicată a populației active, categoria 30–49 de ani fiind cea mai consistentă (44%), urmată de segmentul 50–69

de ani (32%). Tinerii între 18 și 29 de ani dețin o proporție mai redusă (14%), în timp ce persoanele de peste 70 de ani reprezintă 10% din totalul participanților. Această structură oferă o imagine relevantă asupra percepțiilor populației adulte, cu accent pe generațiile active și mature.

Din punct de vedere ocupațional, majoritatea respondenților sunt salariați (54%), ceea ce confirmă importanța sectorului angajat formal în economia județului. Pensionarii constituie un segment semnificativ (22%), fapt ce reflectă atât îmbătrânirea populației, cât și greutatea socială și economică a acestei categorii. De asemenea, 9% dintre participanți se regăsesc în categoria lucrătorilor pe cont propriu sau a liber-profesioniștilor, iar 6% sunt patroni sau antreprenori, indicatori ai unei inițiative private prezente la nivel local. Categoriile cu pondere mai redusă, precum elevii/studenții și casnicele (câte 3%), completează structura socială a eșantionului, în timp ce doar 2% dintre respondenți se declară șomeri sau aflați în căutarea unui loc de muncă.

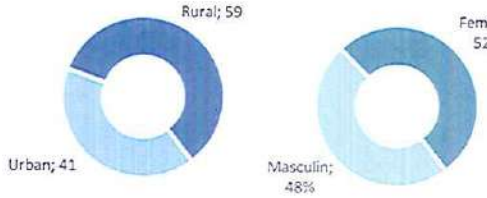

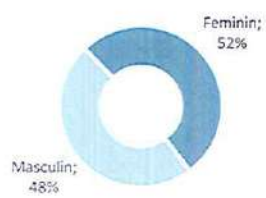

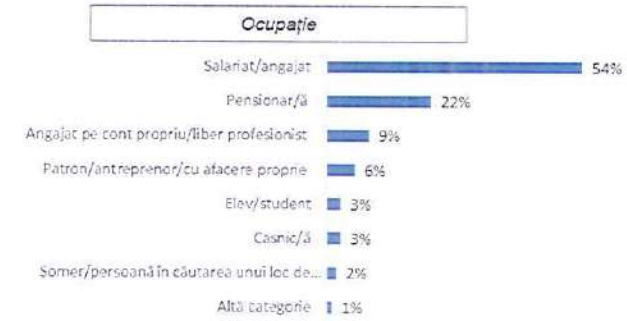

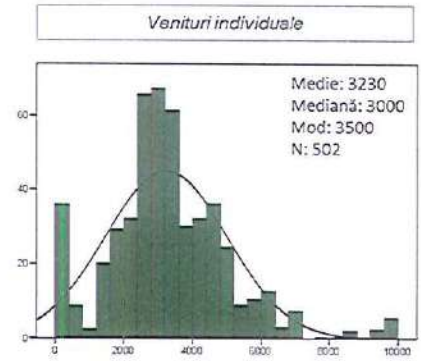

Modul în care populația din județul Bistrița-Năsăud percepe imaginea și identitatea județului este dominat de ospitalitate, care este trăsătura cel mai des asociată județului (3,81), ceea ce indică o identitate socială și culturală puternic legată de tradiția comunităților locale și de relațiile sociale bazate pe deschidere și solidaritate. Dimensiunea industrială (3,69) și percepția de județ „în dezvoltare" (3,60) ocupă următoarele poziții, subliniind faptul că

Bistrița-Năsăud este văzut nu doar ca un spațiu tradițional, ci și ca unul cu un potențial economic activ, susținut de industrii locale și de o economie în transformare.

Pentru fiecare pereche de adjective, alegeți o valoare care reflectă opinia Dvs, legată de județul Bistrița-Năsăud, ***5 valori de scală, Comparație de medii***

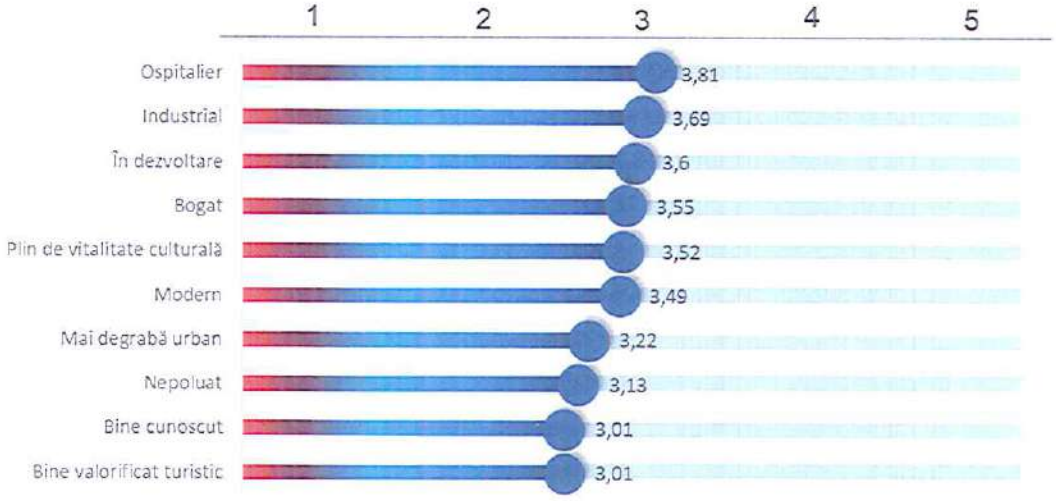

Județul este perceput ca bogat (3,55) și „plin de vitalitate culturală" (3,52), două calificative care, puse împreună, sugerează echilibrul între resurse materiale (industriale, agricole, naturale) și capitalul cultural (tradiții, manifestări artistice, patrimoniu). Imaginea de județ „modern" (3,49) și „mai degrabă urban" (3,22) se conturează însă moderat, ceea ce înseamnă că dezvoltarea urbană nu este percepută ca fiind dominantă, iar modernizarea infrastructurii și a serviciilor încă nu a devenit un element definitoriu în ochii populației.

Zonele de vulnerabilitate identitară, care au cumulat calificative medii mai slabe sunt cele care vizează faptul că județul nu este perceput ca fiind bine cunoscut (3,01) sau „bine valorificat turistic" (3,01). Acest lucru indică o problemă de vizibilitate externă și de promovare, dar și de utilizare insuficientă a resurselor turistice. Totodată, scorul relativ scăzut pentru dimensiunea „nepoluat" (3,13) sugerează o percepție critică legată de mediu, fie din cauza industrializării, fie din cauza presiunilor asupra resurselor naturale (ex. exploatarea pădurilor).

Imaginea județului Bistrița-Năsăud este una pozitivă și echilibrată, construită în jurul ospitalității, vitalității culturale și potențialului economic. Totuși, județul nu reușește încă să își creeze o identitate turistică solidă și vizibilă, iar percepția legată de mediu și poluare

reprezintă un punct de atenție. Pentru strategia de dezvoltare teritorială (PATJ), aceste rezultate indică două direcții prioritare: 1) consolidarea identității județului ca spațiu ospitalier, cultural și în dezvoltare, dar cu ancorare într-o modernizare durabilă și 2) creșterea vizibilității externe prin promovare turistică strategică și valorificarea resurselor naturale și culturale într-un mod sustenabil.

Percepțiile populației asupra județului Bistrița-Năsăud sunt eterogene și evidențiază diferențe clare între zone. Zona nordică și Zona estică conturează cele mai favorabile imagini, asociate modernizării, vitalității culturale și ospitalității, în timp ce Zona sudică se detașează printr-o percepție predominant negativă, centrată pe ruralitate și lipsa de vizibilitate. Zona centrală și Zona vestică au profiluri intermediare, oscilând între potențial industrial și limite în valorificarea turistică sau ecologică, ceea ce sugerează un parcurs diferit de integrare în dinamica generală a dezvoltării județene.

Analiza nivelului de satisfacție al populației din județul Bistrița-Năsăud privind principalele domenii de viață și infrastructură, evaluat pe o scală de la 1 la 10, conturează un profil al județului în care anumite domenii se evidențiază printr-o apreciere mai ridicată, în timp ce altele rămân zone sensibile, aflate sub așteptările populației. Pe primul loc în ierarhia percepțiilor se află infrastructura digitală (internet și telefonie), cu o medie de 7,13. Acest rezultat arată că județul este bine conectat și că populația beneficiază de servicii moderne de comunicare, un element esențial pentru viața de zi cu zi și pentru atragerea de investiții. Tot în zona punctelor tari se află spațiile verzi, infrastructura turistică și viața culturală, toate cu valori peste 6,5. Aceste rezultate confirmă faptul că județul dispune de resurse naturale și culturale apreciate, care contribuie la calitatea vieții și la atractivitatea generală a zonei.

Într-o zonă intermediară se regăsesc infrastructura edilitară și medicală, serviciile administrative și educația, toate situându-se în jurul valorii de 6. Percepția este una medie ceea ce sugerează existența unor servicii de bază funcționale, însă cu un potențial clar de îmbunătățire. Așa cum o să vedem pe parcurs, în capitolele tematice, lipsa mediu universitar la nivel județean, nemulțumirile legate de lipsa parcărilor, de deficitul iluminatului public, sau deficitul de infrastructură pentru transport ecologic reflectă aceste valori mediane.

Dificultățile majore se conturează însă în domeniul economic și al administrației publice. Investițiile realizate până acum, calitatea infrastructurii de transport și modul de gestionare a resurselor publice sunt privite cu rezervă, mediile situându-se sub pragul de 6. Populația resimte nivelul ridicat al birocrației și corupției, precum și presiunea fiscală la nivel local.

Cele mai critice aspecte se leagă însă de salariile existente, de diversitatea locurilor de muncă și de accesul la locuințe și terenuri. Toate aceste dimensiuni se situează la baza clasamentului, cu scoruri apropiate de 5, ceea ce arată că pentru mulți locuitori provocările economice și lipsa de oportunități rămân cele mai importante surse de nemulțumire.

Pe o scală de la 1 la 10, ***(unde 1 înseamnă Foarte nemulțumit, 5 înseamnă Indiferent, iar 10 înseamnă Foarte mulțumit),*** **cât de satisfăcut sunteți de următoarele aspecte ale calității vieții în județul Bistrița-Năsăud,**
Comparație de medii

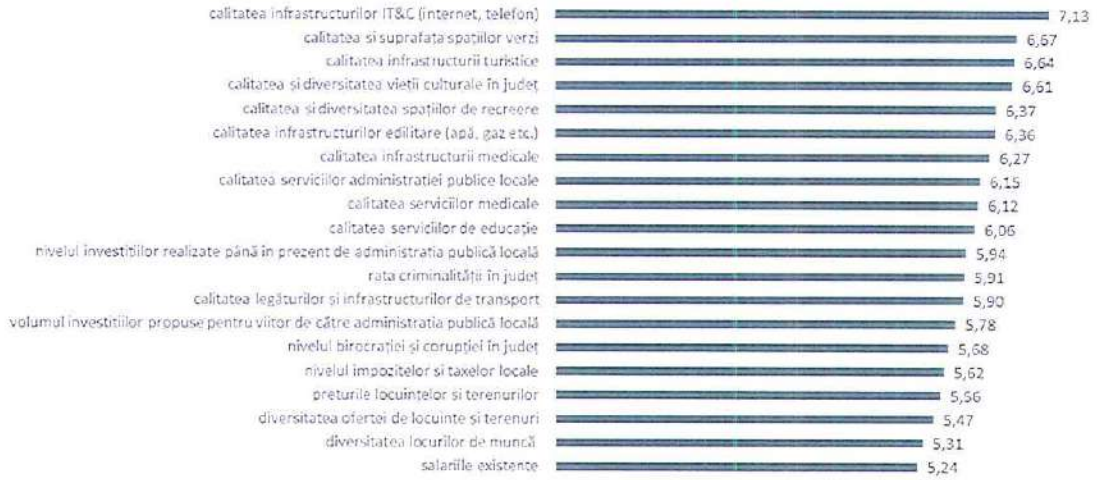

Așadar, deși Bistrița-Năsăud se prezintă ca un județ cu atuuri clare în ceea ce privește conectivitatea digitală, patrimoniul natural și resursele culturale, dar care se confruntă cu probleme structurale serioase în domeniul economic și administrativ. Dacă infrastructura digitală și turistică oferă motive de optimism, salariile reduse, lipsa locurilor de muncă și infrastructura rutieră insuficient dezvoltată reprezintă provocările majore pentru viitor.

Analiza principalelor atuuri percepute de populația județului Bistrița-Năsăud pentru dezvoltarea economică locală și pentru atragerea investițiilor arată că județul beneficiază de câteva avantaje competitive clare, dar și de limitări structurale care frânează potențialul de dezvoltare.

Pe primul loc, cu 47% dintre răspunsuri, se situează accesul la materii prime locale ieftine și de calitate. Această percepție reflectă resursele agricole, forestiere și naturale ale județului, considerate fundament pentru industriile tradiționale și pentru sectoarele emergente de procesare. În strânsă legătură, 43% dintre respondenți au menționat existența unei rețele de furnizori locali, ceea ce indică o economie relativ bine ancorată în teritoriu, bazată pe colaborări și circuite economice scurte.

Ce anume credeți că poate oferi județul Bistrița-Năsăud pentru investitorii care ar dori să-și deschidă o afacere aici?
Maxim 3 alegeri. Procente cumulate

De asemenea, 40% dintre respondenți apreciază proximitatea piețelor de desfacere – atât cea locală, cât și accesibilitatea altor centre economice din regiune – ceea ce confirmă poziționarea județului ca un nod de legătură între Transilvania și Moldova.

Alți factori competitivi identificați sunt costurile salariale mai reduse (33%), dublate de existența unei forțe de muncă calificate (32%), aspecte care sugerează un echilibru între accesibilitatea resurselor umane și nivelul lor de pregătire. În același timp, aproximativ 30% dintre respondenți au menționat infrastructurile de afaceri și spațiile adecvate ca argument de dezvoltare – ceea ce indică o percepție pozitivă, dar nu dominantă, privind condițiile de susținere a mediului antreprenorial.

În schimb, factorii care arată o mai bună guvernanță și conectivitate – cum sunt infrastructura de transport și legăturile rutiere sau feroviare (24%), administrația publică proactivă (15%) ori nivelul redus al birocrației și corupției (8%) – sunt menționați semnificativ mai rar. Această discrepanță subliniază faptul că, în percepția populației, avantajele

economice ale județului se bazează mai mult pe resursele și structurile locale tradiționale decât pe modernizarea instituțională și infrastructurală.

Într-o notă pozitivă, la categoria „alți factori", respondenții au invocat deschiderea oamenilor, aerul curat, peisajul frumos și potențialul de dezvoltare în viitor. Aceste elemente arată o încredere în resursele sociale și de mediu ale județului, care pot fi convertite în avantaje economice printr-o strategie adecvată de dezvoltare.

În ansamblu, analiza scoate în evidență faptul că fiecare zonă identifică avantaje diferite: Zona centrală concentrează resursele de piață și infrastructură, Zona vestică dispune de resurse umane calificate, Zona estică are acces la materie primă și resurse locale, iar Zona nordică și Zona sudică se conturează mai degrabă prin nevoi de infrastructură și prin potențial de dezvoltare viitoare.

Ierarhia percepției populației din județul Bistrița-Năsăud asupra principalelor obstacole în dezvoltarea economică arată că cele mai frecvent menționate bariere sunt lipsa infrastructurilor de sprijinire a afacerilor (39%) și lipsa unor drumuri județene alternative celor naționale (38%), ceea ce indică dificultăți structurale semnificative în ceea ce privește mediul antreprenorial și conectivitatea rutieră. Un alt aspect de interes este proporția respondenților care menționează lipsa piețelor de desfacere (28%) și traficul aglomerat (28%), ceea ce reflectă constrângeri atât pe partea de acces la consumatori, cât și pe partea de mobilitate internă. Infrastructura rutieră insuficient dezvoltată (26%) și lipsa forței de muncă (25%) completează tabloul problemelor structurale, semnalând vulnerabilități pe termen lung în atragerea investițiilor și menținerea competitivității economice.

Probleme precum lipsa unei identități economice și sociale a județului (24%) și lipsa locurilor de muncă (23%) subliniază o nevoie semnificativă de consolidare a imaginii și atractivității teritoriale. Fenomenele demografice și sociale – migrația (22%) și îmbătrânirea populației (16%) – sunt percepute ca riscuri emergente, care pot eroda și mai mult baza activă de forță de muncă. În plus, costurile ridicate (19%) și poluarea (13%) apar ca factori secundari, dar nu lipsiți de relevanță. Acest diagnostic sugerează că strategiile viitoare trebuie să

abordeze simultan atât investițiile în infrastructură și sprijinirea mediului de afaceri, cât și măsurile de retenție și atragere a forței de muncă.

În opinia dumneavoastră, când vine vorba de dezvoltare economică, care sunt cele mai importante 3 puncte slabe (factori de blocaj) cu care credeți că se confruntă în prezent județul Bistrița-Năsăud?
Maxim 3 alegeri. Procente cumulate.

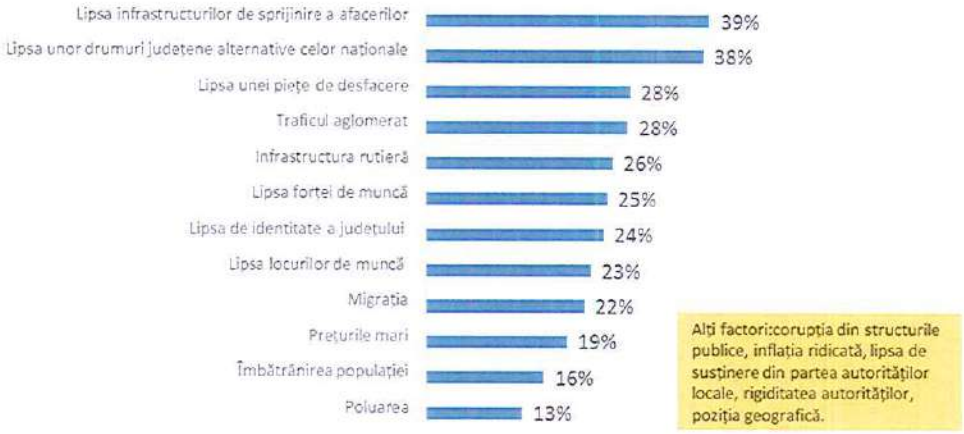

Datele colectate conturează un profil echilibrat, dar fragmentat, al mobilității populației din județul Bistrița-Năsăud. În ceea ce privește frecvența deplasărilor, se evidențiază două extreme aproape egale: 27% dintre respondenți declară că efectuează deplasări zilnice, în timp ce tot 27% afirmă că se deplasează mai rar de o dată pe săptămână. Această polarizare indică o diferențiere semnificativă între categoriile de populație: pe de o parte, persoanele active economic sau cu obligații zilnice (serviciu, școală), iar pe de altă parte, populația inactivă sau mai puțin mobilă (vârstnici, pensionari). Între aceste două extreme se situează cei care se deplasează ocazional, fie în week-end (22%), fie cu o frecvență regulată, dar mai redusă (de 3-4 ori pe săptămână – 15%, respectiv o dată pe săptămână – 16%).

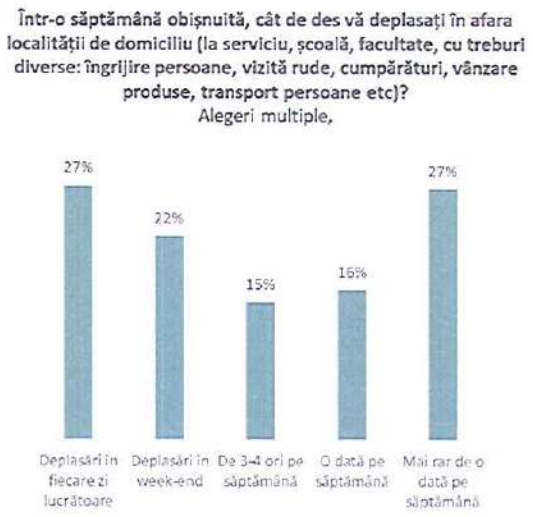

În ceea ce privește mijloacele de transport utilizate, predominanța autoturismului personal sau al firmei (44%) confirmă rolul decisiv al transportului auto individual în mobilitatea județului. Această dependență ridicată de automobil subliniază atât nivelul scăzut de atractivitate și funcționalitate al transportului public, cât și lipsa alternativelor sustenabile. Transportul de tip microbuz (21%) și cel cu autocar/autobuz (11%) continuă să aibă un rol important, dar rămân opțiuni secundare, în special pentru cei care nu dispun de mijloace proprii de deplasare.

Pe segmente marginale, se regăsesc utilizatorii de autoturisme hibride sau electrice (8%), respectiv tren (7%), ceea ce arată un potențial emergent pentru diversificarea modalităților de transport, dar insuficient dezvoltat în prezent. Transportul alternativ (bicicletă, trotinetă, ridesharing informal cu vecini sau prieteni) este foarte puțin utilizat, cu valori situate sub 2%.

Tabloul teritorial arată că dependența de autoturismul personal este ridicată, mai ales în zonele rurale și montane, în timp ce Zona centrală se evidențiază prin cea mai mare diversitate de opțiuni de transport. Microbuzele joacă un rol esențial în conectarea comunităților rurale la centrele urbane, iar infrastructura feroviară și cea pentru transport ecologic rămân insuficient valorificate

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

În continuare modul în care locuitorii județului Bistrița-Năsăud evaluează diverse aspecte legate de infrastructura și serviciile de transport, utilități și mobilitate urbană arată un contrast semnificativ între satisfacția relativ ridicată legată de serviciile edilitare de bază (apă, canalizare) și nivelul redus de satisfacție privind infrastructura și serviciile de transport. De asemenea, mobilitatea alternativă (piste pentru biciclete/trotinete) este bine apreciată din punct de vedere calitativ, dar percepută ca insuficient dezvoltată ca acoperire. Prioritățile de intervenție se conturează astfel în zona transportului interurban și feroviar, a siguranței rutiere și a calității drumurilor.

Dvs., personal, cât de mulțumit sunteți de...,? (dați o notă de la 1- complet nemulțumit, la 10- foarte mulțumit)
Comparație de medii

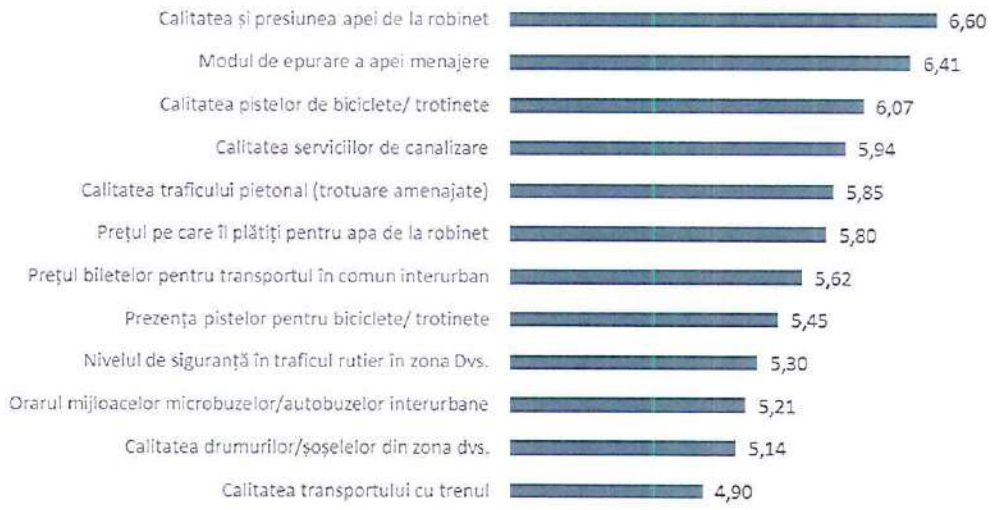

Cele mai ridicate niveluri de satisfacție se regăsesc în zona serviciilor de alimentare cu apă. Calitatea și presiunea apei de la robinet obțin cel mai mare scor (6,60), urmată de modul de epurare a apei menajere (6,41). Aceste valori sugerează un grad semnificativ de încredere al populației în infrastructura edilitară de bază, considerată relativ bine gestionată.

Infrastructura pentru mobilitate alternativă este evaluată pozitiv, dar cu nuanțe. Calitatea pistelor de biciclete/trotinete (6,07) se situează pe locul trei, însă prezența acestora este apreciată mai modest (5,45), ceea ce sugerează o discrepanță între calitatea infrastructurii existente și gradul ei de acoperire. Serviciile de canalizare (5,94) și calitatea traficului pietonal (trotuare amenajate) (5,85) au scoruri peste medie, indicând o satisfacție relativ stabilă, dar și potențial de îmbunătățire în ceea ce privește extinderea și modernizarea

infrastructurii urbane. În privința costurilor, percepția este neutră: prețul apei de la robinet este evaluat la 5,80, iar prețul biletelor pentru transportul în comun interurban la 5,62, ceea ce arată o acceptabilitate moderată a tarifelor, dar și o sensibilitate a populației față de costurile serviciilor de bază.

Aspectele mai problematice se concentrează în zona transportului. Orarul mijloacelor de transport interurban (microbuze, autobuze) primește un scor modest (5,21), iar calitatea drumurilor/șoselelor (5,14) și calitatea transportului cu trenul (4,90) se află la coada clasamentului. Aceste valori indică deficiențe semnificative resimțite de populație în ceea ce privește accesibilitatea și calitatea infrastructurii de transport rutier și feroviar, zone care necesită intervenții prioritare. Nivelul de siguranță rutieră este și el perceput ca deficitar (5,30), semnalând preocuparea populației pentru siguranța în trafic și nevoia de măsuri de reducere a riscurilor rutiere.

Percepția asupra infrastructurilor utilitare și de transport la nivel de microzone evidențiază două arii de interes: pe de o parte Zona centrală, Zona nordică și Zona estică, cu nivele relativ ridicate de satisfacție pentru aspecte punctuale, iar pe de altă parte Zona sudică și Zona vestică cu vulnerabilități structurale semnificative.

În privința nivelului de interes al populației din județul Bistrița-Năsăud pentru utilizarea unor sisteme alternative de producere a energiei electrice pentru consum propriu (panouri fotovoltaice, turbine eoliene de mică putere, biomasă etc.) observăm următoarele tendințe generale:

- 45% dintre respondenți se declară interesați sau foarte interesați de utilizarea energiilor alternative, ceea ce evidențiază un potențial ridicat de adopție, în special în contextul creșterii prețurilor la energie și al oportunităților de finanțare europeană.
- 21% dintre respondenți se situează în categoria mediu interesați, ceea ce arată o deschidere condiționată, probabil influențată de factori economici (costuri inițiale, acces la finanțare).

- 34% dintre respondenți sunt puțin sau deloc interesați, ceea ce sugerează bariere structurale: lipsa informării, percepția unor costuri prea mari sau lipsa de încredere în eficiența acestor soluții.

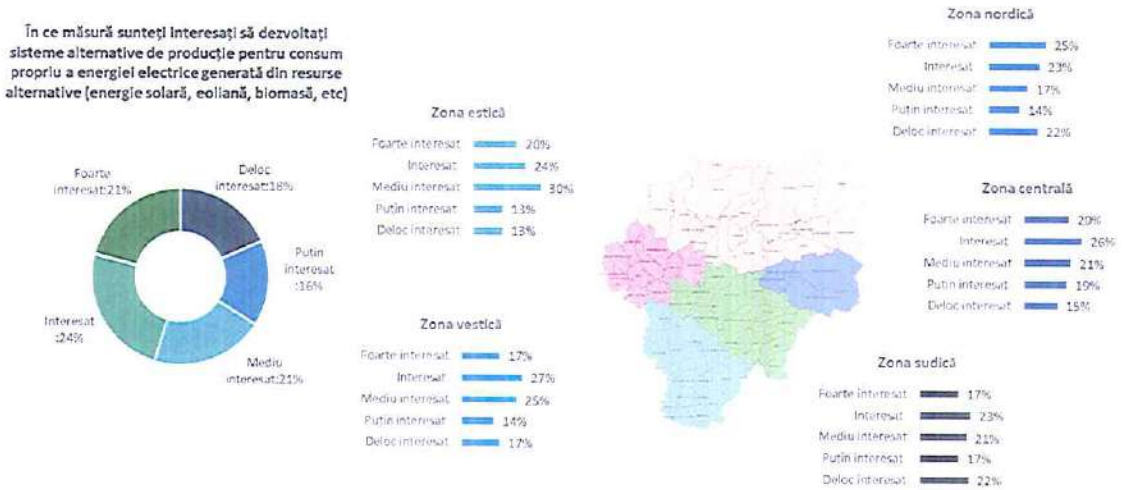

Percepția populației din Bistrița-Năsăud în legătură cu serviciile medicale este relativ pozitivă, dar scoate în evidență și câteva vulnerabilități:

- Diversitatea serviciilor medicale (6,80) este percepută cel mai favorabil, ceea ce indică faptul că locuitorii resimt existența unei game variate de specializări și servicii medicale la nivel județean. Această diversitate contribuie la sentimentul de securitate sanitară și la încrederea în sistemul medical local.
- Nivelul de pregătire al personalului medical (6,53) se situează, de asemenea, la un nivel ridicat, ceea ce sugerează o apreciere constantă pentru competențele profesionale ale cadrelor medicale. Acest aspect este esențial, deoarece încrederea populației în pregătirea medicilor are un impact direct asupra adresabilității către sistemul public de sănătate.
- Calitatea serviciilor din spitalele municipale (6,34) și rețeaua de cabinete medicale (6,12) sunt percepute ceva mai modest, dar încă la un nivel rezonabil, semnalând o infrastructură funcțională, însă cu loc pentru îmbunătățiri, mai ales în zonele rurale, unde accesul și diversitatea cabinetelor sunt mai limitate.

- La polul opus, sub categoria „Alt aspect", scorul scade la 4,93, iar aici respondenții au menționat probleme precum seriozitatea și promptitudinea medicilor și timpul de așteptare pentru analize. Acestea sunt elemente sensibile, care reflectă experiențele directe ale pacienților și care pot influența negativ percepția generală, chiar dacă infrastructura și pregătirea profesională sunt bine apreciate.

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă Foarte nemulțumit, la 10 înseamnă Foarte mulțumit, cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte ale serviciilor medicale din județul Bistrița-Năsăud:
Comparație de medii

Alt aspect: seriozitatea medicilor, promptitudinea medicilor, timpul de așteptare pentru analize

Diferențele teritoriale privind satisfacția populației față de serviciile medicale sugerează o concentrare a calității și diversității serviciilor medicale în zona urbană centrală (Bistrița), în timp ce regiunile periferice rămân în poziții secundare. Zona nordică constituie o excepție parțială, prin percepția pozitivă asupra diversității serviciilor, ceea ce deschide oportunitatea consolidării rolului său ca pol secundar de servicii medicale în județ.

Evaluarea structurii modului de locuire în județul Bistrița-Năsăud și relevă următoarele tendințe semnificative:

- Predominanța proprietății personale – 92% dintre respondenți locuiesc în locuințe proprii, ceea ce confirmă specificul local și național, unde proprietatea de tip individual este norma dominantă. Această situație reduce presiunea pe piața de închiriere, dar limitează mobilitatea rezidențială, în special pentru tineri sau pentru cei aflați în căutarea unui loc de muncă în alte zone.
- Pondere redusă a chiriașilor – doar 7% locuiesc în chirii de la persoane particulare și doar 1% în locuințe închiriate de la stat. În plus, locuirea „cu titlu gratuit" (0,4%)

confirmă existența unor aranjamente familiale sau de solidaritate, dar într-o proporție marginală.

- Diferențe teritoriale semnificative – ponderea chiriașilor este mai ridicată în Zona nordică (11%), ceea ce confirmă cererea urbană ridicată (tineri, navetiști, mobilitate de tranziție), oferta redusă de locuințe disponibile la închiriere, dar și prin presiunea concentrării serviciilor și oportunităților economice în jurul orașului Năsăud. În schimb, în zonele rurale precum Zona vestică sau Zona estică, chiriașii sunt mult mai puțini (în jur de 3–6%), ceea ce reflectă stabilitatea locuirii în proprietăți familiale și presiune redusă pe piața imobiliară locală.
- Nivelul chiriilor – media chiriilor este cea mai ridicată în Zona nordică (2460 lei/lună), semnificativ mai mare decât în celelalte microregiuni (de exemplu, 1543 lei în Zona centrală), ceea ce evidențiază rolul orașului Năsăud ca pol urban și economic, dar și faptul că în Zona nordică piața imobiliară este mai restrânsă decât în Bistrița, iar proprietarii practică chiriile ridicate pentru că oferta este mică și cererea constantă.

Analiza fenomenului migrației externe evidențiază amploarea fenomenului: 14% dintre respondenți (în medie unul din șapte) declară că au cel puțin un membru al familiei care lucrează în străinătate. Din totalul gospodăriilor cu persoane plecate, ponderea cea mai mare este reprezentată de familiile cu un singur membru migrant (6%) sau doi membri (6%). Cazurile cu trei sau mai mulți membri plecați sunt mult mai rare (sub 2%). Această structură arată că migrația afectează mai degrabă echilibrul familial punctual decât să conducă la „golirea" completă a gospodăriilor.

Spania (28%) și Italia (19%) rămân principalele țări de destinație, confirmând legătura istorică și comunitățile deja consolidate ale diasporei românești în aceste state. Germania (15%) și Anglia (13%) constituie următoarea categorie de atracție, semnalând migrații mai recente, dar în creștere, corelate cu oportunitățile de muncă mai diversificate. State precum SUA (7%), Belgia (4%), Franța, Israel, Austria și Canada (câte 3%) reflectă ramificații mai dispersate ale migrației, dar și capacitatea unei părți a populației de a accesa piețe de muncă mai competitive.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

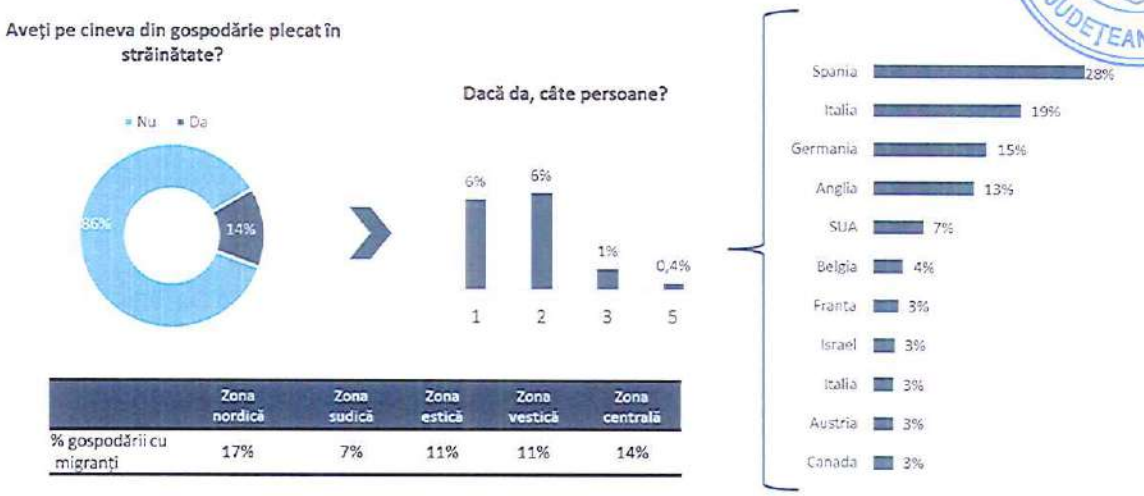

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
% gospodării cu migranți	17%	7%	11%	11%	14%

Zona nordică se remarcă printr-o pondere relativ mai ridicată a gospodăriilor cu membri plecați, ceea ce confirmă caracterul său de zonă urbanizată și conectată economic, unde migrația apare ca strategie de mobilitate și completare a veniturilor. Zona centrală – cu 14% gospodării având membri plecați, se aliniază la același nivel cu Zona nordică, ceea ce arată că migrația nu este doar un fenomen rural, ci afectează și polii urbani ai județului. Nivelul ridicat al migrației poate fi legat și de așteptările mai ridicate privind standardele de viață, care împing familiile să caute venituri mai mari în străinătate, chiar dacă există oportunități locale de angajare Zona estică și Zona vestică – înregistrează de asemenea procente vizibile, semnalând o expunere semnificativă la migrație, probabil legată de oportunitățile limitate de muncă locală și de tradiția plecărilor sezoniere. Zona sudică – ponderea este mai redusă, ceea ce sugerează o stabilitate mai mare a populației, fie prin integrare în agricultura locală, fie printr-o mai mică presiune demografică.

La nivel județean, 8% dintre respondenți declară intenția de a emigra în anul următor. Analiza structurii acestui procent relevă un aspect deosebit de important: 6% dintre cei care doresc să plece provin din gospodării fără experiență migratorie anterioară, iar doar 2% din gospodării cu migranți deja stabiliți în străinătate. Aceasta sugerează că fenomenul se va amplifica și se va extinde către noi categorii de populație, nu doar prin consolidarea rețelelor migraționale existente.

- Zona estică (11%) și Zona vestică (9%) înregistrează cele mai ridicate intenții de plecare, semnalând zone vulnerabile unde presiunile economice și lipsa oportunităților locale stimulează dorința de migrație.
- În Zona nordică (7%), nivelul intenției de migrare se menține apropiat de media județeană, în timp ce în Zona sudică (6%) și Zona centrală (6%) valorile sunt mai reduse. Pentru Zona centrală, procentul scăzut poate fi explicat prin rolul municipiului ca pol urban și centru economic, oferind mai multe alternative de integrare locală.

Țările vizate confirmă tendințele tradiționale ale migrației românești: Italia (33%) și Spania (30%) rămân principalele destinații, beneficiind de rețele comunitare consolidate. Germania (13%) și Anglia (10%) atrag prin perspective economice și educaționale mai bune, în timp ce Franța, Austria și Belgia au ponderi mai reduse (2–8%).

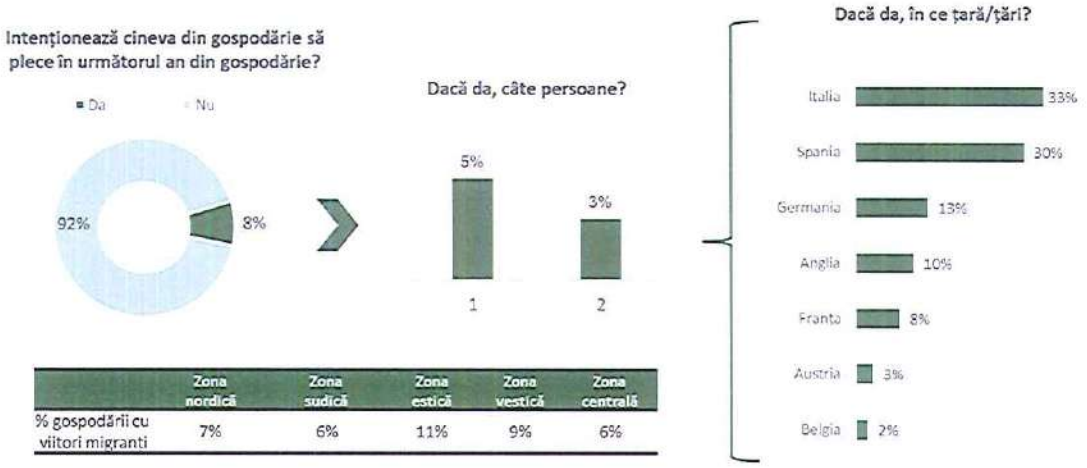

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
% gospodării cu viitori migranți	7%	6%	11%	9%	6%

Județul Bistrița-Năsăud are o populație puternic ancorată în comunitățile de origine, iar migrația internă are o dimensiune marginală, doar 3% dintre respondenți declarând că iau în calcul mutarea dintr-o localitate în alta. Procentul foarte ridicat al celor care nu intenționează să se mute (97%) indică un grad mare de atașament față de comunitățile locale și, probabil, un nivel relativ ridicat de satisfacție în ceea ce privește condițiile de locuire, accesul la servicii de bază și legăturile familiale. Pentru cei puțini care se gândesc la mutare, atracția se concentrează spre Bistrița (5 mențiuni) și, în plan secundar, spre Năsăud (3 mențiuni). Acestea sunt poli urbani care concentrează locuri de muncă, infrastructuri educaționale și medicale mai bine dezvoltate, precum și o ofertă mai variată de locuințe.

Localitățile precum Dumitra, Livezile sau Teaca (câte 2 mențiuni fiecare) atrag probabil prin proximitatea față de centre urbane și un cost al vieții mai scăzut.

Ierarhia motivelor de satisfacție privind calitatea vieții în județul Bistrița-Năsăud, oferă o oglindă a factorilor pozitivi care definesc percepția locuitorilor asupra calității de locuitor al județului Bistrița-Năsăud. Graficul evidențiază faptul că percepția calității vieții în județul Bistrița-Năsăud este fundamentată în primul rând pe relațiile interumane și pe mediul social confortabil – aspecte menționate de aproape jumătate dintre respondenți (48%). Acest lucru sugerează că capitalul social și coeziunea comunitară joacă un rol central în satisfacția locuitorilor, compensând parțial lipsurile de infrastructură sau servicii. Pe locul al doilea, cu 36% din răspunsuri, se află stilul de viață mai calm și mai puțin stresant, caracteristic zonelor mai puțin aglomerate. Acest avantaj competitiv al județului în raport cu marile centre urbane este semnificativ pentru strategiile de dezvoltare axate pe atractivitatea rezidențială și turistică.

Un al doilea grup de factori, cu ponderi între 20–24%, reflectă oportunitățile oferite de județ: accesul la evenimente culturale și artistice, existența oportunităților de afaceri, dezvoltarea turismului, calitatea educației și diversitatea bunurilor și serviciilor disponibile. Toate acestea arată că există deja o infrastructură socio-culturală și economică în curs de consolidare, percepută pozitiv de către populație. Factorii cu ponderi mai mici semnalează direcțiile unde satisfacția este limitată: conectivitatea interjudețeană (17%), serviciile medicale (15%) și siguranța cetățeanului (11%). Acestea indică zone de vulnerabilitate ce necesită intervenții mai clare la nivel de politici publice.

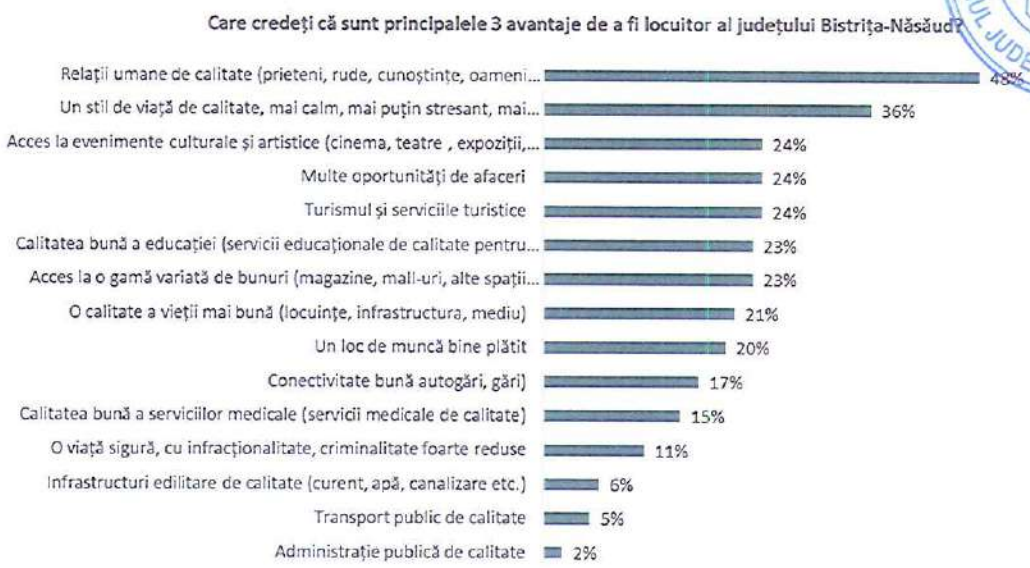

La finalul ierarhiei se află elemente considerate deficitare: infrastructurile edilitare (6%), transportul public (5%) și calitatea administrației publice (doar 2%). Aceste valori scăzute confirmă decalajele între capitalul social ridicat și infrastructura materială insuficient dezvoltată.

Orașul reședință concentrează cele mai importante repere culturale, care sunt și cel mai frecvent menționate: Biserica Evanghelică (108 mențiuni) și Turnul Dogarilor (86), simboluri arhitecturale ale orașului medieval. Șirul Șugălete (69) și Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud (67), alături de obiective precum Casa Argintarului, Sinagoga și Casa Memorială Andrei Mureșanu, conturează un nucleu urban puternic. Aceste rezultate confirmă rolul Bistriței ca principal centru cultural și turistic al județului, unde patrimoniul construit și muzeal are cea mai mare vizibilitate.

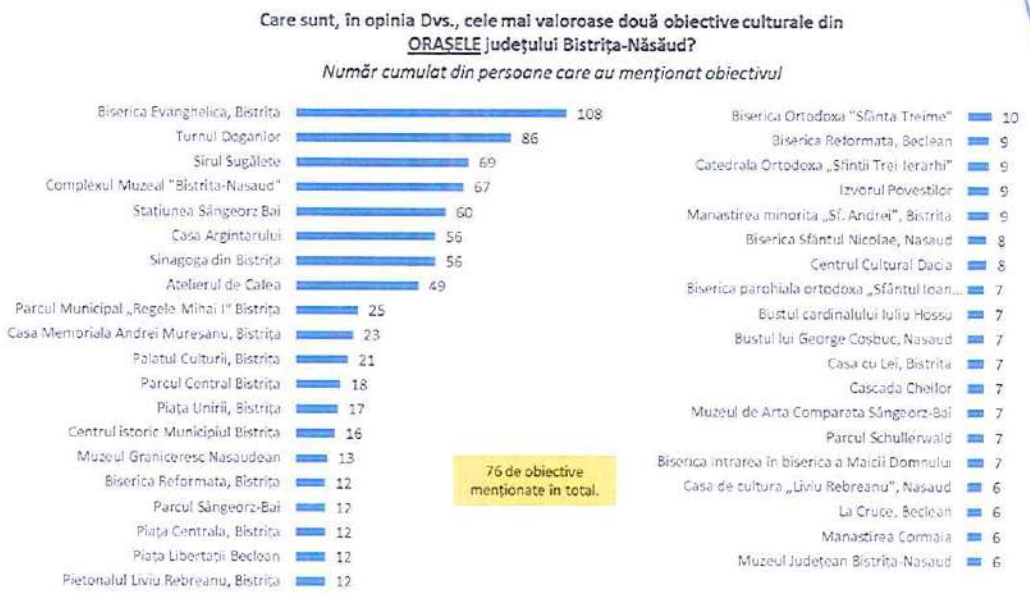

Pe lângă municipiu, alte orașe punctează prin câteva obiective cu relevanță: Stațiunea Sângeorz-Băi (60 mențiuni) și Muzeul de Artă Comparată (7), care reflectă profilul balnear și cultural al orașului. Năsăudul, cu Muzeul Grăniceresc (13), busturile lui George Coșbuc și cardinalului Iuliu Hossu (câte 7), marchează identitatea cultural-istorică grănicească și personalitățile de referință. Becleanul apare în clasament prin Piața Libertății (12) și Biserica Reformată, dar și prin obiective cu notorietate mai redusă, ceea ce sugerează un potențial turistic insuficient valorificat.

Obiectivele culturale din orașele mai mici, cum ar fi Beclean sau Năsăud, sunt mult mai puțin menționate comparativ cu cele din Bistrița. Deși patrimoniul există și are valoare (ex. biserici, busturi memoriale, muzee locale), nivelul de percepție publică și promovare este scăzut. Astfel, analiza relevă o asimetrie puternică între Bistrița și celelalte orașe. Percepția locuitorilor și vizitatorilor asupra patrimoniului cultural urban arată că Bistrița domină clar prin patrimoniul său medieval și muzeal, municipiul concertând peste jumătate dintre mențiuni, în timp ce Năsăudul, Becleanul și Sângeorz-Băi se conturează ca poli secundari, cu vizibilitate redusă, dar cu potențial de consolidat prin promovare și integrare în circuite culturale și turistice.

Percepția asupra obiectivelor culturale din satele județului Bistrița-Năsăud arată că unele obiective din mediul rural au o vizibilitate foarte ridicată, comparabilă cu reperele urbane: Lacul Colibița (110 mențiuni) domină topul și se confirmă ca principal simbol turistic și de recreere al județului, castelul Teleki din Posmuș (82 mențiuni) se detașează ca reper de patrimoniu aristocratic cu potențial turistic în creștere iar satele-muzeu (Ciocănești, 62 mențiuni) și Pasul Tihuța (51), cu deschidere spre turismul cultural și natural, completează imaginea unor destinații puternic ancorate în tradiție și peisaj.

O serie de repere cu valoare istorică și literară confirmă importanța patrimoniului cultural rural: Via Transilvanica (38 mențiuni) și Cetatea Rodna (36), în care se combină patrimoniul construit cu traseele culturale și de drumeție, casele memoriale dedicate lui George Coșbuc (35 mențiuni) și Liviu Rebreanu (29 mențiuni), care ancorează județul în circuitul valorilor literare naționale. Alte puncte precum Castelul Bethlen din Arcalia (30 mențiuni), Muzeul „Casa săsească" din Livezile (27) și Parcul cu peri seculari (25) întăresc diversitatea patrimoniului rural, de la aristocrație la tradiții săsești și valori naturale.

Care sunt, în opinia Dvs., cele mai valoroase două obiective culturale din SATELE ȘI COMUNELE județului Bistrița-Năsăud?

Număr cumulat din persoane care au menționat obiectivul

Ierarhia evenimentelor culturale și artistice din județul Bistrița-Năsăud, așa cum sunt ele percepute de locuitori, pe baza celor mai semnificative repere organizate în ultimele două decenii conturează o polarizare între evenimentele mari, cu caracter comunitar sau tradițional (Zilele Bistriței, concertele și festivalurile folclorice) și evenimentele de nișă

(literare, de artă sau film), care atrag audiențe mai reduse, dar contribuie la diversitatea culturală și la consolidarea imaginii județului ca spațiu cu deschidere spre modernitate.

Zilele Bistriței (70 de mențiuni) domină clasamentul și confirmă rolul lor de reper identitar și comunitar major. Este evenimentul cel mai vizibil și mai reprezentativ pentru viața culturală a județului, aducând împreună diversitate artistică, tradiții și spectacole de anvergură. Concertul „Bună seara lui Crăciun" (27 mențiuni) ocupă un loc secund, demonstrând importanța tradițiilor religioase și culturale legate de sărbătorile de iarnă.

Turismul în județ este perceput ca fiind în primul rând de tip natural și cultural-experiențial, bazat pe relief, peisaj, tradiții și evenimente, însă infrastructura turistică și de agrement nu susține suficient această ofertă.

Care sunt, în opinia Dvs., principalele 3 aspecte care ar determina un turist să rămână câteva zile în zona dvs.,?

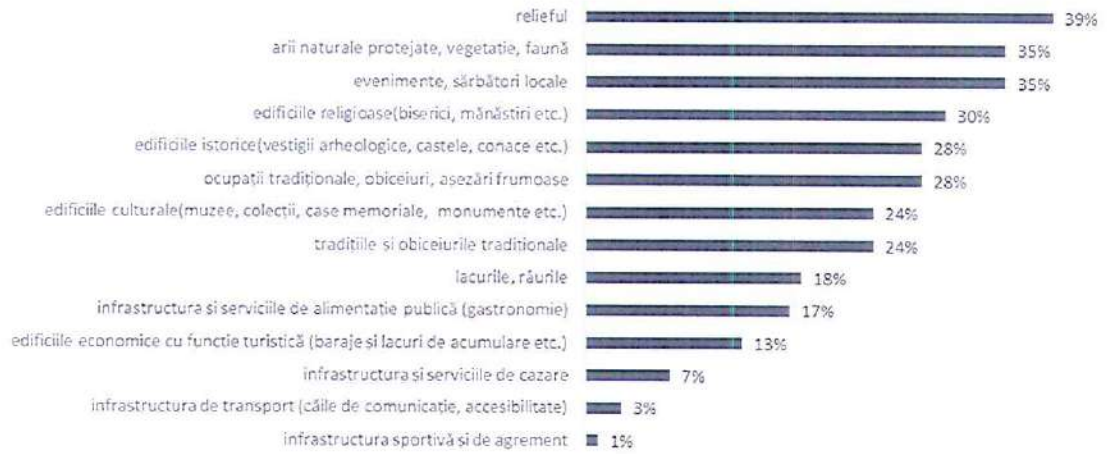

Percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud asupra elementelor care pot convinge un turist să rămână câteva zile în județ evidențiază următoarele aspecte:

- Atracțiile naturale domină clasamentul: relieful (39%) și ariile naturale protejate, vegetația și fauna (35%) sunt considerate atuuri majore, ceea ce confirmă potențialul montan și peisagistic al județului. Aceste resurse naturale se asociază cu turismul de aventură, ecoturismul și drumețiile.
- Dimensiunea culturală și evenimențială este la fel de puternică: evenimentele și sărbătorile locale (35%), edificiile religioase (30%) și cele istorice (28%), precum și

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

ocupațiile tradiționale și așezările pitorești (28%) reflectă rolul patrimoniului cultural și spiritual în atractivitatea zonei.

- Elementele identitare – tradițiile și obiceiurile tradiționale (24%), muzeele și casele memoriale (24%) – completează tabloul, confirmând că experiențele autentice, legate de viața locală, sunt resimțite ca puncte forte.
- Gastronomia (17%) și lacurile și râurile (18%) apar într-o poziție secundară, dar au potențial de integrare în pachete turistice tematice.
- Infrastructura (cazare – 7%, transport – 3%, agrement sportiv – 1%) este percepută ca punct slab, ceea ce arată că oferta turistică se sprijină mai ales pe resursele naturale și culturale, nu pe infrastructuri dezvoltate.

Percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud asupra celor mai frumoase și importante obiective turistice locale reflectă un echilibru între resurse naturale de anvergură (Colibița, Munții Rodnei, Tihuța) și patrimoniul urban și istoric din Bistrița (biserici, muzee, centrul vechi). Totuși, există obiective culturale și naturale de mare valoare cu vizibilitate scăzută, ceea ce indică un deficit de promovare și integrare în circuitul turistic.

Care sunt, în opinia Dvs., cele mai frumoase/ importante două obiective turistice/ atracții turistice din județul Bistrița Năsăud?

Număr cumulat din persoane care au menționat obiectivul

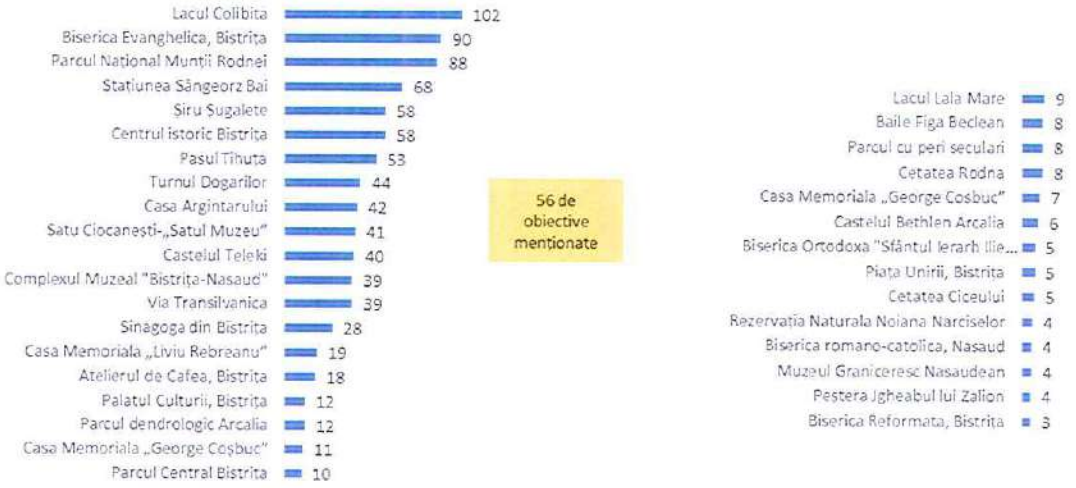

Ierarhia localităților considerate de locuitori cele mai atractive turistic din județul Bistrița-Năsăud arată o structură turistică în trei trepte format din polul urban și balnear Bistrița și Sângeorz-Băi, localitățile rurale și montane cu specific puternic Ciocănești, Telciu,

Rodna, Tiha Bârgăului și destinații cu potențial parțial valorificat – Colibița, Năsăud și satele tradiționale. Aceasta structură confirmă faptul că județul are un potențial turistic policentric care necesită însă interconectare și promovare integrată pentru a genera un brand unitar.

Care este, în opinia Dvs., cea mai atractivă localitate din județul Bistrița Năsăud din punct de vedere turistic?

Număr cumulat din persoane care au menționat localitate

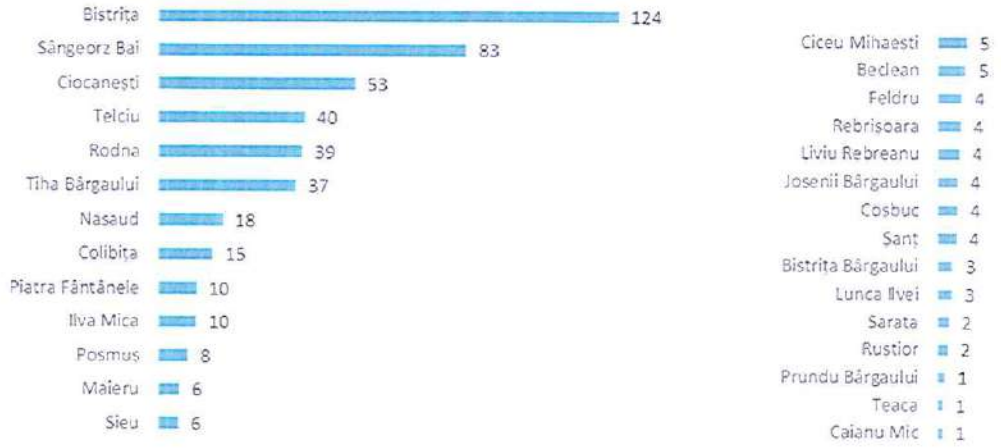

În percepția generală a locuitorilor săi imaginea turistică a județului Bistrița-Năsăud se conturează în jurul a trei axe principale: natură spectaculoasă și diversă (munți, rezervații, lacuri), patrimoniu cultural și gastronomic autentic (tradiții, obiceiuri, produse locale) și valori istorice și spirituale (cetăți, biserici, castele, muzee). Pe lângă acestea, sporturile și evenimentele contribuie la profilul unui județ care poate să se promoveze ca destinație turistică integrată, cu experiențe pentru toate gusturile.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

Care sunt principalele elemente care caracterizează județul Bistrița-Năsăud din punct de vedere turistic?

Răspuns multiplu. Procente cumulate

Elementul definitoriu al județului ca destinație turistică este patrimoniul natural cu monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naționale și trasee turistice cu valoare peisagistică (53%). Această percepție confirmă faptul că relieful montan și ariile protejate (Munții Rodnei, Colibița, pasurile montane etc.) constituie cartea de vizită a județului în turism. Tradițiile culturale și gastronomia locală (50%) ocupă locul al doilea în ierarhia percepțiilor, la mică distanță de obiectivele naturale. Aceasta arată forța identității culturale rurale și relevă oportunitatea pentru dezvoltarea turismului cultural-gastronomic (festivaluri, experiențe culinare, tururi tematice). Obiectivele istorice și arheologice (43%) – cetăți, biserici, castele, muzee – completează podiumul, indicând importanța patrimoniului construit. Prezența lor în top arată că locuitorii conștientizează resursele istorice, dar și faptul că acestea pot fi integrate într-un circuit turistic complex.

Pe locuri intermediare apar îmbinarea cadrului natural cu valorile culturale și istorice (31%), sporturile de iarnă (29%) și evenimentele și obiceiurile tradiționale (29%). Acest grup de mențiuni evidențiază un potențial turistic multifuncțional, care combină experiența culturală cu cea recreativă și sportivă. În plan secundar, dar semnificativ, se află istoria și diversitatea culturală/multietnică (27%), care arată rolul conviețuirii tradiționale în conturarea unei imagini distincte a județului și sporturile extreme (23%) – alpinism, parapantă, vânătoare, pescuit – ce indică o nișă în dezvoltare și activitățile sportiv-recreative

pe tot parcursul anului (18%), care reflectă un potențial mai redus, dar de completare pentru oferta turistică globală.

Percepția locuitorilor asupra barierelor majore care împiedică dezvoltarea turismului în județul Bistrița-Năsăud configurează câteva direcții critice:

- Problema centrală este percepută ca fiind lipsa de valorificare și integrare coerentă a patrimoniului turistic existent – atât natural, cât și cultural- valoarea resurselor turistice este insuficient exploatată (46%). Resursele există, dar nu sunt puse în valoare prin produse turistice atractive și competitive.
- Insuficiența materialelor de promovare turistică (43%) evidențiază faptul că promovarea deficitară reduce vizibilitatea județului pe harta turismului național și internațional. Există potențial, dar lipsește marketingul strategic (ghiduri, platforme online, campanii de branding).
- Oferta scăzută de agrement (37%), lipsa infrastructurii și a serviciilor complementare (parcuri de aventură, facilități de sport și relaxare, trasee tematice) face ca turiștii să nu fie motivați să rămână mai multe zile.
- Calitatea scăzută a serviciilor turistice (34%). Locuitorii percep că serviciile turistice nu corespund așteptărilor (ospitalitate, servicii hoteliere, ghidaj), ceea ce limitează experiența vizitatorilor.
- Deficitul de forță de muncă specializată (34%), lipsa personalului calificat în domenii precum ospitalitate, turism rural sau organizare de evenimente duce la servicii mai slabe.
- Concurența din partea județelor învecinate (33%). În percepția locuitorilor din Bistrița-Năsăud, zonele limitrofe (Maramureș, Cluj, Suceava) au reușit să dezvolte branduri turistice mai puternice și atrag o mare parte din fluxurile de vizitatori.

ROMANIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

Care consideraţi că sunt principalii factori care împiedică dezvoltarea turismului în judeţul Bistriţa-Năsăud?

Răspuns multiplu. Procente cumulate

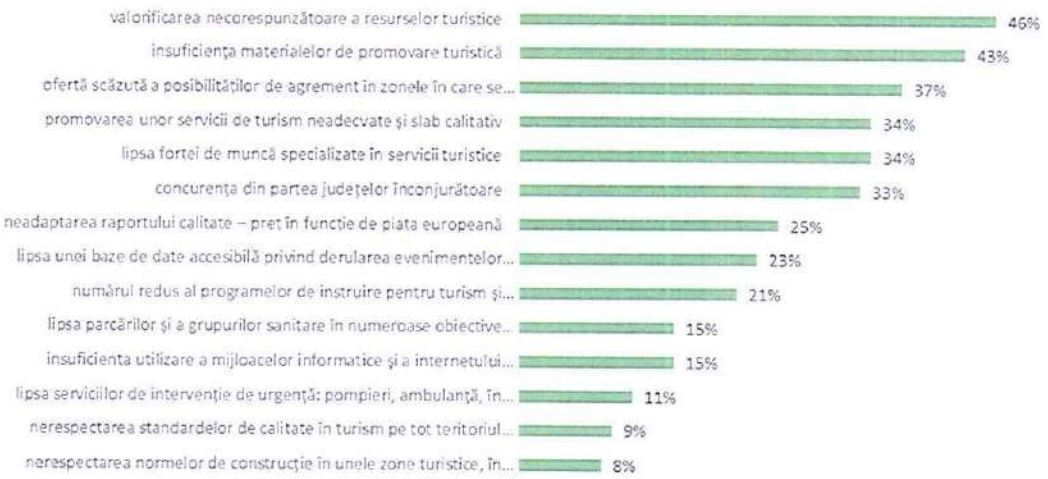

Un al doilea palier este reprezentat de factori de blocaj secundari, dar relevanți:

- Neadaptarea prețurilor la standardele europene (25%), raportul calitate-preț fiind perceput ca dezechilibrat.
- Lipsa unei baze de date accesibile privind evenimentele (23%), ceea ce face dificilă planificarea vizitelor.
- Număr redus de programe de instruire pentru turism (21%) și lipsa de educație profesională în domeniu.
- Probleme de infrastructură (parcări, grupuri sanitare 15%) și acces la internet (15%) sunt elemente esențiale pentru turismul modern.

Modul în care locuitorii utilizează resursele naturale din zonă evidențiază un echilibru între dimensiunea recreativă, cea de subzistență și cea economică. Recreerea și turismul local ocupă primul loc (60%), ceea ce arată că pentru majoritatea populației ariile naturale reprezintă mai ales spații pentru drumeții, relaxare în aer liber și activități de timp liber. Acest lucru confirmă valoarea socială și de sănătate a mediului natural, care depășește strict rolul economic. Culegerea resurselor vegetale (plante medicinale, ciuperci, fructe de pădure) se situează pe locul doi (52%), semnalând continuitatea unor practici tradiționale și valoarea economică și alimentară a acestor resurse. Creșterea animalelor (33%) și exploatarea lemnului (32%) rămân activități importante, care reflectă rolul resurselor naturale în

susținerea gospodăriilor și a economiei locale. O pondere mai redusă, dar semnificativă, o are exploatarea intensivă a altor resurse naturale (29%), precum piatra, pietrișul, apa curgătoare sau biodiversitatea, ceea ce sugerează presiuni asupra mediului care trebuie gestionate atent. Vânătoarea și pescuitul (26%) completează tabloul, fiind practici tradiționale, dar cu impact direct asupra faunei și cu un rol recreativ pentru o parte dintre locuitori. Doar 1% au menționat alte utilizări, printre care s-a evidențiat potențialul balnear și serviciile de sănătate, indicând nișe emergente pentru valorificarea durabilă a resurselor naturale. Percepțiile locuitorilor arată că resursele naturale sunt văzute mai ales ca spațiu de viață și recreere, dar rămân și o bază pentru economia de subzistență și industriile tradiționale (agricultură, exploatarea lemnului, vânătoare).

Dacă vă gândiți la dvs. și familia dvs., în ce fel de activități utilizați resursele naturale din zonă?

Răspuns multiplu. Procente cumulate

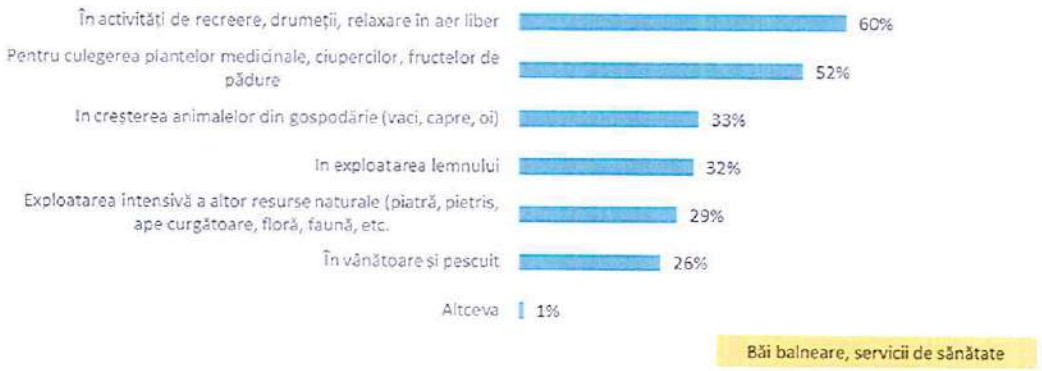

La nivelul județului Bistrița-Năsăud, nivelul de informare al locuitorilor cu privire la ariile naturale protejate se conturează ca fiind unul relativ scăzut. Doar 35% dintre respondenți declară că au cunoștință despre ariile protejate, în timp ce 65% recunosc lipsa de informare. Acest dezechilibru evidențiază nu doar o problemă de comunicare instituțională, ci și o lipsă de educație ecologică și de integrare a valorilor de mediu în viața de zi cu zi.

Comparația la nivelul microzonelor identifică diferențe semnificative. Zona sudică se detașează surprinzător printr-un nivel de informare mai ridicat (50%), deși nu este zona cu cele mai spectaculoase resurse montane. Aceasta sugerează fie o mai bună circulație a informației, fie o percepție sporită a nevoii de protejare a mediului în raport cu resursele disponibile. În schimb, Zona vestică (47%) și Zona estică (43%) au o poziționare firească, fiind zone unde contactul cu ariile protejate este direct, datorită apropierii de masivele Rodnei și

Călimani sau de destinații turistice precum Colibița. Situația este mai problematică în Zona nordică (31%) și în Zona centrală (33%), unde nivelul scăzut de informare poate reflecta o deconectare între locuitori și mediul natural înconjurător. În mediul urban, această deconectare se explică prin prioritizarea altor tipuri de resurse și servicii, în timp ce în Zona nordică, unde tradițiile montane sunt încă vii, se resimte o lipsă de conștientizare formală asupra statutului juridic și protejat al ariilor.

În ceea ce privește notorietatea ariilor protejate, datele sugerează o concentrare aproape exclusivă pe câteva obiective emblematice. Parcul Național Munții Rodnei este de departe cel mai cunoscut (36 mențiuni), urmat de Poiana cu narcise de la Mogoșeni (20) și Parcul Național Călimani (15). În schimb, alte arii naturale, deși de o valoare deosebită, sunt aproape necunoscute la nivel public – Rezervația „12 Apostoli", Râpa Verde, Peștera Izvorul Tăușoarelor sau Piatra Fântânele. Această polarizare arată că imaginea județului ca destinație naturală este conturată doar de câteva repere majore, în timp ce restul obiectivelor rămân marginale, pierzându-și șansa de a fi integrate într-un circuit turistic coerent.

Majoritatea respondenților privesc schimbările climatice ca o problemă reală și potențial periculoasă. Aproximativ jumătate dintre ei (25% + 29%) se situează în zona de acord puternic cu afirmația că „schimbările climatice sunt periculoase și trebuie intervenit". Totodată, un alt sfert (25%) adoptă o poziție intermediară, sugerând conștientizarea riscurilor, dar și un anumit grad de rezervă. Doar o minoritate (22% cumulat) consideră că

schimbările climatice sunt „naturale" și „nu este nimic rău", ceea ce arată că negarea sau minimizarea fenomenului este limitată.

ROMÂNIA * CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

În ierarhia fenomenelor climatice extreme care, în percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud, afectează cel mai mult zonele în care trăiesc furtunile și vijeliile (23%) ocupă primul loc, fiind percepute drept cel mai frecvent și mai periculos fenomen. Cel mai probabil această percepție este legată de pagubele directe asupra locuințelor, culturilor agricole și infrastructurii. Schimbările bruște de temperatură (21%) se poziționează pe loc secund, ceea ce reflectă o sensibilitate crescută față de variabilitatea climatică și impactul acesteia asupra agriculturii și sănătății. Grindina (17%) se află pe locul al treilea, un fenomen cu efecte imediate asupra recoltelor și bunurilor materiale. Ierarhia este completată de fenomene cu impact moderat: viscolul (14%) și ploi torențiale (13%) sunt recunoscute ca riscuri importante, dar mai degrabă specifice unor zone (montane sau periurbane), nu generalizate la nivelul întregului județ. Valurile de căldură (canicula) (5%), ceața (4%) și intensificarea vântului (3%) sunt mai puțin menționate, sugerând că fie sunt considerate mai rare, fie nu au efecte resimțite la fel de puternic ca fenomenele de pe primele locuri. Totuși, având în vedere tendințele climatice la nivel global, este posibil ca importanța lor să fie subestimată în prezent.

Care tip de vreme/fenomen considerați că vă afectează cel mai mult zona în care locuiți dumneavoastră?

Analiza comparativă a declarațiilor respondenților privind gestionarea situațiilor de risc evidențiază faptul că deși o proporție semnificativă a populației a suferit pierderi directe de pe urma fenomenelor climatice extreme, nivelul de pregătire este semnificativ mai redus, în special pentru riscurile mai greu de anticipat sau localizate (inundații, alunecări de teren). Astfel, există o neconcordanță între experiența directă a populației și capacitatea declarată

de reacție, ceea ce evidențiază necesitatea unor campanii de instruire și măsuri de prevenție adaptate specific fiecărui tip de risc.

Riscurile cu cel mai mare impact prin pierderi directe, în experiența respondenților sunt: furtunile, vijeliile și vântul puternic (65%), care se detașează net ca principal factor de pierderi pentru locuitori. Acest lucru confirmă vulnerabilitatea crescută a județului la fenomene meteo extreme. Grindina (58%) și seceta (52%) completează topul, arătând că atât fenomenele meteorologice bruște, cât și cele de durată au produs pagube semnificative. Valurile de căldură (52%) și viscolul (48%) reprezintă de asemenea amenințări majore, cu un impact direct asupra gospodăriilor și agriculturii. Pierderile datorate inundațiilor (25%), căderilor masive de zăpadă (22%) și alunecărilor de teren (20%) sunt mai reduse comparativ cu elementele menționate anterior, dar nu neglijabile, reflectând un caracter localizat al acestor riscuri. Riscul perceput ca marginal este cel al accidentelor chimice/industriale (4%), ceea ce indică o preocupare scăzută pentru acest tip de amenințare.

Cele mai ridicate niveluri de pregătire declarată apar în cazul valurilor de frig (47%), furtunilor (44%) și valurilor de căldură (39%), fenomene cu care populația s-a confruntat frecvent și pentru care există o memorie colectivă de adaptare. În cazul grindinei și viscolului (35%), precum și al secetei (33%), există un nivel intermediar de pregătire, deși acestea sunt fenomene cu impact ridicat. Această discrepanță între pierderile ridicate și pregătirea relativ redusă indică un punct vulnerabil al comunităților. La polul opus, pentru inundații (23%), căderi de zăpadă (30%) și alunecări de teren (19%), pregătirea este scăzută, reflectând lipsa unor măsuri clare de prevenire și instruire la nivel local. Cele mai reduse valori apar pentru accidentele chimice/industriale (5%), ceea ce confirmă că aceste riscuri nu sunt prioritare în conștiința publică.

Graficul de mai jos surprinde imaginea ambivalentă pe care locuitorii județului Bistrița-Năsăud o au despre județul lor, balansată între atuurile care dau speranță pentru viitor și vulnerabilitățile care frânează dezvoltarea.

În final, vă rog să vă gândiți la zona dvs., în comparație cu celelalte zone din județul Bistrița-Năsăud și să identificați aspectele care credeți că o avantajează și aspecte care credeți că o dezavantajează
(principalele zece mențiuni)

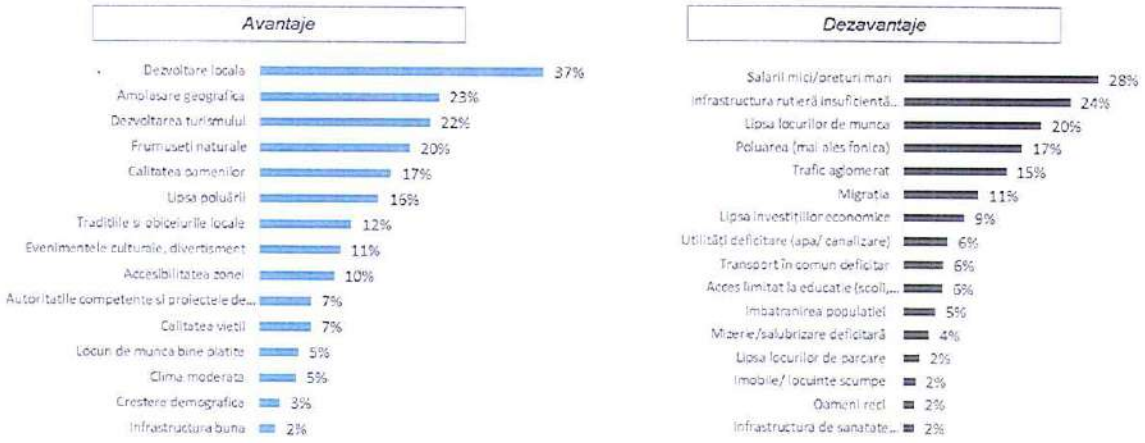

Sub aspect pozitiv, dezvoltarea locală este percepută drept cel mai important avantaj (37%), semn că populația resimte o dinamică a transformărilor în plan economic, social și infrastructural. Aceasta se completează cu amplasarea geografică favorabilă (23%) și cu potențialul de dezvoltare turistică (22%), indicând o conștientizare clară a resurselor naturale și culturale care pot constitui motorul de creștere pe termen lung. În același registru se înscriu și mențiunile privind frumusețile naturale (20%), calitatea oamenilor (17%) și lipsa poluării (16%), care proiectează o identitate locală legată de mediu, tradiții și capital social.

În schimb, în planul provocărilor, discursul comunităților este dominat de probleme socio-economice: salarii mici și prețuri mari (28%), lipsa locurilor de muncă (20%) și migrația (11%) semnalează insecuritatea economică și pierderea resurselor umane active. La acestea se adaugă infrastructura rutieră insuficient dezvoltată (24%) și poluarea (17%, mai ales fonică), care conturează imaginea unor neajunsuri legate de mobilitate și calitatea vieții urbane. Mențiunile mai reduse privind utilități deficitare, transport public slab sau acces limitat la educație indică probleme punctuale, dar relevante pentru coeziunea socială.

Planul de comunicare și diseminare

După aprobarea PATJ, strategia, programul de măsuri și întregul document vor trebui comunicate în mod clar tuturor actorilor implicați, precum și publicului larg. Acest demers de

informare și diseminare este esențial, în special în perspectiva etapei de monitorizare, care se dorește a fi cât mai transparentă și participativă.

Etapa	Mesajul-cheie de transmis	Instrumentul utilizat	Grupurile țintă vizate	Rezultate minimale
Finalizarea și aprobarea PATJ	Județul Bistrița-Năsăud are un plan de amenajare a teritoriului aprobat, care prevede pentru următorii 10 ani....	Comunicat de presă Conferință de presă Postări Social Media	Toți actorii relevanți Publicul larg	1 comunicat de presă 1 conferință de presă 1 postare Social Media 3 apariții în mass-media
Implementarea PATJ	Un nou proiect cuprins în PATJ Bistrița-Năsăud a fost demarat / finalizat....	Comunicat de presă Postări Social Media	Toți actorii relevanți Publicul larg	3 comunicate de presă/an 3 postări Social Media/an 5 apariții în mass-media/an
Monitorizarea PATJ	Care este stadiul implementării PATJ Bistrița-Năsăud la .... ani de la aprobare	Comunicat de presă Postări Social Media	Toți actorii relevanți Publicul larg	1 comunicat de presă/an de monitorizare 1 postare Social Media / an de monitorizare 5 apariții în mass-media / an de monitorizare

Implementarea Planului de Comunicare al PATJ se va face de către Direcția Arhitect-Șef cu sprijinul personalului din Aparatul de Specialitate al CJ Bistrița-Năsăud cu atribuții în domeniul comunicării.

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE
STR. CLINICILOR NR. 5-7
CLUJ-NAPOCA, 400006
TEL:0264-596116, FAX: 0264-597988
GEOGR@UBBCLUJ.RO
HTTPS://GEOGRAFIE.UBBCLUJ.RO

CONSILIUL JUDEȚEAN
BISTRIȚA-NĂSĂUD

CIF: 4347550, Municipiul Bistrița,
Piața Petru Rareș, Nr.1 CP.420080,
Tel: (40) 263/213657, Fax:
0263/214750, www.portalbn.ro
E-mail: cjbn@cjbn.ro

JUDEȚUL
BISTRIȚA
NĂSĂUD
Poarta Transilvaniei

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

ETAPA II: STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD. PLAN DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR P.AT.J. BISTRIȚA-NĂSĂUD

VOLUMUL II.2. PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR P.A.T.J. BISTRIȚA-NĂSĂUD

CUPRINS

I. METODOLOGIE DE ELABORARE 4
II. ETAPIZAREA/PRIORITIZAREA PROPUNERILOR 8
III. SURSE DE FINANȚARE 9
III.1. Principalele programe cu finanțare europeană 9
Programul Regional Nord-Vest 2021-2027 9
Planul de Redresare și Reziliență al României 18
Programul Transport 2021-2027 21
Programul Sănătate 2021-2027 22
Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027 23
Programul Incluziune si Demnitate Socială 2021-2027 24
Planul Național Strategic PAC 2023-2027 25
III.2. Principalele programe cu finanțare națională 26
Programul Național de Investiții Anghel Saligny 26
Programul național de construcții de interes public sau social derulat prin intermediul Companiei Naționale de Investiții "C.N.I."- S.A 27
Programele gestionate de Administrația Fondului pentru Mediu (AFM) 27
Fondul pentru Modernizare 28
Programul privind construcția de locuințe pentru tineri, destinate închirierii, derulat prin Agenția Națională pentru Locuințe (ANL) 28
Timbrul Monumentelor Istorice (TMI) 29
Programul național de restaurare a monumentelor istorice (PNR) 29
Programul privind elaborarea și/sau actualizarea planurilor urbanistice generale și a regulamentelor locale de urbanism 29
Programul privind elaborarea hărților de risc natural pentru cutremure și alunecări de teren 30
Programul anual de acțiuni pentru proiectarea și execuția lucrărilor de intervenție pentru reducerea riscului seismic la construcțiile cu destinația de locuință multietajate, încadrate prin raport de expertiză tehnică în clasa I de risc seismic 30
Programul Național de Cadastru și Carte Funciară 30
IV. PORTOFOLIUL DE PROIECTE 31
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități 31
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă 41
OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice 50
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale 55
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban 76
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural 111
OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale 127
V. TABEL CU PROGRAME ȘI PROIECTE PRIORITARE, FUNCȚIE DE FEZABILITATE ȘI IMPACT, INCLUSIV TERMENE, RESPONSABILITĂȚI, SURSE DE FINANȚARE, REZULTATE AȘTEPTATE 132
VI. MĂSURILE NECESARE PENTRU PREVENIREA, REDUCEREA ȘI COMPENSAREA EFECTELOR NEGATIVE ASUPRA MEDIULUI 139
VII. MĂSURILE DE MONITORIZARE A EFECTELOR IMPLEMENTĂRII PLANULUI 141

Indicatorii de rezultat 141
Managementul monitorizării și evaluării PATJ 149

LISTĂ FIGURI

Fig. 1. OSGDT 1 – PROPUNERI PENTRU PDT 1.1. (1) 38
Fig. 2. OSGDT 1 – PROPUNERI PENTRU PDT 1.1. (2) 39
Fig. 3. OSGDT 1 – PROPUNERI PENTRU PDT 1.2 40
Fig. 4. OSGDT 2 – PROPUNERI PENTRU PDT 2.1 48
Fig. 5. OSGDT 2 – PROPUNERI PENTRU PDT 2.2 49
Fig. 6. OSGDT 3 – PROPUNERI PENTRU PDT 3.1 52
Fig. 7. OSGDT 3 – PROPUNERI PENTRU PDT 3.2 53
Fig. 8. OSGDT 3 – PROPUNERI PENTRU PDT 3.3 54
Fig. 9. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.1 69
Fig. 10. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.2.-4.3. 70
Fig. 11. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.4. – PGDT 4.4.1. 71
Fig. 12. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.4. – PGDT 4.4.2. 72
Fig. 13. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.4. – PGDT 4.4.3.; PDT 4.5. 73
Fig. 14. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.6 74
Fig. 15. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.7.-4.8. 75
Fig. 16. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.1 99
Fig. 17 OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.2. (1) 100
Fig. 18. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.2. (2) 101
Fig. 19. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.2. (3) 102
Fig. 20. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.3. (1) 103
Fig. 21. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.4. (1) 104
Fig. 22. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.4. (2) 105
Fig. 23. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.4. (3) 106
Fig. 24. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.5 107
Fig. 25. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.6. (1) 108
Fig. 26. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.6. (2) 109
Fig. 27. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.7.-5.8. 110
Fig. 28. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.1-6.2. 123
Fig. 29. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.3. (1) 124
Fig. 30. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.3. (2) 125
Fig. 31. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.3 – 6.4 126
Fig. 32. OSGDT 7 – PROPUNERI PENTRU PDT 7.1.-7.3. 130
Fig. 33. OSGDT 7 – PROPUNERI PENTRU PDT 7.4 131

I. METODOLOGIE DE ELABORARE

Programul de măsuri constituie un ansamblu coerent și integrat de inițiative orientate spre dezvoltarea și organizarea teritoriului județean, reunind politici publice, programe și proiecte de investiții cu caracter strategic. Acest program completează Strategia de dezvoltare teritorială a județului Bistrița-Năsăud și este structurat pe domenii-țintă și componente specifice, în concordanță cu direcțiile de acțiune stabilite prin Planul de Amenajare a Teritoriului Județean.

Strategia definește intervențiile planificate pentru perioada 2025–2035, organizate pe mai multe niveluri de inițiativă, după cum urmează:

- Proiecte inițiate la nivel central, derulate de agenții guvernamentale, ministere sau companii naționale cu impact asupra teritoriului județean;
- Proiecte promovate și implementate de Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, în calitate de autoritate coordonatoare a dezvoltării teritoriale;
- Proiecte ale autorităților publice locale din municipiul Bistrița, orașe și comune, precum și ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară constituite la nivel județean sau zonal;
- Proiecte realizate în parteneriat public–privat, vizând investiții strategice de interes comun;
- Proiecte din sectorul privat, care contribuie la dezvoltarea economică, socială și spațială a județului.

Prin această structurare, Programul de măsuri asigură o abordare integrată a dezvoltării teritoriale a județului Bistrița-Năsăud, bazată pe colaborare instituțională, planificare strategică și utilizarea eficientă a resurselor disponibile.

Obiective de dezvoltare teritorială	Politici	Responsabili pentru implementarea propunerilor
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la	PDT 1.1. Conectarea județului la rețeaua TEN-T și întărirea legăturilor urban-	*CNAIR* *CNCF CFR* *CJ Bistrița-Năsăud*

rețelele majore de transport și utilități	rural prin infrastructură de transport îmbunătățită	
	PDT 1.2. Conectarea județului la magistrale de transport a energiei electrice, gazelor naturale, apei potabile și la infrastructura de broadband	*Primării* *Operatori de utilități (Transgaz, Transelectrica, Aquabis, telecom etc.)*
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă	PDT 2.1. Creșterea atractivității județului pentru investiții private cu valoare adăugată ridicată, generatoare de locuri de muncă bine plătite	*Primării* *CJ Bistrița-Năsăud* *Operatori privați*
	PDT 2.2. Consolidarea județului ca destinație turistică și creșterea ponderii sectorului HORECA în PIB județean	*Primării* *CJ Bistrița-Năsăud* *Operatori privați*
OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice	PDT 3.1. Conservarea resurselor și patrimoniului natural	*ANMAP* *ROMSILVA* *Ocoale silvice private*
	PDT 3.2. Îmbunătățirea calității factorilor de mediu	*ANMAP* *Primării*
	PDT 3.3. Adaptarea la schimbările climatice și managementul adecvat al riscurilor	*Apele Române* *ANIF* *ISU*
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale	PDT 4.1. Promovarea mobilității urbane durabile	*Primării*
	PDT 4.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii edilitare	*Primării* *ADI-uri* *CJ Bistrița-Năsăud* *Operatori regionali de apă-canal*
	PDT 4.3. Promovarea producției și consumului de energie regenerabilă	*Primării* *CJ Bistrița-Năsăud* *Operatori privați*
	PDT 4.4. Îmbunătățirea infrastructurii sanitare, educaționale și sociale	*CJ Bistrița-Năsăud* *Primării*
	PDT 4.5. Creșterea calității locuirii	*Primării* *ANL*
	PDT 4.6. Sprijinirea activității culturale și a unui stil de viață sănătos	*Primării* *CJ Bistrița-Năsăud* *CNI*

	PDT 4.7. Creșterea calității spațiilor publice urbane	*Primării*
	PDT 4.8. Îmbunătățirea fondului construit public	*Primării*
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban	PDT 5.1. Promovarea mobilității urbane durabile	*Primării*
	PDT 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii edilitare	*Primării* *ADI-uri* *CJ Bistrița-Năsăud* *Operatori regionali de apă-canal*
	PDT 5.3. Creșterea accesibilității și a calității infrastructurii sociale	*Primării* *CJ Bistrița-Năsăud* *Operatori privați*
	PDT 5.4. Creșterea accesibilității și a calității infrastructurii culturale, sportive și recreative	*CJ Bistrița-Năsăud* *Primării*
	PDT 5.5. Îmbunătățirea condițiilor de locuire	*Primării* *ANL*
	PDT 5.6. Sprijinirea activității culturale și a unui stil de viață sănătos	*Primării* *CJ Bistrița-Năsăud* *CNI*
	PDT 5.7. Creșterea calității spațiilor publice rurale	*Primării*
	PDT 5.8. Îmbunătățirea fondului construit public	*Primării*
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural	PDT 6.1. Protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului arheologic, urban și arhitectural	*CJ Bistrița-Năsăud* *Primării* *Proprietari privați*
	PDT 6.2. Identificarea, protejarea și punerea în valoare a peisajelor culturale urbane	*Primării*
	PDT 6.3. Protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului arheologic, vernacular și arhitectural, cu precădere a bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO	*INP* *CJ Bistrița-Năsăud* *Primării* *Proprietari privați*
	PDT 6.4. Identificarea, protejarea și punerea în valoare a peisajelor culturale rurale	*CJ Bistrița-Năsăud* *Primării* *Alte instituții (DAJ, APIA)* *ONG-uri* *Proprietari privați*

OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale	PDT 7.1. Clarificarea regimului juridic și de proprietate asupra terenurilor și clădirilor	*ANCPI* *Primării*
	PDT 7.2. Elaborarea documentațiilor de planificare strategică	*CJ Bistrița-Năsăud* *Primării*
	PDT 7.3. Elaborarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism	*CJ Bistrița-Năsăud* *Primării*
	PDT 7.4. Digitalizarea activității de amenajare a teritoriului și urbanism	*CJ Bistrița-Năsăud* *Primării* *ONG-uri*

Planul de acțiuni a fost structurat pe baza viziunii, obiectivelor, politicilor și programelor deja stabilite în Strategia de Dezvoltare Teritorială prevăzută în cadrul PATJ. Pentru elaborarea acestui document, principalele surse de informare au fost următoarele:

- *Strategia de dezvoltare a județului Bistrița-Năsăud pentru perioada 2021-2027*
- *Alte strategii și planuri județene sectoriale (de ex. Planul Județean de Gestiune a Deșeurilor, master planurile de apă și apă uzată etc.)*
- *Strategiile de dezvoltare transmise de UAT-urile din județ*
- *Răspunsurile la solicitările scrise de propuneri de proiecte transmise către CJ Bistrița-Năsăud, instituțiile din subordine, unitățile administrativ-teritoriale, instituțiile deconcentrate, administratorii publici și privați de infrastructură de afaceri, organizații private etc.*
- *Propunerile primite pe durata grupurilor de lucru / evenimentelor de informare și consultare a publicului organizate pe durata elaborării Planului*
- *Propunerile formulate de cetățeni pe durata sondajului de opinie realizat*
- *Prevederile documentelor de planificare de la nivel național (de ex. Master Planul General de Transport al României etc.)*

II. ETAPIZAREA/PRIORITIZAREA PROPUNERILOR

Etapizarea și prioritizarea proiectelor propuse se realizează în conformitate cu un set de principii clare, menite să asigure o implementare coerentă, eficientă și strategică a acestora până în anul 2035. Aceste principii au rolul de a orienta procesul decizional și de a garanta utilizarea optimă a resurselor disponibile, contribuind la atingerea obiectivelor de dezvoltare teritorială ale județului Bistrița-Năsăud.

1. Gradul de maturitate al proiectelor

Prioritate vor avea proiectele care au parcurs deja etape concrete de pregătire, cum ar fi elaborarea documentațiilor tehnico-economice, obținerea avizelor necesare sau inițierea procedurilor de achiziție publică. În acest fel, investițiile aflate într-un stadiu avansat de planificare vor putea fi implementate într-un interval mai scurt de timp, contribuind la obținerea de rezultate tangibile și la creșterea credibilității procesului de planificare teritorială.

2. Accesul la surse de finanțare externe și naționale

Se acordă prioritate proiectelor care dispun de surse de finanțare identificate, fie prin fonduri europene (de exemplu, Programul Regional Nord-Vest, PNRR, Interreg), fie prin programe naționale cu alocări multianuale (Anghel Saligny, Fondul de Mediu etc.). Această abordare contribuie la reducerea presiunii asupra bugetelor locale și sporește șansele de implementare efectivă a proiectelor de interes public.

3. Urgența intervenției

Vor fi prioritizate proiectele care răspund unor nevoi imediate sau care contribuie la eliminarea unor constrângeri teritoriale majore. În această categorie se înscriu investițiile care vizează: reducerea riscurilor naturale (inundații, alunecări de teren), creșterea rezilienței la schimbările climatice, asigurarea accesului la servicii publice esențiale (apă, canalizare, sănătate, educație) și îmbunătățirea conectivității între localitățile județului. Proiectele urgente vor fi implementate cu prioritate, pentru a evita impacturile negative asupra dezvoltării teritoriale.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

4. Impactul teritorial al investițiilor

Prioritate se va acorda proiectelor care generează efecte pozitive la scară extinsă, contribuind la dezvoltarea echilibrată a teritoriului județean. Sunt vizate în special investițiile cu beneficii intercomunale sau regionale, derulate prin asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI), prin parteneriate între UAT-uri sau de către operatori regionali (de exemplu, Aquabis S.A., ADI Deșeuri). Astfel de proiecte favorizează coeziunea teritorială și consolidează rețelele funcționale urbane și rurale.

5. Complementaritatea cu alte strategii și programe

Vor fi prioritizate intervențiile care completează sau valorifică investițiile deja realizate în infrastructură și servicii publice – cum ar fi extinderea sistemelor de apă și canalizare, modernizarea infrastructurii rutiere și feroviare, digitalizarea administrației sau dezvoltarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor.
De asemenea, vor fi favorizate proiectele care se aliniază la strategiile și programele naționale, regionale și județene, precum Strategia de Dezvoltare a Județului Bistrița-Năsăud 2021–2027, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României – Orizont 2035, Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2030, precum și documentele sectoriale ale CNAIR, CFR, Administrației Bazinale Someș-Tisa sau Ministerului Mediului.

III. SURSE DE FINANȚARE

III.1. Principalele programe cu finanțare europeană

Programul Regional Nord-Vest 2021-2027

Prioritățile și acțiunile finanțate din Program sunt:

Prioritatea	Acțiuni
P.1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și	**Dezvoltarea structurilor CDI în cadrul întreprinderilor și valorificarea rezultatelor în piață (proiecte CDI&transfer în piață):** • Activități de CDI, inclusiv prin adoptarea tehnologiilor avansate de cercetare, derulate de către IMM-uri sau IMM-uri în parteneriat cu întreprinderi mari;

întreprinderi dinamice	• Activități de cercetare industrială și/ sau dezvoltare experimentală (la nivel minim de TRL3), inclusiv prin adoptarea tehnologiilor avansate, derulate de IMM-uri sau IMM-uri în parteneriat cu întreprinderi mari, având ca obiectiv principal punerea pe piață a unor produse și servicii inovatoare (inclusiv serie 0); • Achiziția de echipamente, tehnologii, utilaje, precum și investiții în construirea/modernizarea spațiilor de CDI, care să deservească valorificării rezultatelor din activitățile de CDI de către IMM-uri sau IMM-uri în parteneriat cu întreprinderi mari, pe activități de CDI. **Dezvoltarea structurilor CDI în întreprinderi nou înființate inovatoare:** • Activități de CDI în întreprinderi nou înființate inovatoare, realizate individual de acestea; • Activități de cercetare industrială și/ sau dezvoltare experimentală (la nivel minim de TRL3), având ca obiectiv principal punerea pe piață a unor produse și servicii inovatoare (inclusiv serie 0);; • Adoptarea tehnologiilor avansate și/sau construirea/modernizarea spațiilor proprii de CDI ale întreprinderilor nou înființate inovatoare, sprijinirea activităților de inovare (abordare pe lanțul valoric al inovării – activități CDI, valorizare produse/servicii); **Sprijinirea organizațiilor publice de cercetare pentru cercetare în colaborare.** Sunt avute în vedere intervenții cum ar fi: • Sprijinirea CDI prin acțiuni integrate de creare și dezvoltare a infrastructurilor de CDI ale organizațiilor publice de cercetare(dotarea cu echipamente și construirea/modernizarea spațiilor aferente) , în complementaritate cu derularea unor activități de cercetare în colaborare în scopul facilitării interacțiunii între mediul CDI și mediul de afaceri; • Activități de CDI din partea organizațiilor de cercetare, pentru cercetare în colaborare cu IMM-uri. **Dezvoltarea ecosistemului de transfer tehnologic.** Sunt avute în vedere intervenții pentru susținerea domeniilor economice prioritare la nivel regional, conform RIS3 2021-2027, cum ar fi: • Sprijinirea TT prin acțiuni integrate de creare și dezvoltare a infrastructurilor (inclusiv dezvoltarea unor noi infrastructuri care facilitează transferul tehnologic cum ar fi demo-lab, living

lab, fab lab, makers-space, DIH etc. și a serviciilor aferente) și favorizarea transferului tehologic și adoptarea tehnologiilor avansate, în complementaritate cu derularea unor activități în scopul facilitării interacțiunii între mediul CDI și mediul de afaceri, prin cercetare in colaborare sau transfer tehnologic, și cu posibilitatea transferului către acestea a rezultatelor CDI sau a drepturilor de exploatare;

- Acordare de sprijin pentru dezvoltarea serviciilor de transfer tehnologic, inclusiv prin dezvoltarea unor noi tipuri de servicii de transfer tehnologic corelate cu nevoile mediului de afaceri.

Transformarea digitală a IMM-urilor:

- Investiții pentru adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri, sisteme de tip RFID (Radio-Frequency Identification) pentru gestiunea activității de producție sau livrare servicii, sistemele de localizare specializate pentru activitatea firmelor (information tracking systems), achiziția de servicii, echipamente și tehnologii necesare pentru transformarea digitala, inclusiv pentru: derularea proceselor interne, interacțiunea cu clienții/consumatorii, distribuția produselor, colectarea și analiza de date.
- Investiții pentru creșterea utilizării tehnologiilor digitale de către întreprinderi în scopul creșterii vizibilității, inclusiv crearea de website-uri adaptate activității de e-commerce și cu un grad ridicat de interactivitate.
- Dezvoltarea și implementarea de soluții pentru asigurarea securității cibernetice, în special a protecției datelor personale și a siguranței tranzacțiilor online.
- Investiții pentru creșterea utilizării tehnologiilor digitale în scopul creșterii productivității (exemple: linii de producție existente, automatizări, robotică, management, organizarea activităților etc.), inclusiv finanțarea introducerii conexiunilor în bandă largă de mare viteză în interiorul firmei (ex: routere Wi-Fi, fibră optică), aplicații cu rol în managementul birourilor, etc.

Creșterea competitivității IMM-urilor, prin:

- achiziția de echipamente, tehnologii, utilaje inovative și investiții în spațiile de producție/prestare servicii aferente, în vederea îmbunătățirii capacităților tehnice ale IMM-urilor;
- investiții în tehnici avansate de producție - investiții în active corporale și necorporale în legătură cu modernizarea industrială pentru sectoarele de specializare inteligentă, design industrial, inclusiv inovare bazată pe design,

customizare de masă (imprimare 3D, manufacturare digitală directă) activități de marketing;

- suport în achiziționarea de către IMM-uri a unor brevete, licențe sau soluții tehnice ne-brevetate, și valorificarea rezultatelor cercetării;
- valorificarea cercetării (continuarea inițiativei RVP din cadrul acțiunii cu BM "Supporting catching up regions in Romania"), prin trecerea în producție a rezultatelor cercetării;
- suport pentru activitatea de internaționalizare a produselor și serviciilor IMM-urilor, inclusiv prin îmbunătățirea componentei de comercializare (soluții de ambalare, soluții de marketing etc.);
- achiziția de echipamente, tehnologii, utilaje, precum și investiții în construirea/modernizarea spațiilor de producție/prestare servicii aferente, care să deservească valorificării în piață a rezultatelor din activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare/transfer tehnologic pentru IMM-uri, complementar cu acțiuni din OS a(i).

Sprijinirea ecosistemului antreprenorial regional, încurajarea dezvoltării diferitelor forme specifice de antreprenoriat, precum structuri de sprijin pentru IMM-uri (incubatoare, acceleratoare, parcuri de specializare inteligentă), prin:

- înființarea și/sau extinderea structurilor de sprijin pentru IMM-uri (pregătirea utilităților și a altor facilități din cadrul parcurilor de specializare inteligentă necesare sprijinirii IMM-urilor);
- sprijin pentru dezvoltarea serviciilor structurilor de sprijin și derularea procesului de selecție a IMM-urilor;
- suport pentru trecerea în producție a unor rezultate CDI, consultanță pentru inovare sau adoptarea unor soluții inovatoare și pregătirea pentru punerea lor pe piață, de către IMM-uri;
- o sprijin acordat sub formă de granturi în favoarea dezvoltării activităților economice (ex: investiții pentru dezvoltarea și/sau diversificarea capacității de producție/prestarea de servicii, achiziționarea de noi tehnologii etc) propuse de IMM-uri, pentru a asigura sustenabilitate și reziliență, în cadrul parcurilor de specializare inteligentă.
- suport pentru structuri de sprijin (construirea spațiilor și dotarea incubatoarelor sau/și acceleratoare de afaceri) pentru start-up-uri și dezvoltarea serviciilor specifice, sprijin pentru dezvoltarea serviciilor incubatoarelor și derularea unor cicluri de incubare / programe de accelerare pentru maturizarea ideilor start-up-urilor;

	• sprijin acordat sub formă de granturi în favoarea dezvoltării activităților economice (ex: investiții pentru dezvoltarea și/sau diversificarea capacității de producție/prestarea de servicii, achiziționarea de noi tehnologii etc) propuse de start-up-uri, pentru a asigura sustenabilitate și reziliență, în urma proceselor derulate în cadrul incubatoarelor.
P.2. O regiune cu localități Smart	**Crearea unui centru regional de date:** • Investiții în crearea unui centru regional de date (infrastructură, Iaas, PasS, SaaS) în vederea îmbunătățirii interacțiunii cetățeanului și mediului de afaceri cu instituțiile publice regionale, județene și locale. • Investiții în dezvoltarea de aplicații digitale, platforme și alte soluții care conduc la servicii noi sau îmbunătățite semnificativ în beneficiul cetățenilor și companiilor, de tip smart city pentru UAT-urile din RNV **Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de administrațiile publice locale prin soluții digitale inovatoare și aplicații de tip smart city** • preluarea, operaționalizarea și punerea în funcțiune la nivelul UAT-urilor (indiferent dacă sunt din mediul urban sau rural) a soluțiilor software oferite de centrul de date
P.3. O regiune prietenoasă cu mediul	**Creșterea eficienței energetice în regiune ca parte a investițiilor în sectorul locuințelor**, prin: • Reabilitarea termică a elementelor de anvelopă; • Reabilitarea/modernizarea sistemului de încălzire/ a sistemului de furnizare a apei calde de consum, a sistemelor de ventilare mecanică, inclusiv prin înlocuirea echipamentelor existente și racordarea la un sistem de încălzire centralizată, unde este cazul • Instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile pentru consum propriu; • Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent/incandescent din spațiile comune cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată · Sisteme de management energetic integrat pentru clădiri. **Sprijinirea eficienței energetice în clădirile publice, inclusiv clădiri de patrimoniu**, prin măsuri precum: • Reabilitarea termică a elementelor de anvelopă ale clădirii • Introducerea/reabilitarea/modernizarea sistemului de încălzire/răcire și de furnizare a apei calde de consum, a sistemelor de ventilare și climatizare, a sistemelor de ventilare mecanică cu recuperarea căldurii, inclusiv sisteme de răcire pasivă pentru asigurarea calității aerului interior, precum și achiziționarea, înlocuirea, instalarea echipamentelor aferente

	și racordarea la sistemele de încălzire centralizată, unde este cazul • Instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile pentru consum propriu • Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent/incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată • Sisteme de management energetic integrat pentru clădiri.
	Promovarea energiei regenerabile în comunitățile rurale: prin aplicarea unor soluții centralizate, de înaltă eficiență în ceea ce privește alimentarea cu energie termică, care utilizează combustibili din resurse regenerabile (definite conform Directivei UE 2018/2001 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile) disponibile la nivel local (solară, eoliană, geotermală, hidroelectrică, biomasă etc.). Vor fi eligibile proiectele de realizare/modernizare a sistemelor publice de alimentare cu energie termică bazate pe centrale de co-generare de înaltă eficiență utilizând resurse regenerabile, cu o putere termică instalată sub 20 MW și cu o capacitate instalată de maximum 8 MWe.
	Dezvoltarea unor orașe verzi și îmbunătățirea infrastructurii verzi din zonele urbane, prin: modernizarea/ extinderea / construirea și dotarea spațiilor verzi: • igienizarea terenului (nu presupune defrișarea vegetației existente); modelarea terenului; • amenajarea spațiilor verzi prin acțiuni precum plantarea cu plante autohtone perene, menținerea arborilor importanți din punct de vedere • ecologic (și plantare arbori și arbuști autohtoni), parcuri / păduri urbane / păduri-parc; ș.a. • realizarea de coridoare ecologice urbane, inclusiv demolarea clădirilor aflate într-o stare avansată de degradare (care nu aparțin patrimoniului • cultural), situate pe terenurile supuse intervențiilor • lucrări verzi, acoperișuri verzi, pereți verzi, terase/balcoane cu grădini și spații verzi, etc. pe amplasamentul investițiilor propuse • amenajarea spațiilor verzi aferente cursurilor de apă: intervenții asupra malurilor apelor (lacuri, cursuri de apă) și a zonelor din proximitatea acestora • o alte intervenții complementare (necesare pentru asigurarea funcționalității, durabilității, accesibilității investiției, inclusiv utilitățile pe amplasamentul spațiilor verzi) în cuantum de max.15% din valoarea eligibilă a proiectului., intervenții care contribuie la creșterea calității vieții cetățenilor.
P.4. O regiune cu mobilitate urbană multimodală durabilă	**Utilizarea crescută a transportului public și a altor forme de mobilitate urbană ecologice**, în urma intervențiilor care includ:

	• Dezvoltarea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate: dezvoltarea, extinderea infrastructurii pentru mersul cu bicicleta; amenajarea de zone pietonale, zone semi-pietonale; introducerea de sisteme de bike-sharing; sisteme de monitorizare etc.; • Dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public, inclusiv prin achiziționarea de mijloace de transport cu zero emisii și dezvoltarea infrastructurii necesare acestora (inclusiv depouri, stații de autobuz, stații intermodale pentru transportul public), soluții de tip park & ride situate în afara centrelor orașelor și care sunt integrate cu sistemul de transport public; • Dezvoltarea coridoarelor de mobilitate urbană durabilă • Dezvoltarea de infrastructuri pentru combustibili alternativi; • Dezvoltarea sistemelor de management a mobilității urbane, cum ar fi sisteme de management al traficului, aplicații „mobility as a service", etc.
P.5. O regiune accesibilă	**Construirea/reabilitarea legăturilor rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T :** • drumuri județene, descărcări autostradă, conectivitatea la rețeaua TEN-T, drumuri de legătură, • crearea sau extinderea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean, pasaje / noduri rutiere, conectivitatea regională către punctele de frontieră deschise pentru mobilitatea transfrontalieră • achiziționarea și instalarea unor stații de încărcare pentru combustibili alternativi. **Soluții pentru creșterea siguranței traficului** (implementarea soluțiilor prevăzute în studiile de trafic, în linie cu Strategia națională pentru siguranța rutieră), cum ar fi: • pasaje, sensuri giratorii, măsuri de siguranță a traficului (inclusiv de prevenire a incidentelor/ accidentelor cauzate de fauna sălbatică - ex. pasaje, tunele, casete betonate, canale pentru amfibieni etc.), • investiții destinate siguranței rutiere pentru pietoni și biciclişti, pentru localitățile urbane și pentru infrastructură județeană, pe sectoare rutiere aflate în proprietate/ administrarea UAT, • alocări dedicate pentru echipamente destinate îmbunătățirii siguranței traficului (inclusiv utilaje multifuncționale echipate cu plug pentru zăpadă, freză zăpadă, mașină de împrăștiat sare/nisip sau perie, cositoare, echipament pentru tăiere crengi, echipamente spălare semne de circulație) care

	respectă prevederile Regulamentului (UE) 2021/1058 art.7 litera h). **Îmbunătățirea transportului județean de călători prin achiziționare de material rulant pentru conectare inter-urbană**, contribuind la creșterea calității aerului și reducerea zgomotului prin: • achiziționarea de mijloace de transport public nepoluante, pentru deplasarea populației pe rețeaua rutieră județeană • achiziționarea și instalarea unor stații de încărcare pentru combustibili alternativi.
P.6. O regiune educată	**Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivelul educației timpurii și învățământului primar și secundar**, prin: • construirea / reabilitarea / modernizarea / extinderea și dotarea infrastructurii educaționale, pentru asigurarea accesului la serviciile de educație în zonele insuficient deservite pentru grupurile dezavantajate, în unitățile de învățământ supraaglomerate. Activitățile vizează creșterea capacității în învățământul antepreșcolar (creșe) și preșcolar (grădinițe), îmbunătățirea condițiilor de cazare, creșterea calității și condițiilor de siguranță și funcționare, îmbunătățirea calității mediilor de învățare, înființarea de centre de educație remedială. Sunt avute în vedere: învățământ ante-preșcolar (creșe), preșcolar (grădinițe), primar și secundar (gimnazial și liceal). • construirea/modernizarea/reabilitarea/extinderea și dotarea unor centre de testare pentru orientarea educațională a elevilor • înființarea /dezvoltarea unor centre de educație pentru elevi în domenii cu impact RIS3 **Dezvoltarea infrastructurii educaționale în domeniul învățământului profesional și tehnic (licee tehnologice), inclusiv în sistem dual** • modernizare/extindere/construcție/reabilitare/dotare infrastructură educațională, inclusiv dotarea atelierelor școlare cu echipamente didactice/ aparatură pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport, îmbunătățirea condițiilor de cazare pentru elevi; vor fi încurajate investițiile în IPT care promovează colaborarea cu mediul de afaceri, pentru desfășurarea activităților de practică, ucenicie, inclusiv la sediul agentului economic partener, astfel încât să se asigure o pregătire a elevilor corelată cu nevoile pieței muncii. **Dezvoltarea infrastructurii educaționale în învățământul universitar,** prin : • reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale universitare de stat, în special prin

	investiții în dotarea laboratoarelor, finanțarea lor fiind centrată pe student.
P.7. O regiune atractivă	**Conservarea, protecția și valorificarea durabilă și competitivă a patrimoniului cultural și istoric, inclusiv asigurarea și/sau îmbunătățirea accesului către acestea** • restaurarea, consolidarea, protecția, conservarea, monumentelor istorice și a patrimoniului cultural imobil, inclusiv prin investiții în dotări și utilități aferente obiectivului • modernizarea / reabilitarea clădirilor monument istoric cu funcții culturale inclusiv prin investiții în dotări și utilități aferente obiectivului • activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate, activități cu valoare cumulată de maximum 15% din valoarea eligibilă a proiectului **Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice** • construirea, extinderea, modernizarea, dotarea infrastructurilor specifice, necesare valorificării resurselor turistice • sprijinirea unor proiecte inovative de diversificare a serviciilor și activităților turistice cu scopul creșterii accesibilității obiectivelor turistice: telegondole, telescaun, via ferata etc • amenajarea traseelor turistice folosind soluții prietenoase cu mediul (trasee montane marcate, puncte de observare, foișoare, popasuri, puncte salvamont etc) · amenajări aferente zonelor de relaxare și agrement aflate în proximitatea resurselor turistice • utilitățile necesare funcționării obiectivului de investiție care se regăsesc/sunt propuse pe amplasamentul acestuia • activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate – max. 15% din valoarea eligibilă a proiectului **Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear și balneoclimatic, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice** • crearea, extinderea, modernizarea, dotarea infrastructurii de agrement (parcuri tematice/ de distracții/ aventură, aquaparcuri etc.) • construcția, reabilitarea, modernizarea bazelor de tratament, a centrelor balneare și a bazelor de kinetoterapie ca resorturi cu servicii integrate (servicii de tip sănătate și întreținere, balneo, activități de recreere, activități sportive etc) • construcția, reabilitarea, modernizarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic

- reabilitarea instalațiilor de alimentare cu apă minerală de la surse la bazele de tratament inclusiv a utilităților necesare funcționarii obiectivului de investiție care se regăsesc/sunt propuse pe amplasamentul acestuia
- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate- max. 15% din valoarea eligibilă a proiectului

Regenerare urbană și securitatea spațiilor publice

- reabilitarea integrată a spațiilor publice, inclusiv infrastructura tehnico-edilitară aferentă din: zone centrale; zone istorice; spații publice din interiorul ansamblurilor de locuințe colective, cartiere de blocuri, zone cu locuințe de tip condominiu; zona autogărilor și gărilor, zone portuare situate în interiorul sau la limita localităților urbane, indiferent dacă sunt în uz/abandonate/au altă destinație; falezele, malurile și insulele râurilor și lacurilor din interiorul localităților urbane; zonele rezidențiale periferice destructurate, zonele de blocuri degradate și așezări informale din urban, piețele agroalimentare din urban (inclusiv echipamente mobile de desfacere a produselor producătorilor locali din RNV), regenerarea unor spații neutilizate, pentru scopuri de agreement, alte investiții care susțin atingerea obiectivului acțiunii. Sunt prevăzute intervenții de reabilitare a fațadelor și a acoperișurilor clădirilor din piețele centrale (istorice), fiind vizate fațadele exterioare perimetrale centrelor istorice, cu minime intervenții de consolidare a acestora, dacă este cazul. Parcările nu pot face obiectul unei investiții de sine stătătoare, finanțarea lor fiind parte a activităților conexe limitate la max 15% din valoarea eligibilă a proiectelor, fără a crește numărul locurilor de parcare
- finanțarea unor centre multifuncționale (de tineret, de recreere, culturale, sociale) în orașe și municipii altele decât MRJ, printr-un apel distinct pentru a acoperi lipsa unor servicii altfel deja dezvoltate în MRJ
- investiții pentru asigurarea securității spațiilor publice (ex: iluminatul corespunzător al spațiilor publice, sisteme de monitorizare video etc), ca parte a măsurilor integrate de regenerare urbană

Furnizarea de locuințe sociale

- măsuri pentru a răspunde mai bine nevoilor legate de locuințele sociale.

Planul de Redresare și Reziliență al României

Obiectivul general al PNRR al României este corelat în mod direct cu **Obiectivul general al Mecanismului de Redresare și Reziliență,** așa cum este inclus în Regulamentul

2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, din 12 februarie 2021, art.4. *Astfel, **obiectivul general al PNRR al României** este dezvoltarea României prin realizarea unor programe și proiecte esențiale, care să sprijine reziliența, nivelul de pregătire pentru situații de criză, capacitatea de adaptare și potențialul de creștere, prin reforme majore și investiții cheie cu fonduri din Mecanismul de Redresare și Reziliență.*

***Obiectivul specific al PNRR** este și el corelat cu cel al mecanismului, detaliat în Regulament, și anume de a atrage fondurile puse la dispoziție de Uniunea Europeană prin NextGenerationEU în vederea atingerii jaloanelor și a țintelor în materie de reforme și investiții.*

PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament.

Piloni	Componente
I. Tranziția verde	C.1. Managementul apei
	C.2. Păduri și protecția biodiversității
	C.3. Managementul deșeurilor
	C.4. Transport sustenabil
	C.5. Valul Renovării
	C.6. Energie
II. Transformare digitală	C.7. Transformare digitală
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C.8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii
	C.9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare
IV. Coeziune socială și teritorială	C.10. Fondul local
	C.11. Turism și cultură
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C.12. Sănătate
	C.13. Reforme sociale
	C.14. Bună guvernanță
VI. Politici pentru noua generație	C.15. Educație

Programul propune finanțarea următoarele tipuri de investiții relevante pentru dezvoltarea urbană și rurală:

- Proiecte de mobilitate urbană verde (autobuze electrice, piste pentru biciclete, benzi dedicate, stații de încărcare), de digitalizare
- Program de locuințe sociale și pentru tineri
- Construirea de rețele de apă și de canalizare în localități cu peste 2000 de locuitori
- Reabilitarea energetică a blocurilor și a clădirilor publice

- Implementarea de programe de studiu în sistem dual; construcția de școli neutre energetic; achiziționarea de microbuze verzi pentru transportul elevilor; dotarea cu mobilier a sălilor de clasă; achiziționarea de SMART Lab-uri pentru școli și licee; dotarea laboratoarelor de informatică din școli și asigurarea resurselor pentru învățarea în format virtual; construcția de creșe
- Extinderea și renovarea spitalelor; construirea/renovarea și dotarea centrelor medicale comunitare; dotarea cabinetelor de medicină de familie; dotarea secțiilor de terapie intensivă pentru nou-născuți
- Înființarea de centre de zi pentru prevenirea abandonului familial; implementarea venitului minim de incluziune; sistem de tichete pentru formalizarea muncii
- Dezvoltarea și marcarea de rute/trasee culturale; certificarea destinațiilor turistice verzi; construcția și reabilitarea de muzee
- Împăduriri, refacerea habitatelor naturale și actualizarea planurilor de management ale siturilor Natura 2000
- Dezvoltarea, completarea și modernizarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale; dezvoltarea capacităților tehnice și a competențelor în materie de economie circulară și de climă la nivelul instituțiilor publice locale
- Finanțarea de biblioteci ca HUB-uri de învățare și dezvoltare de aptitudini digitale pe tot parcursul vieții; instruirea digitală a funcționarilor publici
- Finanțări pentru digitalizarea IMM-urilor, ajutarea acestora în procesul de listare la bursă

Componenta 10 a PNRR, denumită "Fondul Local" are ca obiective:

- O1. Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a localităților din România prin investiții în infrastructura locală care vor susține reziliența și tranziția verde a zonelor urbane și rurale, precum și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean.
- O2. Asigurarea cadrului pentru reformarea și digitalizarea instrumentelor de planificare teritorială și urbană la nivelul autorităților publice locale.

Tipurile de investiții care vor fi finanțate în cadrul Componentei nr. 10 sunt:

- I1. Mobilitatea urbană durabilă (intervenție susținută de reforma R1. Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă):

I1.1. Înnoirea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule nepoluante);

I1.2. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS/alte infrastructuri TIC;

I1.3. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – puncte de reîncărcare vehicule electrice;

I1.4. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – infrastructurii pentru biciclete la nivel local/metropolitan.

- I2. Construirea de locuințe pentru tineri și pentru specialiști din sănătate și învățământ (intervenție susținută de reforma R4. Îmbunătățirea calității locuirii)
- I3. Reabilitare moderată a clădirilor publice pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii publice de către unitățile administrativ-teritoriale, intervenție susținută de reformele R2. Crearea cadrului de politici pentru o transformare urbană durabilă și de R3. Crearea cadrului de politici pentru o transformare rurală durabilă: instituirea consorțiilor administrative în zone rurale funcționale
- I4. Elaborarea / actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de urbanism (intervenție susținută de reforma R5. Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor)

Programul Transport 2021-2027

Obiectivul general al PT 2021-2027 constă în realizarea investițiilor ce răspund nevoilor de dezvoltare ale României, identificate în Acordul de Parteneriat 2021-2027, în concordanță cu Recomandările specifice de țară, dar și cu strategia dezvoltată de România pentru recuperarea în mod sustenabil a decalajelor de dezvoltare a infrastructurii de transport, respectiv Programul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2021-2030, ce reprezintă strategia actualizată de implementare a Master Planului General de Transport al României.

Prioritățile și acțiunile finanțate de Program:

Priorități	Acțiuni
P.1. Îmbunătățirea conectivității primare rutiere	Construcția/modernizarea rețelei rutiere TEN-T (finalizarea proiectelor fazate din perioada 2014-2020 precum și a proiectelor prioritizate pentru finalizarea rețelei primare a României situate pe rețeaua TEN-T Centrală și TEN-T Globale;

	Lucrări de modernizare aa coridoarelor rețelei TEN-T Centrale
P.2. Îmbunătățirea conectivității secundare rutiere	Construcția/modernizarea secțiunilor de infrastructură rutieră secundară a României, respectiv: infrastructuri de mare viteză, drumuri naționale de înaltă calitate și variante ocolitoare la nivel de drum național, situate pe rețeaua TEN-T
P.3. Creșterea siguranței rutiere	Operațiuni care să contribuie la îmbunătățirea siguranței circulației rutiere, reducerea numărului de accidente rutiere, precum și minimizarea efectelor economice cauzate de aceste accidente
P.4. Creșterea eficienței căilor ferate române	Studii privind implementarea unui traseu feroviar de mare viteză care are ca obiectiv general legarea Bucureștiului de restul rețelei feroviare de mare viteză din Europa
P.5. Creșterea atractivității transportului feroviar de călători	Înnoirea parcului de material rulant pentru călători Sisteme informatice aferente transportului public
P.6. Dezvoltarea mobilității sustenabile în nodurile urbane	Dezvoltarea/modernizarea infrastructurii destinate transportului feroviar metropolitan Achiziția de material rulant sustenabil pentru serviciile feroviare de transport metropolitan
P.7. Dezvoltarea transportului naval și multimodal	Dezvoltarea facilităților multimodale pentru transportul de pasageri cu metroul/trenul metropolitan Dezvoltarea terminalelor intermodale feroviar/rutier;dezvoltarea de centre logistice multimodale; Investiții în infrastructura de acces la centrele logistice multimodale

Programul Sănătate 2021-2027

Programul Sănătate (PS) este un program multifond (finanțare FSE+ și FEDR), cu o alocare totală de 5,88 mld. euro, care vine în continuarea eforturilor bugetului de stat și a bugetelor locale în sprijinirea implementării Strategiei Naționale de Sănătate 2023-2030, prin finanțarea de investiții atât în asistența prespitalicească și spitalicească, cât și în reziliența sistemului de sănătate, în prin/cipal în: diagnostic și tratament cancer, transplant, controlul

bolilor transmisibile (inclusiv infecții asociate asistenței medicale), sistemul național de transfuzii etc. Programul va sprijini, de asemenea, intervenții care vizează dezvoltarea de soluții de cercetare și inovare în domeniul medical și dezvoltarea și utilizarea tehnologiilor digitale pentru facilitarea accesului la informație și educație.

Prioritățile finanțate de Program:

- Prioritatea 1: Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară, a serviciilor oferite în regim ambulatoriu și îmbunătățirea și consolidarea serviciilor preventive – prioritate multifond;
- Prioritatea 2: Servicii de reabilitare, paliaţie şi spitalizări pentru boli cronice adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației, impactului dizabilității şi profilului de morbiditate – prioritate multifond;
- Prioritatea 3: Creșterea eficacității și rezilienței sistemului medical în domenii critice, de importanță strategică cu impact transversal asupra serviciilor medicale și asupra stării de sănătate – prioritate multifond;
- Prioritatea 4: Investiții în infrastructuri spitalicești – prioritate monofond;
- Prioritatea 5: Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical – prioritate monofond;
- Prioritatea 6: Digitalizarea sistemului medical – prioritate monofond;
- Prioritatea 6: Digitalizarea sistemului medical – prioritate monofond;

Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027

Programul va contribui la adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a sistemului energetic, dar și la îmbunătățirea infrastructurii de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului; decontaminarea siturilor poluate.

Prioritățile și activitățile finanțate de Program:

Priorități	Acțiuni
P.1. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară	• Investiții în sectorul apei și apei uzate, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu (FEDR+FC); • Gestionarea eficientă a deșeurilor în vederea accelerării tranziției spre economia circulară, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu (FC)
P.2. Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate	• Conservarea biodiversității pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu; • Îmbunătățirea monitorizării calității aerului pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor rezultate din directive; • Investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate.
P.3. Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor	• Managementul principalelor tipuri de risc identificate în PNMRD; • Îmbunătățirea sistemului de răspuns la risc.
P.4. Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	• Îmbunătățirea eficienței energetice; • Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele de producere a energiei termice; • Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele de distribuție și transporta energiei termice; • Promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă; • Sisteme și rețele inteligente de energie; • Conversia, modernizarea și extinderea rețelelor de transport și distribuție a gazelor pentru adăugarea în sistem a gazelor din surse regenerabile și a gazelor cu emisii reduse de carbon.

Programul Incluziune si Demnitate Socială 2021-2027

Obiectivul general al Programului este sprijinirea incluziunii sociale a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, mai ales ale celor cu risc ridicat, inclusiv prin reducerea decalajului rural-urban în ceea ce privește sărăcia și excluziunea socială și creșterea accesului la servicii de calitate pentru populația vulnerabilă. Acest obiectiv se va atinge prin:

- Creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, cu precădere din mediul rural prin înființarea și dezvoltarea de servicii sociale la nivel local;
- Creșterea calității si capacității serviciilor sociale destinate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile prin asigurarea de personal de specialitate bine pregătit la nivel local si infrastructura adecvată;
- Reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile prin oferirea de sprijin și servicii accesibile pentru depășirea situațiilor de dificultate;
- Creșterea capacității autorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ și de a elabora planuri de acțiune adecvate

Tipuri de activități finanțate de Program:

- Dezvoltare/înființare servicii specializate pentru copii cu tulburări de comportament;
- Centre multifuncționale/sport/cultură;
- Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice;
- Investiții în infrastructură și dotări care vor contribui la creșterea accesului la serviciile de asistență medicală comunitară integrate cu activitatea de asistență socială și educațională;
- Dezvoltarea serviciilor sociale primare pe modelul comunitar în comunitățile rurale;
- Locuințe sociale si reglementarea situației așezărilor informale
- Economia socială – rural
- Centre de zi și servicii sociale în funcție de nevoia identificată la nivelul comunității și furnizarea de servicii.

Planul Național Strategic PAC 2023-2027

Programul reprezintă un ansamblu de măsuri integrate care sprijină aplicarea strategiilor naționale și locale pentru a contribui în mod direct la susținerea procesului de reducere a fenomenului sărăciei și la susținerea grupurilor vulnerabile în vederea depășirii

situației de excludere socială, în linie cu principiile Pilonului european privind drepturile sociale.

PNS cuprinde 89 de intervenții, dintre care 51 din FEGA și 38 din FEADR. Printre acestea se numără:

- Înființarea sistemelor de irigații / modernizarea infrastructurii de irigații
- Investiții în condiționarea, depozitarea și procesarea produselor agricole și pomicole
- Crearea/modernizarea infrastructurii de acces agricolă
- Crearea/modernizarea infrastructurii rutiere de bază din spațiul rural
- LEADER – Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

III.2. Principalele programe cu finanțare națională

Programul Național de Investiții Anghel Saligny

În cadrul Programului se pot realiza obiective de investiții necesare pentru echiparea unităților administrativ-teritoriale cu dotări tehnico-edilitare și de acces la căile de comunicație, în conformitate cu reglementările cuprinse în Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități, aprobat prin Legea nr. 351/2001, cu modificările și completările ulterioare. Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții noi precum și intervenții la construcțiile existente care se referă la lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare, pentru următoarele categorii de investiții:

- alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
- drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale

și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;

- poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale;
- sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale, care au autorizație de construire valabilă.

Programul național de construcții de interes public sau social derulat prin intermediul Companiei Naționale de Investiții "C.N.I."- S.A

Programul are drept scop realizarea unor construcții de interes public sau social la nivel local în vederea echipării corespunzătoare a teritoriului.

În cadrul Programului sunt eligibile lucrări pentru următoarele subprograme: Săli de sport; Complexuri sportive; Bazine de înot; Așezăminte culturale; Reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate; Unități sanitare din mediul urban; Patinoare artificiale; Săli de cinema; Instituții de învățământ superior de stat; din următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică/expertizare energetică/ proiectare/construcții noi/reabilitare/consolidare/extindere/ modernizare/finalizare structuri începute cu aceeași destinație/ dotare.

De asemenea, sunt eligibile lucrări în primă urgență pentru expertizare tehnică, proiectare, execuție construcții noi, reconstrucția imobilelor afectate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren; respectiv expertizare tehnică, proiectare și execuția lucrărilor care constau în: consolidarea/repararea elementelor structurale și, după caz, a elementelor nestructurale ale construcției și/sau introducerea unor elemente structurale suplimentare, demolări parțiale, lucrări de îmbunătățire a terenului de fundare, reabilitări la construcții și instalațiile aferente, reparații capitale.

Programele gestionate de Administrația Fondului pentru Mediu (AFM)

Administrația Fondului pentru Mediu este principala instituție care asigură suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului, constituită conform principiilor europene „poluatorul plătește" și „responsabilitatea producătorului".

Printre programele gestionate în prezent de AFM se numără:

- Programul pentru creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice

- Programul microbuze pentru elevi
- Programul Casa Verde Fotovoltaice
- Programul Iluminat Public
- Programul Stații de reîncărcare cu putere normală
- Programul Realizarea pistelor pentru biciclete
- Programele de casare autovehicule uzate
- Programul Apă-canal
- Programul privind refacerea siturilor contaminate istoric

Fondul pentru Modernizare

Fondul pentru modernizare reprezintă un instrument cheie pentru dezvoltarea investițiilor în proiecte energetice, care prevăd îmbunătățiri în eficiența energetică, modernizarea sistemelor energetice și tranziția în regiunile dependente de cărbune in Statele Membre cu PIB pe cap de locuitor la prețul pieței mai mic de 60% din media UE.

Activitățile eligibile în cadrul Fondului sunt:

- Investiții în producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile;
- Investiții pentru îmbunătățirea eficienței, inclusiv în transporturi, construcții, agricultură și deșeuri energetice;
- Investiții în stocarea energiei;
- Investiții în modernizare rețelelor energetice, conductelor centralelor de termoficare, rețelelor pentru transportul de electricitate și gaz, creșterea interconectărilor dintre statele membre;
- Investiții în regiunile dependente de cărbune: recalificarea și îmbunătățirea compe-tențelor lucrătorilor, educația, inițiativele legate de căutarea unui loc de muncă și start-upurile.

Programul privind construcția de locuințe pentru tineri, destinate închirierii, derulat prin Agenția Națională pentru Locuințe (ANL)

Prin acest program se are în vedere realizarea de locuințe destinate tinerilor ale căror venituri nu le permit accesul la o locuință în condițiile pieței, în același timp constituindu-se

un fond de locuinţe la nivel local pentru a asigura mobilitatea tinerilor specialişti între localităţi la nivelul întregii ţări. Prin acest demers se poate stimula tânăra generaţie să profeseze pe teritoriul României, limitând astfel migraţia specialiştilor către alte ţări.

Timbrul Monumentelor Istorice (TMI)

TMI a fost instituit pentru a sprijini activităţile de protejare, restaurare şi punere în valoare a monumentelor istorice, prin finanţarea de lucrări (intervenţii de urgenţă, amenajări în vederea pregătirii monumentelor istorice pentru vizitare gratuită), investigaţii şi elaborarea de reglementări, norme şi metodologii, programe sau proiecte culturale legate de monumentele istorice. Programul de finanţare din fondul TMI include atât monumente istorice aflate în proprietatea statului, a UAT-urilor sau a cultelor religioase, cât şi monumente istorice aflate în proprietatea privată a unor persoane fizice sau juridice.

Programul național de restaurare a monumentelor istorice (PNR)

Programul național de restaurare a monumentelor istorice (PNR) este finanțat de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Culturii, și gestionat de Institutul Național al Patrimoniului.

Institutul Național al Patrimoniului propune repartizarea fondurilor alocate PNR de la bugetul de stat, ținând cont de un set de reguli predefinite. Prin PNR se gestionează, în condițiile legii, fondurile destinate cercetării, consolidării, restaurării și punerii în valoare a monumentelor istorice.

Programul privind elaborarea și/sau actualizarea planurilor urbanistice generale și a regulamentelor locale de urbanism

Obiectivul programului este de a susține autoritățile publice locale în procesul de elaborare/actualizare a planurilor urbanistice generale, baza pentru dezvoltarea socio-economică a localităților. Acest tip documentație reprezintă baza legală pentru planificarea urbană și autorizarea lucrărilor de construire și a investițiilor.

Programul privind elaborarea hărților de risc natural pentru cutremure și alunecări de teren

Programul are ca scop sprijinirea autorităților publice locale în procesul de formulare a cadrului strategic și de reglementare care stă la baza investițiilor și a propunerilor de dezvoltare aferente localităților. Prin acest Program se urmărește sprijinirea administrației publice județene și locale în vederea prevenirii și atenuării efectelor riscurilor naturale, prin co-finanțarea elaborării hărților de risc pentru cutremure și alunecări de teren.

Programul anual de acțiuni pentru proiectarea și execuția lucrărilor de intervenție pentru reducerea riscului seismic la construcțiile cu destinația de locuință multietajate, încadrate prin raport de expertiză tehnică în clasa I de risc seismic

Programul are ca obiectiv punerea în siguranță a clădirilor de locuit multietajate încadrate prin raport de expertiză tehnică în clasa I de risc seismic, prin finanțarea proiectării și executării lucrărilor de intervenție, în condițiile OG nr. 20/1994, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Programul Național de Cadastru și Carte Funciară

Programul are ca scop înregistrarea gratuită a tuturor proprietăților din România în sistemul integrat de cadastru și carte funciară, realizarea planului cadastral și deschiderea cărților funciare la nivelul tuturor unităților administrative teritoriale.

IV. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități

Program de dezvoltare teritorială	Proiect	Localizare	Grad de prioritate[1]	Nivel de maturitate[2]	Etapizare în timp[3]	Responsabilități	Surse de finanțare
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități							
PDT 1.1. Conectarea județului la rețeaua TEN-T și întărirea legăturilor urban-rural prin infrastructură de transport îmbunătățită							
PGDT 1.1.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de importanță națională	Construirea autostrăzii Satu Mare – Baia Mare – Dej – Bistrița – Suceava		PR	MM	TM	CNAIR	Fonduri europene Bugetul de stat
	Construirea drumului expres Moisei – Năsăud – Bistrița – Reghin – Târgu Mureș		PM	MS	TL	CNAIR	Fonduri europene Bugetul de stat
PGDT 1.1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de importanță județeană	Reabilitare DJ 151 km 48+810 – 126+736	Bistrița, Șintereag, Șieu-Odorhei, Lechința, Sânmihaiu de Câmpie, Budești	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ

[1] PR – prioritate ridicată, PM – prioritate medie, PS – prioritate scăzută
[2] MR – maturitate ridicată (în implementare), MM – maturitate medie (în pregătire), MS – maturitate scăzută (idee / propunere)
[3] TS – termen scurt (1-3 ani); TM – termen mediu (4-6 ani); TL – termen lung (7-10 ani)

	Modernizarea DJ 154D Domnești – Nețeni - Albeștii Bistriței	Mărișelu, Galații Bistriței	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Modernizare DJ 162 Sânmihaiu de Câmpie - Visuia	Sânmihaiu de Câmpie, Miceștii de Câmpie	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Modernizare DJ 172A Beclean-Chiochiș	Beclean, Nușeni, Chiochiș	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Modernizare DJ 154 km 17+000 – 51+720	Bistrița, Mărișelu, Șieu, Șieuț, Monor	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Pod DJ 154D km 0+155 Domnești	Mărișelu	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Pod DJ 172 km 39+487 Poienile Zagrei	Zagra	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Consolidare / stabilizare versanți și refacere platformă drum DJ 154B km 11+200 – 11+500 și km 13+100 – 13+300		PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Consolidare DJ 173 km 26+982 –	Șieu, Teaca	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ

ROMANIA CONSILIUL JUDETEAN BISTRITA-NASAUD

	27+032 Șieu și km 37+020 – km 37+070 Teaca						
PGDT 1.1.3. Devierea traficului de tranzit și a traficului greu din interiorul localităților	Construire variante de ocolire	Năsăud, Salva, Rebrișoara	PR	MS	TM	CNAIR Primării	Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 1.1.4. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport feroviar	Modernizarea liniei CF Apahida-Ilva Mică-Suceava	Ciceu-Mihăiești, Petru Rareș, Uriu, Beclean, Chiuza, Nimigea, Salva, Năsăud, Rebrișoara, Feldru, Ilva Mică, Poiana Ilvei, Măgura Ilvei, Ilva Mare, Lunca Ilvei	PR	MM	TM	CNCF CFR	Fonduri europene Bugetul de stat
	Modernizare / reabilitare stație CF Beclean de Someș	Beclean	PR	MR	TS	CNCF CFR	Fonduri europene Bugetul de stat
	Reparații viaduct Telcișor km 16+303 linia CF422 între	Telciu	PM	MM	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat

	stațiile Telciu și Fiad						
	Modernizare TN km 10+101 linia CF Salva-Sighet între stațiile Coșbuc și Telciu	Telciu	PM	MM	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat
	Modernizare treceri la nivel TN 61+491		PM	MM	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat
	Înlocuire aparate de cale în stația Reteag R2 și R4, stația Coldău R1 și R3 cu aparate de cale pe traverse de beton	Petru Rareș, Beclean	PM	MM	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat
	Consolidare suprastructură CF stația Coldău linia 4 directă km 19+039 – 20+500	Beclean	PM	MM	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat
	Quick Wins linia CF 416 km 20+500 – km 22+169, fir I+II		PR	MR	TS	CNCF CFR	Fonduri europene Bugetul de stat
	Protecţie versant cu plasă ancorată linia Ilva Mică-Floreni km 3+060	Ilva Mică, Poiana Ilvei	PM	MR	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	– 3_120 şi km 10+000- 12+500 între staţiile Poiana Ilvei – Leşu Ilvei – Ilva Mică						
	Modernizarea trecerilor la nivel de pe raza de activitate a SRCF Iaşi, Lotul 1: TN km. 29+942 între staţiile Ilva Mare – Lunca Ilvei	Ilva Mare	PR	MM	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat
	Consolidare platformă staţia Larion km 44+300/500 linia Ilva Mică - Floreni	Lunca Ilvei	PR	MM	TS	CNCF CFR	Bugetul de stat
PDT 1.2. Conectarea judeţului la magistrale de transport a energiei electrice, gazelor naturale, apei potabile şi la infrastructura de broadband							
PGDT 1.2.1. Investiţii în reţele de transport a gazelor naturale	Racord şi SRMP Staţie asfalt	Nimigea	PM	MR	TS	Transgaz	Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului
	Alimentare cu gaze naturale pe Valea Ţibleşului pe direcţia Cociu-Căianu Mic		PR	MM	TS	Transgaz	Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului
	Alimentare cu gaze	Livezile, Josenii Bârgăului,	PR	MM	TM	Transgaz Primării	Bugetul de stat

ROMANIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

		Prundu Bârgăului, Tiha Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Lunca Ilvei, Ilva Mare, Măgura Ilvei, Poiana Ilvei, Ilva Mică, Leșu, Șanț, Rodna, Maieru, Sângeorz-Băi, Feldru, Rebra, Rebrișoara					Fonduri proprii ale operatorului Bugetul local
PGDT 1.2.2. Investiții în rețele de transport a energiei electrice	Modernizare rețea de distribuție a energiei electrice	Rebrișoara, Romuli, Bistrița Bârgăului, Bistrița, Urmeniș, Ilva Mică, Feldru, Sângeorz-Băi, Maieru, Rodna, Lechința, Petru Rareș, Dumitra, Josenii Bârgăului, Telciu, Teaca, Șieu-Odorhei, Zagra, Năsăud, Măgura Ilvei,	PR	MR	TS	Operator distribuție	Fonduri proprii ale operatorului

		Mărișelu, Prundu Bârgăului, Șieu, Șieu-Măgheruș, Beclean, Coșbuc					
	Construire LEA 400KV Gădălin - SV, inclusiv conectare la SEN	Chiochiș, Nușeni, Matei, Lechința, Șieu Odorhei, Șintereag, Dumitra, Bistrița, Feldru, Ilva Mică, Leșu, Poiana Ilvei, Măgura Ilvei, Ilva Mare, Lunca Ilvei	PR	MR	TM	Transelectrica	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului
PGDT 1.2.3. Investiții în sisteme zonale de aprovizionare cu apă potabilă	Reabilitare conductă de aducțiune Bistrița-Lechința	Bistrița, Șieu-Măgheruș, Lechința	PR	MR	TS	Operator regional	Fonduri europene Bugetul CJ
PGDT 1.2.4. Investiții în infrastructura de broadband	Realizare Cloud Regional Regiunea Nord-Vest	Bistrița	PR	MR	TS	STS	Fonduri europene

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

FIG. 1. OSGDT 1 – PROPUNERI PENTRU PDT 1.1. (1)

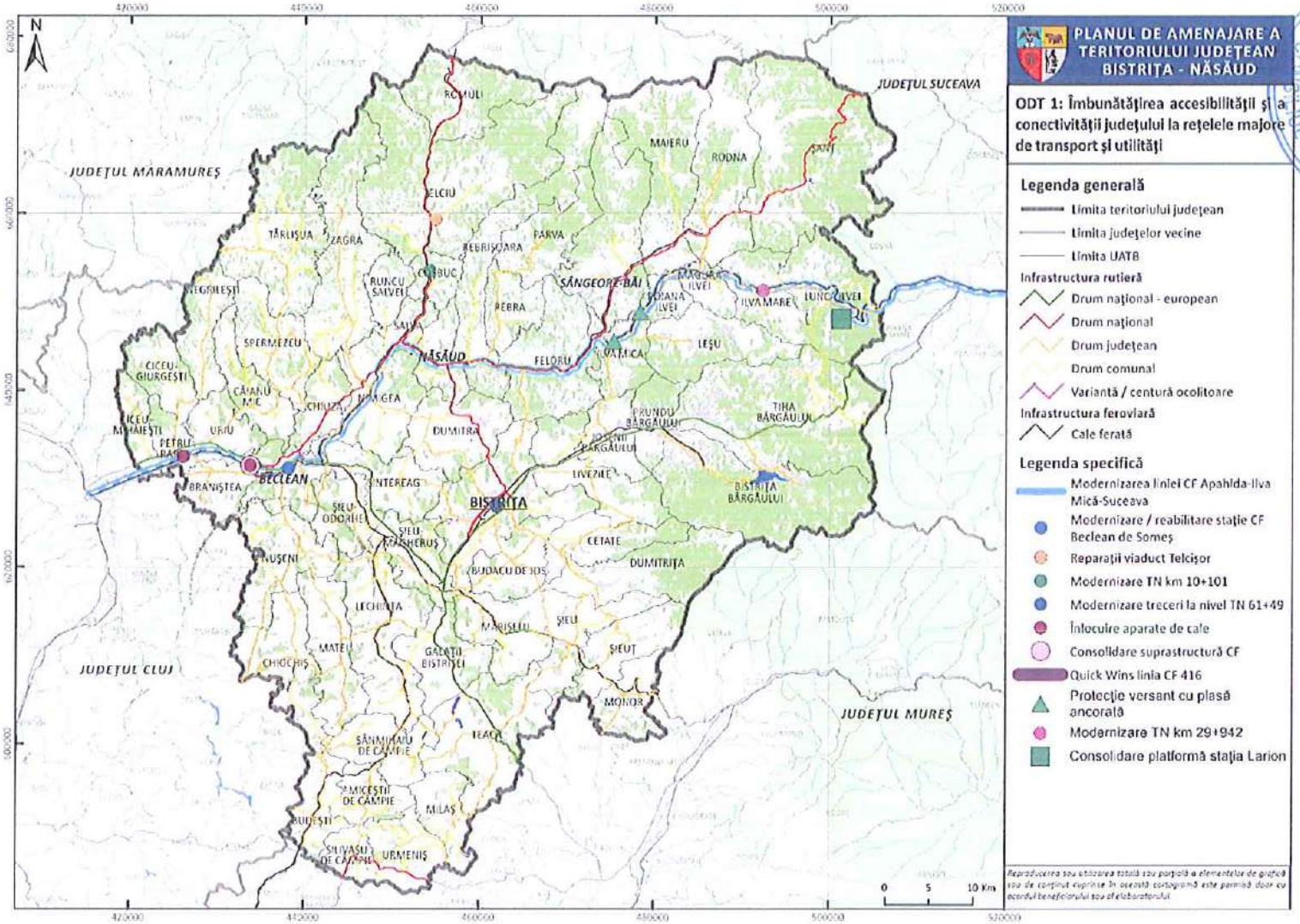

FIG. 2. OSGDT 1 – PROPUNERI PENTRU PDT 1.1. (2)

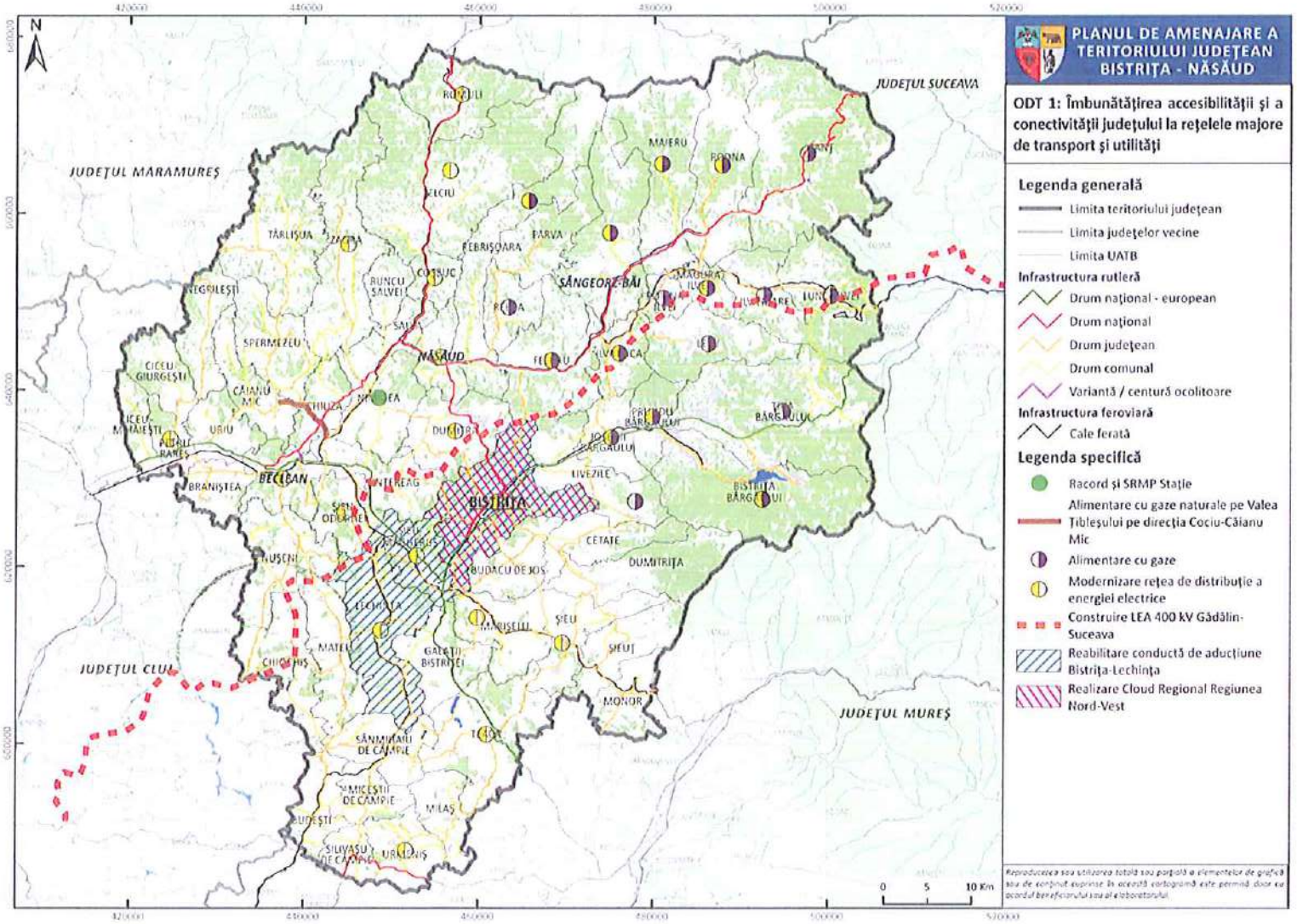

FIG. 3. OSGDT 1 – PROPUNERI PENTRU PDT 1.2.

OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă

Program de dezvoltare teritorială	Proiect	Localizare	Grad de prioritate[4]	Nivel de maturitate[5]	Etapizare în timp[6]	Responsabilități	Surse de finanțare
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă							
***PDT 2.1.* Creșterea atractivității județului pentru investiții private cu valoare adăugată ridicată, generatoare de locuri de muncă bine plătite**							
PGDT 2.1.1. Dezvoltarea infrastructurii pentru activități agricole, de producție și de servicii	Înființare parcuri industriale	Budacu de Jos, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Salva	PM	MS	TM	Primării CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ Bugete locale
	Înființare parc logistic	Silivașu de Câmpie	PS	MS	TM	Primărie CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ Bugete locale
	Înființare incubator de afaceri	Bistrița, Sângeorz-Băi	PM	MS	TM	Primării CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ Bugete locale
	Modernizarea drumurilor agricole și forestiere[7]	Sângeorz-Băi, Bistrița Bârgăului, Braniștea, Budacu de Jos, Budești, Căianu Mic, Cetate, Chiochiș, Chiuza,	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale

[4] PR – prioritate ridicată, PM – prioritate medie, PS – prioritate scăzută

[5] MR – maturitate ridicată (în implementare), MM – maturitate medie (în pregătire), MS – maturitate scăzută (idee / propunere)

[6] TS – termen scurt (1-3 ani); TM – termen mediu (4-6 ani); TL – termen lung (7-10 ani)

[7] La modernizarea drumurilor de exploatare agricolă și forestieră care se suprapun peste situri arheologice se va avea în vedere corelarea intervențiilor de îmbunătățire a infrastructurii de transport cu cerințele de protejare a patrimoniului cultural imobil.

		Ciceu-Giurgești, Ciceu-Mihăiești, Dumitrița, Feldru, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Lechința, Leșu, Livezile, Lunca Ilvei, Măgura Ilvei, Maieru, Miceștii de Câmpie, Monor, Parva, Prundu Bârgăului, Rebra, Rodna, Runcu Salvei, Șanț, Șieu, Șieu-Măgheruș, Șieuț, Silivașu de Câmpie, Spermezeu, Târlișua, Teaca, Zagra					
PGDT 2.1.2. Investiții în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare și	Înființare parc de specializare inteligentă	Bistrița, Beclean	PR	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

transfer tehnologic							
aqPGDT 2.1.3. Promovarea producției și consumului de produse locale	Construire / modernizare piețe și târguri agroalimentare	Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi, Budacu de Jos, Budești, Feldru, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Petru Rareș	PM	MM	TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Amenajare spații de comercializare produse tradiționale	Telciu	PM	MS	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Înființare depozite de legume-fructe și alte produse agroalimentare	Budacu de Jos, Căianu Mic, Chiochiș, Josenii Bârgăului, Nimigea	PM	MS	TM	Primării Cooperative agricole Operatori economici	Fonduri europene Fonduri private
	Înființare unități de procesare produse agroalimentare	Parva	PM	MS	TM	Operatori economici	Fonduri europene Fonduri private
PDT 2.2. Consolidarea județului ca destinație turistică și creșterea ponderii sectorului HORECA în PIB județean							
PGDT 2.2.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice	Implementarea a 3000 km de trasee	Bistrița, Bistrița-Bârgăului, Budacu de Jos, Cetate,	PR	MM	TS	CJ BN Primării	Fonduri europene Bugetul CJ

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	cicloturistice la nivel național	Dumitrița, Ilva Mare, Leșu, Livezile, Lunca Ilvei, Mărișelu, Monor, Șieu, Șieuț, Tiha Bârgăului					
	Extindere turism Băile Figa	Beclean	PR	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local PPP
	Construire centru / bază de tratament	Sângeorz-Băi	PR	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat PPP
	Amenajare zonă de agrement Colibița	Bistrița Bârgăului	PR	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat
	Amenajare zonă de agrement Lac Chiliceu	Budești	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local PPP
	Dezvoltare turistică – exploatare apă mineralizată terapeutică Slatina	Dumitra	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
	Amenajare pârtie de schi	Ilva Mare, Lunca Ilvei, Tiha Bârgăului	PM	MS	TM	Primărie CJ BN Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Amenajare zonă de camping	Josenii Bârgăului	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Sistematizări verticale și parcări Vulcanii Noroioși-Moară	Monor	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Amenajare băi saline Nimigea de Jos	Nimigea	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
	Punere în valoare peisaj montan din Parcul Național Munții Rodnei (punte turistică suspendată și modernizare drum de acces)	Parva	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Amenajarea domeniu schi, parc de aventură, circuit de sanie, patinoar și trenuleț turistic	Parva	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
	Amenajare bazin de înot cu ape minerale	Parva	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP

ROMÂNIA * CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

Amenajare platforme panoramice	Parva	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
Amenajare pârtie pentru bicicletă pe cablu skibike	Parva	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Amenajare pârtie tubing	Parva	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Dezvoltare facilități de agrement pentru sporturi extreme (pârtie de zorbing, tiroliană, paintball, airsoft, parapet rafting, sporturi motorizate)	Parva	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Amenajare sat de vacanță și sat de aventură	Parva	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Amenajare domeniu schiabil	Rodna	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local PPP
Îmbunătățirea infrastructurii de	Rodna	PR	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

turism la nivel stațiunii Rodna						Bugetul local PPP
Construire centru wellness-SPA	Rodna	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local PPP
Amenajare trasee turistice	Runcu Salvei	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
Amenajare parc de aventură	Silivașu de Câmpie	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Înființare centru de dezvoltare turistică	Târlișua	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
Înființare stațiune de tratament cu ape sărate	Teaca	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Amenajare punct gastronomic	Teaca	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Amenajare parc de aventură	Tiha Bârgăului	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul local PPP
Amenajarea domeniul schiabil Nedea Țăranului	Sângeorz-Băi	PM	MS	TM	Primărie Operatori privați	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local PPP

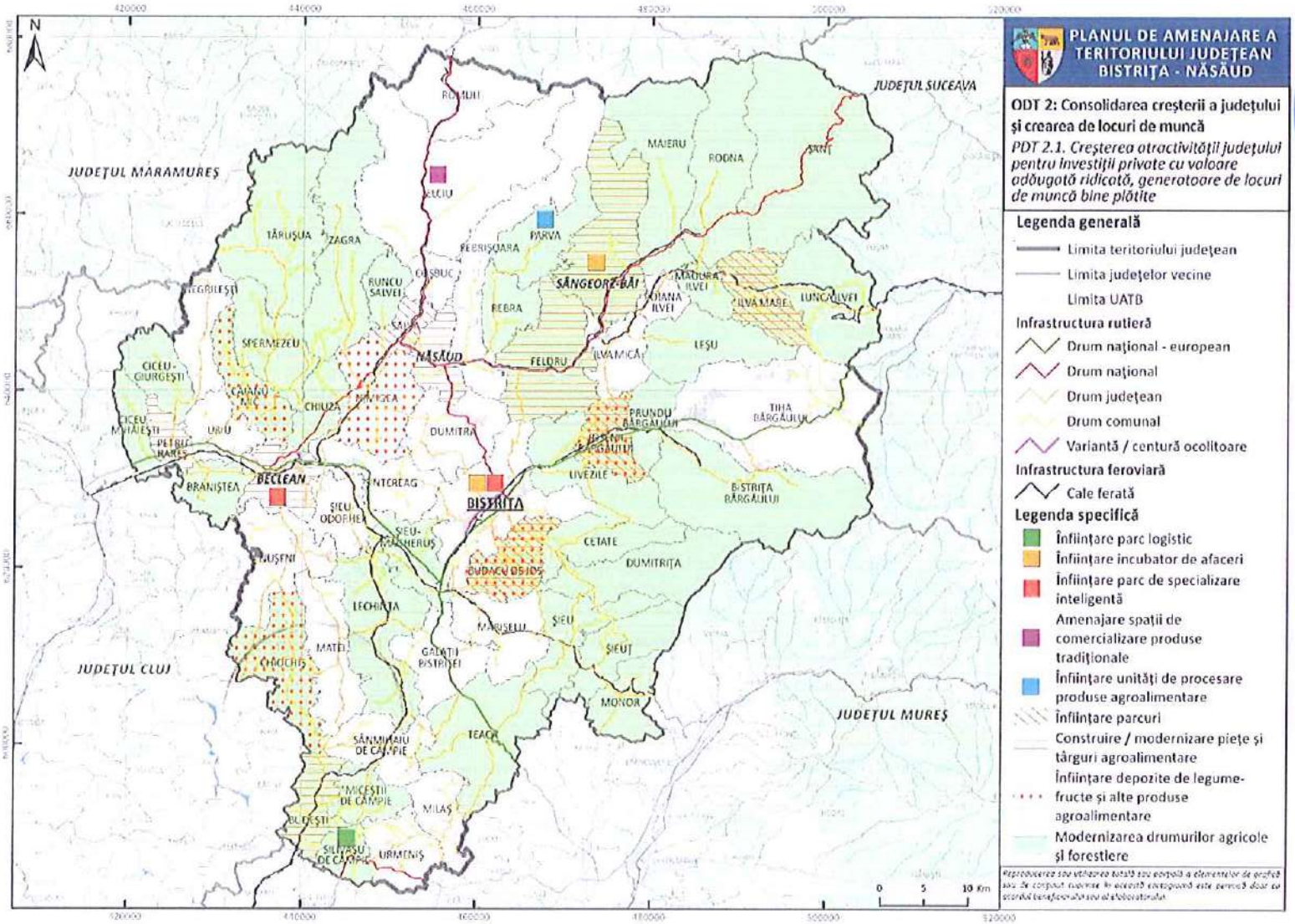

FIG. 4. OSGDT 2 – PROPUNERI PENTRU PDT 2.1.

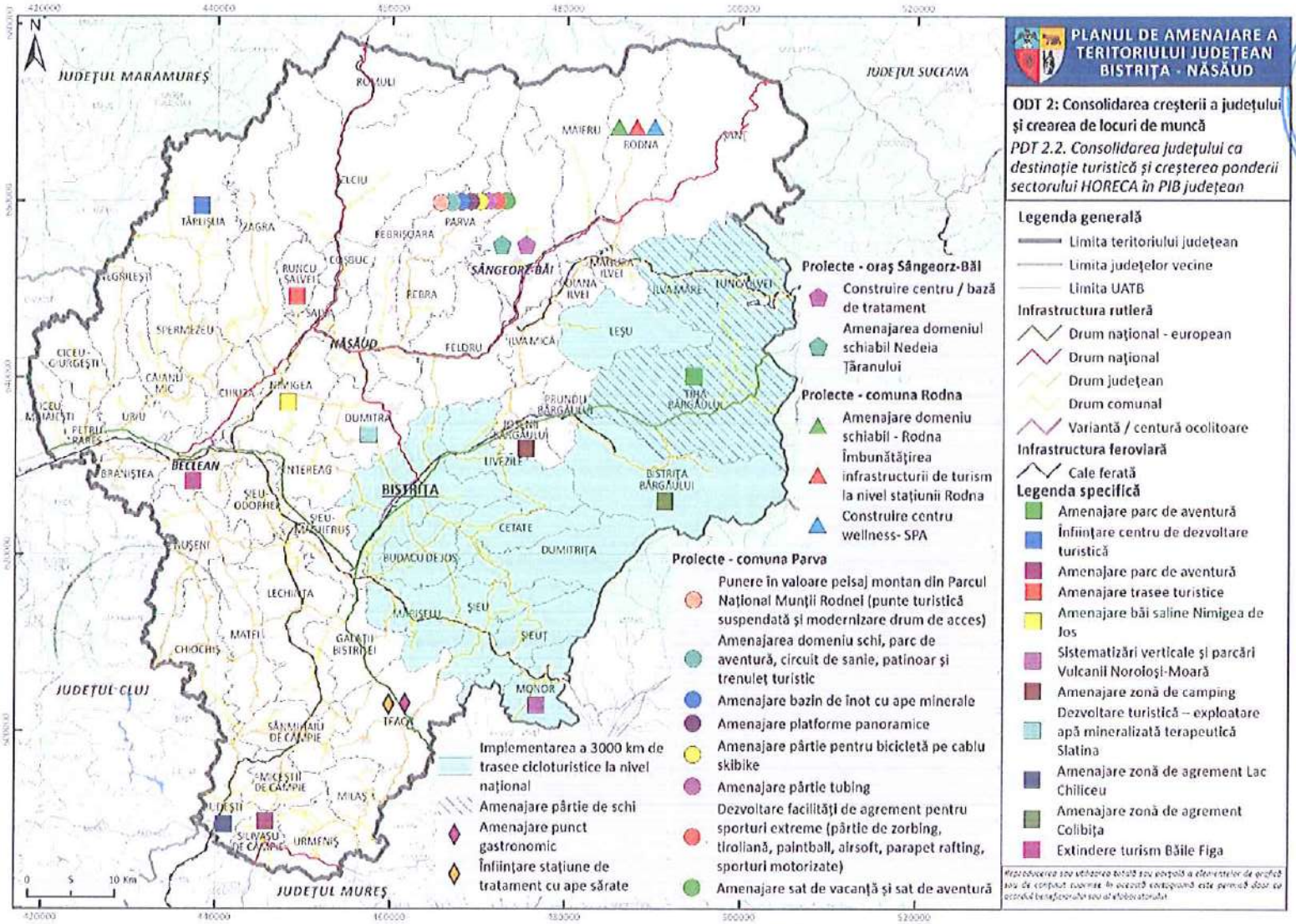

FIG. 5. OSGDT 2 – PROPUNERI PENTRU PDT 2.2.

OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice

Program de dezvoltare teritorială	Proiect	Localizare	Grad de prioritate[8]	Nivel de maturitate[9]	Etapizare în timp[10]	Responsabilități	Surse de finanțare
3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice							
PDT 3.1. Conservarea resurselor și patrimoniului natural							
PGDT 3.1.1. Protecția biodiversității și a peisajelor	Amenajare parcuri dendrologice	Poiana Ilvei	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PGDT 3.1.2. Extinderea suprafețelor împădurite și conservarea fondului forestier	Realizare împăduriri și perdele forestiere	Josenii Bârgăului, Măgura Ilvei, Parva, Poiana Ilvei, Prundu Bârgăului	PR	MS	TS	Primării Ocoale silvice	Fonduri europene Fonduri proprii ale ocoalelor silvice
PDT 3.2. Îmbunătățirea calității factorilor de mediu							
PGDT 3.2.1. Îmbunătățirea calității aerului	Instalarea stații de monitorizare a calității aerului	Bistrița	PM	MS	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PGDT 3.2.2. Asigurarea calității apelor	Ecologizare cursuri de apă	Budacu de Jos	PM	MS	TS	Primărie	Bugetul local

[8] PR – prioritate ridicată, PM – prioritate medie, PS – prioritate scăzută
[9] MR – maturitate ridicată (în implementare), MM – maturitate medie (în pregătire), MS – maturitate scăzută (idee / propunere)
[10] TS – termen scurt (1-3 ani); TM – termen mediu (4-6 ani); TL – termen lung (7-10 ani)

PGDT 3.2.3. Creșterea calității solurilor	Remedierea siturilor contaminate și potențial contaminate	Rodna	PR	MM	TM	Proprietari ale siturilor	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii
PDT 3.3. Adaptarea la schimbările climatice și managementul adecvat al riscurilor							
PGDT 3.3.1. Reducerea riscului de inundații	Regularizare cursuri de apă secundare	Chiochiș, Chiuza, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Leșu, Maieru, Nimigea, Parva, Rebrișoara, Șanț	PR	MM	TM	Primării ABA	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 3.3.2. Consolidarea zonelor afectate de alunecări de teren	Consolidare versanți	Rodna Bistrița Bârgăului, Budești, Cetate, Chiochiș, Dumitra, Dumitrița, Galații Bistriței, Lechința, Lunca Ilvei, Matei, Miceștii de Câmpie, Milaș, Monor, Nușeni, Parva, Rebra, Rodna, Romuli, Sânmihaiu de Câmpie, Șanț, Silivașu de Câmpie, Spermezeu, Șieuț, Teaca, Telciu, Urmeniș, Zagra	PR	MS	TM	Primării	Bugetul de stat Bugetul local
PGDT 3.3.3. Dezvoltarea infrastructurii pentru situații de urgență	Construirea de remize PSI	Livezile, Prundu Bârgăului	PM	MM	TM	Primării	Fonduri europene Bugetul local

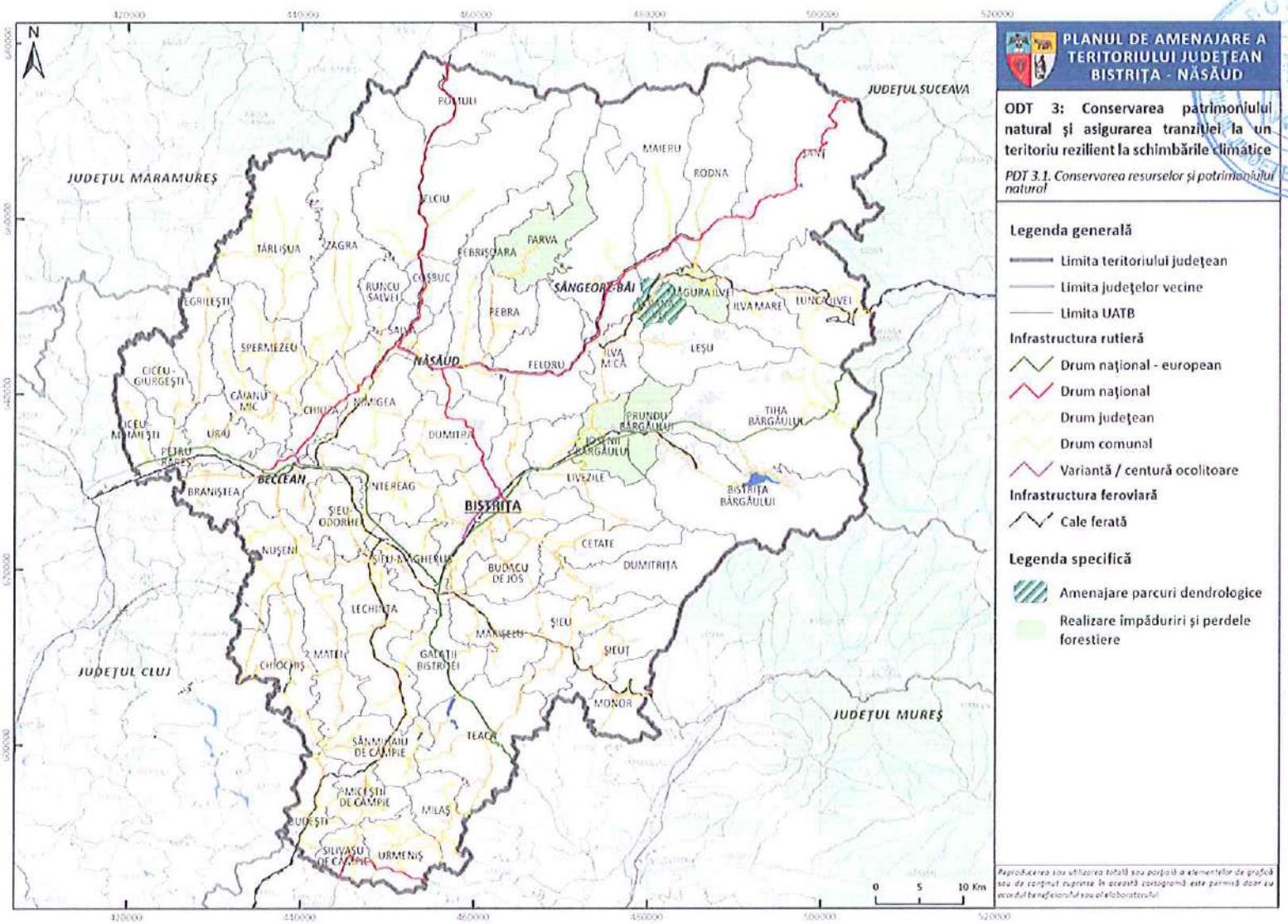

FIG. 6. OSGDT 3 – PROPUNERI PENTRU PDT 3.1.

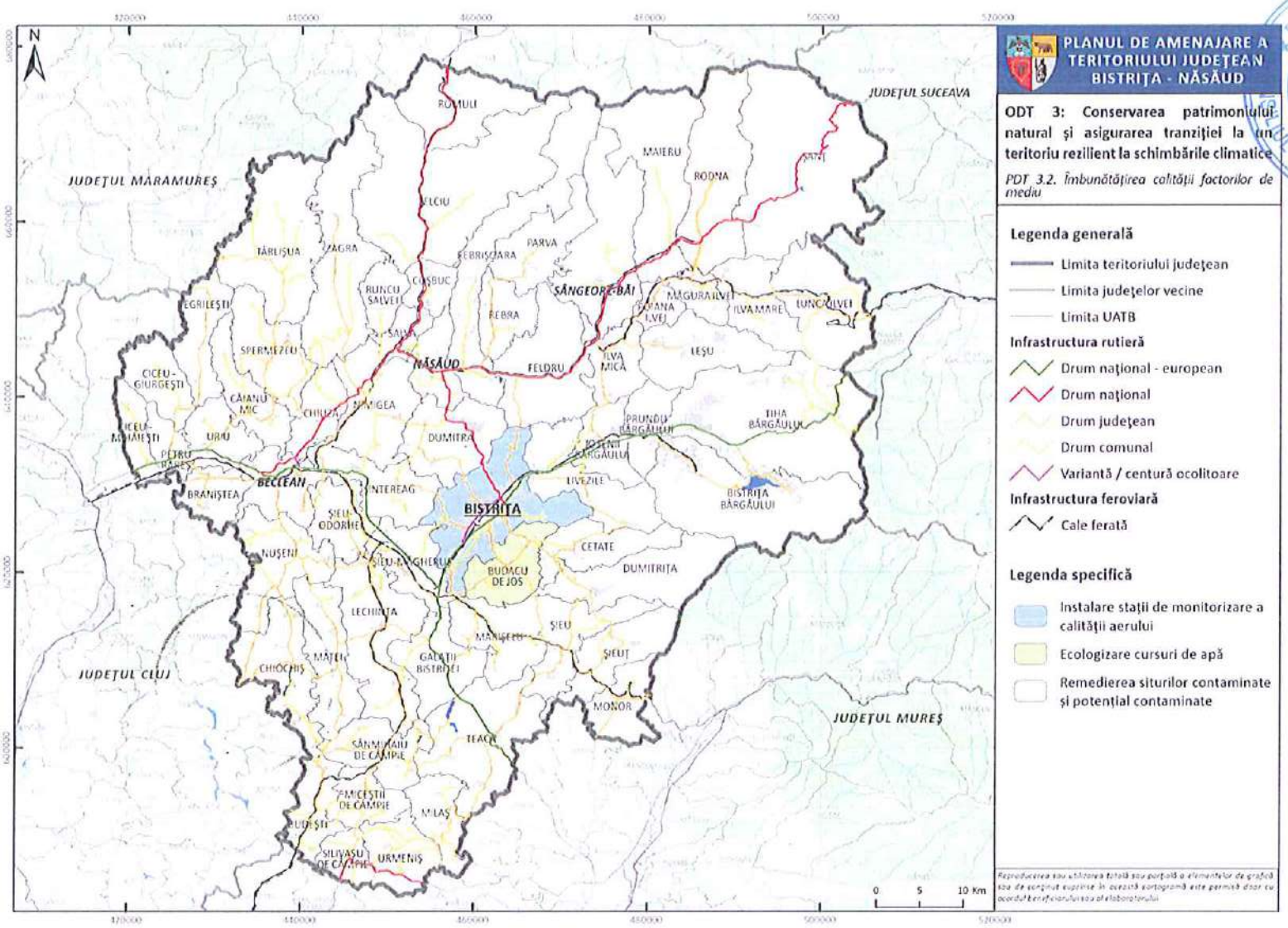

FIG. 7. OSGDT 3 – PROPUNERI PENTRU PDT 3.2.

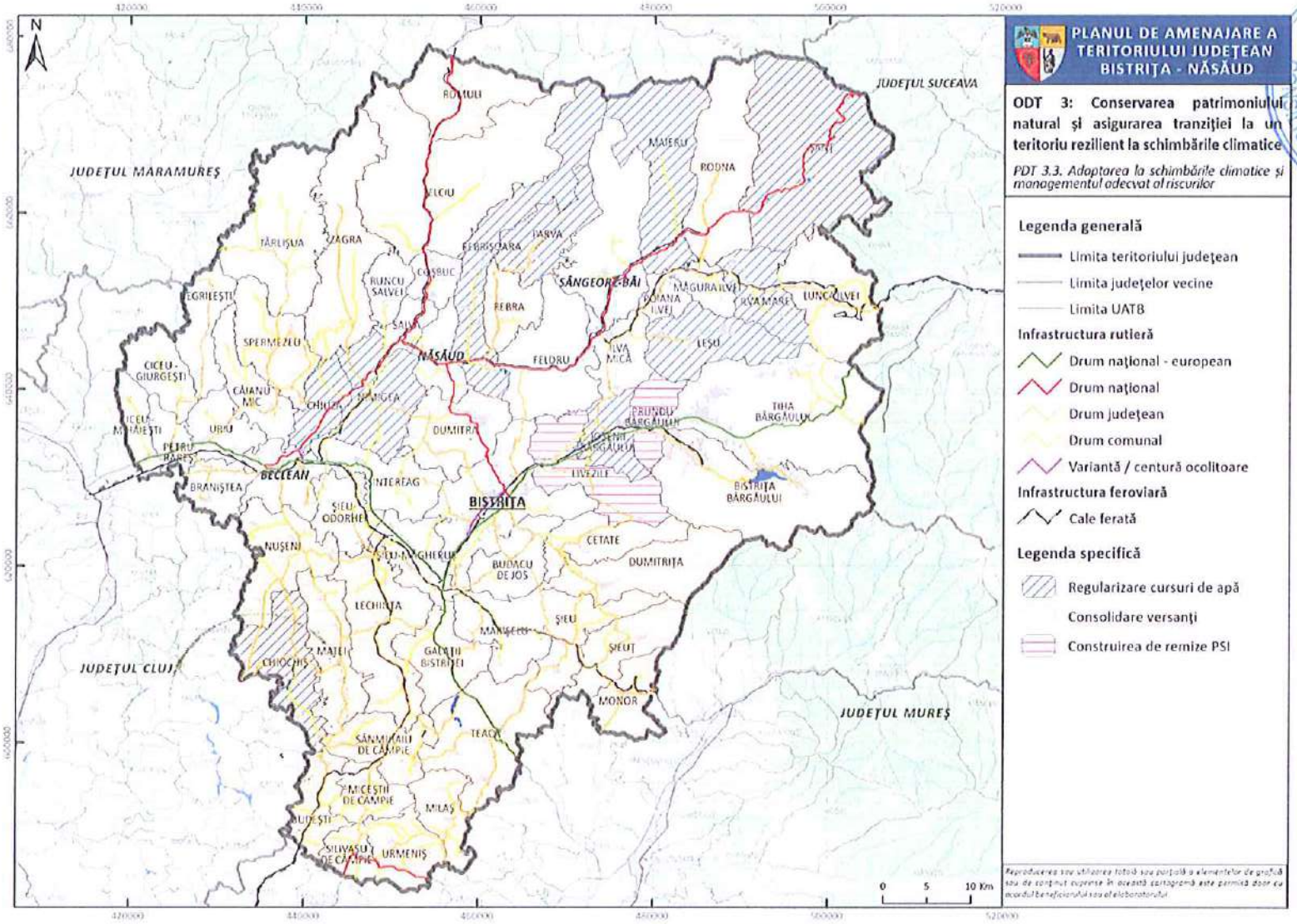

FIG. 8. OSGDT 3 – PROPUNERI PENTRU PDT 3.3.

OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale

Program de dezvoltare teritorială	Proiect	Localizare	Grad de prioritate[11]	Nivel de maturitate[12]	Etapizare în timp[13]	Responsabilități	Surse de finanțare
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale							
PDT 4.1. Promovarea mobilității urbane durabile							
PGDT 4.1.1. Reabilitarea și modernizarea străzilor orășenești, inclusiv poduri, trotuare și piste pentru biciclete	Construire pasaje rutiere	Beclean	PM	MR	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare / modernizare străzi	Bistrița, Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS TM TL	Primării	Bugetul de stat Bugete locale
	Amenajare piste pentru biciclete	Bistrița, Beclean, Năsăud	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare centre de închiriere a bicicletelor	Beclean, Năsăud	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale

[11] PR – prioritate ridicată, PM – prioritate medie, PS – prioritate scăzută
[12] MR – maturitate ridicată (în implementare), MM – maturitate medie (în pregătire), MS – maturitate scăzută (idee / propunere)
[13] TS – termen scurt (1-3 ani); TM – termen mediu (4-6 ani); TL – termen lung (7-10 ani)

	Înființare / extindere sistem de management al traficului	Bistrița, Năsăud	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Amenajare zone pietonale/trotuare	Bistrița, Beclean, Năsăud	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Amenajare parcări	Năsăud, Sângeorz-Băi	PM	MM	TS TM	Primării	Bugete locale
PGDT 4.1.2. Asigurarea transportului urban și metropolitan de calitate	Dezvoltarea și modernizarea sistemelor de transport public cu vehicule nepoluante (flotă, stații de transport în comun etc.)	Bistrița, Beclean,	PR	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Amenajarea de benzi dedicate pentru transportul public	Bistrița, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PDT 4.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii edilitare							
PGDT 4.2.1. Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată	Proiect regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud: - Stație de tratare Bistrița - SEAU Bistrița - Extindere și reabilitare rețele de alimentare cu apă și canalizare Bistrița	Bistrița, Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS	Operator regional	Fonduri europene

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	- Extindere alimentare cu apă și canalizare Năsăud - Reabilitare rețea de alimentare cu apă și canalizare Năsăud - Construire /modernizare /reabilitare surse de apă Beclean și Sângeorz-Băi - Extindere alimentare cu apă și canalizare Sângeorz-Băi - Extindere și reabilitare retele de alimentare cu apă în orașul Beclean, Extindere rețele de canalizare în orașul Beclean						
	Instalație îngrășare nămol SEAU (operator regional)	Bistrița	PM	MR	TS	Operator regional	Fonduri proprii ale operatorului

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Sistem dezinfecție apă potabilă la Stația de Tratare (operator regional)	Bistrița	PM	MR	TS	Operator regional	Fonduri proprii ale operatorului
	Extindere rețea canalizare, reabilitare colector și deversoare (masterplan apă-canal)	Bistrița	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Extindere rețea de alimentare cu apă, rezervor și stații de pompare (masterplan apă-canal)	Bistrița	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare și extindere rețea de alimentare cu apă (masterplan apă-canal)	Năsăud	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Extindere rețea apă-canalizare	Sângeorz-Băi	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Extinderea rețea de canalizare	Năsăud	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

PGDT 4.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale	Înființare rețea de distribuție a gazelor naturale	Sângeorz-Băi	PR	MM	TS	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local
PGDT 4.2.3. Asigurarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice și de iluminat public	Eficientizare energetică iluminat public	Bistrița, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS	Primării	Bugetul de stat Bugete locale
	Instalarea stații de încărcare a vehiculelor electrice	Năsăud	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 4.2.4. Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul integrat al deșeurilor	Modernizarea stațiilor de transfer și a centrelor de colectare	Bistrița, Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MM	TM	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ
	Amenajare centre de aport voluntar	Bistrița, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Amenajare platforme colectare (insule ecologice digitalizate) deșeuri	Bistrița, Năsăud	PR	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PDT 4.3. Promovarea producției și consumului de energie regenerabilă							
PGDT 4.3.1. Dezvoltarea capacităților de producere a	Cogenerare biogaz stația de epurare (operator regional apă)	Bistrița	PM	MM	TM	Operator regional	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul CJ

energiei regenerabile							PPP
	Amenajare parc fotovoltaic	Sângeorz-Băi	PM	MR	TS	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local
PDT 4.4. Îmbunătățirea infrastructurii sanitare, educaționale și sociale							
PGDT 4.4.1. Investiții în infrastructura sanitară	Reparare și reorganizare cop de legătură pentru autorizarea ISU în cadrul Spitalului Clinic Județean de Urgență	Bistrița	PR	MR	TS	CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ
	Amenajare și modernizare Secția Recuperare Medicală a Spitalului Clinic Județean de Urgență	Bistrița	PR	MR	TS	CJ BN	Bugetul CJ
	Amenajare laborator de recuperare, medicină fizică și balneologie al Spitalului Clinic Județean de Urgență	Bistrița	PR	MR	TS	CJ BN	Bugetul CJ
	Investiții în infrastructura publică a unității sanitare publice de interes județean care diagnostichează și	Bistrița	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ

tratează cancer – Spitalul Clinic Județean de Urgență						
Investiții în infrastructura laboratorului de microbiologie din cadrul unității sanitare publice – Spitalul Clinic Județean de Urgență	Bistrița	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
Extinderea pavilionului Spitalul Clinic Județean de Urgență prin construirea unei clădiri noi	Bistrița	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
Extindere și modernizare Secție Psihiatrie a Spitalului Clinic Județean de Urgență	Bistrița	PR	MR	TS	CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ
Creșterea eficienței energetice la Serviciul de Ambulanță Județeană	Bistrița	PM	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
Reabilitare, modernizare, dotarea și extindere Spital Orășenesc	Năsăud	PM	MM	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

	Reabilitare centru SMURD	Sângeorz-Băi	PM	MM	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Construire dispensar uman	Năsăud, Sângeorz-Băi	PM	MM	TS	Primărie	Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 4.4.2. Investiții în infrastructura educațională	Renovarea energetică a CSEI nr. 2	Bistrița	PM	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Renovarea energetică a Școlii Profesionale Speciale „Sf. Maria"	Bistrița	PM	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Renovarea energetică a CSEI nr. 1	Bistrița	PM	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Renovarea energetică a imobilului din Str. Vasile Nașcu nr. 47 (CSEI)	Năsăud	PM	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Renovarea energetică a CSEI	Beclean	PM	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Reabilitare școli gimnaziale	Bistrița, Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

Reabilitare grădinițe	Bistrița, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
Reabilitare licee și colegii	Bistrița, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
Reabilitare palate și cluburi ale copiilor	Bistrița, Năsăud	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
Reabilitare – extindere săli de sport școlare	Bistrița, Sângeorz-Băi	PR	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
Construire creșe	Bistrița, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
Construire grădinițe	Sângeorz-Băi	PR	MR	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Construire piscină didactică	Năsăud	PM	MS	TM	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local
	Amenajare centru afterschool	Sângeorz-Băi	PM	MS	TM	Primărie	Bugetul local
	Înființare centru de tineret pentru robotică	Sângeorz-Băi	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Înființare centru pentru tineret	Năsăud	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PGDT 4.4.3. Investiții în infrastructura de servicii sociale	Creșterea performanței energetice și reabilitarea imobilului din strada Petru Maior. Nr. 22 (Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități nr. 2)	Beclean	PM	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Înființare centre comunitare integrate	Bistrița	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Consolidare cămin pentru persoane vârstnice	Bistrița	PM	MM	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

	Înființare cămine persoane vârstnice	Năsăud	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
PDT 4.5. Creșterea calității locuirii							
PGDT 4.5.1. Dezvoltarea fondului public de locuințe	Construire locuințe de serviciu Str. Prundului nr. 9	Bistrița	PM	MR	TS	ANL	Bugetul de stat Bugetul CJ
	Construire locuințe ANL	Sângeorz-Băi	PM	MM	TM	ANL	Bugetul de stat Bugetul local
	Construire locuințe nZEB pentru tineri	Bistrița, Sângeorz-Băi	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PGDT 4.5.2. Creșterea performanței energetice a fondului de locuințe	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe	Bistrița, Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PDT 4.6. Sprijinirea activității culturale și a unui stil de viață sănătos							
PGDT 4.6.1. Dezvoltarea infrastructurii culturale și pentru	Construire și reabilitare centre culturale multifuncționale	Bistrița, Beclean, Năsăud	PM	MM	TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

industrii creative	Reabilitare cămine culturale	Bistrița, Năsăud	PM	MM	TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare cinematograf	Năsăud	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugete locale
	Reabilitare muzee	Sângeorz-Băi	PM	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Bugete locale
	Transformare bibliotecă în hub de învățare digitală	Sângeorz-Băi	PM	MR	TS	Primărie	Fonduri europene Bugete locale
	Reabilitare case de cultură	Năsăud, Sângeorz-Băi	PM	MM	TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 4.6.2. Investiții în infrastructura sportivă și de recreere	Construire stadion nou (capacitate 12388 locuri)	Bistrița	PM	MM	TM	CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ
	Construire complex sportiv acvatic	Bistrița	PM	MM	TM	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare, modernizare și dotare baze sportive	Năsăud	PM	MM	TM	Primărie	Bugetul local
	Construire complex sportiv multifuncțional și	Năsăud	PM	MM	TM	Primărie	Bugetul de stat

	de agrement (bazin de înot, terenuri sportive etc.)						Bugetul local
	Construire bazin de înot acoperit	Sângeorz-Băi	PM	MM	TM	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local
	Amenajare sanie de vară	Bistrița	PM	MM	TL	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local
	Amenajare skate-park	Sângeorz-Băi	PM	MS	TS	Primărie	Bugetul local
	Amenajare locuri de joacă pentru copii	Năsăud	PM	MS	TS	Primărie	Bugetul local
PDT 4.7. Creșterea calității spațiilor publice urbane							
PGDT 4.7.1. Amenajarea și modernizarea spațiilor verzi și a spațiilor publice	Dezvoltare și regenerare spații publice	Beclean	PM	MM	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Reamenajare spații publice centrul istoric	Bistrița, Năsăud	PM	MM	TM	Primării	Fonduri europene Bugetul local
	Regenerarea urbană a spațiilor publice degradate	Bistrița, Năsăud, Sângeorz-Băi	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul local
	Amenajare coridoare verzi-albastre de-a lungul cursurilor de apă	Bistrița	PM	MR	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local

	Amenajare parc botanic	Beclean	PM	MR	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PDT 4.8. Îmbunătățirea fondului construit public							
PGDT 4.8.1. Construcția și reabilitarea de clădiri administrative	Reabilitare termică sedii administrative	Bistrița, Năsăud, Sângeorz-Băi	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul CJ Bugete locale

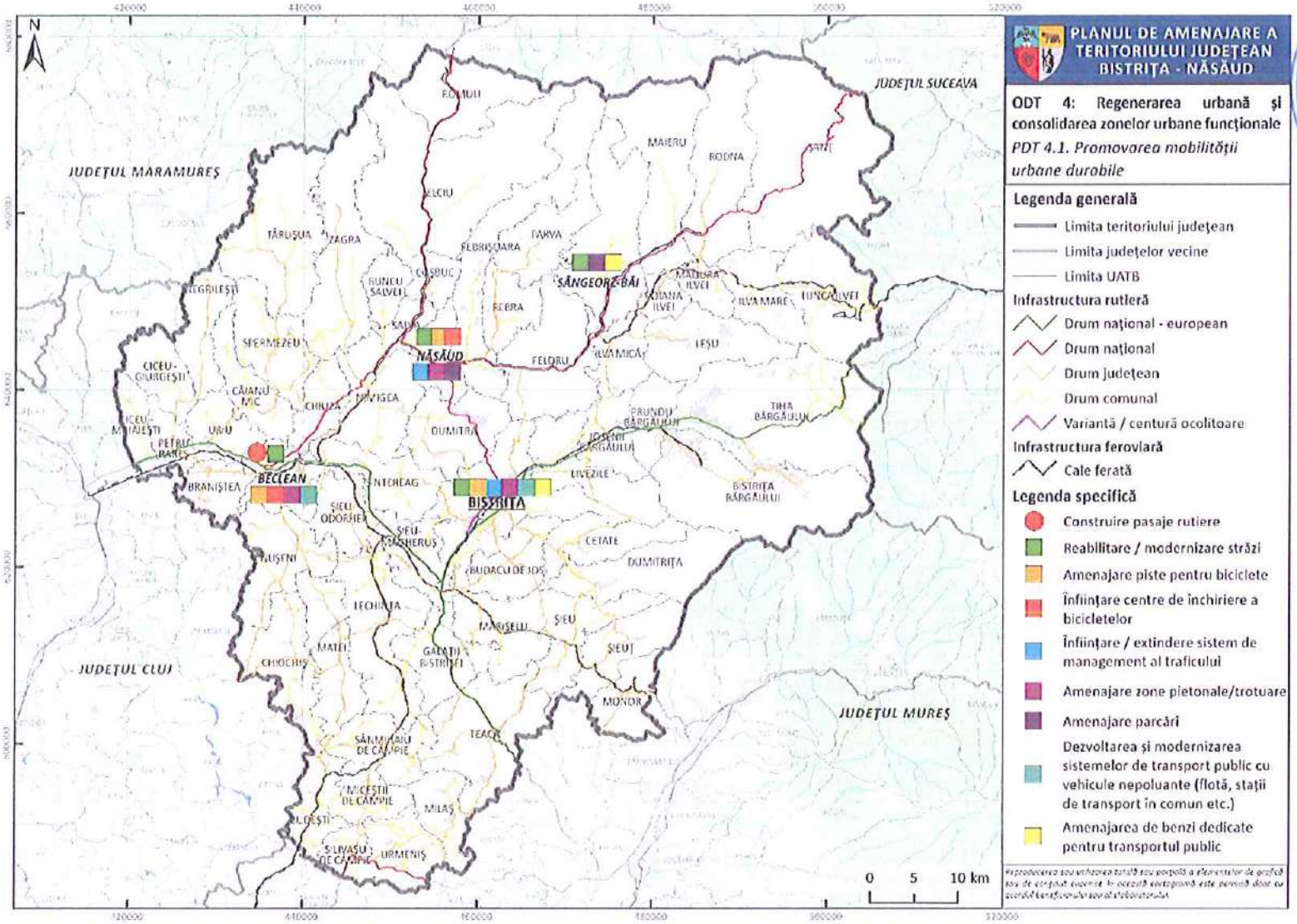

FIG. 9. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.1.

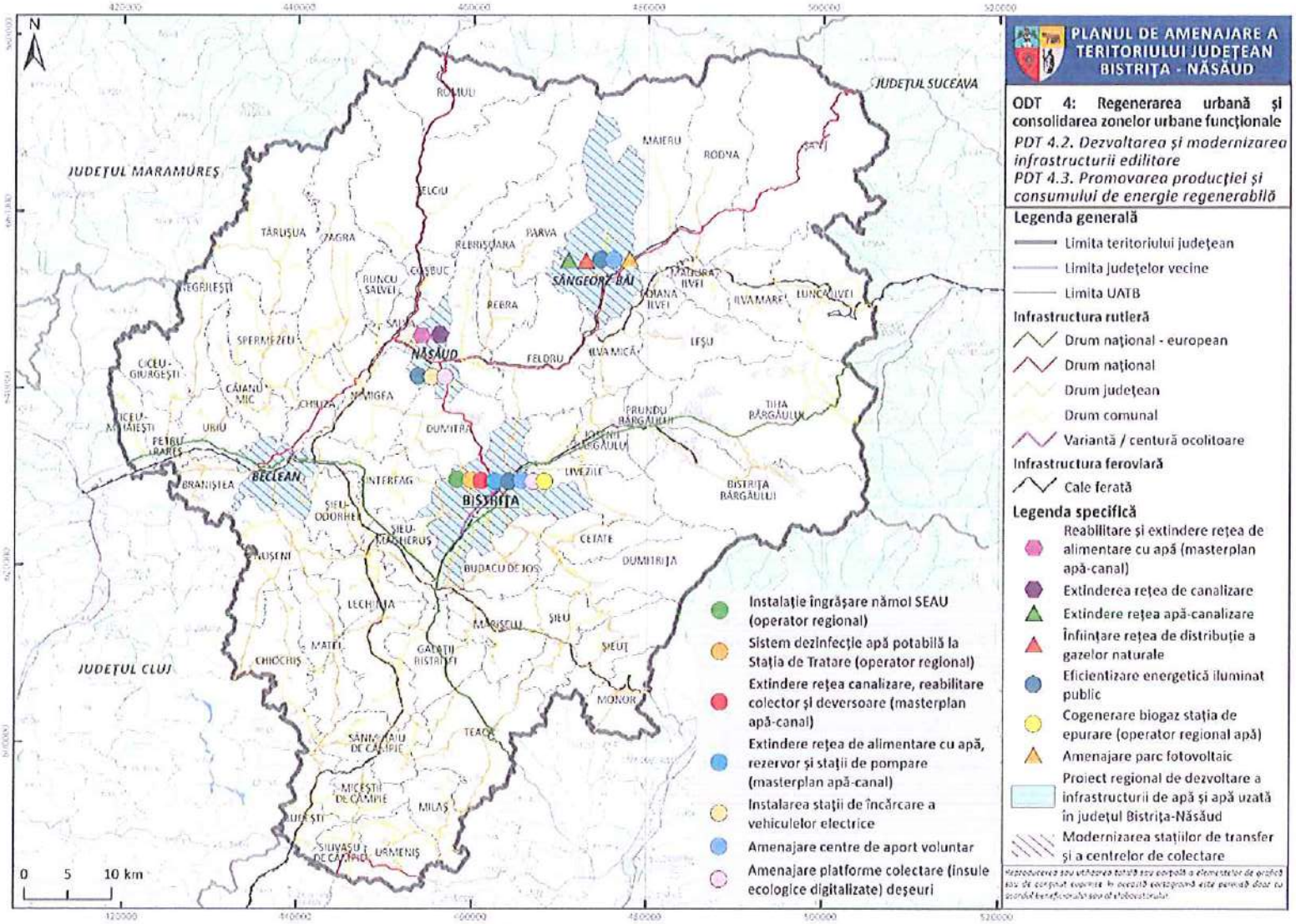

FIG. 10. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.2.-4.3.

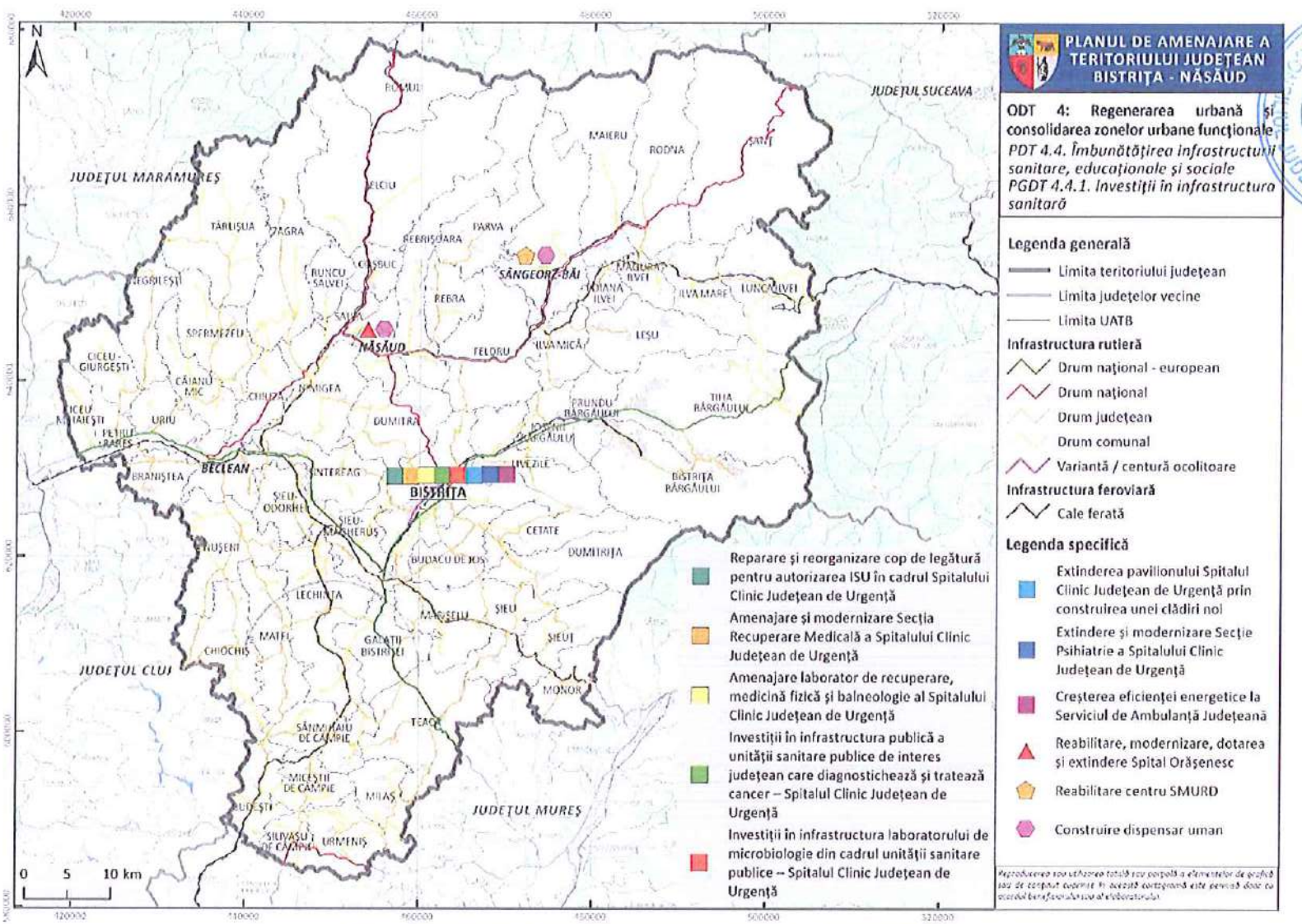

FIG. 11. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.4. – PGDT 4.4.1.

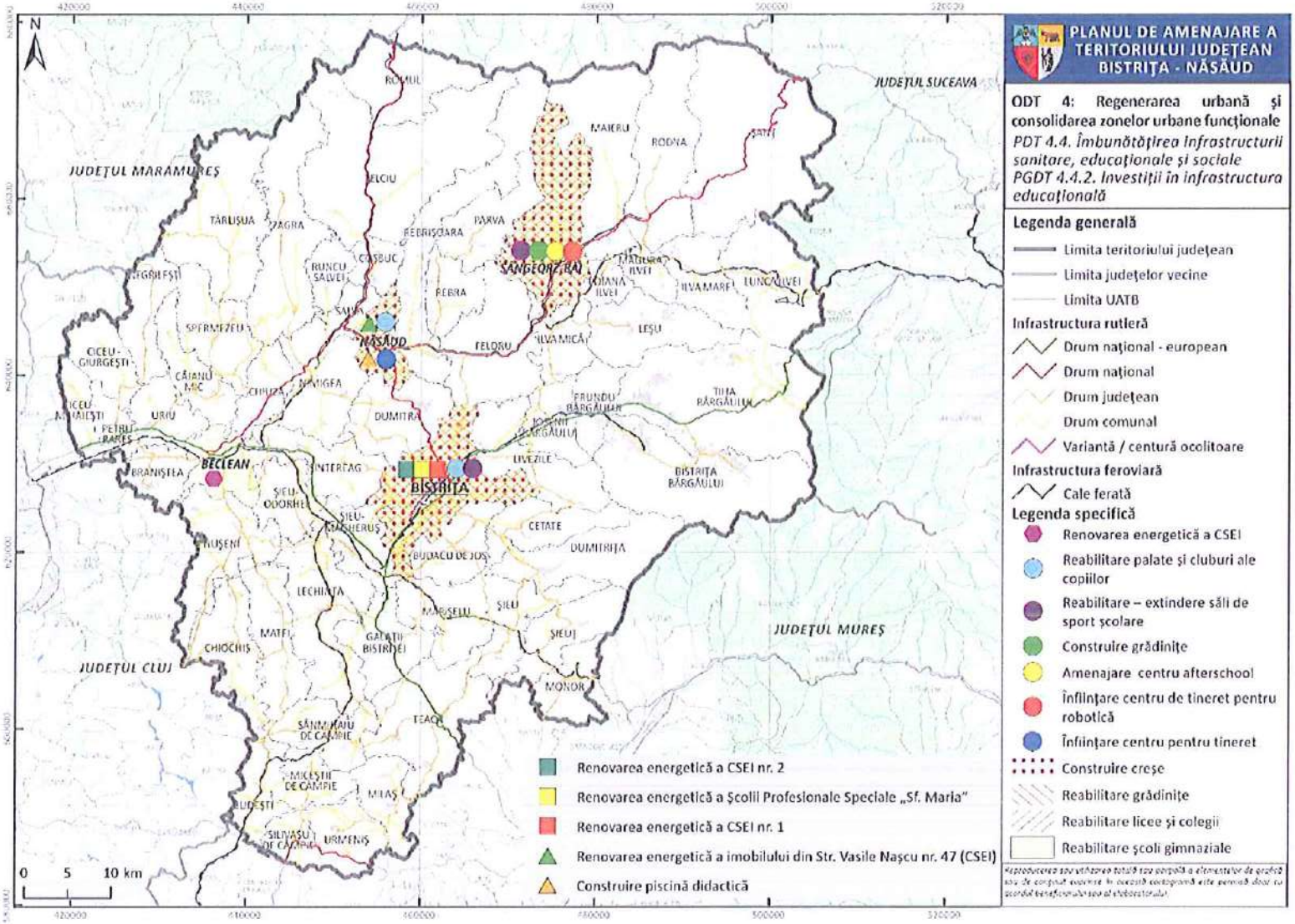

FIG. 12. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.4. – PGDT 4.4.2.

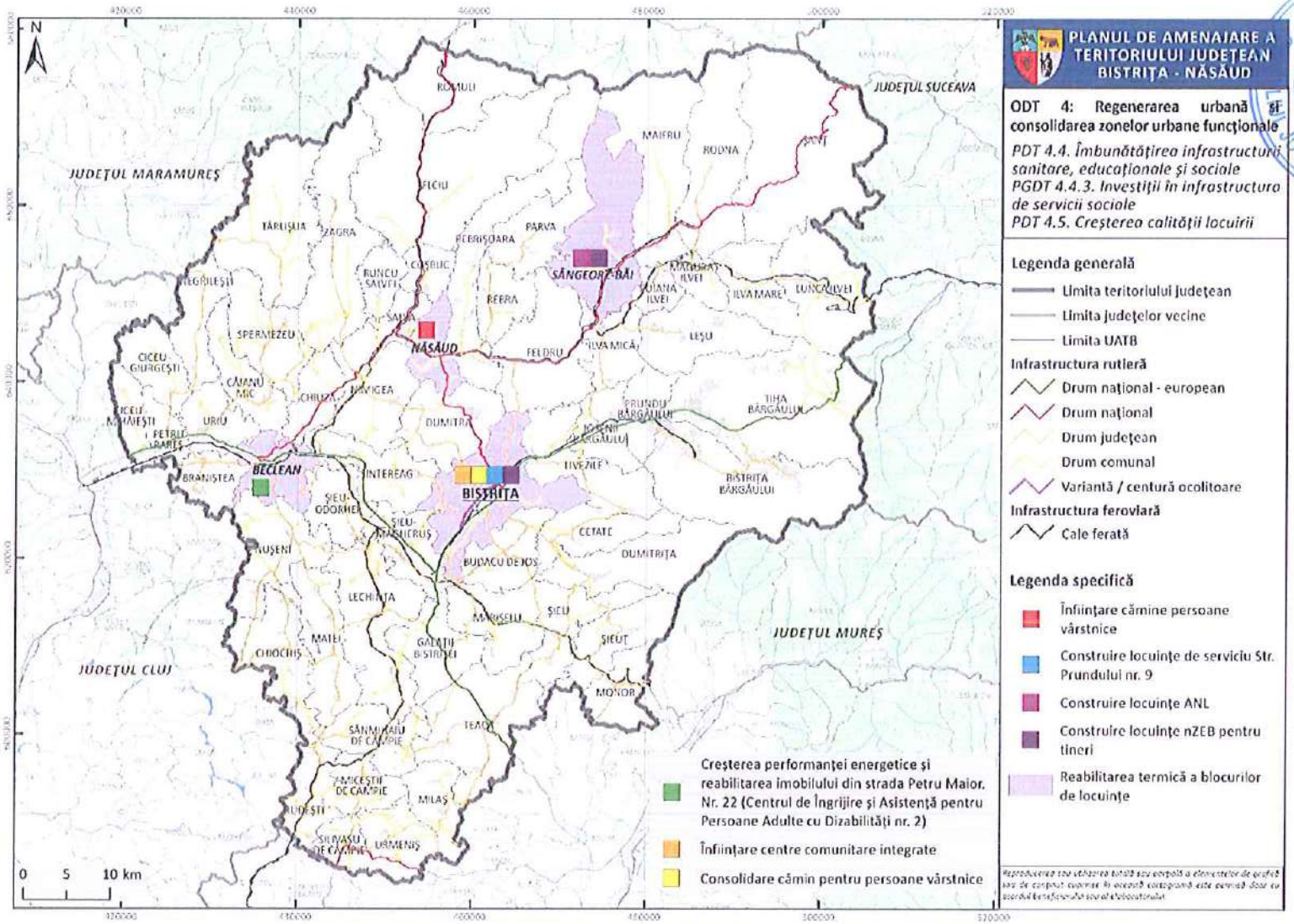

FIG. 13. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.4. – PGDT 4.4.3.; PDT 4.5.

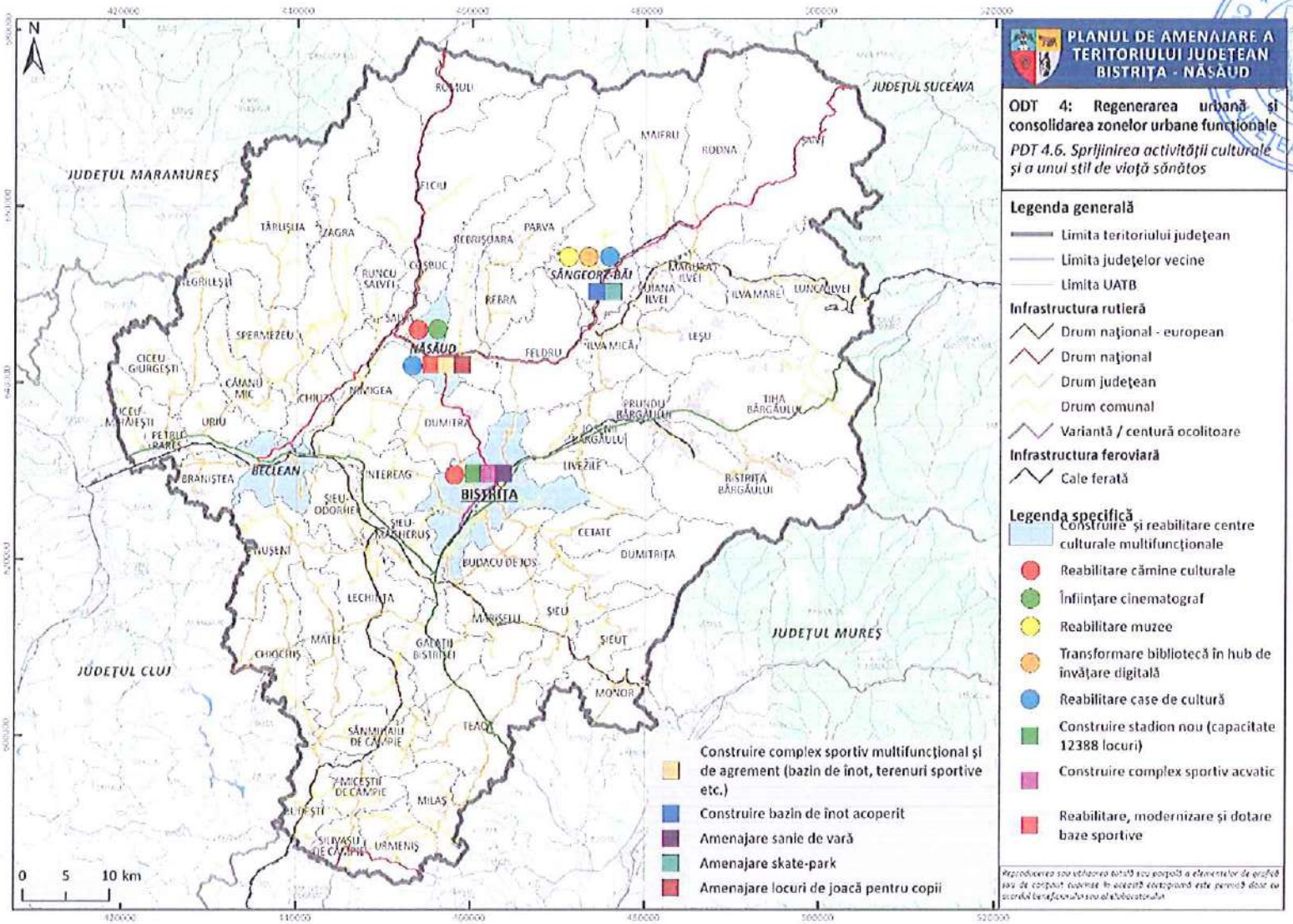

FIG. 14. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.6.

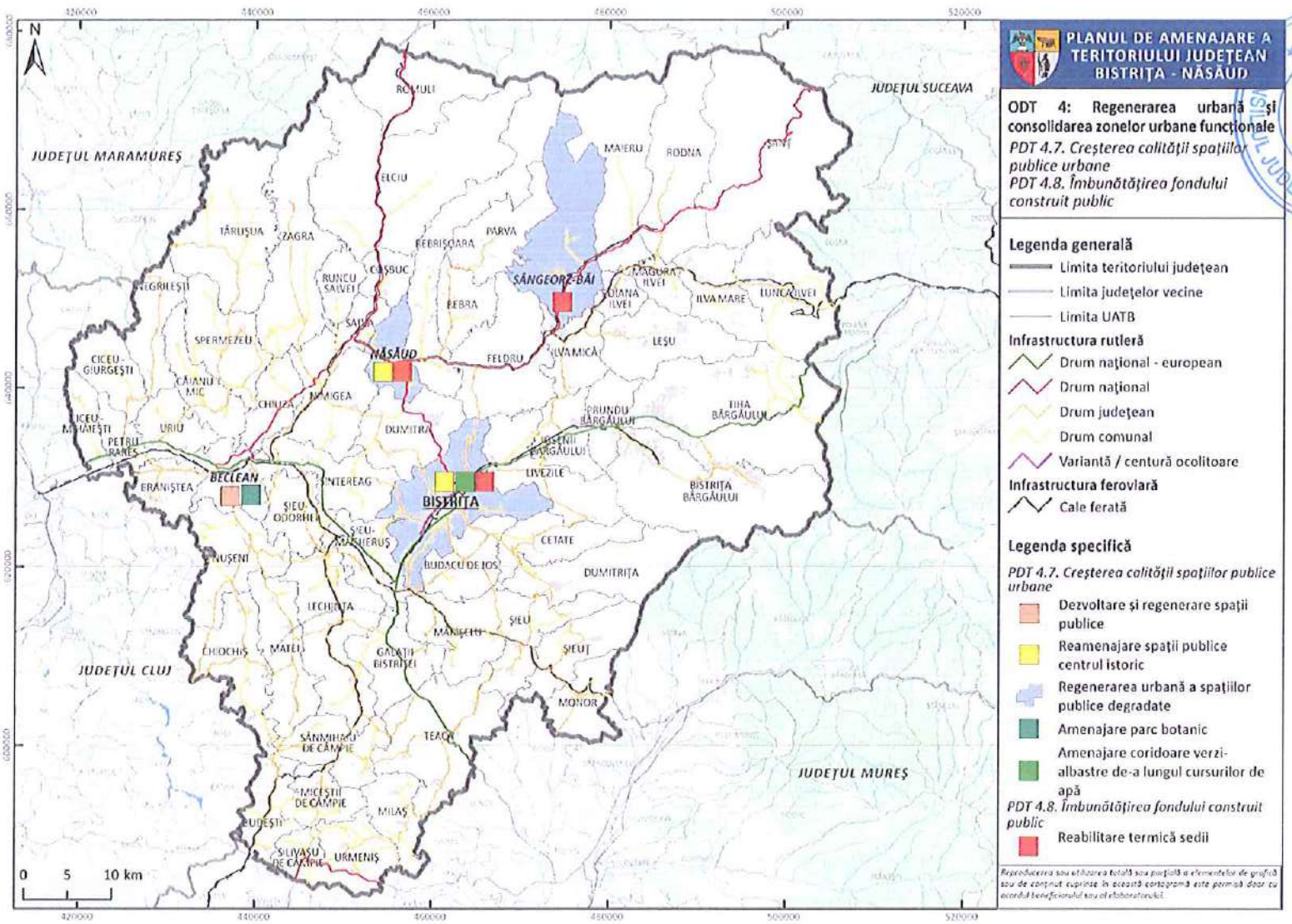

FIG. 15. OSGDT 4 – PROPUNERI PENTRU PDT 4.7.-4.8.

OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban

Program de dezvoltare teritorială	Proiect	Localizare	Grad de prioritate[14]	Nivel de maturitate[15]	Etapizare în timp[16]	Responsabilități	Surse de finanțare
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban							
PDT 5.1. Promovarea mobilității rurale durabile							
PGDT 5.1.1. Reabilitarea și modernizarea străzilor rurale, inclusiv poduri, trotuare și piste pentru biciclete	Modernizare străzi[17]	Toate UAT-urile rurale	PR	MM	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Construire/ reabilitare poduri	Feldru, Leșu, Lunca Ilvei, Maieru, Poiana Ilvei, Rebra, Rebrișoara, Romuli, Șanț, Târlișua	PR	MM	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Amenajare piste pentru biciclete	Braniștea, Budacu de Jos, Cetate, Chiochiș, Dumitrița, Feldru, Josenii Bârgăului, Livezile, Maieru, Parva, Petru Rareș, Șieu, Șieu-Măgheruș	PM	MS	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Amenajare / modernizare alei	Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos, Chiuza, Galații	PR	MM	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

[14] PR – prioritate ridicată, PM – prioritate medie, PS – prioritate scăzută

[15] MR – maturitate ridicată (în implementare), MM – maturitate medie (în pregătire), MS – maturitate scăzută (idee / propunere)

[16] TS – termen scurt (1-3 ani); TM – termen mediu (4-6 ani); TL – termen lung (7-10 ani)

[17] La modernizarea drumurilor comunale / a străzilor care se suprapun peste situri arheologice se va avea în vedere corelarea intervențiilor de îmbunătățire a infrastructurii de transport cu cerințele de protejare a patrimoniului cultural imobil

	pietonale și trotuare	Bistriței, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Livezile, Matei, Nimigea, Parva, Petru Rareș, Rodna, Șanț, Șieu, Târlișua, Telciu					
	Amenajare parcări	Josenii Bârgăului, Livezile, Parva, Prundu Bârgăului	PM	MS	TS TM	Primării	Bugete locale
PDT 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii edilitare							
PGDT 5.2.1. Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată	Proiect regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud: -Reabilitare / modernizare captare și stații de tratare Cușma și Bistrița Bârgăului - Construire/ modernizare SEAU Josenii Bârgăului și Lechința -Extindere alimentare cu apă și canalizare în comunele Lechința,	Bistrița Bârgăului, Braniștea, Budacu de Jos, Budești, Căianu Mic, Chiochiș, Ciceu-Mihăiești, Coșbuc, Feldru, Ilva Mică, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Lechința, Leșu, Livezile, Lunca Ilvei, Maieru, Miceștii de Câmpie, Milaș, Negrilești, Nimigea, Petru Rareș, Poiana Ilvei, Rebra, Rebrișoara, Rodna, Runcu Salvei, Salva, Sânmihaiu de	PR	MR	TS	Operator regional	Fonduri europene

	Miceștii de Câmpie, Sânmihaiu de Câmpie și Budești -Extindere rețele de distribuție și canalizare în Comuna Teaca și alimentare cu apă în comunele Matei, Milaș și Chiochiș -Extindere alimentare cu apă în comunele Șieu-Măgheruș, Budacu de Jos, Mărișelu, Șieu Odorhei și Șieu -Extindere rețea de alimentare cu apă și canalizare în comuna Tiha Bârgăului -Extindere alimentare cu apă și canalizare în comunele Bistrița Bârgăului, Josenii Bârgăului, Livezile -Extindere alimentare cu apă și canalizare în	Câmpie, Șieu, Șieu-Măgheruș, Șieu-Odorhei, Târlișua, Teaca, Telciu, Tiha Bârgăului, Uriu, Zagra						

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	comunele Coșbuc, Feldru, Rebra, Rebrișoara, Runcu Salvei, Salva, și Telciu -Construire/ Modernizare/ Reabilitare surse de apă (captare, tratare) Anieș, Rebra, Târlișua, Bichigiu, Șieu, Runcu Salvei și Zagra -Extindere alimentare cu apă și canalizare în comunele Maieru, Rodna, Leșu, Ilva Mică, Ilva Mare, Lunca Ilvei și Poiana Ilvei; -Reabilitare rețele alimentare cu apă Maieru -Extindere alimentare cu apă în comunele Branișteа, Ciceu Mihăiești,						

ROMANIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Negrilești, Petru Rareș, Uriu și extindere canalizare în Petru Rareș și Uriu -Extindere rețele de alimentare cu apă în UAT Căianu Mic, UAT Nimigea, UAT Târlișua, UAT Zagra, Sistem nou alimentare cu apă în UAT Spermezeu, Sistem de canalizare în UAT Căianu Mic						
	Reabilitare rețea de alimentare cu apă (operator regional)	Șintereag, Căianu Mic, Prundu Bârgăului	PM	MM	TS	Operator regional	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului
	Extindere rețea de canalizare (operator regional)	Prundu Bârgăului, Josenii Bârgăului	PM	MM	TS	Operator regional	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului
	Extindere rețea de alimentare cu apă (operator regional)	Prundu Bârgăului	PM	MM	TS	Operator regional	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului

ROMANIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Suplimentare debit apă + captare (operator regional)	Lunca Ilvei	PM	MM	TS	Operator regional	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului
	Stație de tratare (operator regional)	Runcu Salvei	PM	MM	TS	Operator regional	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului
	Extindere rețea canalizare (masterplan apă-canal)	Bistrița Bârgăului, Josenii Bârgăului, Dumitra, Feldru, Ciceu-Mihăiești, Lechința, Rebrișoara, Teaca, Livezile, Branișteа, Galații Bistriței, Matei, Miceștii de Câmpie, Milaș, Nușeni, Parva, Romuli, Runcu Salvei, Salva, Sânmihaiu de Câmpie, Șanț,	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Extinderea rețea canalizare + SEAU (masterplan apă-canal)	Budacu de Jos, Budești, Ciceu-Giurgești, Chiochiș, Dumitrița, Spermezeu, Șieu, Șieu-Măgheruș,	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Șieu-Odorhei, Târlișua, Zagra					
Colector canalizare (masterplan apă-canal)	Tiha Bârgăului	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
Extindere SEAU (masterplan apă-canal)	Rebra	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
Stație pompare, rezervor, conductă transport și extindere rețea alimentare cu apă (masterplan apă-canal)	Livezile	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
Extindere rețea de alimentare cu apă și rezervor (masterplan apă-canal)	Budacu de Jos, Milaș, Josenii Bârgăului, Parva	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
Extindere rețea de alimentare cu apă (masterplan apă-canal)	Dumitra, Petru Rareș, Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești, Negrilești, Rebrișoara, Șanț, Romuli	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
Stație de pompare (masterplan apă-canal)	Nușeni	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Rezervor (masterplan apă-canal)	Galații Bistriței, Feldru	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Stație de clorinare și reabilitare rezervor (masterplan apă-canal)	Lechința	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Captare nouă (masterplan apă-canal)	Bistrița Bârgăului	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Conductă nouă alimentare cu apă (masterplan apă-canal)	Maieru	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Conductă de transport apă potabilă și gospodărie de apă (masterplan apă-canal)	Șieu	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Captare, aducțiune, stație de clorinare, rezervor și extindere rețeade alimentare cu apă (masterplan apă-canal)	Tiha Bârgăului	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Captare, stație de clorinare, rezervor	Uriu	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat

	și extindere rețea alimentare cu apă (masterplan apă-canal)						Bugetul local
	Extindere rețele apă-canal (UAT-uri)	Bistrița Bârgăului, Ilva Mică, Josenii Bârgăului, Lunca Ilvei, Maieru, Petru Rareș, Prundu Bârgăului, Rodna, Telciu, Tiha Bârgăului	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare / extindere rețele de canalizare (UAT-uri)	Braniștea, Budacu de Jos, Budești, Ciceu-Giurgești, Dumitra, Dumitrița, Feldru, Galații Bistriței, Ilva Mare, Lechința, Livezile, Matei, Milaș, Monor, Negrilești, Nimigea, Nușeni, Parva, Rebrișoara, Runcu Salvei, Salva, Șieu, Șieu-Măgheruș, Silivașu de Câmpie, Șintereag, Spermezeu, Teaca,	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

		Tiha Bârgăului, Zagra					
	Modernizare și extindere rețea alimentare cu apă (UAT-uri)	Budacu de Jos, Parva, Șieuț	PM	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare rețea de canalizare și SEAU (UAT-uri)	Căianu Mic, Mărișelu	PM	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare rețea de canalizare (UAT-uri)	Chiochiș	PM	MR	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Extindere rețea de alimentare cu apă (UAT-uri)	Chiuza, Ciceu-Mihăiești, Livezile, Matei, Milaș, Rebrișoara, Silivașu de Câmpie, Șintereag, Teaca, Tiha Bârgăului	PM	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Reabilitare / modernizare rețele de alimentare cu apă (UAT-uri)	Coșbuc	PM	MR	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Amenajare captare apă potabilă (UAT-uri)	Ilva Mare	PM	MR	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Stație de tratare apă (UAT-uri)	Monor	PM	MR	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

ROMÂNIA * JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD *

	Modernizare aducțiune apă (UAT-uri)	Rebra	PM	MR	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
PGDT 5.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale	Înființare / extindere rețea de distribuție a gazelor naturale	Bistrița Bârgăului, Braniștea, Budacu de Jos, Căianu Mic, Chiochiș, Chiuza, Coșbuc, Dumitra, Feldru, Livezile, Mărișelu, Milaș, Nimigea, Parva, Petru Rareș, Rebrișoara, Rodna, Salva, Șieu, Teaca, Telciu, Urmeniș	PR	MM	TM	Primării ADI-uri	Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 5.2.3. Asigurarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice și de iluminat public	Amenajare stații de încărcare electrică	Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos, Căianu Mic, Feldru, Ilva Mică, Lunca Ilvei, Măgura Ilvei, Matei, Milaș, Parva, Petru Rareș, Prundu Bârgăului, Rebra, Rebrișoara, Rodna, Runcu Salvei, Salva, Târlișua, Telciu, Tiha Bârgăului	PM	MR	TS	Primării	Bugetul de stat Bugete locale
	Extindere rețele electrice	Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos,	PM	MS	TS TM	Primării	Bugete locale PPP

		Chiuza, Dumitra, Dumitrița, Feldru, Parva, Petru Rareș, Rebrișoara, Șanț, Șieu-Măgheruș, Telciu				Operator distribuție energie	
	Extindere, modernizare și eficientizare energetică iluminat public	Căianu Mic, Chiochiș, Chiuza, Coșbuc, Dumitra, Dumitrița, Feldru, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Leșu, Livezile, Nimigea, Parva, Petru Rareș, Poiana Ilvei, Prundu Bârgăului, Rebra, Rodna, Runcu Salvei, Salva, Șanț, Șieu-Măgheruș, Șieuț, Silivașu de Câmpie, Teaca, Telciu, Tiha Bârgăului, Urmeniș, Zagra	PR	MR	TS	Primării	Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 5.2.4. Dezvoltarea infrastructurii pentru managementu	Modernizarea stației de transfer	Galații Bistriței	PR	MR	TM	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ
	Modernizarea stației de sortare Tărpiu	Dumitra	PR	MR	TM	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

l integrat al deșeurilor	Construirea unei instalații noi de digestie anaerobă – CMID Tărpiu	Dumitra	PR	MR	TM	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ
	Construirea unei instalații noi mecanice cu recuperare materială și energetică – CMID Tărpiu	Dumitra	PR	MR	TM	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ
	Construirea celulei nr. 3 a CMID Tărpiu	Dumitra	PR	MR	TL	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ
	Construire platformă pentru deșeuri de grajd	Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PDT 5.3. Promovarea producției și consumului de energie regenerabilă							
PGDT 5.3.1. Dezvoltarea capacităților de producere a energiei regenerabile	Construcție microhidrocentrale	Maieru, Parva	PS	MS	TM TL	Primării Operatori privați	Bugetul de stat Bugete locale PPP
	Înființare de centrale pe bază de biomasă	Bistrița Bârgăului, Ilva Mare, Ilva Mică, Prundu Bârgăului, Rodna, Târlișua, Telciu	PS	MM	TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Dezvoltare sistem geotermal	Rodna	PS	MS	TM	Primărie	Fonduri europene Buget local
	Amenajare parc fotovoltaic /	Bistrița Bârgăului, Branișteа, Budacu	PM	MR	TS	Primării	Bugetul de stat Bugete locale

	instalare panouri fotovoltaice pe clădiri	de Jos, Budești, Căianu Mic, Cetate, Chiochiș, Chiuza, Ciceu-Giurgești, Feldru, Ilva Mare, Ilva Mică, Josenii Bârgăului, Leșu, Monor, Nușeni, Petru Rareș, Poiana Ilvei, Rebrișoara, Rodna, Salva, Șanț, Șieu, Șieu-Odorhei, Șieuț, Silivașu de Câmpie, Tiha Bârgăului, Urmeniș, Zagra					
PDT 5.4. Îmbunătățirea infrastructurii sanitare, educaționale și sociale							
PGDT 5.4.1. Investiții în infrastructura sanitară	Construire / reabilitare dispensare umane	Braniștea, Budești, Căianu Mic Chiuza, Dumitrița, Ilva Mare, Lechința, Livezile, Lunca Ilvei, Măgura Ilvei, Matei, Parva, Petru Rareș, Șanț, Șieu-Măgheruș, Telciu, Tiha Bârgăului	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Construire / reabilitare centre	Rodna	PM	MM	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	de permanenţă medicală						
	Înfiinţare punct de lucru Serviciu de Ambulanţă	Şieu, Telciu	PM	MM	TS	Primării	Bugete locale
PGDT 5.4.2. Investiţii în infrastructura educaţională	Reabilitare şcoli	Braniştea, Budeşti, Căianu Mic, Chiochiş, Galaţii Bistriţei, Livezile, Măgura Ilvei, Milaş, Negrileşti, Nuşeni, Prundu Bârgăului, Rebra, Rebrişoara, Rodna, Runcu Salvei, Salva, Şanţ, Şieu-Odorhei, Silivaşu de Câmpie, Spermezeu, Teaca, Telciu, Zagra	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Extindere şi modernizare şcoli profesionale	Rodna	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare licee	Prundu Bârgăului	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

CONSILIUL JUDEŢEAN BISTRIŢA-NĂSĂUD

	Construire campusuri / huburi educaționale	Prundu Bârgăului, Rodna	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Construire școli	Dumitra, Leșu, Rebrișoara, Șanț	PR	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Reabilitare grădinițe	Budești, Căianu Mic, Dumitra, Lunca Ilvei, Mărișelu, Miceștii de Câmpie, Milaș, Rodna, Salva, Șieu-Măgheruș, Spermezeu, Tiha Bârgăului	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Construire grădinițe	Cetate, Chiuza, Josenii Bârgăului, Leșu, Maieru, Nușeni, Parva, Rebrișoara, Rodna, Șanț	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Construire creșe	Dumitrița, Ilva Mare, Măgura Ilvei, Petru Rareș, Rebrișoara, Salva	PM	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Amenajare ludotecă și spațiu	Galații Bistriței, Parva, Romuli, Târlișua, Telciu	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale

	de joacă pentru antrepreșcolari						
	Înființare centre afterschool	Poiana Ilvei, Silivașu de Câmpie	PM	MS	TS TM	Primării	Bugete locale
	Amenajare centru recreativ pentru copii	Ilva Mare	PM	MS	TS TM	Primării	Bugete locale
	Înființare centru de tineret	Lunca Ilvei	PM	MS	TS TM	Primării	Bugete locale
PGDT 5.4.3. Investiții în infrastructura de servicii sociale	Înființare centre comunitare integrate	Căianu Mic, Chiochiș, Dumitrița, Telciu	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Înființare centre de tip Respiro pentru persoane cu dizabilități	Căianu Mic, Coșbuc, Teaca	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare centre de zi pentru copii în risc de separare	Chiochiș, Mărișelu, Târlișua	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare centre de zi pentru asistență și recuperare persoane vârstnice	Căianu Mic, Măgura Ilvei, Parva, Prundu Bârgăului	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

	Înființare centre de îngrijire persoane vârstnice	Ciceu-Giurgești, Ilva Mare, Lunca Ilvei, Nimigea, Salva, Telciu, Zagra	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare centre de zi pentru consiliere și sprijin părinți și copii	Silivașu de Câmpie, Telciu	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Înființare centre de îngrijire la domiciliu	Lechința	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
PDT 5.5. Îmbunătățirea condițiilor de locuire							
PGDT 5.5.1. Construcția de locuințe publice	Construirea de locuințe ANL pentru tineri	Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos, Josenii Bârgăului, Lechința, Poiana Ilvei, Prundu Bârgăului, Tiha Bârgăului, Urmeniș	PM	MM	TS TM	ANL	Bugetul de stat Bugete locale
	Reabilitare locuințe publice	Budești, Șanț	PS	MS	TS	Primării	Bugete locale
	Construire locuințe sociale	Josenii Bârgăului, Măgura Ilvei, Mărișelu, Nușeni, Prundu Bârgăului, Silivașu de Câmpie, Tiha Bârgăului	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Construire locuințe de serviciu	Rodna	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
PGDT 5.5.2. Creșterea performanței energetice a fondului de locuințe	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe	Rodna	PM	MM	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PDT 5.6. Sprijinirea activității culturale și a unui stil de viață sănătos							
PGDT 5.6.1. Dezvoltarea infrastructurii culturale și pentru industrii creative	Reabilitare biblioteci comunale	Branișteа	PM	MS	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Transformare biblioteci publice în huburi de învățare digitală	Chiuza, Măgura Ilvei, Parva, Prundu Bârgăului, Teaca	PM	MR	TS	Primării	Fonduri europene Bugetele locale
	Construire și reabilitare cămine culturale	Budacu de Jos, Căianu Mic, Cetate, Chiochiș, Ciceu-Giurgești, Dumitrița, Galații Bistriței, Josenii Bârgăului, Livezile, Măgura Ilvei, Maieru, Matei, Parva, Rebra, Rebrișoara, Runcu Salvei, Salva, Șanț,	PM	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

		Șieu-Odorhei, Șieuț, Silivașu de Câmpie, Șintereag, Spermezeu					
	Construire / reabilitare săli de festivități	Ilva Mare, Rodna	PM	MM	TS TM	Primării	Bugete locale
	Amenajarea / reabilitare case memoriale	Telciu	PM	MS	TS TM	Primărie	Bugetul local
	Construire / reabilitare muzee	Josenii Bârgăului, Lunca Ilvei, Parva, Rodna	PM	MS	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PGDT 5.6.2. Investiții în infrastructura sportivă și de recreere	Construire / reabilitare sală de sport	Branișteа, Dumitra, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Leșu, Parva, Prundu Bârgăului, Șanț, Șieu-Măgheruș, Șieu-Odorhei, Târlișua	PM	MM	TS TM	Primării	Bugetul de stat Bugete locale
	Construire complex sportiv	Cetate, Ilva Mică, Rodna	PM	MM	TS TM	Primării	Bugetul de stat Bugete locale
	Construire bazin de înot	Branișteа, Feldru, Livezile, Tiha Bârgăului	PS	MS	TS TM	Primării	Bugetul de stat Bugete locale

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Amenajare terenuri de sport	Budești, Căianu Mic, Dumitrița, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Livezile, Milaș, Târlișua	PM	MM	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
	Construire /reabilitare baze sportive	Căianu Mic, Chiochiș, Feldru, Lunca Ilvei, Șieu-Odorhei, Târlișua, Telciu	PM	MM	TS TM	Primării	Bugetul de stat Bugete locale
	Amenajare spații de recreere și socializare	Chiochiș	PM	MM	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Construire ștrand	Ilva Mare	PS	MS	TS TM	Primărie	Bugetul local
	Amenajare spații de picnic	Livezile, Parva	PM	MS	TS TM	Primărie	Bugetul local
	Construire bază de agrement	Maieru	PM	MS	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Amenajare zonă de agrement	Maieru, Șieu, Șieu-Măgheruș	PM	MS	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Construire tabără școlară	Parva	PS	MS	TS TM	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PDT 5.7. Creșterea calității spațiilor publice rurale							

ROMANIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NASAUD

PGDT 5.7.1. Amenajarea și modernizarea spațiilor verzi și a spațiilor publice	Amenajare spații verzi	Budacu de Jos, Căianu Mic, Coșbuc, Dumitrița, Josenii Bârgăului, Livezile, Lunca Ilvei, Nimigea, Parva, Șieu, Șintereag	PM	MS	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetele locale
	Amenajare locuri de joacă	Căianu Mic, Cetate, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Livezile, Matei, Parva, Poiana Ilvei, Prundu Bârgăului, Rebrișoara, Rodna, Șieu, Târlișua	PM	MM	TS	Primării	Fonduri europene Bugetele locale
	Amenajare zone de promenadă	Salva, Șieu, Șieu-Măgheruș, Șieuț	PM	MS	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetele locale
	Amenajare / modernizare centre civice	Căianu Mic, Ciceu-Giurgești, Josenii Bârgăului, Rodna, Șanț, Șieu-Măgheruș, Șieu-Odorhei	PM	MS	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugetele locale
PDT 5.8. Îmbunătățirea fondului construit public							
PGDT 5.8.1. Construcția și reabilitarea de clădiri administrative	Reabilitare și modernizare sedii administrative și spații conexe	Budești, Căianu Mic, Cetate, Chiuza, Coșbuc, Dumitra, Dumitrița, Feldru, Galații	PM	MM	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetele locale

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

Bistriței, Josenii Bârgăului, Leșu, Livezile, Măgura Ilvei, Miceștii de Câmpie, Parva, Prundu Bârgăului, Rodna, Runcu Salvei, Șanț, Șieu, Șieuț, Teaca, Telciu, Tiha Bârgăului

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

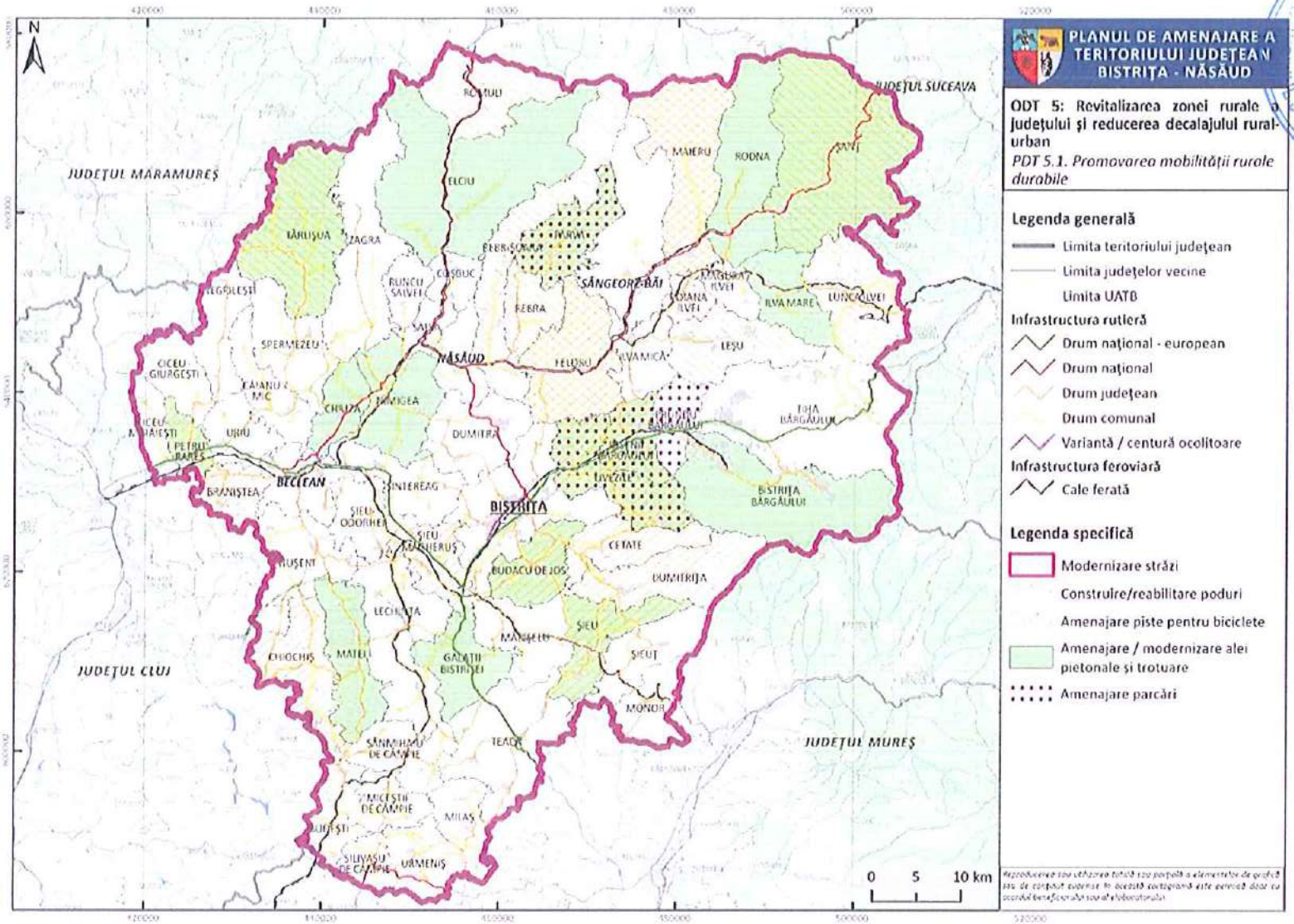

FIG. 16. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.1.

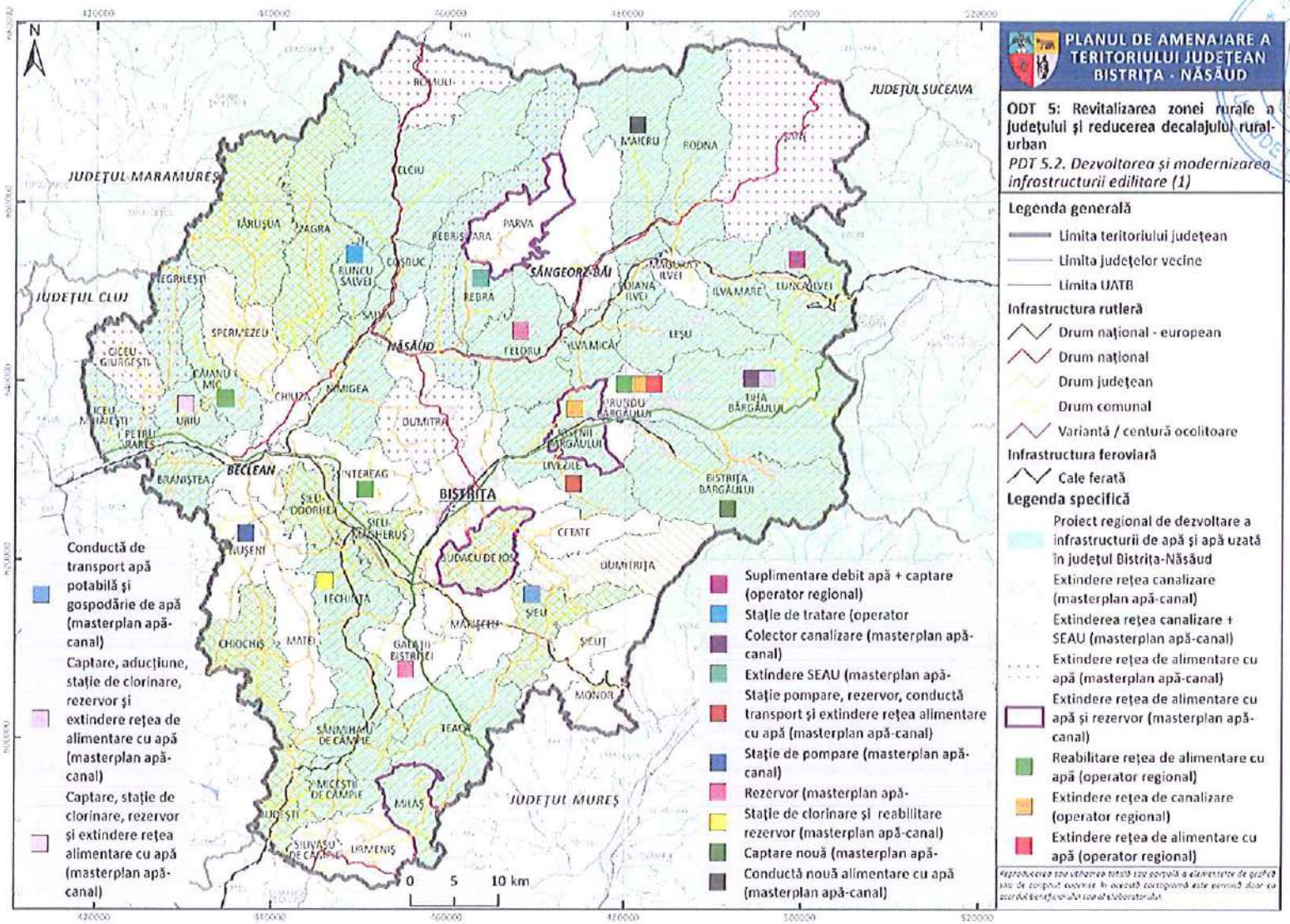

FIG. 17 OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.2. (1)

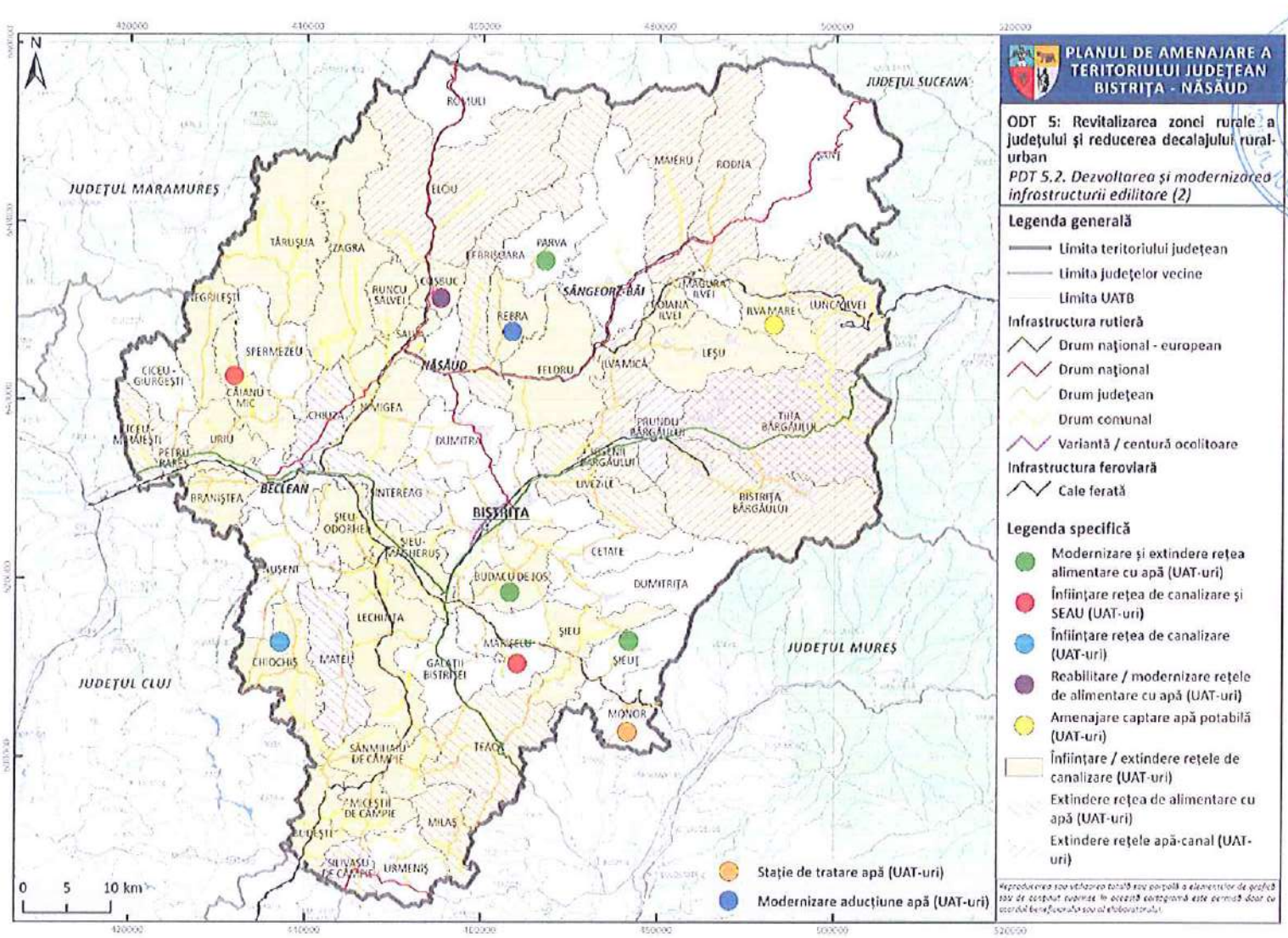

FIG. 18. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.2. (2)

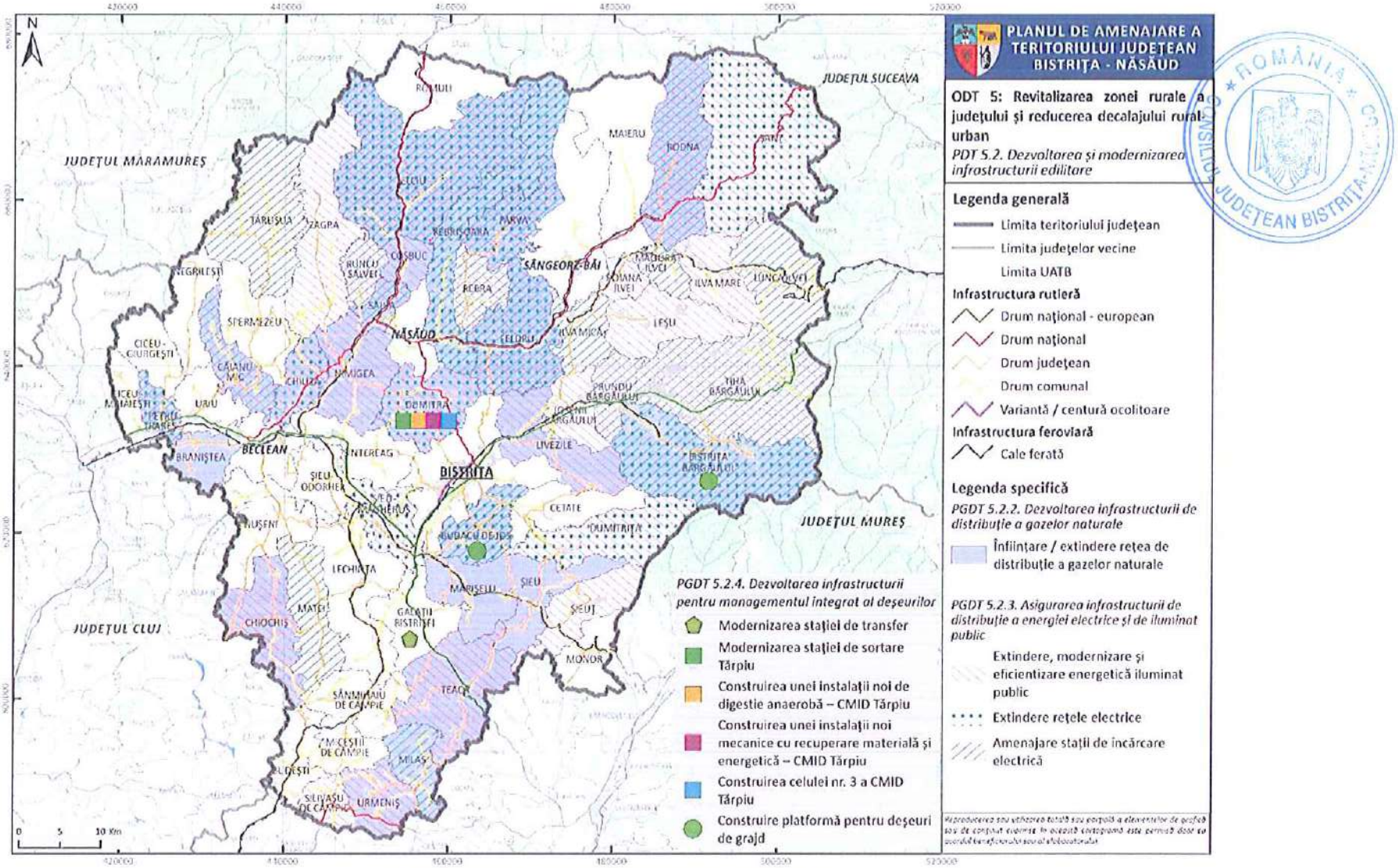

FIG. 19. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.2. (3)

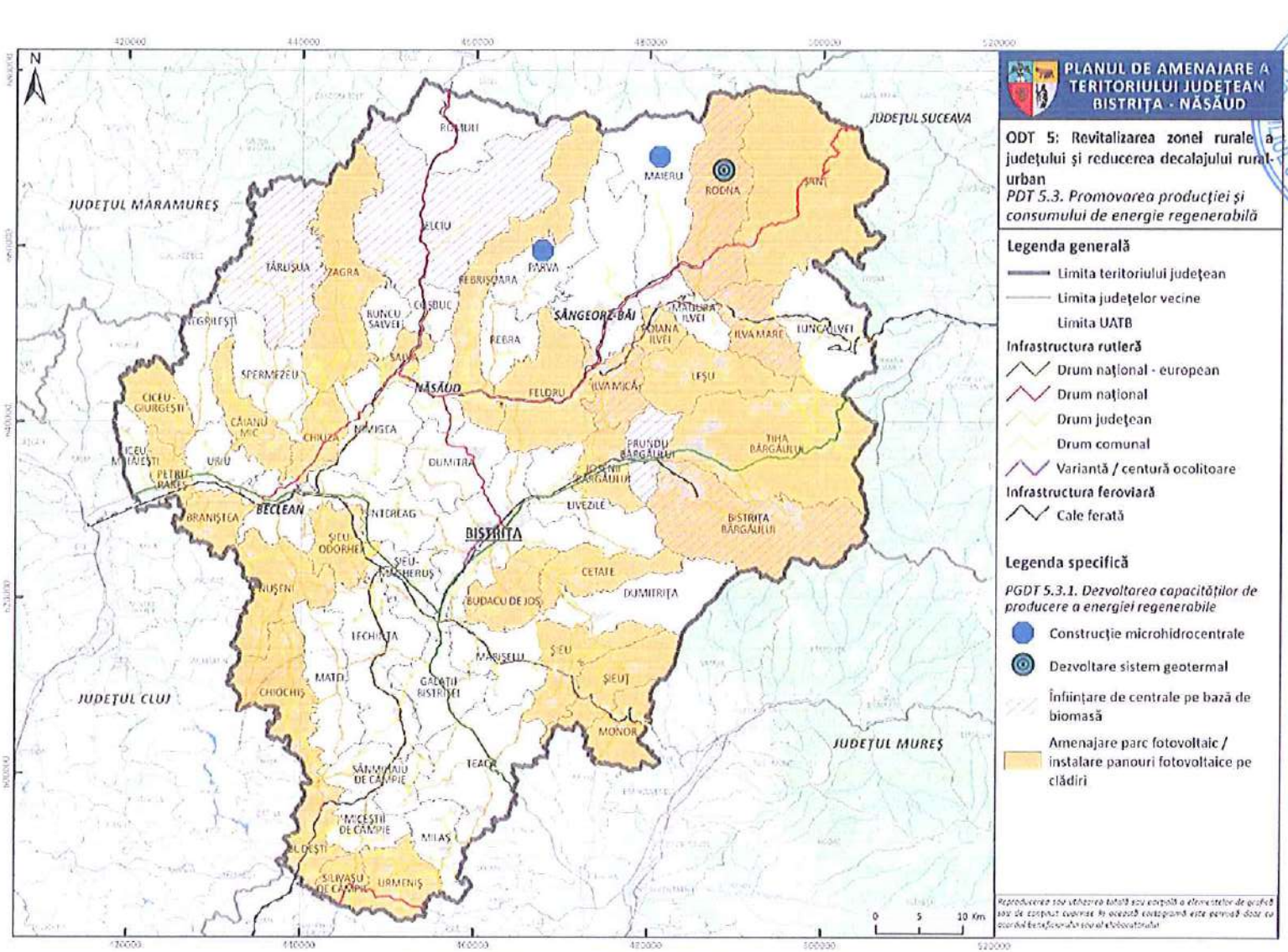

FIG. 20. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.3. (1)

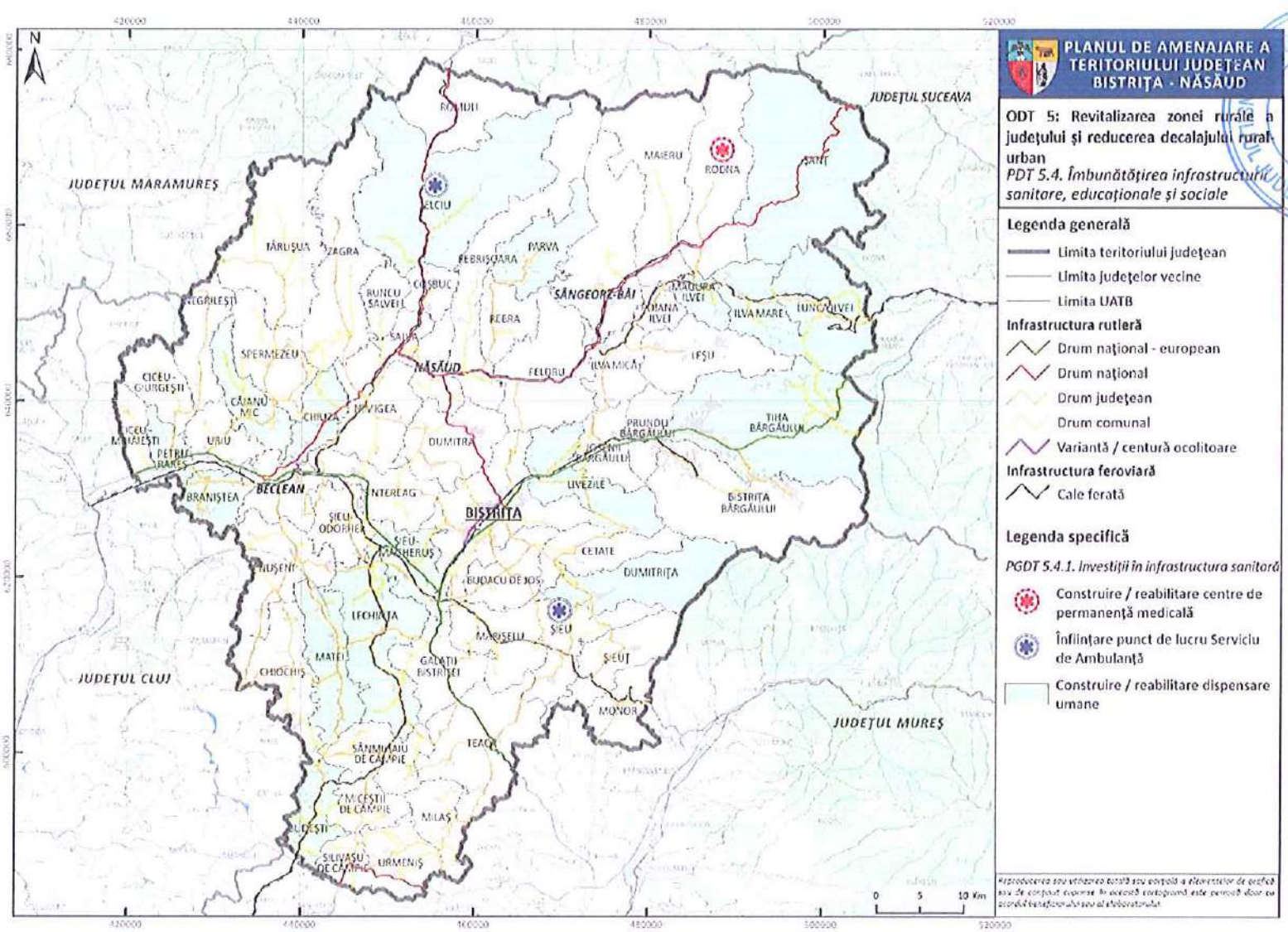

FIG. 21. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.4. (1)

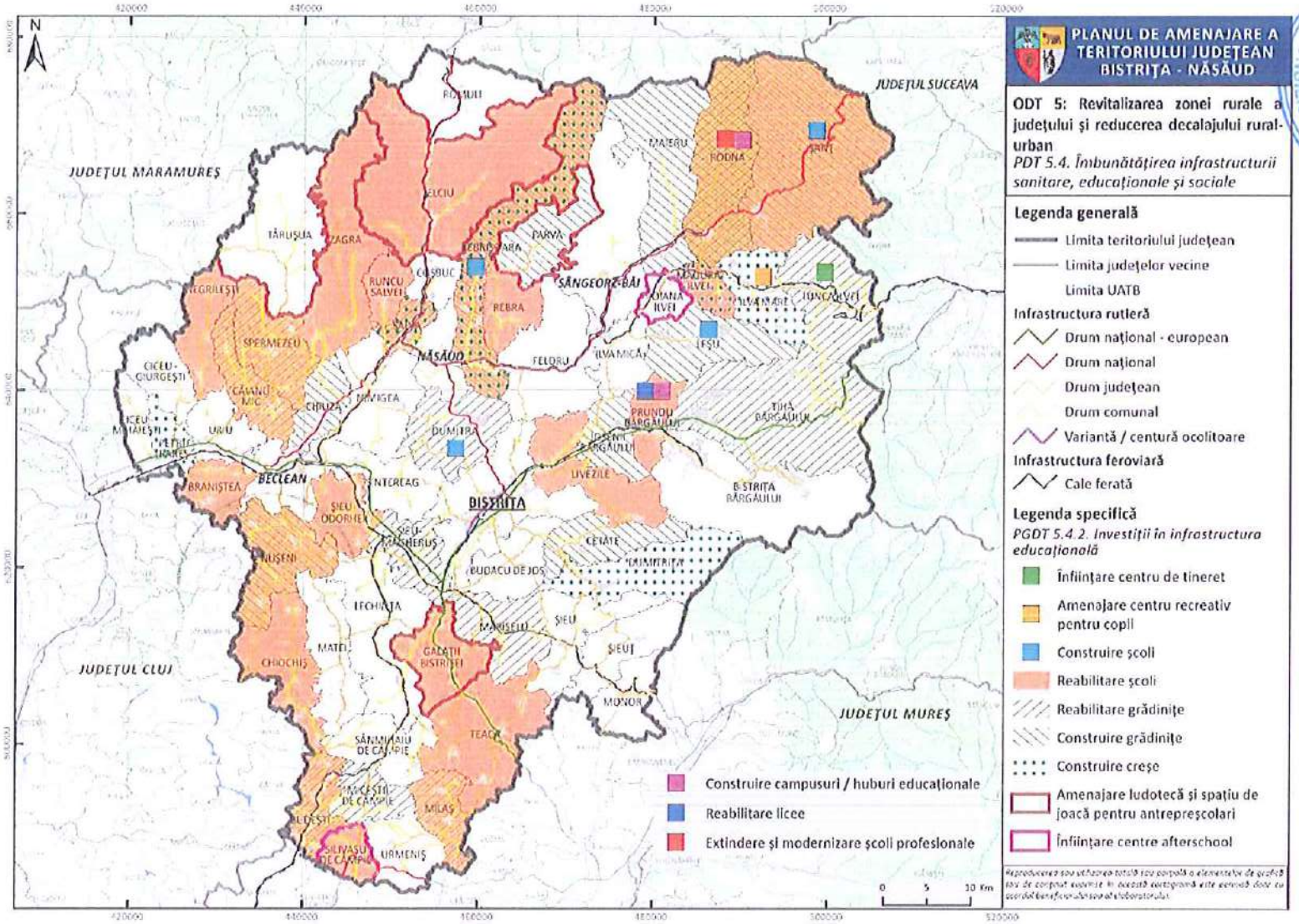

FIG. 22. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.4. (2)

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

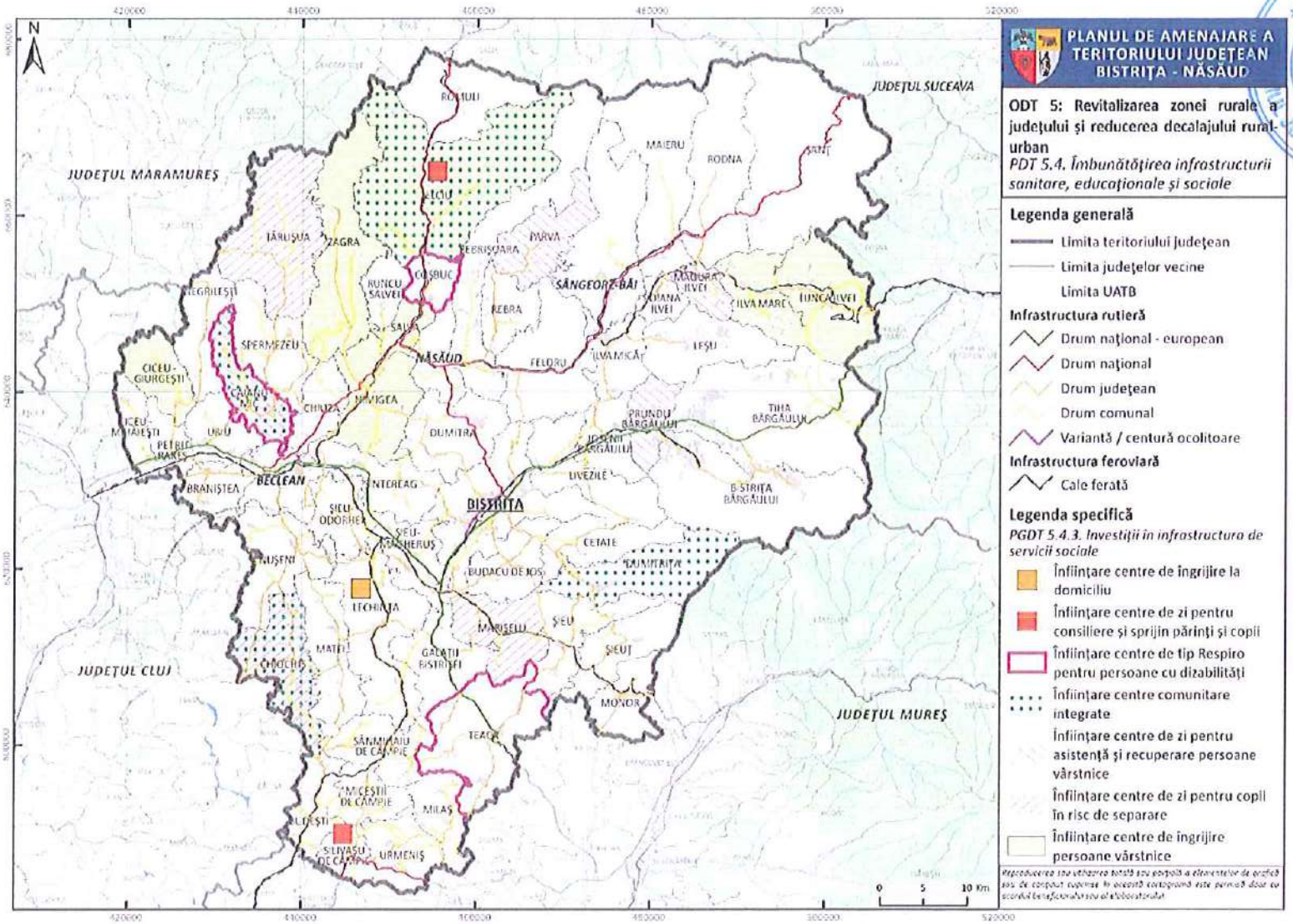

FIG. 23. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.4. (3)

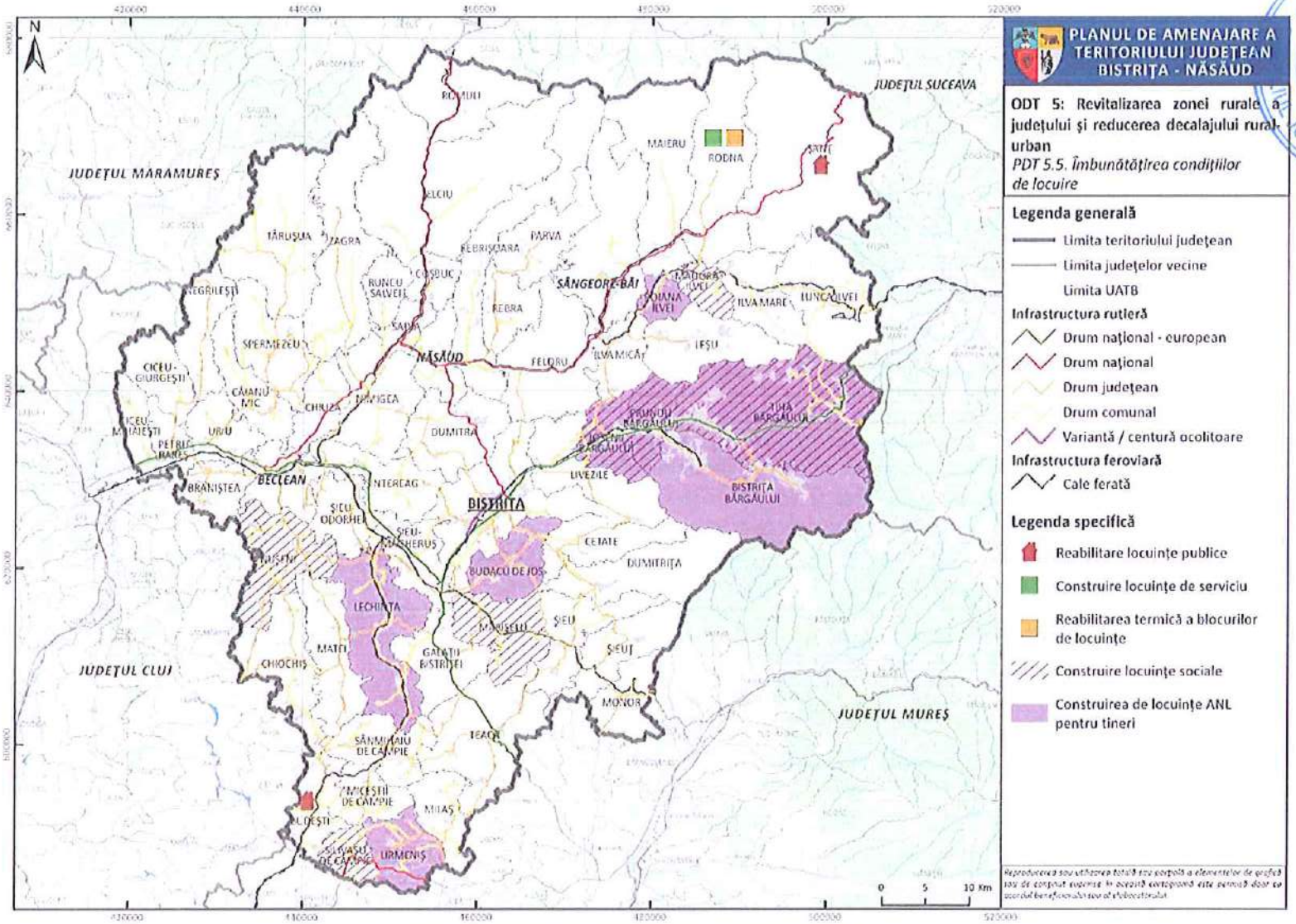

FIG. 24. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.5.

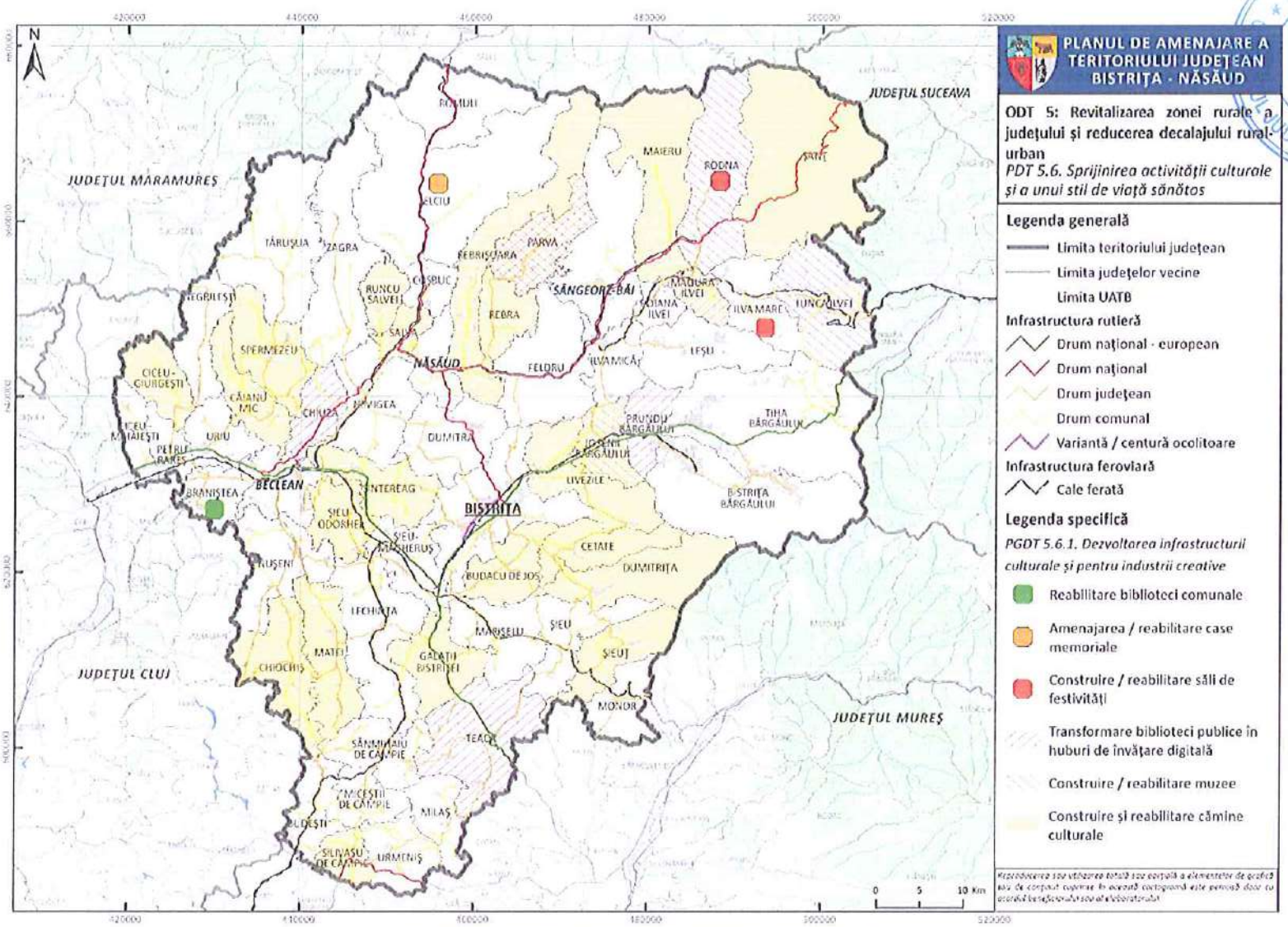

FIG. 25. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.6. (1)

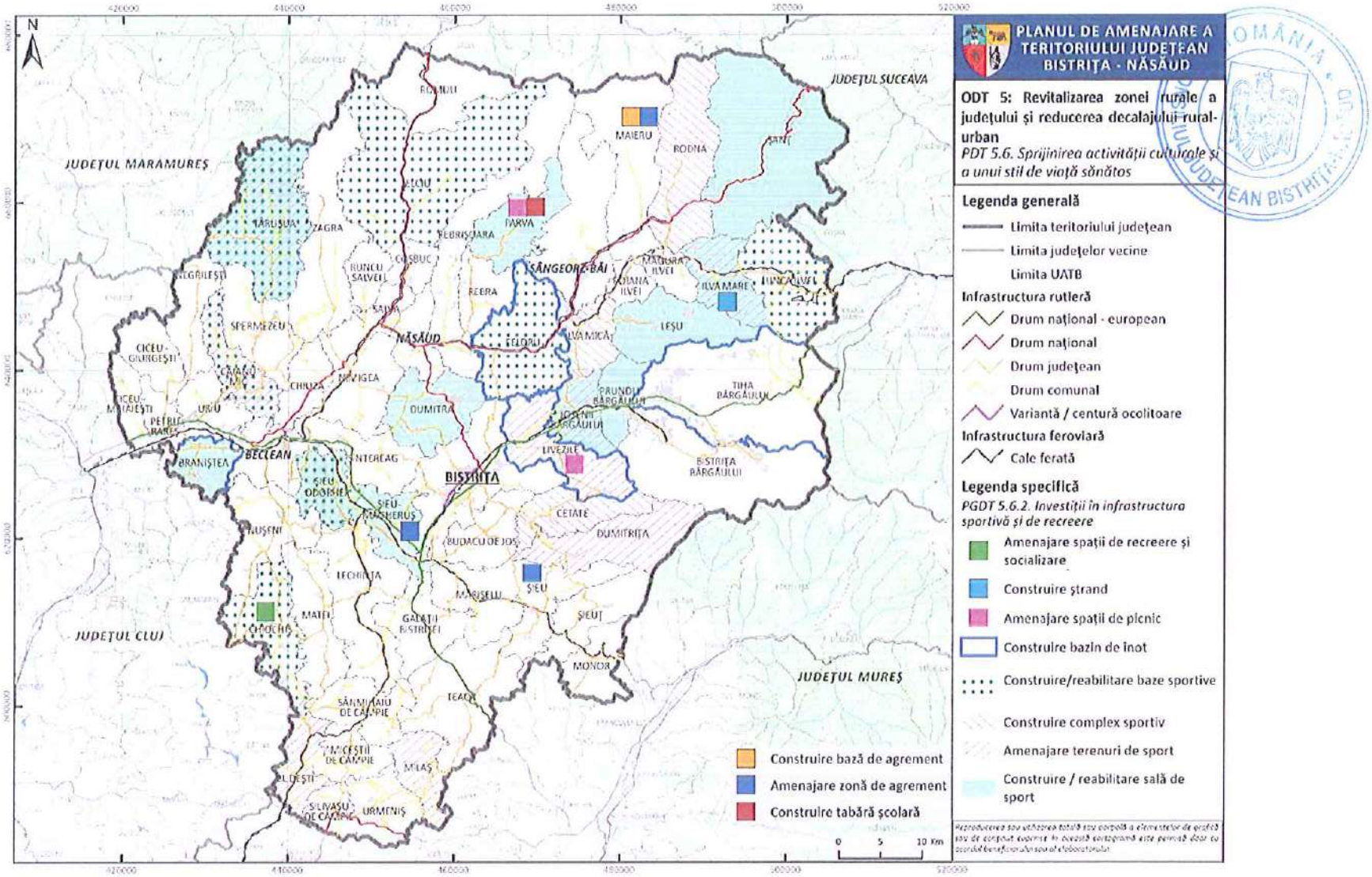

FIG. 26. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.6. (2)

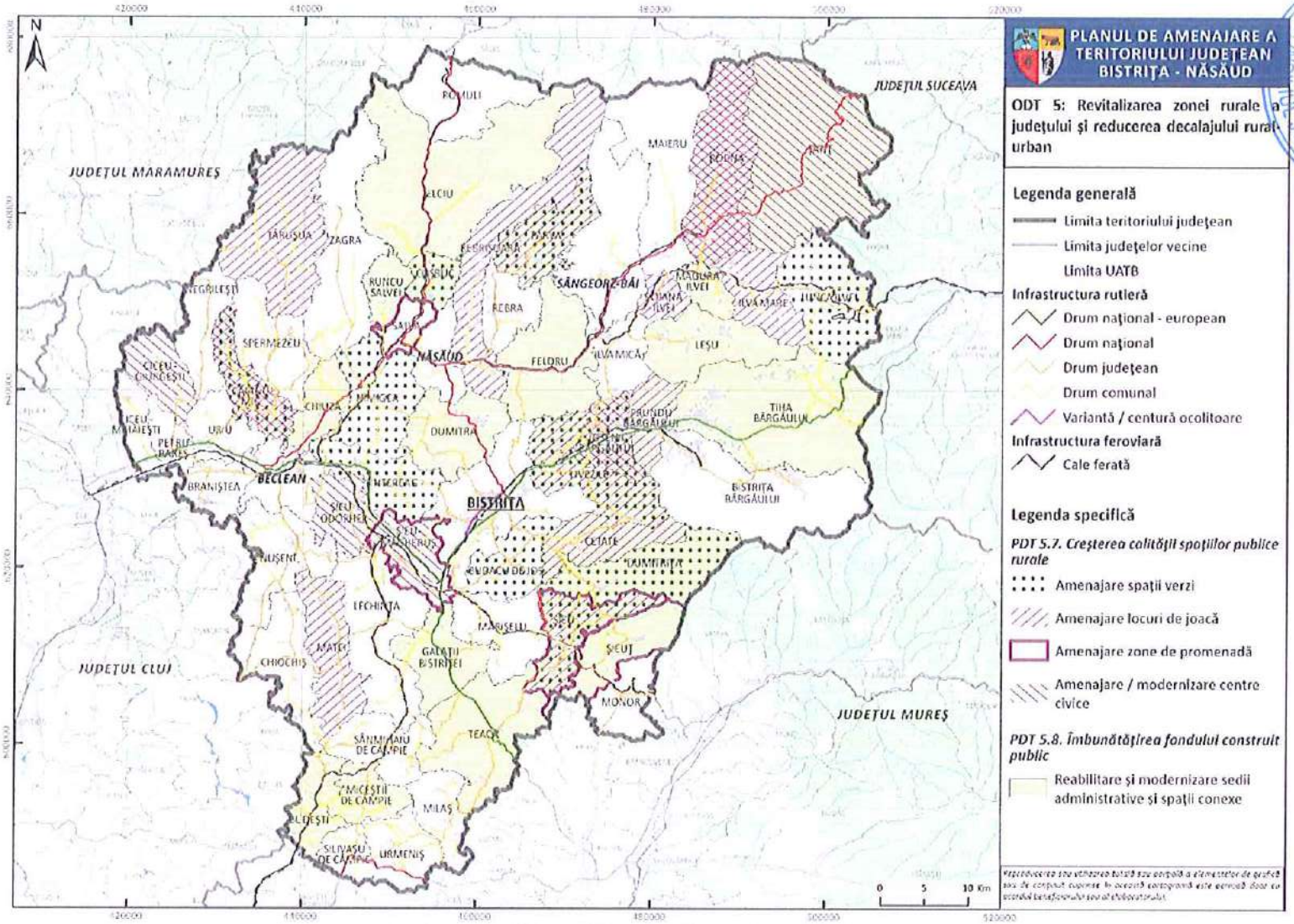

FIG. 27. OSGDT 5 – PROPUNERI PENTRU PDT 5.7.-5.8.

OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural

Program de dezvoltare teritorială	Proiect	Localizare	Grad de prioritate[18]	Nivel de maturitate[19]	Etapizare în timp[20]	Responsabilități	Surse de finanțare
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural							
PDT 6.1. Protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului arheologic, urban și arhitectural							
PGDT 6.1.1. Conservarea și punerea în siguranță a monumentelor aflate în pericol (degradare, precolaps, colaps)	Reabilitare Vila 1	Sângeorz-Băi	PR	MR	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PGDT 6.1.2. Intervenții integrate pentru monumentele clasate în LMI 2015, cu accent pe ansambluri urbane și biserici fortificate	Cetatea Medievală Bistrița - Restaurare fragmente ale zidului de incintă și Turnul Dogarilor	Bistrița	PR	MR	TS	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
	Reabilitare Casă Str. Gh. Șincai Nr. 8	Bistrița	PM	MS	TM	Proprietar	Fonduri europene Fonduri proprii
	Reabilitare Casă Str. N. Titulescu Nr. 18	Bistrița	PM	MS	TM	Proprietar	Fonduri europene Fonduri proprii

[18] PR – prioritate ridicată, PM – prioritate medie, PS – prioritate scăzută
[19] MR – maturitate ridicată (în implementare), MM – maturitate medie (în pregătire), MS – maturitate scăzută (idee / propunere)
[20] TS – termen scurt (1-3 ani); TM – termen mediu (4-6 ani); TL – termen lung (7-10 ani)

	Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta orașelor și stațiunilor balneare istorice - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"	Sângeorz-Băi, Bistrița, Năsăud	PM	MM	TS	CJ BN Primării ONG-uri	Bugetul CJ Bugete locale
PGDT 6.1.3. Reabilitarea și amenajarea spațiilor publice din centrele istorice, inclusiv drumuri de acces și rețele edilitare compatibile cu patrimoniul	Regenerarea urbană a centrelor istorice ale orașelor din județ	Bistrița, Năsăud	PR	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PGDT 6.1.4. Conservarea și valorificarea patrimoniului arheologic din mediul urban	Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri	Toate UAT-urile urbane	PM	MS	TM TL	Primării Instituții culturale (de ex. muzee) INP	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul CJ

	arheologice și atracții turistice						Bugete locale
PDT 6.2. Identificarea, protejarea și punerea în valoare a peisajelor culturale urbane							
PGDT 6.2.1. Conservarea și revitalizarea grădinilor și a parcurilor istroce urbane, corelate cu trasee turistice și culturale	Reabilitarea și revitalizarea parcurilor istorice	Bistrița, Năsăud	PM	MR	TS TM	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PDT 6.3. Protejarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului arheologic, vernacular și arhitectural, cu precădere a bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO							
PGDT 6.3.1. Implementarea obiectivelor cuprinse în cadrul de gestiune și protecție a bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO	Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO	Uriu, Livezile, Cetate, Spermezeu, Negrilești, Mărișelu, Șieuț, Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești, Căianu Mic, Zagra, Salva, Șintereag, Budacu de Jos, Șieu-Măgheruș, Monor	PR	MS	TM TL	Ministerul Culturii CJ BN Primării Alte instituții	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul CJ Bugetele locale

	Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud	Uriu, Livezile, Cetate, Spermezeu, Negrilești, Mărișelu, Șieuț, Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești, Căianu Mic, Zagra, Salva, Șintereag, Budacu de Jos, Șieu-Măgheruș, Monor	PR	MS	TS TM	DJC INP	Bugetul de stat
	Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO	Uriu, Livezile, Cetate, Spermezeu, Negrilești, Mărișelu, Șieuț, Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești, Căianu Mic, Zagra, Salva, Șintereag, Budacu de Jos, Șieu-	PR	MS	TS	INP CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

		Măgheruș, Monor					
	Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc	Uriu, Livezile, Cetate, Spermezeu, Negrilești, Mărișelu, Șieuț, Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești, Căianu Mic, Zagra, Salva, Șintereag, Budacu de Jos, Șieu-Măgheruș, Monor	PR	MM	TS	Primării CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ Bugete locale
	Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului	Uriu, Livezile, Cetate, Spermezeu, Negrilești, Mărișelu, Șieuț, Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești,	PR	MS	TS TM	CJ BN Primării	Bugetul CJ Bugete locale

	Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg	Căianu Mic, Zagra, Salva, Șintereag, Budacu de Jos, Șieu-Măgheruș, Monor					
PGDT 6.3.2. Conservarea și punerea în siguranță a monumentelor aflate în pericol (degradare, precolaps, colaps)	Reabilitarea Castelului Teleki Comlod	Milaș	PR	MR	TS	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Reabilitare Ruinele Cetății Ciceului	Ciceu-Mihăiești	PR	MM	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Casa Scriitorilor	Rodna	PR	MM	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Ansamblul Castelului Banffy	Urmeniș	PR	MM	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Ansamblul Bisericii Evanghelice CA	Lechința	PR	MM	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	(Ansamblul Bisericii Ortodoxe "Sf. Mihail și Gavril"					Bugetul de stat Bugetul local
	Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare	Toate UAT-urile	PR	MS	TS TM	Beneficiarii proiectelor	Bugetul de stat Bugetul CJ Bugete locale
	Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta vinului din regiunile istorice ale României - Ruta "Pe urmele Contelui Dracula" - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"	Lechinta, Teaca, Budacu de Jos, Dumitra, Tiha Bârgăului, Lechința, Chiochiș, Zagra, Silivașu de Câmpie, Sânmihaiu de Câmpie, Runcu Salvei, Șieu-Măgheruș, Teaca, Rebrișoara,	PR	MM	TS	CJ BN Primării ONG-uri	Bugetul CJ Bugete locale

		Spermezeu, Cetate, Șieu, Galații Bistriței, Șieu-Măgheruș, Coșbuc					
PGDT 6.3.3. Intervenții asupra monumentelor clasate în LMI 2015, cu prioritate pentru biserici de lemn și ansambluri memoriale	Reabilitare Biserica de lemn "Sf. Ioan Botezătorul"	Milaș	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Ansamblul Bisericii Evanghelice (azi Biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavril)	Matei	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Castelul Torma	Uriu	PM	MS	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Castel Bethlen	Șieu-Odorhei	PM	MS	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Reabilitare Ansamblul Bisericii de lemn "Sf. Arhangheli Mihail și Gavril"	Silivașu de Câmpie	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Biserica Evanghelică CA (azi Biserica Ortodoxă)	Șieu-Măgheruș	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Restaurare Biserica "Sf. M. Mc. Gheorghe"	Rodna	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare catacombe	Rodna	PM	MS	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Ruinele Cetății de Apărare	Rodna	PM	MS	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local

	Reabilitare Ruinele Bisericii Medievale	Rodna	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Amenajare case tradiționale	Rodna	PM	MS	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Reabilitare Biserica Reformată	Galații Bistriței	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Conservarea și restaurarea Bisericii Ortodoxe Române cu hramul "Sf. M. Muc. Dimitrie Izvorâtorul de Mir"	Cetate	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Amenajare drum de acces la situl arheologic Valea Slatinii Săsarm	Chiuza	PM	MS	TM TL	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local

	Consolidare și reabilitare Turnul Clopotniței	Dumitra	PM	MS	TM TL	Primărie Unitate de cult	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
	Restaurare Castel Haller	Matei	PM	MS	TM TL	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul local
PGDT 6.3.4. Protecția și revitalizarea arhitecturii tradiționale din centrele satelor, inclusiv infrastructura de acces și spațiile publice asociate	Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale	Toate UAT-urile rurale	PM	MS	TM TL	Primării	Fonduri europene Bugetul local
PGDT 6.3.5. Conservarea și valorificarea patrimoniului arheologic din mediul rural (altul decât cel inclus în FRE-Dacia)	Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice	Toate UAT-urile rurale	PM	MS	TM TL	Primării Instituții culturale (de ex. muzee) INP	Fonduri europene Bugetul de stat Bugetul CJ Bugete locale
PDT 6.4. Identificarea, protejarea și punerea în valoare a peisajelor culturale rurale							

ROMÂNIA * CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

PGDT 6.4.1. Integrarea peisajelor cu valori naturale și antropice tradiționale (pajiști, fânețe, zone grănicerești) în produsele de agroturism și ecoturism	Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale	Toate UAT-urile rurale	PM	MS	TM TL	CJ BN Primării Alte instituții (APIA, Direcția pentru Agricultură Județeană) ONG-uri	Fonduri europene Bugetul CJ Bugete locale

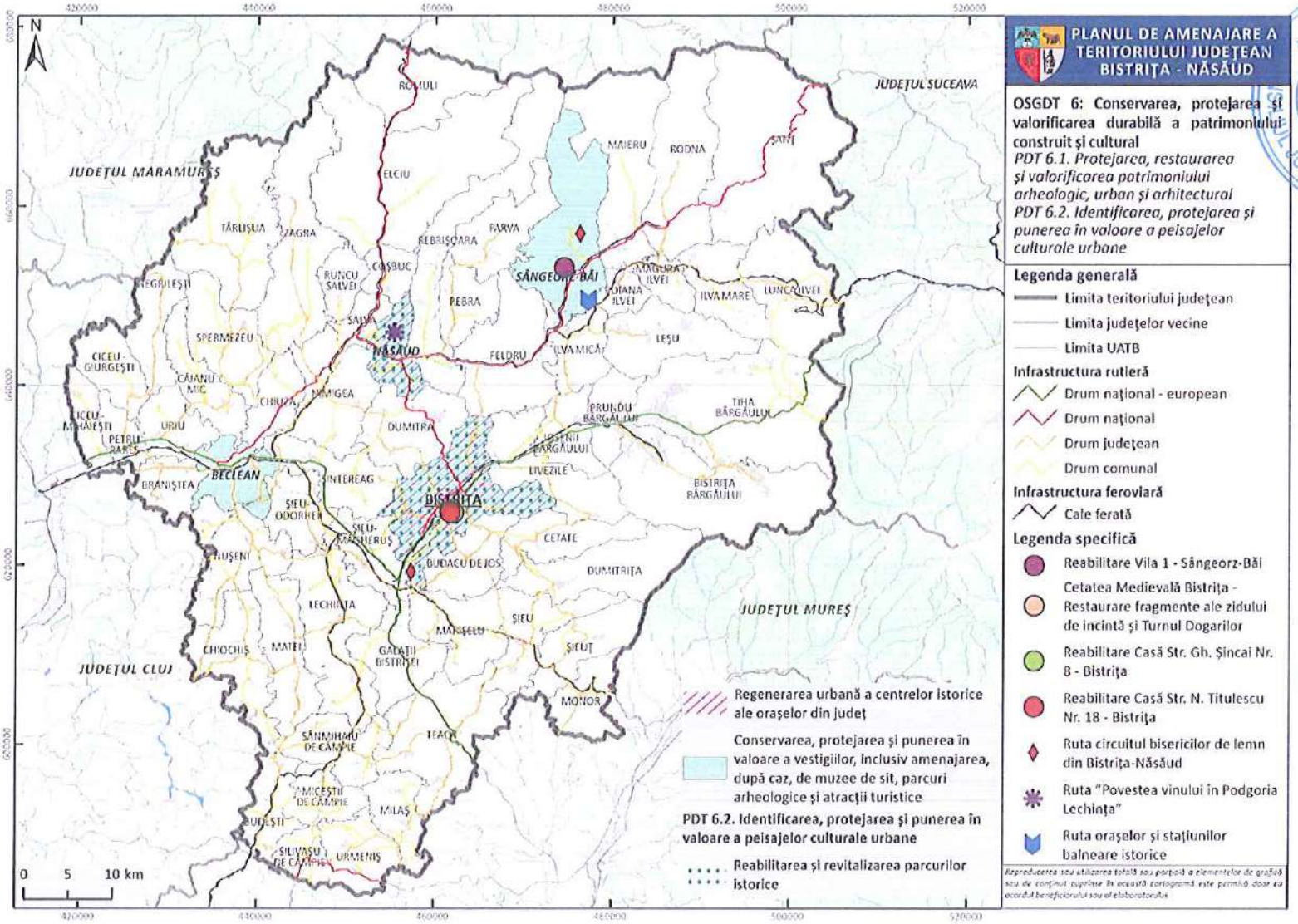

FIG. 28. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.1-6.2.

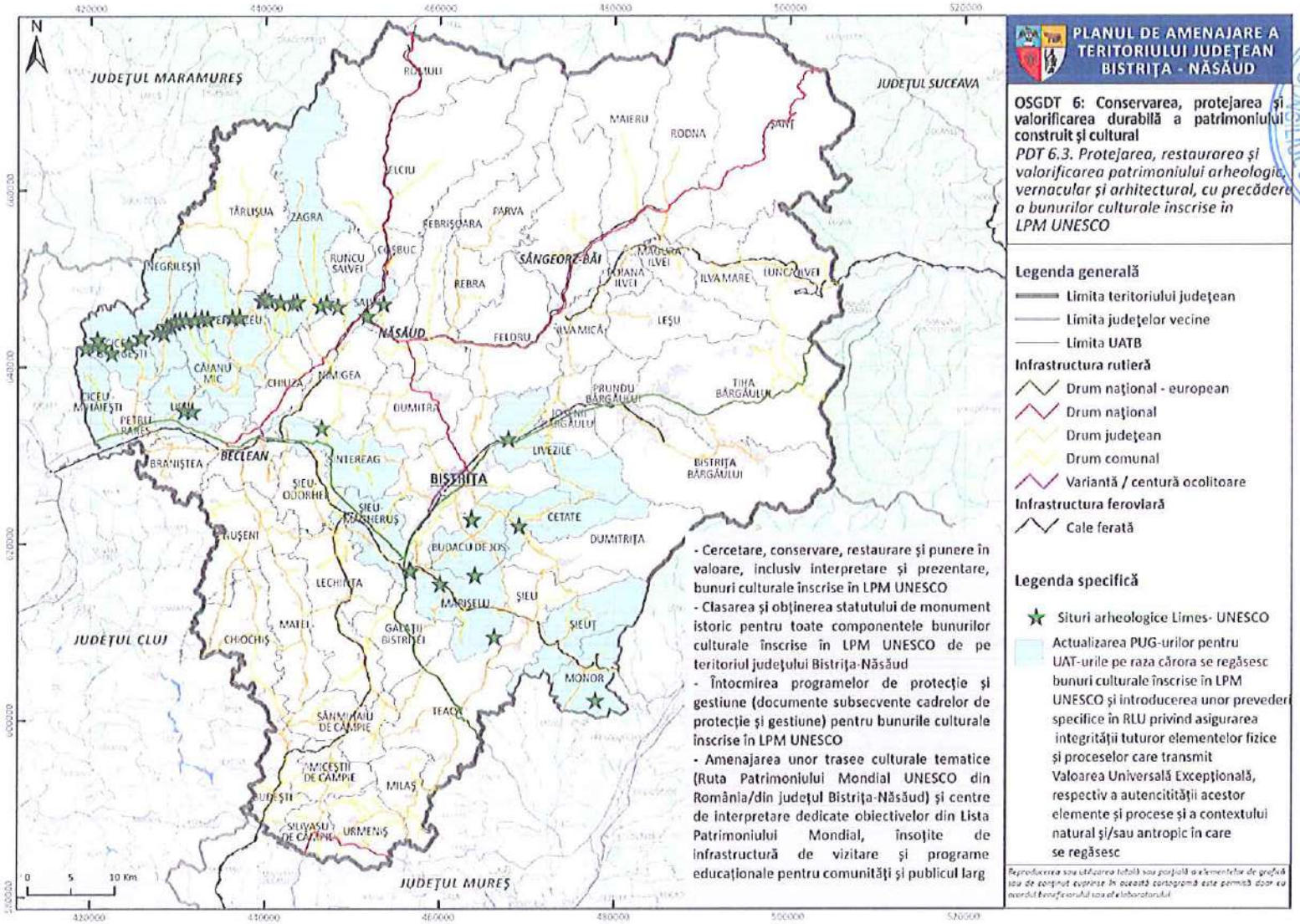

FIG. 29. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.3. (1)

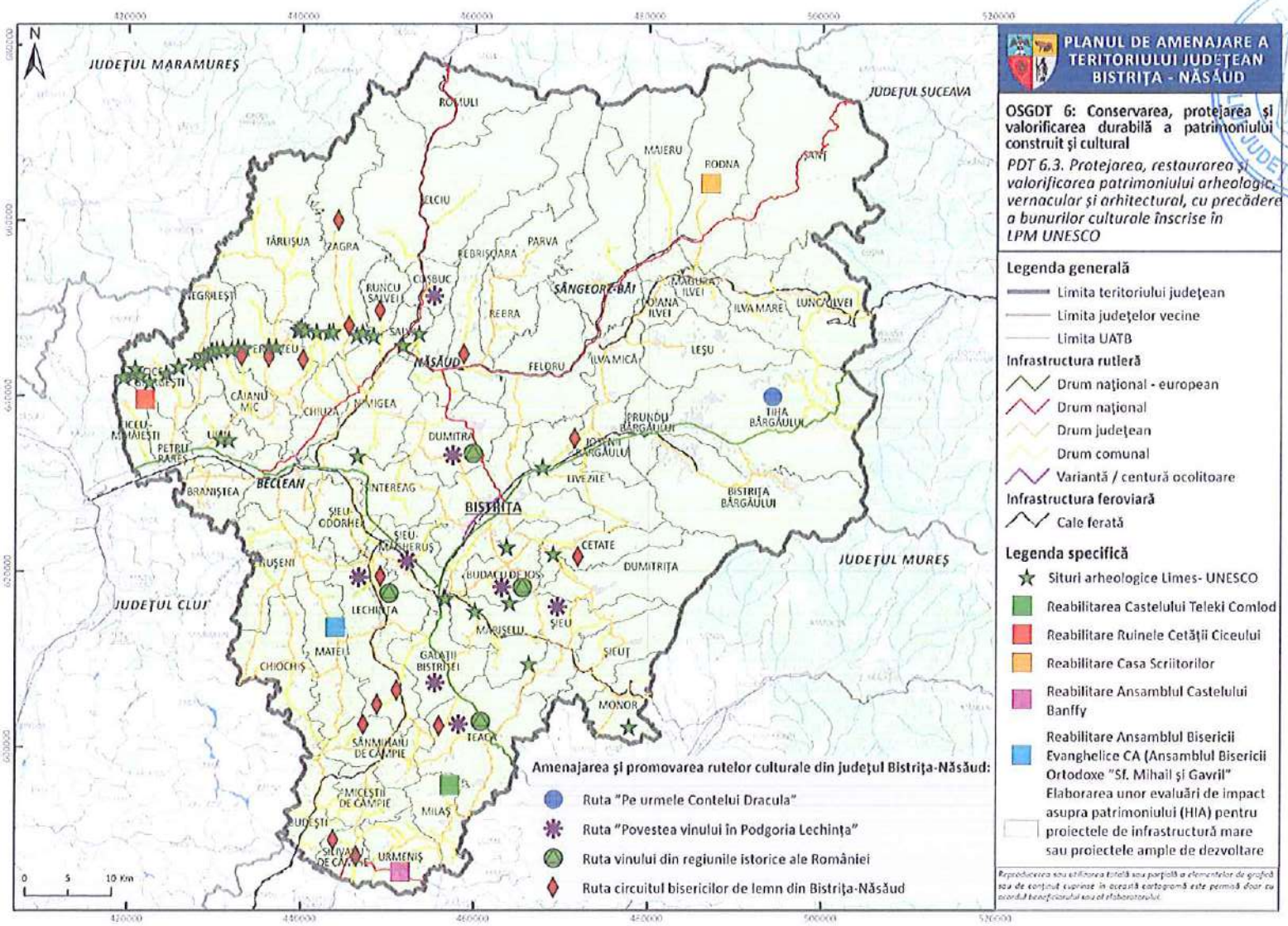

FIG. 30. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.3. (2)

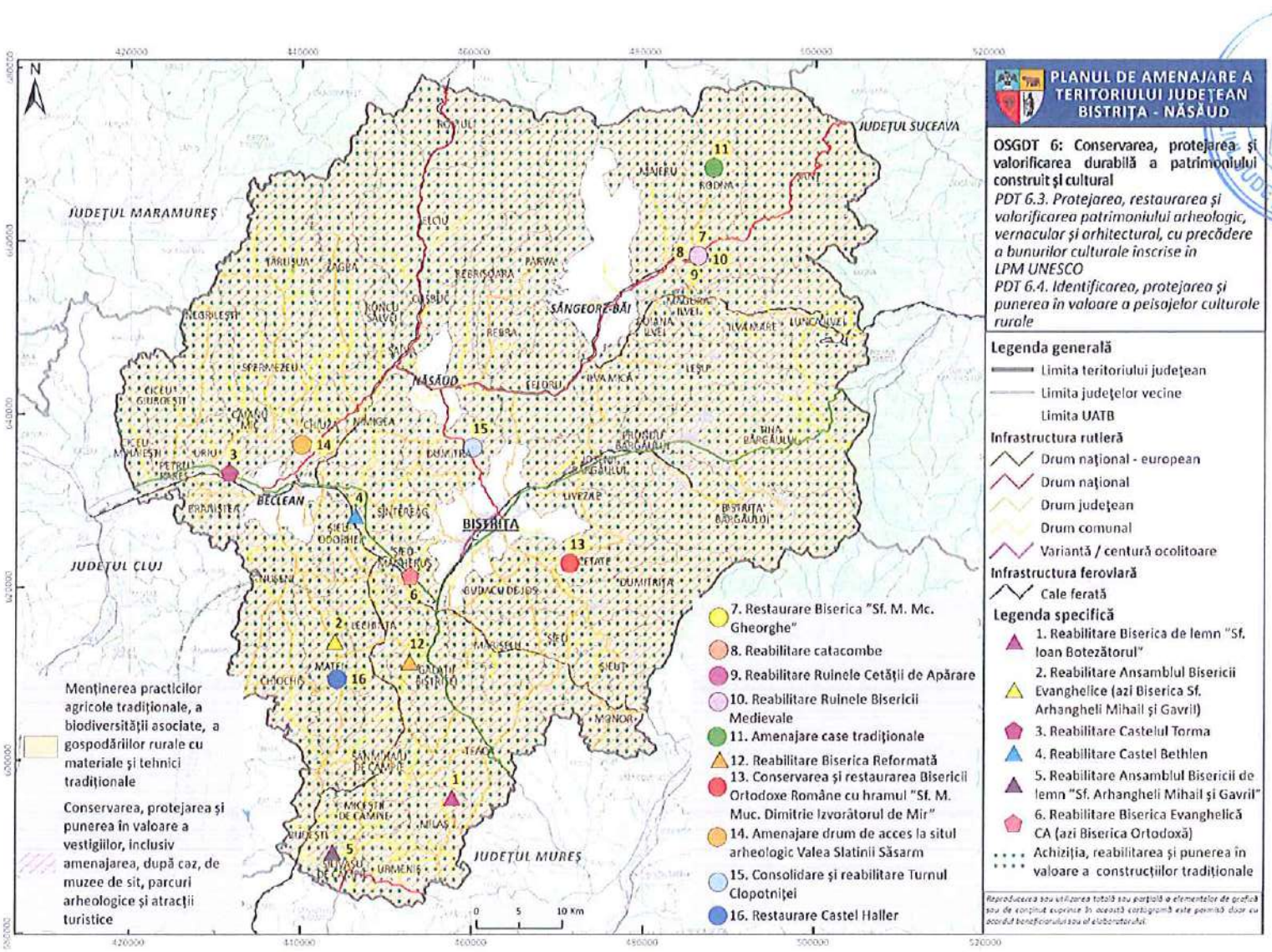

FIG. 31. OSGDT 6 – PROPUNERI PENTRU PDT 6.3 – 6.4.

OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale

Program de dezvoltare teritorială	Proiect	Localizare	Grad de prioritate[21]	Nivel de maturitate[22]	Etapizare în timp[23]	Responsabilități	Surse de finanțare
OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale							
PDT 7.1. Clarificarea regimului juridic și de proprietate asupra terenurilor și clădirilor							
PGDT 7.1.1. Realizarea lucrărilor de înregistrare cadastrală a proprietăților	Înregistrarea imobilelor în sistemul integrat de cadastru și publicitate imobiliară	Toate UAT-urile	PR	MR	TS	ANCPI Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ANCPI
PDT 7.2. Elaborarea documentațiilor de planificare strategică							
PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii și planuri de dezvoltare	Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală	Toate UAT-urile	PR	MM	TS TM TL	Primării	Bugete locale
	Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial	Județul Bistrița-Năsăud	PR	MS	TS TM	INP CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ

[21] PR – prioritate ridicată, PM – prioritate medie, PS – prioritate scăzută
[22] MR – maturitate ridicată (în implementare), MM – maturitate medie (în pregătire), MS – maturitate scăzută (idee / propunere)
[23] TS – termen scurt (1-3 ani); TM – termen mediu (4-6 ani); TL – termen lung (7-10 ani)

	Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică	Județul Bistrița-Năsăud	PR	MS	TS	INP CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ
PDT 7.3. Elaborarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism							
PGDT 7.3.1. Actualizare planuri urbanistice generale și zonale	Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale[24]	Toate UAT-urile	PR	MM	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale
	Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ[25]	Toate UAT-urile	PR	MS	TS TM	Primării	Bugetul local
PGDT 7.3.2. Elaborarea documentații de amenajare a teritoriului	Elaborarea PATZ Zona Metropolitană Bistrița	Județul Bistrița-Năsăud	PM	MS	TM	CJ BN Primării / ADI	Bugetul de stat Bugete locale
	Elaborare PATZ Munții Rodnei	Județul Bistrița-Năsăud	PM	MS	TM TL	CJ BN Primării / ADI	Bugetul de stat Bugete locale
PDT 7.4. Digitalizarea activității de amenajare a teritoriului și urbanism							

[24] Având în vedere prevederile art. 7, alin. (1) din OG nr. 47/2000, cât și în implementarea deciziei Comitetului Patrimoniului Mondial nr. 46 COM 8B.25, se va prioritiza actualizarea PUG-urilor localităților cu bunuri culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial/Lista Indicativă.

[25] Se vor prioritiza cu sprijinul Arhitectului-Șef al județului, bazat pe o metodologie aprobată de CTATU

PGDT 7.4.1. Elaborarea bazelor / băncilor de date teritoriale	Dezvoltare baze de date	Toate UAT-urile	PR	MS	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PGDT 7.4.2. Implementarea sistemelor GIS	Dezvoltare portal GIS județean	Bistrița	PR	MS	TS TM TL	CJ BN	Fonduri europene Buget CJ
	Implementare soluții GIS la nivelul primăriilor	Toate UAT-urile	PR	MS	TS TM TL	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PGDT 7.4.3. Dezvoltarea soluțiilor de tip "Ghișeu unic"	Implementare Ghișeu unic pentru activitate de urbanism și amenajarea teritoriului la nivelul CJ Bistrița-Năsăud	Bistrița	PM	MS	TS	CJ BN	Fonduri europene Buget CJ

ROMÂNIA * CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD *

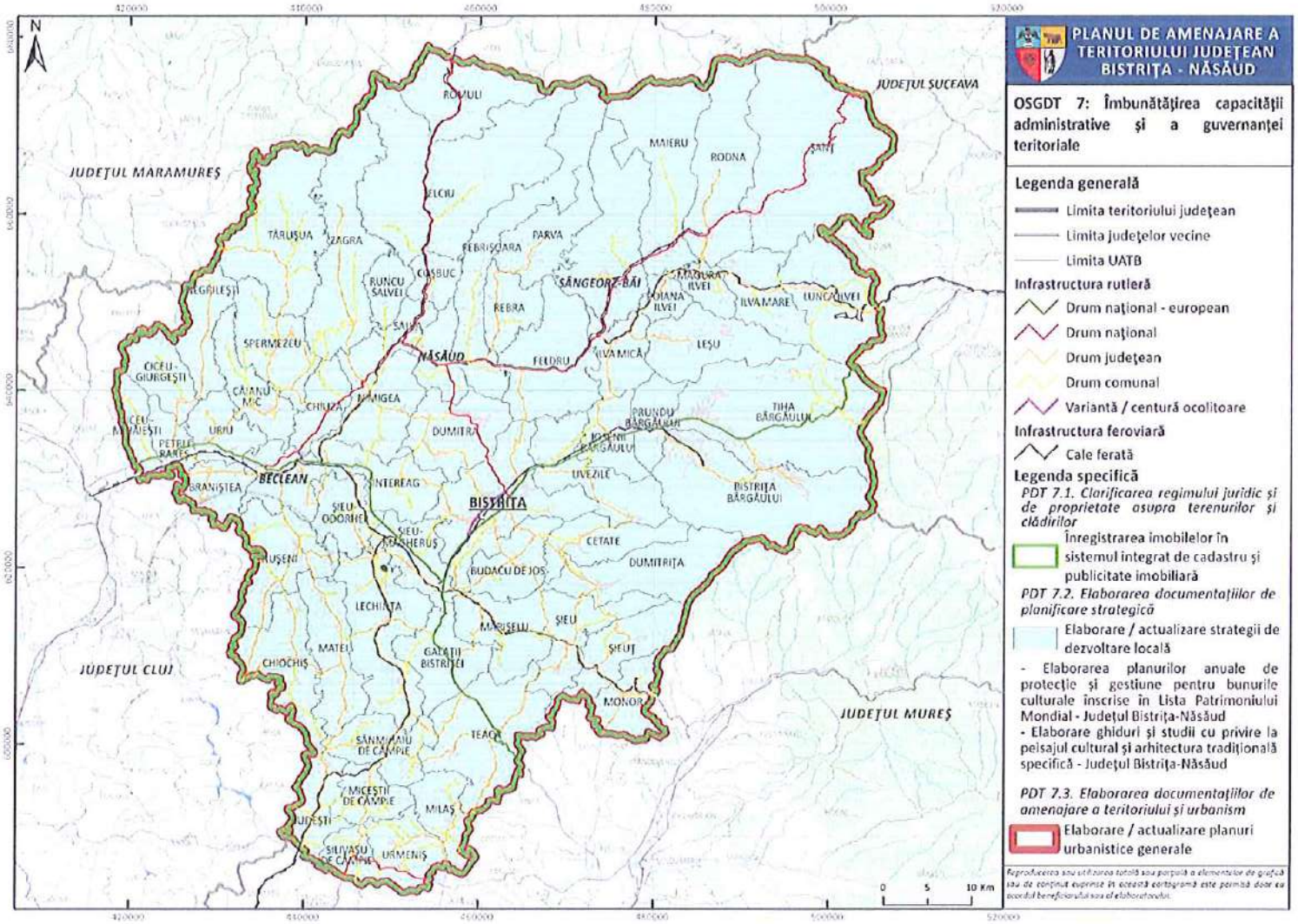

FIG. 32. OSGDT 7 – PROPUNERI PENTRU PDT 7.1.-7.3.

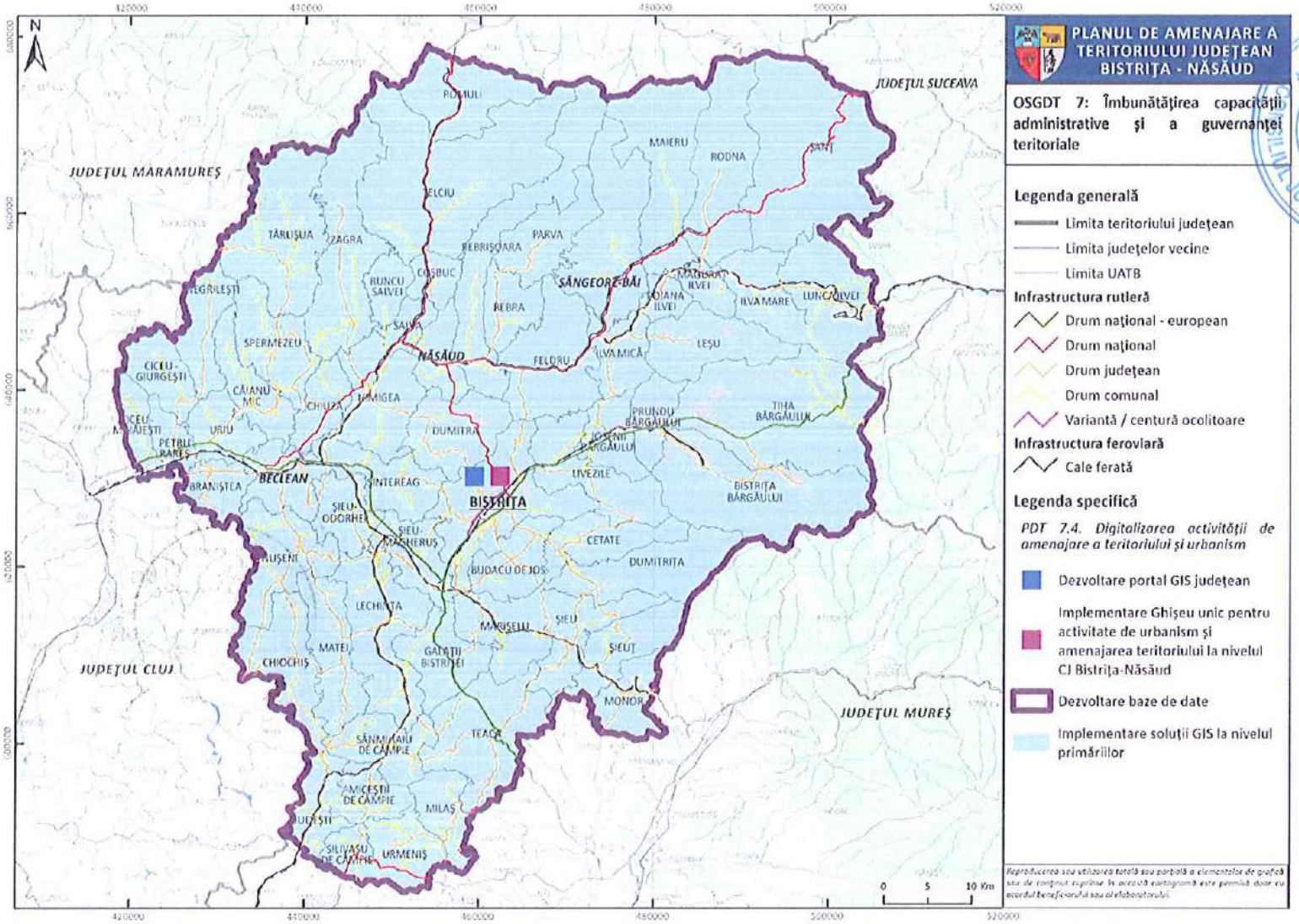

FIG. 33. OSGDT 7 – PROPUNERI PENTRU PDT 7.4.

V. TABEL CU PROGRAME ȘI PROIECTE PRIORITARE, FUNCȚIE DE FEZABILITATE ȘI IMPACT, INCLUSIV TERMENE, RESPONSABILITĂȚI, SURSE DE FINANȚARE, REZULTATE AȘTEPTATE

Program de dezvoltare teritorială prioritar	Proiect prioritar	Rezultate așteptate	Etapizarea în timp	Impact teritorial[26]	Fezabilitate [27]	Responsabilități	Surse de finanțare
PGDT 1.1.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de importanță națională	Construirea autostrăzii Satu Mare – Baia Mare – Dej – Bistrița – Suceava	120 km de drum rapid nou-construit	TM	5	4	CNAIR	Fonduri europene Bugetul de stat
PGDT 1.1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de importanță județeană	Reabilitare DJ 151 km 48+810 – 126+736	78 km de drum județean modernizat	TS	4	5	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
	Modernizare DJ 154 km 17+000 – 51+720	34 km de drum județean modernizat	TS	4	5	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
PGDT 1.1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport rutier de importanță județeană	Construire variantă de ocolire Năsăud	1 variante de ocolire nou-construită	TM	3	4	CNAIR Primării	Bugetul de stat Bugete locale

[26] Note acordate în cadrul procesului participative pe o scară de la 1 (impact territorial redus) la 5 (impact foarte ridicat)
[27] Note acordate în cadrul procesului participativ pe o scară de la 1 (puțin fezabil) la 5 (foarte fezabil)

PGDT 1.1.4. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport feroviar	Modernizarea liniei CF Apahida-Ilva Mică-Suceava	110 km de cale ferată modernizată	TM	5	5	CNCF CFR	Fonduri europene Bugetul de stat
	Modernizare / reabilitare stație CF Beclean de Someș	1 stație de cale ferată modernizată	TS	3	5	CNCF CFR	Fonduri europene Bugetul de stat
PGDT 1.2.1. Investiții în rețele de transport a gazelor naturale	Alimentare cu gaze: Livezile, Josenii Bârgăului, Prundu Bârgăului, Tiha Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Lunca Ilvei, Ilva Mare, Măgura Ilvei, Poiana Ilvei, Ilva Mică, Leșu, Șanț, Rodna, Maieru, Sângeorz-Băi, Feldru, Rebra, Rebrișoara	18 UAT-uri cu rețea de distribuție a gazelor naturale nou-înființată	TM	4	5	Transgaz Primării	Bugetul de stat Fonduri proprii ale operatorului Bugetul local
PGDT 1.2.2. Investiții în rețele de transport a energiei electrice	Construire LEA 400 kV Gădălin-Suceava	100 km de linii aeriene de înaltă tensiune nou construite	TM	3	5	Transelectrica	Fonduri europene Bugetul de stat

							Fonduri proprii ale operatorului
PGDT 1.2.4. Investiții în infrastructura de broadband	Realizare Cloud Regional Regiunea Nord-Vest în municipiul Bistrița	1 centru regional de date nou-construit	TS	3	5	STS	Fonduri europene
PGDT 2.1.2. Investiții în activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare și transfer tehnologic	Înființare parcuri de specializare inteligentă Bistrița și Beclean	2 parcuri de specializare inteligentă nou-construite	TS	3	5	Primării	Fonduri europene Bugete locale
PGDT 2.2.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice	Implementare trasee cicloturistice	208 km de trasee cicloturistice amenajate	TS	3	3	CJ BN Primării	Fonduri europene Bugetul CJ
	Extindere turism Băile Figa Beclean	1 stațiune turistică extinsă	TM	3	4	Primărie	Fonduri europene Bugetul local PPP
	Construire centru / bază de tratament Sângeorz-Băi	1 centru de tratament nou-construit	TM	3	5	Primărie	Fonduri europene Bugetul de stat PPP

PGDT 4.2.1. Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată	Proiect regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrița-Năsăud	576 km de rețele de apă extinse și 47 km reabilitate 3 stații de tratare noi și 4 modernizate 175 km de rețele de canalizare extinse și 13 km reabilitate 2 stații de epurare modernizate	TS	5	5	Operator regional	Fonduri europene
PGDT 4.4.1. Investiții în infrastructura sanitară	Extinderea pavilionului Spitalul Clinic Județean de Urgență prin construirea unei clădiri noi	1 corp de spital nou 1 pavilion de spital reabilitat	TS	5	5	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
PGDT 4.6.2. Investiții în infrastructura	Construire stadion nou (capacitate 12388 locuri) în	1 stadion nou	TM	3	4	CJ BN	Bugetul de stat Bugetul CJ

sportivă și de recreere	municipiul Bistrița						
	Construire complex sportiv acvatic în municipiul Bistrița	1 complex sportiv acvatic nou	TM	3	4	Primărie	Bugetul de stat Bugetul local
PGDT 5.2.4. Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul integrat al deșeurilor	Construirea unei instalații noi de digestie anaerobă – CMID Tărpiu	1 instalație de tratare a deșeurilor nou-construită	TM	4	4	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ
	Construirea unei instalații noi mecanice cu recuperare materială și energetică – CMID Tărpiu	1 instalație de tratare a deșeurilor nou-construită	TM	4	4	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ
	Construirea celulei nr. 3 a CMID Tărpiu	1 celulă de depozitare a deșeurilor nou-construită	TL	4	5	CJ BN ADI Deșeuri	Fonduri europene Bugetul CJ

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

PGDT 6.1.2. Intervenții integrate pentru monumentele clasate în LMI 2015, cu accent pe ansambluri urbane și biserici fortificate	Cetatea Medievală Bistrița - Restaurare fragmente ale zidului de incintă și Turnul Dogarilor	1 obiectiv de patrimoniu restaurat	TS	3	4	Primărie	Fonduri europene Bugetul local
PGDT 6.3.2. Conservarea și punerea în siguranță a monumentelor aflate în pericol (degradare, precolaps, colaps)	Reabilitarea Castelului Teleki Comlod	1 obiectiv de patrimoniu restaurat	TS	3	5	CJ BN	Fonduri europene Bugetul CJ
PGDT 7.1.1. Realizarea lucrărilor de înregistrare cadastrală a proprietăților	Înregistrarea imobilelor în sistemul integrat de cadastru și publicitate imobiliară	62 de UAT-uri cu cadastru finalizat	TS	5	4	ANCPI Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Fonduri proprii ANCPI

PGDT 7.3.1. Actualizare planuri urbanistice generale	Elaborare actualizare planuri urbanistice generale	/	62 de UAT-uri cu PUG-uri aprobate	TS TM TL	5	4	Primării	Fonduri europene Bugetul de stat Bugete locale

ROMANIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

VI. MĂSURILE NECESARE PENTRU PREVENIREA, REDUCEREA ȘI COMPENSAREA EFECTELOR NEGATIVE ASUPRA MEDIULUI

Implementarea Planului de acțiune aferent Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) Bistrița-Năsăud presupune o serie de intervenții asupra teritoriului care, deși urmăresc dezvoltarea echilibrată și creșterea competitivității județului, pot genera efecte negative asupra mediului natural și antropic. În acest context, se impune definirea și aplicarea unui set coerent de măsuri destinate prevenirii, reducerii și compensării impactului asupra factorilor de mediu, în concordanță cu principiile dezvoltării durabile, legislația națională și europeană în domeniul protecției mediului, precum și cu obiectivele strategice ale PATJ.

1. Măsuri de prevenire a efectelor negative asupra mediului

Prevenirea impactului negativ asupra mediului reprezintă etapa prioritară în cadrul procesului de implementare a planului de acțiune. Aceasta presupune integrarea considerentelor de mediu încă din faza de planificare și programare a investițiilor și proiectelor.

O primă categorie de măsuri vizează corelarea strictă a proiectelor propuse cu reglementările de protecție a mediului, în special cu cele referitoare la ariile naturale protejate, siturile Natura 2000, coridoarele ecologice și zonele cu risc natural. Orice intervenție planificată în proximitatea sau interiorul acestor zone va fi supusă procedurilor de evaluare adecvată și evaluare a impactului asupra mediului, conform legislației în vigoare.

De asemenea, se impune promovarea unei utilizări raționale a terenurilor, prin evitarea extinderii necontrolate a intravilanului, limitarea consumului de terenuri agricole fertile și a fragmentării habitatelor naturale. În acest sens, dezvoltarea urbană și economică va fi orientată prioritar către zone deja antropizate, platforme industriale existente sau terenuri degradate, favorizând reconversia funcțională.

Prevenirea poluării aerului, apei și solului va fi realizată prin promovarea tehnologiilor curate, a eficienței energetice și a utilizării surselor regenerabile de energie în cadrul investițiilor publice și private. Totodată, se vor încuraja soluții de mobilitate durabilă, care să reducă dependența de transportul rutier individual și emisiile de gaze cu efect de seră.

2. Măsuri de reducere a efectelor negative asupra mediului

În situațiile în care impactul asupra mediului nu poate fi evitat complet, planul de acțiune prevede un set de măsuri de reducere a efectelor negative, aplicabile pe parcursul implementării proiectelor.

Pentru protecția resurselor de apă, se vor implementa măsuri de modernizare și extindere a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, precum și de epurare a apelor uzate, în special în localitățile rurale și în zonele cu presiune antropică ridicată. În paralel, se vor promova soluții de management integrat al apelor pluviale și de reducere a riscului de inundații, prin lucrări de renaturare a cursurilor de apă și menținerea zonelor umede.

În ceea ce privește protecția biodiversității, reducerea impactului se va realiza prin adaptarea proiectelor de infrastructură la condițiile locale, inclusiv prin realizarea de pasaje pentru fauna sălbatică, menținerea continuității ecologice și limitarea lucrărilor în perioadele sensibile pentru speciile protejate.

Pentru reducerea impactului asupra peisajului și patrimoniului natural, se vor stabili reguli clare de integrare peisageră a construcțiilor și infrastructurii, utilizând soluții arhitecturale și materiale adecvate specificului local. De asemenea, se va urmări refacerea zonelor afectate temporar de lucrări, prin măsuri de reabilitare ecologică și peisageră.

3. Măsuri de compensare a efectelor negative asupra mediului

În cazurile în care, în pofida măsurilor de prevenire și reducere, persistă efecte negative semnificative asupra mediului, se vor aplica măsuri de compensare, menite să asigure un bilanț ecologic cât mai echilibrat.

Măsurile compensatorii pot include refacerea sau crearea de habitate naturale echivalente, împăduriri sau reîmpăduriri pe terenuri degradate, precum și renaturarea unor suprafețe afectate de activități antropice anterioare. Aceste intervenții vor fi realizate cu prioritate în zonele identificate ca deficitare din punct de vedere ecologic.

De asemenea, compensarea impactului poate fi realizată prin investiții în infrastructura verde-albastră a județului, precum crearea de coridoare ecologice, parcuri naturale periurbane sau zone de recreere cu rol ecologic, contribuind astfel la îmbunătățirea calității mediului și a vieții populației.

Un rol important îl are și compensarea indirectă, prin măsuri de educație ecologică, monitorizare a mediului și sprijinirea inițiativelor locale de conservare a naturii. Aceste acțiuni

contribuie la creșterea gradului de conștientizare și responsabilizare a actorilor implicați în implementarea PATJ.

4. Monitorizare și responsabilități instituționale

Aplicarea eficientă a măsurilor de prevenire, reducere și compensare necesită un sistem de monitorizare continuă a impactului asupra mediului, corelat cu mecanisme clare de responsabilitate instituțională. Autoritățile publice județene și locale, în colaborare cu instituțiile de mediu, vor urmări respectarea condițiilor impuse prin avize și acorduri de mediu, precum și adaptarea măsurilor în funcție de rezultatele monitorizării.

În concluzie, implementarea Planului de acțiune al PATJ Bistrița-Năsăud trebuie să se realizeze într-o manieră integrată, care să valorifice potențialul de dezvoltare al județului, asigurând în același timp protecția mediului și utilizarea durabilă a resurselor naturale. Măsurile propuse constituie un cadru coerent pentru minimizarea impactului negativ și pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare teritorială durabilă.

VII. MĂSURILE DE MONITORIZARE A EFECTELOR IMPLEMENTĂRII PLANULUI

Dată fiind complexitatea Planului de Acțiune, este de așteptat ca procesul de implementare a PATJ să întâmpine anumite constrângeri. În acest context, devine esențială o monitorizare riguroasă a modului de aplicare a planului și adoptarea rapidă a măsurilor corective necesare pentru depășirea eventualelor dificultăți. Aceasta presupune stabilirea unui set clar de indicatori de performanță, constituirea unei structuri participative responsabile de coordonarea activităților de monitorizare și elaborarea periodică a rapoartelor de evaluare, care să reflecte progresul înregistrat în raport cu obiectivele și țintele asumate prin PATJ.

Indicatorii de rezultat

În scopul monitorizării implementării PATJ, a fost pregătită o listă de indicatori de rezultat la nivel de politică de obiectiv strategic general de dezvoltare a teritoriului, după cum urmează:

Obiectiv Strategice Generale de	Indicatorul de rezultat	Unitatea de măsura	Ținte estimative	Sursa de documentare

Dezvoltare Teritorială			pentru anul 2035	
OSGDT 1: Îmbunătățirea accesibilității și a conectivității județului la rețelele majore de transport și utilități	Drumuri express construite	Km	120	CNAIR
	Drumuri naționale reabilitate	Km	170	CNAIR SDN
	Variante de ocolire construite	Nr.	3	CNAIR
	Drumuri județene reabilitate / modernizate	Km	250	CJ Bistrița-Năsăud
	Căi ferate reabilitate / modernizate	Km	70	CFR
	Gări modernizate	Nr.	1	CFR
	Rețele noi / modernizate de transport gaze naturale	Km	50	Transgaz
	Rețele noi / modernizate de transport energie electrică	Km	70	Transelectrica
	Aducțiuni noi / reabilitate de apă potabilă	Km	50	Operator regional apă-canal Primării
	Grad de acoperire rețele 5G	%	70	Operatori privați
OSGDT 2: Consolidarea creșterii economice a județului și crearea de locuri de muncă	Infrastructuri nou-create pentru sprijinirea antreprenoriatului (centre/hub-uri de afaceri, incubatoare, acceleratoare, fab lab etc.)	Nr.	1	Primării Administratori publici și privați
	Infrastructuri nou-create pentru sprijinirea afacerilor (parcuri industriale, tehnologice și logistice)	Nr.	3	Primării Administratori publici și privați
	Infrastructuri nou-create pentru sprijinirea	Nr.	1	Universități

	cercetării-dezvoltării-inovării (centre de cercetare, laboratoare etc.)			Unități publice și private de cercetare
	Piețe agroalimentare amenajate / modernizate	Nr.	10	Primării
	Drumuri agricole și forestiere modernizate	Km	150	Primării Romsilva Ocoale silvice private
	Stațiuni turistice dezvoltate / modernizate	Nr.	4	Primării
	Trasee turistice amenajate	Nr.	10	CJ Bistrița-Năsăud
	Unități de cazare nou înființate	Nr.	100	INS
OSGDT 3: Conservarea patrimoniului natural și asigurarea tranziției la un teritoriu rezilient la schimbările climatice	Situri NATURA 2000 cu planuri de management actualizate	%	100	ANMAP
	Suprafețe reconstruite ecologic	Ha	250	ANMAP
	Suprafețe nou împădurite	Ha	3000	Romsilva Ocoale silvice private
	Depășiri ale pragurilor maxime de poluare a aerului (SO2, NO2, NOx, PM10, PM2,5, CO, O3, metale grele)	Nr.	0	APM
	Cursuri de apă aflate în stare ecologică și chimică proastă	%	0	APM SGA
	Situri contaminate remediate	Ha	50	APM
	Cursuri de apă amenajate împotriva inundațiilor	Nr.	15	SGA

	Amenajări de îmbunătățiri funciare reabilitate	Nr.	1	ANIF
	Unități ISU reabilitate / modernizate	Nr.	1	ISU
OSGDT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale	Drumuri de interes local (străzi, drumuri comunale) reabilitate / modernizate	Km	150	Primării
	Piste de biciclete amenajate	Km	50	Primării CJ Bistrița-Năsăud
	Trotuare realizate / modernizate	Km	100	Primării
	Sisteme de transport public dezvoltate / modernizate	Nr.	4	Primării
	Populație din aglomerări cu peste 2000 de locuitori echivalenți conectată la sisteme de epurare a apelor uzate	%	100	Operatori regionali de apă-canal Primării
	Populație din localități cu peste 50 de locuitori conectată la sisteme de aprovizionare cu apă potabilă	%	100	Operatori regionali de apă-canal Primării
	UAT-uri nou racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale	Nr.	1	Operator de distribuție gaze naturale
	Capacități noi de producere a energiei regenerabile în	MW	20	Primării

	vederea asigurării consumului public			
	Unități de învățământ preuniversitare (creșe, grădinițe, școli, licee) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	20	Primării
	Unități sanitare (spitale, ambulatorii, centre de permanență, dispensare) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	4	Primării
	Unități de servicii sociale (centre sociale pentru copii, adulți și vârstnici) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	20	Primării
	Unități culturale (centre culturale, muzee, biblioteci) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	5	Primării
	Facilități sportive (stadioane și terenuri de sport, săli de sport, bazine de înot) nou construite, reabilitate, modernizate	Nr.	5	Primării
	Facilități de agrement nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	5	Primării

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

	Locuințe publice nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	400	Primării
	Sedii administrative nou-construite / reabilitate / modernizate	Nr.	2	Primării
	Spații verzi amenajate / modernizate în zone urbane	Ha	10	Primării
	Spații publice amenajate / modernizate în zone urbane	Mp	80.000	Primării
	Clădiri rezidențiale eficientizate energetic	Nr.	75	Primării
OSGDT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban	Drumuri de interes local (străzi, drumuri comunale) reabilitate / modernizate	Km	600	Primării
	Piste de biciclete amenajate	Km	100	Primării CJ Bistrița-Năsăud
	Trotuare realizate / modernizate	Km	200	Primării
	Populație din aglomerări cu peste 2000 de locuitori echivalenți conectată la sisteme de epurare a apelor uzate	%	100	Operatori regionali de apă-canal Primării
	Populație din localități cu peste 50 de locuitori conectată la sisteme de aprovizionare cu apă potabilă	%	100	Operatori regionali de apă-canal Primării

	UAT-uri nou racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale	Nr.	30	Operator de distribuție gaze naturale
	Capacități noi de producere a energiei regenerabile în vederea asigurării consumului public	MW	80	Primării
	Unități de învățământ preuniversitare (creșe, grădinițe, școli, licee) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	70	Primării
	Unități sanitare (spitale, ambulatorii, centre de permanență, dispensare) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	20	Primării
	Unități de servicii sociale (centre sociale pentru copii, adulți și vârstnici) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	10	Primării
	Unități culturale (centre culturale, muzee, biblioteci) nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	30	Primării
	Facilități sportive (stadioane și terenuri de sport, săli de sport, bazine de înot)	Nr.	40	Primării

	nou construite, reabilitate, modernizate			
	Facilități de agrement nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	15	Primării
	Locuințe publice nou-construite, reabilitate, modernizate	Nr.	100	Primării
	Sedii administrative nou-construite / reabilitate / modernizate	Nr.	20	Primării
	Spații verzi amenajate / modernizate în zone urbane	Ha	50	Primării
	Spații publice amenajate / modernizate în zone urbane	Mp	20.000	Primării
	Clădiri rezidențiale eficientizate energetic	Nr.	15	Primării
OSGDT 6: Conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit și cultural	Monumente istorice restaurate / reabilitate în mediul urban	Nr.	10	Primării Proprietari publici și privați
	Monumente istorice restaurate / reabilitate în mediul rural	Nr.	40	Primării Proprietari publici și privați
OSGDT 7: Îmbunătățirea capacității administrative și a guvernanței teritoriale	UAT cu lucrări de cadastru finalizate	Nr.	62	ANCPI
	UAT cu PUG actualizat și transpus în GIS	Nr.	62	Primării CJ Bistrița-Năsăud
	UAT cu strategii de dezvoltare locală actualizate	Nr.	62	Primării

	Baze de date GIS și Ghișeu Unic pentru activități de urbanism înființat la nivel județean	Nr.	1	CJ Bistrița-Năsăud

Managementul monitorizării și evaluării PATJ

Așa cum reiese din analiza indicatorilor de monitorizare, colectarea și actualizarea informațiilor necesare presupun gestionarea unui volum semnificativ de date provenind dintr-o gamă largă de instituții județene și locale. Pentru a facilita acest proces, se propune constituirea unui Comitet de Monitorizare al implementării PATJ Bistrița-Năsăud, alcătuit din reprezentanți ai principalelor instituții și organizații cu atribuții în domeniile relevante, după cum urmează: Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, primăriile din județ, CNAIR – SDN Bistrița, CNCF CFR – Regionala Cluj, Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud, operatorul regional de apă-canal (Aquabis S.A.), ADI Deșeuri Bistrița-Năsăud, Administrația Parcului Național Munții Rodnei, Direcția Silvică Bistrița-Năsăud, Inspectoratul pentru Situații de Urgență, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare – Filiala Bistrița-Năsăud, Direcția Județeană pentru Cultură, Direcția Județeană de Statistică, Inspectoratul Școlar Județean, DGASPC Bistrița-Năsăud și Oficiul Județean de Cadastru și Publicitate Imobiliară (OJCPI). Componența Comitetului poate fi extinsă, în funcție de necesități, prin includerea altor instituții publice, organizații profesionale sau actori economici relevanți pentru dezvoltarea teritorială a județului.

Secretariatul Comitetului de Monitorizare va fi asigurat de Direcția pentru Amenajarea Teritoriului și Urbanismdin cadrul Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, care va avea atribuții privind colectarea, centralizarea și analiza datelor necesare elaborării Raportului de Monitorizare a implementării PATJ.

Se recomandă ca acest raport să fie întocmit de trei ori pe durata de valabilitate a PATJ, respectiv o dată la fiecare trei ani – orientativ în anii 2029, 2032 și 2035.

Structura minimă a Raportului de Monitorizare va include următoarele componente:

- Introducere – prezentarea scopului raportului, metodologia de lucru, sursele de date utilizate, perioada analizată și eventualele dificultăți întâmpinate în procesul de colectare a informațiilor;

- Documentarea indicatorilor de rezultat – pe baza matricei de monitorizare, cu menționarea surselor și a instituțiilor responsabile pentru fiecare indicator;
- Analiza evoluției indicatorilor – interpretarea valorilor obținute în raport cu țintele stabilite pentru orizontul de timp 2035, compararea cu valorile anterioare, evidențierea sectoarelor cu progres redus sau stagnare, precum și identificarea cauzelor (ex.: lipsa finanțării, dificultăți de implementare, modificări legislative);
- Recomandări – propuneri concrete pentru îmbunătățirea procesului de implementare, eliminarea blocajelor și accelerarea măsurilor prevăzute în PATJ.

Fiecare versiune de lucru a Raportului de Monitorizare va fi analizată și dezbătută în cadrul Comitetului de Monitorizare, urmând a fi completată cu observațiile și concluziile formulate de membrii acestuia. Forma finală a raportului va fi înaintată Conducerii Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și va fi publicată pe site-ul instituției, pentru a asigura transparența și informarea publicului cu privire la progresele înregistrate în implementarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean.

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABES-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE
STR. CLINICILOR NR. 5-7
CLUJ-NAPOCA, 400006
TEL:0264-596116, FAX: 0264-597988
GEOGR@UBBCLUJ.RO
HTTPS://GEOGRAFIE.UBBCLUJ.RO

CONSILIUL JUDEȚEAN
BISTRIȚA-NĂSĂUD

CIF: 4347550, Municipiul Bistrița,
Piața Petru Rareș, Nr.1 CP.420080,
Tel: (40) 263/213657, Fax:
0263/214750, www.portalbn.ro
E-mail: cjbn@cjbn.ro

JUDEȚUL
BISTRIȚA
NĂSĂUD
Poarta Transilvaniei

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIŢA-NĂSĂUD

ETAPA II– STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BISTRIŢA-NĂSĂUD. PLAN DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR P.AT.J. BISTRIŢA-NĂSĂUD

ANEXĂ. FIŞE UAT - PATRIMONIU CONSTRUIT ȘI VALORI CULTURALE

CUPRINS

UAT BECLEAN 6
UAT BISTRIȚA 11
UAT BISTRIȚA BÂRGĂULUI 19
UAT BRANIȘTEA 23
UAT BUDACU DE JOS 27
UAT BUDEȘTI 34
UAT CĂIANU MIC 39
UAT CETATE 45
UAT CHIOCHIȘ 51
UAT CHIUZA 56
UAT CICEU-GIURGEȘTI 60
UAT CICEU-MIHĂIEȘTI 66
UAT COȘBUC 72
UAT DUMITRA 76
UAT DUMITRIȚA 81
UAT FELDRU 86
UAT GALAȚII BISTRIȚEI 90
UAT ILVA MARE 95
UAT ILVA MICĂ 98
UAT JOSENII BÂRGĂULUI 101
UAT LECHINȚA 106
UAT LEȘU 113
UAT LIVEZILE 117
UAT LUNCA ILVEI 123
UAT MĂGURA ILVEI 127
UAT MAIERU 131
UAT MĂRIȘELU 136
UAT MATEI 141
UAT MICEȘTII DE CÂMPIE 147
UAT MILAȘ 152
UAT MONOR 156
UAT NĂSĂUD 162
UAT NEGRILEȘTI 167

UAT NIMIGEA 173
UAT NUȘENI 177
UAT PARVA 181
UAT PETRU RAREȘ 184
UAT POIANA ILVEI 189
UAT PRUNDU BÂRGĂULUI 192
UAT REBRA 196
UAT REBRIȘOARA 199
UAT RODNA 203
UAT ROMULI 208
UAT RUNCU SALVEI 212
UAT SALVA 216
UAT SÂNGEORZ-BĂI 222
UAT SÂNMIHAIU DE CÂMPIE 226
UAT SILIVAȘU DE CÂMPIE 231
UAT SPERMEZEU 236
UAT ȘANȚ 243
UAT ȘIEU 246
UAT ȘIEU-MĂGHERUȘ 251
UAT ȘIEU-ODORHEI 259
UAT ȘIEUȚ 265
UAT ȘINTEREAG 270
UAT TÂRLIȘUA 275
UAT TEACA 279
UAT TELCIU 285
UAT TIHA BÂRGĂULUI 289
UAT URIU 293
UAT URMENIȘ 299
UAT ZAGRA 304

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

LISTĂ ACRONIME

FRE – Dacia – Frontiers of the Roman Empire - Dacia

HIA - Heritage Impact Assessments (evaluări de impact asupra patrimoniului)

LPM – Lista Patrimoniului Mondial UNESCO

LMI – Lista Monumentelor Istorice

PATN – Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Legea nr. 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național - Secţiunea a III-a - Zone protejate. Anexa III - I. Valori de patrimoniu cultural de interes naţional (monumente istorice de valoare naţională excepţională)

PDT – Program de Dezvoltare Teritorială

PGDT – Program General de Dezvoltare Teritorială

PUG – Plan Urbanistic General

RAN – Repertoriul Arheologic Național

RLU – Regulament Local de Urbanism

UAT – Unitate Administrativ-Teritorială

UAT BECLEAN

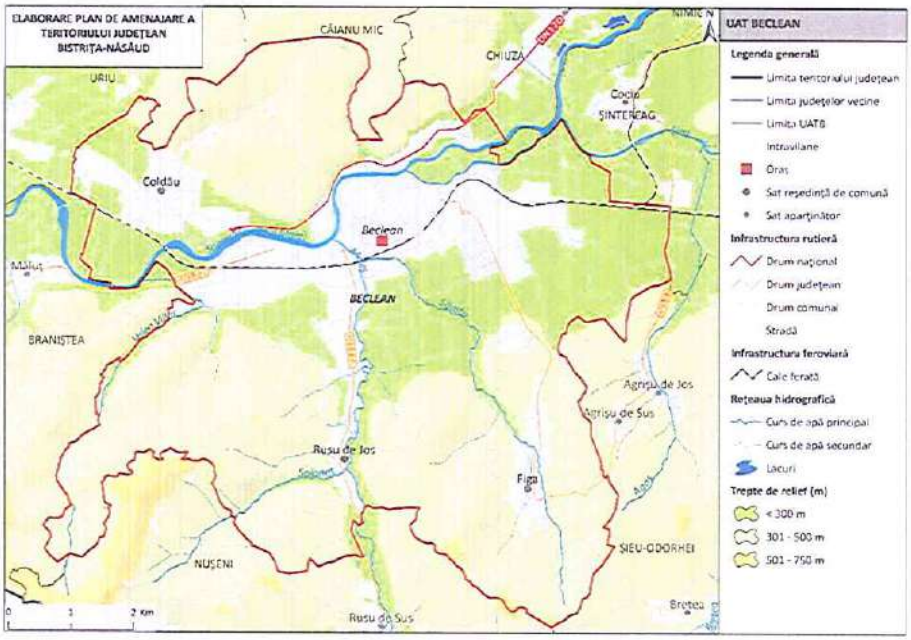

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	ORAŞ BECLEAN
1.2.	Sate componente	Beclean, Coldău, Figa și Rusu de Jos
1.3.	Județ	BISTRIŢA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	6 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	10 situri incluse RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 3 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01288 Situl arheologic de la Beclean, punct "Șesul Becleanului" • Așezări • BN-I-s-B-01289 Fortificație, sec. XVI-XVII • BN-I-s-A-20930 Situl arheologic "Băile Figa"; Epoca bronzului, a doua epocă a fierului, epoca post-romană, epoca medievală și epoca modernă • BN-II-m-B-01615 Castelul Bethlen Pal, azi Primăria orașului Beclean; Aleea Ghiocelului 6; a doua jum. sec. XVIII, sf. sec. XIX • BN-II-m-B-01616 Castelul de vânătoare Bethlen; Aleea Ghiocelului 8; 1840 • BN-II-m-B-01617 Castelul Bethlen, azi Grupul școlar agricol Beclean (BN-II-m-B-01617.01 Castelul Bethlen- corp principal și extinderi, azi Grupul școlar agricol Beclean + BN-II-m-B-01617.02 pavilionul de intrare al castelului Bethlen, azi componentă a Grupului școlar agricol Beclean) ; Piața Libertății 2; 1768 – 1793, 1840	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B 01618 Biserica reformată; Piața Libertății 4; sec. XV, ref. sec. XIX	-
3.3.	Țesut urban tradițional	Clădiri care fac parte din țesutul urban tradițional și sunt clasificate ca monumente istorice / edificii cu valoare istorică: Castelul Bethlen, Biserica reformată medievală din Beclean, Fortificația medievală, Situl arheologic "Băile Figa"	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Biserica romano-catolică	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Ciceului • Dealurile Lechinței • Râul Someșul Mare • Șieu-Budac • Peisaj colinar agro-forestier • Peisaj colinar predominant agricol

		• Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01288 Situl arheologic de la Beclean, punct "Șesul Becleanului" • BN-I-s-A-20930 Situl arheologic "Băile Figa"; Epoca bronzului, a doua epocă a fierului, epoca post-romană, epoca medievală și epoca modernă
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Ansamblul folcloric „Someșul" • Sărbătoarea „Înstruțatul boului" de la Figa • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a oraşului.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei

	arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicții, condiționări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare și autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 2.2., PGDT 2.2.1. Extindere turism Băile Figa

6.2.2.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Construire și reabilitare centre culturale multifuncționale
6.2.3.	PDT 4.7., PGDT 4.7.1. Dezvoltare și regenerare spații publice
6.2.4.	PDT 4.7., PGDT 4.7.1. Amenajare parc botanic
6.2.5.	PDT 6.1., PGDT 6.1.4. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.13.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

UAT BISTRIȚA

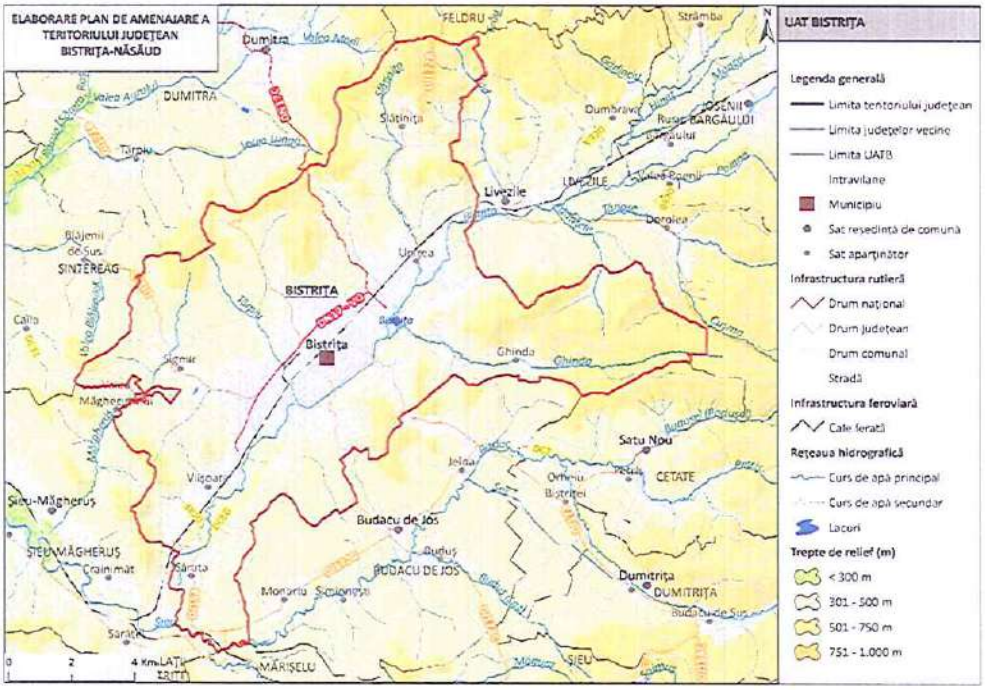

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	MUNICIPIUL BISTRIȚA
1.2.	Sate componente	Bistrița, Ghinda, Sărata, Sigmir, Slătinița, Unirea și Viișoara
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	• 3 monumente la categoria *Monumente și ansambluri de arhitectură:* f) Clădiri civile urbane - f) 5. Casa Ioan Zidarul – f) 6. Casa Argintarului – f) 7. Șirul Șugălete g) Ansambluri urbane – g) 6. Ansamblul urban fortificat	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	6 monumente grupa valorică A 6 monumente grupa valorică B	25 situri incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	45 de monumente grupa valorică A 151 de monumente grupa valorică B	

2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-I-s-A-01270 Situl arheologic de la Bistriţa, punct "Cighir" • Așezări • BN-I-s-B-01272 Situl arheologic de la Bistriţa, punct "Vama Veche" • BN-I-s-A-01273 Situl arheologic de la Bistriţa, punct "Burg"; sec. XIII – XV • BN-I-s-A-20239 Situl arheologic "Oraşul medieval Bistriţa"; sec. XII – XVIII • BN-I-s-B-01396 Turn roman; localitatea Sigmir; sec. II - III p. Chr. • BN-II-a-A-01479 Elemente de fortificaţie ale cetăţii medievale Bistriţa (BN-II-m-A01479.01 Fragmente ale zidului de incintă a cetăţii medievale Bistriţa ("Bistritz") + BN-II-m-A01479.03 Şanţ de apărare al cetăţii medievale Bistriţa ("Bistritz") + BN-II-m-A01479.04 Val de apărare al cetăţii medievale Bistriţa ("Bistritz")) ; sec.XV – XVI • BN-II-a-A-01550 Ansamblul urban medieval Bistriţa ("Bistritz"); sec. XIII - XVIII • Case • BN-II-a-A-01459 Ansamblul urban "Şirul Sugălete" (Piaţa de cereale, "Kornmarkt") (BN-II-m-A-01459.01 Parohia evanghelică C.A. + BN-II-m-A-01459.02 Casa adunării preoţilor "Kapitelhaus" + BN-II-m-A-01459.03 casa Petermann + BN-II-m-A-01459.04 casă + BN-II-m-A-01459.05 Casă + BN-II-m-A-01459.06 Casă + BN-II-m-A-01459.07 Casă + BN-II-m-A-01459.08 Casă + BN-II-m-A-01459.09 Casă + BN-II-m-A-01459.10 Casă + BN-II-m-A-01459.11 Casă + BN-II-m-A-01459.12 Casă, azi Galeriile	-

		de artă şi atelierele UAP - Filiala Bistriţa); Piaţa Centrală 13-24; sec.XV – XIX • BN-II-m-A-01465 Casa Andreas Beuchel, cunoscută sub denumirea "Casa Ion Zidaru"; Piaţa Centrală 30; sec. XV, XVI • BN-II-m-A01479.02 Turnul Dogarilor ("Fassbinterturm"); Str Dogarilor 18; 1465 – 1575 • BN-II-m-A-01482 Casa Argintarului, (Goldschmiedehaus) azi "Centrul Judeţean pentru Cultură"; Str. Dornei 5; sec. XVI • BN-II-m-B-01480 Inchisoarea oraşului Bistriţa, azi Liceul de arte plastice "Corneliu Baba"; Str. Dornei 1; sec. XVIIII, XIX • BN-II-m-B-20860 Cazinoul Bistriţa, azi Casa de Cultură a Sindicatelor; Str. Odobescu Alexandru 3; 1893 • BN-II-m-B-01695 Castelul Lazar Imre; localitate componentă Sărata; 204; sec. XVIII, XIX • BN-III-m-B-01731 Statuia lui George Coşbuc, autor Gavril Covalschi; În Parcul Municipal; 1978 • BN-III-m-A-01732 Statuia lui Andrei Mureşanu; Statuia lui Andrei Mureşanu; 1936 • BN-III-m-A-01733 Bustul lui Liviu Rebreanu, autor Romulus Ladea; Piaţa Unirii; 1960	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01446 Sinagogă; Str. Bălan Grigore, general 10; 1856 • BN-II-m-A-01450 Biserica evanghelică. C.A; Piaţa centrală; sec. XIV , 14781519,1550, 15601563, 1858-1861, 1926, înc. sec. XXI • BN-II-a-A-01568 Ansamblul mănăstirii călugărilor piarişti, azi ansamblul bisericii romano-catolice "Sf. Treime" (BN-II-m-A01568.01 Biserica mănăstirii Piariştilor, azi biserica romano-catolică "Sf.Treime" + BN-II-m-A01568.02 Mănăstirea Piariştilor, azi casa parohială a bisericii romano-catolice "Sf.Treime"); Str. Şincai Gheorghe 26; a doua jum. a sec. XVIII • BN-II-a-A-01610 Mănăstirea minorită/franciscană "Sf.Andrei", azi ansamblul bisericii ortodoxe "Intrarea in	-

		Biserică a Maicii Domnului" (BN-II-m-A01610.01 Biserica mănăstirii minorite, azi biserica ortodoxă "Intrarea in biserică a Maicii Domnului" + BN-II-m-A01610.02 Clădirea mănăstirii minorite, azi casa parohială a bisericii ortodoxe Bistriţa); Piaţa Unirii 8- 9; sf. sec. XIII, XV, XVIII • BN-II-m-B-01693 Biserica reformată; localitate componentă Sărata; 104; 1776, 1830 • BN-II-m-A-01694 Biserica din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil"; localitate componentă Sărata; 142; 1735 • BN-II-m-B-01703 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Mare Mucenic Gheorghe"; localitate componentă Slătinița; 83A; 1585 - 1590, 1923 • BN-II-m-B-01722 Biserica evanghelică C.A, azi biserica ortodoxă "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil"; localitate componentă Unirea; 267A; 1441, 1570,1873, 1874,1923 • BN-II-m-A-01727 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Ierarh Nicolae"; localitate componentă Viișoara; 175; sec.XV, XVIII, XIX	
3.3.	Ţesut urban tradiţional	• BN-II-a-A-01550 (RAN: 32401.165) Ansamblul urban medieval Bistrița („Bistritz") • BN-II-a-A-01459 Ansamblul urban „Șirul Sugălete" (Piața de cereale, „Kornmarkt")	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Casa Demetrius Ciuta • Ansamblul vechii școli românești • Casa Corneliu Mureșanu; 1936 • Casa Tiți; 1926 • Casa Thomas Fruhm; 1909 • Casa Gustav Braedt; 1908 • Casa stil neoromânesc; cca. 1935 • Casa stil neoromânesc; cca. 1935-1940 • Casa Textoris; 1864 • Casa Matei Eminescu; cca. 1910 • Societatea Regna; cca. 1900-1902 • Casa Oskar Kelp; 1886 • Vechea Sală de sport; 1885 • Imobil - 1898 - Centrul Județean pentru Cultură • Imobil - 1884 - Biblioteca Județeană George Coșbuc	-

		• Biserica Reformată • Biserica Greco-catolică; 1925/29 • Moara; localitatea Sărata • Masa de altar a bisericii ortodoxe (1933-42); localitatea Sigmir • Casa M.K.;1869-1900; localitatea Viișoara	

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Depresiunea Bistrița • Râul Bistrița • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare • Masivul de sare de la Sărățel • Șieu - Budac
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Parcul Municipal Bistrița • Pădurea Schullerwald • Pădurea Codrișor • BN-I-s-A-01270 Situl arheologic de la Bistriţa, punct "Cighir" • BN-I-s-B-01272 Situl arheologic de la Bistriţa, punct "Vama Veche" • BN-I-s-A-01273 Situl arheologic de la Bistriţa, punct "Burg"; sec. XIII – XV • BN-I-s-A-20239 Situl arheologic "Oraşul medieval Bistriţa"; sec. XII – XVIII • BN-II-a-A-01550 Ansamblul urban medieval Bistriţa ("Bistritz"); sec. XIII - XVIII • BN-II-a-A-01459 Ansamblul urban "Şirul Sugălete" (Piaţa de cereale, "Kornmarkt") (BN-II-m-A-01459.01 Parohia evanghelică C.A. + BN-II-m-A-01459.02 Casa adunării preoţilor "Kapitelhaus" + BN-II-m-A-01459.03 casa Petermann + BN-II-m-A-01459.04 casă + BN-II-m-A-01459.05 Casă + BN-II-m-A-01459.06 Casă + BN-II-m-A-01459.07 Casă + BN-II-m-A-01459.08 Casă + BN-II-m-A-01459.09 Casă + BN-II-m-A-01459.10 Casă + BN-II-m-A-01459.11 Casă + BN-II-m-A-01459.12 Casă, azi Galeriile de artă şi atelierele UAP - Filiala Bistriţa); Piaţa Centrală 13-24; sec.XV – XIX • BN-II-a-A-01568 Ansamblul mănăstirii călugărilor piariști, azi ansamblul bisericii romano-catolice "Sf. Treime" (BN-II-m-A01568.01 Biserica mănăstirii Piariştilor, azi biserica romano-catolică "Sf.Treime" + BN-II-m-A01568.02 Mănăstirea Piariştilor, azi casa

		parohială a bisericii romano-catolice "Sf.Treime"), Str. Şincai Gheorghe 26; a doua jum. a sec. XVIII
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Târgul de meşteşuguri „Produs în Bistriţa-Năsăud" • Festivalul internaţional de folclor „Mărul de Aur" • Festivalul „Nunta Zamfirei" • Tradiţii de Paşte • Tradiţii de Crăciun

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a oraşului.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.
5.1.11.	Absenţa unei viziuni integrate asupra monumentelor de for public conduce la tratarea acestora ca simple obiecte decorative, desprinse de contextul lor istoric şi urbanistic.

5.1.12.	Lipsa unor politici educaționale care să faciliteze transmiterea semnificațiilor istorice către generațiile tinere cu privire la monumentele memoriale și funerare existente.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 4.4., PGDT 4.4.2. Reabilitare palate și cluburi ale copiilor

6.2.2.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Construire și reabilitare centre culturale multifuncționale
6.2.3.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Reabilitare cămine culturale
6.2.4.	PDT 4.7., PGDT 4.7.1. Reamenajare spații publice centrul istoric
6.2.5.	PDT 4.7., PGDT 4.7.1. Regenerarea urbană a spațiilor publice degradate
6.2.6.	PDT 6.1., PGDT 6.1.2. Cetatea Medievală Bistrița - Restaurare fragmente ale zidului de incintă și Turnul Dogarilor
6.2.7.	PDT 6.1., PGDT 6.1.2. Reabilitare Casă Str. Gh. Șincai Nr. 8
6.2.8.	PDT 6.1., PGDT 6.1.2. Reabilitare Casă Str. N. Titulescu Nr. 18
6.2.9.	PDT 6.1., PGDT 6.1.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: -Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.10.	PDT 6.1., PGDT 6.1.3. Regenerarea urbană a centrelor istorice ale orașelor din județ
6.2.11.	PDT 6.1., PGDT 6.1.4. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.12.	PDT 6.2., PGDT 6.2.1. Reabilitarea și revitalizarea parcurilor istorice
6.2.13.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.15.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.16.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.17.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.18.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.19.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.20.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT BISTRIȚA BÂRGĂULUI

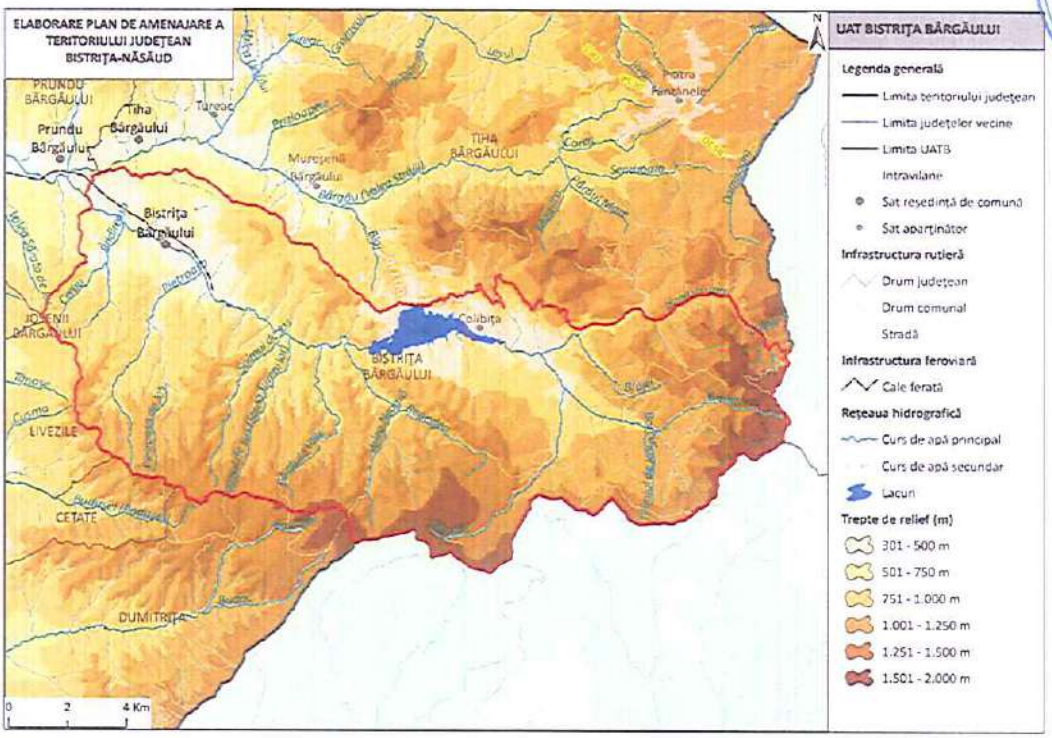

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA BISTRIȚA BÂRGĂULUI
1.2.	Sate componente	Bistrița Bârgăului și Colibița
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-II-m-B-20242 Casă; sat Bistrița Bârgăului; Str. Bridireasa 169, extravilan; sf. sec. XIX	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2.214. Valea Repedea – 2.215. Tăul Zânelor – 2.218. Cheile Bistriței Ardelene – 2.224. Stâncile Tătarului • Munții Bârgăului • Munții Călimani • Râul Bistrița Ardeleană • Călimani – Gurghiu • Cușma • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Lacul de acumulare Colibița
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Țesutul • Cusutul • Pielăria • Cojocăria • Tâmplăria • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:

5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice şi zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcţiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituţii de educaţie, spaţii de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcţiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibraţii excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenţie asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcţia Judeţeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) şi să respecte principiile de conservare autentică;

6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 2.2., PGDT 2.2.1. Amenajare zonă de agrement Colibița
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.8.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.9.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.10.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.11.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT BRANIȘTEA

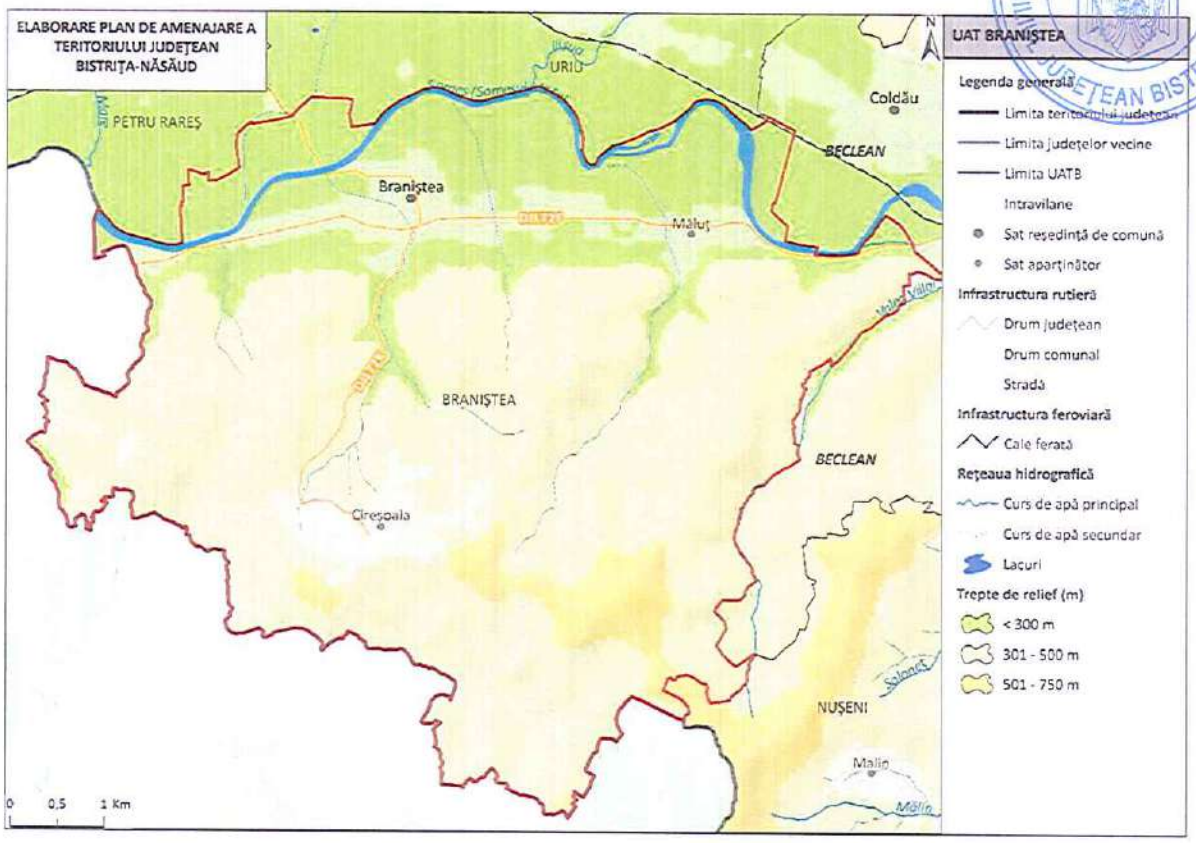

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA BRANIȘTEA
1.2.	Sate componente	Branișteа, Cireșoaia și Măluț
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	1 sit inclus în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Podișul Transilvaniei • Râul Someșul Mare • Peisaj colinar predominant agricol • Peisajul culoarelor de vale intracolinare • Someșul Mare între Mica și Beclean
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Întrunirea fiilor satului • Festivalul Cireșelor • Olăritul • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Tradiții de nuntă • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

5.1.2.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.3.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.4.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate

	(interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Reabilitare biblioteci comunale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT BUDACU DE JOS

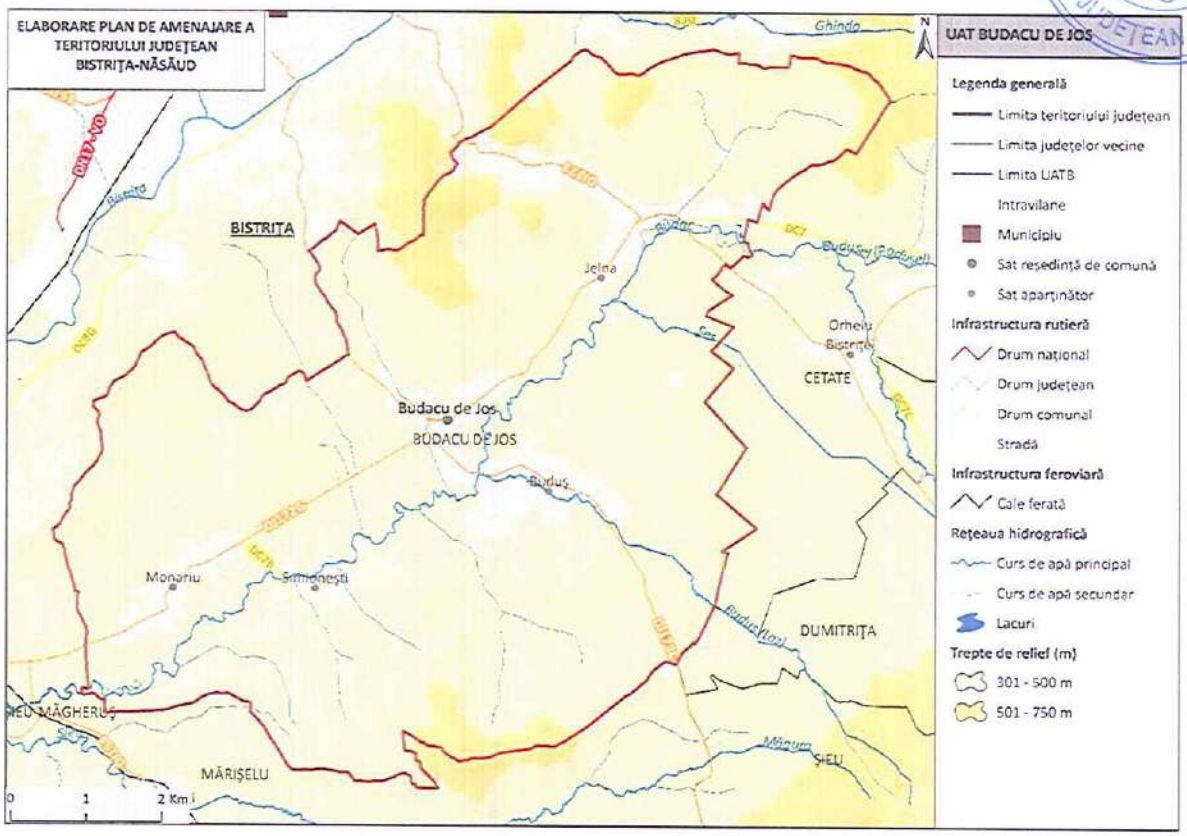

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA BUDACU DE JOS
1.2.	Sate componente	Budacu de Jos, Buduș, Jelna, Monariu și Simionești
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	3 situri arheologice din sectorul 5 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul roman de la Simionești – Măgura (watchtower; cod RAN: 32759.01; cod LMI: BN-I-s-B-01400) • Turnul roman de la Budacu de Jos - Dealul Cetății 2 (watchtower; cod RAN: 32713.03; fără cod LMI)

		• Turnul roman de la Budacu de Jos - Dealul Cetăţii 1 (watchtower; cod RAN: 32713.01; cod LMI: BN-I-s-B-01298)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	12 monumente grupa valorică B	13 situri incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	5 monumente grupa valorică A 4 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01298 Turn roman; sat Budacu de Jos; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01299 Situl arheologic de la Budacu de Jos, punct "Fața popii"; • BN-I-s-B-01304 Aşezare; sat Buduș; Epoca romană • BN-I-s-B-01305 Turn roman; sat Buduș; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01366 Situl arheologic de la Monariu, punct "Lângă pârâul Sărat" (BN-I-m-B-01366.01 Aşezare + BN-I-m-B-01366.02 Aşezare) • BN-I-s-B-01400 Turn roman; sat Simionești; sec. II - III p. Chr. • Case	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-I-s-B-01357 Situl arheologic de la Jelna, punct "Biserica evanghelică" (BN-I-m-B-01357.01 Aşezare + BN-I-m-B-01357.02 Aşezare); În jurul fostei biserici evanghelice • BN-II-m-B-01624 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului"; sat Budacu de Jos; 247A; 1453, 1567, 1775, 1859 – 1861 • BN-II-a-A-01663 Ansamblul bisericii evanghelice C.A. (BN-II-m-A-01663.01	-

		Biserica evanghelică C.A. (ruine) + BN-II-m-A-01663.02 Turn clopotniţă, azi proprietatea parohiei ortodoxe + BN-II-m-A-01663.03 Zid de incintă (ruină), cu poartă acces); sat Jelna; 50; sec. XV – XIX • BN-II-m-A-01678 Biserica evanghelică C.A., azi penticostală; sat Monariu; 46A; 1755 - 1782	
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Piemontul Călimanilor • Râul Budac • Șieu – Budac • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01299 Situl arheologic de la Budacu de Jos, punct "Faţa popii" • BN-I-s-B-01366 Situl arheologic de la Monariu, punct "Lângă pârâul Sărat" (BN-I-m-B-01366.01 Așezare + BN-I-m-B-01366.02 Așezare) • BN-II-a-A-01663 Ansamblul bisericii evanghelice C.A. (BN-II-m-A-01663.01 Biserica evanghelică C.A. (ruine) + BN-II-m-A-01663.02 Turn clopotniţă, azi proprietatea parohiei ortodoxe + BN-II-m-A-01663.03 Zid de incintă (ruină), cu poartă acces); sat Jelna; 50; sec. XV – XIX • BN-I-s-B-01357 Situl arheologic de la Jelna, punct "Biserica evanghelică" (BN-I-m-B-01357.01 Așezare + BN-I-m-B-01357.02 Așezare); În jurul fostei biserici evanghelice
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă • Steaua și Irozii • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:

5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;

6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.

6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune + propuneri)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta vinului din regiunile istorice ale României - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.10.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.11.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.12.	Reînființarea bibliotecii publice comunale
6.2.13.	Dotarea bibliotecii comunale cu mobilier și echipamente pentru asigurarea funcționării acesteia

6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.15.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.16.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.17.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.18.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.19.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.20.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.21.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT BUDEȘTI

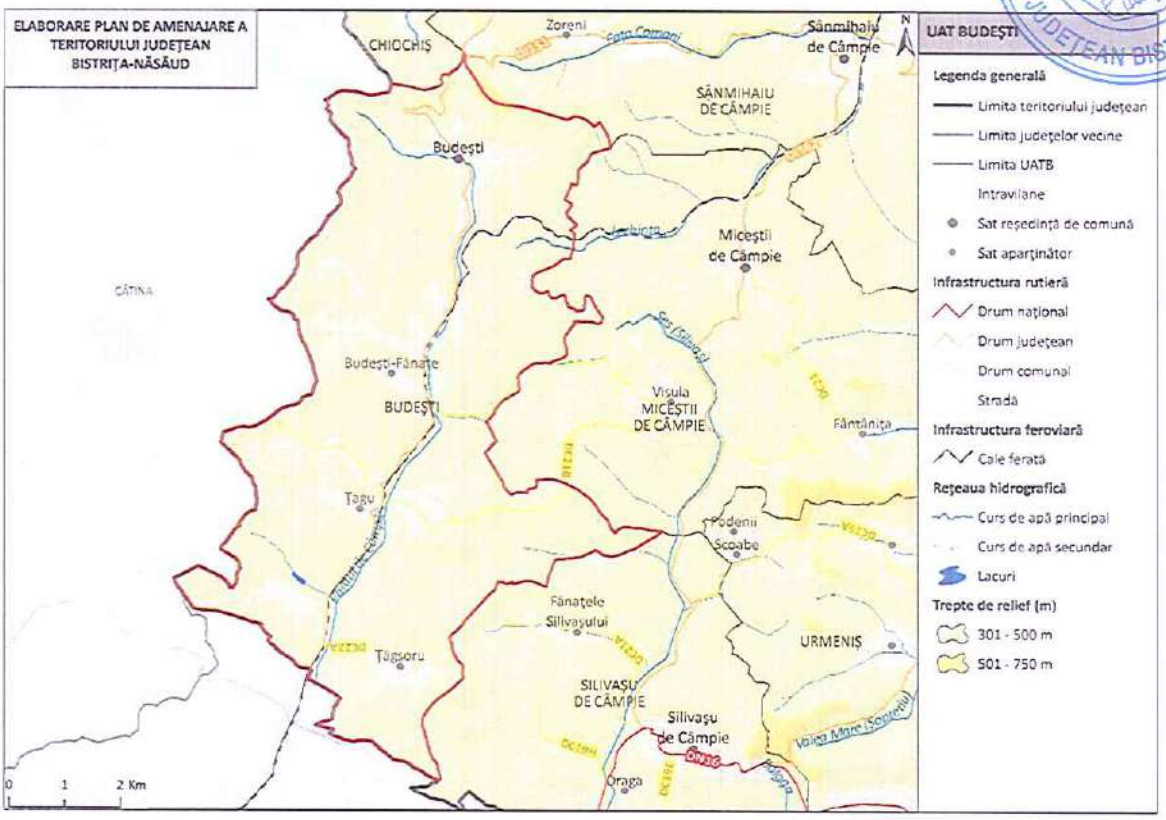

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA BUDEȘTI
1.2.	Sate componente	Budești, Budești-Fânațe, Țagu și Țăgșoru
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 10 monumente grupa valorică B	8 situri incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	

2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG.

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01424 Situl arheologic de la Ţagu, punct "Vatra satului" (BN-I-m-B-01424.01 Așezare + BN-I-m-B-01424.02 Așezare + BN-I-m-B-01424.03 Așezare); sat Ţagu • BN-I-s-B-01425 Situl arheologic de la Ţagu, punct "După Dos" (BN-I-m-B-01425.01 Așezare + BN-I-m-B-01425.02 Așezare); sat Ţagu • Așezări • BN-III-m-B-01734 Monumentul "Apărătorii Păcii", autor Dorio Lazăr; 120; 1949 • BN-I-s-A-01301 Situl arheologic de la Budești, punct "Tăuţi" (BN-I-m-A-01301.01 Așezare + BN-I-m-A-01301.02 Așezare); sat Budești • BN-I-s-B-01302 Necropolă; sec. VI - V a. Chr., Hallstatt	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Pârâul de Câmpie • Pajiștile Sărmășel - Milaș – Urmeniș • Peisaj colinar predominant agricol • Peisaj colinar silvostepic predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01424 Situl arheologic de la Ţagu, punct "Vatra satului" (BN-I-m-B-01424.01 Așezare + BN-I-m-B-01424.02 Așezare + BN-I-m-B-01424.03 Așezare); sat Ţagu

		• BN-I-s-B-01425 Situl arheologic de la Ţagu, punct "După Dos" (BN-I-m-B-01425.01 Aşezare + BN-I-m-B-01425.02 Aşezare); sat Ţagu • BN-I-s-A-01301 Situl arheologic de la Budeşti, punct "Tăuţi" (BN-I-m-A-01301.01 Aşezare + BN-I-m-A-01301.02 Aşezare); sat Budeşti • Lac Chiliceu
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Şezători • Ţesutul • Depănatul • Cusutul • Croşetatul • Tradiţii de Crăciun • Tradiţii de Paşte • Portul popular • Tradiţii de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.3.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.4.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.5.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.6.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.7.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.8.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.9.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei

	arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.
5.1.10.	Absența unei viziuni integrate asupra monumentelor de for public conduce la tratarea acestora ca simple obiecte decorative, desprinse de contextul lor istoric și urbanistic.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).

6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 2.2., PGDT 2.2.1. Amenajare zonă de agrement Lac Chiliceu
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT CĂIANU MIC

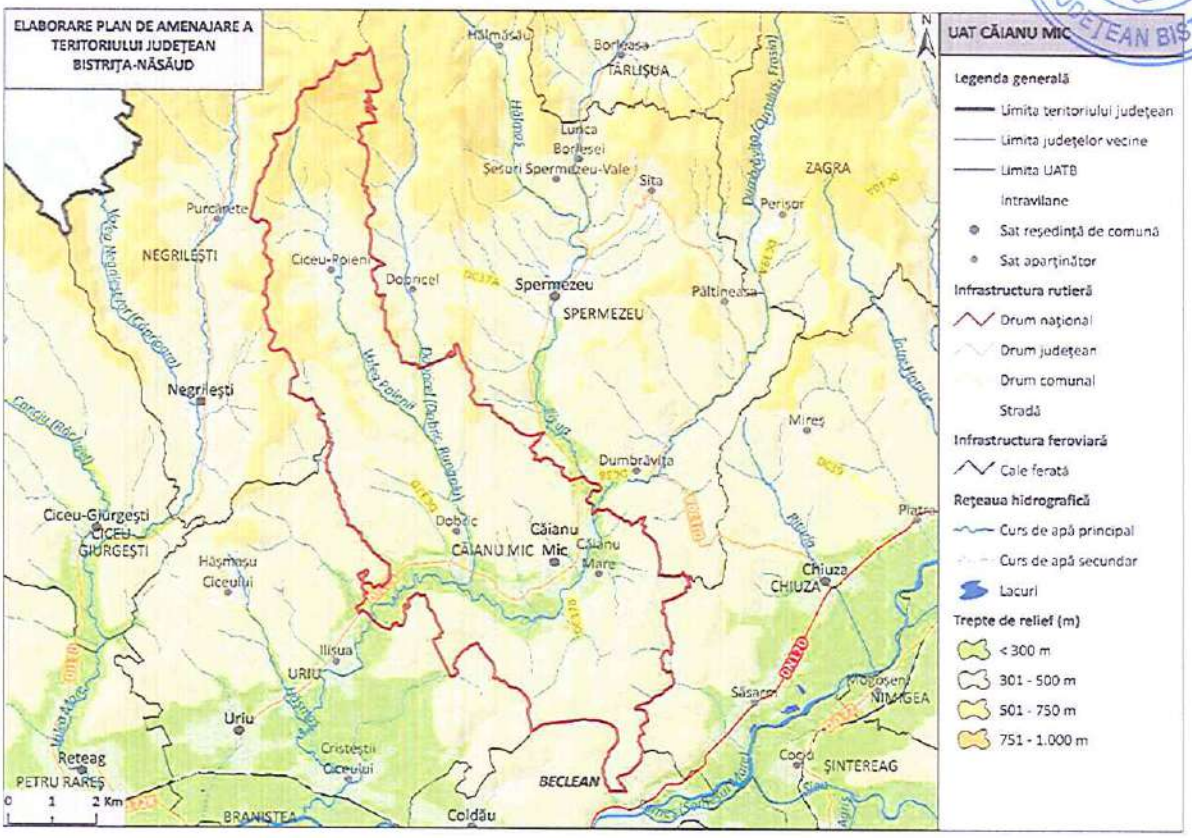

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA CĂIANU MIC
1.2.	Sate componente	Căianu Mic, Căianu Mare, Ciceu-Poieni și Dobric
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	4 situri arheologice din sectorul 4 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO–FRE - Dacia): • Turnul de epocă romană de la Ciceu-Poieni - Vârful Osoiului (watchtower; cod RAN: 32848.03; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Ciceu-Poieni - Podul Milcoaiei (watchtower; cod RAN:

		32848.01; cod LMI: BN-I-s-B-01320) • Turnul de epocă romană la Ciceu-Poieni - Strunga Găvojdenilor (watchtower; cod RAN: 32848.02; cod LMI: BN-I-m-B-01321) • Turnul de epocă romană de la Ciceu-Poieni - Fața Carpenului 3 (watchtower; cod RAN: 32848.04; fără cod LMI)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	8 monumente grupa valorică B	7 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01308 Situl arheologic de la Căianu Mic, punct "Pe poduri" (BN-I-m-B-01308.01 Așezare + BN-I-m-B-01308.02 Așezare + BN-I-m-B-01308.03 Așezare + BN-I-m-B-01308.04 Așezare); Epoca bronzului – sec. IX • BN-I-s-B-01320 Sistem de supraveghere și apărare a limesului în sectorul Ciceu-Poieni; sec. II - III p. Chr. • BN-I-m-B-01320 Turn roman; sec. II - III p. Chr. • BN-I-m-B-01321 Turn roman; sec. II - III p. Chr.	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01646 Castelul Karoly, azi mănăstirea ortodoxă "Sf. Împ. Constantin și Elena"; sat Dobric; 41; sec. XVIII	stare foarte bună

3.3.	Țesut urban tradițional	-	
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Podișul Someșan • Râul Valea Poienii • Peisaj colinar agro-forestier • Tăul Căianului
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01308 Situl arheologic de la Căianu Mic, punct "Pe poduri" (BN-I-m-B-01308.01 Așezare + BN-I-m-B-01308.02 Așezare + BN-I-m-B-01308.03 Așezare + BN-I-m-B-01308.04 Așezare); Epoca bronzului – sec. IX • BN-I-s-B-01320 Sistem de supraveghere și apărare a limesului în sectorul Ciceu-Poieni; sec. II - III p. Chr.
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Boștinăritul • Marochinăria • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.

5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.

6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune + propuneri)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO

6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	Reabilitare centru cultural multifuncțional în vederea creșterii eficienței energetice
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.15.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.16.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.17.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.18.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.19.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT CETATE

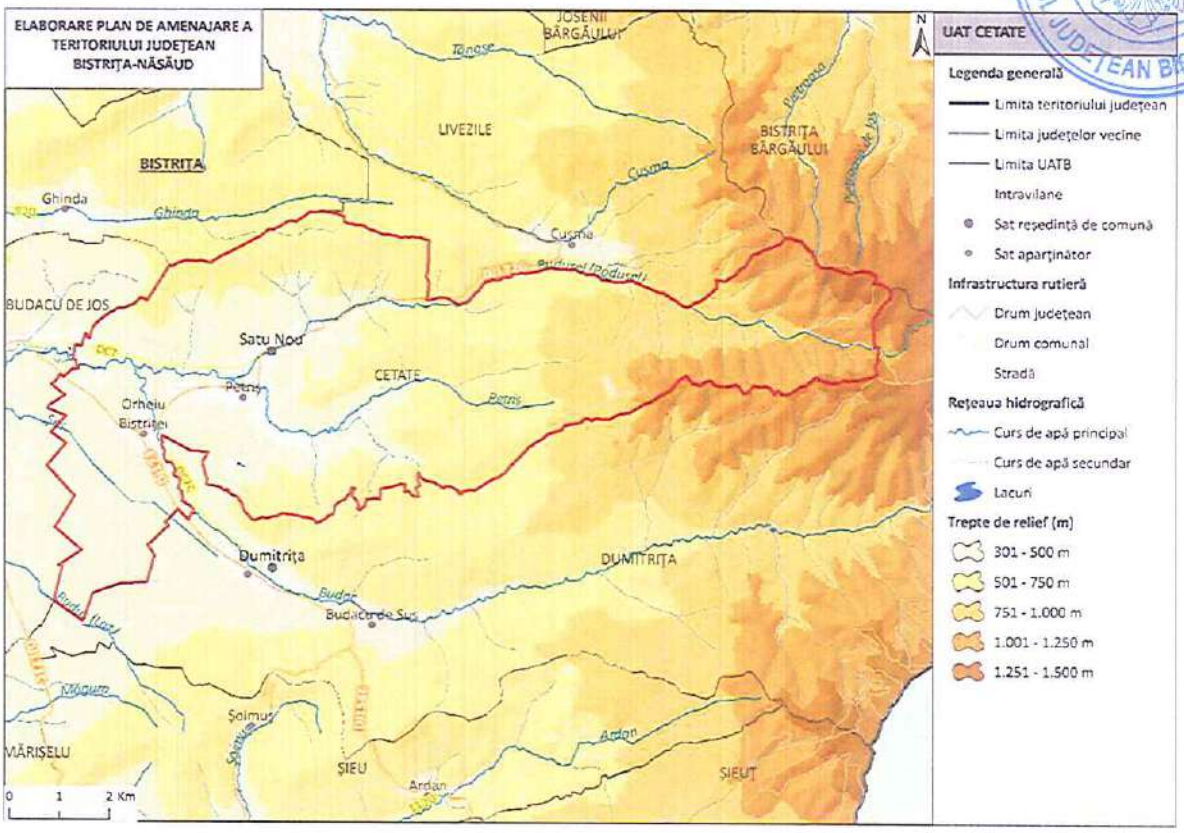

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA CETATE
1.2.	Sate componente	Orheiu Bistriței, Petriș și Satu Nou
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	1 sit arheologic din sectorul 5 LIMES inclus în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Situl arheologic roman de la Orheiu Bistriței - Vatra satului (auxiliary fort; cod RAN: 32928.01, cod LMI: BN-I-s-A-01377)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A	5 situri incluse în RAN

		2 monumente grupa valorică B
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	4 monumente grupa valorică A
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-A-01377 Situl arheologic de la Orheiu Bistriţei (BN-I-m-A-01377.01 Castru + BN-I-m-A-01377.02 Vicus); sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01386 Ruine fortificaţie; Epoca medieval • BN-I-s-B-01387 Aşezare; Epoca bronzului	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01683 Biserica din lemn "Sf. Prooroc Ilie"; sat Petriș; 101; 1748, 1903 • BN-II-a-A-01684 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. M. Mc. Dimitrie, Izvorâtorul de Mir" (BN-II-m-A-01684.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. M. MC.Dimitrie, Izvorâtorul de Mir" + BN-II-m-A-01684.02 Turn clopotniţă); sat Petriș; 293; sec. XIII, XV, XVIII, XIX	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii – 2.201. Piatra Corbului – 2.210. Poiana cu narcise de pe Șesul Văii Budacului – 2.217. Locul fosilifer Râpa Mare - 2.220. Râpa Verde • Piemontul Călimanilor

		• Depresiunea Bistriței • Budușel • Peștera Comarnic • Cușma • Șieu – Budac • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-A-01377 Situl arheologic de la Orheiu Bistriţei (BN-I-m-A-01377.01 Castru + BN-I-m-A-01377.02 Vicus); sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01386 Ruine fortificație; Epoca medieval • BN-II-a-A-01684 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. M. Mc. Dimitrie, Izvorâtorul de Mir" (BN-II-m-A-01684.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. M. MC.Dimitrie, Izvorâtorul de Mir" + BN-II-m-A-01684.02 Turn clopotniţă); sat Petriș; 293; sec. XIII, XV, XVIII, XIX • Pădurea Orheiu Bistriței – Laleaua Pestriță
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Stupăritul • Țesutul la război • Prelucrarea / cioplirea artistică a lemnului • Plugușorul • Alduitul • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.

5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO

	1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO

6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.3. Conservarea și restaurarea Bisericii Ortodoxe Române cu hramul "Sf. M. Muc. Dimitrie Izvorâtorul de Mir"
6.2.10.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.11.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.12.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.15.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.16.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.17.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.18.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.19.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.20.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT CHIOCHIȘ

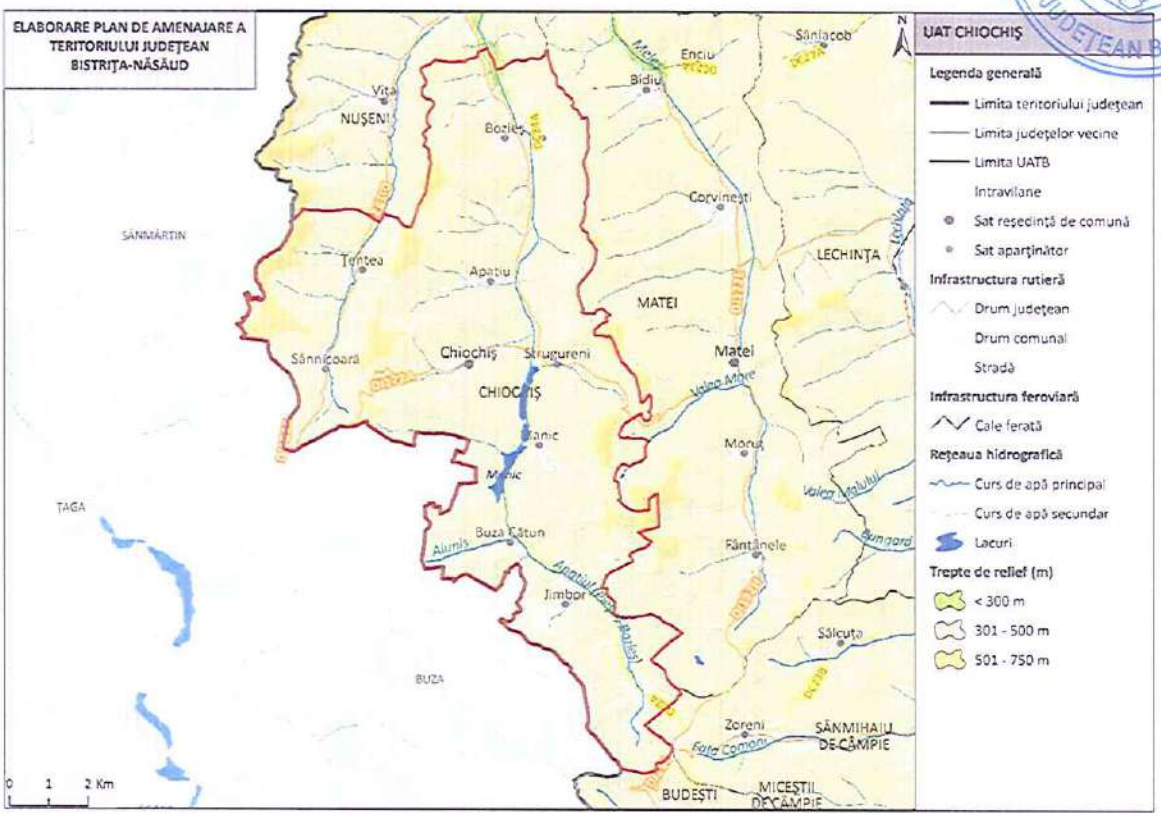

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA CHIOCHIȘ
1.2.	Sate componente	Apatiu, Bozieș, Buza Cătun, Chețiu, Chiochiș, Jimbor, Manic, Sânnicoară, Strugureni și Țentea
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	15 monumente grupa valorică B	14 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	5 monumente grupa valorică A 2 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01279 Situl arheologic de la Apatiu, punct "Crucile drumului" (BN-I-m-B-01279.01 Așezare + BN-I-m-B-01279.02 Așezare + BN-I-m-B-01279.03 Așezare); Epoca bronzului-sec. II – III p. Chr. • BN-I-s-B-01294 Situl arheologic de la Bozieş, punct "Valea Bozieşului" (BN-I-m-B-01294.01 Așezare + BN-I-m-B-01294.02 Așezare + BN-I-m-B-01294.03 Așezare) • BN-I-s-B-01405 Situl arheologic de la Strugureni, punct "Vatra satului" (BN-I-m-B-01405.01 Așezare + BN-I-m-B-01405.02 Așezare) • BN-II-m-B-01628 Castelul de vânătoare Wesellenyi; 19; 1761	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01612 Biserica de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil"; sat Apatiu; 121; 1795 • BN-II-m-B-01620 Biserica reformată; sat Bozieș; 34; 1737 • BN-II-m-A-01705 Biserica din lemn "Sf. Arhg.Mihail şi Gavriil"; sat Strugureni; 105; sec. XVIII, 1930 • BN-II-a-A-01706 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01706.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01706.02 Turn clopotniţa din lemn); sat Strugureni; 106; sec. XV - XVIII	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Bistriței • Câmpia Transilvaniei • Dealurile Mureșului • Râul Apatiu • Râul Beudiu • Peisaj colinar predominant agricol

4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01279 Situl arheologic de la Apatiu, punct "Crucile drumului" (BN-I-m-B-01279.01 Așezare + BN-I-m-B-01279.02 Așezare + BN-I-m-B-01279.03 Așezare); Epoca bronzului-sec. II – III p. Chr. • BN-I-s-B-01294 Situl arheologic de la Bozieș, punct "Valea Bozieșului" (BN-I-m-B-01294.01 Așezare + BN-I-m-B-01294.02 Așezare + BN-I-m-B-01294.03 Așezare) • BN-I-s-B-01405 Situl arheologic de la Strugureni, punct "Vatra satului" (BN-I-m-B-01405.01 Așezare + BN-I-m-B-01405.02 Așezare) • BN-II-a-A-01706 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01706.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01706.02 Turn clopotniţa din lemn); sat Strugureni; 106; sec. XV - XVIII
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Târgul Mare al Chiochișului • Tradiții de mascați • Cântecul popular • Portul popular • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO

	1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.13.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT CHIUZA

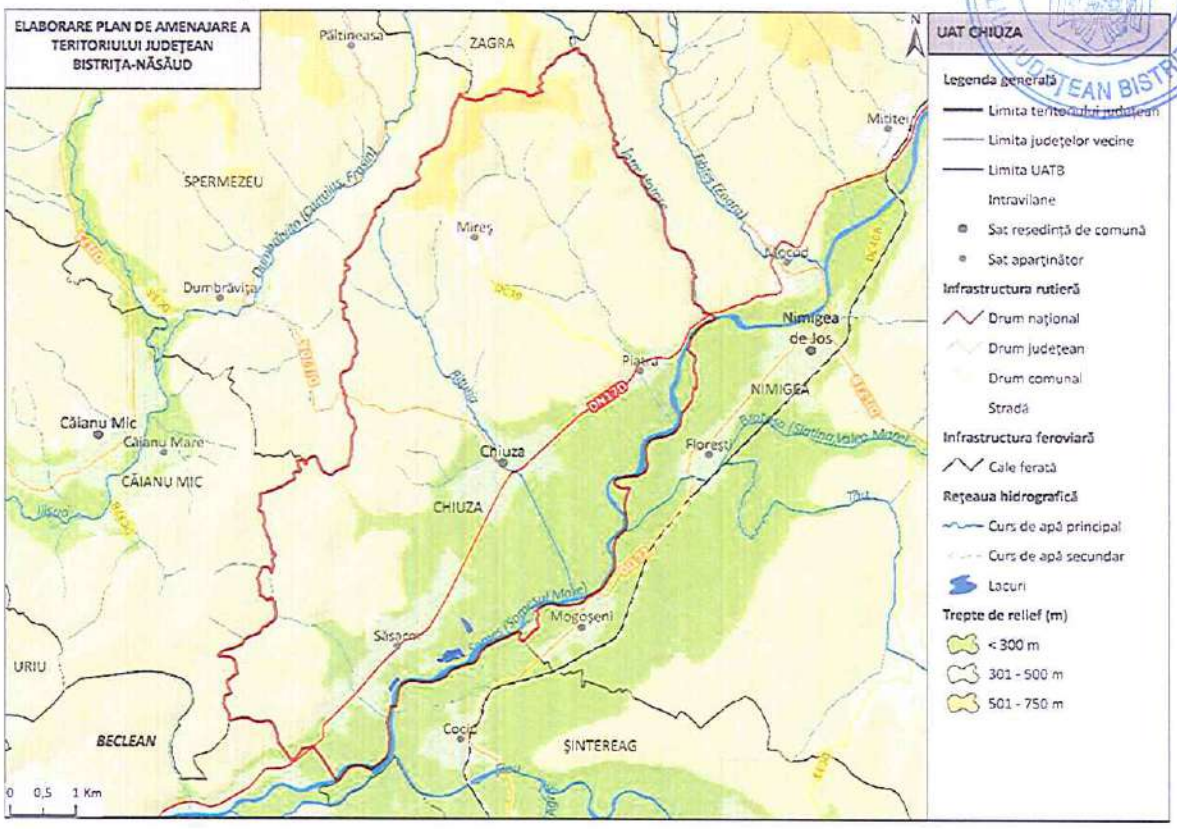

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA CHIUZA
1.2.	Sate componente	Chiuza, Mireș, Piatra și Săsarm
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	4 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• Sit arheologic Săsarm – Valea Slatinei; Epoca bronzului (2200-1500 a. Chr.)	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01696 Biserica reformată; sat Săsarm; 196 B; 1900	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Situl arheologic de la Săsarm	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile piemontane ale Năsăudului • Râul Someșul Mare • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Lacuri amenajate în satul Săsarm – zona Baraj • Sit arheologic Săsarm – Valea Slatinei; Epoca bronzului (2200-1500 a. Chr.)
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Plugușorul • Confecționarea și cusutul manual al costumelor populare tradiționale • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.

5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură

	(sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcţiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Transformare biblioteci publice în huburi de învățare digitală
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.3. Amenajare drum de acces la situl arheologic Valea Slatinii Săsarm
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcţiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente

6.2.12.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.13.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT CICEU-GIURGEȘTI

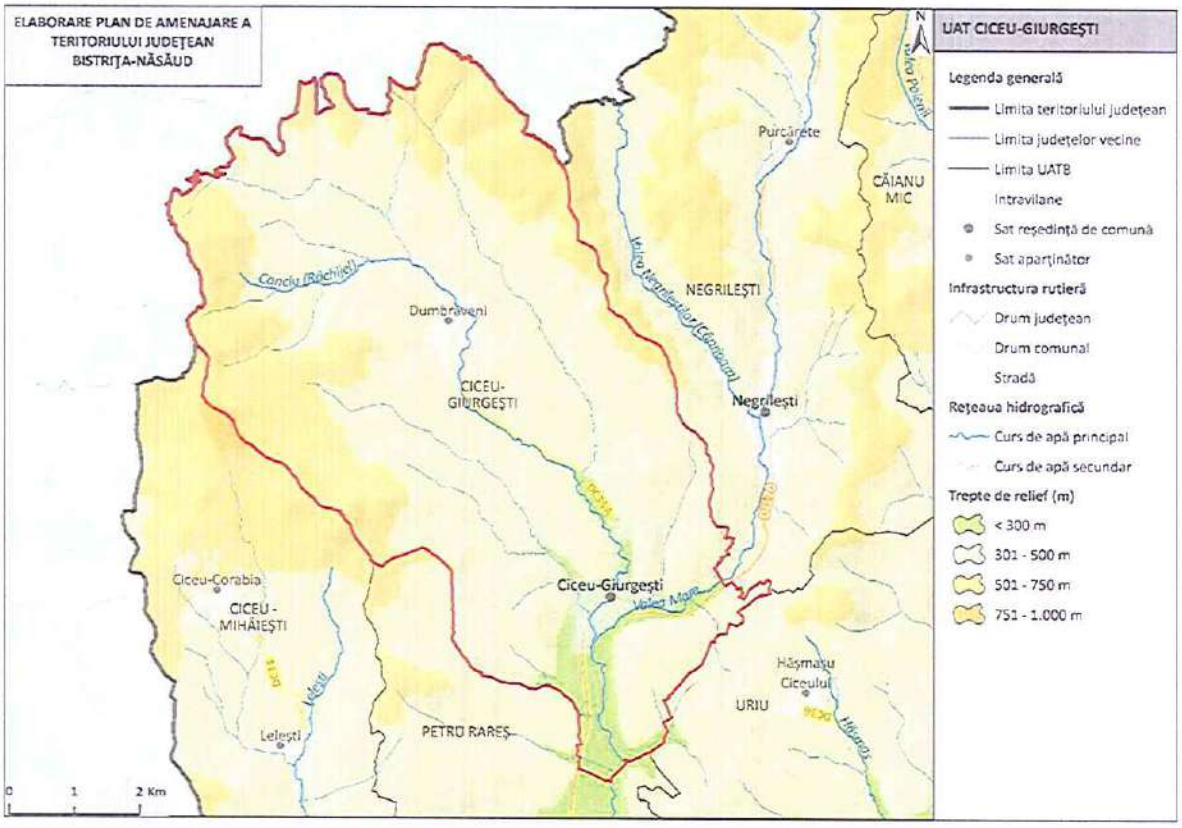

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA CICEU-GIURGEȘTI
1.2.	Sate componente	Ciceu-Giurgești și Dumbrăveni
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	7 situri arheologice din sectorul 4 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul de epocă romană de la Dumbrăveni - Dealul Sflederului 2 (watchtower; cod RAN: 32982.04; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Dumbrăveni - Dealul Sflederului 1 (watchtower; cod RAN: 32982.03; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Dumbrăveni - Vârful Runcului (watchtower; cod RAN: 32982.01; cod LMI: BN-I-s-B-01340) • Turnul de epocă romană de la Dumbrăveni - Dealul Podului 1/ Valea Podului (watchtower; cod RAN: 32982.06; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Dumbrăveni - Dealul Podului 2 (watchtower; cod RAN: 32982.02; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Dumbrăveni - Dealul Râpelor 1 (watchtower; cod RAN: 32982.08; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Dumbrăveni - Măgura/ Dealul Podului 2 (watchtower; cod RAN: 32982.07; fără cod LMI)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică B	10 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01319 Așezare; Vatra satului; sec. II - III p. Chr.	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Podișul Someșan • Râul Valea Mare • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Cântecul popular • Portul popular • Croșetatul • Țesutul la război • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.3.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.

5.1.4.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.5.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.6.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.7.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.8.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.9.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice şi zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcţiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituţii de educaţie, spaţii de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcţiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibraţii excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenţie asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcţia Judeţeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) şi să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală şi istorică a monumentului;

6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud

6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.15.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.17.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.18.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT CICEU-MIHĂIEȘTI

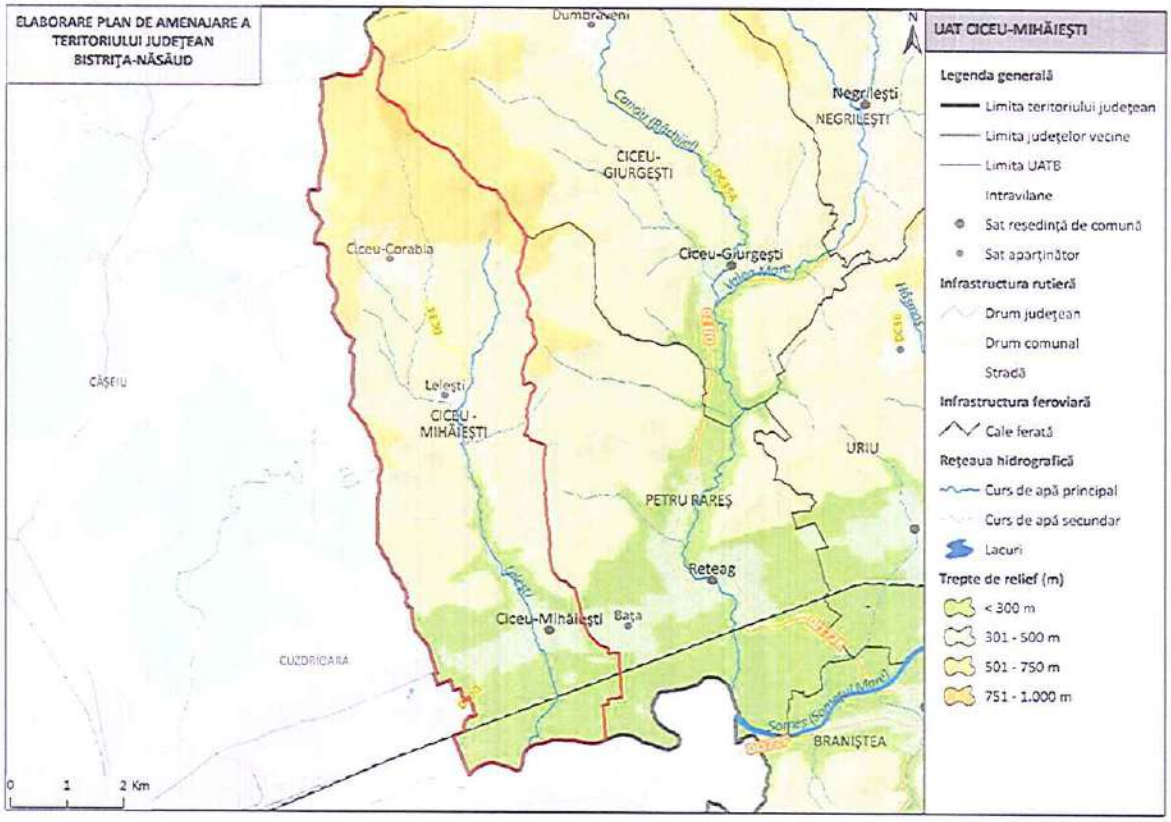

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA CICEU-MIHĂIEȘTI
1.2.	Sate componente	Ciceu-Corabia, Ciceu-Mihăiești și Lelești
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	1 sit arheologic din sectorul 4 LIMES inclus în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnului de epocă romană de la Ciceu-Corabia - Poniţa (Turn BN.7) (watchtower; cod RAN: 34208.03; cod LMI: BN-I-s-B-01317)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A	4 monumente incluse în RAN

		3 monumente grupa valorică B
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-A-01315 Aşezare fortificată; Hallstatt • BN-I-s-A-01316 Situl arheologic de la Ciceu-Corabia, punct "Sub Cetate"; Epoca medievală, medievală timpurie, epoca dacică, epoca bronzului târziu • BN-I-s-B-01317 Sistem de supraveghere și apărare a limesului în sectorul Ciceu-Corabia (BN-I-m-B-01317.01 Turn roman + BN-I-m-B-01317.02 Turn roman) ; sec. II - III p. Chr.	stare de degradare
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Podișul Transilvaniei • Râul Leleşti • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-A-01316 Situl arheologic de la Ciceu-Corabia, punct "Sub Cetate"; Epoca medievală, medievală timpurie, epoca dacică, epoca bronzului târziu

		• BN-I-s-B-01317 Sistem de supraveghere și apărare a limesului în sectorul Ciceu-Corabia (BN-I-m-B-01317.01 Turn roman + BN-I-m-B-01317.02 Turn roman) ; sec. II – III p. Chr.
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Cioplitul pietrei • Plugușorul • Cântecele populare • Portul popular • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei

	arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii.

	Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Reabilitare Ruinele Cetății Ciceului
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg

6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.15.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.17.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.18.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT COȘBUC

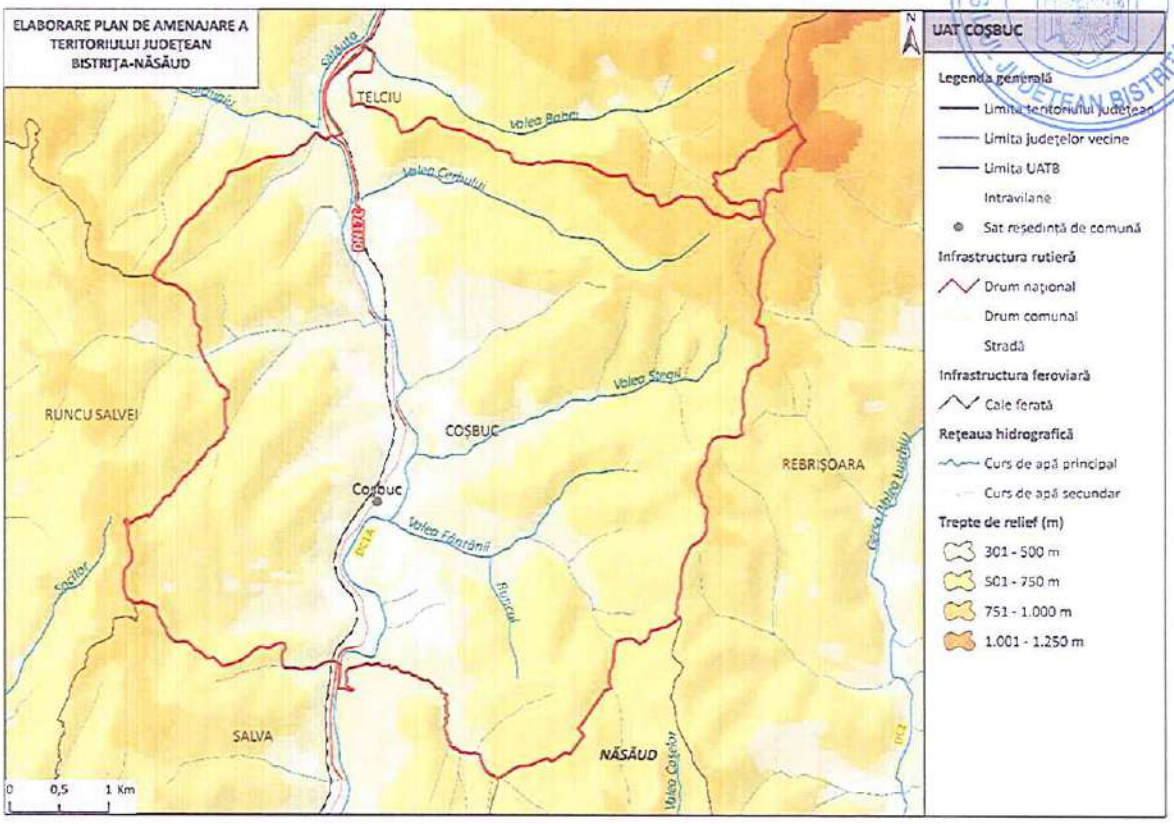

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA COȘBUC
1.2.	Sate componente	Coșbuc
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-IV-m-A-01743 Muzeul memorial "George Coşbuc"; 240; 1840 • BN-II-m-A-01639 Pod acoperit din lemn ("pod grăniceresc") peste râul Sălauţa; 149; înc. sec. XX, după modelul celui din sec. XVIII • Moara lui George Coșbuc	stare foarte bună stare foarte bună stare de degradare
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Năsăudului • Râul Sălăuța • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-II-m-A-01639 Pod acoperit din lemn ("pod grăniceresc") peste râul Sălauţa; 149; înc. sec. XX, după modelul celui din sec. XVIII
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Plugușorul • Cântecele populate • Cununa Grâului (Seceriș) • Portul popular (clopul cu pană de păun) • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:

5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa unor politici educaţionale care să faciliteze transmiterea semnificaţiilor istorice către generaţiile tinere cu privire la monumentele memoriale şi funerare existente.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice şi zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcţiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituţii de educaţie, spaţii de turism cultural);

6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.8.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.9.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.10.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.11.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT DUMITRA

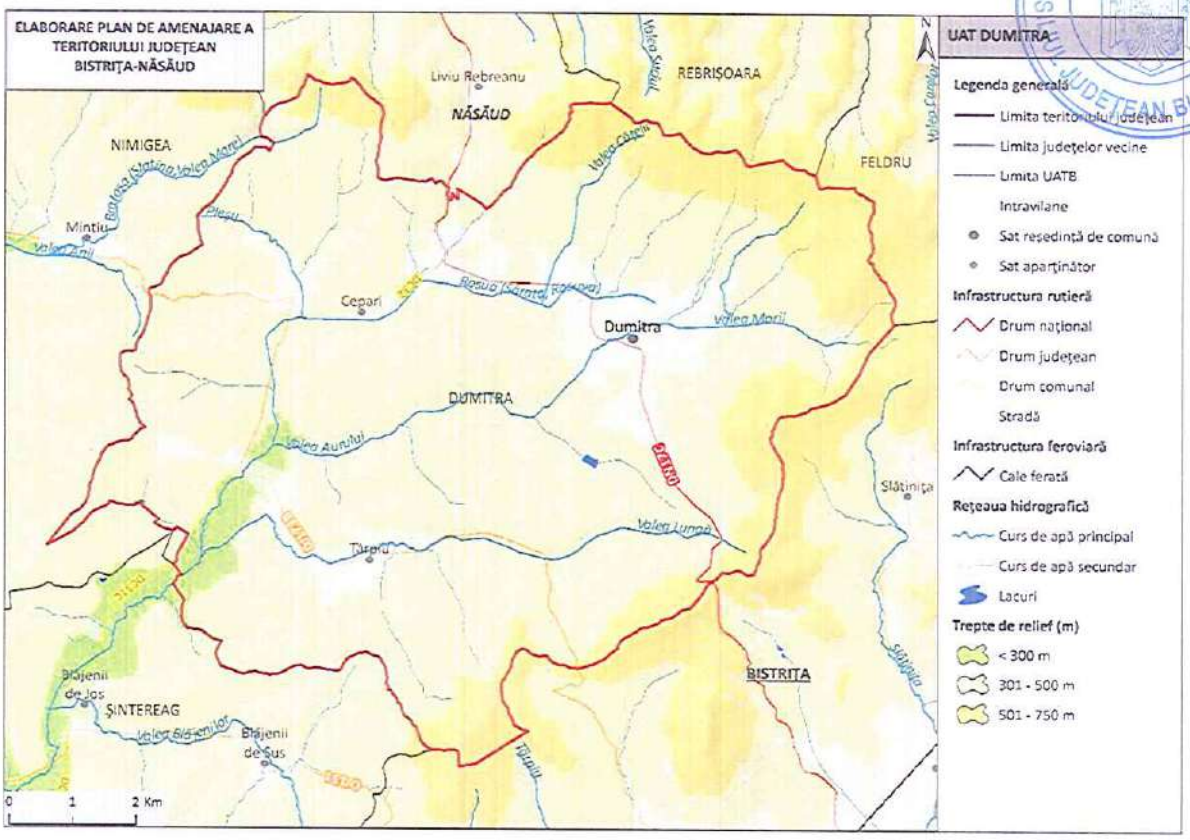

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA DUMITRA
1.2.	Sate componente	Cepari, Dumitra și Tărpiu
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	11 monumente grupa valorică B	7 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	9 monumente grupa valorică A 3 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01309 Situl arheologic de la Cepari, punct "Fântâna Albă" (BN-I-m-B-01309.01 Așezare + BN-I-m-B-01309.02 Așezare + BN-I-m-B-01309.03 Așezare + BN-I-m-B-01309.04 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01341 Ruină incintă fortificată; sec. XIV - XV • BN-I-s-B-01420 Situl arheologic de la Tărpiu, punct "Pe vale" (BN-I-m-B-01420.01 Așezare + BN-I-m-B-01420.02 Așezare + BN-I-m-B-01420.03 Așezare + BN-I-m-B-01420.04 Așezare); Hallstatt - sec. IV p. Chr. • BN-II-m-B-21089 Fântâna de apă sărată cu casă; 1892 • BN-II-m-B-01653 Casă; 504; sec. XIX	stare bună stare bună
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01627 Biserica evanghelică C.A, azi biserica ortodoxă "Buna - Vestire"; sat Cepari; 36; sec. XV • BN-II-a-A-01652 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. Ap.Petru şi Pavel" (BN-II-m-A-01652.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Ap. Petru şi Pavel" + BN-II-m-A-01652.02 Casa parohială a bisericii ortodoxe + BN-II-m-A-01652.03 Turnul clopotniţă, ("Turnul Slăninilor"); sat Dumitra; sec. XV - XIX • BN-II-a-A-01716 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe " Sf. M. Mc. Gheorghe" (BN-II-m-A-01716.01 Biserica evanghelică, azi biserica ortodoxă "Sf. M. Mc. Gheorghe" + BN-II-m-A-01716.02 Casă parohială + BN-II-m-A-01716.03 Turn clopotniță + BN-II-m-A-01716.04 Zid de incintă); sat Tărpiu; 234-244; sec. XIV, XV, XVI, XIX	stare bună stare bună stare bună
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Subcarpații Transilvaniei • Râul Rosua • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01309 Situl arheologic de la Cepari, punct "Fântâna Albă" (BN-I-m-B-01309.01 Așezare + BN-I-m-B-01309.02 Așezare + BN-I-m-B-01309.03 Așezare + BN-I-m-B-01309.04 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01341 Ruină incintă fortificată; sec. XIV - XV • BN-I-s-B-01420 Situl arheologic de la Tărpiu, punct "Pe vale" (BN-I-m-B-01420.01 Așezare + BN-I-m-B-01420.02 Așezare + BN-I-m-B-01420.03 Așezare + BN-I-m-B-01420.04 Așezare); Hallstatt - sec. IV p. Chr. • BN-II-a-A-01652 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. Ap.Petru şi Pavel" (BN-II-m-A-01652.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Ap. Petru şi Pavel" + BN-II-m-A-01652.02 Casa parohială a bisericii ortodoxe + BN-II-m-A-01652.03 Turnul clopotniță, ("Turnul Slăninilor"); sat Dumitra; sec. XV - XIX • BN-II-a-A-01716 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe " Sf. M. Mc. Gheorghe" (BN-II-m-A-01716.01 Biserica evanghelică, azi biserica ortodoxă "Sf. M. Mc. Gheorghe" + BN-II-m-A-01716.02 Casă parohială + BN-II-m-A-01716.03 Turn clopotniță + BN-II-m-A-01716.04 Zid de incintă); sat Tărpiu; 234-244; sec. XIV, XV, XVI, XIX
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Cununa Grâului • Moștenirea Săsească • Costumul popular • Cântece rituale • Stegarii (colăcarii) • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:

5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;

6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta vinului din regiunile istorice ale României; - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.3.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Consolidare și reabilitare Turnul Clopotniței
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală

6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.13.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT DUMITRIȚA

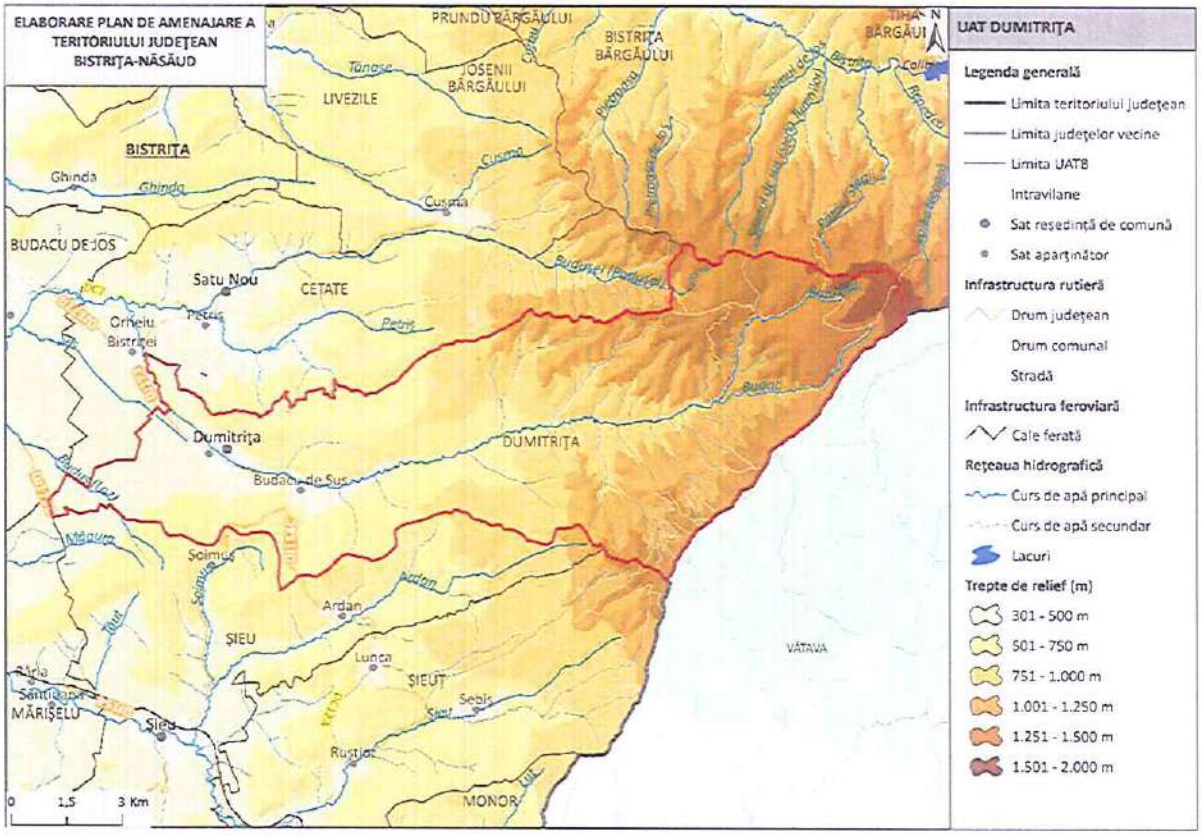

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA DUMITRIȚA
1.2.	Sate componente	Budacu de Sus, Dumitrița și Ragla

1.3.	Judeţ	BISTRIŢA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	5 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01300 Așezare; Epoca bronzului • BN-I-s-A-01342 Situl arheologic de la Dumitrița, punct "Dealul Cetăţii" (BN-I-m-A-01342.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01342.02 Așezare fortificată); Hallstatt - Latène	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01654 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Ap. Petru şi Pavel"; sat Dumitrița; 151; sec.XV, 1791, 1870	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Munții Călimani • Depresiunea Bistriței • Râul Budac • Piatra Corbului

		• Locul fosilifer Râpa Mare • Râpa Verde • Cușma • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-A-01342 Situl arheologic de la Dumitrița, punct "Dealul Cetății" (BN-I-m-A-01342.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01342.02 Așezare fortificată); Hallstatt - Latène
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Plugușorul • Măsura oilor • Praznicul • Cântecul popular • Jocul popular • Portul popular • Tradiții de Bobotează • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.

5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate

	(interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6. PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT FELDRU

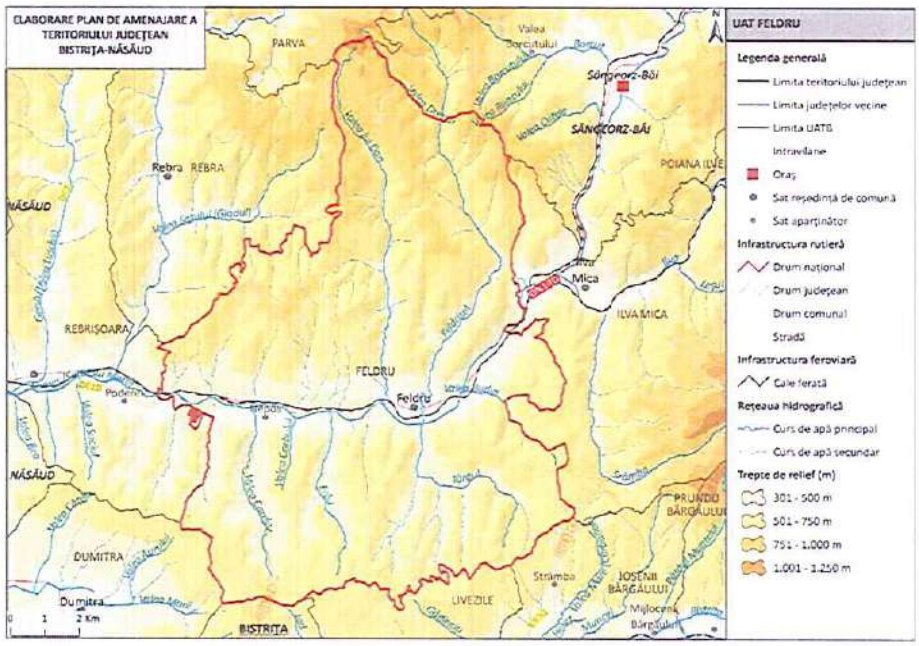

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA FELDRU
1.2.	Sate componente	Feldru și Nepos
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	3 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existen	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-III-m-B-01735 Bustul lui Vasile Naşcu, autor Corneliu Medrea; 783, în faţa Casei Tineretului; înc. sec.XX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01658 Biserica ortodoxă "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil"; sat Feldru; 940; 1783, 1849	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Năsăudului • Râul Someșul Mare • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de Rusalii • Tradiții de Adormirea Maicii Domnului • Stegarii (colăcarii) • Portul popular (clopul cu pană de păun) • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.

5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Absența unei viziuni integrate asupra monumentelor de for public conduce la tratarea acestora ca simple obiecte decorative, desprinse de contextul lor istoric și urbanistic.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură

	(sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcţiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT GALAȚII BISTRIȚEI

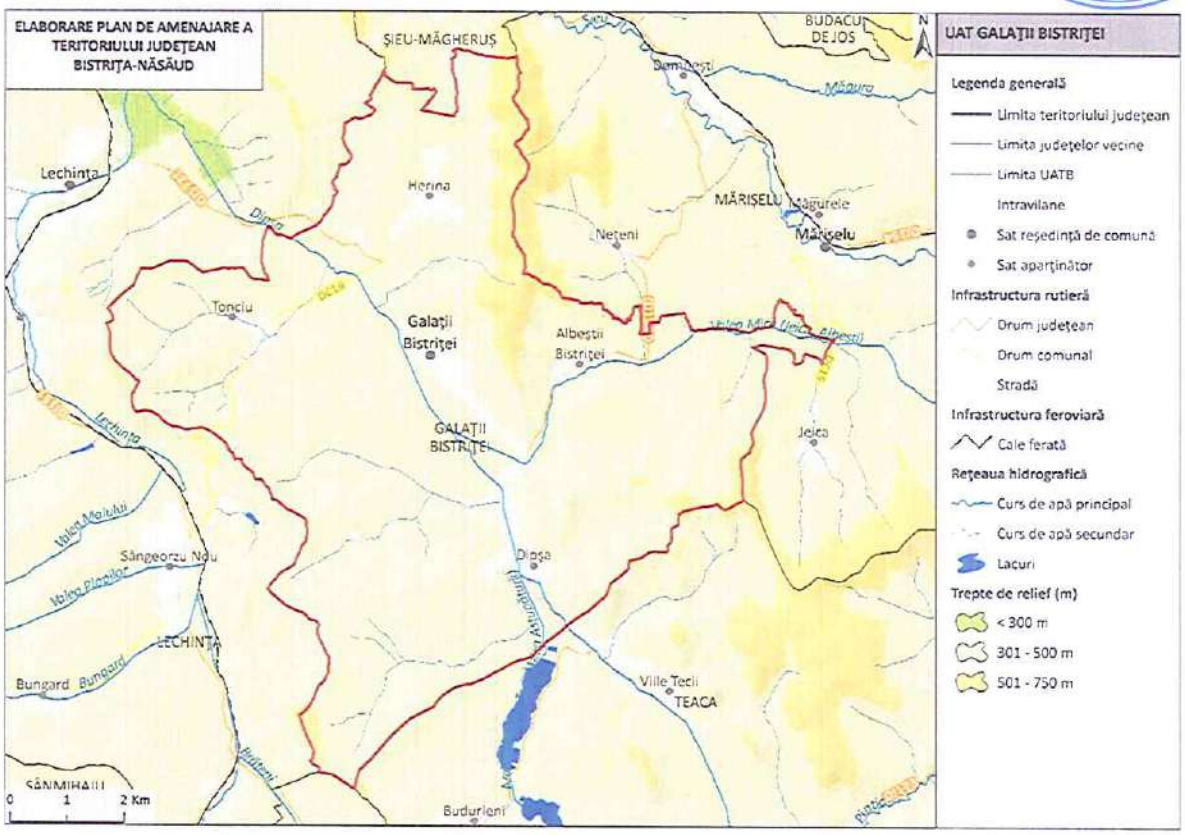

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA GALAȚII BISTRIȚEI
1.2.	Sate componente	Albeștii Bistriței, Dipșa, Galații Bistriței, Herina și Tonciu
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	1 monument la categoria *Monumente și ansambluri de arhitectură:* k) Biserici și ansambluri mănăstirești – k) 26. Biserica evanghelică	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	18 monumente grupa valorică B	23 de monumente incluse în RAN

2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 2 monumente grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• Așezări • BN-I-s-B-01331 Situl arheologic de la Dipșa, punct "Poderei" (BN-I-m-B-01331.01 Așezare + BN-I-m-B-01331.02 Așezare + BN-I-m-B-01331.03 Așezare); Neolitic - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01332 Situl arheologic de la Dipșa, punct "Fundoaia" (BN-I-m-B-01332.01 Așezare + BN-I-m-B-01332.02 Așezare); sec. II - III p. Chr. - Epoca migraţiilor, Epoca medievală timpurie • BN-I-s-B-01350 Așezarea de la Galaţii Bistriţei, punct "La Hrube" (BN-I-m-B-01350.01 Așezare + BN-I-m-B-01350.02 Necropolă) • BN-I-s-B-01352 Situl arheologic de la Herina, punct "Dealul Morii" (BN-I-m-B-01352.01 Așezare + BN-I-m-B-01352.02 Așezare) • BN-I-s-B-01423 Situl arheologic de la Tonciu, punct "Dealul Pietros" (BN-I-m-B-01423.01 Așezare + BN-I-m-B-01423.02 Așezare)	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01611 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului"; sat Albeștii Bistriței; 79; a doua jum. sec. XIX • BN-II-m-B-01645 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. M.Mc. Dimitrie, izvorâtorul de mir"; sat Dipșa; 25; sec. XV, XVIII, XIX • BN-II-m-A-01661 Biserica evanghelică C.A.; sat Herina; 171; 1200 - 1214, 1887 - 1898	restaurată restaurată

		• BN-II-m-A-01719 Biserica reformată; sat Tonciu; 10; sec. XV, sec. XVIII	
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Șieului • Râul Dipșa • Dealul Pădurea Murei - Sângeorzu Nou • Peisaj colinar agro-forestier • Peisaj colinar predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01331 Situl arheologic de la Dipșa, punct "Poderei" (BN-I-m-B-01331.01 Așezare + BN-I-m-B-01331.02 Așezare + BN-I-m-B-01331.03 Așezare); Neolitic - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01332 Situl arheologic de la Dipșa, punct "Fundoaia" (BN-I-m-B-01332.01 Așezare + BN-I-m-B-01332.02 Așezare); sec. II - III p. Chr. - Epoca migraţiilor, Epoca medievală timpurie • BN-I-s-B-01350 Aşezarea de la Galaţii Bistriţei, punct "La Hrube" (BN-I-m-B-01350.01 Aşezare + BN-I-m-B-01350.02 Necropolă) • BN-I-s-B-01352 Situl arheologic de la Herina, punct "Dealul Morii" (BN-I-m-B-01352.01 Aşezare + BN-I-m-B-01352.02 Aşezare) • BN-I-s-B-01423 Situl arheologic de la Tonciu, punct "Dealul Pietros" (BN-I-m-B-01423.01 Aşezare + BN-I-m-B-01423.02 Aşezare) • Lacul Tonciu
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Împletitul papurei • Tradiţii de Crăciun • Plugușorul • Tradiţii de Paște • Tradiţii de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:

5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;

6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.4.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Biserica Reformată
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică

6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.13.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ILVA MARE

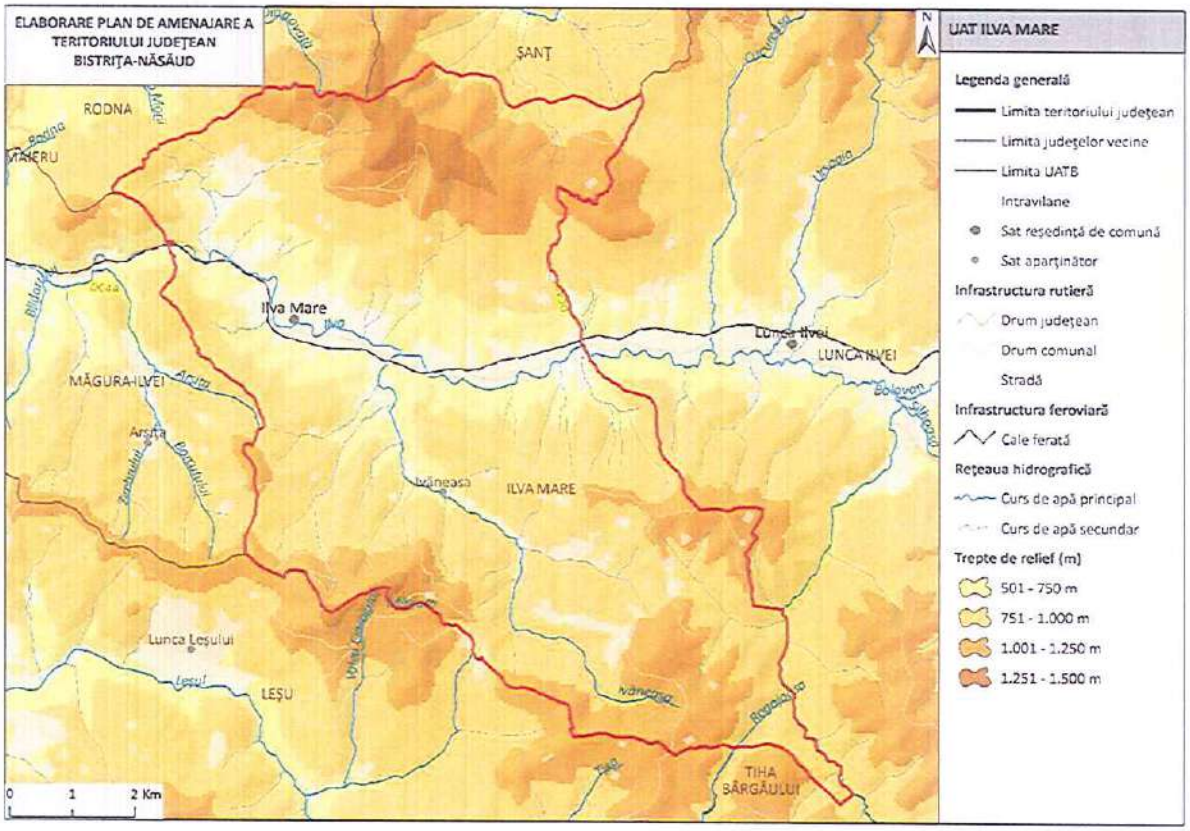

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ILVA MARE
1.2.	Sate componente	Ilva Mare și Ivăneasa
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Depresiunea Ilvelor • Râul Ilva • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Belciugarii (jocul caprei) • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

		• Cusutul • Țesutul la război • Portul popular • Cântecul popular • Păstoritul • Stegarii (colăcarii)

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.2.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire / reabilitare săli de festivități
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.8.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.9.	Sprijinirea muzeelor existente

6.2.10.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.11.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ILVA MICĂ

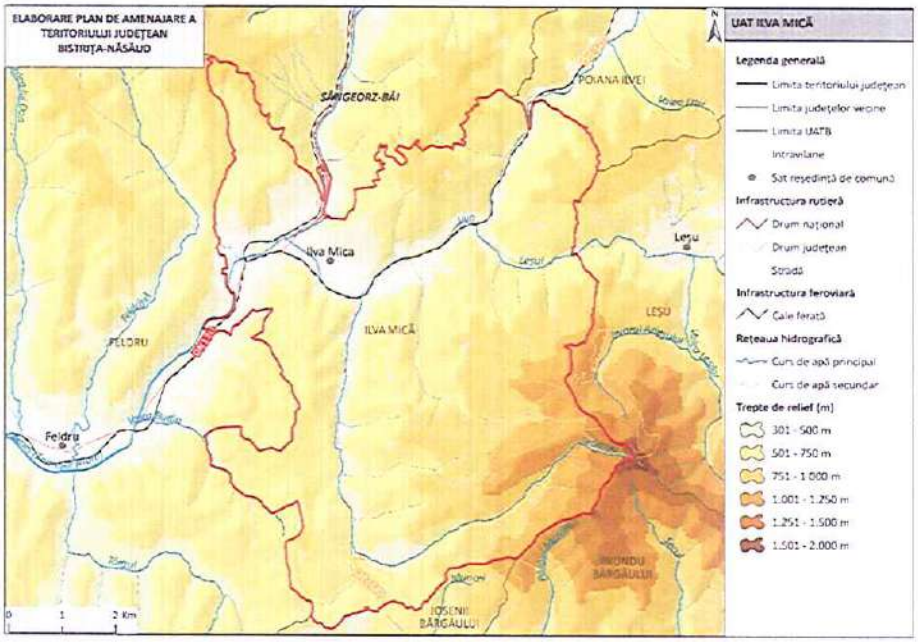

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ILVA MICĂ
1.2.	Sate componente	Ilva Mică
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-

2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Muntele Heniu • Râul Ilva • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Muntele Heniu Mare • Buncăre din Dealu Ponce
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Portul popular • Graiul • Tradiții de nuntă, botez și înmormântare • Meșteșugurile • Muzica tradițională • Păstoritul • Stegarii (colăcarii) • Tradiții de Crăciun • Belciugarii (jocul caprei) • Tradiții de Paște

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.2.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.3.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.4.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.6.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

UAT JOSENII BÂRGĂULUI

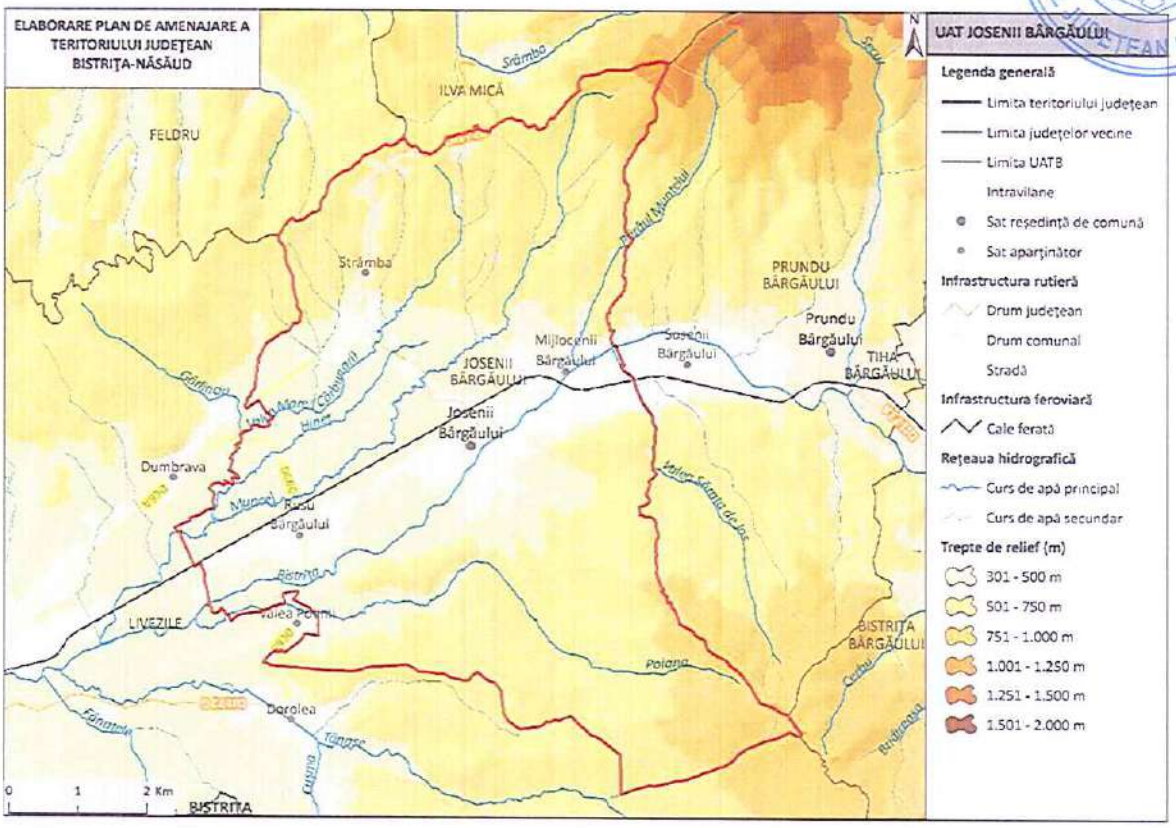

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA JOSENII BÂRGĂULUI
1.2.	Sate componente	Josenii Bârgăului, Mijlocenii Bârgăului, Rusu Bârgăului și Strâmba
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică B	3 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01381 Așezare; "Contenita", pe malul stâng al râului Bistriţa; Hallstatt • BN-I-s-B-01382 Turn roman; "Mendenţ"; sec. II - III p. Chr.	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01677 Biserica ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului"; sat Mijlocenii Bârgăului; 198; 1650 - 1660, 1771, 1834,1930	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Depresiunea Bistriței • Râul Bistrița Ardeleană • Cușma • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01381 Așezare; "Contenita", pe malul stâng al râului Bistriţa; Hallstatt
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Balul Ionilor • Spolocania berii • Sângiorzul • Hramul Bisericii Sfânta Maria • Tradiții de Rusalii • Alaiul nunților de pe Valea Bârgăului • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:

5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;

6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire / reabilitare muzee
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală

6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.13.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT LECHINȚA

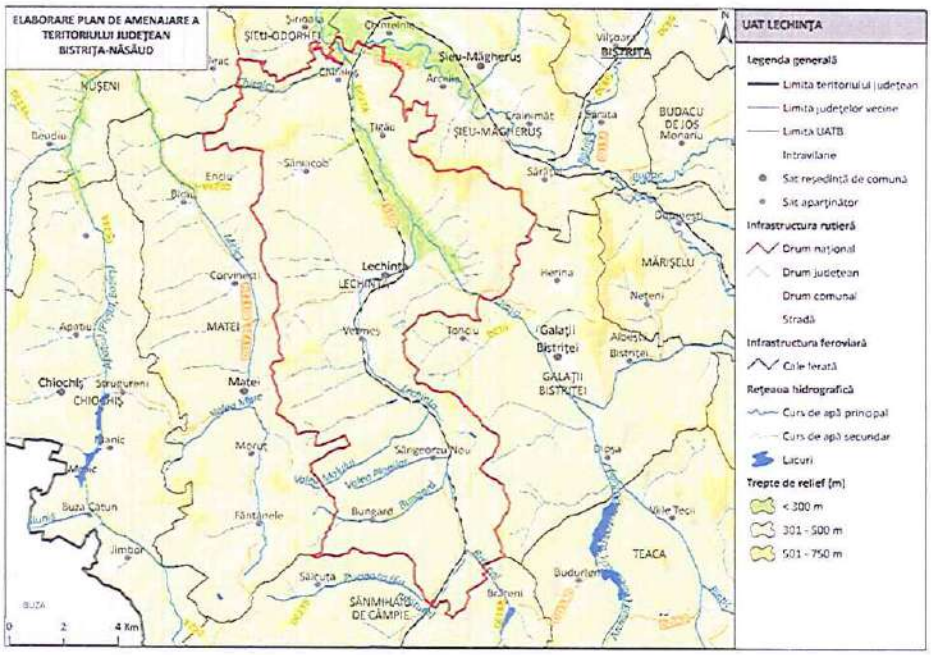

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA LECHINȚA
1.2.	Sate componente	Bungard, Chiraleș, Lechința, Sângeorzu Nou, Sâniacob, Țigău și Vermeș
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	35 monumente grupa valorică B	26 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	11 monumente grupa valorică A 6 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01306 Situl arheologic de la Bungard, punct "Între Vii" (BN-I-m-B-01306.01 Așezare + BN-I-m-B-01306.02 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01307 Situl arheologic de la Bungard, punct "Drum judeţean" (BN-I-m-B-01307.01 Așezare + BN-I-m-B-01307.02 Așezare); Epoca bronzului - Hallstatt • BN-I-s-B-01313 Situl arheologic de la Chiraleş, punct "Pe Deal" (BN-I-m-B-01313.01 Așezare + BN-I-m-B-01313.02 Așezare + BN-I-m-B-01313.03 Așezare + BN-I-m-B-01313.04 Așezare); Epoca bronzului târziu - Epoca medievală târzie • BN-I-s-B-01360 Situl arheologic de la Lechinţa, punct "La Savinca" (BN-I-m-B-01360.01 Așezare + BN-I-m-B-01360.02 Așezare); Epoca bronzului - Epoca medievală timpurie • BN-I-m-B-01391 Situl arheologic de la Sângeorzu Nou, punct "Complexul zootehnic" (BN-I-m-B-01391.01 Așezare + BN-I-m-B-01391.02 Așezare); sec. II - III p. Chr. - sec. IX – XI • BN-I-s-B-01392 Situl arheologic de la Sângeorzu Nou, punct "Saivane" (BN-I-m-B-01392.01 Așezare + BN-I-m-B-01392.02 Așezare); sec. II - III p. Chr. - sec. IV p. Chr • BN-I-s-B-01427 Situl arheologic Ţigău, punct "La Dâmburi" (BN-I-m-B-01427.01 Așezare + BN-I-m-B-01427.02 Așezare); Epoca bronzului – Hallstatt • BN-I-s-B-01431 Situl arheologic de la Vermeş, punct "Căminul cultural" (BN-I-m-B-01431.01 Așezare + BN-I-m-B-01431.02 Așezare + BN-I-m-B-01431.03 Așezare); Hallstatt - sec. XI - XII • BN-I-s-B-01432 Situl arheologic de la Vermeş, punct "Pe Toacă" (BN-I-m-B-01432.01 Așezare + BN-I-m-B-01432.02 Așezare); Neolitic – Epoca bronzului • BN-I-s-B-01433 Situl arheologic de la Vermeş, punct "Glodeţ" (BN-I-m-B-01433.01 Așezare + BN-I-m-B-01433.02	-

		Aşezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr.	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01626 Biserica de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil"; sat Bungard; 34; 1711, 1760, 1912 • BN-II-m-B-01629 Biserica evanghelică C.A.; sat Chiraleş; 215; 1907 • BN-II-a-A-01664 Ansamblul Bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01664.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica reformată + BN-I-m-A-01664.02 Turn clopotniţă BN-II-m-A-01664.03 Zid de incintă); sat Lechinţa; 222; sec. XIV, XV, XVIII • BN-II-a-B-01697 Ansamblul bisericii evanghelice C.A, azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. M. Mc. Gheorghe" (BN-II-m-B-01697.01 Biserica evanghelică C.A, azi biserica ortodoxă "Sf. M. Mc. Gheorghe" + BN-II-m-B-01697.02 Turn clopotniţă); sat Sângeorzu Nou; 150; sf. sec.XV, 1740-1750, 1780 • BN-II-m-B-01698 Casă parohială; 150 A; sec. XVI, XVII • BN-II-m-B-01699 Biserica din lemn " Sf. Cuv. Parascheva"; sat Sângeorzu Nou; Str. Ciurgaului 265; sec. XVIII, 1901 • BN-II-m-A-01720 Biserica reformată; sat Ţigău; 20; sec. XV, XVII, XVIII, 1886 • BN-II-m-A-01721 Biserica din lemn "Sf. Cuv. Parascheva"; sat Ţigău; 27 A; 1706, 1760 • BN-II-a-A-01725 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi Ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-A-01725.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-A-01725.02 Turn clopotniţă + BN-II-m-A-01725.03 Zid de incintă); sat Vermeş; 18 A; 1497, prima jum. a sec. XVI, 1775,1852,1871	restaurată stare de degradare stare de degradare stare bună restaurată stare de degradare
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Biserica de lemn; sat Vermeş	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Bistriței • Dealurile Mureșului • Câmpia Transilvaniei • Râul Lechința • Dealul Pădurea Murei - Sângeorzu Nou • Șieu – Budac • Peisaj colinar agro-forestier • Peisaj colinar predominant agricol • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Podgoria Lechința-Teaca • BN-I-s-B-01306 Situl arheologic de la Bungard, punct "Între Vii" (BN-I-m-B-01306.01 Așezare + BN-I-m-B-01306.02 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01307 Situl arheologic de la Bungard, punct "Drum județean" (BN-I-m-B-01307.01 Așezare + BN-I-m-B-01307.02 Așezare); Epoca bronzului - Hallstatt • BN-I-s-B-01313 Situl arheologic de la Chiraleș, punct "Pe Deal" (BN-I-m-B-01313.01 Așezare + BN-I-m-B-01313.02 Așezare + BN-I-m-B-01313.03 Așezare + BN-I-m-B-01313.04 Așezare); Epoca bronzului târziu - Epoca medievală târzie • BN-I-s-B-01360 Situl arheologic de la Lechinţa, punct "La Savinca" (BN-I-m-B-01360.01 Așezare + BN-I-m-B-01360.02 Așezare); Epoca bronzului - Epoca medievală timpurie • BN-I-m-B-01391 Situl arheologic de la Sângeorzu Nou, punct "Complexul zootehnic" (BN-I-m-B-01391.01 Așezare + BN-I-m-B-01391.02 Așezare); sec. II - III p. Chr. - sec. IX – XI • BN-I-s-B-01392 Situl arheologic de la Sângeorzu Nou, punct "Saivane" (BN-I-m-B-01392.01 Așezare + BN-I-m-B-01392.02 Așezare); sec. II - III p. Chr. - sec. IV p. Chr • BN-I-s-B-01427 Situl arheologic Ţigău, punct "La Dâmburi" (BN-I-m-B-01427.01 Așezare + BN-I-m-B-01427.02 Așezare); Epoca bronzului – Hallstatt • BN-I-s-B-01431 Situl arheologic de la Vermeş, punct "Căminul cultural" (BN-I-m-B-01431.01 Așezare + BN-I-m-B-01431.02 Așezare + BN-I-m-B-01431.03 Așezare); Hallstatt - sec. XI - XII • BN-I-s-B-01432 Situl arheologic de la Vermeş, punct "Pe Toacă" (BN-I-m-B-01432.01 Așezare + BN-I-m-B-01432.02 Așezare); Neolitic – Epoca bronzului • BN-I-s-B-01433 Situl arheologic de la Vermeş, punct "Glodeţ" (BN-I-m-B-01433.01 Așezare + BN-I-m-B-01433.02 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr.

		• BN-II-a-A-01664 Ansamblul Bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01664.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica reformată + BN-I-m-A-01664.02 Turn clopotniţă BN-II-m-A-01664.03 Zid de incintă); sat Lechinţa; 222; sec. XIV, XV, XVIII • BN-II-a-B-01697 Ansamblul bisericii evanghelice C.A, azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. M. Mc. Gheorghe" (BN-II-m-B-01697.01 Biserica evanghelică C.A, azi biserica ortodoxă "Sf. M. Mc. Gheorghe" + BN-II-m-B-01697.02 Turn clopotniţă); sat Sângeorzu Nou; 150; sf. sec.XV, 1740-1750, 1780 • BN-II-a-A-01725 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi Ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-A-01725.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-A-01725.02 Turn clopotniţă + BN-II-m-A-01725.03 Zid de incintă); sat Vermeș; 18 A; 1497, prima jum. a sec. XVI, 1775,1852,1871
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Festivalul Vinului • Cântecul popular • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.

5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.

6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Reabilitare Ansamblul Bisericii Evanghelice CA (Ansamblul Bisericii Ortodoxe "Sf. Mihail și Gavril")
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta vinului din regiunile istorice ale României - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.13.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT LEȘU

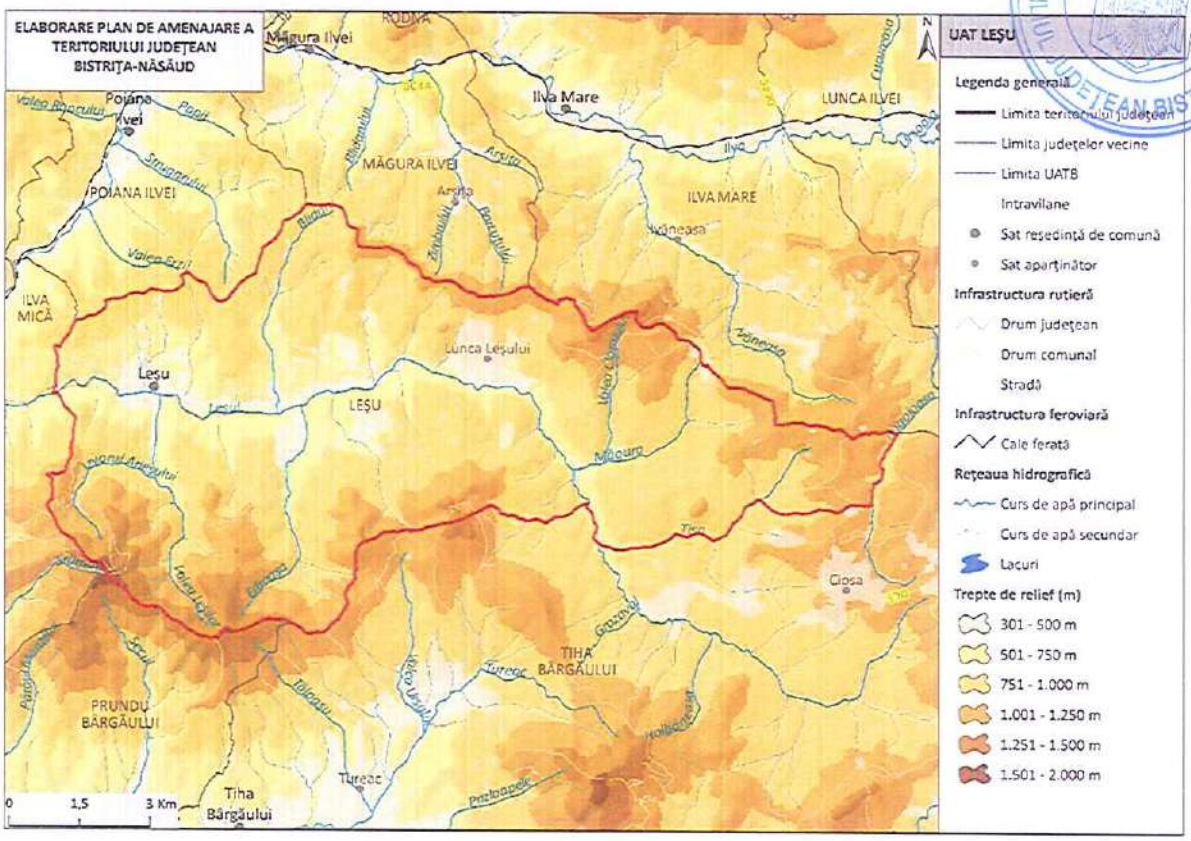

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA LEȘU
1.2.	Sate componente	Leșu și Lunca Leșului
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-II-m-B-01666 Casă; 201; sec. XIX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2.225. Ineu Lala PN-G • Munții Bârgău • Râul Leșul • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Belciugarii (jocul caprei) • Tradiții de Paște • Prelucrarea tradițională a lemnului • Tâmplărie • Țesutul • Păstoritul • Prelucrarea laptelui • Șezătorile tradiționale • Portul popular • Cântecele populare • Stegarii (colăcarii)

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);

6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.4.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.6.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.7.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.8.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.9.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.10.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT LIVEZILE

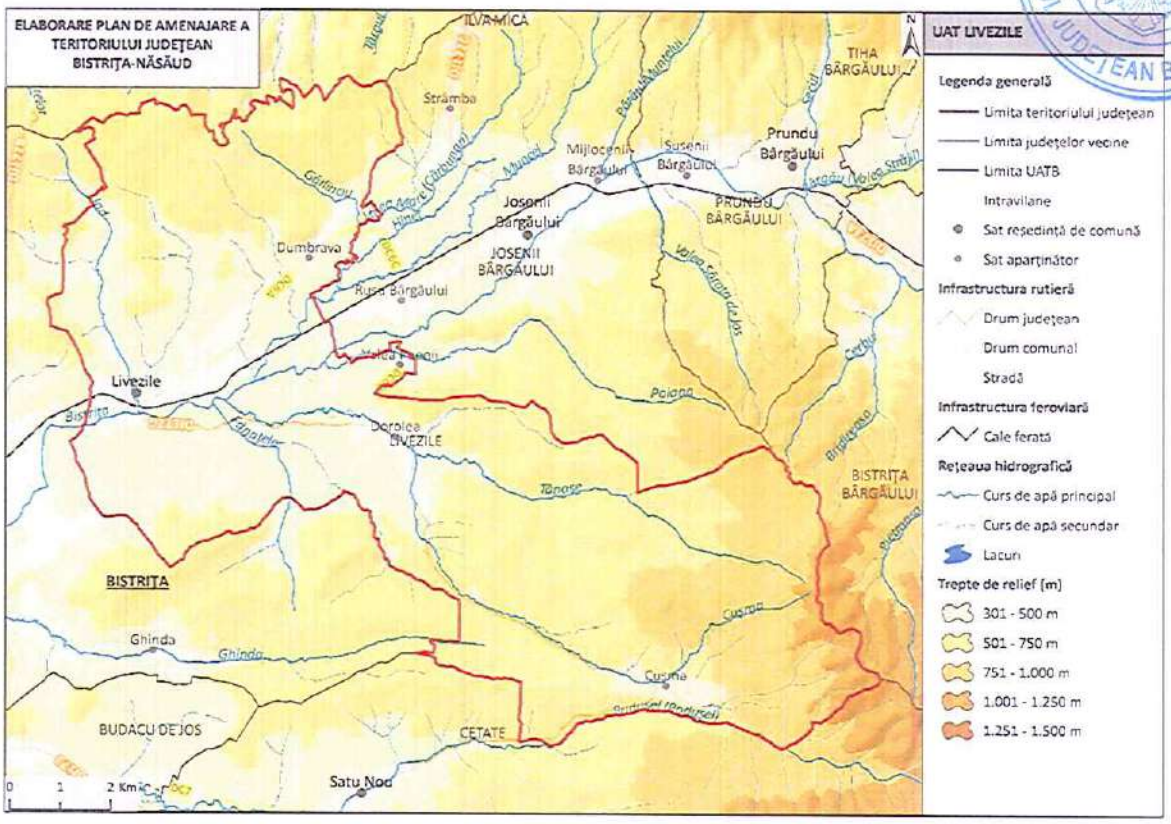

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA LIVEZILE
1.2.	Sate componente	Livezile, Cușma, Dorolea, Dumbrava și Valea Poienii
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	1 sit arheologic din sectorul 5 LIMES inclus în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Situl arheologic de la Livezile – Poderei (auxiliary fort; cod RAN: 33550.01; cod LMI: BN-I-s-A-01361)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 7 monumente grupa valorică B	9 monumente incluse în RAN

2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 8 monumente grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01338 Situl arheologic de la Dorolea, punct "Valea lui Tănase" (BN-I-m-A-01338.01 Așezare + BN-I-m-A-01338.02 Așezare); Hallstatt - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01339 Situl arheologic de la Dorolea, punct "Groapa Ghinzii" (BN-I-m-B-01339.01 Așezare + BN-I-m-B-01339.02 Așezare); Hallstatt - Latène • BN-I-s-A-01361 Castru cu val de pământ; sec. II - III p. Chr. • Așezări • BN-II-a-A-01649 Ansamblul rural "Dorolea" (fosta localitate săsească "Kleinbistritz"); 15-216; a doua jum. sec. XIX - înc. sec. XX • BN-II-a-A-01667 Ansamblu rural "Livezile"; 59 – 600; a doua jum. sec. XIX - prima jum. sec. XX • Case • BN-IV-m-A-01745 "Casa săsească" Livezile; 158; sec. XIX - XX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01648 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Pogorârea Sf.Duh"; sat Dorolea; 50; 1858 – 1861 • BN-II-m-B-01651 Biserica de lemn "Sf. Arhg.Mihail şi Gavriil"; sat Dumbrava; 20; 1645 - 1700, 1909, 1957 • BN-II-m-A-01668 Biserica evanghelică C.A.; sat Livezile; 209 A; sec. XVI - XVIII – XIX • BN-II-m-B-01669 Casa parohială a bisericii evanghelice C.A., azi casă; sat Livezile; 209; sec. XVIII, XX	-

3.3.	Țesut urban tradițional	BN-II-a-A-01649, Ansamblul rural „Dorolea" (fosta localitate săsească „Kleinbistritz") sat Dorolea; comuna Livezile, nr. 15 – 216; a doua jum. sec. XIX - înc. sec. XX	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2.212. Piatra Cușmei – 2.221. Comarnic • Dealurile Bistriței • Râul Bistrița • Cușma • Peisaj montan forestier • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01338 Situl arheologic de la Dorolea, punct "Valea lui Tănase" (BN-I-m-A-01338.01 Așezare + BN-I-m-A-01338.02 Așezare); Hallstatt - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01339 Situl arheologic de la Dorolea, punct "Groapa Ghinzii" (BN-I-m-B-01339.01 Așezare + BN-I-m-B-01339.02 Așezare); Hallstatt - Latène • BN-I-s-A-01361 Castru cu val de pământ; sec. II - III p. Chr. • BN-II-a-A-01649 Ansamblul rural "Dorolea" (fosta localitate săsească "Kleinbistritz"); 15-216; a doua jum. sec. XIX - înc. sec. XX • BN-II-a-A-01667 Ansamblu rural "Livezile"; 59 – 600; a doua jum. sec. XIX - prima jum. sec. XX
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Dansurile populare • Ansamblul „Nunta Zamfirei" • Portul popular

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.

5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Lipsa unor politici educaționale care să faciliteze transmiterea semnificațiilor istorice către generațiile tinere cu privire la monumentele memoriale și funerare existente.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);

6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).

6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.10.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.11.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial

6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.15.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.16.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.17.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.18.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.19.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT LUNCA ILVEI

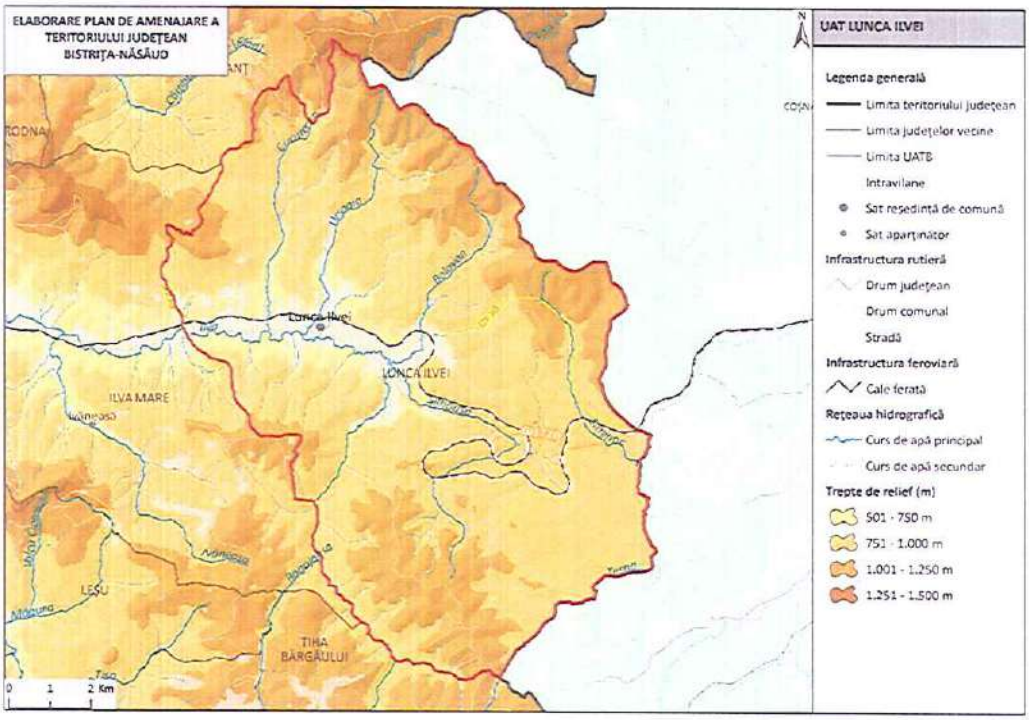

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA LUNCA ILVEI
1.2.	Sate componente	Lunca Ilvei
1.3.	Judeţ	BISTRIŢA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

2. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/pieţe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2.222. Crovul de la Larion • Larion • unitate montană: Muncei • Râul Ilva • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral

4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Ansamblul Cetina • Tradiții de Crăciun • Belciugarii (jocul caprei) • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Cusutul • Țesutul la război • Portul popular • Cântecul popular • Păstoritul • Prelucrarea lemnului • Prelucrarea laptelui • Stegarii (colăcarii)

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.2.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.3.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.4., PGDT 5.4.3. Înființare centru de tineret
6.2.2.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire / reabilitare muzee
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare

6.2.4.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.6.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

UAT MĂGURA ILVEI

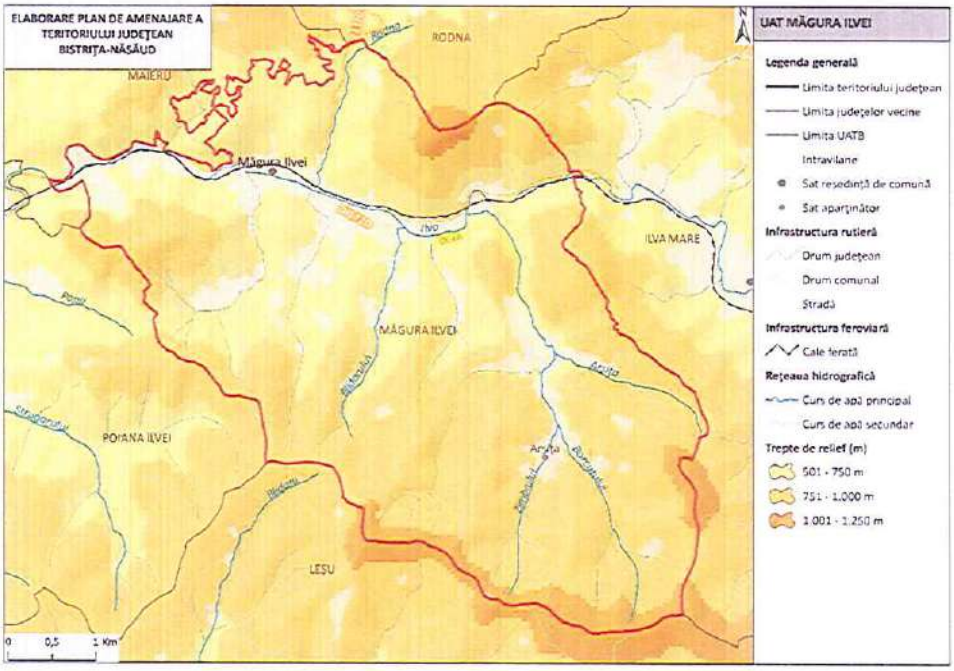

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA MĂGURA ILVEI
1.2.	Sate componente	Arșița și Măgura Ilvei
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• Cimitirul Eroilor din Pasul Rotunda	stare foarte bună
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• Troiță	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Vârful Măgura Mare • Râul Ilva • Peisaj montan silvo-pastoral • Fântâna Tâlharului • Izvorul Zânelor • Munții Suhard • Stâncile Zmeului • Vf. Omu – Munții Suhard
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Fierărie • Pietrar • Împletitul din nuiele și răchită • Confecționarea opincilor • Tradiții de Crăciun • Belciugarii (jocul caprei) • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Cusutul • Țesutul la război • Portul popular • Cântecul popular • Păstoritul • Stegarii (colăcarii)

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.2.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.3.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.4.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.5.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.6.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;

6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Transformare biblioteci publice în huburi de învățare digitală
6.2.2.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

UAT MAIERU

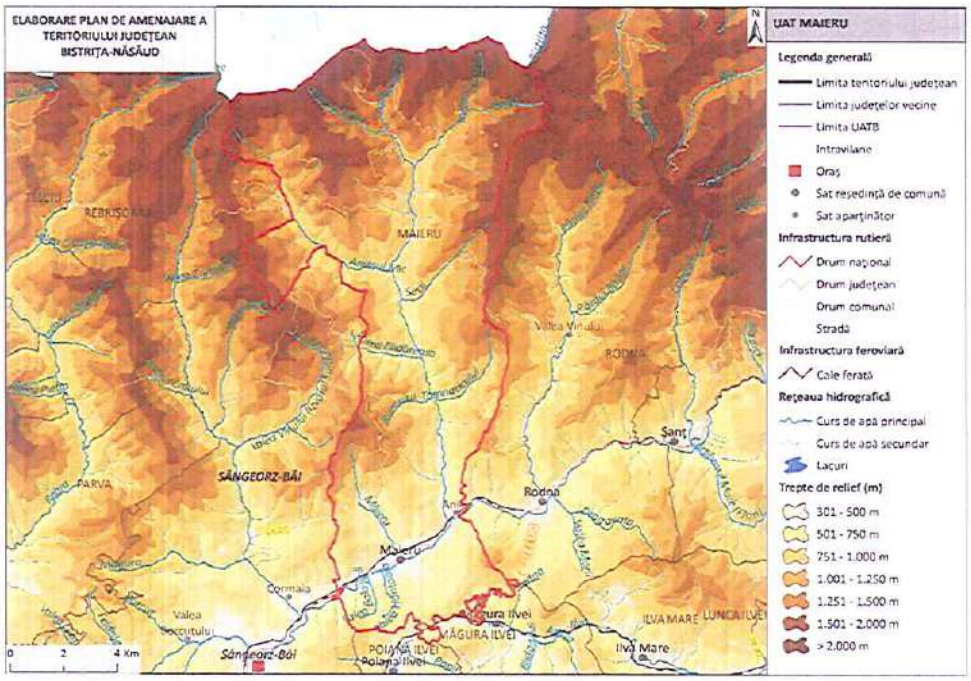

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA MAIERU
1.2.	Sate componente	Anieș și Maieru
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A	2 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-I-s-A-01278 Fortificație cu zid de incintă din piatră; sec. XIV - XV	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01673 Biserica ortodoxă "Sf. Cuv. Parascheva"; sat Maieru; 499; 1817-1818	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2.223. Izvoarele Mihăiesei • Munții Rodnei • Munții Bârgăului • Râul Măieru • Pietrosul Rodnei • Peisaj montan forestier • Peisaj montan alpin și subalpin • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-A-01278 Fortificație cu zid de incintă din piatră; sec. XIV - XV
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiția păstoreasca • Tradiții de Crăciun • Datina Cununii • Obiceiul "Banda Jianu" • Prelucrarea lemnului • Țesutul • Olăritul • Portul popular • Obiceiurile tradiționale de nuntă cu druște și colăcari • Stegarii (colăcarii) • Obiceiul tradițional ,,Sânzâienele" • Tradiții de Paște

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau

	construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală

6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

UAT MĂRIȘELU

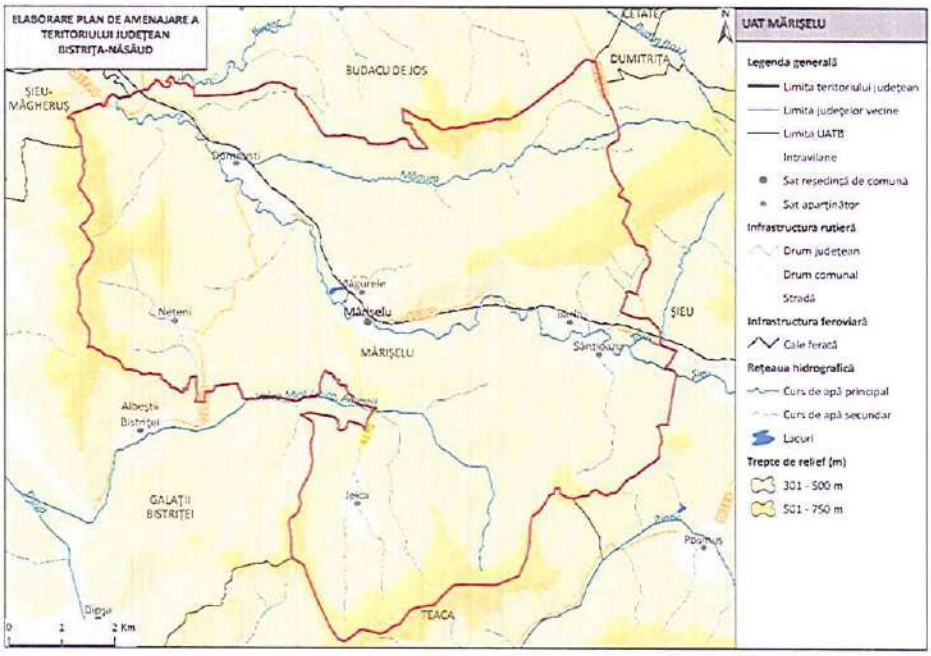

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA MĂRIȘELU
1.2.	Sate componente	Bârla, Domnești, Jeica, Măgurele, Mărișelu, Nețeni și Sântioana
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	1 sit arheologic din sectorul 5 LIMES inclus în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Sântioana - Vârful Mortila (watchtower)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	12 monumente grupa valorică B	15 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01336 Burgus roman; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01337 Situl arheologic de la Domneşti, punct "La Slatină" (BN-I-m-B-01337.01 Exploatare mine de sare de epocă romană + BN-I-m-B-01337.02 Aşezare); sec. II - III p. Chr. • Aşezări • BN-I-s-B-01355 Situl arheologic de la Jeica, punct "Hotarul Nou" (BN-I-m-B-01355.01 Aşezare + BN-I-m-B-01355.02 Aşezare); Epoca bronzului – Epoca romană • BN-I-s-B-01356 Turn roman; sec. II - III p. Chr.	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2.204. Râpa cu păpuşi • Dealurile Șieului • Râul Șieu • Șieu – Budac • Masivul de sare de la Sărățel • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Via Transilvanica • BN-I-s-B-01336 Burgus roman; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01337 Situl arheologic de la Domneşti, punct "La Slatină" (BN-I-m-B-01337.01 Exploatare mine de sare de epocă romană + BN-I-m-B-01337.02 Aşezare); sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01355 Situl arheologic de la Jeica, punct "Hotarul Nou" (BN-I-m-B-01355.01 Aşezare + BN-I-m-B-01355.02 Aşezare); Epoca bronzului – Epoca romană

4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Festivalul „La Poalele Măgurii" • Hâzii (mascații) • Alaiul nunții • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular • Cântecul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului

	asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice

6.2.9.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.10.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.13.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.14.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.15.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.16.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.17.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT MATEI

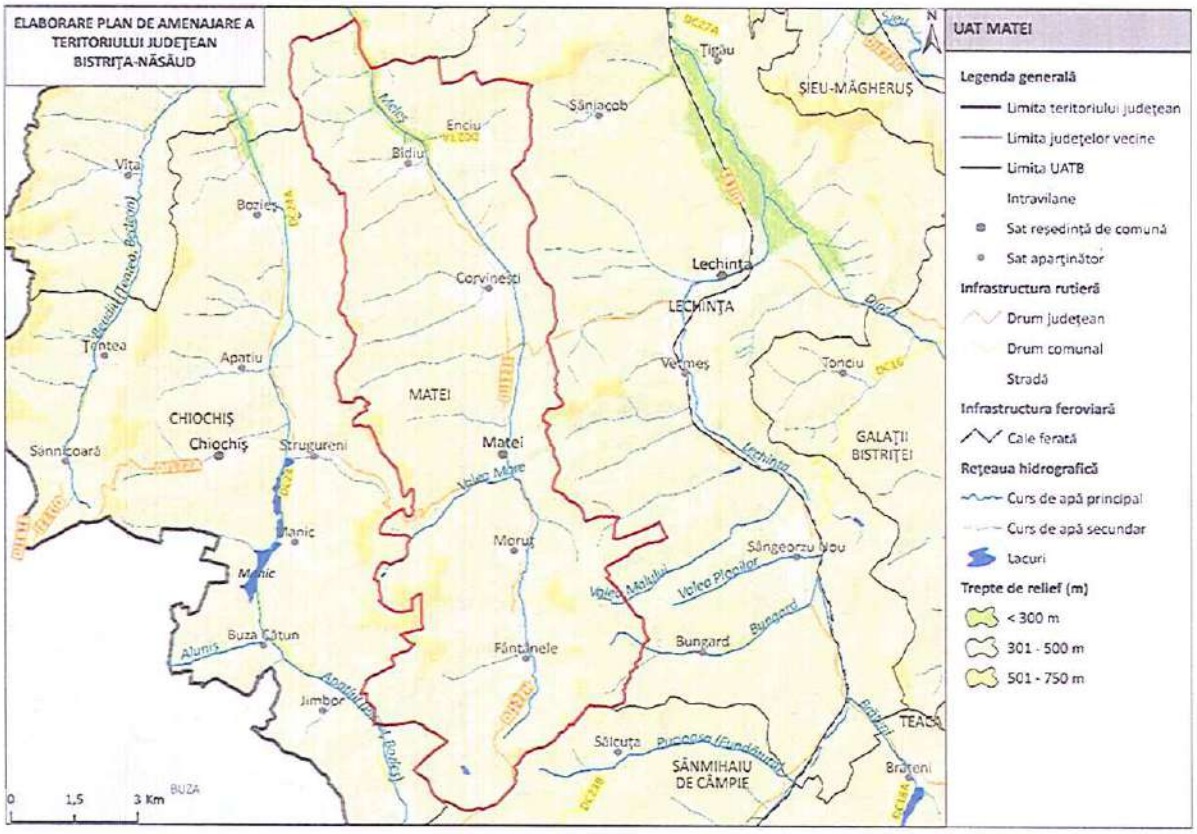

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA MATEI
1.2.	Sate componente	Bidiu, Corvinești, Enciu, Fântânele, Matei și Moruț
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A 13 monumente grupa valorică B	20 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 8 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01344 Situl arheologic de la Fântânele, punct "Lab" (BN-I-m-A-01344.01 Aşezare + BN-I-m-A-01344.02 Aşezare); sec. II - III p. Chr. • BN-II-m-B-01676 Castelul Haller, azi Primăria comunei Matei; 182; 1764 • BN-I-s-B-01292 Situl arheologic de la Bidiu, punct "Stănişte" (BN-I-m-B-01292.01 Aşezare + BN-I-m-B-01292.02 Aşezare); Hallstatt - sec. II - III p. Chr. • Aşezări • BN-I-s-B-01325 Situl arheologic de la Corvineşti, punct "Pe Vale" (BN-I-m-B-01325.01 Aşezare + BN-I-m-B-01325.02 Aşezare + BN-I-m-B-01325.03 Aşezare + BN-I-m-B-01325.04 Aşezare); Epoca bronzului - sec. IV p. Chr.	-

3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-a-B-01638 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. Arhangheli Mihail si Gavriil" (BN-II-m-B-01638.01 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-B-01638.02 Turn-clopotniţă din lemn); sat Corvinești; 68; sec. XV – XX • BN-II-a-B-01656 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-B-01656.01 Biserica reformată + BN-II-m-B-01656.02 Turn clopotniţă din lemn); sat Fântânele; 82; sec. XVIII • BN-II-a-A-01675 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01675.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01675.02 Turn clopotniţă a bisericii reformate); sat Matei; 90; sec. XV - XVIII • BN-II-m-B-01679 Biserica evanghelică (turnul clopotniţă şi ruina navei bisericii evanghelice C.A.); sat Moruț; 35; sec. XV	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Biserica de lemn din Bidiu; sat Bidiu • Situl arheologic Fântânele – necropolă celtică; sat Fântânele	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Lechinței • Râul Meleș • Peisaj colinar predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01344 Situl arheologic de la Fântânele, punct "Lab" (BN-I-m-A-01344.01 Așezare + BN-I-m-A-01344.02 Așezare); sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01292 Situl arheologic de la Bidiu, punct "Stănişte" (BN-I-m-B-01292.01 Aşezare + BN-I-m-B-01292.02 Aşezare); Hallstatt - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01325 Situl arheologic de la Corvineşti, punct "Pe Vale" (BN-I-m-B-01325.01 Aşezare + BN-I-m-B-01325.02 Aşezare + BN-I-m-B-01325.03 Aşezare + BN-I-m-B-01325.04 Aşezare); Epoca bronzului - sec. IV p. Chr. • BN-II-a-B-01638 Ansamblul bisericii evanghelice C.A., azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. Arhangheli Mihail si Gavriil" (BN-II-m-B-01638.01 Biserica evanghelică

		C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Arhg. Mihail și Gavriil" + BN-II-m-B-01638.02 Turn-clopotniță din lemn); sat Corvinești; 68; sec. XV – XX • BN-II-a-B-01656 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-B-01656.01 Biserica reformată + BN-II-m-B-01656.02 Turn clopotniță din lemn); sat Fântânele; 82; sec. XVIII • BN-II-a-A-01675 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01675.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01675.02 Turn clopotniță a bisericii reformate); sat Matei; 90; sec. XV - XVIII
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Hâzii (Mascații) • Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).

6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Ansamblul Bisericii Evanghelice (azi Biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavril)
6.2.5.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Restaurare Castel Haller
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.8.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.9.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.10.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.11.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.12.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.13.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.14.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.15.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT MICEȘTII DE CÂMPIE

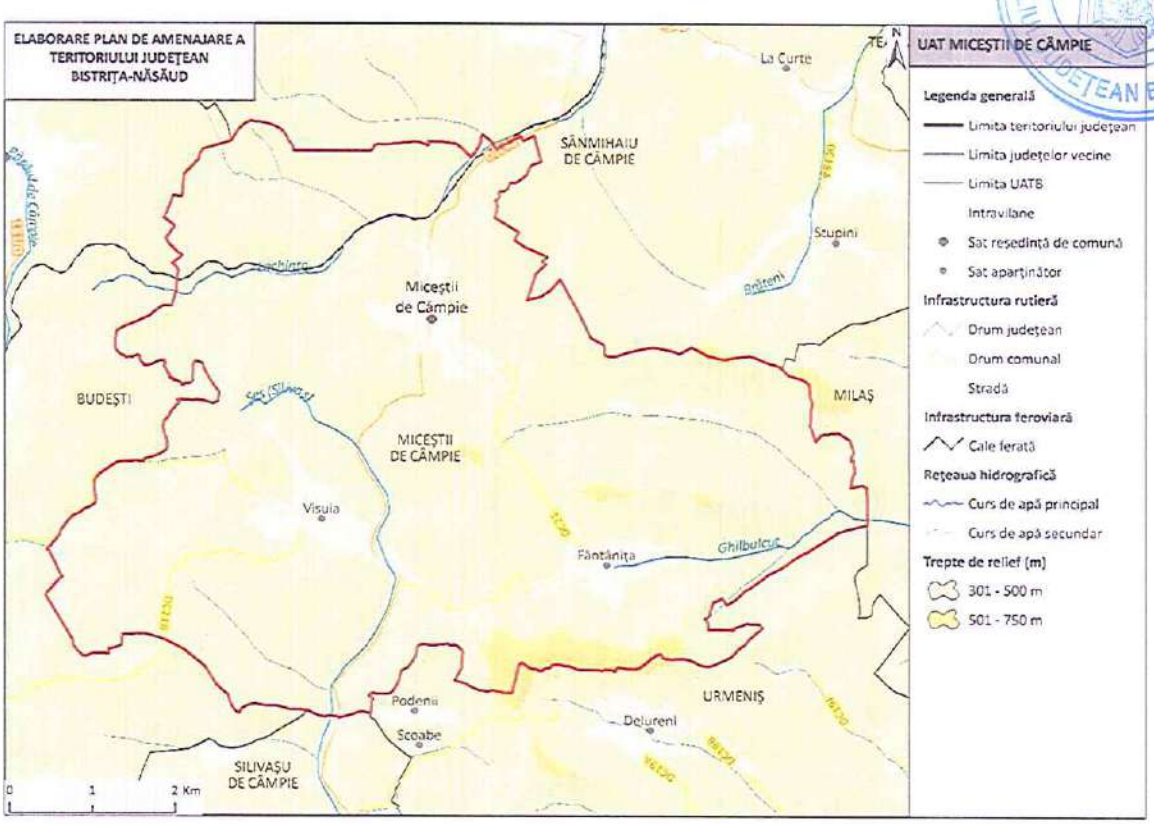

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA MICEȘTII DE CÂMPIE
1.2.	Sate componente	Fântânița, Miceștii de Câmpie și Visuia
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	19 monumente grupa valorică B	11 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01346 Situl arheologic de la Fântâniţa, punct "La Cumpăna" (BN-I-m-B-01346.01 Așezare + BN-I-m-B-01346.02 Așezare + BN-I-m-B-01346.03 Așezare); Hallstatt - sec. IV p. Chr. • Așezări • BN-I-s-B-01365 Situl arheologic de la Miceştii de Câmpie, punct "Grui" (BN-I-m-B-01365.01 Așezare + BN-I-m-B-01365.02 Așezare + BN-I-m-B-01365.03 Așezare + BN-I-m-B-01365.04 Așezare); Epoca bronzului - sf. sec. III - sec. IV • BN-I-s-B-01438 Situl arheologic de la Visuia, punct "Feţişoara" (BN-I-m-B-01438.01 Așezare + BN-I-m-B-01438.02 Așezare); Epoca bronzului, Cultura Wietenberg - sec. IX – X • BN-I-s-B-01439 Situl arheologic de la Visuia, punct "La Ţiglă" (BN-I-m-B-01439.01 Așezare + BN-I-m-B-01439.02 Așezare + BN-I-m-B-01439.03 Așezare); Epoca bronzului - Latène	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-a-B-01657 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-B-01657.01 Biserica reformată + BN-II-m-B-01657.02 Turn clopotniţă din lemn); sat Fântâniţa; 128; sec. XV - XVIII	necesită restaurare
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Depresiunea Transilvaniei • Râul Șes • Peisaj colinar predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Gropile tătărești • BN-I-s-B-01346 Situl arheologic de la Fântâniţa, punct "La Cumpăna" (BN-I-m-B-01346.01 Așezare + BN-I-m-B-01346.02 Așezare + BN-I-m-B-01346.03 Așezare); Hallstatt - sec. IV p. Chr.

		• BN-I-s-B-01365 Situl arheologic de la Miceștii de Câmpie, punct "Grui" (BN-I-m-B-01365.01 Așezare + BN-I-m-B-01365.02 Așezare + BN-I-m-B-01365.03 Așezare + BN-I-m-B-01365.04 Așezare); Epoca bronzului - sf. sec. III - sec. IV • BN-I-s-B-01438 Situl arheologic de la Visuia, punct "Feţişoara" (BN-I-m-B-01438.01 Așezare + BN-I-m-B-01438.02 Așezare); Epoca bronzului, Cultura Wietenberg - sec. IX – X • BN-I-s-B-01439 Situl arheologic de la Visuia, punct "La Ţiglă" (BN-I-m-B-01439.01 Așezare + BN-I-m-B-01439.02 Așezare + BN-I-m-B-01439.03 Așezare); Epoca bronzului – Latène • BN-II-a-B-01657 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-B-01657.01 Biserica reformată + BN-II-m-B-01657.02 Turn clopotniță din lemn); sat Fântânița; 128; sec. XV - XVIII
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Cântecul popular • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice şi zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcţiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituţii de educaţie, spaţii de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcţiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibraţii excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenţie asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcţia Judeţeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) şi să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală şi istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcţiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălţime şi materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO

	1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.6.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.7.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.8.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.9.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.10.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT MILAȘ

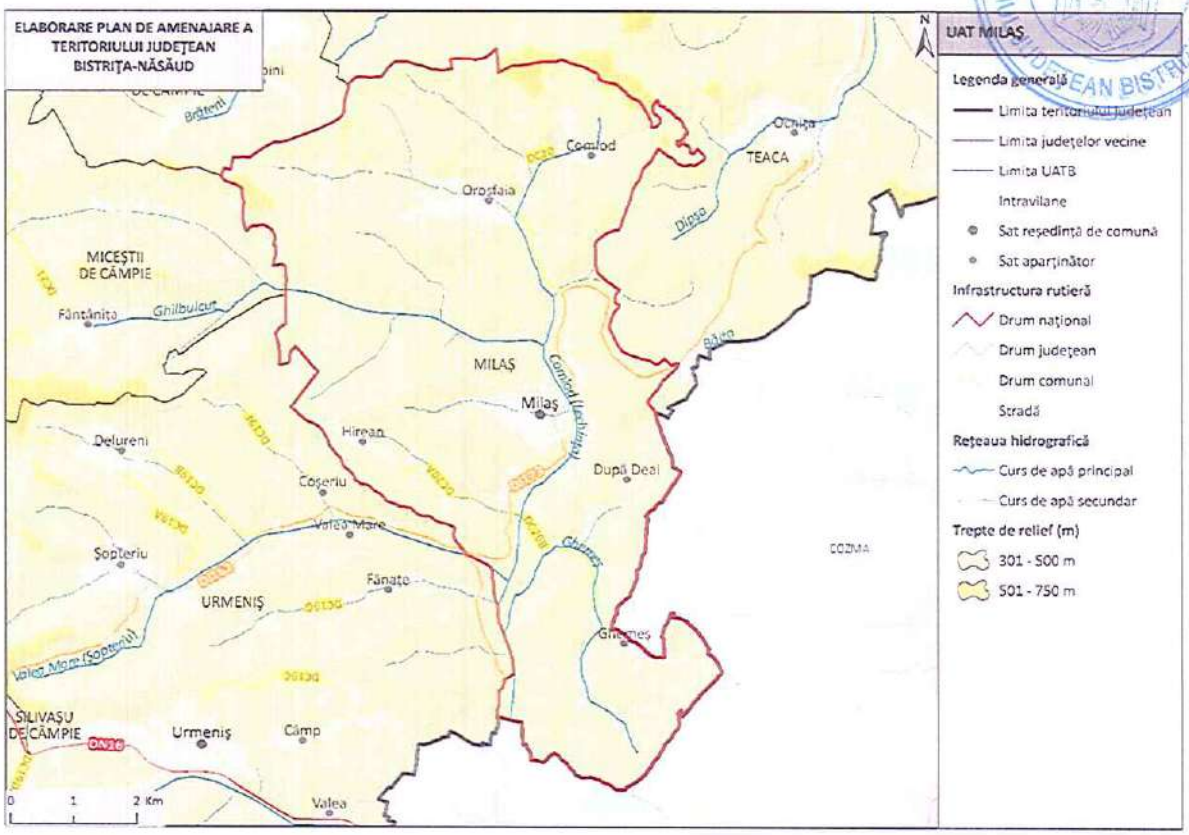

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA MILAȘ
1.2.	Sate componente	Comlod, După Deal, Ghemeș, Hirean, Milaș și Orosfaia
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică B	6 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 4 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-20240 Necropolă celtică; "Dealul Viilor"; Hallstatt târziu • BN-I-s-B-01353 Așezare; "Grueţe"; sec. II - III p. Chr. • BN-II-m-A-01631 Castelul Teleki; 35; 1756 • BN-II-m-B-01632 Casă; 62; înc.sec.XX • BN-II-m-B-01633 Şcoala maghiară, azi casă; 67; înc.sec.XX • BN-II-a-B-01636 Ansamblul rural "Comlod"; Str. Principală 20 – 80; mijl. sec. XX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01634 Biserica de lemn "Sf. Ioan Botezătorul"; sat Comlod; 89; înc. sec. XIX • BN-II-m-A-01635 Biserica reformată; 111; sec. XVI, XVII	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	BN-II-a-B-01636 (RAN: 33907.04) - Ansamblul rural „Comlod", sat Comlod, comuna Milaș Str. Principală 20-80; mijl. sec. XX	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Lechinței • Râul Comlod • Pajiștile Sărmășel - Milaș – Urmeniș • Peisaj colinar predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-20240 Necropolă celtică; "Dealul Viilor"; Hallstatt târziu • BN-I-s-B-01353 Aşezare; "Grueţe"; sec. II - III p. Chr. • BN-II-a-B-01636 Ansamblul rural "Comlod"; Str. Principală 20 – 80; mijl. sec. XX
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Cântecul popular • Portul popular • Festivalul „Moștenitorii"

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a oraşului.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau

	construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice şi zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcţiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituţii de educaţie, spaţii de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcţiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibraţii excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenţie asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcţia Judeţeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) şi să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală şi istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcţiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălţime şi materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Reabilitarea Castelului Teleki Comlod
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea şi promovarea rutelor culturale din judeţul Bistriţa-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistriţa-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Biserica de lemn "Sf. Ioan Botezătorul"
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziţia, reabilitarea şi punerea în valoare a construcţiilor tradiţionale
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea şi punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice şi atracţii turistice

6.2.7.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.9.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.10.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.11.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.12.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.13.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.14.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT MONOR

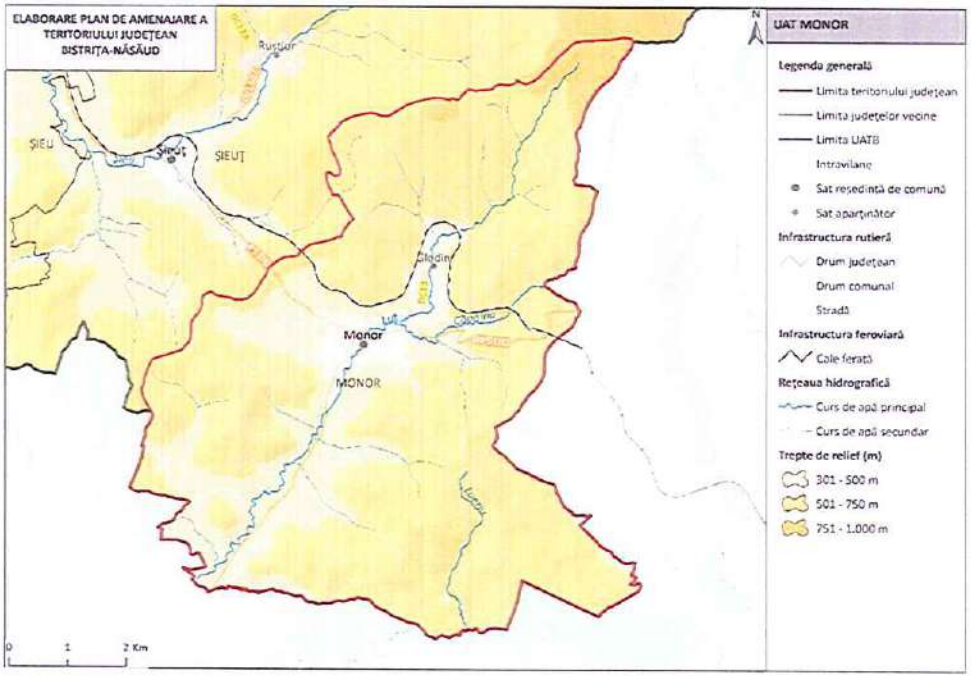

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA MONOR
1.2.	Sate componente	Monor și Gledin
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	1 sit arheologic din sectorul 5 LIMES inclus în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul de epocă romană de la Monor - Dealul Branişte (watchtower; cod RAN: 33961.03; cod LMI: BN-I-s-B-01369)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	5 monumente grupa valorică B	3 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01367 Situl arheologic de la Monor, punct "Cetatea" (BN-I-m-B-01367.01 Fortificaţie de pământ + BN-I-m-B-01367.02 Aşezare fortificată); Hallstatt - Latène • BN-I-s-B-01368 Aşezare; Hallstatt • BN-I-s-B-01369 Turn roman; sec. II - III p. Chr. • Centrul cultural *Sf. Pahomie de la Gledin* • Muzeul Memorial *Teodor Tanco* • Muzeul dedicat prof. *Gelu Furdui* • Monumentul Eroilor; sat Monor • Monumentul Eroilor; sat Gledin	 stare de degradare stare de degradare
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• Biserica Ortodoxă Română; sat Monor • Biserica Ortodoxă Română; sat Gledin	stare de degradare stare de degradare
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 203. Vulcanii Noroioşi La Gloduri • Piemontul Călimanilor • Râul Luț • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01367 Situl arheologic de la Monor, punct "Cetatea" (BN-I-m-B-01367.01 Fortificație de pământ + BN-I-m-B-01367.02 Așezare fortificată); Hallstatt - Latène • BN-I-s-B-01368 Așezare; Hallstatt
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Ansamblul folcloric „Baltagul" • Prelucrarea laptelui • Tors • Țesut • Brodat • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.

5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.

6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 2.2., PGDT 2.2.1. Sistematizări verticale și parcări Vulcanii Noroioși-Moară
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO

6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.15.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.17.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.18.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT NĂSĂUD

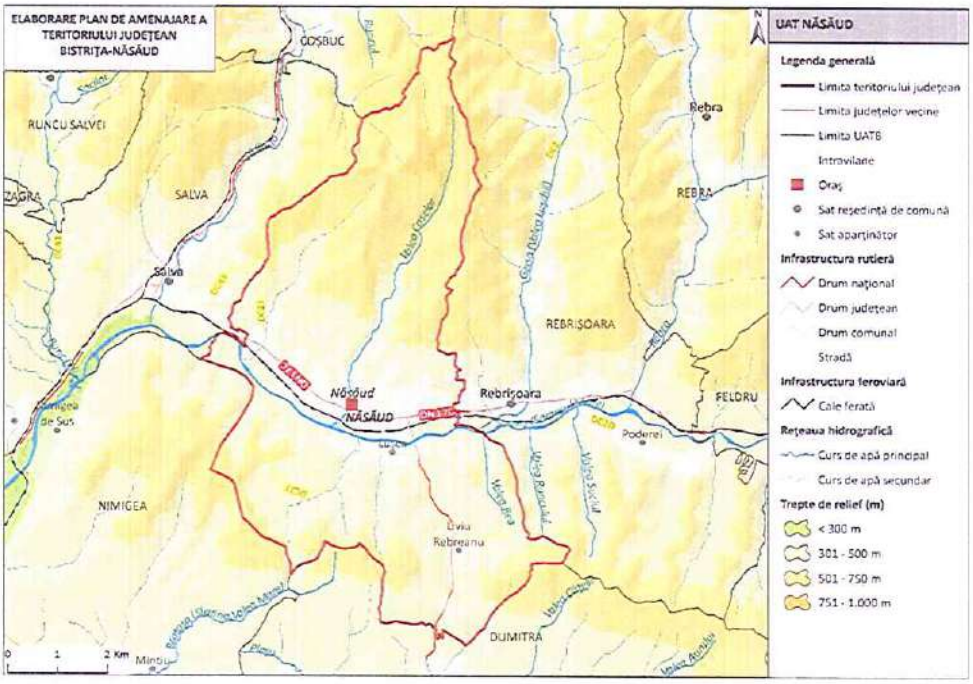

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	ORAȘ NĂSĂUD
1.2.	Sate componente	Liviu Rebreanu, Luișca și Năsăud
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	4 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 3 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	

2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-II-m-B-20942 Şcoala Normală, azi Grupul şcolar Silvic; Str. Gării 1; 1929 - 1933 • BN-II-m-A-20940 Gimnaziul Superior Greco-Catolic Românesc, azi Colegiul Naţional "George Coşbuc"; Bd. Grănicerilor 2; 1887 - 1888 • BN-II-m-B-20941 Internatul şcolii Normale, azi Şcoala Generală "Mihai Eminescu"; Bd. Grănicerilor 15; 1929 - 1933 • BN-II-m-A-01680 Cazarma Regimentului II Românesc de Graniţă, "Şvarda", azi Muzeul Grăniceresc Năsăudean; Bd. Grănicerilor 19; 1762, 1851 • BN-III-m-A-01746 Bustul lui Liviu Rebreanu; 126A, în curtea Muzeului memorial Liviu Rebreanu; mijl. sec.XX • BN-III-m-B-01736 Bustul lui George Coşbuc, autor Corneliu Medrea; Bd. Grănicerilor 2, în curtea Liceului "G.Coşbuc"; 1956 • BN-III-m-A-01737 Bustul lui Vasile Naşcu; Str. Grănicerilor 19, în curtea Muzeului Grăniceresc Năsăudean; înc. sec.XX • BN-IV-m-B-01747 Muzeul memorial "Liviu Rebreanu"; 126A; 1957	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01618 (RAN: 32492.06); Biserica reformată, oraș Beclean, Piața Libertății 4, sec. XV, ref. sec. XIX • BN-II-m-B-21123 Biserica Ortodoxă Română "Sf. Ierarh Nicolae", Piaţa Unirii nr. 1, oraşul Năsăud.	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	Clădiri care fac parte din țesutul urban tradițional și sunt clasificate ca monumente istorice / edificii cu valoare istorică: Colegiul Național „George Coșbuc"; Muzeul Grăniceresc Năsăudean; Biserica Ortodoxă „Sfântul Ierarh Nicolae".	-

3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Casa Virgil Șotropa, actuala Poștă • Biserica romano-catolică; 1764 • Biserica reformată; 1899 • Biblioteca documentară; început sec. XX • Cripta din Cimitirul romano-catolic • Hotel Rahova • Bustul lui Grigore Moisil • Banca "Aurora" • Banca Mercur	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Năsăudului • Râul Someșul Mare • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Cununa Grâului • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular (clopul cu pană de păun) • Manifestarea cultural-folclorică „De Ispas la Năsăud" • Maialul elevilor năsăudeni

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.

5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a oraşului.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Absența unei viziuni integrate asupra monumentelor de for public conduce la tratarea acestora ca simple obiecte decorative, desprinse de contextul lor istoric și urbanistic.
5.1.11.	Lipsa unor politici educaționale care să faciliteze transmiterea semnificațiilor istorice către generațiile tinere cu privire la monumentele memoriale și funerare existente.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;

6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 4.4., PGDT 4.4.2. Reabilitare palate și cluburi ale copiilor
6.2.2.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Construire și reabilitare centre culturale multifuncționale
6.2.3.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Reabilitare cămine culturale
6.2.4.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Înființare cinematograf
6.2.5.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Reabilitare case de cultură
6.2.6.	PDT 4.7., PGDT 4.7.1. Reamenajare spații publice centrul istoric
6.2.7.	PDT 4.7., PGDT 4.7.1. Regenerarea urbană a spațiilor publice degradate
6.2.8.	PDT 6.1., PGDT 6.1.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.9.	PDT 6.1., PGDT 6.1.3. Regenerarea urbană a centrelor istorice ale orașelor din județ
6.2.10.	PDT 6.1., PGDT 6.1.4. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.11.	PDT 6.2., PGDT 6.2.1. Reabilitarea și revitalizarea parcurilor istorice
6.2.12.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.15.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ

6.2.16.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.17.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.18.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.19.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT NEGRILEȘTI

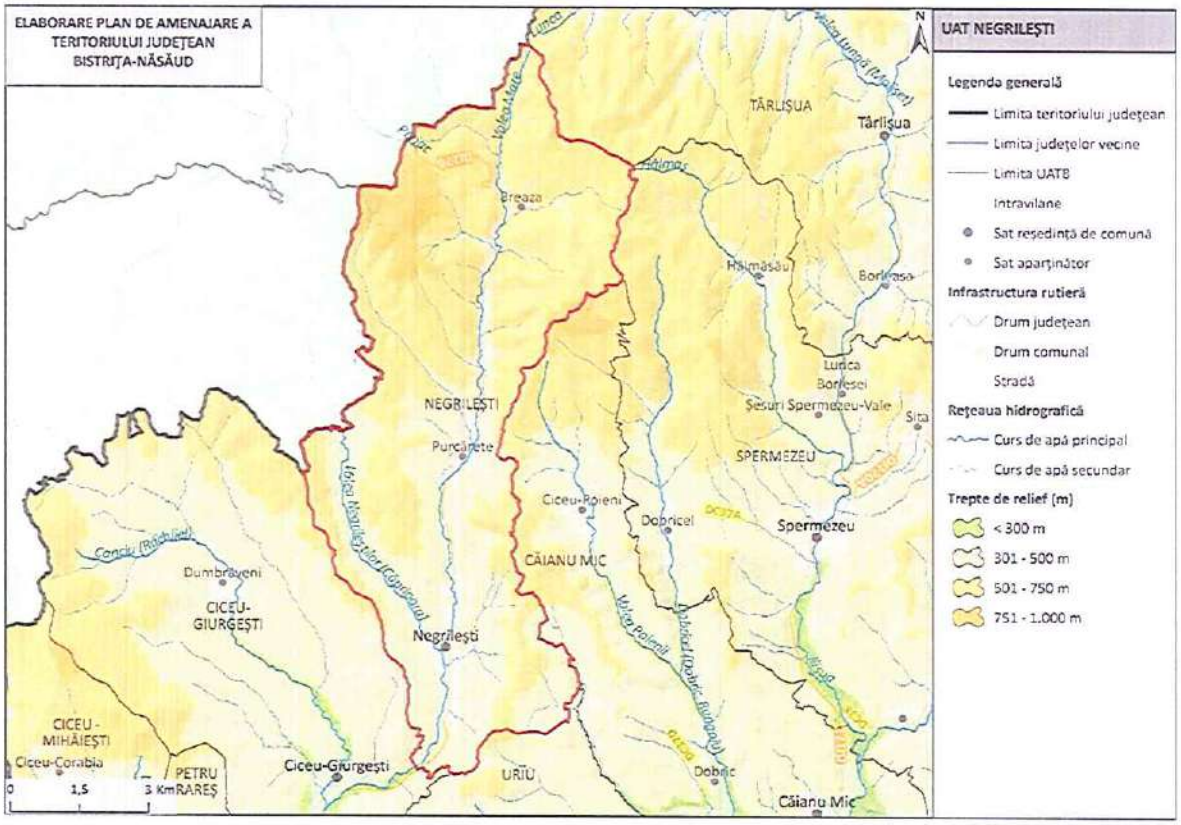

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA NEGRILEȘTI
1.2.	Sate componente	Breaza, Negrilești și Purcărete
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	5 situri arheologice din sectorul 4 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul de epocă romană de la Purcărete - Faţa Carpenului 2 (watchtower; cod RAN: 33006.01; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Negrileşti - Cornul Malului 2 (watchtower; cod RAN: 32991.05; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Negrileşti - Cornul Malului 1/ Malul Cornului (watchtower; cod RAN: 32991.04; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Negrileşti - Negru Vodă (watchtower; cod RAN: 32991.03; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Negrileşti - Dealul Muncelului (watchtower; cod RAN: 32991.06; fără cod LMI)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică B	12 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01371 Burgus roman; "Cetatea lui Negru Vodă"; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01372 Turn roman; "Cetatea lui Motogna"; sec. II - III p. Chr.	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-

3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Râul Valea Mare • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01371 Burgus roman; "Cetatea lui Negru Vodă"; sec. II - III p. Chr.
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Tradiții de nuntă • Portul popular • Ajunul Bobotezei (Hâzii)

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.

5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție

	şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor

	care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.9.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.10.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.13.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.14.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.15.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.16.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.17.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT NIMIGEA

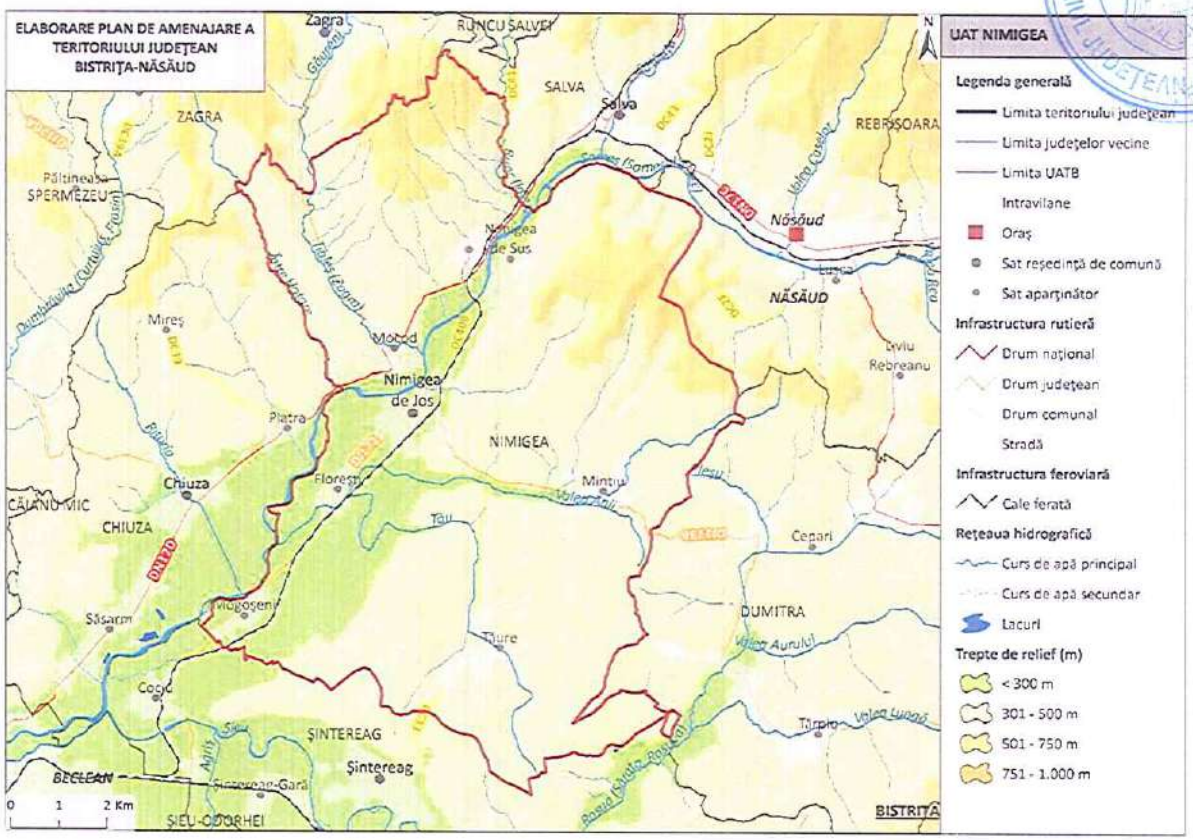

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA NIMIGEA
1.2.	Sate componente	Florești, Mintiu, Mititei, Mocod, Mogoșeni, Nimigea de Jos, Nimigea de Sus și Tăure
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică B	7 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01373 Așezare; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01374 Așezare fortificată; "Dealul Cetății"; Epoca bronzului • BN-I-s-B-01421 Așezare; Epoca bronzului • BN-II-m-B-21090; Fântâna de apă sărată cu casă; 1882	stare bună
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 207. Poiana cu narcise de pe Șesul Mogoșenilor • Podișul Transilvaniei • Râul Someșul Mare • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01374 Așezare fortificată; "Dealul Cetății"; Epoca bronzului • Plopul Multi-Secular din Mocod
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Tradiții de nuntă • Portul popular (clopul cu pană de păun) • Înstrutatul boului • Craii de la Mocod

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.

5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice şi zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcţiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituţii de educaţie, spaţii de turism cultural);

6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.8.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.9.	Sprijinirea muzeelor existente

6.2.10.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.11.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT NUȘENI

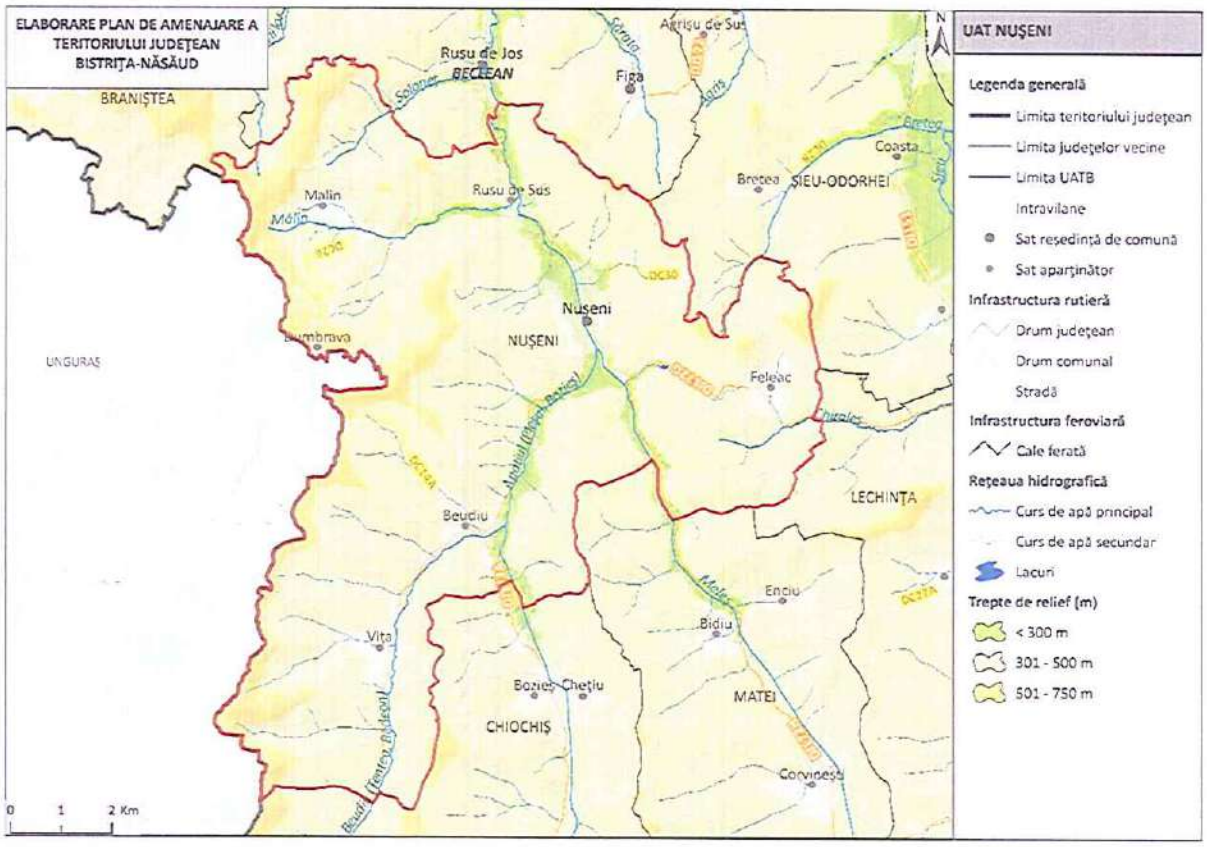

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA NUȘENI
1.2.	Sate componente	Beudiu, Dumbrava, Feleac, Malin, Nușeni, Rusu de Sus și Vița
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A	10 monumente incluse în RAN

		2 monumente grupa valorică B
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	6 monumente grupa valorică A 1 monumente grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01349 Așezare fortificată; "Cetate"; Latène • Așezări	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01674 Biserica reformată; sat Malin; 40; 1912 – 1913 • BN-II-a-A-01681 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01681.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01681.02 Clopotnița bisericii reformate); sat Nușeni; 38; XV – XIX • BN-II-a-A-01728 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01728.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01728.02 Turn clopotniță); sat Vița; 68; sec. XV - XIX	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Lechinței • Râul Meleș • Peisaj colinar predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01349 Așezare fortificată; "Cetate"; Latène • BN-II-a-A-01681 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01681.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01681.02 Clopotnița bisericii reformate); sat Nușeni; 38; XV – XIX

		• BN-II-a-A-01728 Ansamblul bisericii reformate (BN-II-m-A-01728.01 Biserica reformată + BN-II-m-A-01728.02 Turn clopotniță); sat Vița; 68; sec. XV - XIX
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicții, condiționări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare și autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice

6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.8.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.9.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.10.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.11.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT PARVA

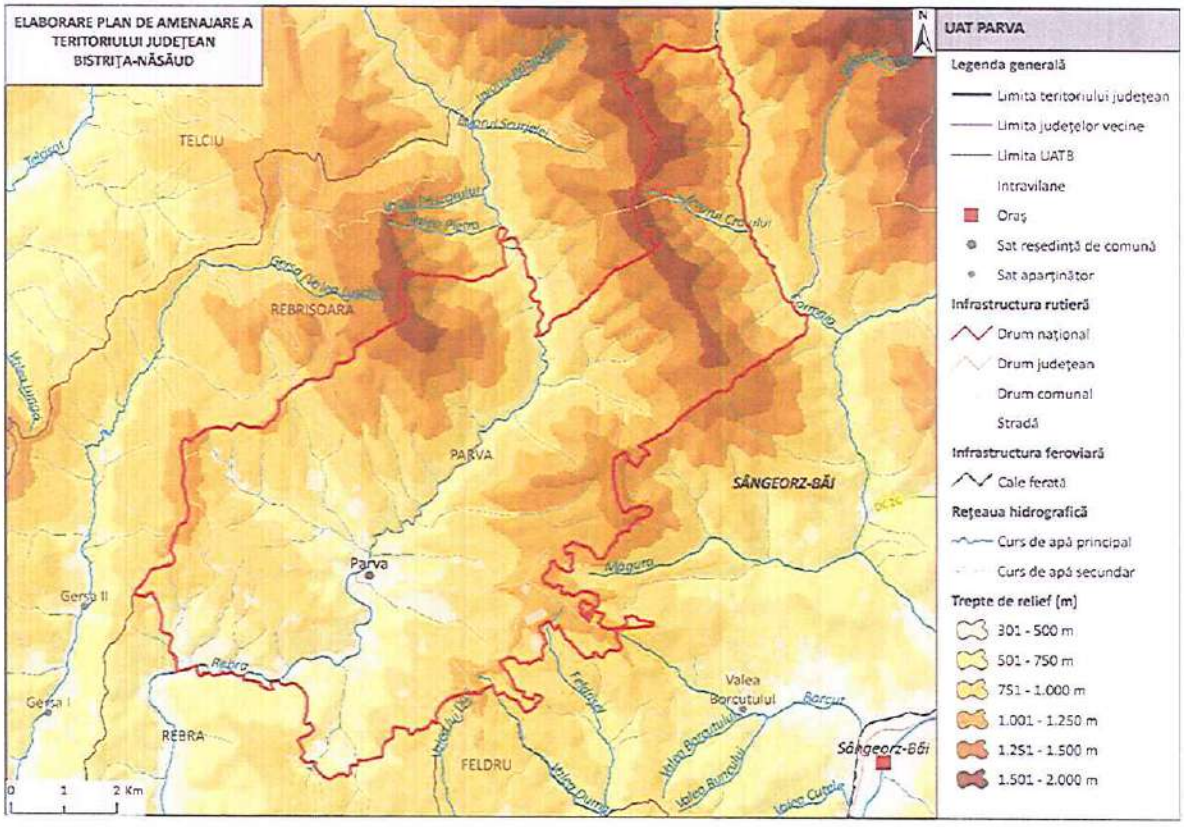

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA PARVA
1.2.	Sate componente	Parva
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Muntele Bârla • Râul Rebra • Munții Rodnei • Pietrosul Rodnei • Vârful Măgurii • Vârful Nedeia

		• Observarea Munților Rodnei din zona „La Cruce" Dealul Vinului • Peisaj montan forestier • Peisaj montan alpin și subalpin • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Peștera Izvorul Tăușoarelor • Peștera de la Badea Ilie
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Păstoritul • Pădurăritul • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular (clopul cu pană de păun) • Prelucrarea lemnului

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.2.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.3.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 2.2., PGDT 2.2.1. Punere în valoare peisaj montan din Parcul Național Munții Rodnei (punte turistică suspendată și modernizare drum de acces)
6.2.2.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Transformare biblioteci publice în huburi de învățare digitală
6.2.3.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.4.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire / reabilitare muzee

6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.7.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.9.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.10.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

UAT PETRU RAREȘ

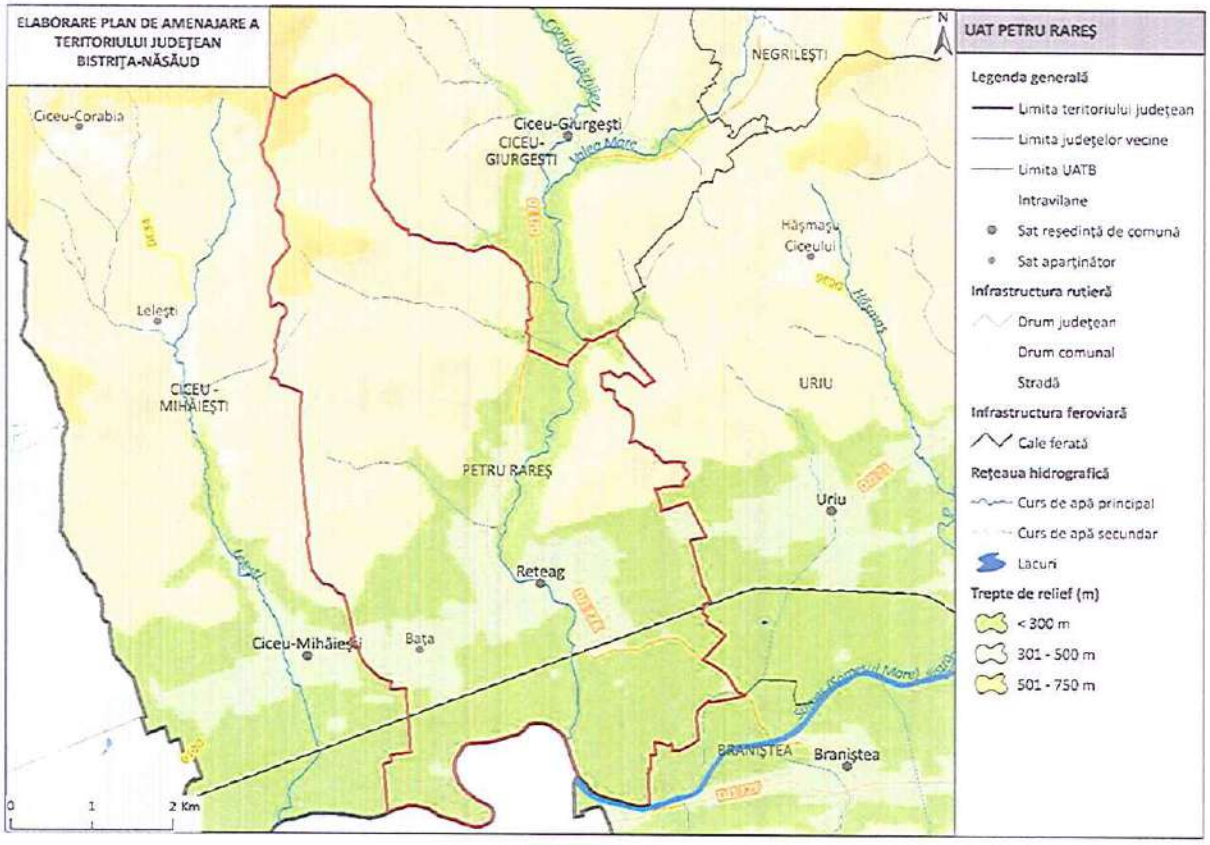

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA PETRU RAREȘ
1.2.	Sate componente	Reteag și Bața
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	2 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică B	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-III-m-B-01739 Bustul lui Ion Pop Reteganu; În parcul din centrul comunei; 1958 • BN-IV-m-B-01750 Muzeul memorial "Ion Pop Reteganul"; 41; refăcută în 1970 după modelul celei din 1866 • BN-IV-m-B-01749 Mormântul lui Ion Pop Reteganul; 437C, în cimitir; înc. sec.XX	stare bună
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01687 Biserica reformată; sat Reteag; 412; sec. XV, 1807-1812, înc. sec. XX	stare bună
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Depresiunea Reteagului • Râul Valea Mare • Someșul Mare între Mica și Beclean • Peisaj colinar agro-forestier

		• Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular • Cântecul popular • Dansurile populare

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

5.1.10.	Absența unei viziuni integrate asupra monumentelor de for public conduce la tratarea acestora ca simple obiecte decorative, desprinse de contextul lor istoric și urbanistic.
5.1.11.	Lipsa unor politici educaționale care să faciliteze transmiterea semnificațiilor istorice către generațiile tinere cu privire la monumentele memoriale și funerare existente.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicții, condiționări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare și autorizare).

6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.8.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.9.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.10.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.11.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT POIANA ILVEI

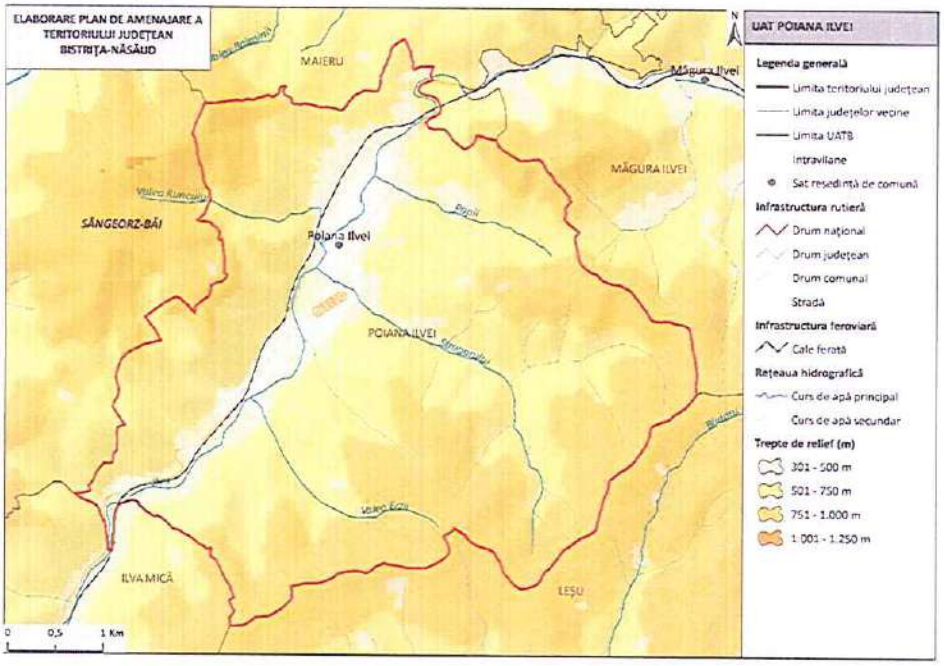

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA POIANA ILVEI
1.2.	Sate componente	Poiana Ilvei
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Munții Rodnei • Râul Ilva • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Ansamblul bisericii parohiale: ortodoxe și penticostale • Muzeul Etnografic ("Căsuța Morarului Ureche")
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Țesutul la război • Meșteșugurile tradiționale • Portul și dansurile populare • Piese folclorice specifice – Baladele • Formații folclorice • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Belciugarii (jocul caprei) • Tradiții de An Nou • Tradiții de nuntă • Clăcile • Șezătorile

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.2.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

5.1.3.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.4.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 3.1., PGDT 3.1.1. Amenajare parcuri dendrologice
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

UAT PRUNDU BÂRGĂULUI

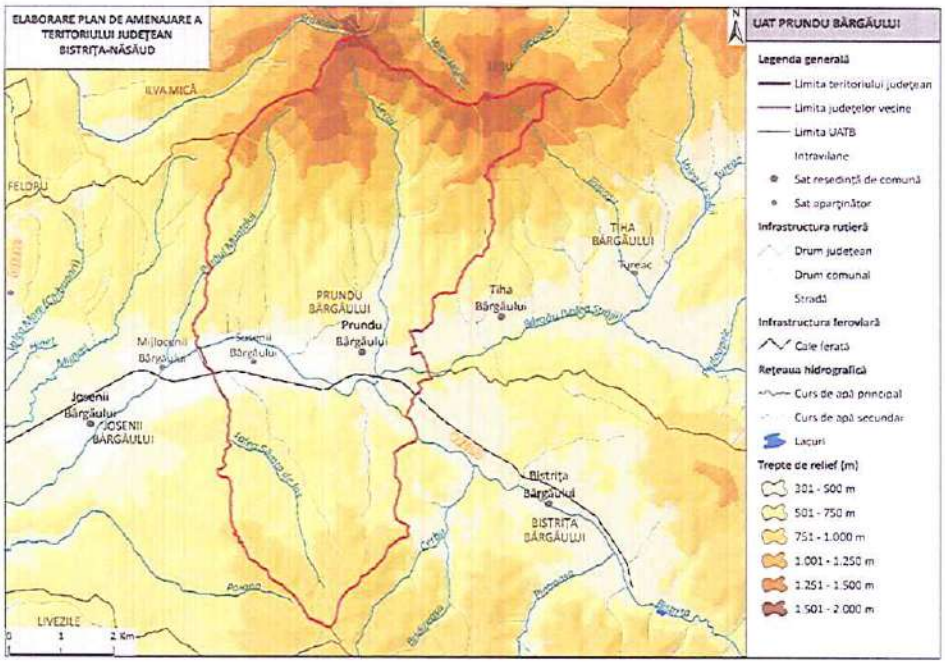

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA PRUNDU BÂRGĂULUI
1.2.	Sate componente	Prundu Bârgăului și Susenii Bârgăului
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	1 monument inclus în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-II-m-B-20959 Hotel grăniceresc, azi Şcoala Generală cl I-IV; Str. Principală 513; sf. sec. XVIII - înc. sec. XIX, ref. a doua jum. a sec. XIX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 211. Piatra Fântânele • Munții Bârgăului • Râul Bârgău • Cușma • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Parcul cu castani • Moara veche de 200 de ani • Case țărănești cu aranjamente populare locale
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Ansamblul „Plaiurile Bârgăului" • Dansurile populare (Ciofâncu) • Simpozionului Cultural al Văii Bârgăului • Alaiul Nunţilor de pe Bârgău • Festivalul Internațional de Folclor Regele Brazilor • Portul popular • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de Bobotează

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);

6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Transformare biblioteci publice în huburi de învățare digitală
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale

6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.12.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT REBRA

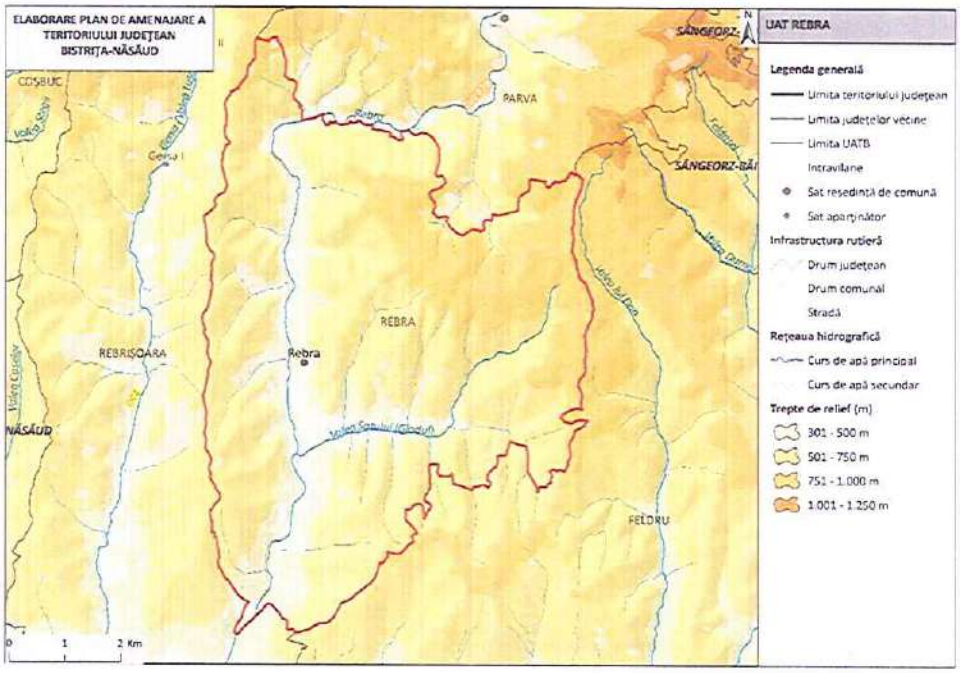

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA REBRA
1.2.	Sate componente	Rebra
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-

2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Muscelele Năsăudului • Râul Rebra • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Doina Rebrei • Tradiții de nuntă • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Portul popular (clopul cu pană de păun)

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.2.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

UAT REBRIȘOARA

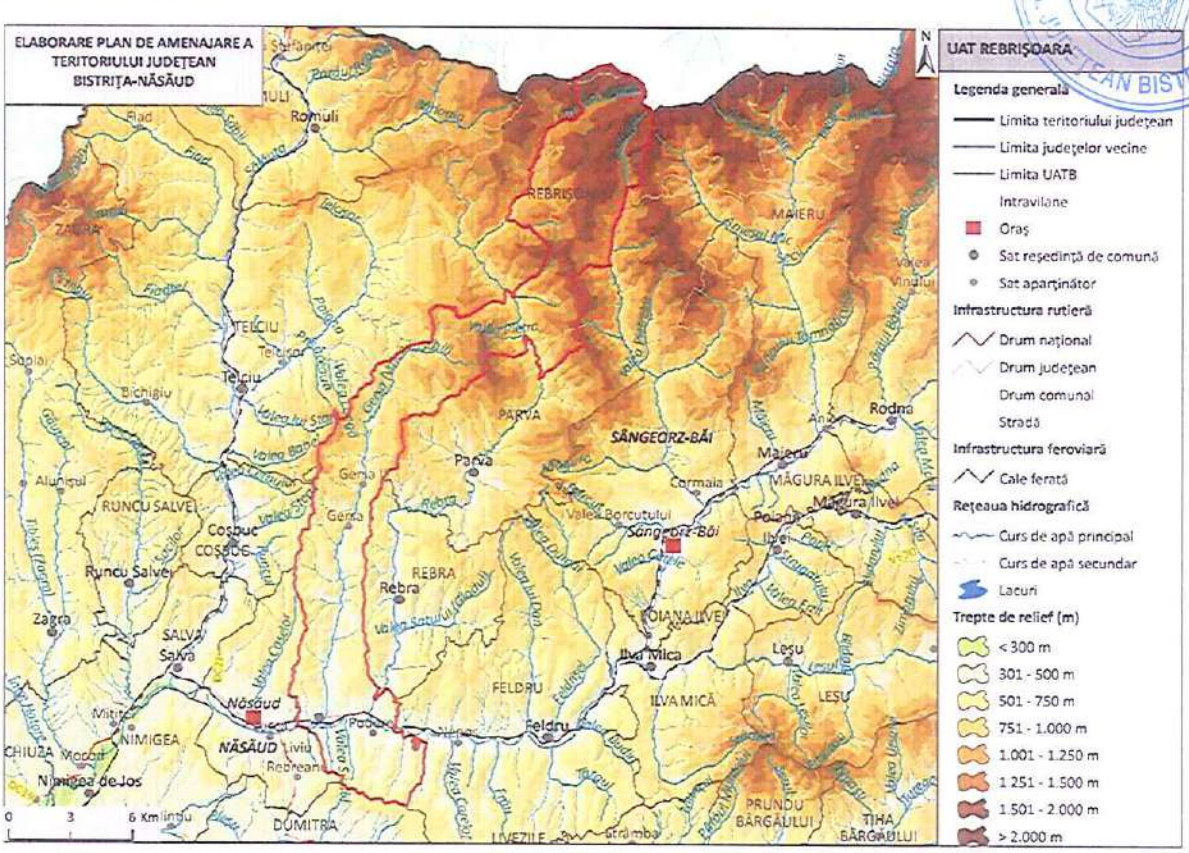

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA REBRIȘOARA
1.2.	Sate componente	Gersa I, Gersa II, Poderei și Rebrișoara
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-III-m-A-01738 Relief de bronz închinat lui Iacob şi Ioachim Mureşan; 828, în fața școlii; înc. sec.XX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-a-A-01659 Ansamblul bisericii de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-A-01659.01 Biserica din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-A-01659.02 Clopotnița din lemn); sat Rebrișoara; 560 A; sec. XVIII	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 206. Peştera Tăuşoare • Dealurile Năsăudului • Munții Rodnei • Râul Gersa • Someșul Mare Superior • Pietrosul Rodnei • Peisaj montan forestier • Peisaj montan alpin și subalpin • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-III-m-A-01738 Relief de bronz închinat lui Iacob şi Ioachim Mureşan; 828, în fața școlii; înc. sec.XX • BN-II-a-A-01659 Ansamblul bisericii de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-A-01659.01 Biserica din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-A-01659.02 Clopotnița din lemn); sat Rebrișoara; 560 A; sec. XVIII • Rezervația Tăușoare-Zalion
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Parada portului popular • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular (clopul cu pană de păun)

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Absenţa unei viziuni integrate asupra monumentelor de for public conduce la tratarea acestora ca simple obiecte decorative, desprinse de contextul lor istoric şi urbanistic.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;

6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.9.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente

6.2.11.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.12.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT RODNA

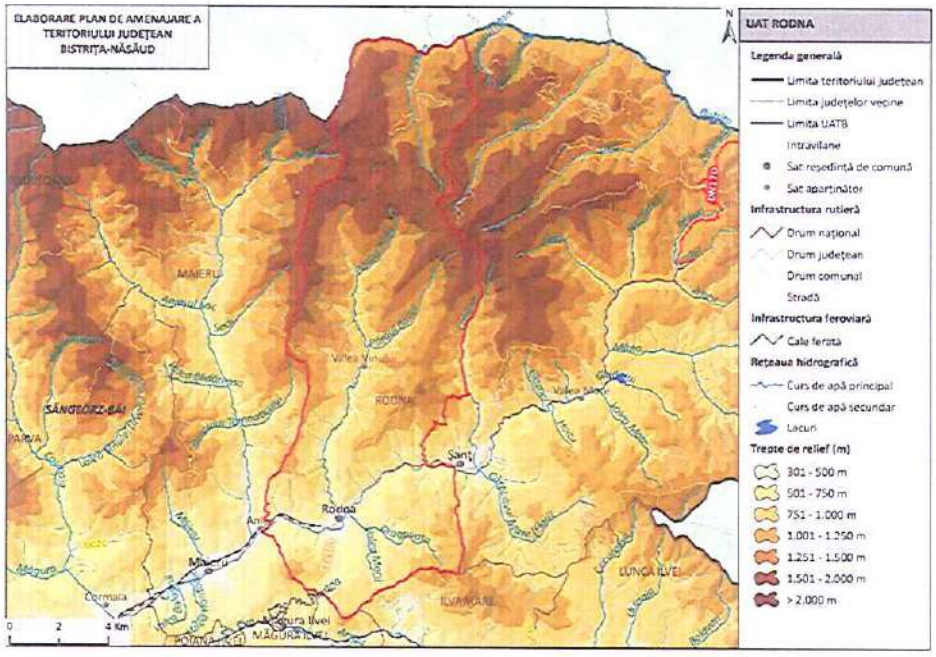

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA RODNA
1.2.	Sate componente	Rodna și Valea Vinului
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	2 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	4 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică A	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	

2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• Casa de creație artistică – Casa Scriitorilor Valea Vinului • Cetatea Rodna sau Biserica Cetate a Rodnei; sec. XIII • Muzeul Etnografic și al Mineritului • Cimitirul evreiesc de pe Toacă; sec. X	stare de degradare
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-a-A-01688 Ansamblul bisericii "Sf.M. Mc. Gheorghe" (BN-II-m-A-01688.01 Biserica greco - catolică "Sf. M. Mc. Gheorghe", înglobând o parte din corul bisericii medievale (sec.XIII) +BN-II-m-A-01688.02 Turn clopotniță + BN-II-m-A-01688.03 Ruinele bisericii medievale); sat Rodna; Str. Grănicerilor 761; sec. XIII - XIV - XIX • Ruinele Bazilicii Dominicane; sec. XIII • Biserica ortodoxă cu hramul Adormirii Maicii Domnului • Turn clopotniță din lemn; 1859	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 209. Poiana cu narcise pe de masivul Saca - 2.225. Ineu Lala PN-G

		• Munții Rodnei • Râul Dragovata • Pietrosul Rodnei • Rezervația Științifică „Pietrosu Mare" • Peisaj montan forestier • Peisaj montan alpin și subalpin • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Catacombele Rodnei • Cetatea Rodna sau Biserica Cetate a Rodnei; sec. XIII • BN-II-a-A-01688 Ansamblul bisericii "Sf.M. Mc. Gheorghe" (BN-II-m-A-01688.01 Biserica greco - catolică "Sf. M. Mc. Gheorghe", înglobând o parte din corul bisericii medievale (sec.XIII) +BN-II-m-A-01688.02 Turn clopotniță + BN-II-m-A-01688.03 Ruinele bisericii medievale); sat Rodna; Str. Grănicerilor 761; sec. XIII - XIV - XIX • Ruinele Bazilicii Dominicane; sec. XIII
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Sărbătoarea Narciselor • Rodna Medievală • Festivalul Toleranței • Alduitul • Cununa Grâului • Clăcile • Jocul berii sau berea • Jocuri populare („Învârtita", „Roata lui Ilie Talbure", „Sârba cu strigături") • Tradiții de nuntă, înmormântare • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Datini și vrăji de Anul Nou • Calendarul muncilor agricole

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.

5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenta PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;

6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire / reabilitare săli de festivități
6.2.2.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire / reabilitare muzee
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Reabilitare Casa Scriitorilor
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.5.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Restaurare Biserica "Sf. M. Mc. Gheorghe"
6.2.6.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare catacombe
6.2.7.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Ruinele Cetății de Apărare
6.2.8.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Ruinele Bisericii Medievale
6.2.9.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Amenajare case tradiționale
6.2.10.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.11.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.12.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.15.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

6.2.16.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.17.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.18.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.19.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ROMULI

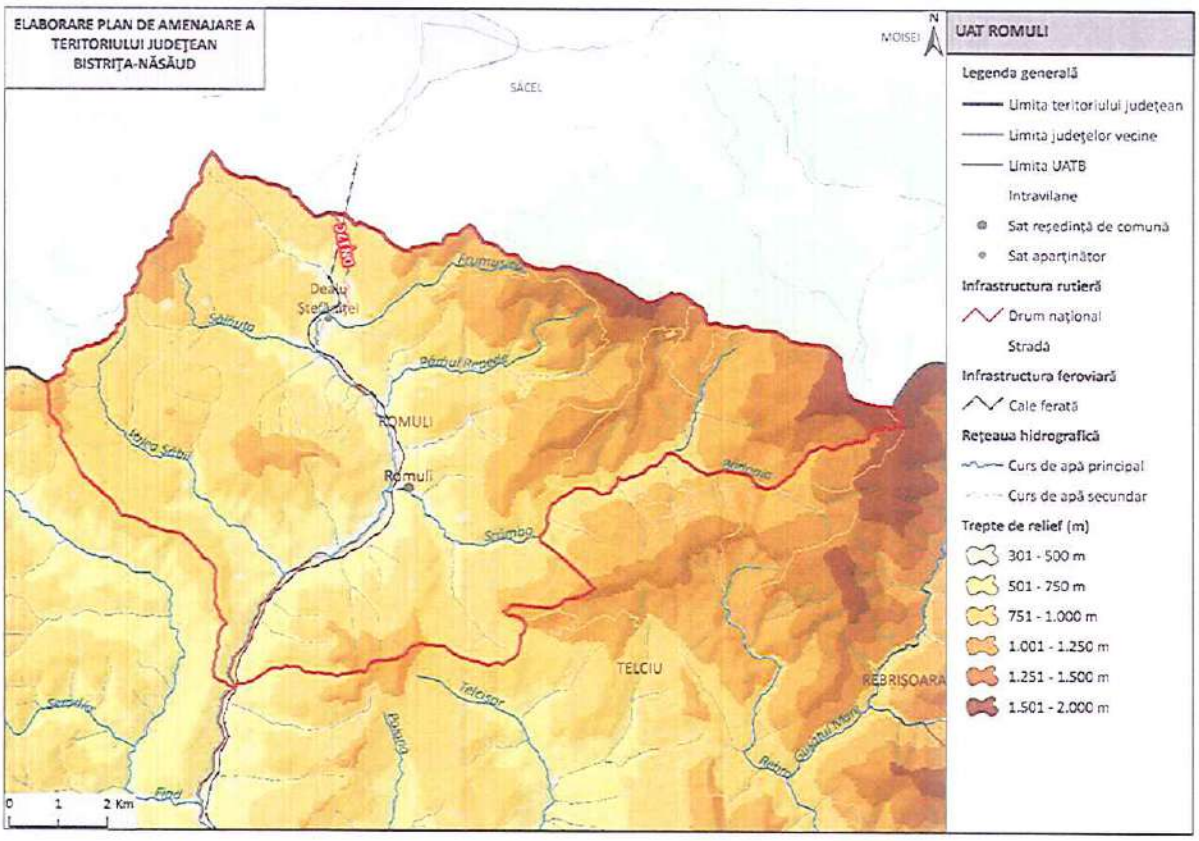

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ROMULI
1.2.	Sate componente	Dealul Ştefăniţei şi Romuli
1.3.	Judeţ	BISTRIŢA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	1 monument inclus în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 205. Zăvoaiele Borcutului • Munții Rodnei • Munții Țibleș • Râul Sălăuța • Pietrosul Rodnei • Valea Izei și Dealul Solovan • Peisaj montan forestier • Peisaj montan alpin și subalpin • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște

		• Tradiții de nuntă • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.2.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.3.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.4.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;

6.1.7.	Construcţiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălţime şi materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.8.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.9.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.10.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.11.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT RUNCU SALVEI

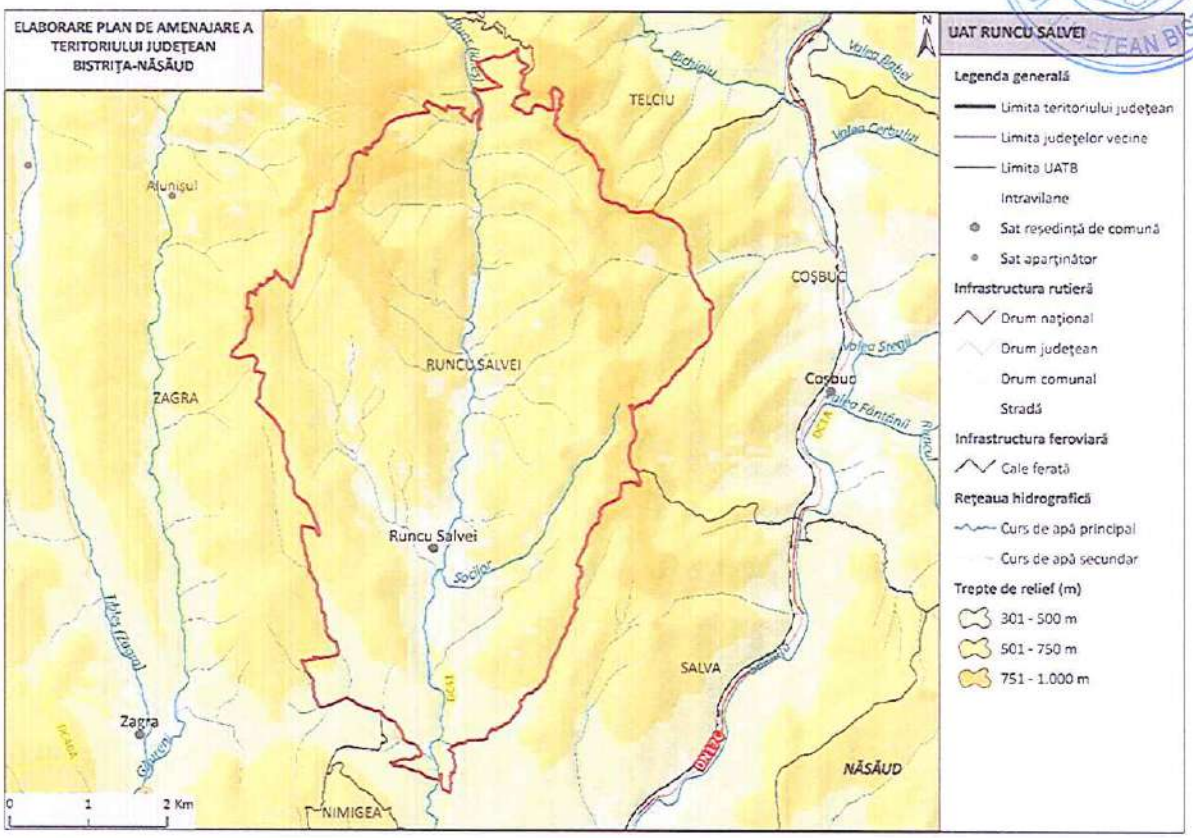

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA RUNCU SALVEI
1.2.	Sate componente	Runcu Salvei
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A 2 monumente grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-II-a-B-01690 Ansamblu rural "Runcu Salvei"; 229-301; sec. XVIII - XIX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01689 Biserica ortodoxă "Sf. Ap. Petru şi Pavel"; sat Runcu Salvei; 1957, 1968 • BN-II-m-A-01691 Ansamblul bisericii din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil"; sat Runcu Salvei; 437; 1757	monument restaurat
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Muscelele Năsăudului • Râul Runc • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-II-a-B-01690 Ansamblu rural "Runcu Salvei"; 229-301; sec. XVIII – XIX • BN-II-m-A-01691 Ansamblul bisericii din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil"; sat Runcu Salvei; 437; 1757
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Floarea Cosmi (meșter opincar, Tezaur Uman Viu) • Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular (clopul cu pană de păun)

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.

5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;

6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT SALVA

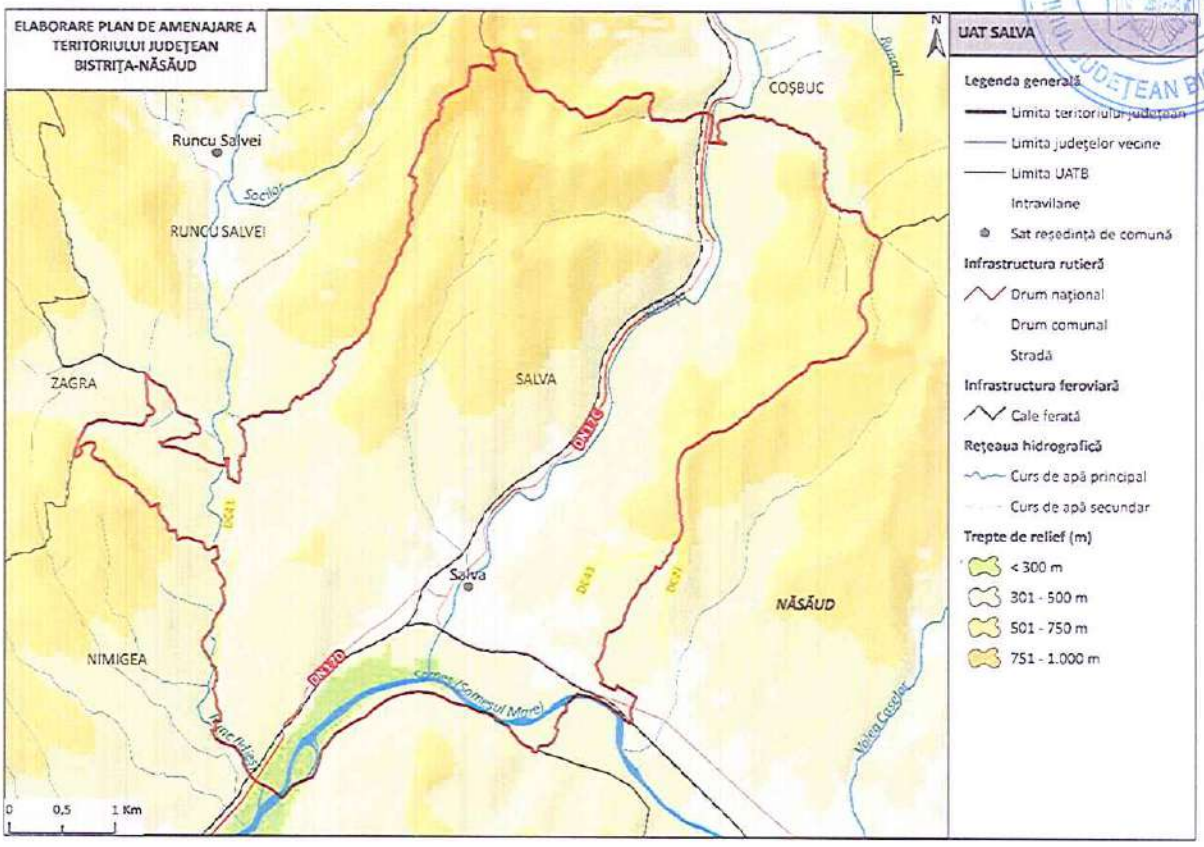

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA SALVA
1.2.	Sate componente	Salva
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	3 situri arheologice din sectorul 4 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul de epocă romană de la Salva - Dealul Dumbrava (watchtower; cod RAN: 34404.02; cod LMI: BN-I-s-B-01370) • Turnul de epocă romană de la Salva - Roata lui Todoran (watchtower; cod RAN: 34404.04; fără cod LMI)

		• Turnul de epocă romană de la Salva – Modruț (watchtower; cod RAN: 34404.05; fără cod LMI)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică B	5 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01370 Turn roman; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01385 Așezare; sec. II - III p. Chr.	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Platforma Năsăudului • Râul Someșul Mare • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular (clopul cu pană de păun)

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice și a relaţiei dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale și politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);

6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se

	vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală

6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.15.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.17.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.18.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT SÂNGEORZ-BĂI

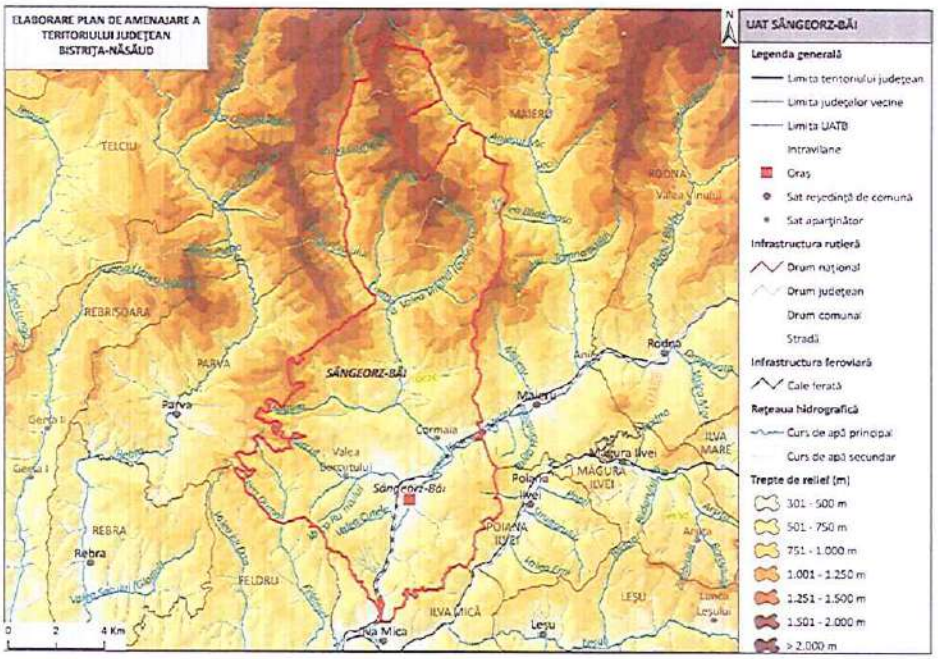

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	ORAŞ SÂNGEORZ-BĂI
1.2.	Sate componente	Cormaia, Sângeorz-Băi și Valea Borcutului
1.3.	Județ	BISTRIŢA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	Element de patrimoniu cultural imaterial: Transhumanța carpatică, parte a vieții pastorale tradiționale.
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A 1 monument grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-II-m-B-21093 Vila 1, oraş Sângeorz-Băi, str. Trandafirilor 13A, 1927.	foarte bună
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01637 Biserica de lemn "Buna Vestire", sat Cormaia, 109 A, Valea Pleşii, în incinta mănăstirii "Buna Vestire", 1749-1751, 1820	bună
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Poalele sudice ale Munților Rodnei și Dealului Pleșa din Muncelele Năsăudului • Râul Someşul Mare • Izvoare de apă mineral • Valea Cascadelor – Cormaia • Valea Borcutului • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Cariera de marmură Cormaia • Ansamblul Monumental Ferestre „HEREIN" • Satul artistic „Dosul Gârciului" • Stâna Popas Putredu Moară
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Colindul de bere • Tezaur uman viu - ceteraşul Ionică Moldovan • Pictura pe sticlă/lemn • Portul popular (clopul cu pană de păun) • Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a oraşului.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice şi zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcţiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituţii de educaţie, spaţii de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcţiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibraţii excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);

6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 2.2., PGDT 2.2.1. Amenajarea domeniul schiabil Nedea Țăranului
6.2.2.	PDT 2.2., PGDT 2.2.1. Construire centru / bază de tratament
6.2.3.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Reabilitare muzee
6.2.4.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Transformare bibliotecă în hub de învățare digitală
6.2.5.	PDT 4.6., PGDT 4.6.1. Reabilitare case de cultură
6.2.6.	PDT 4.7., PGDT 4.7.1. Regenerarea urbană a spațiilor publice degradate
6.2.7.	PDT 6.1., PGDT 6.1.1. Reabilitare Vila 1
6.2.8.	PDT 6.1., PGDT 6.1.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta orașelor și stațiunilor balneare istorice; - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud.
6.2.9.	PDT 6.1., PGDT 6.1.4. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.13.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.14.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.15.	Sprijinirea muzeelor existente

6.2.16.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.17.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT SÂNMIHAIU DE CÂMPIE

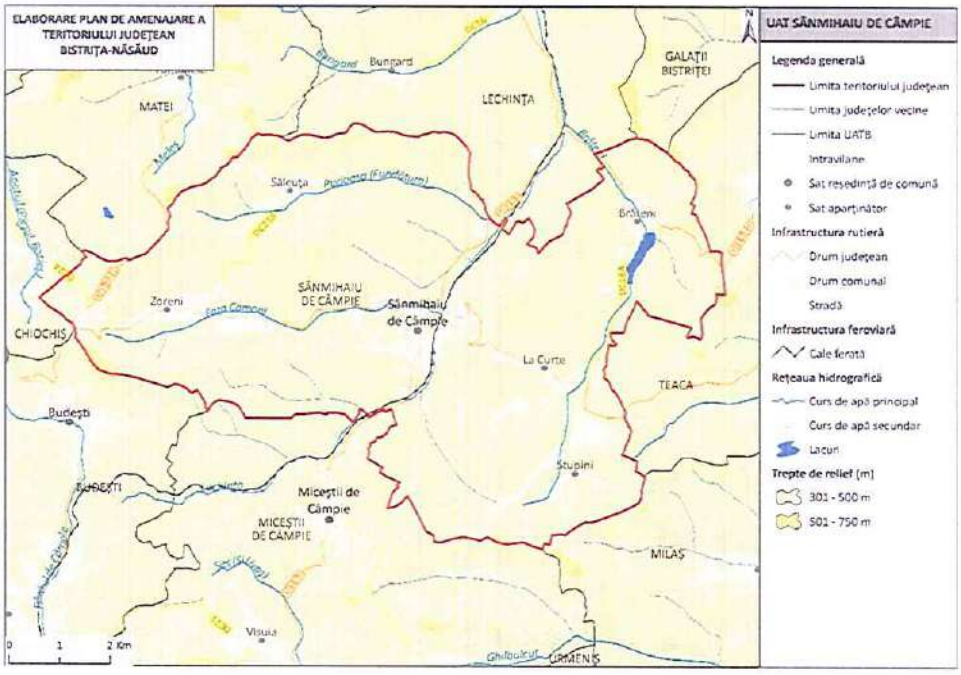

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA SÂNMIHAIU DE CÂMPIE
1.2.	Sate componente	Brăteni, La Curte, Sălcuţa, Sânmihaiu de Câmpie, Stupini şi Zoreni
1.3.	Judeţ	BISTRIŢA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	9 monumente grupa valorică A 15 monumente grupa valorică B	9 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A	

2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01388 Situl arheologic de la Sălcuţa, punct "Cânepişte" (BN-I-m-B-01388.01 Așezare + BN-I-m-B-01388.02 Așezare + BN-I-m-B-01388.03 Așezare); Epoca romană • BN-I-s-B-01393 Situl arheologic de la Sânmihaiu de Câmpie, punct "Podişele" (BN-I-m-B-01393.01 Așezare + BN-I-m-B-01393.02 Așezare); sec. II - IV p. Chr. • BN-I-s-B-01394 Situl arheologic de la Sânmihaiu de Câmpie, punct "Ciorotei" (BN-I-m-B-01394.01 Așezare + BN-I-m-B-01394.02 Așezare + BN-I-m-B-01394.03 Așezare); Epoca bronzului – Epoca medievală timpurie • BN-I-s-A-01408 Situl arheologic de la Stupini, punct "Vătaşniţă" (BN-I-m-A-01408.01 Așezare + BN-I-m-A-01408.02 Așezare); Hallstatt - sec.VI - VIII • BN-I-s-B-01443 Situl arheologic de la Zoreni, punct "La Curte" (BN-I-m-B-01443.01 Așezare + BN-I-m-B-01443.02 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr.	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-a-A-01692 Ansamblul bisericii de lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-A-01692.01 Biserica din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-A-01692.02 Clopotniţă din lemn); sat Sălcuța; 21; sec.XVIII - XX	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Râul Lechința • Dealul Pădurea Murei - Sângeorzu Nou • Peisaj colinar predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Lacul Brăteni • BN-I-s-B-01388 Situl arheologic de la Sălcuţa, punct "Cânepişte" (BN-I-m-B-01388.01 Așezare + BN-I-m-B-01388.02 Așezare + BN-I-m-B-01388.03 Așezare); Epoca romană • BN-I-s-B-01393 Situl arheologic de la Sânmihaiu de Câmpie, punct "Podișele" (BN-I-m-B-01393.01 Așezare + BN-I-m-B-01393.02 Așezare); sec. II - IV p. Chr. • BN-I-s-B-01394 Situl arheologic de la Sânmihaiu de Câmpie, punct "Ciorotei" (BN-I-m-B-01394.01 Așezare + BN-I-m-B-01394.02 Așezare + BN-I-m-B-01394.03 Așezare); Epoca bronzului – Epoca medievală timpurie • BN-I-s-A-01408 Situl arheologic de la Stupini, punct "Vătaşniţă" (BN-I-m-A-01408.01 Așezare + BN-I-m-A-01408.02 Așezare); Hallstatt - sec.VI - VIII • BN-I-s-B-01443 Situl arheologic de la Zoreni, punct "La Curte" (BN-I-m-B-01443.01 Așezare + BN-I-m-B-01443.02 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-II-a-A-01692 Ansamblul bisericii de lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-A-01692.01 Biserica din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-A-01692.02 Clopotniţă din lemn); sat Sălcuța; 21; sec.XVIII - XX
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Tradiții de nuntă • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.

5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);

6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.9.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente

6.2.11.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.12.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT SILIVAȘU DE CÂMPIE

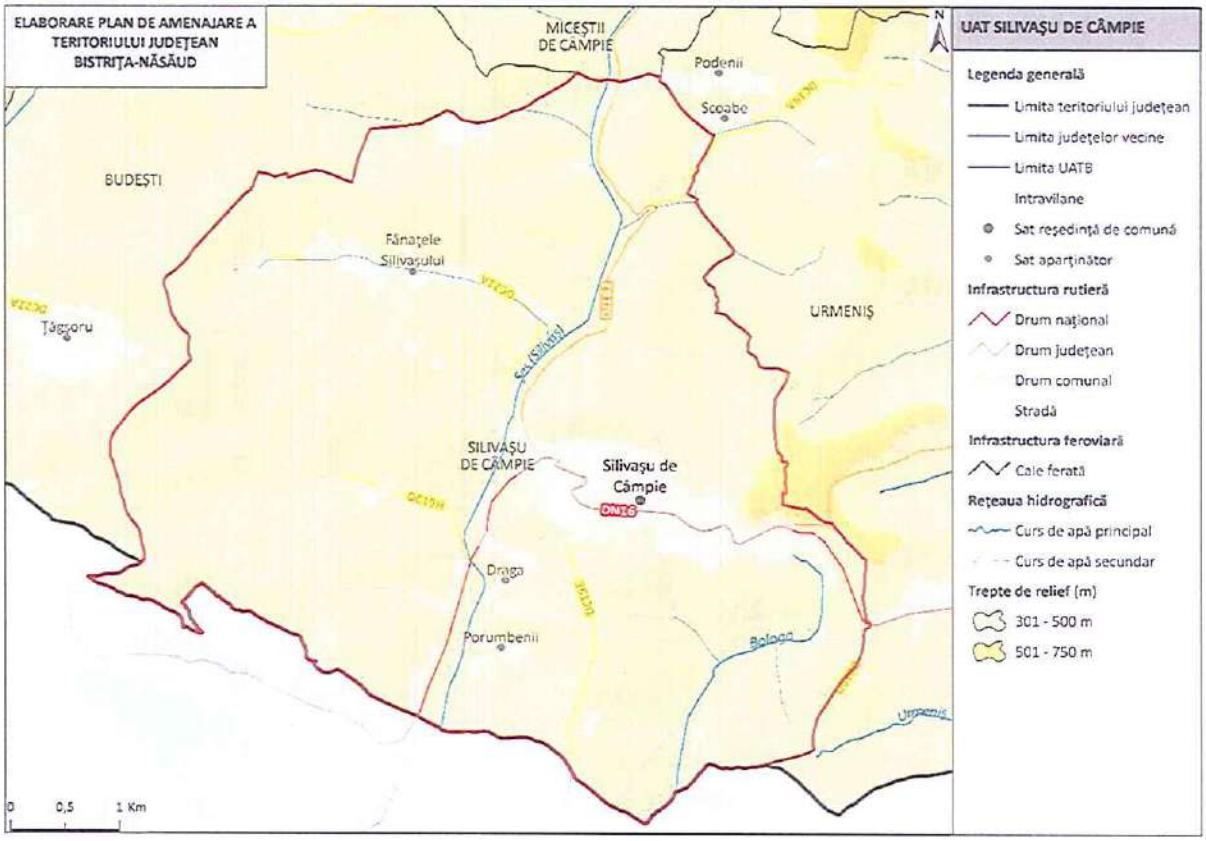

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA SILIVAȘU DE CÂMPIE
1.2.	Sate componente	Draga, Fânațele Silivașului, Porumbenii și Silivașu de Câmpie
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-

2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	6 monumente grupa valorică B	3 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 3 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01399 Situl arheologic de la Silivaşu de Câmpie, punct "Dosul Săicii" (BN-I-m-B-01399.01 Așezare + BN-I-m-B-01399.02 Așezare); sec. II - IV p. Chr. • Așezări	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-a-B-01655 Ansamblul bisericii de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-B-01655.01 Biserica de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-B-01655.02 Turn clopotniţă); sat Fânațele Silivașului; 51; sec. XVII – XX • BN-II-a-A-01702 Ansamblul bisericii din lemn "Sf. Cuv. Parascheva" (BN-II-m-A-01702.01 Biserica din lemn "Sf. Cuv. Parascheva" + BN-II-m-A-01702.02 Turn clopotniță); sat Silivașu de Câmpie; 307; sec. XVIII, XIX	-
3.3.	Țesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Râul Șes • Pajiștile Sărmășel - Milaș – Urmeniș • Peisaj colinar predominant agricol

		• Peisaj colinar silvostepic predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01399 Situl arheologic de la Silivaşu de Câmpie, punct "Dosul Săicii" (BN-I-m-B-01399.01 Aşezare + BN-I-m-B-01399.02 Aşezare); sec. II - IV p. Chr. • BN-II-a-B-01655 Ansamblul bisericii de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" (BN-II-m-B-01655.01 Biserica de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" + BN-II-m-B-01655.02 Turn clopotniţă); sat Fânațele Silivașului; 51; sec. XVII – XX • BN-II-a-A-01702 Ansamblul bisericii din lemn "Sf. Cuv. Parascheva" (BN-II-m-A-01702.01 Biserica din lemn "Sf. Cuv. Parascheva" + BN-II-m-A-01702.02 Turn clopotniță); sat Silivașu de Câmpie; 307; sec. XVIII, XIX
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular • Jocul popular (jocul caprei, în bată, călușul de-a lungul, hărțagul, chiparușu, sârba, târnăveana) • Ansamblul folcloric ,,Dor de Câmpie"

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO

	1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Ansamblul Bisericii de lemn "Sf. Arhangheli Mihail și Gavril"
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.7.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.9.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.10.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.11.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.12.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.13.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.14.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT SPERMEZEU

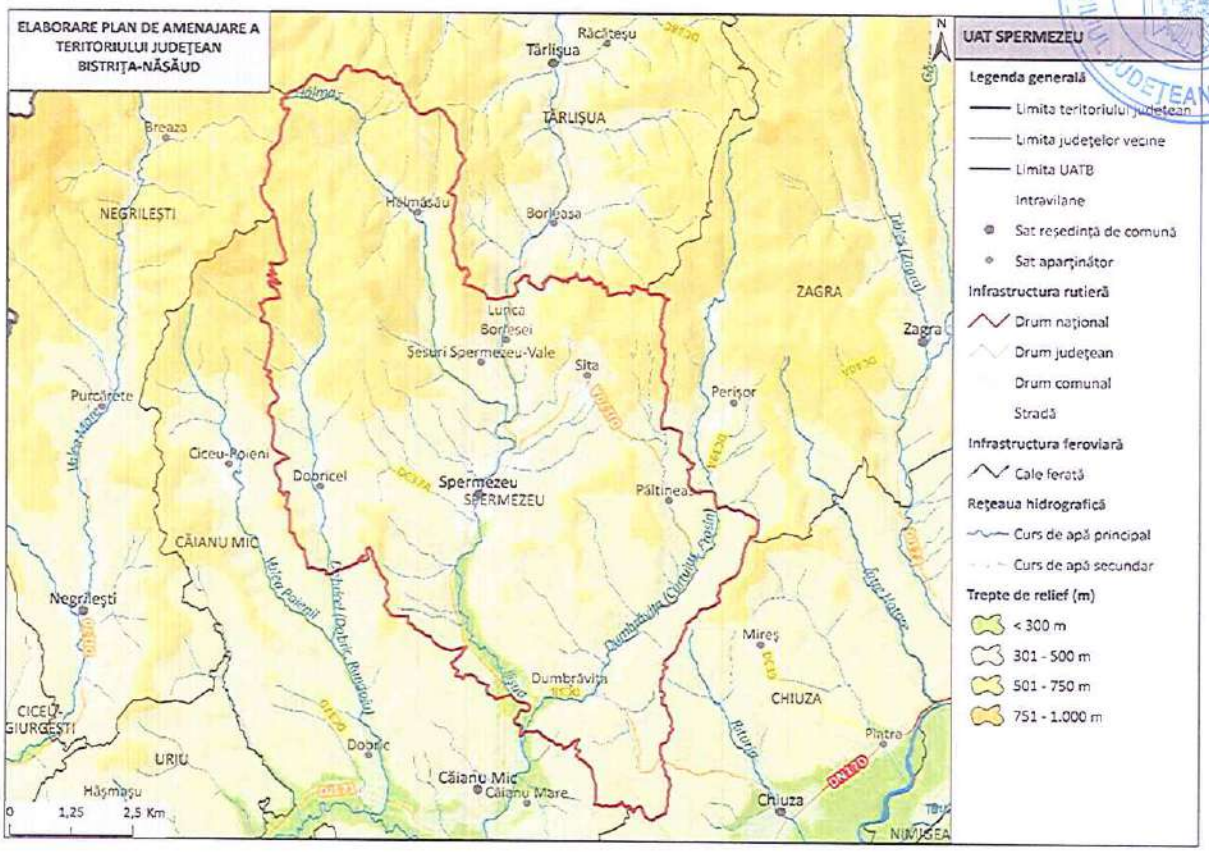

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA SPERMEZEU
1.2.	Sate componente	Spermezeu, Dumbrăvița, Dobricel, Sita, Hălmăsău, Păltineasa, Șesuri-Spermezeu-Vale și Lunca Borlesei
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	7 situri arheologice din sectorul 4 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Castellum-ul de epocă romană de la Sita - Vârful Sitii (fortlet; cod RAN: 34592.01; cod LMI: BN-I-s-B-01401) • Turnul de epocă romană de la Sita - Casa Urieșului (watchtower; cod RAN:

		34592.02; cod LMI: BN-I-s-B-01401) • Turnul de epocă romană de la Spermezeu – Sunătoare (watchtower; cod RAN: 34556.03; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Spermezeu – Lazuri (watchtower; cod RAN: 34556.02; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Dobricel - Vârful Lazului (watchtower; cod RAN: 32866.01; cod LMI: BN-I-s-B-01334) • Turnul de epocă romană de la Dobricel – Rângoiţa (watchtower; cod RAN: 32866.03; cod LMI: BN-I-s-B-01333) • Turnul de epocă romană de la Perişor - Ponoară în Vârf (watchtower; cod RAN: 35456.07; cod LMI: BN-I-s-B-01401)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	6 monumente grupa valorică B	8 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare şi memoriale (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01401 Sistem de supraveghere şi apărare a limesului Daciei în sectorul Sita - Spermezeu (BN-I-m-B-01401.01 Turn roman + BN-I-m-B-01401.02 Turn roman +	-

		BN-I-m-B-01401.03 Turn roman); sec. II - III p. Chr. • BN-IV-m-A-01744 Piatra de hotar "Crucea Dobricului"; 235; 1750 • BN-I-s-B-01333 Turn roman; sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01334 Turn roman; sec. II - III p. Chr. • Puțul salin; sat Dumbrăviță • Casă tradițională	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01647 Biserica de lemn "Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil"; sat Dobricel; 40 A; 1744 • BN-II-m-A-01704 Biserica greco - catolică "Naşterea Fecioarei Maria"; sat Spermezeu; 219 A; 1712 • BN-II-m-B-01682 Biserica din lemn "Adormirea Maicii Domnului"; sat Păltineasa; 14 A; sec. XVIII	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Suplaiului • Dealurile Năsăudului • Dealurile Ciceului • Dealurile Dejului • Râul Ilișua • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01401 Sistem de supraveghere şi apărare a limesului Daciei în sectorul Sita - Spermezeu (BN-I-m-B-01401.01 Turn roman + BN-I-m-B-01401.02 Turn roman + BN-I-m-B-01401.03 Turn roman); sec. II - III p. Chr.
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Cununa Grâului • Tradiții de Crăciun • Tradiții de nuntă • Tradiții de Paște • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanţele dintre LMI şi RAN generează incertitudine administrativă şi juridică şi, favorizează apariţia unor intervenţii cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.
5.1.11.	Lipsa unor politici educaţionale care să faciliteze transmiterea semnificaţiilor istorice către generaţiile tinere cu privire la monumentele memoriale şi funerare existente.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);

6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicții, condiționări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare și autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existența bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepționale existente și a autenticității. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcțiilor/acțiunilor/măsurilor din cadrele și programele de protecție și gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentațiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervențiile în sit, în vederea menținerii integrității și autenticității acestora. În condițiile în care intervențiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naționale Limes și fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecție a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervențiile se

	vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.10.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.11.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale

6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.15.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.16.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.17.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.18.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.19.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ȘANȚ

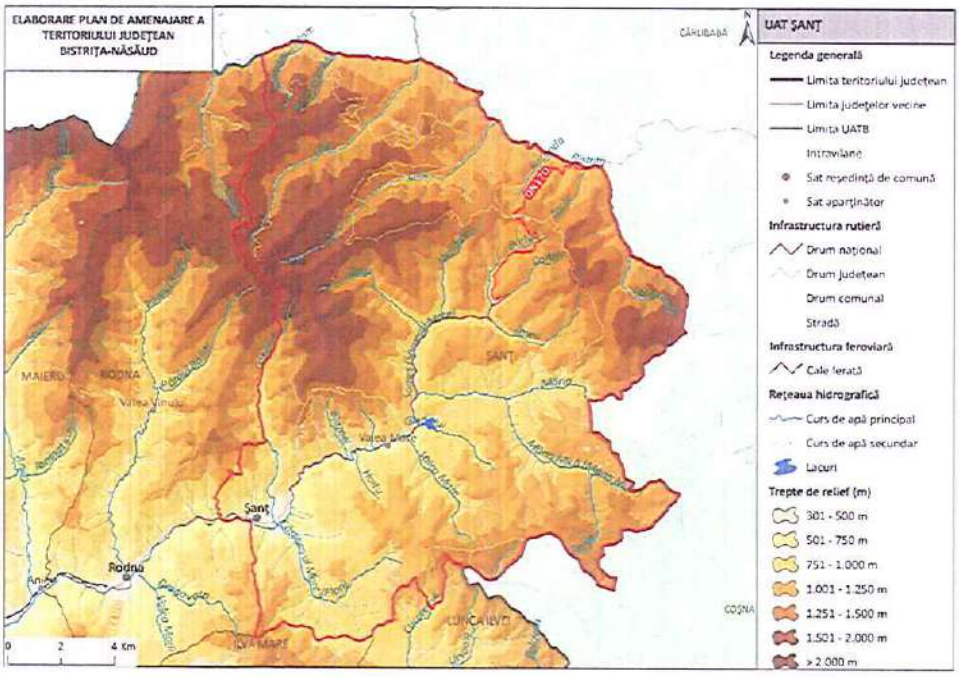

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ȘANȚ
1.2.	Sate componente	Șanț și Valea Mare
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 219. Peştera din Valea Cobăşelului – 2. 225. Ineu Lala PN-G • Munții Rodnei • Râul Someș • Pietrosul Rodnei • Parcul Național Munții Rodnei • Peisaj montan forestier • Peisaj montan alpin și subalpin • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• Complex Valea Blaznei • Pasul Rotunda • Lacul Lala Mare • Lacul Lala Mic
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular • Țesutul la război • Cusutul

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

5.1.2.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.3.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire şi reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.7.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale

UAT ȘIEU

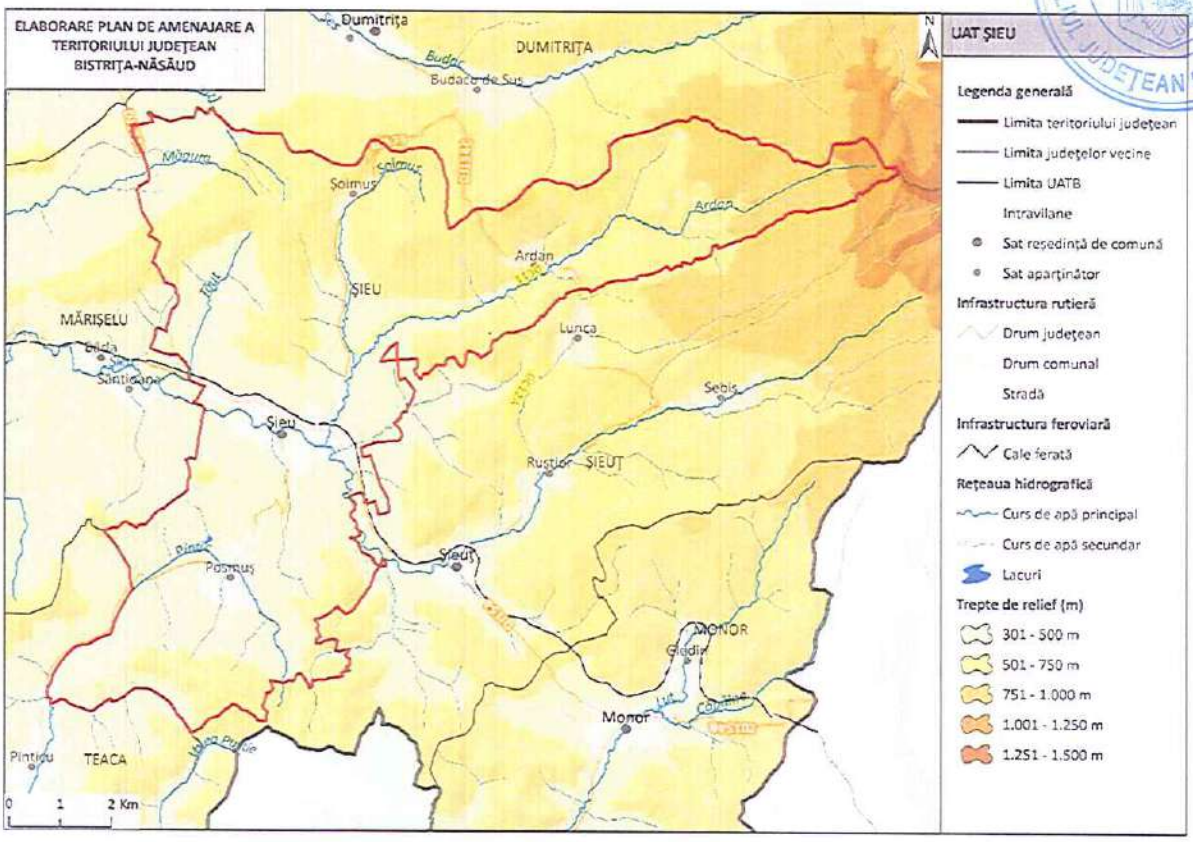

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ȘIEU
1.2.	Sate componente	Ardan, Posmuș, Șieu și Șoimuș
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	4 monumente grupa valorică A 2 monumente grupa valorică B	9 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	5 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	

2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-A-01285 Situl arheologic de la Ardan, punct "Cetăţuie" (BN-I-m-A-01285.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01285.02 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01285.03 Așezare fortificată); Epoca bronzului timpuriu - sec. XIII - XIV • BN-I-s-B-01379 Ruine fortificaţie medieval; sec. XIII - XIV • BN-II-a-A-01685 Castelul Teleki (BN-II-m-A-01685.01 Pavilion de intrare, cu corpuri laterale (laturile de nord şi sud) + BN-II-m-A-01685.02 Corp principal, castelul Teleki)); 12; sec. XVIII – XIX • BN-II-m-A-01710 Castelul Rakoczy, azi Şcoala de arte şi meserii; 140 A; sec. XVI - XVIII	- stare foarte bună stare foarte bună
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01686 Biserica evanghelică C.A., azi utilizată de parohia greco-catolică; sat Posmuș; 130; sec. XV, 1876,1901,1924, 1962 • BN-II-m-A-01709 Biserica reformată; sat Șieu; 295; 1783	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Castelul Șieu (Primăria)	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Dealurile Șieului • Piemontul Călimanilor • Râul Șieu • Pădurea Posmuș • Peisaj montan forestier • Peisaj colinar agro-forestier

4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-A-01285 Situl arheologic de la Ardan, punct "Cetăţuie" (BN-I-m-A-01285.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01285.02 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01285.03 Așezare fortificată); Epoca bronzului timpuriu - sec. XIII – XIV • BN-I-s-B-01379 Ruine fortificație medieval; sec. XIII - XIV • BN-II-a-A-01685 Castelul Teleki (BN-II-m-A-01685.01 Pavilion de intrare, cu corpuri laterale (laturile de nord şi sud) + BN-II-m-A-01685.02 Corp principal, castelul Teleki)); 12; sec. XVIII – XIX • BN-II-m-A-01710 Castelul Rakoczy, azi Şcoala de arte şi meserii; 140 A; sec. XVI – XVIII • Via Transilvanica
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• "Festivalul Cântecului, Portului și Jocului de pe Valea Șieului" • Tradiții de nuntă • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Hâzii / Mascații • Maialul

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO

	1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ȘIEU-MĂGHERUȘ

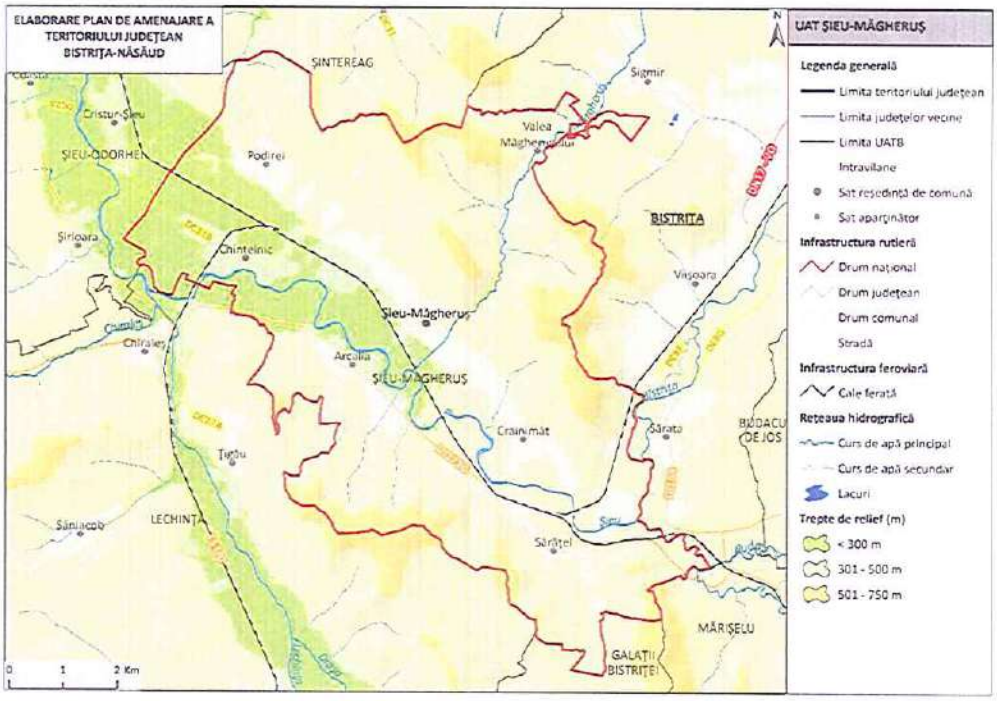

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ȘIEU-MĂGHERUȘ
1.2.	Sate componente	Șieu-Măgheruș, Chintelnic, Arcalia, Sărățel, Crainimăt, Podirei și Valea Măgherușului
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	2 situri arheologice din sectorul 5 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul roman de la Sărăţel - Sărăţel Cetate II (watchtower; cod RAN: 34752.05; fără cod LMI) • Turnul roman de la Sărăţel - Sărăţel Cetate I (watchtower; cod RAN: 34752.04; cod LMI: BN-I-m-A-01389.01)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	11 monumente grupa valorică A	24 monumente incluse în RAN

		18 monumente grupa valorică B
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	7 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01310 Situl arheologic de la Chintelnic, punct "Ştiubei" (BN-I-m-B-01310.01 Așezare + BN-I-m-B-01310.02 Așezare +BN-I-m-B-01310.03 Așezare); Epoca bronzului târziu - Latène • BN-I-s-B-01380 Sit arheologic-Tumul; Vatra satului • BN-I-s-A-01389 Situl arheologic de la Sărăţel, punct "Dealul Cetate" (BN-I-m-A-01389.01 Turn roman + BN-I-m-A-01389.02 Așezare fortificată); Latène – Epoca romană • BN-I-s-B-01390 Situl arheologic de la Sărăţel, punct "După Grădini" (BN-I-m-B-01390.01 Așezare + BN-I-m-B-01390.02 Așezare + BN-I-m-B-01390.03 Așezare + BN-I-m-B-01390.04 Așezare + BN-I-m-B-01390.05 Așezare); Neolitic – Epoca medievală • Așezări • BN-I-s-A-01410 Situl arheologic de la Şieu -Măgheruş, punct "Cetatea" (BN-I-m-A-01410.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01410.02 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01410.03 Așezare fortificată); Epoca bronzului – Epoca medievală • BN-II-a-A-01614 Ansamblul castelului Bethlen, azi Complex Arcalia/ Universitatea "Babeş–Bolyai" Cluj-Napoca (BN-II-m-A-01614.01 Castelul Bethlen + BN-II-m-A-01614.02 Parcul	-

		dendrologic al castelului Bethlen); 132; 1800 • BN-I-s-A-01281 Situl arheologic de la Arcalia, punct "La Cetate" (BN-I-m-A-01281.01 Așezare + BN-I-m-A-01281.02 Așezare + BN-I-m-A-01281.03 Așezare); Epoca bronzului timpuriu – Epoca medievală • BN-I-s-B-01282 Situl arheologic de la Arcalia, punct "La Movilă" (BN-I-s-B-01282.01 Așezare + BN-I-s-B-01282.02 Așezare + BN-I-s-B-01282.03 Așezare + BN-I-s-B-01282.04 Așezare); Epoca bronzului târziu – Epoca medievală timpurie	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01613 Biserica evanghelică C.A., azi biserica ortodoxă "Sf. Ioan Botezătorul"; sat Arcalia; 84; 1800 • BN-II-a-A-01640 Ansamblul bisericii evanghelice CA, azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. M. Mc. Dimitrie izvorâtorul de mir" (BN-II-m-A-01640.01 Biserica evanghelică C.A, azi biserica ortodoxă "Sf. M. Mc. Dimitrie, izvorâtorul de mir" + BN-II-m-A-01640.02 Zid de incintă); sat Crainimăt; 196; sec. XV - XVIII • BN-II-m-A-01711 Biserica evanghelică CA, azi biserica ortodoxă; sat Șieu-Măgheruș; 221; sec. XIII - XIV, transf. 1633, sec. XVIII, 1863	stare de degradare
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Biserica de lemn; sat Arcalia	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 202. Masivul de sare de la Sărăţel - 2.213. Pădurea Poşmus • Culmea Brăteni-Țigău • Râul Șieu • Șieu – Budac • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare

4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01310 Situl arheologic de la Chintelnic, punct "Ştiubei" (BN-I-m-B-01310.01 Așezare + BN-I-m-B-01310.02 Așezare +BN-I-m-B-01310.03 Așezare); Epoca bronzului târziu - Latène • BN-I-s-B-01380 Sit arheologic-Tumul; Vatra satului • BN-I-s-A-01389 Situl arheologic de la Sărăţel, punct "Dealul Cetate" (BN-I-m-A-01389.01 Turn roman + BN-I-m-A-01389.02 Așezare fortificată); Latène – Epoca romană • BN-I-s-B-01390 Situl arheologic de la Sărăţel, punct "După Grădini" (BN-I-m-B-01390.01 Așezare + BN-I-m-B-01390.02 Așezare + BN-I-m-B-01390.03 Așezare + BN-I-m-B-01390.04 Așezare + BN-I-m-B-01390.05 Așezare); Neolitic – Epoca medievală • BN-I-s-A-01410 Situl arheologic de la Șieu -Măgheruş, punct "Cetatea" (BN-I-m-A-01410.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01410.02 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01410.03 Așezare fortificată); Epoca bronzului – Epoca medievală • BN-II-a-A-01614 Ansamblul castelului Bethlen, azi Complex Arcalia/ Universitatea "Babeş–Bolyai" Cluj-Napoca (BN-II-m-A-01614.01 Castelul Bethlen + BN-II-m-A-01614.02 Parcul dendrologic al castelului Bethlen); 132; 1800 • BN-I-s-A-01281 Situl arheologic de la Arcalia, punct "La Cetate" (BN-I-m-A-01281.01 Așezare + BN-I-m-A-01281.02 Așezare + BN-I-m-A-01281.03 Așezare); Epoca bronzului timpuriu – Epoca medievală • BN-I-s-B-01282 Situl arheologic de la Arcalia, punct "La Movilă" (BN-I-s-B-01282.01 Așezare + BN-I-s-B-01282.02 Așezare + BN-I-s-B-01282.03 Așezare + BN-I-s-B-01282.04 Așezare); Epoca bronzului târziu – Epoca medievală timpurie • BN-II-a-A-01640 Ansamblul bisericii evanghelice CA, azi ansamblul bisericii ortodoxe "Sf. M. Mc. Dimitrie izvorâtorul de mir" (BN-II-m-A-01640.01 Biserica evanghelică C.A, azi biserica ortodoxă "Sf. M. Mc. Dimitrie, izvorâtorul de mir" + BN-II-m-A-01640.02 Zid de incintă); sat Crainimăt; 196; sec. XV - XVIII
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular • Hâzii/Mascații

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);

6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se

	vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.8.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Biserica Evanghelică CA (azi Biserica Ortodoxă)
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.10.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.11.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală

6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.14.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.15.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.16.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.17.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.18.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.19.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ȘIEU-ODORHEI

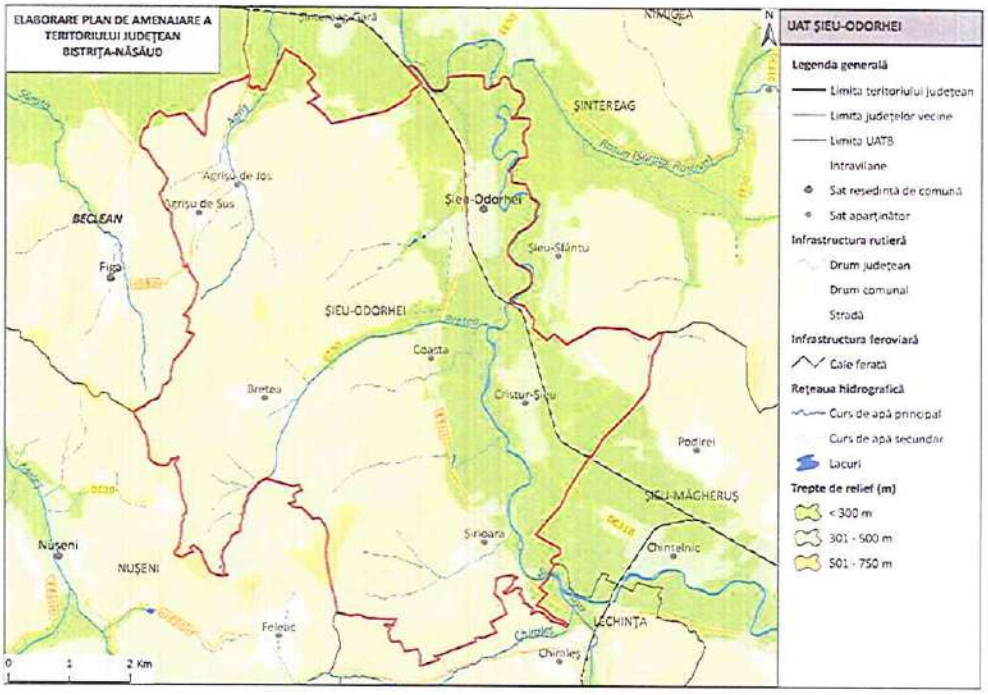

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ȘIEU-ODORHEI
1.2.	Sate componente	Agrișu de Jos, Agrișu de Sus, Bretea, Coasta, Cristur-Șieu, Șieu-Odorhei și Șirioara
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	10 monumente grupa valorică A 19 monumente grupa valorică B	22 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

ROMÂNIA CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01274 Situl arheologic de la Agrişu de Jos, punct "Intravilan" (BN-I-m-B-01274.01 Așezare + BN-I-m-B-01274.02 Așezare + BN-I-m-B-01274.03 Așezare); Epoca bronzului târziu – Epoca medievală • BN-I-s-B-01295 Situl arheologic de la Bretea, punct "Coasta lui Balint"; sf. sec. III - IV, Cultura Sântana de Mureş-Cerneahov • BN-I-s-B-01296 Situl arheologic de la Bretea, punct "În Pruni" (BN-I-m-B-01296.01 Așezare + BN-I-m-B-01296.02 Așezare+ BN-I-m-B-01296.03 Așezare); Epoca bronzului - Epoca medievală timpurie • BN-I-s-B-01297 Situl arheologic de la Bretea, punct "Fântâna Jugastrului" (BN-I-m-B-01297.01 Așezare + BN-I-m-B-01297.02 Așezare + BN-I-m-B-01297.03 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • Așezări • BN-I-s-B-01328 Situl arheologic de la Cristur - Şieu, punct "La baie" (BN-I-m-A-01328.01 Așezare + BN-I-m-A-01328.02 Așezare + BN-I-m-A-01328.03 Așezare + BN-I-m-A-01328.04 Așezare); Hallstatt – Epoca migrațiilor • BN-I-s-A-01412 Situl arheologic de la Şieu - Odorhei, punct "Şomoştauă" (BN-I-m-A-01412.01 Așezare + BN-I-m-A-01412.02 Așezare + BN-I-m-A-01412.03 Așezare); Epoca bronzului târziu – Epoca medievală timpurie • BN-I-s-A-01416 Așezare fortificată; sec. X - XII • BN-I-s-A-01417 Situl arheologic de la Şirioara, punct "Poderei" (BN-I-m-A-01417.01 Așezare + BN-I-m-A-01417.02 Necropolă); sec. X - XII • BN-II-m-B-01643 Castelul Bethlen, azi depozit; 31; sec. XVII - XVIII	-

3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01712 Biserica reformată; sat Șieu-Odorhei; 191; sec. XIII, XV, XVIII • BN-II-m-A-01715 Biserica reformată; sat Șirioara; 131 A; sf. sec. XV, XVIII	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Castelul Fekete	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Depresiunea transilvano-someșană • Râul Șieu • Șieu – Budac • Peisaj colinar agro-forestier • Peisaj colinar predominant agricol • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01274 Situl arheologic de la Agrișu de Jos, punct "Intravilan" (BN-I-m-B-01274.01 Așezare + BN-I-m-B-01274.02 Așezare + BN-I-m-B-01274.03 Așezare); Epoca bronzului târziu – Epoca medievală • BN-I-s-B-01295 Situl arheologic de la Bretea, punct "Coasta lui Balint"; sf. sec. III - IV, Cultura Sântana de Mureș-Cerneahov • BN-I-s-B-01296 Situl arheologic de la Bretea, punct "În Pruni" (BN-I-m-B-01296.01 Așezare + BN-I-m-B-01296.02 Așezare+ BN-I-m-B-01296.03 Așezare); Epoca bronzului - Epoca medievală timpurie • BN-I-s-B-01297 Situl arheologic de la Bretea, punct "Fântâna Jugastrului" (BN-I-m-B-01297.01 Așezare + BN-I-m-B-01297.02 Așezare + BN-I-m-B-01297.03 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01328 Situl arheologic de la Cristur - Șieu, punct "La baie" (BN-I-m-A-01328.01 Așezare + BN-I-m-A-01328.02 Așezare + BN-I-m-A-01328.03 Așezare + BN-I-m-A-01328.04 Așezare); Hallstatt – Epoca migrațiilor • BN-I-s-A-01412 Situl arheologic de la Șieu - Odorhei, punct "Șomoștauă" (BN-I-m-A-01412.01 Așezare + BN-I-m-A-01412.02 Așezare + BN-I-m-A-01412.03 Așezare); Epoca bronzului târziu – Epoca medievală timpurie • BN-I-s-A-01416 Așezare fortificată; sec. X - XII • BN-I-s-A-01417 Situl arheologic de la Șirioara, punct "Poderei" (BN-I-m-A-01417.01 Așezare + BN-I-m-A-01417.02 Necropolă); sec. X - XII

4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Portul popular • Tradiții de nuntă • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Rusalii (Înstrutatul boului) • Maialul

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicții, condiționări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare și autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Castel Bethlen

6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.13.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ȘIEUȚ

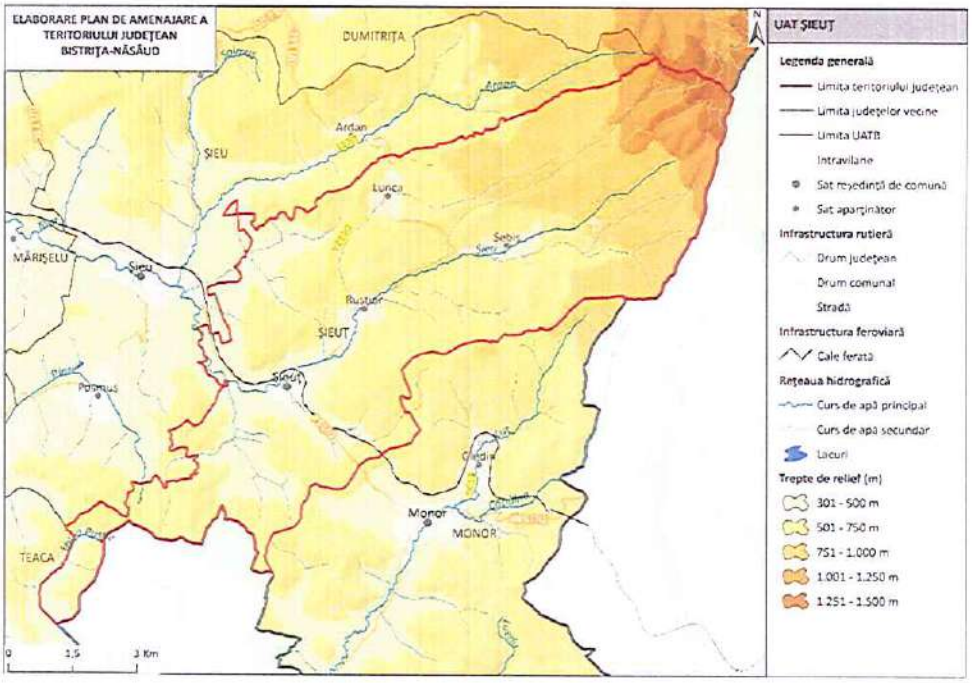

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ȘIEUȚ
1.2.	Sate componente	Lunca, Ruștior, Sebiș și Șieuț
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	1 sit arheologic din sectorul 5 LIMES inclus în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Burgusul roman de la Lunca - La Bolovani (fortlet; cod RAN: 34878.02; fără cod LMI)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	4 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01384 Aşezare fortificată; "La scoruş"; Latène • BN-II-m-B-01700 Casa ETHNOS; 74; sec. XIX • BN-II-m-B-01701 Casă; 134; 1920 • Monumentul eroilor; sat Șieuț • Monumentul eroilor; sat Sebiș	 stare bună stare bună
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Poalele Dealurilor Șieului • Râul Șieu • Peisaj montan forestier • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01384 Aşezare fortificată; "La scoruş"; Latène
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • „Cununile de Rusalii la Şieuţ" • Portul popular • „Jocul însuraţilor" • „Plugarul"

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.

5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);

6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).

6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ

6.2.15.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.17.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.18.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ȘINTEREAG

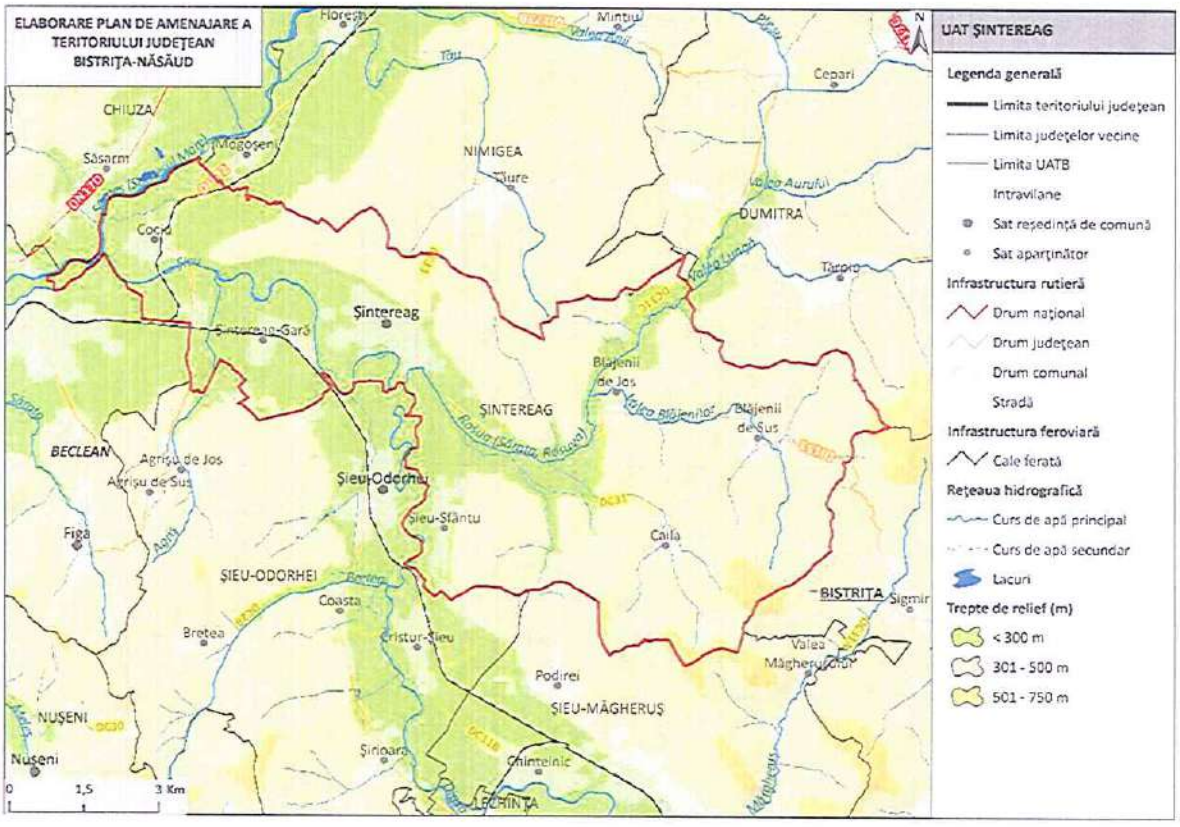

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ȘINTEREAG
1.2.	Sate componente	Blăjenii de Jos, Blăjenii de Sus, Caila, Cociu, Șieu-Sfântu, Șintereag și Șintereag-Gară
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	1 sit arheologic din sectorul 4 LIMES inclus în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul de epocă romană de la Şintereag - Dealul Oului (watchtower; cod RAN: 34912.07; fără cod LMI)	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	4 monumente grupa valorică B	10 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01293 Așezare; Epoca bronzului • BN-I-s-B-01323 Așezare; Epoca bronzului • BN-I-s-B-01414 Așezare; Epoca bronzului • BN-I-s-B-01415 Așezare; Neolitic	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01713 Biserica din lemn "Sf. M.Mc. Dimitrie, Izvorâtorul de Mir"; sat Șieu-Sfântu; 17; 1735, 1800 • BN-II-m-A-01714 Biserica reformată; sat Șintereag; 42; sec. XIV, XV, XVII	stare bună
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	• Situl arheologic de la Caila – exploatare de sare	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 208. La Sărătura • Câmpia Transilvaniei • Râul Șieu

		• Poiana cu narcise de pe Șesul Mogoșenilor • Someșul Mare • Șieu – Budac • Peisaj colinar agro-forestier • Peisaj colinar predominant agricol • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01293 Așezare; Epoca bronzului • BN-I-s-B-01323 Așezare; Epoca bronzului • BN-I-s-B-01414 Așezare; Epoca bronzului • BN-I-s-B-01415 Așezare; Neolitic
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular • Muzica populară • Dansurile populare • Împletitul • Cusutul • Olăritul • Țesutul • Sculptatul în lemn

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.

5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a orașului.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în

	Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.10.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.11.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Construire și reabilitare cămine culturale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale

6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.15.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.17.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.18.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT TÂRLIȘUA

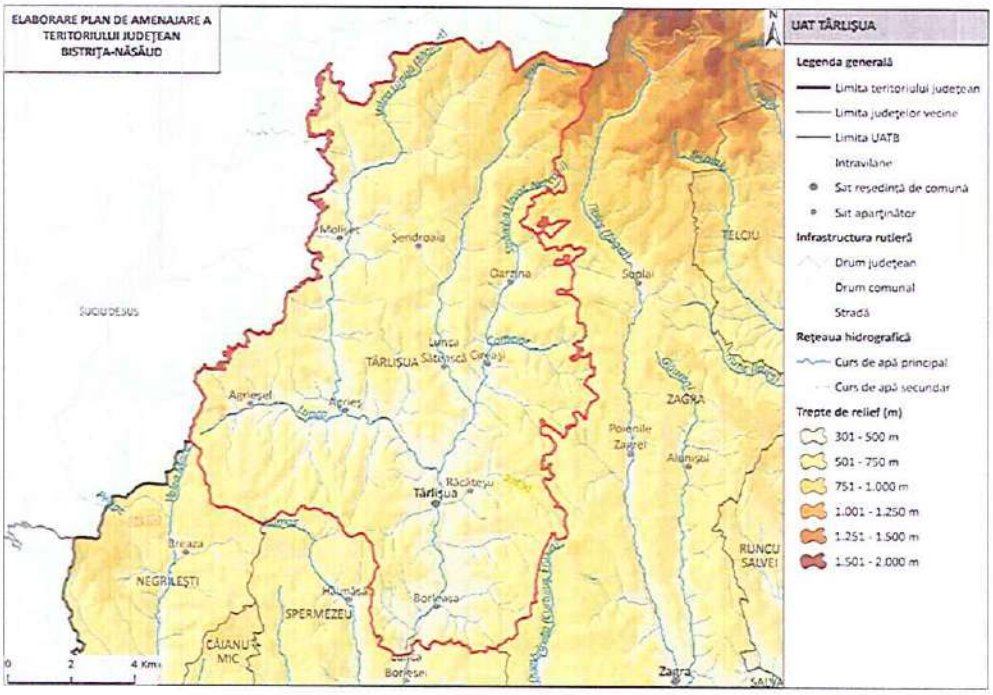

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA TÂRLIȘUA
1.2.	Sate componente	Agrieș, Agrieșel, Borleasa, Cireași, Lunca Sătească, Molișet, Oarzina, Răcătesu, Șendroaia și Târlișua
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	1 monument grupa valorică A
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradițională/specifică conform LMI	• BN-II-m-B-01619 Casă; 114; sf. sec. XIX • BN-III-m-A-01741 Bustul lui Liviu Rebreanu; mijl. sec.XX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent

4.1.	Peisaj natural	• Poalele Munților Țibleș • Râul Strâmba • Borcut • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă • Tradiții de Paște • Tradiții de Crăciun • Portul popular • Muzica populară • Claca • Șezătoarea • Descântecele • Festivalul „Fii Satului"

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.

5.1.9.	Absența unei viziuni integrate asupra monumentelor de for public conduce la tratarea acestora ca simple obiecte decorative, desprinse de contextul lor istoric și urbanistic.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.3.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale

6.2.4.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.5.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.6.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.7.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.8.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.9.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.10.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT TEACA

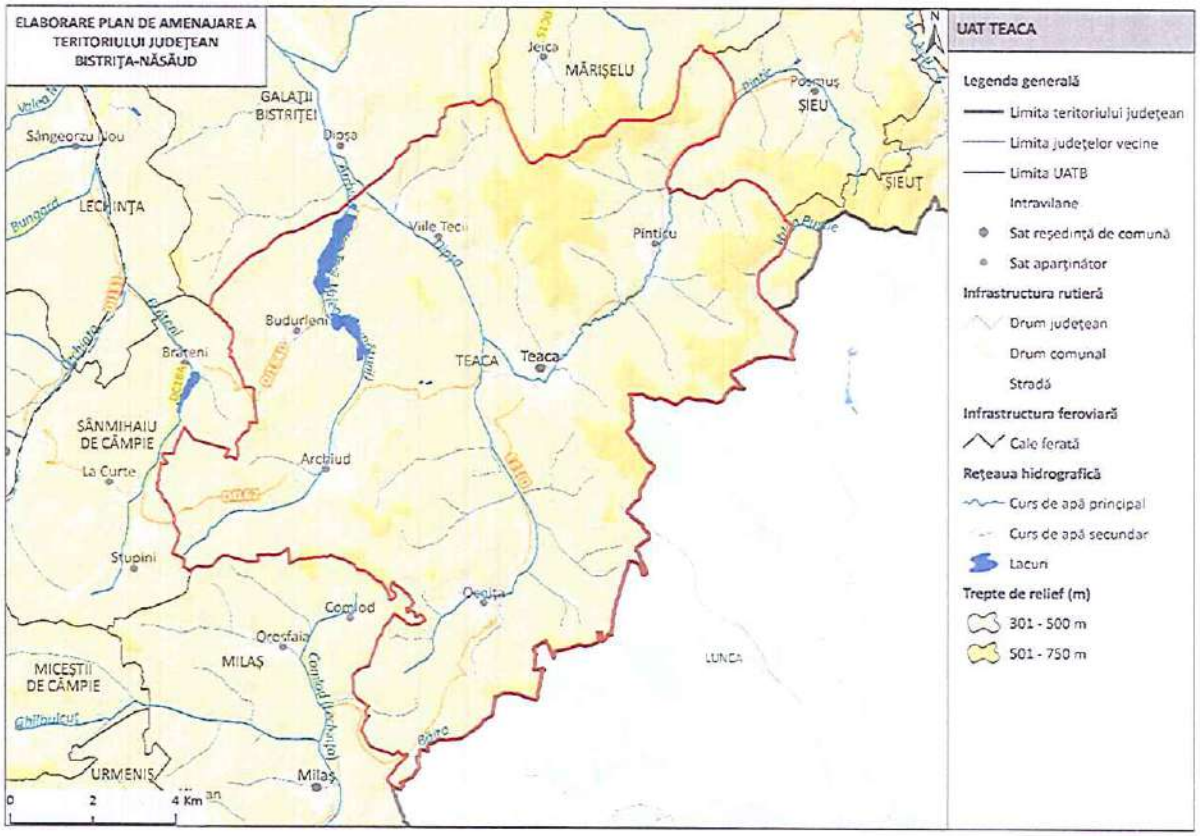

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA TEACA
1.2.	Sate componente	Archiud, Budurleni, Ocnița, Pinticu, Teaca și Viile Tecii
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	9 monumente grupa valorică A 19 monumente grupa valorică B	21 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-A-01283 Situl arheologic de la Archiud, punct "Fundătura" (BN-I-m-A-01283.01 Așezare + BN-I-m-A-01283.02 Așezare + BN-I-m-A-01283.03 Așezare + BN-I-m-A-01283.04 Așezare); Neo-eneolitic – Epoca medievală • BN-I-s-B-01303 Situl arheologic de la Budurleni, punct "Între pâraie" (BN-I-m-B-01303.01 Așezare + BN-I-m-B-01303.02 Așezare); Epoca bronzului târziu - Latène • BN-I-s-B-01375 Situl arheologic de la Ocniţa, punct "Valea Lupului" (BN-I-m-B-01375.01 Așezare + BN-I-m-B-01375.02 Necropolă + BN-I-m-B-01375.03 Așezare + BN-I-m-B-01375.04 Așezare); Cultura Sântana de Mureş-Cerneahov • BN-I-s-B-01376 Situl arheologic de la Ocniţa, punct "La Dâlme" (BN-I-m-B-01376.01 Așezare + BN-I-m-B-01376.02 Așezare + BN-I-m-B-01376.03 Așezare); Epoca bronzului - sec. XI - XII • BN-I-s-B-01422 Situl arheologic de la Teaca, punct "Vatra satului" (BN-I-m-B-01422.01 Așezare + BN-I-m-B-01422.02	-

		Așezare + BN-I-m-B-01422.03 Așezare); Neolitic – Epoca migrațiilor • Așezări • BN-I-s-A-01434 Situl arheologic de la Viile Tecii, punct "Dealul Cetății" (BN-I-m-A-01434.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01434.02 Așezare fortificată)	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01717 Biserica evanghelică C.A. (BN-I-s-A-01717.01 Cimitirul bisericii); sat Teaca; 345; prima jum. a sec. XIV, 1753, 1799, 1828, 1909 • BN-II-m-A-01625 Biserica de lemn "Nașterea Maicii Domnului"; sat Budurleni; 68; 1705 - 1768, 1925 • BN-II-m-B-01726 Casa parohială a bisericii evanghelice C.A.; sat Viile Tecii; 186; 1912-1913	stare de degradare
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Râul Dipșa • Viile Tecii • Peisaj colinar agro-forestier • Peisaj colinar predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-A-01283 Situl arheologic de la Archiud, punct "Fundătura" (BN-I-m-A-01283.01 Așezare + BN-I-m-A-01283.02 Așezare + BN-I-m-A-01283.03 Așezare + BN-I-m-A-01283.04 Așezare); Neo-eneolitic – Epoca medievală • BN-I-s-B-01303 Situl arheologic de la Budurleni, punct "Între pâraie" (BN-I-m-B-01303.01 Așezare + BN-I-m-B-01303.02 Așezare); Epoca bronzului târziu - Latène • BN-I-s-B-01375 Situl arheologic de la Ocniţa, punct "Valea Lupului" (BN-I-m-B-01375.01 Așezare + BN-I-m-B-01375.02 Necropolă + BN-I-m-B-01375.03 Așezare + BN-I-m-B-01375.04 Așezare); Cultura Sântana de Mureş-Cerneahov • BN-I-s-B-01376 Situl arheologic de la Ocniţa, punct "La Dâlme" (BN-I-m-B-01376.01 Așezare + BN-I-m-B-

		01376.02 Așezare + BN-I-m-B-01376.03 Așezare); Epoca bronzului - sec. XI - XII • BN-I-s-B-01422 Situl arheologic de la Teaca, punct "Vatra satului" (BN-I-m-B-01422.01 Așezare + BN-I-m-B-01422.02 Așezare + BN-I-m-B-01422.03 Așezare); Neolitic – Epoca migrațiilor • BN-I-s-A-01434 Situl arheologic de la Viile Tecii, punct "Dealul Cetății" (BN-I-m-A-01434.01 Așezare fortificată + BN-I-m-A-01434.02 Așezare fortificată) • Lacul Paradisul Verde
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică și georeferențiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecție aferente, cu precizarea condițiilor de intervenție și a restricțiilor; integrează informațiile obținute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicții, condiționări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare și autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.

6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Transformare biblioteci publice în huburi de învățare digitală
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta vinului din regiunile istorice ale României - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud - Ruta "Povestea vinului în Podgoria Lechința"
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.6.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.8.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.9.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.10.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.11.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.12.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.13.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT TELCIU

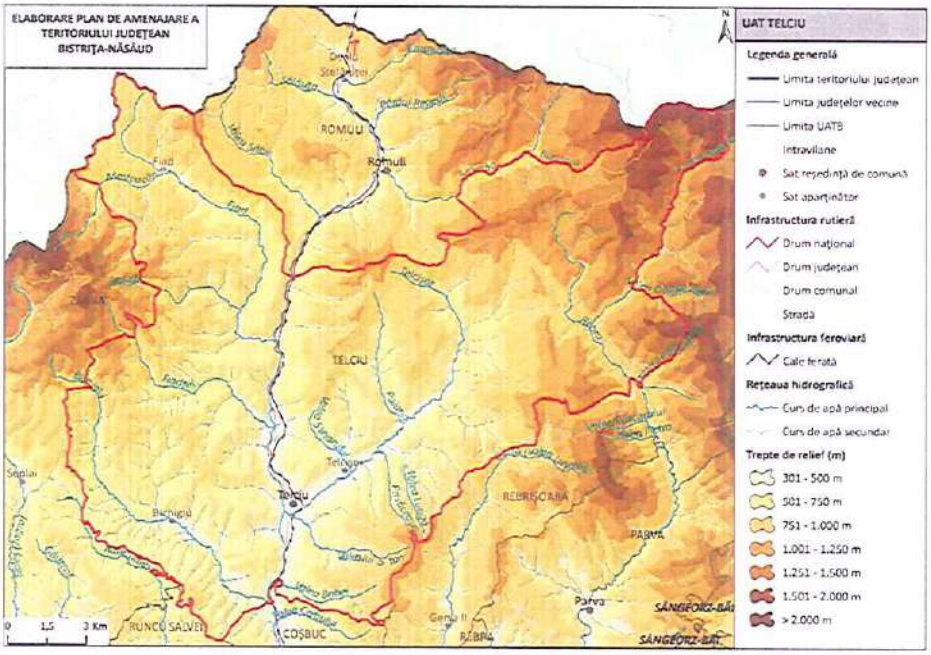

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA TELCIU
1.2.	Sate componente	Bichigiu, Fiad, Telcișior și Telciu
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	UAT inclus în Transhumanța - element înscris de România pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	1 monument inclus în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Nu sunt delimitate în PUG	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-II-m-B-01718 Casă evreiască, azi cabinet medical; 557; sf. sec. XIX	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Munții Țibleș • Munții Rodnei • Râul Telcișor • Râul Fiad • Pietrosul Rodnei • Valea Izei și Dealul Solovan • Peisaj montan forestier • Peisaj montan alpin și subalpin • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de nuntă, înmormântare • Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular (clopul cu pană de păun) • Cântecul popular • Tradiții de Bobotează • Tradiții de Rusalii • Aldămașul • Îmbrânzitul oilor • Sărbătoarea Sânzâienilor • Berea • „Focul Viu" • Zăpada mieilor • Îngroparea anului la Monument • Obiceiuri de sărbătorire ale unor Sfinți

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenţii realizate fără o înţelegere adecvată a valorii istorice şi arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialităţii autentice şi a relaţiei dintre obiect şi contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepţii unitare de amenajare în zonele de protecţie a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absenţa PUZCP-urilor funcţionale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecţie, transformând zonele construite protejate în entităţi administrative formale, fără impact real asupra modului de construire şi intervenţie.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural şi pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcţionale între evidenţele patrimoniale, documentaţiile de urbanism şi strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre iniţiativele culturale locale şi politicile educaţionale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice şi integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentaţiile urbanistice conduc la o protecţie insuficientă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentaţiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecţie ale monumentelor istorice, conform legislaţiei în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecţie trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricţii clare privind utilizarea terenurilor; intervenţiile asupra construcţiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecţie stabilite de Ministerul Culturii;

6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecților din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 5.6., PGDT 5.6.1. Amenajarea / reabilitare case memoriale
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică

6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT TIHA BÂRGĂULUI

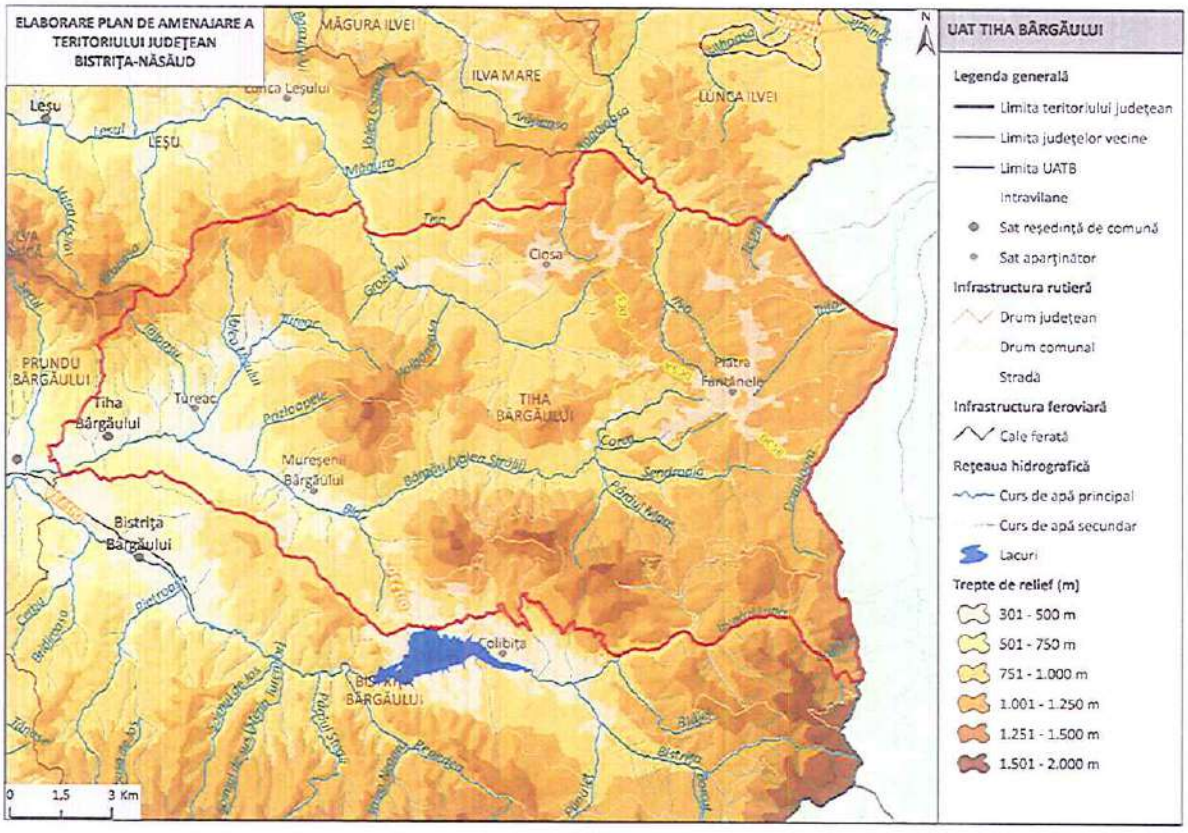

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA TIHA BÂRGĂULUI
1.2.	Sate componente	Tiha Bârgăului, Tureac, Mureșenii Bârgăului, Piatra Fântânele și Ciosa
1.3.	Județ	BISTRIŢA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECŢIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	-	2 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	-	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	-	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	-	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Munții Bârgău • Râul Bârgău • Piatra Fântânele • Cușma • Valea Străjii • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	-
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Portul popular • Tradiții de Bobotează • Dansul Popular

		• Clăcile • Bacea Nicolae, Burbulea Leon, Seretan Vasile, Cobuț Gheorghe – meșteșuguri populare țărănești • Dologa Ioan – atelier de prelucrare a lemnului • Alaiul Nunților de pe Bârgău • Festivalul Internațional de Folclor Regele Brazilor

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.2.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.3.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.4.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.5.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.4.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură

	(sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.5.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.6.	Construcţiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.7.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.8.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acțiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta "Pe urmele Contelui Dracula"
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

UAT URIU

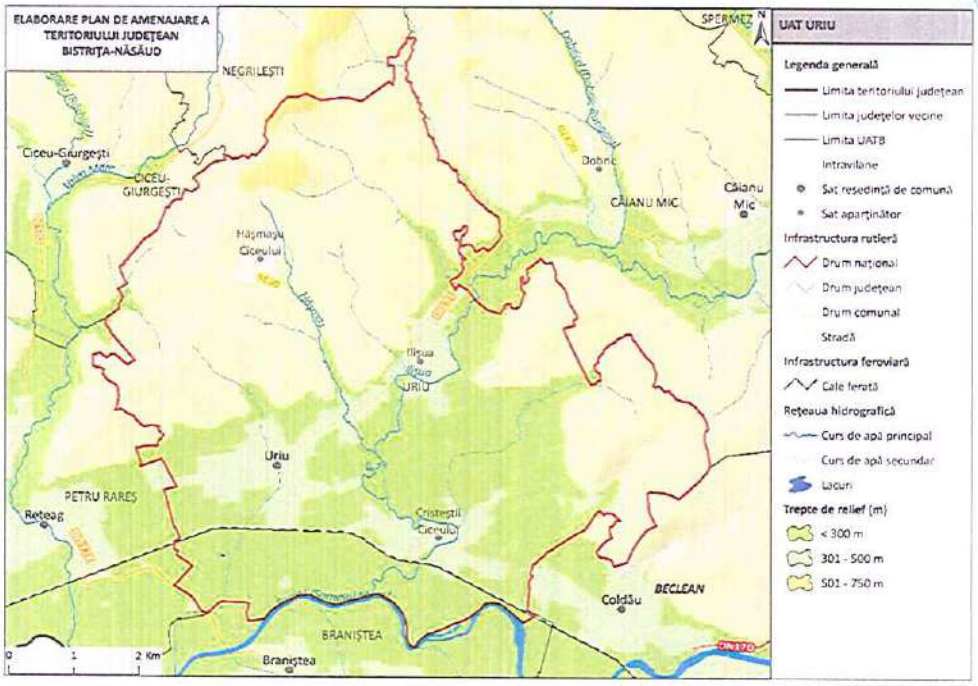

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA URIU
1.2.	Sate componente	Cristeștii Ciceului, Hășmașu Ciceului, Ilișua și Uriu
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	2 situri arheologice din sectorul 4 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Situl arheologic de la Ilișua - Vicinal (Arcobadara) (auxiliary fort, civilian settlement, baths, road; cod RAN: 35303.02; cod LMI: BN-I-s-A-01354) • Castellum-ul de epocă romană de la Ilișua (fortlet; cod RAN: 35303.01; cod LMI: BN-I-s-A-01430)
2.2.	Monumente PATN	-

2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 6 monumente grupa valorică B	7 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 2 monumente grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-A-01354 Situl arheologic de la Ilişua, punct "Vicinal" (BN-I-m-A-01354.01 Castru + BN-I-m-A-01354.02 Thermele castrului + BN-I-m-A-01354.03 Vicus-ul militar + BN-I-m-A-01354.04 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01429 Situl arheologic de la Uriu, punct "Terasa din dreptul Văii Ilişua " (BN-I-m-B-01429.01 Așezare + BN-I-m-B-01429.02 Așezare); Epoca bronzului – Hallstatt • BN-I-s-A-01430 Burgus; sec. II - III p. Chr., Epoca romană • BN-II-m-B-01641 Castelul Torma, azi imobil cu activităţi meşteşugăreşti; 288; sec. XIX • BN-II-m-A-01662 Castelul Hye, azi Preventoriu TBC; 268; sec. XVIII	- stare de degradare
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01642 Biserica romano-catolică; sat Cristeștii Ciceului; 325; sec. XIV, 1717, 1784, 1801-1806 • BN-II-m-B-01723 Biserica reformată; sat Uriu; 314; sec. XV, XVII	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Dealurile Ciceului • Culoarele Someșelor Mare și Mic • Râul Someșul Mare • Someșul Mare între Mica și Beclean • Peisaj colinar agro-forestier • Peisajul culoarelor de vale intracolinare
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-A-01354 Situl arheologic de la Ilișua, punct "Vicinal" (BN-I-m-A-01354.01 Castru + BN-I-m-A-01354.02 Thermele castrului + BN-I-m-A-01354.03 Vicus-ul militar + BN-I-m-A-01354.04 Așezare); Epoca bronzului - sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01429 Situl arheologic de la Uriu, punct "Terasa din dreptul Văii Ilișua " (BN-I-m-B-01429.01 Așezare + BN-I-m-B-01429.02 Așezare); Epoca bronzului – Hallstatt • BN-I-s-A-01430 Burgus; sec. II - III p. Chr., Epoca romană
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.

5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	PREVEDERI GENERALE
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcție de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.

6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3. PGDT 6.3.3. Reabilitare Castelul Torma
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO

6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.15.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.17.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situații de urgență, alte măsuri de prevenire a situațiilor de urgență
6.2.18.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT URMENIȘ

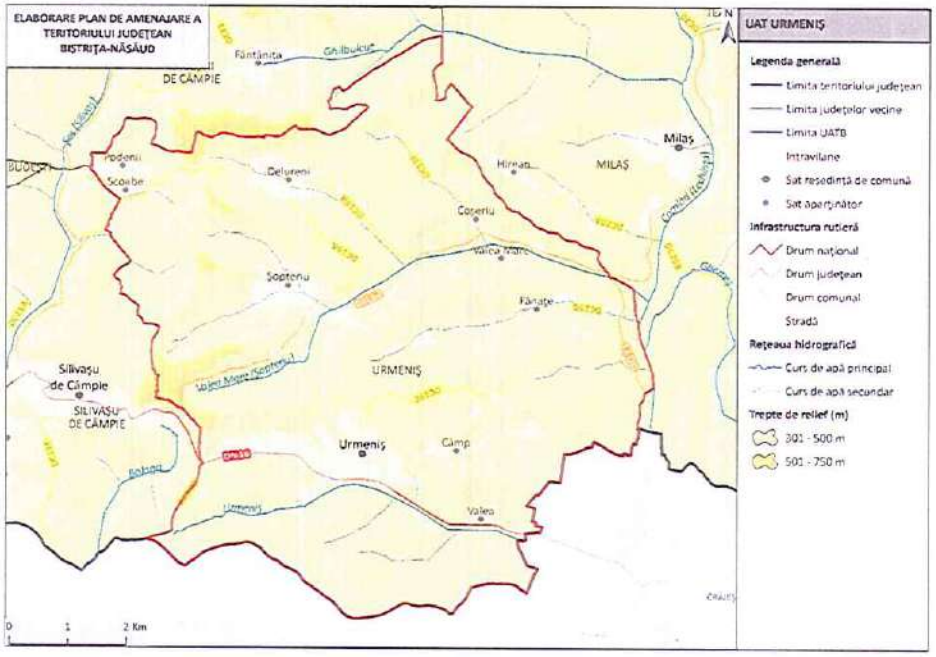

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA URMENIȘ
1.2.	Sate componente	Câmp, Coșeriu, Delureni, Fânațe, Podenii, Scoabe, Șopteriu, Urmeniș, Valea și Valea Mare
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	-	
2.2.	Monumente PATN	-	
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	11 monumente grupa valorică B	5 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	3 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B	
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-	
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare și memoriale (conf. LMI)	-	
2.7.	Zone de protecție a monumentelor istorice / Zone construite protejate	-	

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/piețe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01330 Situl arheologic de la Delureni, punct "Dosul Uilacului" (BN-I-m-B-01330.01 Așezare + BN-I-m-B-01330.02 Așezare + BN-I-m-B-01330.03 Așezare + BN-I-m-B-01330.04 Așezare); Epoca bronzului – Epoca medievală timpurie • BN-I-s-B-01418 Situl arheologic de la Şopteriu, punct "La intrarea în sat" (BN-I-m-B-01418.01 Așezare + BN-I-m-B-01418.02 Așezare + BN-I-m-B-01418.03 Așezare + BN-I-m-B-01418.04 Așezare); Hallstatt - sec. IV p. chr. • BN-II-a-A-01724 Ansamblul castelului Banffy (BN-II-m-A-01724.01 Castelul Banffy + BN-II-m-A-01724.02 Grânar); 205- 206; 1638	
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-B-01644 Biserica reformată; sat Delureni; 132 A; 1500, înc. sec. XX	-
3.3.	Ţesut urban tradiţional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• Câmpia Transilvaniei • Râul Urmeniș • Râul Valea Mare • Pajiștile Sărmășel - Milaș – Urmeniș • Peisaj colinar predominant agricol • Peisaj colinar silvostepic predominant agricol
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01330 Situl arheologic de la Delureni, punct "Dosul Uilacului" (BN-I-m-B-01330.01 Așezare + BN-I-m-B-01330.02 Așezare + BN-I-m-B-01330.03 Așezare + BN-I-m-B-01330.04 Așezare); Epoca bronzului – Epoca medievală timpurie • BN-I-s-B-01418 Situl arheologic de la Şopteriu, punct "La intrarea în sat" (BN-I-m-B-01418.01 Așezare + BN-I-m-B-01418.02 Așezare + BN-I-m-B-01418.03 Așezare + BN-I-m-B-01418.04 Așezare); Hallstatt - sec. IV p. chr.

		• BN-II-a-A-01724 Ansamblul castelului Banffy (BN-II-m-A-01724.01 Castelul Banffy + BN-II-m-A-01724.02 Grânar); 205- 206; 1638
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular • Sânzâienele • Șezătorile • Festivalul "Junii Satului"

5. DISFUNCŢIONALITĂŢI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncţionalităţi identificate:
5.1.1.	Lipsa întreţinerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.
5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existenţa riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural şi construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum şi slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei

	arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECŢIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcţiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură (sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcțiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**

6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Reabilitare Ansamblul Castelului Banffy
6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.5.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.6.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.7.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.8.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.9.	Circulaţia terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.10.	Sprijinirea muzeelor existente
6.2.11.	Înființarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.12.	Înființarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural și finanțarea protejării patrimoniului cultural.

UAT ZAGRA

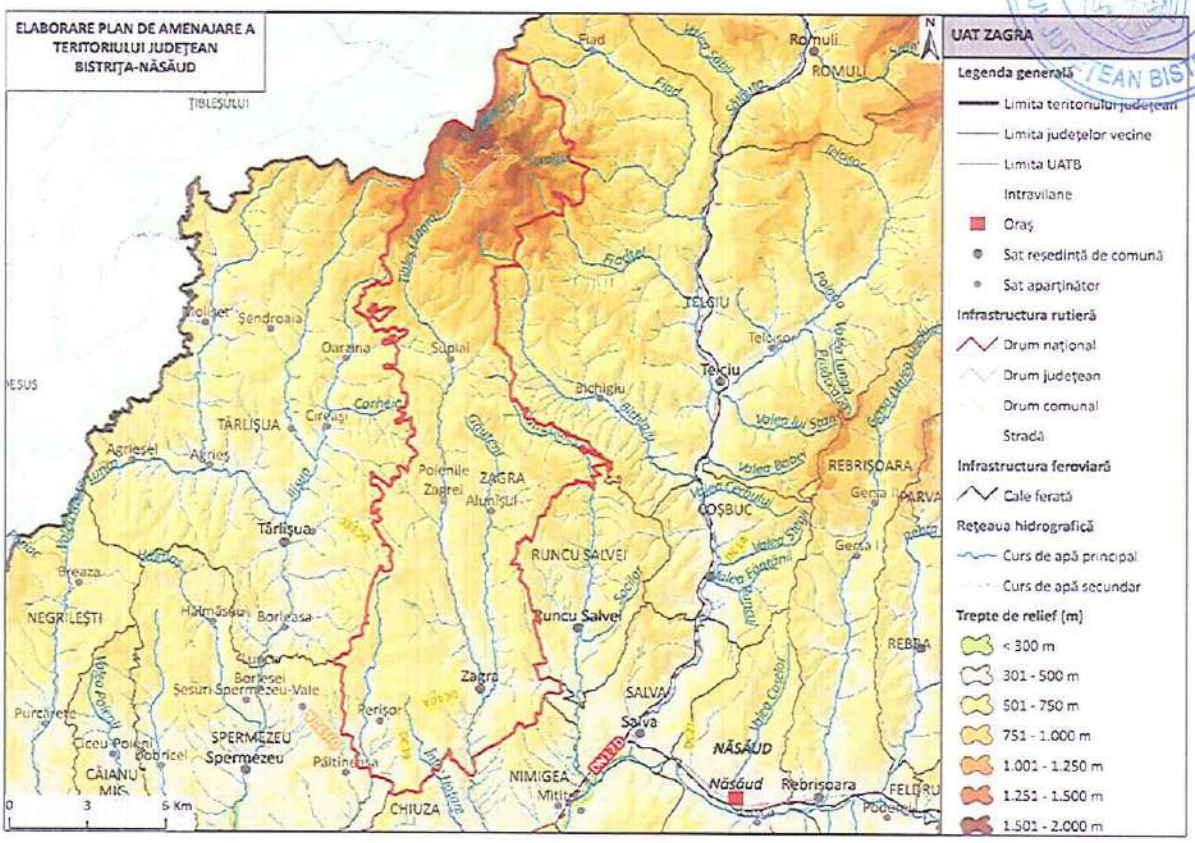

1. LOCALIZARE

1.1.	Unitate administrativ-teritorială	COMUNA ZAGRA
1.2.	Sate componente	Alunișul, Perișor, Poienile Zagrei, Suplai și Zagra
1.3.	Județ	BISTRIȚA-NĂSĂUD

2. REGIM JURIDIC DE PROTECȚIE

2.1.	Monumente UNESCO	6 situri arheologice din sectorul 4 LIMES incluse în LPM (Lista Patrimoniului Mondial UNESCO – FRE - Dacia): • Turnul de epocă romană de la Zagra - Dealul Ciorilor (watchtower; cod RAN: 35438.02; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Zagra - Dealul Lupului (watchtower; cod RAN: 35438.05; fără cod LMI)

		• Turnul de epocă romană de la Perişor - Vârful Colnicului (watchtower; cod RAN: 35456.03; cod LMI: BN-I-s-B-01440.02) • Turnul de epocă romană de la Zagra - Vârful Zgăului (watchtower; cod RAN: 35438.01; cod LMI: BN-I-m-B-01440.01) • Turnul de epocă romană de la Perişor - Turnu Popii/ Corobană (watchtower; cod RAN: 35456.02; fără cod LMI) • Turnul de epocă romană de la Perişor – Păltiniş (watchtower; cod RAN: 35456.06; fără cod LMI)
2.2.	Monumente PATN	-
2.3.	Monumente istorice cat. I – Arheologie (conf. LMI)	5 monumente grupa valorică B / 9 monumente incluse în RAN
2.4.	Monumente istorice cat. II – Arhitectură (conf. LMI)	2 monumente grupa valorică A 1 monument grupa valorică B
2.5.	Monumente istorice cat. III – For public (conf. LMI)	-
2.6.	Monumente istorice cat. IV – funerare şi memoriale (conf. LMI)	-
2.7.	Zone de protecţie a monumentelor istorice / Zone construite protejate	Sunt delimitate în PUG.

3. ANALIZA FONDULUI CONSTRUIT

		Existent	Stare
3.1.	Clădiri/pieţe publice/ cimitire cu arhitectură tradiţională/specifică conform LMI	• BN-I-s-B-01440 Sistem de supraveghere şi apărare a limesului Daciei în sectorul Zagra (BN-I-m-B-01440.01 Turn roman + BN-I-m-B-01440.02 Turn roman + BN-I-m-B-01440.03 Turn roman); sec. II - III p. Chr. • BN-II-m-B-01730 Casă; 379; sec. XIX • BN-I-s-B-01378 Burgus roman; Vârful "Comoara"; sec. II - III p. Chr.	-
3.2.	Clădiri de cult cu valoare arhitectural-istorică	• BN-II-m-A-01707 Biserica din lemn "Sf. Arhg. Mihail şi Gavriil", cu turn clopotniţă din piatră; sat Suplai; 72; 1711, 1880	-

		• BN-II-m-A-01729 Biserica din lemn "Sf. Cuv. Parascheva"; sat Zagra; 131; 1640, 1938	
3.3.	Țesut urban tradițional	-	-
3.4.	Clădiri propuse spre clasare	-	-

4. ANALIZA PEISAJ. PATRIMONIU CULTURAL IMATERIAL

		Existent
4.1.	Peisaj natural	• 2.0. Rezervații și monumente ale naturii - 2. 216. Lacul Zagra • Poalele Munților Țibleș • Râul Țibleș • Peisaj montan forestier • Peisaj montan silvo-pastoral • Peisaj colinar agro-forestier
4.2.	Peisaj antropic și natural/peisaj cultural	• BN-I-s-B-01440 Sistem de supraveghere și apărare a limesului Daciei în sectorul Zagra (BN-I-m-B-01440.01 Turn roman + BN-I-m-B-01440.02 Turn roman + BN-I-m-B-01440.03 Turn roman); sec. II - III p. Chr. • BN-I-s-B-01378 Burgus roman; Vârful "Comoara"; sec. II - III p. Chr.
4.3.	Patrimoniu cultural imaterial	• Tradiții de Crăciun • Tradiții de Paște • Tradiții de nuntă • Portul popular • „Hora Satului"

5. DISFUNCȚIONALITĂȚI SPECIFICE PROBLEMATICII PATRIMONIALE

	Disfuncționalități identificate:
5.1.1.	Lipsa întreținerii corespunzătoare a monumentelor istorice, care duce la degradarea lor fizică.
5.1.2.	Intervenții realizate fără o înțelegere adecvată a valorii istorice și arhitecturale a clădirilor, care conduc la pierderea detaliilor originale, a materialității autentice și a relației dintre obiect și contextul său urban sau rural.
5.1.3.	Lipsa unei concepții unitare de amenajare în zonele de protecție a monumentelor istorice.

5.1.4.	Lipsa unor delimitări clare ale zonelor construite protejate. Absența PUZCP-urilor funcționale conduce la o aplicare inconsistentă a regimurilor de protecție, transformând zonele construite protejate în entități administrative formale, fără impact real asupra modului de construire și intervenție.
5.1.5.	Existența riscului de fragmentare a peisajului cultural și pierderea caracterului său identitar.
5.1.6.	Lipsa unei corelări funcționale între evidențele patrimoniale, documentațiile de urbanism și strategiile de dezvoltare.
5.1.7.	Insuficienta promovare a patrimoniului natural și construit, care reduce vizibilitatea turistică a comunei.
5.1.8.	Lipsa de integrare a patrimoniului imaterial în politicile culturale, precum și slaba corelare dintre inițiativele culturale locale și politicile educaționale.
5.1.9.	Lipsa cercetărilor sistematice și integrarea deficitară a siturilor arheologice în documentațiile urbanistice conduc la o protecție insuficientă.
5.1.10.	Neconcordanțele dintre LMI și RAN generează incertitudine administrativă și juridică și, favorizează apariția unor intervenții cu impact negativ asupra stratigrafiei arheologice, în special în cazul proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare imobiliară, unde evaluarea prealabilă a impactului este fie superficială, fie inexistentă.

6. VALOARE CULTURALĂ. PROTECȚIE PROPUSĂ, MĂSURI

6.1.	**PREVEDERI GENERALE**
6.1.1.	La nivelul documentațiilor de urbanism tip PUG, trebuie definite zonele de protecție ale monumentelor istorice, conform legislației în vigoare (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice);
6.1.2.	Zonele de protecție trebuie preluate în RLU aferent, unde sunt precizate restricții clare privind utilizarea terenurilor; intervențiile asupra construcțiilor existente sau construcțiile noi trebuie să respecte reglementările specifice de protecție stabilite de Ministerul Culturii;
6.1.3.	Monumentele istorice și zonele protejate, pe cât este posibil, trebuie incluse în zone cu regim special, unde funcțiunile admise sunt limitate la cele care nu afectează patrimoniul (muzee, centre culturale, instituții de educație, spații de turism cultural);
6.1.4.	Se interzic funcțiunile care generează trafic intens, poluare fonică sau vibrații excesive în apropierea monumentelor (fabrici, depozite, infrastructuri grele);
6.1.5.	Orice intervenție asupra unui monument istoric (restaurare, reabilitare, consolidare) trebuie să fie avizată de către Ministerul Culturii sau Direcția Județeană pentru Cultură

	(sau se emite acord, în funcţie de prevederile legale în vigoare la momentul emiterii respectivului act administrativ) și să respecte principiile de conservare autentică;
6.1.6.	Se interzic modificările care afectează valoarea arhitecturală și istorică a monumentului;
6.1.7.	Construcţiile noi din apropierea monumentelor trebuie să se integreze armonios în peisajul existent, respectând alinieri, regim de înălțime și materiale compatibile cu specificul local.
6.1.8.	Planul Urbanistic General va fi fundamentat de studii arheologice la nivelul întregului teritoriu administrativ, care: identifică şi georeferenţiază siturile arheologice în STEREO 1970, delimitează zonele de protecţie aferente, cu precizarea condiţiilor de intervenţie şi a restricţiilor; integrează informaţiile obţinute în urma studiului arheologic în Regulamentul local de urbanism prin reglementări aplicabile arealelor protejate (interdicţii, condiţionări, avizare, studii suplimentare, proceduri de certificare şi autorizare).
6.1.9.	Având în vedere existenţa bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO este necesară raportarea PUG-urilor la dosarele de nominalizare în Lista Patrimoniului Mondial pentru prezervarea valorii universale excepţionale existente şi a autenticităţii. Se impune integrarea în cadrul PUG-urilor a direcţiilor/acţiunilor/măsurilor din cadrele şi programele de protecţie şi gestiune, acolo unde acestea sunt elaborate. Este necesară elaborarea pentru documentaţiile referitoare la proiecte de infrastructură mare sau proiecte de dezvoltare ample, a unor evaluări ale impactului asupra patrimoniului (Heritage Impact Assessment) potrivit ghidului UNESCO – https://whc.unesco.org/en/guidance-toolkit-impact-assesments/
6.1.10.	În bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (FRE – Dacia) vor fi evitate intervenţiile în sit, în vederea menţinerii integrităţii şi autenticităţii acestora. În condiţiile în care intervenţiile se justifică, ele se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta. În zona de protecţie a bunurilor culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, intervenţiile se vor face după informarea Comisiei Naţionale Limes şi fundamentate de punctul de vedere emis de aceasta.
6.1.11.	Introducerea cu prioritate a valorizării bunurilor culturale înscrise pe LPM UNESCO (FRE - Dacia), a semnalizării lor prin indicatoare specifice, a unor puncte de informare în format fizic şi virtual (cu cod QR).
6.1.12.	La elaborarea PUG se vor analiza ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural elaborate de Ordinul Arhitecţilor din România.
6.2.	**PROIECTE SPECIFICE (conform Planului de Acţiune)**
6.2.1.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Cercetare, conservare, restaurare și punere în valoare, inclusiv interpretare și prezentare, bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO

6.2.2.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Clasarea și obținerea statutului de monument istoric pentru toate componentele bunurilor culturale înscrise în LPM UNESCO de pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud
6.2.3.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Întocmirea programelor de protecție și gestiune (documente subsecvente cadrelor de protecție și gestiune) pentru bunurile culturale înscrise în LPM UNESCO
6.2.4.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Actualizarea PUG-urilor pentru UAT-urile pe raza cărora se regăsesc bunuri culturale înscrise în LPM UNESCO și introducerea unor prevederi specifice în RLU privind asigurarea integrității tuturor elementelor fizice și proceselor care transmit Valoarea Universală Excepțională, respectiv a autencitității acestor elemente și procese și a contextului natural și/sau antropic în care se regăsesc
6.2.5.	PDT 6.3., PGDT 6.3.1. Amenajarea unor trasee culturale tematice (Ruta Patrimoniului Mondial UNESCO din România/din județul Bistrița-Năsăud) și centre de interpretare dedicate obiectivelor din Lista Patrimoniului Mondial, însoțite de infrastructură de vizitare și programe educaționale pentru comunități și publicul larg
6.2.6.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Amenajarea și promovarea rutelor culturale din județul Bistrița-Năsăud: - Ruta circuitul bisericilor de lemn din Bistrița-Năsăud
6.2.7.	PDT 6.3., PGDT 6.3.2. Elaborarea unor evaluări de impact asupra patrimoniului (HIA) pentru proiectele de infrastructură mare sau proiectele ample de dezvoltare
6.2.8.	PDT 6.3., PGDT 6.3.4. Achiziția, reabilitarea și punerea în valoare a construcțiilor tradiționale
6.2.9.	PDT 6.3., PGDT 6.3.5. Conservarea, protejarea și punerea în valoare a vestigiilor, inclusiv amenajarea, după caz, de muzee de sit, parcuri arheologice și atracții turistice
6.2.10.	PDT 6.4., PGDT 6.4.1. Menținerea practicilor agricole tradiționale, a biodiversității asociate, a gospodăriilor rurale cu materiale și tehnici tradiționale
6.2.11.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare / actualizare strategii de dezvoltare locală
6.2.12.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborarea planurilor anuale de protecție și gestiune pentru bunurile culturale înscrise în Lista Patrimoniului Mondial
6.2.13.	PDT 7.2., PGDT 7.2.1. Elaborare ghiduri și studii cu privire la peisajul cultural și arhitectura tradițională specifică
6.2.14.	PDT 7.3., PGDT 7.3.1. Elaborare / actualizare planuri urbanistice generale Elaborare documentații PUZCP pentru zonele protejate cele mai importante din județ
6.2.15.	Circulația terenurilor în vederea bunei gestiuni a bunurilor culturale
6.2.16.	Sprijinirea muzeelor existente

6.2.17.	Înfiinţarea unor muzee de sit, a unor depozite muzeale, utilizabile inclusiv în situaţii de urgenţă, alte măsuri de prevenire a situaţiilor de urgenţă
6.2.18.	Înfiinţarea de structuri dedicate protejării patrimoniului cultural şi finanţarea protejării patrimoniului cultural.

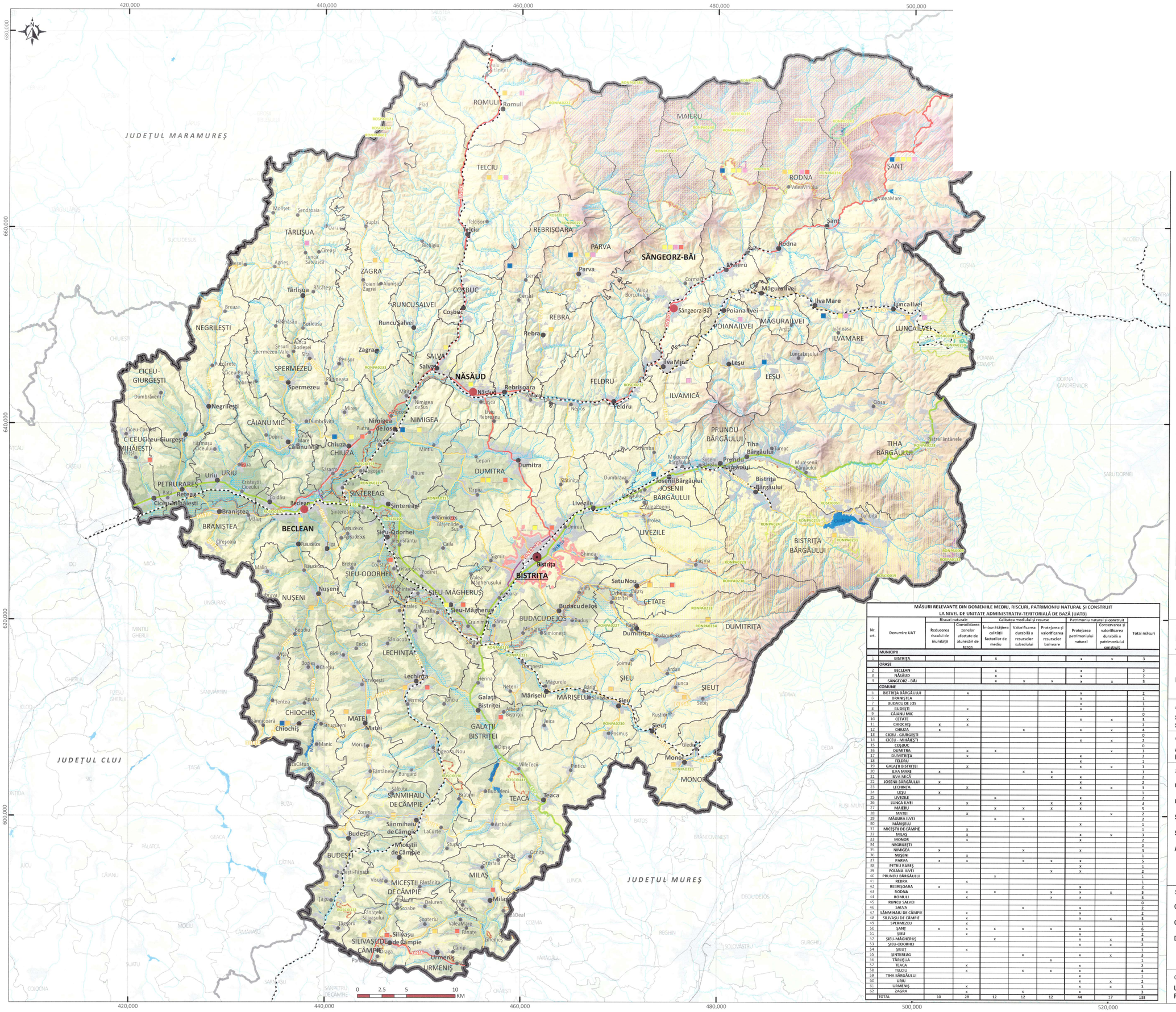

P.A.T.J. BISTRIȚA-NĂSĂUD

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA - NĂSĂUD

LANȘA NR. 1.2. MEDIUL

ROPUNERI

Legenda generală

- Municipiu de importanță națională (reședință de județ)
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Limite administrative

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB
- Localități

Hidrografie

- Curs de apă principal
- Curs de apă secundar
- Lacuri, iazuri, bălți

Infrastructura de comunicație rutieră

- Drum național-european
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal
- Varianta/centura ocolitoare

Infrastructura de comunicație feroviară

- Cale ferată

Legenda specifică

Trepte altitudinale (m)

- 233 - 300
- 301 - 400
- 401 - 600
- 601 - 800
- 801 - 1,000
- 1,001 - 1,200
- 1,201 - 1,400
- 1,401 - 1,700
- 1,701 - 2,000
- 2,001 - 2,279

Măsuri de conservare a patrimoniului natural

Zone/factori naturali care necesită respectarea regimului special de monitorizare și protecție

Arii naturale protejate de interes internațional

- Rezervație a biosferei

Situri NATURA 2000

- Arie de protecție specială (SAC)
- Arie de protecție specială avifaunistică (SPA)
- Sit de importanță comunitară (SCI)

Arii naturale protejate de interes național

- Parc național
- Rezervație naturală
- Rezervație științifică, monument al naturii și rezervație naturală
- Monument al naturii

Prevenirea/atenuarea efectelor riscurilor naturale

- Areal inundabil în scenariul mediu (Q1%)

Prevenirea/atenuarea efectelor riscurilor tehnologice

- Unități care se supun legii 59/2016 - Directiva SEVESO

Măsuri relevante din domeniile mediu, riscuri, patrimoniu natural și construit la nivel de UATB

- Reducerea riscului de inundații
- Consolidarea zonelor afectate de alunecări de teren
- Îmbunătățirea calității factorilor de mediu prin reducerea poluării
- Valorificarea durabilă a resurselor subsolului
- Protejarea și valorificarea resurselor balneare
- Conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit
- Protejarea și valorificarea patrimoniului construit inclus în Rețeaua Orașelor Creative UNESCO (UCCN), în domeniul Arhitectură

MĂSURI RELEVANTE DIN DOMENIILE MEDIU, RISCURI, PATRIMONIU NATURAL ȘI CONSTRUIT LA NIVEL DE UNITATE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ DE BAZĂ (UATB)

Nr. crt.	Denumire UAT	Riscuri naturale		Calitatea mediului și resurse			Patrimoniu natural și construit		Total măsuri
		Reducerea riscului de inundații	Consolidarea zonelor afectate de alunecări de teren	Îmbunătățirea calității factorilor de mediu	Valorificarea durabilă a resurselor subsolului	Protejarea și valorificarea resurselor balneare	Protejarea patrimoniului natural	Conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului construit	
	MUNICIPII								
1	BISTRIȚA			x			x	x	3
	ORAȘE								
2	BECLEAN			x			x		2
3	NĂSĂUD			x			x		2
4	SÂNGEORZ - BĂI			x	x	x	x	x	5
	COMUNE								
5	BISTRIȚA BĂRGĂULUI		x				x		2
6	BRANIȘTEA						x		1
7	BUDACU DE JOS						x		1
8	BUDEȘTI		x				x		2
9	CĂIANU MIC								0
10	CETATE		x				x	x	3
11	CHIOCHIȘ	x	x						2
12	CHIUZA	x			x		x	x	4
13	CICEU - GIURGEȘTI								0
14	CICEU - MIHĂIEȘTI						x	x	2
15	COȘBUC								0
16	DUMITRA		x	x				x	3
17	DUMITRIȚA		x				x		2
18	FELDRU						x		1
19	GALAȚII BISTRIȚEI		x				x	x	3
20	ILVA MARE	x			x	x			3
21	ILVA MICĂ					x	x		2
22	JOȘENII BĂRGĂULUI	x					x		2
23	LECHINȚA		x				x	x	3
24	LEȘU	x							1
25	LIVEZILE			x			x		2
26	LUNCA ILVEI		x			x	x		3
27	MAIERU	x		x	x	x	x		5
28	MATEI		x					x	2
29	MAGURA ILVEI			x	x				2
30	MĂRIȘELU						x		1
31	MICEȘTII DE CÂMPIE		x						1
32	MILAȘ		x				x	x	3
33	MONOR		x				x		2
34	NEGRILEȘTI								0
35	NIMIGEA	x			x		x		3
36	NUȘENI		x						1
37	PARVA	x	x		x	x	x		5
38	PETRU RAREȘ						x		1
39	POIANA ILVEI					x	x		2
40	PRUNDU BĂRGĂULUI			x					1
41	REBRA		x						1
42	REBRIȘOARA	x					x		2
43	RODNA		x	x		x	x	x	5
44	ROMULI		x			x	x		3
45	RUNCU SALVEI								0
46	SALVA				x		x		2
47	SÂNMIHAIU DE CÂMPIE		x				x		2
48	SILIVAȘU DE CÂMPIE		x				x	x	3
49	SPERMEZEU		x						1
50	ȘANT	x	x	x	x	x	x		6
51	ȘIEU		x				x		2
52	ȘIEU-MĂGHERUȘ			x			x	x	3
53	ȘIEU-ODORHEI						x	x	2
54	ȘIEUȚ		x						1
55	ȘINTEREAG				x		x	x	3
56	TÂRLIȘUA					x			1
57	TEACA		x				x		2
58	TELCIU		x		x	x	x		4
59	TIHA BĂRGĂULUI						x		1
60	URIU						x	x	2
61	URMENIȘ		x				x	x	3
62	ZAGRA		x		x		x		3
	TOTAL	10	28	12	12	12	44	17	135

Titlu proiect:

ELABORARE PLAN DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA - NĂSĂUD

Titlu planșă:

Planșa nr. 1.2. Mediul - Propuneri

Beneficiar:

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA - NĂSĂUD

Data	*Contract*
06. 2026	18213 / 10.06.2025

P.A.T.J. BISTRIȚA-NĂSĂUD

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA - NĂSĂUD

ANȘA NR. 2.2. REȚEAUA DE LOCALITĂȚI ȘI POPULAȚIA

OPUNERI

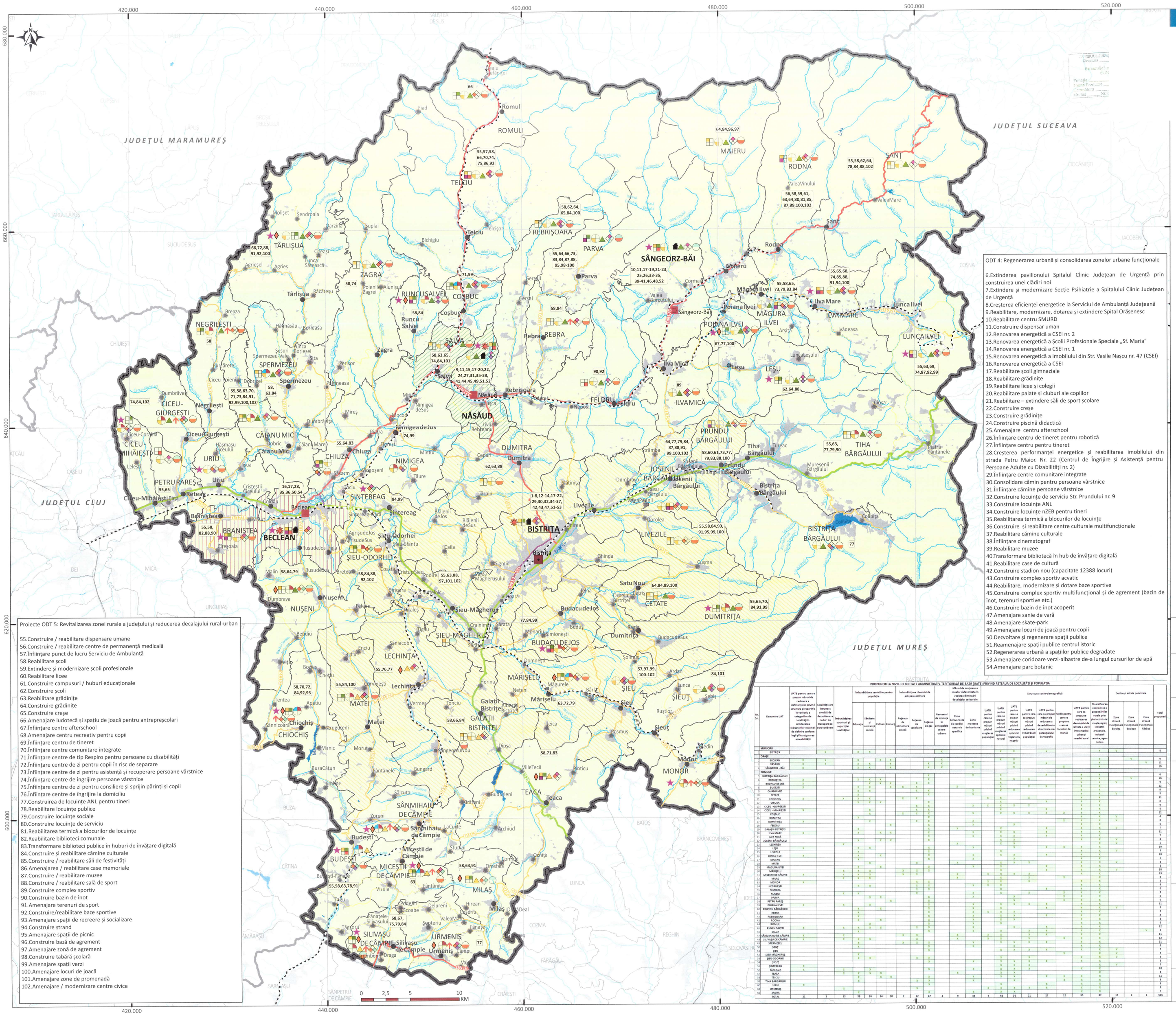

ODT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale

6.Extinderea pavilionului Spitalul Clinic Județean de Urgență prin construirea unei clădiri noi
7.Extindere și modernizare Secție Psihiatrie a Spitalului Clinic Județean de Urgență
8.Creșterea eficienței energetice la Serviciul de Ambulanță Județeană
9.Reabilitare, modernizare, dotarea și extindere Spital Orășenesc
10.Reabilitare centru SMURD
11.Construire dispensar uman
12.Renovarea energetică a CSEI nr. 2
13.Renovarea energetică a Școlii Profesionale Speciale „Sf. Maria"
14.Renovarea energetică a CSEI nr. 1
15.Renovarea energetică a imobilului din Str. Vasile Nașcu nr. 47 (CSEI)
16.Renovarea energetică a CSEI
17.Reabilitare școli gimnaziale
18.Reabilitare grădinițe
19.Reabilitare licee și colegii
20.Reabilitare palate și cluburi ale copiilor
21.Reabilitare – extindere săli de sport școlare
22.Construire creșe
23.Construire grădinițe
24.Construire piscină didactică
25.Amenajare centru afterschool
26.Înființare centru de tineret pentru robotică
27.Înființare centru pentru tineret
28.Creșterea performanței energetice și reabilitarea imobilului din strada Petru Maior. Nr. 22 (Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități nr. 2)
29.Înființare centre comunitare integrate
30.Consolidare cămin pentru persoane vârstnice
31.Înființare cămine persoane vârstnice
32.Construire locuințe de serviciu Str. Prundului nr. 9
33.Construire locuințe ANL
34.Construire locuințe nZEB pentru tineri
35.Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe
36.Construire și reabilitare centre culturale multifuncționale
37.Reabilitare cămine culturale
38.Înființare cinematograf
39.Reabilitare muzee
40.Transformare bibliotecă în hub de învățare digitală
41.Reabilitare case de cultură
42.Construire stadion nou (capacitate 12388 locuri)
43.Construire complex sportiv acvatic
44.Reabilitare, modernizare și dotare baze sportive
45.Construire complex sportiv multifuncțional și de agrement (bazin de înot, terenuri sportive etc.)
46.Construire bazin de înot acoperit
47.Amenajare sanie de vară
48.Amenajare skate-park
49.Amenajare locuri de joacă pentru copii
50.Dezvoltare și regenerare spații publice
51.Reamenajare spații publice centrul istoric
52.Regenerarea urbană a spațiilor publice degradate
53.Amenajare coridoare verzi-albastre de-a lungul cursurilor de apă
54.Amenajare parc botanic

Proiecte ODT 5: Revitalizarea zonei rurale a județului și reducerea decalajului rural-urban

55.Construire / reabilitare dispensare umane
56.Construire / reabilitare centre de permanență medicală
57.Înființare punct de lucru Serviciu de Ambulanță
58.Reabilitare școli
59.Extindere și modernizare școli profesionale
60.Reabilitare licee
61.Construire campusuri / huburi educaționale
62.Construire școli
63.Reabilitare grădinițe
64.Construire grădinițe
65.Construire creșe
66.Amenajare ludoteacă și spațiu de joacă pentru antrepreșcolari
67.Înființare centre afterschool
68.Amenajare centru recreativ pentru copii
69.Înființare centru de tineret
70.Înființare centre comunitare integrate
71.Înființare centre de tip Respiro pentru persoane cu dizabilități
72.Înființare centre de zi pentru copii în risc de separare
73.Înființare centre de zi pentru asistență și recuperare persoane vârstnice
74.Înființare centre de îngrijire persoane vârstnice
75.Înființare centre de zi pentru consiliere și sprijin părinți și copii
76.Înființare centre de îngrijire la domiciliu
77.Construirea de locuințe ANL pentru tineri
78.Reabilitare locuințe publice
79.Construire locuințe sociale
80.Construire locuințe de serviciu
81.Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe
82.Reabilitare biblioteci comunale
83.Transformare biblioteci publice în huburi de învățare digitală
84.Construire și reabilitare cămine culturale
85.Construire / reabilitare săli de festivități
86.Amenajarea / reabilitare case memoriale
87.Construire / reabilitare muzee
88.Construire / reabilitare sală de sport
89.Construire complex sportiv
90.Construire bazin de înot
91.Amenajare terenuri de sport
92.Construire/reabilitare baze sportive
93.Amenajare spații de recreere și socializare
94.Construire șterand
95.Amenajare spații de picnic
96.Construire bază de agrement
97.Amenajare zonă de agrement
98.Construire tabără școlară
99.Amenajare spații verzi
100.Amenajare locuri de joacă
101.Amenajare zone de promenadă
102.Amenajare / modernizare centre civice

PROPUNERI LA NIVEL DE UNITATE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ DE BAZĂ (UATB) PRIVIND REȚEAUA DE Llocalități și POPULAȚIA

No. Crt.	Denumire UAT	UATB pentru care se propun măsuri de reducere a deficiențelor privind structura și repartiția în teritoriu a categoriilor de localități în satisfacerea indicatorilor minimali de definire conform legii și în asigurarea accesibilității	Localități care întrunesc condiții de dezvoltare cu noduri de transport pe aeroporturi	Îmbunătățirea structurii și repartiției localităților	Îmbunătățirea serviciilor pentru populație		Îmbunătățirea nivelului de echipare edilitară		Măsuri de susținere a zonelor defavorizate în vederea diminuării decalajelor teritoriale		Structura socio-demografică							Centre și arii de polarizare			Total propuneri
					Educație	Cultură	Racordare la rețeaua de alimentare cu apă	Racordare la rețeaua de gaz	Necesarul de locuințe în principalele centre urbane	Zone defavorizate de condiții naturale specifice	Zone montane defavorizate	UATB pentru care se propun măsuri privind creșterea populației	UATB pentru care se propun măsuri privind creșterea sporului natural	UATB pentru care se propun măsuri privind reducerea sporului migratoriu negativ	UATB pentru care se propun măsuri privind reducerea îmbătrânirii populației	UATB pentru care se propun măsuri de reducere a dezechilibrelor structurale ale potențialului demografic	UATB pentru care se propune reducerea locurilor de muncă	UATB pentru care se propune reducerea decalajului de calitate a vieții între mediul urban și mediul rural	Diversificarea economică a gospodăriilor rurale prin pluriactivitate: meșteșuguri, industrii artizanale, industrii casnice, agro-turism	Zone Urbane Funcționale Bistrița	Zone Urbane Funcționale Beclean	Zone Urbane Funcționale Năsăud	
MUNICIPIU																						
1	BISTRIȚA		x		x	x			x							x				x		9
ORAȘE																						
2	BECLEAN	x	x		x		x	x		x				x	x				x		x	9
3	NĂSĂUD	x			x	x		x		x	x						x		x	x		11
4	SÂNGEORZ - BĂI				x	x		x			x								x			10
COMUNE																						
5	BISTRIȚA BÂRGĂULUI							x			x			x			x		x			6
6	BRANIȘTEA	x			x	x	x							x	x	x			x		x	10
7	BUDACU DE JOS	x				x	x	x						x					x	x		5
8	BUDEȘTI	x			x	x		x	x		x			x			x		x			12
9	CĂIANU MIC				x			x				x		x					x			5
10	CETATE				x							x							x	x		5
11	CHIOCHIȘ	x		x	x		x	x					x	x					x			11
12	CHIUZA				x	x	x		x					x			x		x			9
13	CICEU - GIURGEȘTI							x	x			x	x	x	x				x			9
14	CICEU - MIHĂIEȘTI	x			x			x							x		x		x			6
15	CODRU				x		x	x						x	x		x		x			12
16	DUMITRA				x			x											x	x		2
17	DUMITRIȚA	x			x			x				x					x		x	x		8
18	FELDRU						x	x				x							x			5
19	GALAȚII BISTRIȚEI				x			x				x		x					x	x		7
20	ILVA MARE	x			x		x	x				x		x					x			11
21	ILVA MICĂ							x				x		x			x		x			7
22	JOSENII BÂRGĂULUI			x	x		x	x			x			x	x				x	x		8
23	LEȘMIȚA	x			x			x						x	x		x		x			10
24	LEȘU				x			x							x				x	x		5
25	LUNCA ILVEI	x			x		x					x			x		x		x			10
26	LUNCEȘTI				x							x			x				x			5
27	MAGERU				x			x			x				x				x			6
28	MAIEREI							x				x			x		x		x			8
29	MAGURA ILVEI				x		x					x			x		x		x	x		10
30	MĂRIȘELU			x	x		x	x						x	x				x			18
31	MICEȘTII DE CÂMPIE	x		x	x		x	x			x			x					x			8
32	MILAȘ			x	x						x			x	x		x		x			9
33	MONOR	x					x	x				x		x	x				x			9
34	MOȘBOLȘEȘI				x	x		x				x			x		x		x			9
35	NIMIGEA							x				x							x			3
36	NUȘENI		x	x				x				x		x		x			x			6
37	PARVA				x	x		x				x				x			x			6
38	PETRU RareȘ						x	x				x				x			x			4
39	POIANA ILVEI	x		x				x				x			x		x		x			8
40	PRUNDU BÂRGĂULUI				x	x		x				x							x	x		5
41	REBRA				x			x				x		x					x			3
42	REBRIȘOARA				x			x				x		x					x			3
43	RODNA				x		x	x				x		x					x			5
44	ROMUȘ				x			x				x							x			3
45	RUNCU SALVEI	x			x	x	x					x		x		x			x		x	8
46	SÂMPETRU DE CÂMPIE		x		x			x	x		x		x		x		x		x			11
47	SILIVAȘU DE CÂMPIE	x			x	x		x	x		x		x		x		x		x			12
48	SPERMEZEU						x	x				x			x		x		x			11
49	SANȚ				x			x				x			x		x		x			8
50	SALVA				x			x				x			x	x			x	x		7
51	ȘIEU				x			x				x				x			x	x		5
52	ȘIEU-MĂGHERUȘ				x	x		x				x							x	x		6
53	ȘIEU-ODORHEI				x			x				x							x			3
54	ȘIEUȚ							x				x		x		x			x			5
55	ȘINTEREAG	x						x				x		x		x			x	x		5
56	TÂRLIȘUA	x			x			x				x				x			x			10
57	TEACA				x	x	x				x			x					x			8
58	TELCIU				x		x	x				x		x		x	x		x			11
59	TIHA BÂRGĂULUI				x			x				x				x	x		x			6
60	URIU	x			x			x				x				x			x			5
61	URMENIȘ			x				x				x				x			x			5
62	ZAGRA				x			x				x				x			x			5
	TOTAL	21	5	13	59	28	14	10	7	22	47	4	9	55	9	48	36	21	27	12	55	62	18	2	2	516

Legenda generală

Statutul și funcțiunile localităților conform rangului stabilit prin lege și mărimea prognozată

- Rangul II - Municipii
- Rangul III - Orașe
- Rangul IV - Sate reședință de comună
- Rangul V - Sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor sau orașelor

Limite administrative

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB
- Localități

Hidrografie

- Curs de apă principal
- Lacuri, iazuri, bălți

Infrastructura de comunicație rutieră

- Drum național-european
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal
- Variantă /centură ocolitoare

Infrastructura de comunicație feroviară

- Cale ferată

Legenda specifică

Rețeaua de localități

- UATB pentru care se propun măsuri de reducere a deficiențelor privind structura și repartiția în teritoriu a categoriilor de localități în satisfacerea indicatorilor minimali de definire conform legii și în asigurarea accesibilității
- Localități pentru care se propune îmbunătățirea transportului public rutier
- Localități pentru care se propune îmbunătățirea transportului feroviar
- Localități care întrunesc condiții de dezvoltare ca noduri de transport pe eurocoridoare
- Îmbunătățirea structurii și repartiției localităților

Îmbunătățirea serviciilor pentru populație

- Educație
- Sănătate și asistență socială
- Cultură
- Comerț

Îmbunătățirea nivelului de echipare edilitară, inclusiv cu rețele de distribuție a apei echipate cu hidranți exteriori de incendiu

- Racordare la rețeaua de alimentare cu apă
- Racordare la rețeaua de canalizare
- Racordare la rețeaua de gaz
- Necesarul de locuințe în principalele centre urbane

Măsuri de susținere a zonelor defavorizate în vederea diminuării decalajelor teritoriale

- Zone montane defavorizate
- Zone defavorizate de condiții naturale specifice

Structura socio-demografică

- UATB pentru care se propun măsuri privind creșterea populației
- UATB pentru care se propun măsuri privind creșterea sporului natural
- UATB pentru care se propun măsuri privind reducerea sporului migratoriu negativ
- UATB pentru care se propun măsuri privind reducerea îmbătrânirii populației
- UATB pentru care se propun măsuri de reducere a dezechilibrelor structurale ale potențialului demografic
- UATB pentru care se propune crearea locurilor de muncă
- UATB pentru care se propune reducerea decalajului de calitate a vieții între mediul urban și mediul rural
- Diversificarea economică a gospodăriilor rurale prin pluriactivitate: meșteșuguri, industrii artizanale, industrii casnice, agro-turism

Zone Urbane Funcționale

- Bistrița
- Năsăud
- Beclean

ODT 4: Regenerarea urbană și consolidarea zonelor urbane funcționale

1.Reparare și reorganizare cop de legătură pentru autorizarea ISU în cadrul Spitalului Clinic Județean de Urgență
2.Amenajare și modernizare Secția Recuperare Medicală a Spitalului Clinic Județean de Urgență
3.Amenajare laborator de recuperare, medicină fizică și balneologie al Spitalului Clinic Județean de Urgență
4.Investiții în infrastructura publică a unității sanitare publice de interes județean care diagnosticheazăș și tratează cancer – Spitalul Clinic Județean de Urgență
5.Investiții în infrastructura laboratorului de microbiologie din cadrul unității sanitare publice – Spitalul Clinic Județean de Urgență

Titlu proiect:

ELABORARE PLAN DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA - NĂSĂUD

Beneficiar:

CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA - NĂSĂUD

Titlu planșă:

Planșa nr. 2.2. Rețeaua de localit Propuneri

Director de proiect:

Șef lucr. dr. geogr.-urb. Sandu-Ciprian MOLDOVAN

Consultant științific:

Acad. prof. univ. dr. geogr-urb. BENEDEK József

Specialiști-consultanți:

Conf. univ. dr. geogr.-urb. Raulan

Ec. urb. dr. geogr. Marius CRIST

Ing. urb. Niculina NEGOIȚĂ

Dr. Iulia HĂRĂNGUȘ

Specialiști GIS-Întocmit planșă

Conf. univ. dr. Titus-Cristian MAI

Dr. Cosmina - Daniela URSU

Geomat. dr. geogr. Bogdan-Euge

Contractant general:

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYA Facultatea de Geografie

P.A.T.J. BISTRIȚA-NĂSĂUD

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA - NĂSĂUD

PLANȘA NR. 3.2.1. INFRASTRUCTURILE TEHNICE ALE TERITORIULUI - REȚELE DE CĂI DE COMUNICAȚII

PROPUNERI

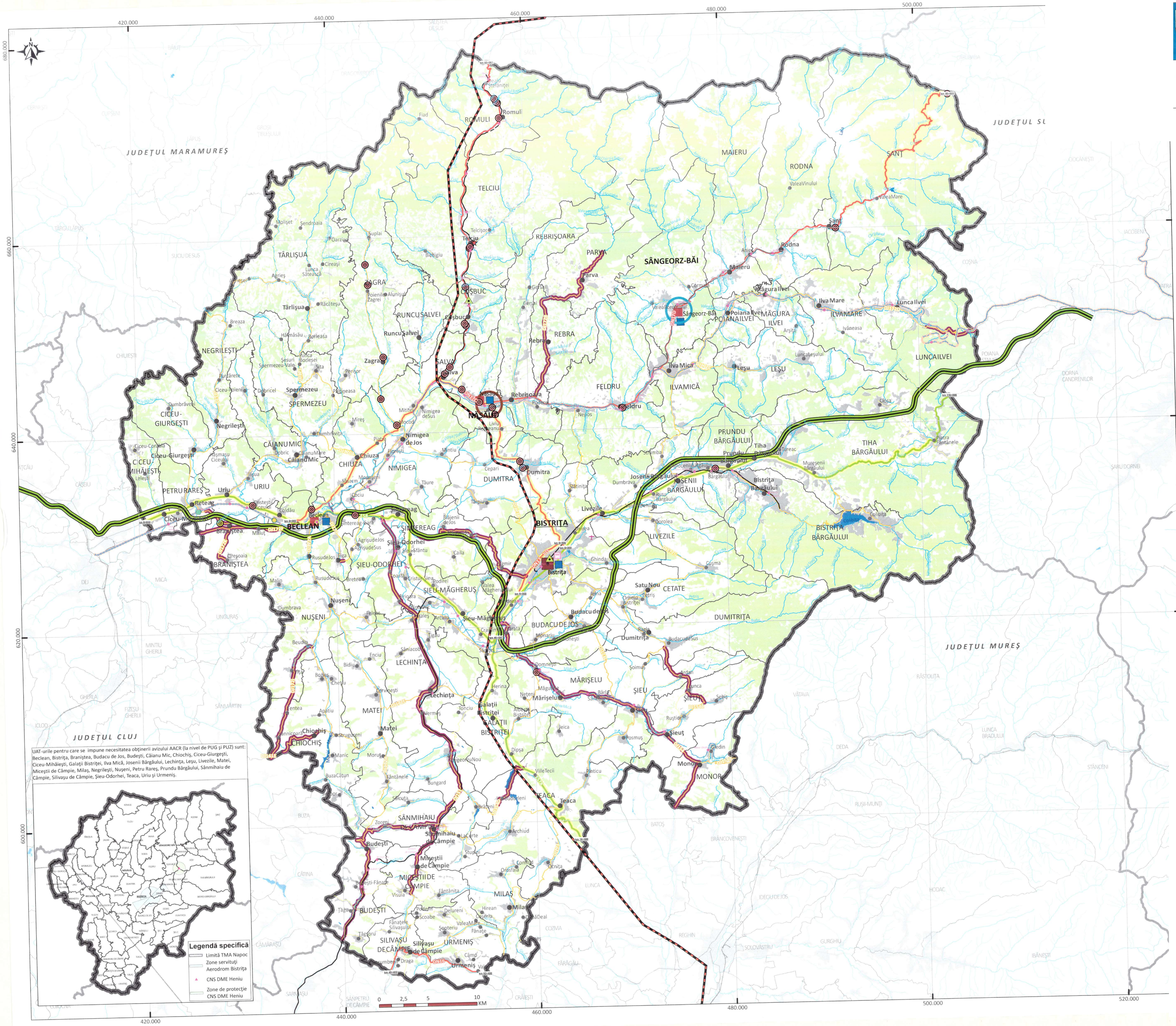

UAT-urile pentru care se impune necesitatea obținerii avizului AACR (la nivel de PUG și PUZ) sunt: Beclean, Bistrița, Branișteа, Budacu de Jos, Budești, Căianu Mic, Chiochiș, Ciceu-Giurgești, Ciceu-Mihăiești, Galații Bistriței, Ilva Mică, Josenii Bărgăului, Lechința, Leșu, Livezile, Matei, Miceștii de Câmpie, Milaș, Negrilești, Nușeni, Petru Rareș, Prundu Bărgăului, Sânmihaiu de Câmpie, Silivașu de Câmpie, Șieu-Odorhei, Teaca, Uriu și Urmeniș.

Legenda specifică

- Limită TMA Napoc
- Zone servituți Aerodrom Bistrița
- CNS DME Heniu
- Zone de protecție CNS DME Heniu

Legenda generală

Limite administrative

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB
- Localități
- Municipiu de importanță națională (reședință de județ)
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Hidrografie

- Curs de apă principal
- Lacuri, iazuri, bălți
- CNS DME Heniu

Legenda specifică

Infrastructura de comunicație rutieră

- Drum național-european
- Drum județean
- Drum național
- Drum comunal
- Variantă / centură ocolitoare

Dezvoltarea și modernizarea rețelei existente

- Realizare poduri rutiere de legătură
- Modernizare sau reabilitare poduri rutiere în stare calitativă nesatisfăcătoare sau rea
- Modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată

Propuneri de conectare la rețeaua majoră națională

- Construirea autostrăzii Satu Mare – Baia Mare – Dej– Bistrița – Suceava
- Realizarea drumului expres sau cu 4 benzi: Moisei – Năsăud – Bistrița – Reghin – Târgu Mureș
- Centura ocolitoare a orașului Năsăud
- Variantă ocolitoare Sângeorz-Băi

Drumuri care necesită lucrări de modernizare sau reabilitare

- Modernizare sau reabilitare drumuri naționale
- Modernizare sau reabilitare drumuri județene

Infrastructura de comunicație feroviară

- electrificată dublă
- neelectrificată simplă
- electrificată simplă
- linie neinteroperabilă
- Stații feroviare

Dezvoltarea și modernizarea rețelei existente

- Stații feroviare care necesită măsuri de modernizare
- Consolidare suprastructură cale ferată
- Înlocuire aparate de cale
- Reparații viaduct Telcișor
- Modernizarea liniei de cale ferată

Infrastructura de comunicație aeriană

- Aerodrom Bistrița

Infrastructura de comunicație - alte propuneri

- Amenajare terminal intermodal de pasageri
- Dezvoltarea și modernizarea transportului public

Beneficiar:

P.A.T.J. BISTRIŢA-NĂSĂUD

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEŢEAN BISTRIŢA - NĂSĂUD

PLANŞA NR. 3.2.2. INFRASTRUCTURILE TEHNICE ALE TERITORIULUI - REŢELE ENERGETICE, TELECOMUNICAŢII, GOSPODĂRIREA APELOR

PROPUNERI

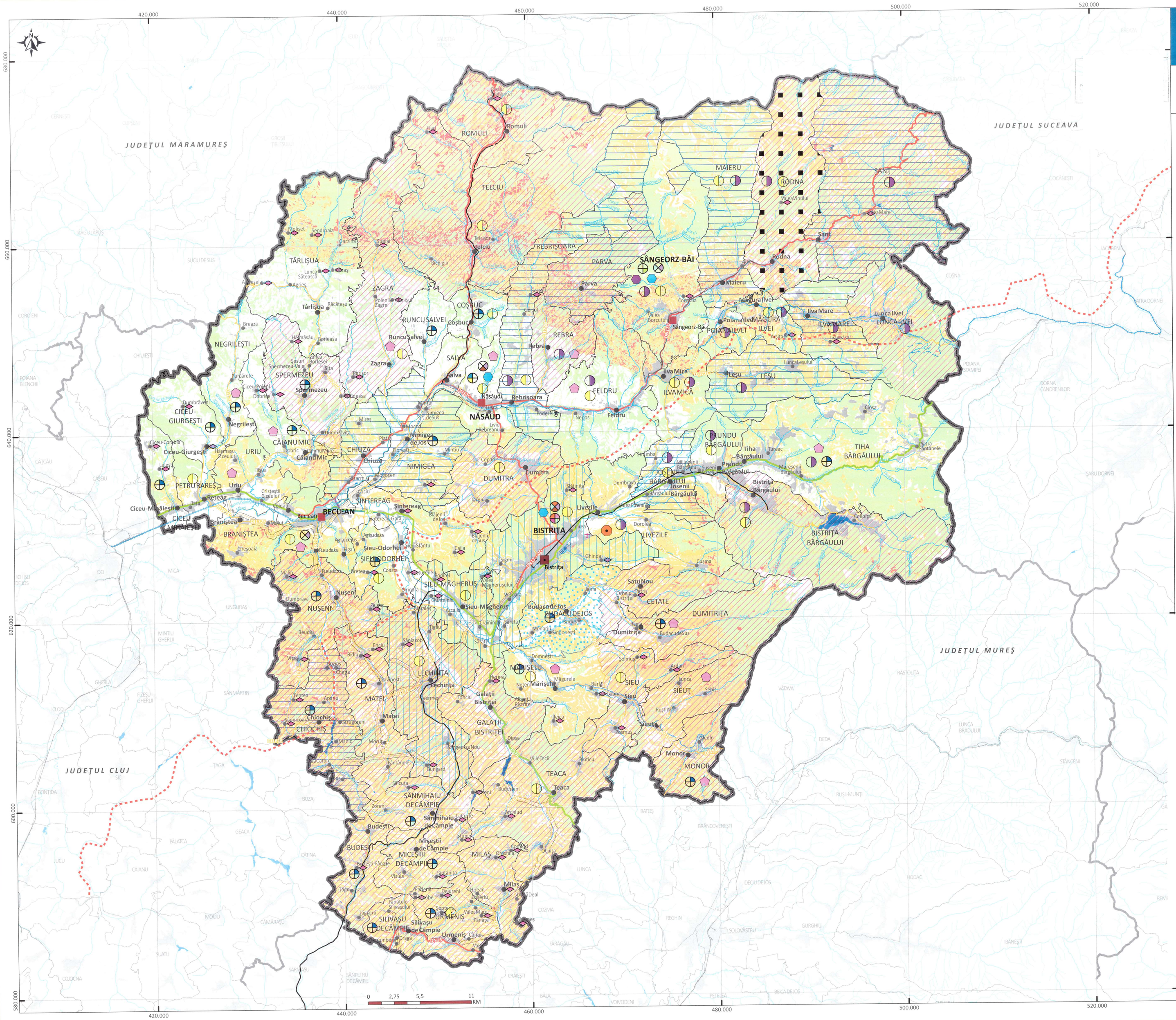

Legenda generală

Limite administrative

- Limita teritoriului judeţean
- Limita judeţelor vecine
- Limita UATB
- Localităţi
- Municipiu de importanţă naţională (reşedinţă de judeţ)
- Oraş
- Sat reşedinţă de comună
- Sat aparţinător sau localitate componentă

Hidrografie

- Curs de apă principal
- Lacuri, iazuri, bălţi

Infrastructura de comunicaţie rutieră

- Drum naţional-european
- Drum naţional
- Drum judeţean
- Drum comunal
- Variantă / centură ocolitoare

Infrastructura de comunicaţie feroviară

- electrificată dublă
- electrificată simplă
- neelectrificată simplă
- linie neinteroperabilă

Infrastructura de comunicaţie aeriană

- Aerodrom Bistriţa

Legenda specifică

Gospodărirea apelor şi îmbunătăţiri funciare

Lucrări pentru asigurarea necesarului de apă pentru toate categoriile de consumatori

- Regularizare cursuri de apă
- Ecologizare cursuri de apă
- Reabilitare conductă de aducţiune Bistriţa-Lechinţa
- Remedierea siturilor contaminate şi potenţial contaminate

Lucrări de combatere şi prevenire a alunecărilor de teren

- Consolidare versanţi

Probabilitatea de apariţie a alunecărilor de teren

- Medie-mare (0,3 - 0,5)
- Mare (0,5 - 0,718)
- Aplicarea măsurilor pedo-agro-ameliorative de combatere a eroziunii solului

Sisteme de alimentare cu apă şi canalizare

- Înfiinţare reţea de alimentare cu apă
- Sistem dezinfecţie apă potabilă la Staţia de Tratare
- Extindere reţea de alimentare cu apă, rezervor şi staţii de pompare
- Reabilitare şi extindere reţea de alimentare cu apă
- Înfiinţare reţea de canalizare
- Extindere reţea apă-canalizare
- Extinderea reţea de canalizare
- Extindere reţea canalizare, reabilitare colector şi deversoare

Reţele energetice

- Modernizare reţea de distribuţie a energiei electrice
- Eficientizare energetică iluminat public
- Amenajare parc fotovoltaic
- Alimentare cu gaze
- Cogenerare biogaz staţia de epurare
- Construire LEA 400 kV Gădălin-Suceava

Reţeaua Transgaz

- Conducta transport
- Conductă tehnologică
- Conductă terţi
- Racord alimentare gaz
- Conductă proiectată

Zone de protecţie

- Zonă de protecţie 20m
- Zonă de protecţie 200m

Salubrizare şi managementul deşeurilor

- Amenajare centre de aport voluntar
- Amenajare platforme colectare (insule ecologice digitalizate) deşeuri
- Modernizarea staţiilor de transfer şi a centrelor de colectare
- Instalaţie îngrăşare nămol SEAU

Reţele de telecomunicaţii şi transmitere de date

- Dezvoltarea şi modernizarea reţelei existente

Contractant general:
UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
Facultatea de Geografie

P.A.T.J. BISTRIŢA-NĂSĂUD
PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEŢEAN BISTRIŢA - NĂSĂUD

Structura activităţilor economice

- Dezvoltări de noi funcţiuni economice pe baza potenţialului propriu, cu accent pe turism, servicii, surse de energie neconvenţionale
- Propuneri de dezvoltare a agriculturii
- Propuneri de dezvoltare a pisciculturii, amenajări piscicole
- Propuneri de valorificare a dotării tehnice şi materiale disponibile prin reabilitare, modernizare, restructurare sau reconversie a capacităţilor existente

ODT 3: Conservarea patrimoniului natural şi asigurarea tranziţiei la un teritoriu rezilient la schimbările climatice

38. Amenajare parcuri dendrologice
39. Realizare împăduriri şi perdele forestiere
40. Instalarea staţii de monitorizare a calităţii aerului
41. Ecologizare cursuri de apă
42. Remedierea siturilor contaminate şi potenţial contaminate
43. Regularizare cursuri de apă
44. Consolidare versanţi
45. Construirea de remize PSI

ODT 4: Regenerarea urbană şi consolidarea zonelor urbane funcţionale
46. Cogenerare biogaz staţia de epurare (operator regional apă)
47. Amenajare parc fotovoltaic

ODT 5: Revitalizarea zonei rurale a judeţului şi reducerea decalajului rural-urban
48. Construcţie microhidrocentrale
49. Înfiinţare de centrale pe bază de biomasă
50. Dezvoltare sistem geotermal
51. Amenajare parc fotovoltaic / instalare panouri fotovoltaice pe clădiri

23. Amenajare platforme panoramice
24. Amenajare părţie pentru bicicletă pe cablu skibike
25. Amenajare părţie tubing
26. Dezvoltare facilităţi de agrement pentru sporturi extreme (părţie de zorbing, tirolieană, paintball, airsoft, parapet rafting, sporturi motorizate)
27. Amenajare sat de vacanţă şi sat de aventură
28. Amenajare domeniu schiabil
29. Îmbunătăţirea infrastructurii de turism la nivel staţiunii Rodna
30. Construire centru wellness- SPA
31. Amenajare trasee turistice
32. Amenajare parc de aventură
33. Înfiinţare centru de dezvoltare turistică
34. Înfiinţare staţiune de tratament cu ape sărate
35. Amenajare punct gastronomic
36. Amenajare parc de aventură
37. Amenajarea domeniul schiabil Nedeia Ţăranului

	UTILIZAREA TERENURILOR	EXISTENT		PROPUS	
		Suprafaţa (ha)	%	Suprafaţa (ha)	%
1	**TERENURI AGRICOLE**	**277.269,32**	**51,74**	**273.269,32**	**51,00**
	Terenuri arabile neirigate	68.470,48	24,69	71.894,00	26,31
	Zone de culturi complexe	29.669,00	10,70	37.086,25	13,57
	Terenuri predominant agricole în amestec cu vegetaţie naturală	43.753,61	15,78	27.524,70	10,07
	Paşişti naturale	21.915,47	7,90	21.915,47	8,02
	Păşuni secundare	100.975,80	36,42	100.975,80	36,95
	Vii	607,14	0,22	807,49	0,30
	Livezi	11.877,82	4,28	13.065,60	4,78
2	**PĂDURI ŞI ALTE TERENURI CU VEGETAŢIE FORESTIERĂ**	**234.462,40**	**43,76**	**236.807,02**	**44,19**
	Păduri de foioase	126.447,30	53,93	128.976,25	54,46
	Păduri de conifere	54.683,56	23,32	55.777,23	23,55
	Păduri mixte	42.522,11	18,14	43.372,55	18,32
	Zone de tranziţie cu arbuşti	10.809,43	4,61	8.680,99	3,67
3	**APE ŞI BĂLŢI**	**1.965,97**	**0,37**	**1.965,97**	**0,37**
	Cursuri de apă	1.106,23	56,27	1.106,23	56,27
	Acumulări de apă	547,13	27,83	547,13	27,83
	Mlaştini	312,62	15,90	312,62	15,90
4	**TERENURI INTRAVILANE**	**20.257,81**	**3,78**	**22.322,10**	**4,17**
	Spaţiu urban discontinuu şi spaţiu rural	19.131,21	94,44	21.093,75	94,50
	Unităţi industriale sau comerciale	834,91	4,12	960,15	4,30
	Zone de sport şi agrement	188,24	0,93	216,48	0,97
	Zone în construcţie	103,45	0,51	51,72	0,23
5	**ALTE TERENURI**	**1.895,81**	**0,35**	**1.486,89**	**0,28**
	Zone de extracţie a minereurilor	817,83	43,14	408,91	27,50
	Turbării şi pajişti de altitudine joasă	926,49	48,87	926,49	62,31
	Vegetaţie sclerofilă	0,01	0,00	0,01	0,00
	Areale slab vegetate	151,48	7,99	151,48	10,19
	TOTAL	**535.851,31**	**100%**	**535.851,31**	**100,00**

PROPUNERI LA NIVEL DE UNITATE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ DE BAZĂ (UATB) PRIVIND STRUCTURA ACTIVITĂŢILOR ŞI ZONIFICAREA TERITORIULUI

No. crt.	Denumire UAT	Structura activităţilor economice: Dezvoltări de noi funcţiuni economice pe baza potenţialului propriu, cu accent pe turism, servicii, surse de energie neconvenţionale	Propuneri de dezvoltare a agriculturii	Propuneri de dezvoltare a pisciculturii, amenajări piscicole	Lucări de îmbăţişare a zonelor aşezărilor sau aşezărilor afectate de eroziune	Propuneri de valorificare a dotării tehnice şi materiale disponibile prin reabilitare, modernizare, restructurare sau reconversie a capacităţilor existente	Zonarea turistică: Dezvoltarea / modernizarea infrastructurii specific turistice	Dezvoltarea / modernizarea infrastructurii tehnice	Îmbunătăţirea accesului la servicii economice şi sociale de bază: Educaţie	Sănătate şi asistenţă socială	Cultură	Comerţ	Îmbunătăţirea nivelului de echipare edilitară: Reţeaua de alimentare cu apă	Reţeaua de canalizare	Reţeaua de alimentare cu gaz	Propuneri pentru zonele cu probleme de utilizare a terenurilor legate de combaterea eroziunii, a inundaţiilor şi a excesului de apă: Eroziunea solului	Alunecări de teren	Inundaţii	Exces de umiditate	Propuneri pentru zonele afectate de poluare	Propuneri pentru reducerea situaţiilor de risc natural: Intre funcţiuni	Măsuri de susţinere a zonelor defavorizate în vederea diminuării decalajelor teritoriale: Zone de condiţii naturale specifice	Zone montane defavorizate	Total propuneri
MUNICIPII																								
	BISTRIŢA	X							X	X						X	X	X	X	X				10
ORAŞE																								
1	BECLEAN	X		X		X			X		X	X			X	X		X	X	X			X	11
2	NĂSĂUD	X				X	X		X		X				X	X		X	X	X			X	13
3	SÂNGEORZ-BĂI	X		X	X	X			X		X					X		X		X				12
COMUNE																								
1	BISTRIŢA	X					X								X		X	X			X			8
2	BRAŞLIŢA	X							X	X	X					X		X			X			11
3	BUDACU DE JOS	X	X	X					X		X					X		X			X			10
4	BUDEŞTI	X	X	X					X	X	X	X	X		X	X	X	X			X		X	13
5	CĂMAR MIC	X		X					X	X	X		X	X	X	X	X	X			X		X	10
6	CETATE	X							X		X		X		X	X		X			X			9
7	CHIOCHIŞ	X	X	X					X	X	X					X		X			X			8
8	CHIUZA	X							X	X	X					X		X					X	5
9	CICEU-GIURGEŞTI	X											X			X		X						6
10	CICEU-MIHĂIEŞTI	X											X			X		X						6
11	COŞBUC	X							X		X		X		X	X		X		X	X		X	8
12	DUMITRA	X							X		X		X		X	X		X		X	X		X	12
13	DUMITRIŢA	X		X					X		X		X		X	X		X		X	X		X	9
14	FELDRU	X		X												X		X			X			5
15	GALAŢI BISTRIŢEI	X					X	X	X		X					X		X			X		X	9
16	ILVA MARE	X		X					X		X					X		X			X		X	9
17	ILVA MICĂ	X		X					X		X					X		X			X		X	9
18	LECHINŢA	X							X		X					X		X			X			8
19	MARIŞELU	X	X	X					X		X	X	X			X		X			X		X	7
20	SIEU	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
21	ŞIEUŢ	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
22	LIVEZILE	X		X			X	X	X		X		X			X		X			X		X	8
23	LUNCA ILVEI	X		X			X	X	X		X		X			X		X			X		X	8
24	MAIERU	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
25	MATEI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
26	MAGURA ILVEI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
27	MĂRIŞELU	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
28	MICEŞTII DE CÂMPIE	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
29	MILAŞ	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
30	MONOR	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
31	NEGRILEŞTI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
32	NIMIGEA	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
33	NUŞENI	X	X	X					X		X		X			X		X			X		X	7
34	PARVA	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
35	PETRU RAREŞ	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
36	POIANA ILVEI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
37	PRUNDU BĂRGĂULUI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
38	BIRGĂULUI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
39	RODNA	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
40	REBRIŞOARA	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
41	ROMUL	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
42	RUNCU SALVEI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
43	SALVA	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
44	SĂNMIHAIU DE CÂMPE	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
45	SÂNMIHAIU DE CÂMPE	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
46	SÂNT	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
47	SIEU	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
48	SIEU-ODORHEI	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
49	ŞIEUŢ	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
50	NĂSĂUD	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
51	SINTEREAG	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
52	TEACA	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
53	TELCIU	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
54	URIU	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
55	BĂRGĂUILOR	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
56	URMENIŞ	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
57	ZAGRA	X		X					X		X		X			X		X			X		X	7
	TOTAL	62	17	50	21	6	16	14	39	26	14	10	7	22	47	15	27	62	15	12	41	8	35	540

NR. 4.2. STRUCTURA ACTIVITĂŢILOR ŞI CAREA TERITORIULUI

IERI

nerală

nicipiu de importanţă naţională (reşedinţă de judeţ)
ş
reşedinţă de comună
aparţinător sau localitate componentă

nistrative

nita teritoriului judeţean
nita judeţelor vecine
nita UATB

rs de apă principal
rs de apă secundar
curi, iazuri, bălţi

Infrastructura de comunicaţie rutieră

- Drum naţional-european
- Drum naţional
- Drum judeţean
- Drum comunal
- Variantă /centură ocolitoare

Infrastructura de comunicaţie feroviară

- Cale ferată

Legenda specifică

- Lucrări de împădurire în zonele defrişare sau puternic afectate de eroziune
- Reducerea poluării în zonele afectate

Zonarea turistică

- Dezvoltarea / modernizarea infrastructurii specific turistice
- Dezvoltarea / modernizarea infrastructurii tehnice

Îmbunătăţirea accesului la servicii economice şi sociale de bază

- Educaţie
- Sănătate şi asistenţă socială
- Cultură
- Comerţ

Îmbunătăţirea nivelului de echipare edilitară

- Reţeaua de alimentare cu apă
- Reţeaua de canalizare
- Reţeaua de alimentare cu gaz
- Localităţi pentru care se propune îmbunătăţirea transportului public rutier
- Localităţi pentru care se propune îmbunătăţirea transportului feroviar

Propuneri pentru zonele cu probleme de utilizare a terenurilor legate de combaterea eroziunii, a inundaţiilor şi a excesului de apă

- Eroziunea solului
- Alunecări de teren
- Inundaţii
- Exces de umiditate
- Areal inundabil în scenariul mediu (Q1%)
- Propuneri pentru rezolvarea situaţiilor conflictuale între funcţiuni

Măsuri de susţinere a zonelor defavorizate în vederea diminuării decalajelor teritoriale

- Zone montane defavorizate
- Zone defavorizate de condiţii naturale specifice

Zonificarea teritoriului - Utilizarea terenurilor

Terenuri agricole

- Terenuri arabile neirigate
- Zone de culturi complexe
- Terenuri predominant agricole în amestec cu vegetaţie naturală
- Paşişti naturale
- Păşuni secundare
- Vii
- Livezi

Păduri şi alte terenuri forestiere

- Păduri de conifere
- Păduri de foioase
- Păduri mixte
- Zone de tranziţie cu arbuşti

Terenuri intravilane

- Spaţiu urban discontinuu şi spaţiu rural
- Unităţi industriale sau comerciale
- Zone de sport şi agrement
- Zone în construcţie

Ape şi bălţi

- Acumulări de apă
- Cursuri de apă
- Mlaştini

Alte terenuri

- Zone de extracţie a minereurilor
- Vegetaţie sclerofilă
- Turbării şi pajişti de altitudine joasă
- Areale slab vegetate

Titlu proiect:
ELABORARE PLAN DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEŢEAN BISTRIŢA - NĂSĂUD

Titlu planşă:
Planşa nr. 4.2. Structura activităţilor şi z Propuneri

Beneficiar:
CONSILIUL JUDEŢEAN BISTRIŢA - NĂSĂUD

Data [illegible]
Contract 4[illegible]/14.06.2025

Director de proiect:
Şef lucr. dr. geogr.-urb. Sandu-Ciprian MOLDOVAN

Consultant ştiinţific:
Acad. prof. univ. dr. geogr-urb. BENEDEK József

Specialişti-consultanţi:
Ec.-urb. dr. geogr. Marius CRISTEA
Conf. univ. dr. geogr.-urb. Sorin FILIP
Conf. univ. dr. geogr.-urb. Iuliu VESC
Prof. univ. dr. habil. geogr.-urb. Ştefa
Conf. univ. dr. geogr.-urb. Raularian F
Şef lucr. dr. ing. Sanda ROŞCA
Ing. urb. Niculina NEGOIŢĂ
Dr. Iulia HĂRĂNGUŞ
Şef lucr. dr. Csaba HORVATH

Specialişti GIS-Întocmit planşă
Conf. univ. dr. Titus-Cristian MAN
Dr. Cosmina-Daniela URSU
Conf. univ. dr. Ioan FODOREAN
Geomat. dr. geogr. Bogdan-Eugen D

Contractant general:
UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI Facultatea de Geografie

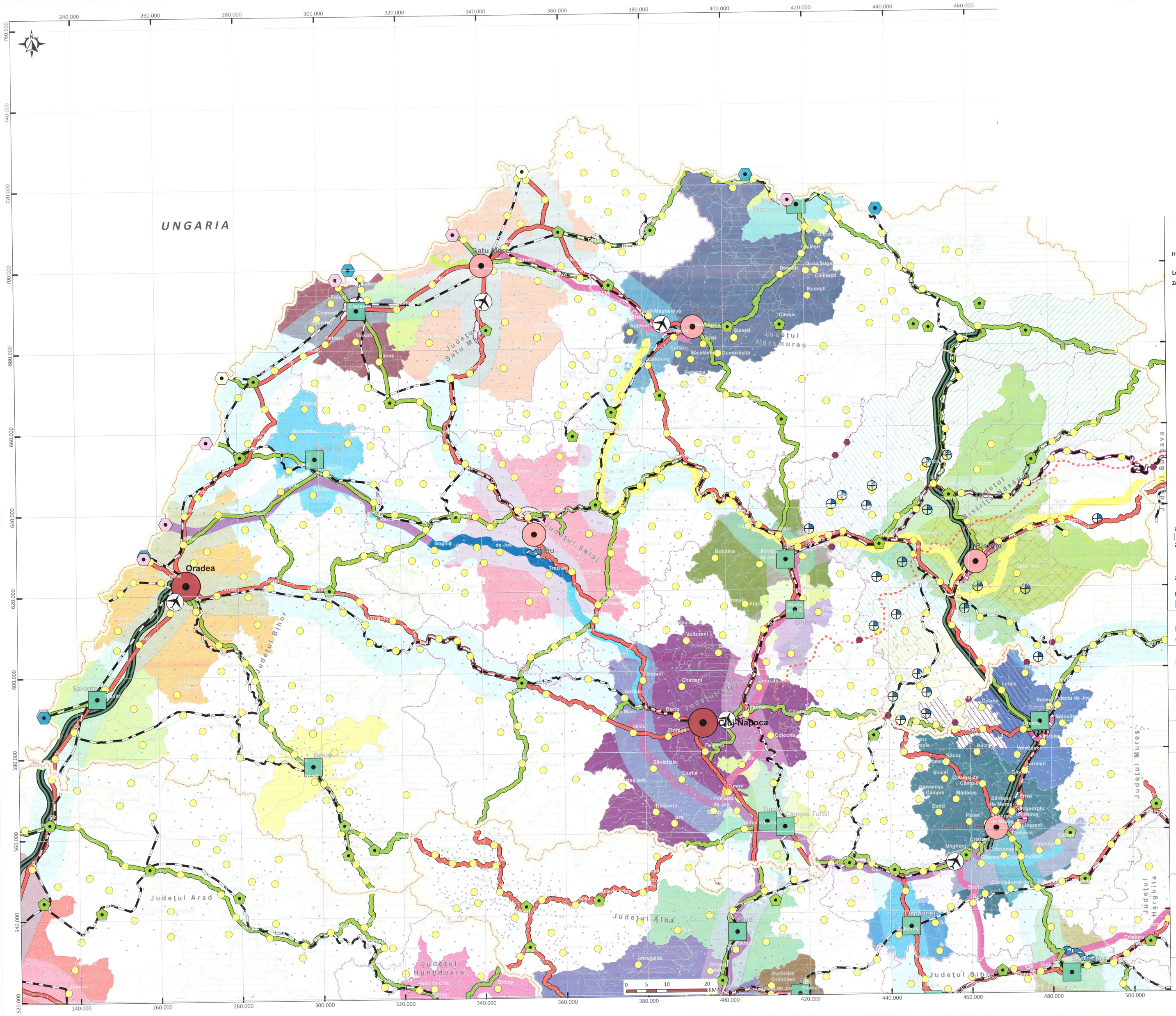
UNGARIA
Oradea
Salonta
Satu Mare
Baia Mare
Cluj-Napoca
Bistrița
Târgu Mureș
Reșița
Deva
Sibiu
Alba Iulia
Zalău
Sighișoara
Sighetu Marmației
Târnăveni
Turda
Câmpia Turzii
Gherla
Dej
Huedin
Beiuș
Marghita
Bucșani
Budușău
Ștei
Vișeu de Sus
Cavnic
Baia Sprie
Tășnad
Sărmașu
Ocna Șugatag
Dumbrăvița
Sișești
Cornești
Ungheni
Livezeni
Sântana de Mureș
Band
Reghin
Sovata
Luduș
Sighișoara
Mediaș
Copșa Mică
Ocna Mureș
Aiud
Cugir
Orăștie
Hunedoara
Deva
Petroșani
Lupeni
Vulcan
Uricani
Petrila
Lonea
Aninoasa
Livezeni
Vatra Dornei
Câmpulung Moldovenesc
Gura Humorului
Suceava
Fălticeni
Rădăuți
Siret
Dej
Gherla
Bistrița
Năsăud
Beclean
Sebeș
Alba Iulia
Cugir
Orăștie
Hunedoara
Deva
Lupeni
Petroșani
Vulcan
Uricani
Petrila
Lonea
Aninoasa
Livezeni
Vatra Dornei
Câmpulung Moldovenesc
Gura Humorului
Suceava
Fălticeni
Rădăuți
Siret
Dej
Gherla
Bistrița
Năsăud
Beclean
Sebeș
Alba Iulia
Cugir
Orăștie
Hunedoara
Deva
Petroșani
Lupeni